

เสรีภาพของสื่อมวลชน : ศึกษากรณีเฉพาะการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LIBERTY OF MASS MEDIA : A CASE STUDY ON ACTORS / ACTRESSES NEWS
PRESENTATION

Mr. Nitiwat Tantipatsiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2016
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

เสรีภาพของสื่อมวลชน : ศึกษากรณีเฉพาะการนำเสนอ
ข่าวสารของนักแสดง

โดย

นายนิธิวัชร ต้นดีภัทร์สิริ

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ดร. เขาวนระ ไตรมาศ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ สุรสิทธิ์ โกศลนาวิน)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ บุญเลิศ คชายุทธเดช)

นิธิวัชร ต้นตัมภัสร์สิริ : เสรีภาพของสื่อมวลชน : ศึกษากรณีเฉพาะการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง (LIBERTY OF MASS MEDIA : A CASE STUDY ON ACTORS / ACTRESSES NEWS PRESENTATION) อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ. ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 520 หน้า.

สื่อมวลชนนั้น ได้รับการรับรองเรื่องของเสรีภาพในมาตรา 34 และ 35 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยสื่อมวลชนนั้นมีหน้าที่ในการที่จะสอดส่อง ตรวจสอบ ทำหน้าที่ในการเสาะแสวงหาข่าวสาร และรวมถึงนำเสนอข้อมูลที่ได้มาเผยแพร่สู่สาธารณชน โดยยืนอยู่บนพื้นฐานของการตอบสนองต่อสิทธิในการรับรู้ของประชาชนและให้สอดคล้องกับประโยชน์ของสาธารณะ โดยในกรณีของการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงนั้น ปัจจุบันจะพบว่าสื่อมวลชนมักจะใช้เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารต่างๆกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของนักแสดง มีการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนตัว สิทธิต่างๆของนักแสดง ทำให้นักแสดงได้รับความกระทบกระเทือนต่อชื่อเสียงและความ เป็นอยู่ส่วนตัว

ปัญหาในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในกรณีการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงนั้น จึงอยู่ที่การที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยมีการก้าวล่วงต่อนักแสดง เพราะนักแสดงแม้จะมีสถานะในการทำงานเป็นบุคคลสาธารณะ แต่นอกเหนือจากการทำงานแล้ว นักแสดงยังคงมีสถานะของความเป็นบุคคลธรรมดา เป็นปัจเจกบุคคลที่มีสิทธิ เสรีภาพเท่าเทียมกันกับบุคคลทั่วไป ดังนั้นแล้วสื่อมวลชนจึงไม่สมควรที่จะนำเสนอข่าวสารและก้าวล่วงต่อนักแสดง ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งนักแสดงมีสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญได้มีการรับรองเอาไว้เช่นเดียวกันกับสิทธิเสรีภาพของบุคคลธรรมดา และเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน

ดังนั้นแล้วจึงนำมาสู่การศึกษาในเรื่องของการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในกรณีการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง โดยสื่อมวลชนจึงควรต้องคำนึงถึงสัดส่วนแห่งสิทธิรวมถึงขอบเขตในการนำเสนอข่าวสาร ไม่ให้มีการใช้สิทธิเกินขอบเขต จนเกิดการกระทบกับสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ซึ่งได้รับความคุ้มครองในรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน รวมถึงสื่อมวลชนจะต้องกระทำการตามหน้าที่ของตนให้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ และเป็นไปตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อให้สอดคล้องและมีการดำเนินรอยตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั่นเอง

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ลายมือชื่อนิติ _____

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาหลัก _____

5685987434 : MAJOR LAWS

KEYWORDS:

NITIWAT TANTIPATSIRI: LIBERTY OF MASS MEDIA : A CASE STUDY ON ACTORS / ACTRESSES NEWS PRESENTATION. ADVISOR: PROF. DR. KRIENGGKRAI CHAROENTHANAVAT, 520 pp.

Mass media has been granted the assurance of freedom rights under clause 34 and 35 of the constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560. Mass media is responsible for validating, inspecting and following up on news information presented to the general public by standing on the basis of responding to two factors: public perception and the public interest. In case of news on actors and actresses, nowadays, it exists ubiquitously that mass media uses the freedom of press to present news that affect the rights and liberty of the actors and actresses, which ultimately infringe privacy of Actors and affect to the actors' rights and reputation.

The problem of news presentation through mass media violates the rights of actors. Although actors perceived as public figures, they still retain the status of individuality. Therefore, they have the same set of rights and freedom like ordinary people. Because of this, mass media should not present news that violate actors and actresses rights including Human Dignity which contains legal state affirmed by constitution as well as the rights of other people and the rights of news report of mass media.

Therefore, this leads to the study of the liberty of mass media in presenting actors and actresses news, Mass media must pay attention to the extent of using their rights within boundaries, and not to immoderate the right that affect the rights of actors and actresses whom are also protected by the Constitution. Mass media have to carry out their duties within the framework enforced by law. It should be responsible and perform the function under the legal term and professional ethics to be consistent and to conform to the spirit of constitution to enforce and to present the news of the media.

Field of Study: Laws

Student's Signature .....

Academic Year: 2016

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้อย่างดี อันเกิดมาจากความช่วยเหลือจากคณาจารย์ และกรรมการที่กรุณาให้คำปรึกษาหลายท่าน ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ดร.เชาวนะ ไตรมาศ ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และได้ให้คำแนะนำรวมถึงข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ อันจะทำให้เกิดความสมบูรณ์แก่วิทยานิพนธ์เล่มนี้มากขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่ง รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์เล่มดังกล่าวนี้ โดยได้กรุณาให้คำปรึกษาในทุกแง่มุมเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ด้วยความเมตตาอย่างสูงยิ่งและความใส่ใจอย่างดีที่สุด และได้ชี้แนะแนวทางในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สุรสีห์ โกศลนาวิน และ อาจารย์บุญเลิศ คชาบุทเดช ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการแก้ไขเนื้อหาในส่วนต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์อย่างยิ่ง ทำให้ผู้เขียนได้รับความเข้าใจและความรู้ในแง่มุมที่กว้างขึ้นเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบพระคุณบิดามารดาของข้าพเจ้า นาย นิติ ศิริไชย และนาง พนิดตา เรืองศรี ที่ได้ให้การเลี้ยงดู รวมถึงให้กำลังใจและสนับสนุนการศึกษาของข้าพเจ้ามาโดยตลอด ขอขอบคุณนายเป่าวีรุจ รัตนเหลียมตลอดจนมิตรสหายทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ในความสำเร็จครั้งนี้ หากวิทยานิพนธ์เล่มดังกล่าวนี้มีประโยชน์ต่อผู้อื่น ผู้เขียนขอมอบความดีให้แก่ทุกท่านที่ได้กล่าวมา แต่หากวิทยานิพนธ์นี้มีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขออภัยและขอน้อมรับเพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	24
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	24
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	25
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	25
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	25
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	26
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	26
บทที่ 2 ความหมาย แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และนักแสดง.....	27
2.1 ความหมาย ลักษณะ ขอบเขต ประเภทของสิทธิเสรีภาพ.....	27
2.1.1 ความหมายของสิทธิเสรีภาพโดยทั่วไป.....	28
2.1.2 ลักษณะทั่วไปของสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน.....	30
2.1.3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย รวมถึงนักแสดง ตามรัฐธรรมนูญ.....	31
2.1.4 ขอบเขตของสิทธิเสรีภาพ.....	33
2.1.5 ประเภทของสิทธิเสรีภาพ.....	34
2.1.5.1 พิจารณาตามแนวคลาสสิกของเยอรมัน.....	35
2.1.5.2 พิจารณาตามรัฐธรรมนูญ.....	35
2.1.5.2.1 สิทธิมนุษยชน (Human Rights).....	35
2.1.5.2.2 สิทธิพลเมือง (Citizen Right).....	36

2.1.5.3 พิจารณาตามการใช้	36
2.1.6 หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมาย	36
2.1.6.1 หลักนิติรัฐ	37
2.1.6.2 หลักประโยชน์สาธารณะ.....	37
2.1.6.3 หลักความพอสมควรแก่เหตุ หรือหลักความได้สัดส่วน	38
2.2 ความหมายและประเภทของสื่อมวลชน	38
2.2.1 ความหมายของสื่อมวลชน.....	38
2.2.2 ประเภทของสื่อมวลชน.....	39
2.2.3 ประเภทของเสรีภาพของสื่อมวลชน	40
2.2.3.1 เสรีภาพในข่าวสาร (Freedom of Information)	40
2.2.3.2 เสรีภาพในการพิมพ์ (Freedom of Printing).....	41
2.2.3.3 เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ (Freedom of Criticize)	41
2.2.3.4 เสรีภาพในการจำหน่ายจ่ายแจก (Freedom of dissemination)	42
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรองสิทธิเสรีภาพ	42
2.3.1 ที่มาในทางทฤษฎีของสิทธิเสรีภาพ.....	42
2.3.1.1 ทฤษฎีสำนักรัฐธรรมนูญ	43
2.3.1.2 ทฤษฎีสำนักรัฐธรรมนูญบ้านเมือง	44
2.3.2 สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....	45
2.3.3 ทฤษฎีพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	47
2.3.4 หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....	48
2.3.5 หลักนิติธรรม	50
2.4 ทฤษฎีและขอบเขตเกี่ยวกับเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน.....	53

2.4.1 ทฤษฎีในทางกฎหมาย ว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและ การแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน	54
2.4.1.1 ทฤษฎีสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นหลักสิทธิมนุษยชน	55
2.4.1.2 ทฤษฎีสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานตาม รัฐธรรมนูญ	59
2.4.1.2.1 มุ่งคุ้มครองเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	61
2.4.1.2.2 มุ่งคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น	62
2.4.1.2.3 มุ่งคุ้มครองคลื่นความถี่ ในฐานะทรัพยากรของชาติ	63
2.4.1.2.4 มุ่งคุ้มครองเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน	65
2.4.2 ทฤษฎีในทางรัฐศาสตร์ ว่าด้วยทฤษฎีปรัชญาทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการรับรอง สิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน	66
2.4.2.1 ทฤษฎีอำนาจนิยม	67
2.4.2.2 ทฤษฎีอิสรภาพนิยม	68
2.4.2.3 ทฤษฎีสื่อมวลชนว่าด้วยความรับผิดชอบทางสังคม	70
2.4.2.4 ทฤษฎีสื่อมวลชนฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์	71
2.4.3 ทฤษฎีในทางการสื่อสารมวลชน ว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอ ข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน	74
2.4.3.1 ทฤษฎีว่าด้วยสิทธิการสื่อสาร บนพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย	74
2.4.3.1.1 ทฤษฎีเสรีภาพในการแสดงออก	77
2.4.3.1.2 ทฤษฎีเสรีภาพเชิงลบและเสรีภาพเชิงบวก	80
2.4.3.2 ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสื่อมวลชน	81
2.4.3.2.1 หน้าที่ในการรักษาช่องทางการสื่อสาร (Mass media as gatekeeper)	82
2.4.3.2.2 หน้าที่ในการกำหนดประเด็นแก่สังคม (Agenda-setter)	83

2.4.3.2.3	หน้าที่ในการตรวจสอบอำนาจรัฐของสาธารณชน.....	84
2.4.4	ขอบเขตเกี่ยวกับการควบคุมและจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน	84
2.4.4.1	การจำกัดโดยหลักความมั่นคงของรัฐ.....	87
2.4.4.2	การจำกัดโดยหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน.....	88
2.4.4.3	การจำกัดโดยหลักสิทธิของบุคคลอื่น	89
2.5	แนวคิด การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน	92
2.5.1	แนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	92
2.5.1.1	ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	93
2.5.1.2	ขอบเขตในการคุ้มครองของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	95
2.5.1.3	การละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	97
2.5.1.4	ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญไทย	98
2.5.1.4.1	สถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	99
2.5.2	แนวคิดปัจเจกชนนิยม	103
2.5.2.1	ความเป็นมาและความสำคัญของแนวคิดปัจเจกชนนิยม	103
2.5.2.2	ลักษณะของแนวคิดปัจเจกชนนิยม	107
2.5.2.3	แนวคิดปัจเจกชนนิยมและการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคล	108
2.5.3	แนวคิด ประเภทของหลักความเสมอภาคเบื้องต้น	111
2.5.3.1	แนวคิดตามหลักความเสมอภาคเบื้องต้น	111
2.5.3.2	ประเภทของหลักความเสมอภาค	112
2.5.4	การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของนักแสดง .	114
2.5.4.1	การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักแสดง.....	114
2.5.4.2	หลักความเสมอภาคกับการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในกรณีนักแสดง	116

2.5.4.3 สิทธิเสรีภาพของนักแสดง กรณีได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสาร ของสื่อมวลชน	118
2.5.4.3.1 เสรีภาพในชีวิตร่างกาย	119
2.5.4.3.2 เสรีภาพในชีวิตส่วนตัว	121
2.5.4.3.3 เสรีภาพในตัวบุคคล	126
2.5.4.3.4 เสรีภาพทางความคิด	127
2.5.4.3.5 เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	128
2.5.4.3.6 สิทธิในครอบครัว เกียรติยศและชื่อเสียงส่วนตัว	129
2.5.4.3.7 สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ	130
บทที่ 3 สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ในต่างประเทศ.....	132
3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	132
3.1.1 สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา	132
3.1.1.1 เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร เป็นสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ.....	133
3.1.1.2 สารสำคัญของสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ที่เกี่ยวข้องกับ สื่อมวลชนและนักแสดง.....	136
3.1.1.2.1 บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1	137
3.1.1.2.2 บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 9	142
3.1.2. ความหมาย ความสำคัญ และวิวัฒนาการของการสื่อสารมวลชนในสหรัฐอเมริกา ..	145
3.1.2.1 ความหมายของการสื่อสารมวลชน กับ สื่อมวลชน	145
3.1.2.2 ความสำคัญของการสื่อสารมวลชน	147
3.1.2.3 วิวัฒนาการของการสื่อสารมวลชน	150
3.1.3. มาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา.....	153
3.1.3.1 มาตรการควบคุมทางกฎหมาย.....	153
3.1.3.2 มาตรการควบคุมกันเองโดยสื่อมวลชน	155

3.1.3.2.1	ควบคุมโดยองค์การอิสระของรัฐ (FCC).....	157
3.1.3.3	ข้อจำกัดเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของ สื่อมวลชน ในสหรัฐอเมริกา.....	169
3.1.3.3.1	ข้อจำกัดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ.....	172
3.1.3.3.2	ข้อจำกัดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท (Defamation).....	179
3.1.3.3.2.1	หลักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรม (Fair Comment)	180
3.1.3.3.2.2	หลักการเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท.....	181
3.1.3.3.2.3	หลักเกณฑ์ความผิดฐานหมิ่นประมาท และกรณี ตัวอย่าง	182
3.1.3.3.2.3.1	การหมิ่นประมาทเจ้าพนักงานของ รัฐ.....	183
3.1.3.3.2.3.2	การหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดา	184
3.1.3.3.2.3.3	การหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ ..	184
3.1.3.3.3	ข้อจำกัดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Right to Privacy).....	185
3.1.3.3.3.1	ประเภทของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล.....	186
3.1.3.3.3.2	กรณีตัวอย่างของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	190
3.1.3.3.4	ข้อจำกัดเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล (Contempt of Court).....	191
3.1.3.3.4.1	ประเภทของการละเมิดอำนาจศาล.....	192
3.1.3.3.4.2	กระบวนการพิจารณาคดีการลงโทษ.....	193
3.1.3.3.5	ข้อจำกัดเกี่ยวกับสิ่งลามกหยาบคาย (Obscenity).....	196
3.1.4	สิทธิเสรีภาพของนักแสดงในสหรัฐอเมริกา	199
3.1.4.1	การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศสหรัฐอเมริกา	199

3.1.4.1.1 ประวัติการให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดง	199
3.1.4.1.2 แนวความคิด และวิวัฒนาการของการคุ้มครองของสิทธิของ นักแสดง	199
3.1.4.1.3 จุดยึดถือสำหรับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง	200
3.1.4.1.4 คำจำกัดความของคำว่า “นักแสดง” ในประเทศสหรัฐอเมริกา ..	200
3.1.4.1.5 ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	201
3.1.4.1.6 การบังคับใช้สิทธิของนักแสดง	202
3.1.4.2 การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศ สหรัฐอเมริกา.....	203
3.1.4.2.1 การรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	203
3.1.4.2.2 การรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนนิยม.....	204
3.1.4.2.3 การรับรองด้านความเสมอภาค	205
3.1.4.2.4 การรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจก ชน	207
3.1.4.3 สิทธิเสรีภาพของนักแสดง กับการเป็นบุคคลสาธารณะ	209
3.1.4.3.1 นิยามของคำว่า “บุคคลสาธารณะ”	209
3.1.4.3.2 การจำแนกประเภทของบุคคลสาธารณะ	212
3.1.4.3.3 สิทธิเสรีภาพในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดง กับการเป็น บุคคลสาธารณะ.....	215
3.1.4.4 กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสาร ของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา	219
3.1.4.4.1 กรณีการหมิ่นประมาทบุคคลที่เป็นนักแสดง.....	220
3.1.4.4.1.1 หลักการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ (actual malice standard).....	220

3.1.4.4.1.2 คดีตัวอย่างการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ และ นักแสดง	222
3.1.4.4.2 กรณีการละเมิดบุคคลที่เป็นนักแสดง.....	224
3.1.4.4.2.1 ประเภทของการละเมิดบุคคลที่เป็นนักแสดง และ กรณีคดีตัวอย่าง	226
3.1.4.4.2.1.1 การละเมิดโดยการแทรกแซง เรื่องราวในชีวิตส่วนตัวของนักแสดง (intrusion)	226
3.1.4.4.2.1.2 การละเมิดโดยการนำเรื่องราว ส่วนตัวไปแสวงหาประโยชน์ โดยที่ นักแสดงนั้นมิได้ยินยอม (Appropriation)	227
3.1.4.4.2.1.3 การละเมิดโดยนำเรื่องราวส่วนตัว ของนักแสดงมาเผยแพร่ต่อ สาธารณชน (public disclosure of private fact).....	228
3.1.4.4.2.1.4 การละเมิดโดยการไขข่าวอันเป็น ความเท็จของนักแสดง (false light in the public eyes).....	228
3.1.4.4.2.2 กฎหมาย Anti-paparazzi.....	230
3.1.4.4.2.2.1 คดีตัวอย่างเกี่ยวกับหลักกฎหมาย ต่อต้าน paparazzi.....	233
3.1.4.5 กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการหมิ่นประมาทและ ละเมิดโดยสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา.....	234
3.1.4.5.1 เสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดง.....	234
3.1.4.5.2 เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดง.....	235

3.1.4.5.3	เสรีภาพในตัวบุคคลของนักแสดง.....	236
3.1.4.5.4	เสรีภาพทางความคิดของนักแสดง.....	238
3.1.4.5.5	เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดง.....	240
3.1.4.5.6	เสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงของนักแสดง.....	241
3.1.4.5.7	เสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดง.....	242
3.2	ประเทศญี่ปุ่น.....	243
3.2.1	สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น.....	244
3.2.1.1	รัฐธรรมนูญประเทศญี่ปุ่น.....	244
3.2.1.2	สาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น.....	248
3.2.2	ความหมาย ความสำคัญ และวิวัฒนาการของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น.....	252
3.2.2.1	ความหมายของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น.....	252
3.2.2.2	ความสำคัญของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น.....	253
3.2.2.3	วิวัฒนาการของสื่อมวลชนญี่ปุ่น.....	255
3.2.3	สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสาร ในประเทศญี่ปุ่น.....	257
3.2.3.1	การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในญี่ปุ่น.....	258
3.2.3.1.1	การควบคุมด้วยกฎหมาย.....	258
3.2.3.1.1.1	กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม.....	258
3.2.3.1.1.2	กฎหมายวิทยุ.....	259
3.2.3.1.1.3	กฎหมายกระจายเสียง.....	260
3.2.3.1.1.4	กฎหมายทั่วไป.....	263
3.2.3.1.1.4.1	กฎหมายลามกอนาจาร.....	263
3.2.3.1.1.4.2	กฎหมายหมิ่นประมาท.....	265
3.2.3.1.1.4.3	กฎหมายสิทธิส่วนบุคคล.....	266

3.2.3.1.1.4.4 กฎหมายลิขสิทธิ์.....	267
3.2.3.1.2 การกำกับควบคุมตนเอง	268
3.2.3.1.2.1 สมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น (NSK).....	269
3.2.3.1.2.2 NHK (Japan Broadcasting Corporation) และ NAB.....	270
3.2.3.1.2.3 องค์กรกำกับดูแลสื่อชนิดอื่นๆ	272
3.2.3.1.2.3.1 หนังสือและนิตยสาร.....	273
3.2.3.1.2.3.2 ภาพยนตร์	273
3.2.3.1.2.3.3 แผ่นเสียง	274
3.2.3.1.3 การกำกับโดยสังคม.....	274
3.2.3.1.3.1 สมัชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชน (FCT).....	275
3.2.3.1.3.2 พลังอิสระของผู้บริโภค.....	276
3.2.3.2 ข้อกำหนดเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของ สื่อมวลชน ในญี่ปุ่น.....	277
3.2.3.2.1 ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น	277
3.2.3.2.2 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท.....	281
3.2.3.2.2.1 กรณีหมิ่นประมาทคดีตัวอย่าง	282
3.2.3.2.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	283
3.2.3.2.3.1 ความหมาย และนิยามของการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล บุคคล	283
3.2.3.2.3.2 กรณีตัวอย่างของการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	283
3.2.3.2.4 ข้อกำหนดเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจาร	285
3.2.4 สิทธิเสรีภาพของนักแสดงในประเทศญี่ปุ่น.....	286
3.2.4.1 การให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดง ในประเทศญี่ปุ่น	286

3.2.4.1.1 แนวความคิดเบื้องต้น.....	286
3.2.4.1.2 จุดยึดถือสำหรับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง	288
3.2.4.1.3 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง	288
3.2.4.1.4 คำจำกัดความของคำว่า “นักแสดง” ในประเทศญี่ปุ่น	289
3.2.4.1.5 ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	289
3.2.4.1.6 การบังคับใช้สิทธิของนักแสดง	290
3.2.4.2 การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศ ญี่ปุ่น.....	291
3.2.4.2.1 การรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	291
3.2.4.2.2 การรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนนิยม	292
3.2.4.2.3 การรับรองด้านความเสมอภาค	294
3.2.4.2.4 การรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจก ชน	296
3.2.4.3 กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสาร ของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น	297
3.2.4.3.1 กรณีการหมิ่นประมาทบุคคลที่เป็นนักแสดง.....	297
3.2.4.3.1.1 คดีตัวอย่าง กรณีนักแสดงถูกหมิ่นประมาท	298
3.2.4.3.2 กรณีการละเมิดบุคคลที่เป็นนักแสดง.....	299
3.2.4.3.2.1 คดีตัวอย่างกรณีนักแสดงถูกละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพ	302
3.2.4.4 กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการหมิ่นประมาทและ ละเมิดโดยสื่อมวลชนในญี่ปุ่น.....	303
3.2.4.4.1 เสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดง.....	303
3.2.4.4.2 เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดง.....	306
3.2.4.4.3 เสรีภาพในตัวบุคคลของนักแสดง.....	307

3.2.4.4.4	เสรีภาพทางความคิดของนักแสดง	309
3.2.4.4.5	เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดง.....	309
3.2.4.4.6	เสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงของนักแสดง.....	310
3.2.4.4.7	เสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดง.....	311
บทที่ 4	สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ในประเทศไทย	313
4.1	สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญไทย.....	313
4.1.1	สิทธิ เสรีภาพ ของชนชาวไทยและสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญ.....	313
4.1.2	ความรับผิดชอบของสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญ.....	321
4.2	ความหมาย ความสำคัญและวิวัฒนาการของสื่อมวลชนไทย	327
4.2.1	ความหมายของสื่อมวลชน.....	327
4.2.2	ความสำคัญและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการรับรองเสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทย	329
4.2.2.1	สภาพการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475	329
4.2.2.2	สภาพการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475.....	335
4.3	สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารในประเทศไทย.....	342
4.3.1	มาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในประเทศไทย	342
4.3.1.1	มาตรการการควบคุมทางกฎหมาย	342
4.3.1.1.1	รัฐธรรมนูญ	342
4.3.1.1.1.1	การนำเสนอข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนภายใต้ข้อจำกัดในรัฐธรรมนูญ	343
4.3.1.1.2	สิ่งพิมพ์.....	345

4.3.1.1.2.1 พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐	345
4.3.1.1.3 ภาพยนตร์และวีดิทัศน์.....	348
4.3.1.1.3.1 พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑.....	348
4.3.1.1.4 วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์.....	352
4.3.1.1.4.1 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๐	353
4.3.1.1.5 การโฆษณา	355
4.3.1.1.5.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒.....	356
4.3.1.1.6 สื่อสังคมออนไลน์.....	359
4.3.1.1.6.1 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐	361
4.3.1.1.6.1.1 การเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารของ สื่อมวลชน	361
4.3.1.1.6.1.2 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของ สื่อมวลชน	366
4.3.1.1.7 กฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง	374
4.3.1.2 การควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชน โดยกลุ่ม วิชาชีพสื่อมวลชนตนเอง.....	382
4.3.1.2.1 แนวคิดและทฤษฎีจริยธรรมของสื่อมวลชน	382
4.3.1.2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมสื่อมวลชน	387
4.3.1.2.3 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชน.....	392
4.3.1.2.3.1 จริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพหนังสือพิมพ์.....	392
4.3.1.2.3.2 จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพสื่อและวิทยุ โทรทัศน์	395

4.3.1.2.3.3 จริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการ เผยแพร่รายการขององค์การกระจายเสียงและแพร่ ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (TPBS)	397
4.3.1.3 มาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชนโดย องค์กรภายนอก.....	400
4.3.1.3.1 ศาล.....	400
4.3.1.3.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ.....	407
4.3.1.3.2.1 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐	407
4.3.1.3.3 องค์กรอิสระ.....	410
4.3.1.3.3.1 องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ	410
4.3.1.3.3.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.....	414
4.3.2 ข้อจำกัดด้านเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงของสื่อมวลชนในประเทศไทย	416
4.3.2.1 ข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบทางอาญา ในการนำเสนอข่าวสาร ของนักแสดง.....	416
4.3.2.1.1 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา	416
4.3.2.1.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาท.....	418
4.3.2.1.2.1 ความผิดฐานหมิ่นประมาททั่วไป.....	418
4.3.2.1.2.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา	420
4.3.2.1.2.3 ความผิดฐานหมิ่นประมาทเป็นความผิดที่ย่อม ความกันได้	421
4.3.2.1.2.4 ข้อยกเว้นไม่ต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาท.....	421
4.3.2.1.3 ความผิดฐานดูหมิ่น	424
4.3.2.1.4 ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล.....	425

4.3.2.1.5 ความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญ	427
4.3.2.1.6 ความผิดฐานเผยแพร่วัตถุหรือสิ่งลามก	429
4.3.2.2 ข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบทางแพ่ง ในการนำเสนอข่าวสาร ของนักแสดง.....	431
4.3.2.2.1 ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งฯ.....	431
4.3.2.2.2 หลักกฎหมายเรื่องละเมิด.....	432
4.3.2.2.2.1 ความรับผิดชอบเพื่อการละเมิด.....	432
4.3.2.2.2.2 หลักเกณฑ์ความรับผิดกรณีละเมิดทั่วไป.....	432
4.3.2.2.2.3 หลักเกณฑ์ความรับผิดกรณีการใช้สิทธิที่ก่อให้เกิด ความเสียหาย	434
4.3.2.2.2.4 หลักเกณฑ์ความรับผิดกรณีการละเมิดต่อชื่อเสียง..	435
4.3.2.2.2.5 ค่าสินไหมทดแทน เพื่อละเมิด	437
4.3.2.2.2.5.1 ค่าสินไหมทดแทนที่เป็นเงิน	437
4.3.2.2.2.5.2 ค่าสินไหมทดแทนอื่น	438
4.3.2.2.2.6 อายุความในการฟ้องร้องคดีละเมิด.....	439
4.4 สิทธิเสรีภาพของนักแสดงในประเทศไทย.....	440
4.4.1 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศไทย	440
4.4.1.1 ประวัติการให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดง	440
4.4.1.2 แนวความคิดของการคุ้มครองของสิทธิของนักแสดง	442
4.4.1.3 คำจำกัดความของคำว่า “นักแสดง” ในประเทศไทย	442
4.4.1.4 ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง.....	443
4.4.1.5 การบังคับใช้สิทธิของนักแสดง	444
4.4.2 การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศไทย.....	446
4.4.2.1 การรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....	446

4.4.2.2	การรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนนิยม	449
4.4.2.3	การรับรองด้านความเสมอภาค	451
4.4.2.4	การรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน	454
4.4.3	กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของ สื่อมวลชนในประเทศไทย.....	456
4.4.3.1	สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดง	456
4.4.3.1.1	สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในบริบทต่างๆ	457
4.4.3.1.1.1	บริบททางปรัชญา	457
4.4.3.1.1.2	บริบททางศาสนา	457
4.4.3.1.1.3	บริบททางด้านการเมืองการปกครอง.....	458
4.4.3.1.1.4	บริบทสำนักความคิดกฎหมายธรรมชาติและสำนัก ความคิดกฎหมายบ้านเมือง.....	459
4.4.3.1.1.5	บริบทสิทธิมนุษยชน	460
4.4.3.1.1.6	บริบททางวัฒนธรรม.....	461
4.4.3.1.2	สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงในระบบกฎหมายไทย..	461
4.4.3.2	เสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดง	465
4.4.3.3	เสรีภาพทางความคิดของนักแสดง.....	469
4.4.5.4.1	เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิได้รู้ตามกฎหมายไทย	469
4.4.3.4	เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดง.....	472
4.4.3.5	เสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงของนักแสดง.....	473
4.4.3.6	เสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดง	476
4.4.4	การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ในฐานะบุคคลสาธารณะจากการนำเสนอ ข่าวสารของสื่อมวลชนตามกฎหมายไทย	478
4.4.4.1	การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายอาญา	479

4.4.4.1.1 กฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ กับกรณีบุคลิกสาธารณะ	479
4.4.4.1.2 กฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๐ กับกรณีบุคลิกสาธารณะ	482
4.4.4.2 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	484
4.4.4.3 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามรัฐธรรมนูญ	488
4.4.4.4 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายอื่น	492
บทที่ 5 บทสรุป ข้อเสนอแนะ	497
รายการอ้างอิง	513
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	520

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

เมื่อได้ทำการพิจารณาถึงคำว่า “สิทธิเสรีภาพ” นั้น หากพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะพบว่ามีการให้การรับรองถึงสิทธิเสรีภาพไว้หลายประการด้วยกัน โดยกฎหมายได้มุ่งส่งเสริมและให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนเพื่อให้ได้รับสิทธิและเสรีภาพตามที่ควรจะได้รับอย่างเต็มที่ และในขณะเดียวกัน ประชาชนทุกคนผู้มีสิทธิและเสรีภาพก็ต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพไปในทางละเมิดของผู้อื่น เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม

จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ เนื่องด้วยวิทยาการและเทคโนโลยีได้ก้าวหน้าขึ้นไปอย่างมาก จะพบว่าสื่อมวลชนหลายแขนง อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสารต่างๆ ได้มีการเผยแพร่ภาพและข่าวสารกันหลากหลายวิธีมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ทางภาพเคลื่อนไหว หรือแม้แต่ทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network Media) ซึ่งด้วยช่องทางการนำเสนอข่าวสารที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้การคัดกรองข่าวสารเป็นไปได้ยากยิ่งกว่าเดิม ประกอบกับหลายครั้งความเข้าใจและการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารนั้น เป็นการกระทบต่อสิทธิและล่วงละเมิดความเป็นส่วนตัวของนักแสดง

อย่างไรก็ดี กฎหมายที่ผ่านมาได้มีการกล่าวถึงการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน ในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอข่าวสารไว้ในมาตรา 45 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2550 และมาตรา 34 และ 35 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2560 และได้มีการวางหลักเรื่องสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นหลักสิทธิมนุษยชนไว้ หากแต่ได้มีความคิดเห็นของผู้คนในวงกว้างว่ากฎหมายไทยได้รับรองถึงสิทธิส่วนตัวของนักแสดงไว้อย่างไม่กว้างขวางและครอบคลุมเท่าใดนัก ทำให้เกิดปัญหาการล่วงละเมิดสิทธินักแสดงอยู่ตลอดมา

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงสมควรที่จะต้องมีการศึกษาถึงปัญหาในการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ในกรณีถึงสิทธิและความเป็นส่วนตัว เพื่อให้สัดส่วนและขอบเขตของการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนนั้นเป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่กว้างขวางจนละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น และในประเด็นสิทธินักแสดงที่ได้รับการคุ้มครองอยู่ในปัจจุบันนี้ ควรมีการบังคับใช้บทกฎหมายอย่างเข้มงวดขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้มากที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1 เพื่อศึกษาถึงขอบเขตและการนำเสนอข่าวสารที่สามารถทำได้ของสื่อมวลชน ในการเผยแพร่ภาพและข่าวสารของนักแสดง ว่ามีขอบเขตที่สามารถกระทำได้เพียงใด กฎหมายได้วางกรอบไว้กว้างขวางเพียงใดในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์นักแสดง และการกระทำในลักษณะใดที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัวของนักแสดง

2 เพื่อศึกษาถึงขอบเขตของสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือไปจากที่ปรากฏอยู่ในลักษณะของการให้ความคุ้มครองทางด้านลิขสิทธิ์ หากแต่มุ่งศึกษาในด้านสิทธิและความเป็นส่วนตัวที่นักแสดงพึงจะได้รับ ในกรณีที่ถูกละเมิดจากสื่อมวลชน

3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการให้ในเรื่องการป้องกันการถูกละเมิดเสรีภาพนักแสดงในขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น โดยศึกษาบทบัญญัติกฎหมายภายในประเทศที่มีอยู่ประกอบกับกฎหมายของต่างประเทศ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพโดยมุ่งเน้นไปที่ เสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพรวมถึงการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน ศึกษาเฉพาะกรณีที่กระทบต่อนักแสดง โดยพิจารณาถึงแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญที่ได้มีการรับรองสิทธิเสรีภาพไว้

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

การใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนตามกฎหมายที่มีอยู่ในด้านการสื่อสารมวลชนในการนำเสนอข่าวสารและข้อความบางครั้งได้ไปล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของนักแสดง การใช้เสรีภาพดังกล่าวจะต้องมีขอบเขตการของใช้เสรีภาพ ในขณะเดียวกันกฎหมายดังกล่าวจะต้องมีเนื้อหาที่มีความชัดเจนแน่นอนมากขึ้น เพื่อก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างทั้งสองฝ่าย และป้องกันไม่ให้สิทธิและเสรีภาพของนักแสดงถูกละเมิด

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสารต่างๆ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงกรอบของสื่อมวลชนที่สามารถทำได้ในการนำเสนอและแพร่ภาพข่าวสารของนักแสดงและบุคคลสาธารณะ โดยศึกษาจากรัฐธรรมนูญควบคู่ไปกับหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนในเรื่องดังกล่าว

2. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาเชื่อมโยงกับขอบเขตการนำเสนอภาพและข่าวสารของสื่อมวลชน เพื่อหาทางออกและหาแนวทางการแก้ไข ป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดเสรีภาพต่อนักแสดงในขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น กระตุ้นให้นักแสดงเข้าใจ ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพที่ตนมี และสามารถปกป้องตัวเองจากการถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพจากสื่อมวลชน

3. เป็นการสร้างดุลยภาพในการนำเสนอข่าวสารระหว่างสื่อมวลชนและนักแสดง ให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจถึงเสรีภาพที่ตนมีอยู่ และทราบแนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดเสรีภาพ

บทที่ 2

ความหมาย แนวความคิด

ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และนักแสดง

บทที่ 2 นี้ จะอธิบายถึงความหมายของสิทธิเสรีภาพ ทั้งความหมายโดยทั่วไป รวมถึงความหมายตามรัฐธรรมนูญ โดยจะแสดงให้เห็นถึงขอบเขตสิทธิเสรีภาพ ประเภทของสิทธิเสรีภาพโดยพิจารณาตามแนวคิดต่างๆ อันได้แก่ แนวคลาสสิกของเยอรมัน, แนวรัฐธรรมนูญ และตามแนวการใช้ รวมถึงจะกล่าวถึงหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมายอีกด้วย

ในบทที่ 2 ในหัวข้อ 2.2 จะมีกล่าวถึงความหมายและประเภทของสื่อมวลชน ประเภทของสื่อมวลชน และประเภทของเสรีภาพของสื่อมวลชน อีกทั้งจะอธิบายถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรองสิทธิเสรีภาพ ซึ่งได้แก่ ที่มาในทางทฤษฎีของสิทธิเสรีภาพ และความเกี่ยวข้องของสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักนิติธรรมในหัวข้อ 2.3

ในหัวข้อ 2.4 จะแสดงถึงประเภทและทฤษฎีเกี่ยวกับเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร และแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน อันได้แก่ ทฤษฎีในทางปรัชญาทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน, ทฤษฎีสื่อสาร สื่อสารมวลชน บนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย, ทฤษฎีการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และ ขอบเขตเกี่ยวกับการควบคุมและจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

ส่วนสุดท้ายของบทที่ 2 ในหัวข้อ 2.5 จะอธิบายถึงเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารและเผยแพร่ภาพโดยสื่อมวลชน โดยจะมีการแสดงให้เห็นถึงผลกระทบในด้านต่างๆ ได้แก่ ผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัวเกียรติยศ ชื่อเสียง ความเป็นอยู่ส่วนตัว และ สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

2.1 ความหมาย ลักษณะ ขอบเขต ประเภทของสิทธิเสรีภาพ

ความหมายของ สิทธิ และเสรีภาพนั้นอาจอธิบายได้ในหลากหลายแง่มุมด้วยกัน โดยมีการบัญญัติความหมายเอาไว้อย่างชัดเจนในพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน นอกจากนี้ยังมีการให้คำนิยามและความหมายโดยนักกฎหมายหลากหลายท่านด้วยกัน โดยสามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นได้ดังต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายของสิทธิเสรีภาพโดยทั่วไป

สำหรับในด้านความหมายของสิทธิเสรีภาพนั้น พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้มีการให้คำจำกัดความไว้ว่า

“สิทธิ” หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม เป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองให้กระทำการใดๆ โดยสุจริตได้อย่างอิสระ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของคนอื่น

ในขณะที่คำว่า “เสรีภาพ” นั้น ได้มีการให้คำจำกัดความไว้ว่า

“เสรีภาพ” หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการใดๆได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการพูด, เสรีภาพในการนับถือศาสนา, ความมีสิทธิที่จะทำอะไรก็ได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น¹

นอกจากนี้ มีนักกฎหมายหลายท่านได้ให้คำนิยามถึงความหมายของสิทธิเสรีภาพไว้ โดยหยุด แสงอุทัย ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า

“สิทธิ”² คือ อำนาจที่กฎหมายให้แก่บุคคลในอันที่จะมีเจตจำนงกระทำการ ซึ่งความสำคัญอยู่ที่อำนาจและประโยชน์ที่กฎหมายให้แก่บุคคล จึงได้ยึดถือความหมายของสิทธิว่าหมายถึง “ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้”

“เสรีภาพ”³ มีความหมายว่า เป็นประโยชน์ซึ่งบุคคลได้มาโดยปราศจากหน้าที่ในทางกฎหมายใดๆต่อตนเอง กล่าวคือ เป็นสิ่งที่บุคคลอาจกระทำได้โดยจะไม่ถูกป้องกันขัดขวางโดยกฎหมาย เป็นประโยชน์ที่บุคคลกระทำการใดๆได้ตามชอบใจ....”

วิชญ์ เครื่องงาม ได้ให้ความหมายของสิทธิเสรีภาพดังต่อไปนี้

¹ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์, 2554), หน้า.

² หยุด แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), หน้า 187.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192

“สิทธิ”⁴ หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ กฎหมายในที่นี้คือรัฐธรรมนูญ เมื่อกล่าวถึงสิทธิในรัฐธรรมนูญจึงหมายถึงสิทธิในทางมหาชน ซึ่งมีหลักเกณฑ์ครอบคลุมถึงสิทธิในทางเอกชน เช่น สิทธิในครอบครัว สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการรับมรดกด้วย”

“เสรีภาพ”⁵ หมายถึง ความมีอิสระที่จะกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เสรีภาพจึงมีความหมายต่างกับสิทธิ อย่างไรก็ตาม ถ้าเสรีภาพใดมีกฎหมายรับรองและคุ้มครอง เสรีภาพนั้นก็อาจเป็นสิทธิด้วย ดังที่เรียกกันว่า “สิทธิในเสรีภาพ”

ดังนั้น สามารถกล่าวโดยสรุป เกี่ยวกับสิทธิ (Right) และเสรีภาพ (Liberty of freedom) ได้ว่า

“สิทธิ” เป็นสิ่งซึ่งมีอยู่กับมนุษย์มาตั้งแต่แรกเกิดหรือกำหนดขึ้น โดยที่กฎหมายได้ให้การรับรองแก่มนุษย์หรือบุคคลนั้นๆ ในการที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีผู้ใดจะมาบังคับเอาได้ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สิทธิ เป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองในการที่จะเรียกร้องให้บุคคลหนึ่ง หรือหลายคน กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยหมายรวมถึงการทำที่บุคคลผู้มีหน้าที่นั้นจะต้องเคารพต่อสิทธินั้นอย่างชัดเจนไม่ได้

ในขณะที่ “เสรีภาพ” คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในการที่จะกระทำการอันเกี่ยวข้องกับตัวเอง เป็นอำนาจของบุคคลในการเลือกที่จะกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดๆก็ได้ด้วยตัวเอง ไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของบุคคลอื่น โดยกฎหมายได้รับรองเสรีภาพให้แก่บุคคลใดแล้ว บุคคลนั้นจะมีหน้าที่ต่อบุคคลอื่นเช่นกัน กล่าวคือ หน้าที่ในการ “ละเว้น” ในการที่จะไม่กระทำการใดการหนึ่งที่จะไปเป็นอุปสรรคขัดขวางผู้ทรงเสรีภาพผู้อื่น และจะไม่ถูกบังคับให้กระทำในสิ่งที่ไม่ประสงค์จะกระทำ ไม่ถูกเหนี่ยวนำหรือหน่วงเหนี่ยวในการกระทำใดๆก็ตาม

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าความหมายของสิทธิเสรีภาพโดยทั่วไป จึงมีความแตกต่างกัน หากแต่ก็มีความเชื่อมโยงกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวโดยสรุปถึงความหมายของ “สิทธิ” ตามความหมายทั่วไป จึงหมายถึง “อำนาจที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่บุคคล ในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่น กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิจึงก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นด้วย” ในขณะที่ความหมายของ

⁴ วิษณุ เครืองาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2530), หน้า 640-641.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 642

“เสรีภาพ” โดยทั่วไปหมายถึง สภาพการณ์ที่บุคคลมีอิสระในการที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามความประสงค์ของตน เป็นอำนาจที่มีเหนือตนเอง ย่อมก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้อื่นคือ ผู้อื่นไม่สามารถที่จะมาใช้อำนาจเหนือหรือมารบกวนในการกระทำการหรือไม่กระทำการของบุคคลนั้น

2.1.2 ลักษณะทั่วไปของสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

การพิจารณาถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานนั้น อาจพิจารณาได้จากการที่รัฐธรรมนูญได้รองรับเอาไว้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการกำหนดในเรื่องดังกล่าวนี้ เอาไว้ดังต่อไปนี้⁶

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

⁶ พิชัย นิลทองคำ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (อติตยา มิเส้นเนียม, 2550), หน้า 25-26.

จากการพิจารณาศึกษาตามมาตราข้างต้นแล้วนั้นจึงพิจารณาได้ว่า ประชาชนชาวไทยทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพตามที่กฎหมายได้กระทำการบัญญัติและให้ความคุ้มครองเอาไว้ เป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับนั่นเอง

2.1.3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย รวมถึงนักแสดง ตามรัฐธรรมนูญ

ปัจจุบันแนวคิดในด้านสิทธิเสรีภาพ ได้มีการแพร่หลายอย่างกว้างขวางทั่วโลก โดยที่ประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลและแนวคิดในเรื่องสิทธิเสรีภาพมาด้วยเช่นกัน มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมาหลายครั้ง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในแต่ละครั้งนั้น ประเด็นเรื่องของสิทธิเสรีภาพก็จะมี การให้ความสำคัญอยู่เสมอ ซึ่งปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญรวมแล้ว 20 ฉบับ ฉบับล่าสุดได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 ซึ่งในเรื่องสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยได้มีการวางหลักและแก้ไขเพิ่มเติมจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 และ 2550 โดยมีการให้การรับรอง คุ้มครอง คัดค้านหรือของความเป็นมนุษย์ในสิทธิเสรีภาพหลายประการ อีกทั้งยังมีการจำกัดสิทธิบางประการซึ่งต้องไม่กระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิ ตามที่รัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการปกครองประเทศ ซึ่งมีหลักคือ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ดังนั้น องค์กรต่างๆที่ก่อตั้งโดยรัฐธรรมนูญ ต่างต้องเคารพต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ในการปฏิรูปทางการเมืองครั้งล่าสุดนี้ ได้มีการวางหลักและวางรากฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพลงในรัฐธรรมนูญ โดยมีการวาง “หลักประชาธิปไตย” และ “หลักนิติรัฐ” โดยมุ่งคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง สามารถตรวจสอบอำนาจรัฐ และปรับปรุงให้รัฐมีเสถียรภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น โดยที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังคงให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตามสาระสำคัญข้างต้น และยังได้เพิ่มให้มีความรัดกุมทางการเมืองมากขึ้นอีกด้วย⁷

สำหรับความหมายของสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนั้น อธิบายได้ว่า “สิทธิ” คือ ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ โดยรับรองว่ามีอยู่ และคุ้มครองมิให้มีการละเมิดสิทธิ รวมถึงการบังคับให้เป็นไปตามสิทธิหากมีการละเมิดเกิดขึ้นอีกด้วย

⁷ หยุต แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, หน้า. 217

นอกจากนี้แล้วมีการให้ความหมายของ “สิทธิ” เอาไว้สองนัยยะตามที่เยอรมันเรียกว่า “สิทธิขั้นพื้นฐาน” เอาไว้ กล่าวคือ นัยแรก “สิทธิ” หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิของปัจเจกบุคคลก่อนที่จะมีรัฐเสรีภาพ และความเสมอภาคของปัจเจกบุคคลเป็นเงื่อนไขอันชอบธรรมที่ก่อให้เกิดรัฐขึ้น ดังนี้แล้ว สิทธิในเสรีภาพและสิทธิในความเสมอภาคจึงผูกพันและจำกัดการใช้อำนาจของรัฐ และนัยที่สอง “สิทธิ” หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานรวมเป็นสิทธิทั้งหลาย ซึ่งตกได้แก่ปัจเจกบุคคลมิใช่ในฐานะที่เป็นมนุษย์ แต่ได้รับสิทธินั้นเพราะเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นสมาชิกของรัฐ ซึ่งบุคคลล้วนได้รับไปจากรัฐทั้งสิ้น

ในขณะที่ “สิทธิตามรัฐธรรมนูญ” นั้น ถือว่าเป็น “สิทธิตามกฎหมายมหาชน” (das subjective oeffentliche Recht)⁸ หมายถึง อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคล ในการที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด โดยการให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในขอบเขตสิทธิของตน และในบางกรณีการรับรองดังกล่าวได้มีการเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

สิทธิตามรัฐธรรมนูญยังหมายรวมถึง การให้หลักประกันในทางหลักการ (die institutionellen Garatien)⁹ ซึ่งเป็นการมุ่งคุ้มครองต่อสถาบันในทางกฎหมายในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาทิ คุ้มครองกรรมสิทธิ์ หรือ คุ้มครองเสรีภาพทางวิชาการ เป็นต้น

ในขณะที่ “เสรีภาพ” คือ ประโยชน์ซึ่งบุคคลได้มาโดยปราศจากหน้าที่ในทางกฎหมายใดๆต่อตนเอง กล่าวคือเป็นสิ่งที่บุคคลจะกระทำให้ได้โดยไม่ถูกขัดขวางโดยกฎหมาย เป็นประโยชน์ที่บุคคลจะกระทำการใดๆได้ตามชอบใจ¹⁰ โดยเสรีภาพเป็นการที่บุคคลสามารถทำในสิ่งที่ตนเองพึงประสงค์ โดยมีอำนาจในการกำหนดตนเองโดยอิสระ เสรีภาพนั้นจะปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำโดยบุคคลอื่น ดังนั้น เสรีภาพจึงมิได้ก่อให้เกิดหน้าที่ต่อบุคคลอื่น หากแต่บุคคลอื่นมีหน้าที่ที่จะไม่เข้ามารบกวนการใช้อำนาจในการกระทำการหรือไม่กระทำการของบุคคลนั้น

⁸ บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (กรุงเทพฯ วิญญูชน 2555), หน้า.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 49

¹⁰ หยุต แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, หน้า 218.

สำหรับในกรณีของชนชาวไทยแล้ว ในรัฐธรรมนูญได้มีการวางหลักและบัญญัติเอาไว้โดยให้ความสำคัญไว้ด้วย อาทิเช่น รัฐจะใช้อำนาจรัฐได้โดยไม่ต้องเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ และจะใช้สิทธิเสรีภาพของตนได้โดยที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย นอกจากนี้แล้วยังมีการรับรองสิทธิเสรีภาพในด้านต่างๆอีกมากมาย เช่น สิทธิในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา สิทธิชุมชน สิทธิชุมนุม เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงนักแสดงแล้ว จะพบว่านักแสดงไทยก็ถือว่าเป็นประชาชนคนไทยคนหนึ่ง ถือว่าเป็นชนชาวไทยตามกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายต่างๆและสิทธิเสรีภาพที่นักแสดงคนหนึ่งพึงได้รับ จึงเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่มีให้ต่อปวงชนชาวไทยทุกคน ไม่ว่าจะเป็สิทธิเสรีภาพในการใช้ชีวิตส่วนตัวหรือสิทธิเสรีภาพในด้านการประกอบอาชีพหน้าที่การงานก็ตาม ดังนั้นการนำกฎหมายมาใช้สำหรับนักแสดง จึงให้เป็ไปตามที่มีการบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้ตามรัฐธรรมนูญ

2.1.4 ขอบเขตของสิทธิเสรีภาพ

การใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย ผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพจะใช้สิทธิในส่วนของตนจนเกินขอบเขตไม่ได้ เพราะการปกครองภายใต้หลักนิติรัฐ ไม่มีสิทธิและเสรีภาพใดที่ได้รับความคุ้มครองเอาไว้โดยปราศจากขอบเขต โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการวางบทบัญญัติถึงเรื่องขอบเขตของสิทธิเสรีภาพเอาไว้ ดังนี้

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือ

เสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

จากสองมาตราข้างต้น อธิบายได้ว่า ขอบเขตของการใช้สิทธิเสรีภาพนั้น พิจารณาได้จากการใช้สิทธิเสรีภาพต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยรัฐอาจจะจำกัดเสรีภาพของบุคคลได้โดยกฎหมาย กล่าวคือ ไม่ว่าบุคคลใดก็ไม่สามารถแทรกแซงในสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นได้ โดยหากมีการแทรกแซงเกิดขึ้น รัฐมีสิทธิที่จะเยียวยาสิทธิของบุคคลที่สามที่ถูกละเมิดได้โดยใช้มาตรการต่างๆทั้งทางบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ อีกทั้งรัฐต้องปฏิเสธการกระทำของบุคคลใดก็ตามที่กระทำการอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นอีกด้วย

การใช้สิทธิเสรีภาพ ยังต้องไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน จากมาตรา 25 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีการกำหนดให้ขอบเขตหนึ่งของการใช้สิทธิเสรีภาพคือ “ศีลธรรมอันดีของประชาชน” การให้คำจำกัดความของ “ศีลธรรมอันดีของประชาชน” นั้น อาจขึ้นอยู่กับสำนึกในทางศีลธรรมของประชาชนในเรื่องนั้นๆ บางกรณีอาจเกิดปัญหาว่าทัศนคติในทางศีลธรรมของประชาชนอาจมีความแตกต่างกันได้ระหว่างปัจเจกบุคคล จึงควรพิจารณาจากทัศนคติประชาชนส่วนใหญ่ว่ากรณีใดบ้างเป็นการ “ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน” ที่แท้จริง ซึ่งหากการใช้สิทธิเสรีภาพนั้นเป็นการขัดต่อศีลธรรม ก็จะไม่สามารถกระทำการได้

2.1.5 ประเภทของสิทธิเสรีภาพ

การจัดแบ่งประเภทของสิทธิเสรีภาพนั้น สามารถแบ่งได้ โดยพิจารณาจากแนวดังต่อไปนี้
ดังต่อไปนี้

2.1.5.1 พิจารณาตามแนวคลาสสิกของเยอรมัน

สามารถแบ่งได้เป็น

(ก) Status negativus หมายถึง สิทธิและเสรีภาพที่ใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลจะต้องปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ โดยที่ปัจเจกบุคคลสามารถดำเนินการไปได้เองโดยที่รัฐไม่ต้องใช้อำนาจรัฐเข้ามาดำเนินการ โดยสิทธิเสรีภาพนี้แสดงออกในรูปของสิทธิในการป้องกัน (Abwehrrecht) เป็นการคุ้มครองสิทธิของปัจเจกบุคคล หากรัฐเข้ามาแทรกแซงสิทธิหรือเสรีภาพ รัฐอาจต้องเยียวยาหากบุคคลได้มีการเรียกร้องให้รัฐเยียวยาการกระทำนั้นๆ ตัวอย่างของสิทธิเสรีภาพในกลุ่ม status negativus นี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้แก่ เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

(ข) Status Positivus หมายถึง สภาพการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐจะต้องเข้ามาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้การใช้สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลนั้นบรรลุความมุ่งหมาย โดยที่สิทธิและเสรีภาพประเภทนี้มีการรับรองออกในรูปของ “สิทธิเรียกร้อง” ตัวอย่างของสิทธิเสรีภาพในกลุ่ม Status Positivus นี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุข สิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลือจากรัฐของผู้พิการ เป็นต้น

(ค) Status activus หมายถึง สภาพที่ปัจเจกบุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพของตนในทางการเมือง สิทธิเสรีภาพในประเภทนี้จะมีการบัญญัติรับรองออกมาในรูปของ “สิทธิของพลเมือง” อันได้แก่ สิทธิผู้เลือกตั้ง สิทธิในการลงสมัครรับเลือกตั้ง สิทธิในการสมัครเข้ารับราชการ หรือสิทธิอื่นๆในทางการเมือง โดยมักจะเป็นสิทธิที่จำกัดให้เฉพาะพลเมืองของชาตินั้นๆ เป็นต้น

2.1.5.2 พิจารณาตามรัฐธรรมนูญ

สามารถแบ่งได้ ดังนี้

2.1.5.2.1 สิทธิมนุษยชน (Human Rights)

สิทธิมนุษยชนเป็นคุณลักษณะประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เป็นสิทธิและเสรีภาพที่ถือกันว่าติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด เป็นสิทธิและเสรีภาพตามธรรมชาติของมนุษย์ ถือว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพอยู่ก่อนที่จะมี “รัฐ” เกิดขึ้น โดยสิทธิมนุษยชนนี้ เป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญมุ่งให้

ความคุ้มครองแก่ทุกคนเท่ากันโดยไม่ได้แบ่งแยกว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนชาติใด เชื้อชาติ สัญชาติ หรือศาสนาใด โดยมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน คริสตศักราช 1948 ได้ยืนยันว่า “ศักดิ์ศรีและสิทธิที่มวลมนุษย์มีอยู่อย่างเท่าเทียมกันและที่มนุษย์ไม่อาจสละทิ้งไปเสียได้เป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพของโลก” ซึ่งสอดคล้องกับ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของฝรั่งเศส ค.ศ.1789 ที่ว่า “มนุษย์เกิดมามีเสรีภาพและสิทธิต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน โดยความมุ่งหมายของสังคมการเมืองได้แก่ การปกป้องรักษาไว้ซึ่งสิทธิตามธรรมชาติ อันมิอาจทำลายได้ของมนุษย์ สิทธิเหล่านี้ได้แก่ เสรีภาพ ทรัพย์สิน ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และการต่อต้านการกดขี่ข่มเหง”

2.1.5.2.2 สิทธิพลเมือง (Citizen Right)

สิทธิพลเมืองเป็นสิทธิในทางการเมืองอันเป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย หมายความว่าถึงเป็นสิทธิและเสรีภาพที่บุคคลที่เป็นพลเมืองของรัฐนั้นๆเท่านั้นจะได้เป็นผู้ทรงสิทธิ สิทธิประเภทนี้ได้แก่ สิทธิที่รัฐธรรมนูญมุ่งที่จะให้ความคุ้มครองเฉพาะบุคคลที่เป็นพลเมืองของรัฐเท่านั้น สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เป็นต้น

2.1.5.3 พิจารณาตามการใช้

โดยสิทธิเสรีภาพที่พิจารณาได้จากตามการใช้ จะสามารถแยกย่อยออกได้เป็น 2 ประเภท คือ สิทธิเสรีภาพในทางความคิด และ สิทธิเสรีภาพในการกระทำหรือเคลื่อนไหวร่างกายตามที่คิดหรือตกลงไว้

2.1.6 หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมาย

ในมาตรา 25 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือ

เสรีภาพเช่นนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

จากกรณีนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าการใช้สิทธิเสรีภาพนั้นจะมีผลบังคับใช้ได้จริงก็ต่อเมื่อมีการให้หลักประกันต่อสิทธิดังกล่าวไว้ และวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวนี้ มีเพื่อที่จะจำกัดมิให้องค์กรนิติบัญญัติตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับตามอำเภอใจได้ อีกทั้งการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จะต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ เพื่อให้เป็นไปโดยที่จะไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้น โดยหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมาย จะเป็นไปดังต่อไปนี้

2.1.6.1 หลักนิติรัฐ

ถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่จะกระทำได้นั้น จะต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดย “หลักนิติรัฐ” เป็นหลักการปกครองที่มีหลักว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการใดๆที่จะส่งผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายได้ให้อำนาจเอาไว้ และเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องกระทำภายในขอบเขตที่กฎหมายได้กำหนดไว้เท่านั้น หากไม่มีกฎหมายใดได้ให้อำนาจไว้ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรของรัฐก็จะไม่สามารถดำเนินการได้ และหากจะมีการตรากฎหมายใดที่จะมีผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน องค์กรที่จะทำได้จะต้องเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติภายในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจกระทำได้เท่านั้น

2.1.6.2 หลักประโยชน์สาธารณะ

การจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้น จะต้องเป็นไปเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดเท่านั้น อันหมายถึง “ประโยชน์สาธารณะ” (Public interest) โดยการกระทำขององค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของ

รัฐจะต้องเป็นการกระทำที่มีอำนาจกระทำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ต้องเป็นไปเพื่อรักษาและคุ้มครองประโยชน์ของส่วนรวม เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม หากองค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐได้ใช้อำนาจนอกเหนือไปจากการคุ้มครองและรักษาประโยชน์ของส่วนรวม โดยเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นนอกเหนือจากประโยชน์สาธารณะตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายแล้วนั้น ก็จะถือว่าเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือหากมีการตรากฎหมายในลักษณะดังกล่าว กฎหมายนั้นย่อมไม่สามารถใช้บังคับได้ เพราะเป็นการขัดต่อหลักประโยชน์สาธารณะ

2.1.6.3 หลักความพอสมควรแก่เหตุ หรือหลักความได้สัดส่วน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดขอบเขตในการจำกัดสิทธิเสรีภาพเอาไว้ โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะต้องกระทำเท่าที่ “จำเป็น” เท่านั้น โดยการพิจารณาว่าเท่าใดจึงจะถือว่า “จำเป็น” จะพิจารณาจาก “หลักความพอสมควรแก่เหตุ” หรือ “หลักความได้สัดส่วน” (Principle of Proportionality) โดยเมื่อองค์กรนิติบัญญัติใช้อำนาจรัฐในการตรากฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น กฎหมายดังกล่าวต้องสอดคล้องกับหลักความพอสมควรแก่เหตุด้วย โดยจะต้องมีความเหมาะสม มีความสมดุลกันระหว่างมาตรการที่รัฐใช้บังคับกับผลที่จะได้รับ อีกทั้งยังต้อง “จำเป็น” และมี “ความพอสมควรแก่เหตุ” เพื่อความสอดคล้องกันด้วย

2.2 ความหมายและประเภทของสื่อมวลชน

2.2.1 ความหมายของสื่อมวลชน

ในกฎหมายที่ได้ใช้อยู่ปัจจุบัน คำว่า “สื่อมวลชน” ยังไม่ได้มีการให้ความหมายเอาไว้ชัดเจน อีกทั้งตามแนวคำพิพากษาของศาลไทยยังมิได้ปรากฏการให้คำนิยามหรือความหมายเอาไว้ อาจเป็นเพราะยังมีได้มีการโต้แย้งเกี่ยวกับสถาบันของ “สื่อมวลชน” ที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครองตามกฎหมาย ในขณะที่ต่างประเทศ แม้จะยังไม่มีคำนิยามถึงความหมายของสื่อมวลชนไว้ แต่เคยมีการโต้แย้งเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของสื่อมวลชนในชั้นศาล อันนำมาสู่การกำหนดนิยามความหมาย โดยประเทศไทยนั้นอาจนิยามความหมายเทียบเคียงกับต่างประเทศได้ โดย คำว่า “สื่อมวลชน” อาจเทียบเคียงกับ “การสื่อสารมวลชน” โดยเป็นกระบวนการการสื่อสารโดยผู้ส่งสารในระบบการ

สื่อสารมวลชนจะมีลักษณะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ อีกทั้งการสื่อสารมวลชนจะเป็นการสื่อสารในลักษณะการสื่อสารสาธารณะ โดยมุ่งไปยังสาธารณชนไม่ใช่การสื่อสารส่วนตัว และไม่ได้เจาะจงที่จะสื่อสารไปยังปัจเจกบุคคลคนไหนคนใด

ในขณะที่คำว่า “สื่อ” (Channel) ที่ใช้ในการสื่อสารมวลชน หรือที่เรียกว่า “สื่อมวลชน” (Mass Media) หมายความว่าสื่อที่จะสามารถนำสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสารที่เป็นคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาใกล้เคียงกัน¹¹ โดยนิยามความหมายข้างต้นนี้สอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ ที่นิยามความหมายของสื่อมวลชนว่าต้องเป็นการดำเนินการที่มีระบบบริหารจัดการเป็นระบบในลักษณะองค์กรธุรกิจ และเป็นการนำข่าวสารมุ่งไปยังประชาชนจำนวนมากโดยไม่ระบุตัวผู้รับสารเป็นการเฉพาะรายบุคคล

2.2.2 ประเภทของสื่อมวลชน

เนื่องจากสื่อมวลชนมีหลายแขนง อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ทำให้สามารถแบ่งประเภทของสื่อมวลชนได้ดังต่อไปนี้

(ก) สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media)

สื่อสิ่งพิมพ์ นั้นมีจุดเริ่มต้นจากการคิดประดิษฐ์เครื่องพิมพ์ขึ้น เมื่อมีการปฏิวัติเทคโนโลยีการพิมพ์ขึ้น สื่อสิ่งพิมพ์จึงได้รับความแพร่หลาย เป็นนวัตกรรมทางการสื่อสารเมื่อเทียบกับหนังสือธรรมดา โดยสื่อสิ่งพิมพ์มีหน้าที่ในการนำเสนอข้อเท็จจริงต่อมวลชนจำนวนมาก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร หนังสือ และสิ่งตีพิมพ์ประเภทอื่นๆ

(ข) ภาพยนตร์ (Film)

ภาพยนตร์ถือว่าเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีการขยายการตลาดออกไปอย่างรวดเร็ว โดยมีการใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อในการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เป็นสื่อละคร (Drama) วรรณกรรม (Literature) และสารคดี (The Social Documentary Film) นอกจากนี้ยังมีภาพยนตร์เพื่อการศึกษา บางประเภทอีกด้วย ภาพยนตร์ถือว่าเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากในยุคหนึ่ง จนกระทั่งเกิดสื่อวิทยุ

¹¹ วนิตา แสงสารพันธ์, หลักกฎหมายสื่อสารมวลชน (กรุงเทพฯ: วิญญูชน 2557), หน้า 30.

โทรทัศน์ขึ้น ด้วยการเข้าถึงคนดูได้ง่ายกว่า จึงมีผลทำให้ภาพยนตร์มีความสำคัญและได้รับความนิยมรองลงมา

(ค) สื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ (Broadcasting)

สื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ โดยมีความสำคัญและมีความแตกต่างจากสื่อมวลชนอื่นๆคือ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นระบบที่มนุษย์คิดค้นขึ้นเพื่อส่งและรับข้อมูลโดยกระบวนการที่ซับซ้อนกว่าเดิม โดยวิทยุกระจายเสียงเกิดก่อนวิทยุโทรทัศน์ โดยทั้งสองสื่อนี้เป็นสื่อที่สามารถเสนอข่าวสารได้รวดเร็วและฉับพลัน

(ง) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลและบทบาทอย่างมากต่อการใช้ชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน อาจเข้ามาทดแทนวิทยุและโทรทัศน์ได้ในอนาคต โดยเป็นการเชื่อมเครือข่ายกับคอมพิวเตอร์ ระบบดาวเทียม ทำให้สามารถรับส่งข่าวสารและข้อมูลต่างๆได้อย่างว่องไว มีการกระจายอำนาจในการสื่อสาร (Decentralization) โดยจากเดิมอำนาจในการส่งสาร จะตกอยู่ที่ผู้ส่งสารฝ่ายเดียว ได้เปลี่ยนมาเป็น ผู้รับสารก็สามารถเป็นผู้ส่งสารได้เช่นกัน อีกทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังมีความยืดหยุ่นและมีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ สื่ออิเล็กทรอนิกส์เมลล์ (E-mail) อินเทอร์เน็ต ทวิตเตอร์(Twitter) เฟซบุ๊ก (Facebook) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบอื่นๆ เป็นต้น

2.2.3 ประเภทของเสรีภาพของสื่อมวลชน

เสรีภาพของสื่อมวลชนนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญ สื่อมวลชนจะสามารถนำเสนอข้อเท็จจริง ข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำต้องได้รับเสรีภาพในการนำเสนออย่างเหมาะสม โดยเสรีภาพที่สำคัญของสื่อมวลชน สามารถแบ่งตามแนวคิดของ James Russell Wiggubgs ดังต่อไปนี้

2.2.3.1 เสรีภาพในข่าวสาร (Freedom of Information)

เนื่องจากประชาชนมีสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานประการหนึ่ง คือ สิทธิในการรับรู้ (Right to know) และสื่อมวลชนมีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสาร ข้อเท็จจริงเพื่อรายงานต่อประชาชนให้ทราบ ดังนั้นเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสารของสื่อมวลชนจึงมีความสำคัญยิ่ง โดยในปฎิญาสากล่าวด้วย

สิทธิมนุษยชน ได้บัญญัติรับรองเสรีภาพในข่าวสารนี้เอาไว้ ดังที่มีในข้อ 19 ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ.1984 ไว้ว่า

“ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก โดยสิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอดที่จะแสวงหา รับ และแจกจ่ายข่าวสารและความคิดเห็นไม่ว่าโดยวิธีใดๆโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน”

ดังนั้นแล้ว จึงพบว่าเสรีภาพในการเสนอข่าวสารถือว่าเป็นเสรีภาพที่สำคัญ ประชาชนจึงควรที่จะมีสิทธิรับรู้ข่าวสารจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน

2.2.3.2 เสรีภาพในการพิมพ์ (Freedom of Printing)

เสรีภาพในการพิมพ์นั้น เป็นเสรีภาพในสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเสรีภาพในการพิมพ์เผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นจะสามารถกระทำได้โดยปราศจากการจำกัดก่อน (prior restraint) หรือการเซนเซอร์ (Censorship) ซึ่งทำให้สื่อมวลชนมีอิสระในการนำเสนอข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพราะหากมีการจำกัดก่อน หรือการตรวจข่าวก่อนจะเป็นการลิดรودเสรีภาพสื่อมวลชน ไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่ภายใต้พฤติการณ์พิเศษบางประการ เช่น การรักษาความลับทางราชการทางทหาร โดยการตรวจข่าว เป็นต้น จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า เสรีภาพในการพิมพ์โดยปราศจากจำกัดก่อนจึงมีความสำคัญต่อสื่อมวลชนอย่างยิ่ง

2.2.3.3 เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ (Freedom of Criticize)

อาจกล่าวได้ว่า การวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นนั้นเป็นเสรีภาพที่สำคัญและได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไว้ เพราะการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชนรวมถึงสื่อมวลชนนั้นเป็นไปตามหลักการในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งสื่อมวลชนมีบทบาทที่สำคัญในการควบคุมสอดส่องการปฏิบัติงานของรัฐบาล ดังนั้นการเสนอข่าวสารและวิพากษ์วิจารณ์ของสื่อมวลชนจึงอาจถือว่าเป็นสื่อกลางในการที่จะทำให้ประชาชนได้ทราบความเคลื่อนไหว และความโปร่งใสของการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้ประโยชน์ในการที่สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ คือจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานต่างๆของภาครัฐได้ทราบถึงความเห็น

ของด้านประชาชน เป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์จึงมีความสำคัญ

2.2.3.4 เสรีภาพในการจำหน่ายจ่ายแจก (Freedom of dissemination)

การจำหน่ายจ่ายแจกนับว่าเป็นเสรีภาพที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อเนื่องจากการที่มีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์แสดงออก เพราะหากแม้ว่าสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสาร ในการพิมพ์ ในการวิพากษ์วิจารณ์แล้ว แต่ไม่มีเสรีภาพในการจำหน่ายจ่ายแจก ก็จะทำให้ขั้นตอนของหลักประกันในเสรีภาพของสื่อมวลชนขาดหายไปไม่ครบถ้วน ดังนี้ การควบคุมหรือการแทรกแซงจากรัฐบาล จึงควรที่จะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการแทรกแซงอย่างไม่ถูกต้อง เพราะหากมีการแทรกแซงในขั้นตอนดังกล่าว ประชาชนผู้ที่รับข่าวสารก็จะได้ข่าวสารที่มีความบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง นับว่าก่อให้เกิดปัญหาตามมาต่อไป

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรองสิทธิเสรีภาพ

2.3.1 ที่มาในทางทฤษฎีของสิทธิเสรีภาพ

แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยมีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยกรีก โรมัน ในระยะแรกนั้นคำว่า สิทธิเสรีภาพ ยังไม่เกิดขึ้น แต่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เอาไว้ในรูปแบบของการปฏิบัติต่อกันทางสังคม ในลักษณะการช่วยเหลือเกื้อกูล การเอื้อเฟื้อแบ่งปันต่อกันและกัน โดยในแต่ละยุคสมัยก็มีพัฒนาการของตัวเอง มีนักคิดในแต่ละยุคที่มีแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยนักคิดในระยะแรกนั้นได้มีการแสดงแนวคิดของสิทธิเสรีภาพในลักษณะที่เป็นการจำกัดอำนาจหน้าที่และสิทธิของกษัตริย์ ผู้ปกครอง และชนชั้นปกครองที่มีอยู่ไม่ให้ล้ำพ้น อีกทั้งยังมีการเรียกร้องให้ชนชั้นปกครองให้สิทธิและเสรีภาพบางประการแก่ชนชั้นใต้ปกครองอีกด้วย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการรับรองสิทธิและเสรีภาพมีมาอย่างยาวนานในประวัติศาสตร์ โดยจำแนกได้เป็นทฤษฎีของสิทธิเสรีภาพตามสำนักกฎหมายธรรมชาติ และทฤษฎีของสิทธิเสรีภาพตามสำนักกฎหมายบ้านเมือง

2.3.1.1 ทฤษฎีสำนักรกฎหมายธรรมชาติ

แนวความคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติ หรือ School of natural law นี้ มีแนวคิดว่ากฎหมายมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ ตั้งอยู่อย่างถาวร มีอยู่อย่างนิรันดร์กาล ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดมาบัญญัติหรือสร้างขึ้น โดยในสมัยกรีกโบราณ มีความเชื่อว่าจักรวาลมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน โดยกฎเกณฑ์ต่างๆเหล่านี้มีอยู่อย่างเป็นระบบระเบียบ เมื่อจักรวาลเป็นระบบระเบียบ มนุษย์จึงอยู่กันอย่างเป็นระเบียบในสังคมของตนเช่นกัน โดยในยุคนี้ถือว่ากฎหมายต่างๆมีอยู่ตามธรรมชาติอยู่แล้ว มนุษย์เป็นเพียงผู้ที่ไปค้นพบเข้า แต่ไม่ได้เป็นผู้สรรค์สร้างขึ้น

ในขณะที่ในยุคโรมัน กฎหมายธรรมชาติได้มีแนวคิดแพร่หลายมากขึ้น โดยแสดงออกผ่านนักคิด นักปราชญ์หลายคน อาทิเช่น โสกราตีส มีความเห็นว่า กฎหมายและความยุติธรรมเป็นสิ่งเดียวกัน ประชาชนที่ใช้ชีวิตในสังคมก็ต้องทำตามกฎหมายของบ้านเมืองนั้นๆอย่างไม่มีเงื่อนไข จะอ้างว่ากฎหมายไม่เป็นธรรมและจะไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆไม่ได้¹²

นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดของนักปราชญ์อีกหลายท่าน อาทิ อริสโตเติล ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายเอาไว้ โดยแบ่งกฎหมาย ออกเป็น กฎหมายธรรมชาติ และ กฎหมายที่มนุษย์กำหนดขึ้น โดยกฎหมายธรรมชาติ หมายถึง กฎเกณฑ์ที่กำหนดแบบแผนการปฏิบัติของมนุษย์ตามธรรมชาติ ไม่ได้เกิดจากการจงใจของผู้ใด กฎหมายธรรมชาติดังนี้มีลักษณะเหมือนกันในทุกหนทุกแห่ง โดยไม่ว่าผู้ใดจะยอมรับถึงการมีอยู่หรือไม่ก็ไม่ส่งผลต่อการมีตัวตนของกฎเกณฑ์นี้¹³

ในยุคโรมัน Cicero นักปราชญ์สมัยยุคโรมันได้กล่าววลีที่ถือเสมือนเป็นรากความคิดของกฎหมายธรรมชาติไว้ว่า “True Law is right reason, harmonious with nature, diffuse among all, constant, eternal...” แสดงให้เห็นว่ากฎหมายธรรมชาตินั้นตั้งอยู่ถาวร เป็นนิรันดร์ กลมกลืน และเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติมาช้านาน

ต่อมาในสมัยกลาง หลังจากที่จักรวรรดิโรมันล่มสลายลง ได้ปรากฏว่าศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีอิทธิพลครอบงำเหนืออำนาจอื่นใดทั้งหมด โดยชาวคริสต์ในยุคแรกไม่เชื่อในธรรมชาติแห่งความมีสติปัญญาของมนุษย์ดังเช่นในสมัยโรมัน ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกมีความเชื่อที่ว่า คนดีคือคนที่ปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่มาจากพระเจ้า กฎหมายธรรมชาติดังกล่าวจึงถูกอ้างอิงให้เป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้า โดยแนวคิดของนักคิด นักปราชญ์ในสมัยกลางเกี่ยวกับกฎหมายธรรมชาตินี้ มีอยู่

¹² ปรีดี เกษมทรัพย์, นิติปรัชญา, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541), หน้า 136.

¹³ สมยศ เชื้อไทย, ความรู้นิติปรัชญาเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2547), หน้า 92.

อาทิ เซนต์ออกัสติน (Saint Augustine) ได้กล่าวถึงกฎหมายธรรมชาติไว้ว่าเป็นกฎเกณฑ์ที่ดำรงอยู่ในสรรพสิ่งที่พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของได้สร้างขึ้น (Lex Naturalis) ดังนั้นกฎหมายธรรมชาติจึงสมบูรณ์และสูงกว่ากฎหมายอื่นใด หรือ แนวคิดของเซนต์โทมัส อะไควนัส (Saint Thomas Aquinas) ได้อธิบายว่ากฎหมายธรรมชาติ คือกฎหมายนิรันดร์ โดยมีบางส่วนเท่านั้นที่มนุษย์สามารถเข้าถึงได้ด้วยเหตุผลที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่ในตัวเอง

ต่อมาสมัยยุคสมัยใหม่ แนวคิดของธรรมชาติก็ได้มีการปรับตัวจากเดิม โดยสามารถสรุปลักษณะสำคัญของกฎหมายธรรมชาติได้ดังต่อไปนี้¹⁴

กฎหมายธรรมชาติ เป็นกฎหมายที่ใช้ได้โดยไม่จำกัดเวลา

กฎหมายธรรมชาติ ใช้ได้ทุกแห่งหน ไม่จำกัดว่าใช้ได้ในประเทศใดรัฐหนึ่งเท่านั้น

กฎหมายธรรมชาติ มีความอยู่เหนือกฎหมายของรัฐ โดยรัฐจะไม่สามารถออกกฎหมายให้ขัดหรือแย้งกับกฎหมายธรรมชาติได้

ดังนั้น แนวคิดกฎหมายธรรมชาติ จึงเป็นแนวคิดที่ยอมรับว่ากฎหมายธรรมชาติมีความฝังแน่นอยู่ในจิตใจของมนุษย์ เป็นหลักในการออกกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้มนุษย์ปฏิบัติตาม เป็นกฎหมายที่ยุติธรรม ถูกต้อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเป็นหลักเกณฑ์ที่มีอยู่เพื่อทำให้มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีสันติสุข

2.3.1.2 ทฤษฎีสำนักรกฎหมายบ้านเมือง

ทฤษฎีสำนักรกฎหมายบ้านเมืองนี้ มีแนวคิดที่แตกต่างและตรงกันข้ามกันกับสำนักกฎหมายธรรมชาติ มีแนวคิดที่ว่ากฎหมายคือคำสั่งของรัฐ ไม่ขึ้นอยู่กับศีลธรรม กฎหมายจึงอาจขัดกับศีลธรรมได้ โดยตามทฤษฎีสำนักรกฎหมายบ้านเมืองสิทธิคือ ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ ดังนั้นทฤษฎีสำนักรกฎหมายบ้านเมืองจึงกล่าวอ้างว่า แท้จริงแล้วกฎหมายธรรมชาติคือศีลธรรม มโนธรรมที่ควรจะเป็น และจะเกิดปัญหาตามมาอย่างมากมายหากมีการกล่าวอ้างกฎหมายธรรมชาติ เพราะกฎหมายธรรมชาตินั้นสามารถวัดได้ยากกว่ามีขอบเขตเพียงใด มีหลักเกณฑ์อย่างไร ไม่มีความแน่นอนและชัดเจนเพียงพอ

แนวคิดสำคัญของทฤษฎีสำนักรกฎหมายบ้านเมือง มีแนวคิดอยู่ สองประการ กล่าวคือ

¹⁴ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ วิทยุชน, 2538), หน้า 49.

1. กฎหมายเป็นคำสั่งของรัฐ

ทฤษฎีสำนักรกฎหมายบ้านเมืองมีทัศนะว่า กฎหมายที่แท้จริงคือกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยเจตจำนงของรัฐเท่านั้น เป็นกฎหมายที่รัฐได้พิจารณาอย่างดีแล้ว โดยรัฐคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุด ดังนั้นกฎหมายจึงเป็นเรื่องของเจตจำนงของรัฐ ไม่มีกฎหมายอื่นใดที่อยู่เหนือไปกว่ากฎหมายของรัฐ

2. กฎหมายมีความสมบูรณ์ในตัวเอง

โดยแนวคิดนี้เป็นแนวคิดนี้เป็นแนวคิดในทางวิชาการนิติศาสตร์ โดยไม่ต้องอาศัยหลักการอื่นใดมาอธิบาย ลักษณะเด่นคือกฎหมายนี้เป็นการแยกตัวเองออกมาจากศีลธรรมประเพณี แสดงหา ลักษณะพิเศษของกฎหมายว่ามีความแตกต่างจากกฎเกณฑ์อื่นอย่างไร โดยที่กฎหมายนี้เป็นสิ่งที่สมบูรณ์อยู่ในตัวเอง นักกฎหมายไม่ต้องสนใจสิ่งอื่นใดนอกจากกฎหมายบ้านเมือง แนวคิดนี้เป็นผลมาจากความพยายามของนักวิชาการที่แสวงหากฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว¹⁵

แนวคิดของ ทฤษฎีสำนักรกฎหมายบ้านเมือง เป็นแนวคิดที่ปฏิเสธกฎหมายที่สูงกว่า หรือกฎหมายธรรมชาติ โดยยอมรับว่ากฎหมายที่แท้จริงคือกฎหมายที่บ้านเมืองใช้บังคับกันอยู่เท่านั้น ถือว่ารัฐอธิปไตยมีอำนาจสูงสุดที่จะออกกฎหมายใดก็ได้ ไม่อาจโต้แย้งได้ถึงความถูกต้อง ความยุติธรรม หรือยุติธรรม ใดๆก็ตาม แนวคิดกฎหมายธรรมชาติ และกฎหมายบ้านเมือง ต่างก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้มนุษย์เริ่มเข้าใจในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพในเวลาต่อมา

2.3.2 สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สิทธิและเสรีภาพ มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน โดยเริ่มต้นจากในยุคกลางของยุโรป ได้มีการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพของชนชั้นกลางเกิดขึ้น มีการเรียกร้องและต่อสู้โดยมีหลักฐานปรากฏอยู่ใน Magna Carta ในปี คริสตศักราช 1215 โดยข้อเรียกร้องดังกล่าวเกิดจากการที่เหล่าขุนนางของอังกฤษ ไม่พอใจพระเจ้าจอห์น ซึ่งเป็นผู้ปกครองประเทศอังกฤษ เนื่องมาจากพระเจ้าจอห์นได้ทำการจัดเก็บภาษีตามใจชอบ โดยมุ่งนำไปใช้ในการสงคราม ในท้ายที่สุดพระเจ้าจอห์นเป็นฝ่ายแพ้ และได้ยอมประทับตราลงใน Magna Carta ซึ่งสำหรับมหากฎบัตร Magna Carta นี้ มีสาระสำคัญประการหนึ่ง กล่าวคือ

¹⁵ สมยศ เชื้อไทย, ทฤษฎีกฎหมายนิติปรัชญา, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ วิทยาลัยน 2552), หน้า 133.

“อิสระชนไม่อาจจะถูกจับกุม คุมขัง ถูกประหาร หรือถูกเนรเทศ หรือถูกกระทำโดยวิธีหนึ่ง
 เว้นแต่โดยอาศัยพื้นฐานคำวินิจฉัยตามบทบัญญัติของกฎหมาย” โดยข้อตกลงดังกล่าวแม้ว่าจะยังมิได้
 มีผลกับประชาชนเป็นการทั่วไป แต่ก็ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องสิทธิภาพ และศักดิ์ศรีความเป็น
 มนุษย์ขึ้น

ต่อมาในศตวรรษที่ 17 ในคริสต์ศักราช 1628 ได้มีสภาขุนนางและสภาสามัญของประเทศ
 อังกฤษ ได้เรียกร้องในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ โดยได้ร่วมยื่นเอกสารต่อพระเจ้าชาร์ล ซึ่งเอกสาร
 ดังกล่าวเป็นที่รู้จักในนาม “Petition of Right” โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

“1. บุคคลจะไม่ถูกจำคุกหรือคุมขัง เว้นไว้แต่จะเป็นไปตามกฎหมายหรือพระราชบัญญัติของ
 ราชาอาณาจักร

2. การสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยกฏอัยการศึกจะต้องถูกเพิกถอนและเป็นโมฆะ”

จากเอกสารและเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ประชาชนเริ่มสามารถอ้างสิทธิต่างๆขึ้นได้ ต่อมา
 ในปี ค.ศ. 1689 รัฐสภาของอังกฤษได้มีการร่างเอกสาร Bill Of Right ขึ้น และในยุคนี้ ทฤษฎีสัญญา
 ประชาคมและแนวความคิดแบบมนุษยนิยมเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมและมีความแพร่หลายอย่าง
 มากในศตวรรษที่ 16-17 รวมถึงได้มีนักปราชญ์และนักปรัชญาการเมืองที่มีชื่อเสียงได้ออกมาแสดง
 ความเห็นสนับสนุนต่อแนวคิดดังกล่าว อาทิเช่น จอห์น ล็อก (John Locke) ได้แสดงความเห็นว่า
 ชีวิต เสรีภาพและกรรมสิทธิ์เป็นสิทธิที่ติดต่อบังเจกบุคคลมาแต่กำเนิด โดยสิทธิดังกล่าวนี้มีอยู่อย่าง
 เท่าเทียมกันอย่างอิสระของปัจเจกบุคคลในธรรมชาติ และสิทธิดังกล่าวนี้ไม่อาจจะถูกยกเลิกได้โดย
 สัญญาประชาคม หากแต่ในทางตรงกันข้ามอาจทำให้เกิดความมั่นคงขึ้นโดยสัญญาประชาคม โดย
 จอห์น ล็อก ได้แสดงความเห็นและแนวคิดดังกล่าวนี้ไว้ในหนังสือ Two Treaties on Civil
 Government

แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว ได้มีการนำไปใช้ในหลายประเทศ ได้มีการ
 ประกาศสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในสหรัฐอเมริกา โดยมีการประกาศ Bill Of Rights รัฐ
 บัญญัติสิทธิ โดยได้ประกาศใช้ในปี 1787 และพัฒนามาเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของสหรัฐอเมริกา
 ในขณะที่ประเทศฝรั่งเศส ในช่วงของการปฏิวัติฝรั่งเศสปี 1789 ก็ได้นำเรื่องสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการ

จำกัดสิทธิและเสรีภาพอาจกระทำได้โดยบัญญัติของกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของมหาชน มาบัญญัติไว้ในประกาศสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองของฝรั่งเศสอีกด้วย

2.3.3 ทฤษฎีพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สำหรับคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” นั้นเกิดขึ้นและมีที่มานี้เนื่องจากในสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1944-1945) ได้มีการปฏิบัติต่อชาวยิวอย่างโหดร้ายทารุณโดยพวกนาซี เช่น มีการใช้มนุษย์เป็นเครื่องทดลองยา โดยมีการฉีดยาพิษต่างๆเข้าร่างกาย เพื่อทดลองคุณสมบัติของยา มีการนำมนุษย์ผ่าแผลมาทดลองและเปรียบเทียบกัน โดยผลร้ายและผลเสียต่างๆที่เกิดขึ้นแก่มนุษย์ผู้ถูกทำการทดลอง พวกนาซีไม่ได้รับผิดชอบแต่อย่างใด

มีการเกณฑ์คนและต้อนชาวยิวเป็นจำนวนมาก โดยเกิดจากการต้องการกวาดล้างชาวยิว อันเป็นนโยบายของนักการเมืองเยอรมนี ผู้เป็นผู้ก่อตั้งพรรคนาซีและเป็นนายกรัฐมนตรีของเยอรมนี “อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler)” โดยได้มีการโกนหัวบวชและและสตรีชาวยิว ทำไปทอเป็นเครื่องนุ่งห่มแก่ร่างกาย ไม่เว้นแม้แต่ในฤดูหนาว มีการจับและกวาดล้างชาวยิวมาไว้ในค่ายกักกัน โดยทุกคนถูกให้เปลื้องผ้าและเข้าแถวเพื่อคัดบุคคลผู้แข็งแรงเก็บเอาไว้ใช้แรงงาน ส่วนเด็ก คนชรา และผู้ไม่ผ่านการคัดเลือกจะถูกต้อนให้เข้าแถวเพื่อเดินทางไปยังห้องรมควัน โดยจะพ่นก๊าซพิษออกมาสังหารหมู่ชาวยิวในกลุ่มดังกล่าว โดยมีการสันนิษฐานว่ามีผู้ถูกสังหารอย่างโหดร้ายทารุณนี้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งพันคนต่อวัน โดยมีการเลาะเอาซากศพและง้างปากเพื่อเอาฟันปลอมซึ่งเป็นทองออกมาจากศพออกมาอีกด้วย

ในตลอดช่วงระยะเวลาของสงครามโลก มีการคำนวณว่ามีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ครั้งนี้กว่า 6 ล้านคน โดยการกระทำที่ชาวนาซีได้กระทำต่อชาวยิวในครั้งนี้ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศเยอรมนีจะเคารพและคุ้มครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และจะไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังที่เคยเกิดขึ้นเมื่อครั้งระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ผ่านรัฐธรรมนูญของตน โดยมีการบัญญัติไว้ในมาตรา 1(1) ของรัฐธรรมนูญ มีใจความว่า

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งที่ไม่อาจล่วงละเมิดได้ เป็นภาระหน้าที่ของรัฐที่จะต้องให้ความเคารพและให้ความคุ้มครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

ทฤษฎีพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้ได้รับความนิยมนำไปแพร่หลายหลายประเทศได้มีการนำไปบัญญัติและปรับใช้ในกฎหมายภายในของตนเอง โดยจะพบว่าจากเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 มีการให้ความสำคัญกับหลักนิติรัฐมากประกอบกับเรื่องของสิทธิเสรีภาพมากขึ้น โดยนักกฎหมายชาวฝรั่งเศส การ์เร เดอ มัลแบร์ (Carre de Malberg) ได้อธิบายความหมายของหลักนิติรัฐใหม่จนแพร่ขยายไปในวงกว้างทั่วไป ว่า นิติรัฐในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนนั้น หมายถึงรัฐที่ยอมตนอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายและยอมผูกพันการกระทำใดๆของตนกับกฎเกณฑ์ของกฎหมาย ซึ่งส่วนหนึ่งได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพต่างๆของประชาชนเอาไว้ อีกส่วนหนึ่งได้บัญญัติไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับเงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆเกี่ยวกับวิธีการซึ่งฝ่ายปกครองจะกระทำได้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

พิจารณาได้ว่า ในแง่นี้ นิติรัฐจึงหมายถึงรัฐที่ปกครองโดยถือกฎหมายเป็นใหญ่ มีการให้ความสำคัญต่อกฎหมายอย่างยิ่ง นิติรัฐเป็นระบบที่มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพรวมถึงประโยชน์ของประชาชนจากการกระทำของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากมีการกระทำใดที่เป็นกรกระทำตามอำเภอใจและนอกเหนือจากที่กฎหมายได้วางไว้โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือในนามของรัฐเอง การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการขัดต่อหลักนิติรัฐ เพราะทั้งนี้ หลักนิติรัฐถือเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป โดยรัฐที่ปกครองโดยหลักนิติรัฐนี้ ย่อมต้องเคารพต่อกฎหมาย เพราะกฎหมายเป็นแหล่งที่มาแห่งอำนาจ และเป็นข้อจำกัดแห่งอำนาจ ในขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐจะมีอำนาจเรื่องใดได้บ้างนั้น กฎหมายก็จะเป็นผู้ที่กำหนดอำนาจต่างๆของเจ้าหน้าที่รัฐ และกำหนดวิธีการดำเนินการต่างๆ โดยจะเป็นการสร้างระบบระเบียบที่เรียบร้อยในสังคม และประชาชนจะมีขอบเขตที่แน่นอนในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพเพราะมีการบัญญัติรับรองเอาไว้ชัดเจนในกฎหมายแล้ว

2.3.4 หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในเรื่องของสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น มีแนวคิดและหลักการว่าผู้ปกครองจะไม่มีอำนาจเหนือสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนในรัฐได้ โดยในประเทศไทยนั้น ในรัฐธรรมนูญไทยได้มีบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้หลายมาตรา อาทิ มาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้มีการบัญญัติว่า

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย...

แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญได้มีการให้การรับรองและคุ้มครองแก่บุคคล ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้รัฐกระทำการหรือละเว้นไม่ให้กระทำการเพื่อให้เป็นไปตามสิทธิของบุคคลนั้น โดยมีการบัญญัติเรื่องดังกล่าวในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2540 และ 2550 รวมถึง 2560 ทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถเรียกร้องให้มีการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของตนได้ ด้วยเหตุนี้ บรรดาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่รับรองสิทธิเสรีภาพจึงมิได้มีฐานะเป็นแต่เพียง “คำประกาศอุดมการณ์” ของรัฐแต่เพียงเท่านั้น หากแต่มีฐานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลบังคับใช้โดยตรงแก่องค์กรของรัฐเหล่านั้น¹⁶

สิทธิและเสรีภาพนั้น ประชาชนจะต้องยกขึ้นอ้างต่อรัฐได้จะต้องมีกฎหมายรับรองหรือให้ความคุ้มครองเอาไว้ หากไม่มีกฎหมายรับรองหรือคุ้มครอง ประชาชนก็ย่อมไม่สามารถที่จะยกขึ้นอ้างต่อรัฐได้ ในขณะที่สิทธิเป็นอำนาจที่บุคคลใช้ในการความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงให้เกิดประโยชน์แก่ตน ในขณะที่เสรีภาพเป็นอำนาจของบุคคลในการที่จะกระทำในสิ่งที่ตนประสงค์จะกระทำ และในสิ่งที่ไม่ประสงค์จะกระทำ โดยสิทธิมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิที่จะเรียกเอาจากรัฐ ส่วนเสรีภาพมุ่งเน้นที่อำนาจของผู้ทรงสิทธิที่จะเรียกร้องให้รัฐเคารพโดยไม่แทรกแซงรบกวนหรือทำลาย ล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล โดยการใช้เสรีภาพของบุคคลไม่สามารถที่จะใช้ได้อย่างกว้างขวางไม่มีขอบเขต หากแต่มีข้อจำกัดด้วยเช่นกัน โดยจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของสาธารณะ ความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงของรัฐ และไม่ให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลอื่น เป็นต้น

ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติเรื่องของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เอาไว้เช่นกัน โดยปรากฏคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ครั้งแรกในรัฐธรรมนูญปี 2540 แม้ว่าจะไม่มีการนิยามความหมายเอาไว้อย่างชัดเจน แต่ถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นที่มาของสิทธิ

¹⁶ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, หน้า 28.

เสรีภาพที่สำคัญ เพราะมนุษย์ทุกคนมีค่าในตัวเอง มีค่าในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ โดยคุณค่าดังกล่าวนี้มีมาแต่กำเนิดและติดตัวมาโดยธรรมชาติ ผูกพันอยู่กับมนุษย์เท่านั้น และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่อาจมีผู้ใดมาพรากจากไปตัวมนุษย์ผู้นั้นได้ ไม่ว่าบุคคลจะเกิดมา มีสภาพอย่างไรก็ตาม ไม่มีการคำนึงถึงเพศ สีผิว สัญชาติ ศาสนา¹⁷ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องคุ้มครองและดูแล เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นของติดตัวมนุษย์ทุกคน อีกทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังเป็นเกาะป้องกันมิให้รัฐเข้ามาล่วงละเมิดโดยไม่มีกฎหมายรับรองเอาไว้ ดังที่มาตรา 28 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 และ 2550 ได้บัญญัติเอาไว้ โดยบุคคลสามารถจะ “อ้าง” ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนได้ ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ก็มีการวางหลักถึงเรื่องดังกล่าวเอาไว้เช่นกันดังได้แสดงไปนั่นเอง

2.3.5 หลักนิติธรรม

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 มีการให้คำแปลของ “นิติธรรม” ไว้ว่า “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย” โดยไม่ได้มีการให้ความหมายที่กว้างกว่านี้ การตีความหลักนิติธรรม จึงเป็นการตีความที่กว้าง และมีการให้คำนิยามโดยนักกฎหมายหลายท่าน อย่างไรก็ตาม “หลักนิติธรรม” เป็นหลักที่เป็นพื้นฐานและเป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรองสิทธิเสรีภาพ

หลักนิติธรรมเป็นแนวคิดที่มีมาช้านาน และมีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ โดยแนวคิดของนักปราชญ์ในยุคนั้น อาทิ เพลโต หรือ อริสโตเติล ได้มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน ว่าการปกครองบ้านเมืองต้องปกครองด้วยความถูกต้องชอบธรรม และกฎหมายเป็นสิ่งที่ส่งผลอย่างยิ่งต่อการปกครองบ้านเมือง หากสังคมจะสร้างระบบกฎหมายที่ดี แม้แต่คนชั่วในบ้านเมืองก็อาจจะมีความดีขึ้นมา โดยหลักการปกครองที่ดีที่สุดจะต้องปกครองโดยราชาของปราชญ์ทั้งปวง ซึ่งในเวลาต่อมา มีการพัฒนาแนวคิดดังกล่าวต่อขึ้นและเป็นรูปเป็นร่างขึ้นในประเทศอังกฤษ โดยศาสตราจารย์ เอ วี ไตซี (Alber Venn Dicey) แห่งมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด โดยไตซีได้มีการให้ความหมายของ The Rule Of Law เอาไว้ โดยมีลักษณะสำคัญสามประการ กล่าวคือ

หลักประการที่ 1 จะไม่มีบุคคลใดถูกลงโทษ เว้นแต่บุคคลนั้นได้กระทำการที่ขัดต่อกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้นโดยกระบวนการอันชอบธรรม หากการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย บุคคล

¹⁷ บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, กฎหมายรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), หน้า 376.

นั้นอาจได้รับโทษได้ แต่จะต้องมีการพิพากษาในศาลยุติธรรม ตามหลักการที่ว่าบุคคลทุกคนพึงได้รับการพิจารณาพิพากษาโทษโดยศาลยุติธรรม จะไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งที่มีอำนาจอย่างกว้างขวางเข้ามาใช้อำนาจของตนตามอำเภอใจได้ และการร่ำตัวบุคคลใดไปลงโทษโดยประการอื่นเป็นการมิชอบ

หลักประการที่ 2 บุคคลทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายของแผ่นดิน ทุกคนมีความเสมอภาคกัน เพราะทุกคนไม่มีใครอยู่เหนือกฎหมายหรือได้รับอภิสิทธิ์อื่นใด ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีชาติกำเนิดเช่นไร มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมแบบใด ย่อมถูกบังคับโดยกฎหมายและโทษอย่างเดียวกัน เป็นการที่ทุกคนมีความเสมอภาคกันเบื้องหน้ากฎหมายนั่นเอง

หลักประการที่ 3 การที่บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพประการต่าง ๆ นั้น มิใช่เพราะรัฐธรรมนูญยอมรับ หากแต่เป็นเพราะมีศาลยุติธรรมยอมรับบังคับให้ ถ้าวารัฐธรรมนูญ(ของอังกฤษ)มิใช่เป็นที่มาแห่งกฎหมาย หากแต่เป็นผลแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย

หลักทั้งสามประการที่ศาสตราจารย์ เอ วิ โดซีย์ได้อ้างไว้ พบว่ามีสาระสำคัญใกล้เคียงกับแนวคิดว่าด้วยนิติรัฐสมัยใหม่ (Legal State) ของระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ของยุโรป โดยประเทศไทยได้รับเอาหลักและแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในระบบกฎหมายมหาชนของไทยด้วยเช่นกัน โดยหลัก The Rule Of Law นี้ มีความแพร่หลายต่อไปอย่างมาก เพราะเป็นหลักที่นักกฎหมายส่วนมากถือเป็นอุดมการณ์ร่วมกัน เพื่อต่อต้านลัทธิทรราช และเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ถือเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพอย่างแท้จริง

หลัก The Rule Of Law หรือหลักนิติธรรมนั้น ใช้บังคับได้ผลเป็นอย่างดีในสหราชอาณาจักร เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมของอังกฤษได้มีการพัฒนาโดยรัฐสภาและศาลยุติธรรมมาโดยตลอด อีกทั้งคุณภาพของระบบศาลในสหราชอาณาจักรก็มีสูงมาก ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่อำนวยความยุติธรรมไม่ว่าจะเป็น ผู้พิพากษา ทนาย ฯลฯ ก็ล้วนแต่ต้องผ่านระบบการคัดกรองที่เข้มข้น ทำให้การบังคับใช้กฎหมายและการตัดสินคดีต่างๆ เป็นไปอย่างมีหลักการ กฎหมายที่ใช้จะต้องมีความแน่นอน ชัดเจน เป็นธรรม ในขณะที่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้น นักกฎหมายบางกลุ่มก็ให้การยอมรับต่อหลักนิติธรรม บางกลุ่มก็ไม่ยอมรับเต็มที่ อย่างไรก็ตามก็ตีกลุ่มที่ให้การยอมรับ อ้างว่าในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกานั้น อำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติได้ถูกจำกัดโดยรัฐธรรมนูญและโดยอำนาจสูงสุดของรัฐ ได้แก่ อำนาจของศาลสูงสุด

ของสหรัฐอเมริกา ที่วินิจฉัยเรื่องราวต่างๆ ศาลสูงสุดจึงมีอำนาจวินิจฉัยให้ฝ่ายต่างๆของรัฐปฏิบัติตามหลักนิติธรรมได้ ทั้งในแง่ของกฎหมายสารบัญญัติและในแง่กฎหมายวิธีสบัญญัติ ในขณะที่กลุ่มที่มีได้ยอมรับในหลักนิติธรรมอย่างเต็มที่ เห็นว่าหลักนิติธรรมนี้อาจใช้ได้เพียงแคในบางประเทศ หรือบางสถานการณ์เท่านั้น เพราะบุคคลผู้มีอำนาจควบคุมกลไกของรัฐอาจไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ราษฎรได้ แต่หากมีการป้องกันไม่ใ้บุคคลผู้มีอำนาจนี้มีอำนาจมากเกินไปจนลุแก่อำนาจของตน หลักนิติธรรมก็อาจเกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้

ศาสตราจารย์พิเศษ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร ได้เสนอความหมายของหลักนิติธรรมไว้ว่า หลักนิติธรรม เป็นหลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตยที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และยอมรับนับถือสิทธิแห่งมนุษยชนทุกแห่งทุกมุม รัฐต้องให้ความอารักขาคุ้มครองมนุษยชนให้พ้นจากลัทธิตหาราช หากมีข้อพิพาทใดๆเกิดขึ้น ไม่ว่าจะระหว่างรัฐกับเอกชน หรือระหว่างเอกชนกับเอกชน ศาลย่อมมีอำนาจอิสระในการตัดสินข้อพิพาทนั้นโดยเด็ดขาดและโดยยุติธรรม ตามกฎหมายของบ้านเมืองที่ถูกต้องและเป็นธรรม¹⁸

สำหรับหลักนิติธรรม ในบริบทของสังคมไทย จะพบว่ามีความชัดเจนมากขึ้น โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีการนำหลักนิติธรรมมาบัญญัติไว้ในมาตราต่างๆ ดังนี้

“มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม”

“มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้
(6) ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป้นอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม”

¹⁸ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร, หลักนิติธรรม พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ ธนาพรเสส, 2552), หน้า 9.

หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 มีการวางเรื่องหลักนิติธรรมเอาไว้คือ

มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กกรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม...

นอกเหนือจากมาตราข้างต้นแล้ว ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยังได้มีการวางหลักและสอดแทรกหลักนิติธรรมเอาไว้ในมาตราอื่นๆอีกด้วย อาทิ ในเรื่องการประกันสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย หลักความเป็นอิสระของศาล หลักการแบ่งแยกถ่วงดุลอำนาจเป็นต้น โดยอาจถือได้ว่าการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล นับว่าเป็นหลักการสำคัญของหลักนิติธรรม การมีหลักนิติธรรมเป็นการแสดงให้เห็นว่ามีการประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ดังนี้แล้ว การยกเว้นหลักนิติธรรมจึงไม่ควรกระทำ หากมีข้อยกเว้นหลักนิติธรรม ก็อาจเป็นการเปิดช่องให้รัฐมีอำนาจเข้ามาควบคุมประชาชนในเรื่องของสิทธิเสรีภาพได้ตามอำเภอใจ อย่างไรก็ตาม หากไม่มีข้อยกเว้นในหลักนิติธรรมเลย ในกรณีที่บ้านเมืองเกิดวิกฤติการณ์ต่างๆด้านความมั่นคง ด้านความสงบเรียบร้อย จะเป็นการยากที่รัฐบาลจะสามารถควบคุมสถานการณ์บ้านเมืองไว้ได้ ดังนั้น การปรับความแข็งแกร่งของหลักนิติธรรม จึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาจากสภาพการณ์และสถานการณ์ในขณะนั้นประกอบกัน เพื่อยังคงไว้ซึ่งความมั่นคงของประเทศ และสิทธิและเสรีภาพของประชาชนต่อไป

2.4 ทฤษฎีและขอบเขตเกี่ยวกับเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน

2.4.1 ทฤษฎีในทางกฎหมาย ว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน

เนื่องจากความก้าวหน้าในแวดวงเทคโนโลยี และข่าวสารนั้นมีการก้าวหน้าไปไกลมาก โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาหลังจากปี ค.ศ.2000 เป็นต้นมา จะพบว่าในแวดวงสื่อมวลชนนั้นต่างก็นำเทคโนโลยีต่างๆมาช่วยในการนำเสนอข่าวสาร แสดงความคิดเห็นของตน ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมไปถึงการนำเสนอข่าวสารผ่านเครือข่ายดาวเทียม ระบบอินเทอร์เน็ต โปรแกรมและแอปพลิเคชันต่างๆที่ทำให้ผู้บริโภคสามารถเสพข่าวสารได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น ผลพวงจากเทคโนโลยีเหล่านี้ ย่อมส่งผลโดยตรงกับชีวิตประจำวันของประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าประชาชนมีสิทธิในการเลือกบริโภคข้อมูลข่าวสารได้อย่างเต็มที่ ในฝั่งของสื่อมวลชนก็จำเป็นต้องมีบทบาทในฐานะฟันเฟืองสำคัญในการแสวงหาข่าวสารที่สำคัญและจำเป็นต่อการรับรู้ของประชาชน นำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นในทุกด้านไม่เพียงเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริง และเป็นกลาง ต่างกับประเทศที่ปกครองในระบอบเผด็จการหรือคอมมิวนิสต์ หรือการปกครองในระบอบอื่น ที่ประชาชนนั้นถูกจำกัดข้อมูลในการรับรู้ข่าวสาร โดยรัฐบาลเข้ามามีอำนาจเหนือสื่อมวลชน ในการเลือกที่จะให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารเพียงด้านใดด้านหนึ่ง หรือด้านที่รัฐบาลต้องการให้ประชาชนรับรู้เพียงเท่านั้น ทำให้สื่อมวลชนของประเทศที่อยู่ในระบอบการปกครองด้วยประชาธิปไตยนั้นมีอิสระและเสรีภาพมากกว่าในการนำเสนอข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นในทางการพูด การพิมพ์ การเขียน การแสดงความคิดเห็นผ่านการโฆษณาต่างๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงทำให้สื่อมวลชนมีสิทธิและเสรีภาพ จึงต้องมีการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวของสื่อมวลชนให้อยู่ในขอบเขตที่พึงมี และเพื่อจัดสรรให้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวนี้ ได้ถูกนำไปใช้อย่างเต็มที่ จึงเป็นที่มาของทฤษฎีการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

โดยในหัวข้อต่อไปนี้จะอธิบายถึงทฤษฎีในทางกฎหมาย ว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน ซึ่งทฤษฎีในทางกฎหมายดังกล่าวนี้สามารถแบ่งได้เป็น ทฤษฎีสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นหลักสิทธิมนุษยชน และทฤษฎีสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานตามรัฐธรรมนูญ โดยอธิบายได้ดังต่อไปนี้

2.4.1.1 ทฤษฎีสติเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นหลักสิทธิมนุษยชน

การจะพิจารณาศึกษาไปถึงทฤษฎีสติเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นหลักสิทธิมนุษยชนนั้น เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น จำต้องศึกษาถึงทฤษฎีที่วางอยู่บนหลักการในเรื่องสิทธิมนุษยชนนั้นเสียก่อน

การเกิดแนวคิดทฤษฎีในเรื่องของสิทธิมนุษยชนนั้น ในทางหนึ่ง อธิบายได้ว่าเกิดจากการที่มีการขัดแย้งกันของสิทธิขึ้นก่อน กล่าวคือผู้ที่ทรงสิทธิแต่ละฝ่ายต่างมีการอ้างว่าตนนั้นสามารถใช้สิทธิของตนได้โดยชอบธรรม แต่การใช้สิทธิดังกล่าวของแต่ละฝ่ายนั้นกลับพบว่าในท้ายที่สุดมีการกระทบกระทั่งกับสิทธิของผู้อื่น จึงเกิดการขัดแย้งแห่งสิทธิขึ้น และการยุติความขัดแย้งในสิทธิดังกล่าวนั้น หากเข้าใจในมิติของสิทธิมนุษยชนแล้ว ก็อาจลดความขัดแย้งและตระหนักถึงสิทธิที่แต่ละคนมีอยู่ได้ โดยในทางทฤษฎีของสิทธิมนุษยชนนั้น ศาสตราจารย์หลุยส์ เฮนกิน (Louis Henkin) ได้อธิบายเอาไว้ว่า

“สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่มีความเป็นมนุษย์ และดำรงอยู่ในทุกสังคมของมนุษย์”¹⁹

ศาสตราจารย์หลุยส์ เฮนกินยังได้อธิบายถึงทฤษฎีสติสิทธิมนุษยชนนี้ ไม่ว่าจะพิจารณาในแง่ของประวัติศาสตร์หรือกฎหมาย ต่างพบได้ว่า เป็นความคิดที่เป็นอุดมคตินิยม (idealism) โดยในแง่มุมมองของกฎหมายนั้น ทฤษฎีสติสิทธิมนุษยชนอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีเจตนารมณ์ (the will theory) และทฤษฎีผลประโยชน์ (the interest theory) กล่าวคือรูปแบบของกฎหมายมีความสำคัญขึ้นได้สองประการ เพราะเจตนารมณ์ส่วนใหญ่ของประชาชนต้องการและเรียกร้องซึ่งความเท่าเทียมกัน ลดการแบ่งแยกที่ทำให้เกิดความแตกต่างและเป็นที่มาของชนชั้นศักดินาในระบอบการปกครองสมัยเก่า เมื่อเกิดความเท่าเทียมกันขึ้นอันเกิดจากเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนแล้ว ก็จะนำพาซึ่งความเสมอภาคเบื้องต้นกฎหมายให้เกิดขึ้นได้

อาจพิจารณาได้ว่า ในฐานะของสื่อมวลชน การที่จะนำเสนอข่าวสารนั้น สื่อมวลชนนับว่าเป็นกลไกสำคัญในการที่จะเป็นตัวกลางส่งต่อข่าวสารจากแหล่งข่าวไปยังสาธารณชน และสื่อมวลชนเองก็เป็นบุคคลธรรมดา ที่มีความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันเบื้องต้นกฎหมายและไม่อาจถูกแทรก

¹⁹ เท็ดสยาม บุญยะเสนา, "ทฤษฎีที่วางอยู่บนหลักการในเรื่องสิทธิมนุษยชน" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 18 มิถุนายน 2559.

แหล่งที่มา: <https://thamaaya.wordpress.com/2015/06/05/ทฤษฎีที่วางอยู่บนหลักก/>

แข่งได้ สื่อมวลชนจึงมีเจตนาธรรมที่จะเผยแพร่ข่าวสารโดยมุ่งสนองต่อเจตนาธรรมของคนส่วนใหญ่ในการที่จะรับรู้ข่าวสารและให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม แต่การนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนจะไม่เป็นผลสำเร็จได้เลย หากถูกปิดกั้นในแง่ของสิทธิเสรีภาพ ดังนั้นทฤษฎีสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารนี้ จึงมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีหลักสิทธิมนุษยชนด้วยประการนี้²⁰

ทฤษฎีเรื่องสิทธิมนุษยชน และหลักสิทธิมนุษยชนนั้น ได้รับความคุ้มครองและพูดถึงขึ้นอย่างมากหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง โดยประเทศต่างๆทั่วโลกได้พยายามที่จะออกมาให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว โดยมีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นในปี ค.ศ. 1945 เพื่อยุติสงครามระหว่างประเทศ โดยมุ่งหวังที่จะให้สิทธิมนุษยชนได้รับการคุ้มครอง เพราะถือว่าประชาชนทั่วโลกสมควรที่จะได้รับความเท่าเทียมและเสมอภาคกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

องค์การสหประชาชาติได้มีการจัดทำ กฎบัตรสหประชาชาติ (United Nations Charter) ซึ่งกฎบัตรสหประชาชาตินี้ได้มีการวางหลักและยอมรับในสิทธิมนุษยชนเอาไว้โดยชัดเจน มีการดำเนินงานโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (The United Nations Commission on Human Rights) โดยในเวลาต่อมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนนี้ ได้มีการจัดทำร่างเอกสารปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ถือเป็นเอกสารที่ทางที่ประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติได้ลงมติยอมรับ ถือว่าเป็นเอกสารที่รับรองสิทธิมนุษยชนเอาไว้ โดยภายในเอกสารนี้มีทั้งสิ้น 30 ข้อ และได้แบ่งเรื่องสิทธิมนุษยชนเอาไว้เป็น 2 ประการใหญ่ ได้แก่

(1) สิทธิทางการเมืองและทางแพ่ง (political and civil rights) โดยถือว่าเป็นสิทธิตามธรรมชาติ มีอยู่ติดตัวมนุษย์มาอยู่แล้ว รัฐจะต้องให้ความคุ้มครอง อาทิ สิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน สิทธิเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา²¹ โดยถือว่าสิทธิประเภทนี้ เป็นการจำกัดอำนาจรัฐ มิให้รัฐใช้อำนาจของตนเข้ามากระทำการใดๆโดยอำเภอใจ เรียกว่าเป็น สิทธิในทางลบ หรือ negative rights

²⁰ ภาวินี อินตะแปง, "การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้กล่าวหาและผู้เสียหายในคดีอาญา ภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 : ศึกษาเฉพาะกรณีการเผยแพร่ภาพของผู้กล่าวหาและผู้เสียหายในคดีอาญาในหนังสือพิมพ์" (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), หน้า 96.

²¹ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 19

(2) สิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (economic, social and cultural rights) เช่น สิทธิในการศึกษา เป็นต้น ถือว่าเป็น positive rights หรือสิทธิในทางบวก โดยมีการบัญญัติขึ้นโดยมุ่งประสงค์ให้รัฐต้องจัดการบริการสิ่งต่างๆเหล่านี้ให้แก่ประชาชนของตน เป็นสิทธิชนิดใหม่และได้รับความแพร่หลายขึ้นอย่างมาก

สำหรับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ เมื่อประเทศใดหรือรัฐใดได้ลงนามรับรองแล้ว ก็จะมีผลผูกพันเกิดขึ้น แม้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจะไม่ได้มีฐานะเป็นกฎหมาย ไม่ว่าจะ เป็นกฎหมายภายในหรือกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม แต่ก็อาจจะถือได้ว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ระหว่างประเทศ (Customary International Law) อย่างหนึ่ง ซึ่งในแต่ละรัฐ แต่ละประเทศก็สามารถนำสาระสำคัญของข้อความในเอกสาร ไปบัญญัติลงในรัฐธรรมนูญของตน หรือกฎหมายลายลักษณ์อักษรของตนได้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเกิดผลบังคับใช้กันภายในรัฐตน โดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมิได้บังคับให้จะต้องมีการนำไปตราเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร

อย่างไรก็ดีเนื่องจากการที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ไม่ได้มีผลบังคับใช้เทียบเท่ากฎหมาย ทำให้น้ำหนักของปฏิญญานั้นไม่มีผลผูกมัดประเทศที่เข้าร่วมอย่างแน่ชัด ทำให้ในเวลาต่อมา ที่ประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติจึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Right Commission) ขึ้น เพื่อแสวงหามาตรการเพื่อบังคับการ ให้เป็นไปตามสิทธินั้นๆไว้ โดยได้มีการร่างกติกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนออกเป็น 3 ฉบับ ได้แก่

- (1) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights)
- (2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ, สังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic Social and Cultural Rights)
- (3) พิธีสารว่าด้วยกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง (Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights)

เมื่อเกิดกติกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนทั้ง 3 ฉบับนี้ขึ้น ก็ได้มีการเริ่มใช้เป็นสภาพบังคับในทางกฎหมายระหว่างประเทศขึ้น โดยส่งผลกระทบต่อประเทศที่ได้ให้สัตยาบันไว้ โดยรัฐที่ให้สัตยาบันจำต้องกลับไปแก้ไขกฎหมายของตนให้สอดคล้องกับกติกาดังกล่าวที่รัฐของตนได้ให้สัตยาบันรับรองไป

นอกจากในแง่มุมมองของด้านสิทธิมนุษยชนแล้ว ในเรื่องของสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น เป็นเรื่องที่มีการบัญญัติรับรองเอาไว้เช่นกัน โดยเรื่องของเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา นั้น ได้มีการบัญญัติรับรองเอาไว้ในข้อ 19 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองไว้ว่า

- “1. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง
2. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจา เป็นลายลักษณ์ อักษรหรือการตีพิมพ์ ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก
3. การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในวรรค 2 ของข้อนี้ ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไป ด้วย การใช้สิทธิดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมาย และจำเป็นต่อ
  - (ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น
  - (ข) การรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน”

มีประเทศต่างๆมากมายที่ได้ลงมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เช่นเดียวกันกับประเทศไทย แต่ประเทศไทยแม้จะได้ร่วมลงมติรับรองเอาไว้ แต่ก็ยังมีได้ให้สัตยาบันผูกพันตามพันธกรณีในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและทางการเมือง ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงไม่ต้องมีผลผูกพันให้ออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติแล้วนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และ 2560 ได้กล่าวถึงสิทธิต่างๆไว้อยู่ไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็นสิทธิที่อยู่ในหมวดบททั่วไป, สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล, สิทธิในทรัพย์สิน, สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ, เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน, สิทธิและเสรีภาพ

ในการศึกษา, สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ, สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการรณรงค์ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีข้างต้น รวมถึงธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างประเทศต่างๆที่มีออกมาในทางสากลแล้ว จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า สื่อมวลชนมีฐานะเป็นผู้รักษาช่องทางการสื่อสารของสังคม อีกทั้งยังมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ตามที่ได้มีการรับรองเอาไว้ว่าถือว่าด้วยสิทธิมนุษยชนต่างๆ ใน การที่จะแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง และมีสิทธิเสรีภาพในการที่จะแสดงออก รวมถึงเสรีภาพในการแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประกอบกับสื่อมวลชนนั้นก็ยังมีหลักการในเรื่องของสิทธิมนุษยชนมารองรับเพราะสื่อมวลชนก็นับว่าเป็นบุคคลผู้หนึ่ง ดังนั้นในแง่ของกฎหมาย สื่อมวลชนจึงนับได้ว่ามีสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารอย่างเต็มที่ ครอบคลุมที่ไม่เข้าข้อจำกัดของกฎหมายในบางประการ อาทิเช่น การนำเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นนั้น ต้องเคารพต่อ สิทธิและชื่อเสียงของบุคคลอื่น รวมถึงการนำเสนอข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นและการเสาะแสวงหา ข่าวสารนั้นไม่เป็นการกระทบต่อความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ภายในชาตินั่นเอง

2.4.1.2 ทฤษฎีสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานตามรัฐธรรมนูญ

ทฤษฎีสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานตามรัฐธรรมนูญนั้น พิจารณาได้ว่าแนวคิดของทฤษฎีดังกล่าวนี้ ถือว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญอย่างยิ่งและมีอิทธิพล โดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนในประเทศนั้นๆ โดยเฉพาะประเทศที่ปกครองด้วยระบอบ ประชาธิปไตย ประชาชนนั้นมีสิทธิที่จะได้รับรู้ข่าวสารตามความเป็นจริง และในทุกๆด้าน ในขณะที่ สื่อมวลชนเองก็จำต้องได้รับสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ เพราะสิทธิเสรีภาพที่สื่อมวลชนได้รับจะถือเป็น หลักประกันในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา

ในต่างประเทศได้มีบทบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้น มูลฐานตามรัฐธรรมนูญเอาไว้หลายประเทศ เช่น ประเทศ สหรัฐอเมริกา กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ สหรัฐอเมริกา บทแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 (The first Amendment to the United States constitution) ได้บัญญัติไว้ว่า

“ห้ามมิให้รัฐสภาพากฎหมาย เกี่ยวกับการสถาปนาศาสนา หรือห้ามการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโดยเสรี หรือที่เป็นการจำกัดเสรีภาพในการพูด หรือการพิมพ์การโฆษณา หรือสิทธิในการชุมนุมโดยสงบของประชาชน และที่เกี่ยวข้องกับการยื่นเรื่องราวร้องเรียนร้องทุกข์ต่อรัฐบาล”²²

อาจกล่าวได้ว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น เป็นประเทศต้นแบบในเรื่องของประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาที่ถือว่าเป็นแม่บทแบบแผนของรัฐธรรมนูญประเทศประชาธิปไตยอื่นๆอีกทั่วโลก เนื่องจากมีการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเอาไว้อย่างครอบคลุม รวมทั้งมีการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการแสดงความคิดเห็น หรือการพิมพ์การโฆษณาเช่นกัน โดยต่อมาได้มีการตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในบทแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ว่า มิได้จำกัดแต่เพียงเฉพาะการพูดหรือการพิมพ์การ โฆษณาเท่านั้น แต่ยังขยายความรวมถึงวิธีการสื่อสารอื่น ๆ ที่สามารถทำให้เข้าใจความหมายได้ด้วย

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ประชาชนที่จะได้รับข่าวสารนั้น มิได้จำกัดแต่ในเฉพาะหนังสือพิมพ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสื่อสารผ่านทางสื่อประเภทอื่นๆด้วย ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง (Radio) โทรทัศน์ (Television) ภาพยนตร์ (Movies) สิ่งพิมพ์และใบปลิว (Pamphlets and leaflets) และภาพที่มีการเคลื่อนไหวต่าง ๆ (Motion pictures) ซึ่งก็ล้วนแต่ได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาทั้งสิ้น

ในส่วนของประเทศไทยนั้น นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองมาเป็นแบบประชาธิปไตย ก็ได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนเอาไว้ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2492 2517 2521 2534 ตลอดจน 2540 2550 และ 2560 ด้วยเช่นกัน โดยมีเนื้อหาที่ให้ความคุ้มครองและรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ “ทฤษฎีสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานตามรัฐธรรมนูญ” โดยแบ่งอธิบายได้ดังนี้

²² Thomson Reuters, "First Amendment - U.S. Constitution," [Online] Accessed: 18 June 2016. Available from: <http://caselaw.lp.findlaw.com/data/constitution/amendment01>

First Amendment to the United States Constitution.

“Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting

The free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.”

2.4.1.2.1 มุ่งคุ้มครองเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ทฤษฎีสื่อเสรีภาพของสื่อมวลชนในฐานะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานตามรัฐธรรมนูญนั้น ได้มีการให้ความสำคัญต่อเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญจำเป็นต้องบัญญัติให้ความคุ้มครองและคุ้มครองถึงเสรีภาพในข้อนี้เอาไว้ เพราะหากสื่อมวลชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ สื่อมวลชนก็มีอำนาจเสนอข้อมูลนั้นๆ ไปสู่ประชาชนได้ ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังประชาชนที่จะไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว โดยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือแสวงหาข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น ขึ้นอยู่กับหลักประกันสิทธิเสรีภาพในการได้รับข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ยิ่งประชาชนมีหลักประกันสิทธิเสรีภาพในข้อนี้มาก สื่อมวลชนย่อมยิ่งมีเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสารอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะพบว่ามีการกำหนดรับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนไว้ด้วย และเนื่องจากสื่อมวลชนก็คือประชาชนคนหนึ่ง ดังนั้นสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนจึงย่อมหมายถึงรวมถึงสิทธิในการรับรู้ของสื่อมวลชนเช่นเดียวกัน โดยมาตรา 41 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไว้โดยบัญญัติเอาไว้ ดังนี้

“มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ...”

อย่างไรก็ดี แม้ว่ากฎหมายจะรับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะเอาไว้ หากแต่ไม่ได้หมายความว่าข้อมูลทุกประเภทนั้น จะต้องได้รับการเปิดเผยต่อประชาชนเสมอไป โดยประชาชนจะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารก็จำเป็นต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดเอาไว้เช่นกัน ซึ่งหากการเปิดเผยข้อมูลนั้นกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือมีส่วนได้เสียต่อความคุ้มครองของบุคคลอื่น รวมถึงข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ก็สามารถที่จะไม่นำมาเปิดเผยต่อสาธารณะได้

2.4.1.2.2 มุ่งคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

นอกจากเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแล้ว ทฤษฎีสื่อเสรีภาพของสื่อมวลชน ในฐานะเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานตามรัฐธรรมนูญ ยังมีการให้ความสำคัญและมุ่งคุ้มครองเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเอาไว้อีกด้วย โดยในมาตรา 34 35 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐ จะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกันต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ได้รับรองเรื่องของเสรีภาพไว้แล้ว จะพบว่าเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งสำคัญอย่างที่สุด โดยเฉพาะประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ประเทศจะเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบใด ส่วนหนึ่งผู้บริหารประเทศจะต้องรับฟังเสียงของประชาชน ประชาชนเองต้องมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมุมมองต่างๆของตนได้ อีกทั้งยังจำต้องมีหลักประกันในการที่ประชาชนจะได้รับข่าวสาร โดยเมื่อมีหลักประกันในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนแล้ว ก็เป็นการแน่นอนว่าข่าวสารที่เผยแพร่ไป จะไปถึงผู้รับข่าวสารและอาจยังผลให้เกิดความมุ่งหมายที่ควรจะเป็นตามมา

การรับรู้ข่าวสารของประชาชนนี้ มีความคู่ไปกับการเสาะแสวงหาและแสดงความคิดเห็นของประชาชนในทุกด้าน ทุกแง่มุมที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ด้านการปกครอง กิจการของรัฐ การบริหารต่างๆของรัฐบาล ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีบทบาทอย่างยิ่งในการที่จะทำหน้าที่เป็นผู้เผยแพร่ข่าวสารต่างๆนั้นสู่ประชาชน โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และ 2560 ได้บัญญัติถึงเรื่องดังกล่าวนี้เอาไว้ โดยให้สิทธิประชาชนทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นๆเอาไว้ โดยที่จะไม่สามารถจำกัดเสรีภาพของบุคคลนั้นได้ หากแต่ก็มีข้อจำกัดเอาไว้ โดยหากการแสดงความคิดเห็นผ่านการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นนั้น เป็นการละเมิดในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ละเมิดในสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น หรือการใช้เสรีภาพนั้นก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือไม่เป็นไปตามศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐก็มีสิทธิที่จะจำกัดการใช้เสรีภาพนั้นได้

นอกจากนี้จะพบว่าสื่อมวลชนเองก็ได้รับความคุ้มครองเอาไว้จากบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองแห่งสหประชาชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญก็ได้มีการกำหนดข้อจำกัดเอาไว้ กล่าวคือ สื่อมวลชนอาจถูกจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพได้ จะต้องปรากฏว่ามีกฎหมายกำหนดเป็นการเฉพาะเท่านั้นที่สามารถจำกัดได้ โดยหากเข้าใจเงื่อนไขที่ว่า เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนบุคคล เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ก็สามารถจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนได้.

2.4.1.2.3 มุ่งคุ้มครองคลื่นความถี่ ในฐานะทรัพยากรของชาติ

มาตรา 60 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๖๐ รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมอันเป็นสมบัติของชาติ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน

การจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ รวมตลอดทั้งการให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐต้องจัดให้มีองค์กรของรัฐที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบและกำกับ การดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ให้เป็นไปตามวรรคสอง ในกรณีนี้ องค์กรดังกล่าวต้องจัดให้มี มาตรการป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภค เกินความจำเป็นป้องกันมิให้คลื่นความถี่รบกวนกัน รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำที่มีผลเป็นการ ขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของ ประชาชน และป้องกันมิให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่โดยไม่คำนึงถึงสิทธิ ของประชาชนทั่วไป รวมตลอดทั้งการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำที่ผู้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่จะต้อง ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีการบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้วางไว้ จึงมีการกำหนดให้ จัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นองค์กรหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ในการดูแลจัดสรรคลื่นความถี่ทั้งหมด โดยมีการตรา พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ขึ้นใช้บังคับ โดยเนื้อหาเป็นการก่อตั้งองค์กรของรัฐที่ เป็นอิสระองค์กรหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช.ขึ้น เพื่อที่จำทำหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการ ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม โดย มีการกำหนดที่มาของ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกรรมการจัดสรรคลื่นความถี่เอาไว้ รวมถึงการกำหนดกระบวนการตรวจสอบและ ถอดถอนกรรมการดังกล่าวโดยรัฐสภาและประชาชนเอาไว้อีกด้วย

สำหรับหน่วยงานของรัฐผู้ครอบครองคลื่นความถี่และองค์กรเอกชนที่มีคลื่นความถี่อยู่ใน ครอบครอง ต้องนำคลื่นความถี่ที่มีการจัดสรรมาก่อนหน้าแล้ว รวมถึงคลื่นความถี่ที่ยังไม่ได้ใช้ ประโยชน์กลับมาคืนมาเพื่อให้มีการจัดสรรใหม่ โดยเมื่อเรียบร้อยดีแล้ว คณะกรรมการจะต้องกำกับ ดูแลให้การประกอบกิจการดังกล่าวโดยให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ

ประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง อันจะทำให้ประชาชนได้สิทธิและเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

2.4.1.2.4 มุ่งคุ้มครองเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

มาตรา 35 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกันต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

สื่อมวลชนถือว่าเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆไปสู่ประชาชน ประชาชนจะรับรู้สิ่งใดก็ขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดและให้ความคุ้มครองสื่อมวลชนเอาไว้ เพื่อให้สื่อมวลชนได้สามารถที่จะทำหน้าที่ของตนได้เต็มกำลังและบรรลุเป้าประสงค์ของวิชาชีพตน จึงได้มีกำหนดเสรีภาพของสื่อมวลชนเอาไว้ในมาตรา 35 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เอาไว้ โดยจากบทบัญญัติข้างต้น เป็นบทบัญญัติที่เป็นการกำหนดหลักประกันเกี่ยวกับการใช้เสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน โดยถือว่าพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น รวมถึงสื่อมวลชนนั้นไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ

รัฐวิสาหกิจในกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมของตนภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนดเอาไว้ได้

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีการให้การรับรองและคุ้มครองเอาไว้เช่นว่านี้ แต่มิได้หมายความว่าสื่อมวลชนจะสามารถใช้สิทธิเสรีภาพของตนได้โดยปราศจากขอบเขตแต่อย่างใด เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของสื่อมวลชนในการใช้สิทธิเสรีภาพเอาไว้ด้วย โดยจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่ได้มีการให้อำนาจเอาไว้เท่านั้น อีกทั้งรัฐธรรมนูญยังได้เปิดโอกาสให้สื่อมวลชน สามารถจัดตั้งองค์กรในการทำหน้าที่ปกป้องสิทธิเสรีภาพ และมีมาตรการในการควบคุมตนเองของสื่อมวลชนได้อีกด้วย โดยการกำหนดเช่นนี้ เป็นการดำเนินการภายใต้แนวคิดที่สื่อมวลชนสามารถควบคุมสื่อมวลชนด้วยกันเองได้ โดยอาศัยหลักจรรยาบรรณและมรรยาทในการประกอบวิชาชีพของตน โดยในกรณีของสื่อสิ่งพิมพ์ มีการตั้ง “สภาการหนังสือพิมพ์” โดยทำหน้าที่กันเองระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพนี้ ในขณะที่สื่อวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ มีการควบคุมโดยสื่อมวลชนวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยจะควบคุมกันเองตามข้อบังคับของสมาคมนักวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

2.4.2 ทฤษฎีในทางรัฐศาสตร์ ว่าด้วยทฤษฎีปรัชญาทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการรับรองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน

สำหรับทฤษฎีในทางรัฐศาสตร์นั้น ระบอบการปกครองแต่ละระบอบ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน การปกครองที่ต่างระบอบออกไป ทำให้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนมีต่างกัน ในระบอบเผด็จการ สื่อมวลชนจะไม่มีสิทธิวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล เพราะสื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเผยแพร่นโยบายของรัฐ และทำตามคำสั่งของรัฐเพื่อให้ประชาชนภายในประเทศได้รับรู้ข่าวสารในทางเดียวกัน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงไม่สามารถทำตนเป็นปฏิปักษ์หรือเสนอและแสดงความคิดเห็นไปในทางที่ขัดแย้งกับนโยบายของรัฐบาลได้ ในขณะที่ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย สื่อมวลชนก็จะมีสิทธิเสรีภาพต่างกับประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการ โดยสื่อมวลชนมีสิทธิที่จะวิพากษ์การทำงานของรัฐบาลและประเด็นต่างๆในสังคมในอย่างมีอิสระมากขึ้น โดยปัจจัยที่จะส่งผลต่อการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้นมีหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมต่างๆ อีกทั้งความอิสระของสื่อมวลชนยังขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ของแต่ละประเทศอีกด้วย

ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน จึงต้องศึกษาให้รอบด้านถึงแนวความคิด เหตุผล ต่างๆทั้งปรัชญาทางการเมืองในแง่มุมมองทางรัฐศาสตร์ และสภาพสังคมที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ของสื่อมวลชน โดยทฤษฎีที่ส่งผลและเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนในทางรัฐศาสตร์ ว่าด้วยปรัชญาทาง การเมือง สามารถแบ่งได้ดังนี้

- 1 ทฤษฎีอำนาจนิยม
- 2 ทฤษฎีอิสรภาพนิยม
- 3 ทฤษฎีสื่อมวลชนว่าด้วยความรับผิดชอบทางสังคม
- 4 ทฤษฎีสื่อมวลชนฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์

โดยทฤษฎีข้างต้นเป็นตัวกำหนดรูปแบบ ลักษณะและความเป็นไปในด้านเสรีภาพในการ นำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ดังจะอธิบายได้ต่อไปนี้

2.4.2.1 ทฤษฎีอำนาจนิยม

ทฤษฎีอำนาจนิยม เริ่มต้นในศตวรรษที่ 16 โดยเริ่มต้นในประเทศอังกฤษ โดยทฤษฎีอำนาจ นิยมนี้เก่าแก่ที่สุด ใช้กันในประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบเผด็จการ ซึ่งนักปรัชญาการเมืองมี แนวคิดที่ว่า รัฐมีความสำคัญกว่าประชาชน ปัจเจกบุคคลไม่มีอำนาจเหนือรัฐ ดังนั้นจึงต้องมีอำนาจทาง การเมืองเข้ามากำกับดูแล ประชาชนต้องยินยอมให้รัฐออกกฎหมาย กฎเกณฑ์ คำสั่ง โดยรัฐจะมี หน้าที่ที่จะจัดการให้ประชาชนอยู่อย่างสันติสุข ประชาชนจะมีข้อถกเถียง ข้อโต้แย้งในอำนาจนี้ไม่ได้ ในแง่มุมมองด้านสื่อมวลชนนั้น สื่อมวลชนเป็นผู้รับใช้รัฐ โดยรัฐจะออกคำสั่งจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ปฏิบัติตาม ประชาชนจะทราบข่าวสารและนโยบายความเป็นไปของรัฐได้ก็เกิด จากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนตามคำสั่งรัฐ สื่อมวลชนถูกควบคุมและไม่มีอิสระอย่าง กว้างขวางในการนำเสนอข่าว วิพากษ์วิจารณ์อื่นใด

บทบาทสำคัญของสื่อมวลชนภายใต้ทฤษฎีอำนาจนิยมนี้ คือ สื่อมวลชนจะต้องไม่ใช่ช่องทางที่ ตนมีอยู่มาบ่อนทำลายรัฐบาลหรือองค์กรของรัฐ ต้องสนับสนุนนโยบายที่รัฐได้จัดทำขึ้นผ่านการ นำเสนอข่าวสารของตน จะวิพากษ์วิจารณ์การเมืองได้เฉพาะกรณีที่ได้รับอนุญาตแล้วเท่านั้น อีกทั้งยังมี หน้าที่ที่จะต้องไม่ทำลายศีลธรรมและค่านิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคม อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า การมีอยู่ ของสื่อมวลชนภายใต้ทฤษฎีอำนาจนิยม เป็นการมีอยู่เพื่อรับใช้รัฐบาลโดยตรง ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐ

2.4.2.2 ทฤษฎีอิสรภาพนิยม

ทฤษฎีอิสรภาพนิยม หรือ ทฤษฎีเสรีนิยม เป็นทฤษฎีที่ใช้ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย โดยมีแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีอำนาจนิยม ไม่ได้ถือว่าสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือของรัฐ และรัฐไม่ได้ใช้อำนาจบังคับให้สื่อมวลชนเสนอข่าวสารให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่สื่อมวลชนถือว่าเป็นผู้ร่วมในการแสวงหาความจริง และนำเสนอข่าวสารให้ข้อมูลแก่ประชาชน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการสามารถที่จะตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้

ความคิดเสรีนิยมนี้ มีการให้ความหมายไว้²³ โดย เสรีนิยม หมายถึง “ความต้องการเป็นอิสรเสรีของมนุษย์ในการคิดการแสดงออกโดยปราศจากอำนาจภายนอกมาควบคุม หรือความต้องการสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ได้แก่ เสรีภาพที่จะมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ เสรีภาพที่จะมีทรัพย์สินและต่อต้านการกดขี่ทั้งปวง ส่วนเสรีภาพในขั้นสูงขึ้นมาก็คือ เสรีภาพในทางการเมือง หรือสิทธิที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมือง หรือที่นิยมเรียกกันทั่วไปว่า สิทธิเสรีภาพ”

พัฒนาการของทฤษฎีอิสรภาพนิยม เริ่มมาจากกการที่ในศตวรรษที่ 16 ได้มีทฤษฎีอำนาจนิยมออกมาใช้ก่อน ทำให้ในยุคนี้มีความเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดของอำนาจนิยม แต่ต่อมาประชาชนเริ่มเดือดร้อนและไม่พอใจในการใช้อำนาจของผู้ปกครองบ้านเมือง จึงเริ่มมีทฤษฎีแนวคิดใหม่ๆที่แตกต่างออกไปเสนอโดยนักคิดที่ไม่พอใจในทฤษฎีและแนวคิดเดิม จึงเกิดเป็นทฤษฎีอิสรภาพนิยม โดยทฤษฎีนี้ได้รับความนิยมจากประชาชนอย่างรวดเร็ว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นกลางในยุโรปตะวันตกได้เห็นความเสื่อมทั้งทางศาสนาและกลุ่มคนมีอำนาจในบ้านเมือง จึงต้องการให้เกิดการจำกัดอำนาจของผู้ปกครองบ้านเมือง ให้มีอิสระความมั่งคั่งมากขึ้น เสรีภาพและสิทธิตามธรรมชาติเริ่มมีการนำมาพูดถึงอย่างกว้างขวาง มีการคิดใหม่และหักล้างแนวคิดเดิมๆโดยนักปราชญ์ที่มีชื่อเสียงหลายคน และแนวคิดเสรีนิยมนี้ ต้องการที่จะจำกัดการใช้อำนาจของรัฐที่มีอยู่อย่างครอบคลุมลง โดยมีการอ้างอิงทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติขึ้นเพื่อถือเป็นรากฐาน และนำมาสนับสนุนแนวคิดอิสรภาพนิยมนี้

ในด้านแนวความคิดของนักปราชญ์และนักทฤษฎีคนสำคัญที่มีอิทธิพล โดยจะยกตัวอย่าง มีดังนี้

²³ ดิเรก ชัยนาม, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เล่ม 1 (กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2511), หน้า 32.

จอห์น ล็อก (John Lock ค.ศ. 1632-1704) เป็นนักคิดและนักปรัชญาการเมืองชาวอังกฤษ มีความเชื่อมั่นในเรื่องสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ เป็นผู้ให้กำเนิดความคิดเรื่องสัญญาประชาคมไว้ในงานวรรณกรรมเรื่อง Two Treatises of Government โดยได้กล่าวว่าการเมืองตามกฤษฎีอิสรภาพนิยมเกิดขึ้นมาเนื่องจากเกิดการปฏิวัติครั้งสำคัญใน ค.ศ. 1688 โดยเกิดความคิดที่จะล้มล้างอำนาจของผู้ครอง โดยจอห์น ล็อกได้สรุปเป็นทฤษฎีว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ซึ่งศูนย์แห่งอำนาจอยู่ที่เจตจำนงของปวงชน รัฐบาลเป็นแต่เพียงตัวแทนซึ่งประชาชนมอบหมายอำนาจให้ และประชาชนย่อมอาจเรียกร้องอำนาจนั้นคืนเมื่อใดก็ได้ ปรัชญาการเมืองของล็อกสนับสนุนการจำกัดอำนาจอธิปไตย การทรงไว้ซึ่งสิทธิต่างๆของปวงชนในรูปกฎหมาย”²⁴

ในด้านของเสรีภาพนั้น จอห์น ล็อก มีความเห็นว่า “ มนุษย์ทุกรูปทุกนามมีสิทธิตามธรรมชาติอยู่ในตัวนับแต่เกิดมา แต่สิทธิเหล่านั้นไม่เป็นระเบียบและลึกลับกันอยู่ตามวัย ความนึกคิด และสติปัญญาของแต่ละคน ฉะนั้นจึงต้องมีหัวหน้าคอยจัดการให้สิทธิเหล่านั้นเข้ารูปเข้ารอยดีขึ้น ถ้ารัฐบาลล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวแล้ว ประชาชนย่อมมีสิทธิจะล้มล้างรัฐบาลได้ เพราะรัฐบาลนั้นเป็นเพียงผู้ที่ยกย่องให้ปกครองเท่านั้น มิใช่ผู้ปกครองที่มีอยู่ตามธรรมชาติ”²⁵

ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau ค.ศ. 1712-1788) กล่าวไว้ว่า “ราษฎรทั้งหลายยอมสงวนสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินอันเป็นพื้นฐานตามธรรมชาติของมนุษย์ไว้ให้แก่รัฐที่ตั้งขึ้นตามสัญญานี้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้รัฐจึงเป็นรัฐที่มีหน้าที่รักษาความสงบและอำนวยความสะดวก มีอำนาจจำกัด ไม่ใช่รัฐสมบูรณ์อำนาจอธิปไตยที่มีอำนาจเด็ดขาด”²⁶

ฌอง ปอล ซาร์ท (Jean Paul Sarte ค.ศ. 1905-1980) เป็นปรัชญาที่พยายามสร้างทฤษฎีว่าด้วยเสรีภาพ โดยได้อธิบายว่าไม่มีอำนาจใดมาทำลายความเป็นอิสระของมนุษย์ได้แม้มนุษย์นั้นจะตายลงก็ตามที่ โดย ฌอง ปอล ซาร์ท เป็นนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส เชื่อว่า เสรีภาพของมนุษย์ไม่มีขอบเขตจำกัด ไม่มีอะไรที่เป็นอุปสรรคที่แท้จริงต่อเสรีภาพ แม้ว่าจะมีชีวิตอยู่หรือไม่มีชีวิตอยู่ เสรีภาพก็ยังคงติดตัวมนุษย์ไปตลอดกาล โดยซาร์ทแสดงแนวคิดให้เห็นว่า เสรีภาพที่มีค่าคือเสรีภาพที่มีอยู่

²⁴ พิศิษฐ์ ขวาลารวัช, กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน, พิมพ์ครั้งที่ 16 (กรุงเทพฯ: หจก.บ้านหนังสือโกสินทร์, 2553), หน้า 11.

²⁵ วิษณุ เครืองาม, "ความรู้เบื้องต้นทางนิติปรัชญา," ใน, (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์), หน้า 81-82.

²⁶ พิศิษฐ์ ขวาลารวัช, กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน, หน้า 13.

ควบคู่กับความรับผิดชอบ โดยต้องมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อโลก เสรีภาพนั้นจึงจะเป็นเสรีภาพที่มีค่า

มองเตสกีเออร์ (Montesquieu ค.ศ. 1689-1755) เป็นนักปราชญ์ผู้ที่ได้รับการยอมรับและถูกกล่าวถึงมากที่สุดคนหนึ่ง มองเตสกีเออร์เป็นนักคิดชาวฝรั่งเศส โดยมีแนวคิดเสรีนิยม ได้ประพันธ์งานวรรณกรรมเรื่อง “The Guardeur and Decadence of Romans” (1734) โดยผลงานวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงที่สุดเล่มหนึ่งคือเรื่อง “The Spirits of the Laws” โดยเสรีภาพในความคิดของมองเตสกีเออร์ได้แสดงออกผ่านทางงานวรรณกรรมทั้งหลาย โดยได้สร้างทฤษฎีแบ่งแยกอำนาจในระบบการปกครองที่เป็นเสรีภาพ อาจกล่าวได้ว่า ผลงาน “The Spirits of the Laws” เป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงแนวคิดเสรีนิยมให้กระจายอย่างแพร่หลาย รวมไปถึงการตรวจสอบและคานอำนาจของรัฐในเวลาต่อมา ซึ่งมองเตสกีเออร์ได้มองว่า อำนาจที่ติดนั้นจะต้องยึดหยุ่นได้ และผู้ปกครองที่มีอำนาจอยู่ในมือ หากมีอำนาจล้นพ้นเกินไปแล้วก็อาจจะสามารถนำอำนาจนั้นไปใช้ในทางที่ผิด ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของประชาชนซึ่งเป็นผู้อยู่ใต้ปกครองให้ต้องได้รับผลกระทบที่ลำบากและไม่สมควรอีกด้วย

โทมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson ค.ศ.1743-1826) เป็นประธานาธิบดีคนที่ 3 ของสหรัฐอเมริกา โดยได้เป็นผู้ที่ร่วมร่างคำประกาศอิสรภาพ Declaration of Independence โดยได้มีการอ้างถึง สิทธิธรรมชาติ อาทิ สิทธิในเสรีภาพ สิทธิในความเสมอภาค โดยโทมัส เจฟเฟอร์สันเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นอย่างยิ่งต่อเรื่องของเสรีภาพ ได้นำเอาแนวคิดมาผสมผสานกันระหว่างแนวคิดของอังกฤษและฝรั่งเศสจนสามารถนำมาใช้ประยุกต์กับพลเมืองสหรัฐอเมริกาได้ เป็นประธานาธิบดีที่มีนโยบายที่เปิดเสรีภาพให้แก่สื่อมวลชน ให้สามารถเสนอข่าวสารโดยที่ไม่เข้าไปจำกัดสิทธิและสิทธิเสรีภาพ ไม่ต้องการที่จะแทรกแซงความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยรัฐหรือองค์กรของรัฐ โดยเป็นรัฐบาลที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและยึดถือหลักเสรีภาพโดยแท้จริง

2.4.2.3 ทฤษฎีสื่อมวลชนว่าด้วยความรับผิดชอบทางสังคม

ทฤษฎีสื่อมวลชนว่าด้วยความรับผิดชอบทางสังคมนี้ เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา อันเนื่องมาจากมีเหตุการณ์ในทางเสื่อมเสีย ต่อวิชาชีพสื่อมวลชน ทำให้เกิดการระดมนักวิชาการ เข้ามาร่วมร่างจรรยาบรรณของวิชาชีพการสื่อสารมวลชนขึ้น โดยในคริสต์ศตวรรษที่ 19 สื่อมวลชนมีอิสรภาพอย่างมากในการนำเสนอข่าวสาร แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์อย่างมี

อิสระเสรี โดยหลังจากมีจรรยาบรรณของสื่อมวลชนเกิดขึ้น สื่อมวลชนจำต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนนำเสนอ เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องที่มีแต่เดิมของแนวคิดเสรีนิยม ที่สื่อมวลชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่จนบางครั้งเกิดพลาดพลั้งที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนนำเสนอ

เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงแนวคิดนี้ เกิดจากข้อเขียนของ อี ดับบลิว ฮอคกิง ของคณะกรรมการว่าด้วยเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ โดยมีข้อห้ามมิให้มีการละเมิดอย่างร้ายแรงต่อสิทธิส่วนบุคคลที่มีการรับรองโดยทั่วไป และสื่อมวลชนยังต้องมีพันธะในการรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มเติมอีกด้วย โดยจริยธรรมและจรรยาบรรณนี้เป็นเครื่องกำหนดความประพฤติและการควบคุมความประพฤติไม่ให้มีเสรีภาพมากเกินไป

โดยทัศนคติในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมนี้ เป็นเจตคติที่สนับสนุนว่าสื่อมวลชนต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนนำเสนอเกิดมาจากผลประโยชน์ส่วนตัวและความเห็นแก่ตัว มักพบว่านักธุรกิจสื่อสารมวลชนจำนวนไม่น้อยเห็นประโยชน์ของตนสำคัญเป็นที่ตั้งจนไม่สนใจในความเดือดร้อนของผู้อื่น มุ่งแสวงหาแต่ในสิ่งที่เป็นกำไรเป็นสำคัญเช่น สื่อลามก ภาพยนตร์ลามก มีการละเมิดใส่ความผู้อื่นเพื่อการขายข่าว นำเสนอข่าวให้ได้มาซึ่งกำไร เกิดการเอาเปรียบสาธารณชนโดยมุ่งหวังแต่ความร่ำรวยของตนเป็นสำคัญ ทำให้เกิดการดำเนินงานและประกอบวิชาชีพที่นำไปสู่ความขาดและไร้ซึ่งจริยธรรมและละเมิดต่อกฎหมายได้ ดังนั้น จึงเกิดทฤษฎีในการที่สื่อมวลชนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมขึ้น

สรุปได้ว่าทฤษฎีสื่อมวลชนว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมนี้ เป็นการที่สื่อมวลชนต้องยอมรับพันธะของความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะถือว่าสื่อมวลชนเป็นผู้มีสิทธิในการใช้สื่อ และทุกคนต่างก็มีสิ่งที่ตนต้องการจะพูดและนำเสนอออกมา ดังนั้นเมื่อสิทธินั้นถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชน สื่อมวลชนจึงต้องมีจริยธรรมในวิชาชีพ ไม่สามารถละเมิดอย่างร้ายแรงต่อสิทธิส่วนบุคคลได้ เพราะสิทธิส่วนบุคคลนั้นมีการรับรองอยู่โดยทั่วไป และการละเมิดที่จะเกิดขึ้นก็เป็นสิ่งต้องห้าม

2.4.2.4 ทฤษฎีสื่อมวลชนฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์

สำหรับทฤษฎีสื่อมวลชนฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์ มีพัฒนาการมาจากทฤษฎีอำนาจนิยม ประกอบกับลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) ในสหภาพโซเวียต โดยสหภาพโซเวียต ซึ่งเป็นประเทศคอมมิวนิสต์มีมุมมองต่อทฤษฎีสื่อมวลชนฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์ที่แตกต่างออกไปจากทฤษฎีอำนาจนิยม กล่าวคือ ทฤษฎีสื่อมวลชนฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์จำต้องได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง ผู้ปกครองรัฐ จำต้องชี้แนะแนวทางในการทำหน้าที่ดำเนินงานของสื่อมวลชน ในขณะที่ทฤษฎีอำนาจนิยมมองเพียงว่าสื่อมวลชนเป็นของรัฐเท่านั้น ส่วนทฤษฎีสื่อมวลชนฝ่ายเสรีนิยม เชื่อในความมีเหตุผลของ

สื่อมวลชน เชื่อว่าสื่อมวลชนมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และมีเสรีภาพในการดำเนินงาน

แนวคิด ทฤษฎีสื่อมวลชนฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์ ข้างต้นนี้ได้รับอิทธิพลมาจาก มาร์กซ์ และ เอ็งเงิลส์ (Marx and Engels) และแนวทางปฏิบัติของเลนิน (Lenin) โดยหลังจากปี ค.ศ.1917 สหภาพโซเวียตได้ปฏิรูปการสื่อสารมวลชนขึ้น และจากนั้นได้มีการพัฒนาแนวทางวิชาการและวิชาชีพของสื่อมวลชน ทำให้ประเทศสังคมนิยมแบบคอมมิวนิสต์หลายประเทศได้นำแนวคิดและรูปแบบดังกล่าวไปใช้เป็นต้นแบบ โดยรากฐานของแนวความคิดนี้ มีดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชนทั้งหมดจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมขององค์การตัวแทนชนชั้นกรรมาชีพ โดยถือว่าชนชั้นกรรมาชีพ (Working Class) เป็นผู้ที่มีอำนาจปกครองในสังคมนิยมโซเวียต ดังนั้นการที่จะรักษาอำนาจไว้ได้จะต้องมีการสนองตอบต่อผลประโยชน์ของชนชั้นกรรมาชีพให้ได้

2. สื่อมวลชนต้องมีรูปแบบโครงสร้างที่หนักแน่น ไม่ควรรองรับความขัดแย้งทางการเมืองและความแตกต่างได้ เพราะถือว่าสังคมนิยมโซเวียตเป็นสังคมที่ไม่มีชนชั้น เมื่อไม่มีชนชั้นก็ไม่มี ความแตกต่างและแตกแยกเกิดขึ้น แต่โครงสร้างรูปแบบที่หนักแน่นนี้จะต้องไม่เป็นอันตรายต่อแนวคิดในทางสังคมนิยม มิฉะนั้นแล้วจะส่งผลเสียต่อระบอบโดยรวมในเวลาต่อไป

3. สื่อมวลชนจะต้องมีภาระหน้าที่และบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการระแวงระวังของคนในสังคม ให้การกระตุ้นเตือนการระดมกำลัง ทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลการศึกษา และข่าวสารต่างๆ เพื่อปลุกปั่นและส่งเสริมให้เกิดการนำไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์อย่างสมบูรณ์

4. สื่อมวลชนจะต้องสะท้อนต่อแนวคิดลัทธิมาร์กซิสต์ โดยนำเสนอให้สอดคล้องต่อหลักการดังกล่าว

5. สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือโดยตรงอย่างเต็มรูปแบบของรัฐโซเวียต โดยมีหลักอยู่ว่ารัฐและองค์กรของรัฐมีสิทธิขาดในการควบคุมสื่อมวลชน โดยมีการผสมผสานกับเครื่องมืออื่นของรัฐ เพื่อให้การนำเสนอข่าว ปลุกระดม และการเตรียมมวลชนให้พร้อมในการปฏิวัตินั้นเป็นไปอย่างสะดวกและเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งสื่อมวลชนนี้มีส่วนอย่างยิ่งในการโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) ของรัฐ และนอกจากนี้สื่อมวลชนยังต้องตอบสนองและสนับสนุนต่องานปฏิวัติของรัฐอย่างเต็มรูปแบบอีกด้วย

ดังนั้น สื่อมวลชนจึงต้องมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมในเชิงบวก ให้การศึกษา ให้ความรู้ เผยแพร่ และให้ข่าวสาร อีกทั้งยังต้องเสนอโลกทัศน์ที่มีความเที่ยงธรรมตามหลักการมาร์กซิสต์และเลนินนิสต์ โดยมีทัศนคติและแนวคิดที่ว่าสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เป็นวิวัฒนาการทางสังคมสูงสุดของมนุษย์ ที่สังคมมี

ความสามารถในการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกัน มนุษย์ทุกคนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างตามใจปรารถนา เพราะไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น สื่อมวลชนยังมีหน้าที่ที่ต้องตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของประชาชนผู้รับสารภายในกรอบของสังคม โดยจะสังเกตได้ว่าทฤษฎีสื่อมวลชนฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์ มีกรอบทางการเมืองที่บังคับและวางเอาไว้อย่างชัดเจนแน่นอน

ทฤษฎีฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์นี้ มีจุดเด่นอยู่ตรงที่เน้นการสนับสนุนความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม โดยเอกลักษณ์เฉพาะคือ สื่อไม่เสนอข่าวสารที่เป็นการแทรกแซงตามอำเภอใจของตน โดยสื่อจะต้องสนองความสนใจของชนชั้นกรรมาชีพ และชนชั้นกรรมาชีพมีอำนาจควบคุมสื่ออีกด้วย โดยฝ่ายเอกชน จะไม่มีอำนาจครอบครองและควบคุมสื่อ เพราะสื่อมีหน้าที่ตรวจตราข่าวสารข้อมูล รวมถึงป้องกันควบคุมผู้ที่พยายามต่อต้านต่อระบบสังคมนิยม สนับสนุนความเคลื่อนไหวของประเทศตน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เหตุผลและปัจจัยทางการเมืองของแต่ละประเทศ เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ส่งผลต่อการที่รัฐจะออกกฎหมายมาจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชน แต่สรุปได้ว่า ทฤษฎีฝ่ายโซเวียตคอมมิวนิสต์ มุ่งเน้นในเรื่องการควบคุมสื่อมวลชนให้ยึดมั่นในคำสอนของพรรค และรัฐบาล โดยห้ามสื่อมวลชนวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล เพื่อที่จะสร้างความสำเร็จและให้เกิดความต่อเนื่องของระบบโซเวียตโซเชี่ยลลิสต์

ในปัจจุบัน จะพบว่าแนวคิดทฤษฎีทั้ง 4 ทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ได้มีประเทศใดประเทศหนึ่งที่น่ามาใช้ได้อย่างเต็มรูปแบบ หลายประเทศได้นำทฤษฎีมาประยุกต์ผสมผสานในการใช้งานจริง เช่น มีการประยุกต์ประสมกันระหว่างทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคมผสมผสานกับทฤษฎีเสรีนิยมหรือทฤษฎีนิยมผสมผสานกับทฤษฎีอำนาจนิยมและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศประชาธิปไตย ก็ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีเสรีนิยมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ก็มีผสมแนวคิดทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมเข้ามาด้วย หรือแม้แต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง สหรัฐอเมริกาก็มีกฎหมายเกี่ยวกับการว่าด้วยการปลุกปั่นหรือยุยงให้เกิดความไม่สงบ ซึ่งทำให้เกิดข้อถกเถียงเพราะกฎหมายดังกล่าว มีแนวคิดของฝ่ายอำนาจนิยมและโซเวียตคอมมิวนิสต์ผสมอยู่ ซึ่งมีข้อคิดที่แตกต่างจากทฤษฎีเสรีนิยมของสหรัฐอเมริกา

ในขณะที่ประเทศไทย ซึ่งกฎหมายหลากหลายฉบับมีความผสมผสานกัน ระหว่างแนวคิดเสรีนิยม ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของประเทศที่ใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และแนวคิดอำนาจนิยม ซึ่งในสมัยหนึ่ง การออกระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ต่างๆ ก็เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า ยุคเผด็จการในไทยนั้นมีการนำแนวคิดอำนาจนิยมมาใช้ ทำให้สื่อมวลชนที่น่าเสนอข่าวสารหรือวิพากษ์วิจารณ์

จะต้องทำงานและดำเนินหน้าที่ของตนไปในเชิงบวก รับคำสั่งจากคณะปฎิวัติ และมีกฎหมายข้อบังคับบางฉบับที่มีการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนอยู่บ้าง

จากแนวคิดและข้อมูลข้างต้น ทำให้เห็นว่าประเทศแต่ละประเทศในการที่จะเลือกใช้ทฤษฎีใดมาใช้บังคับนั้น จะต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องและความกลมกลืนต่อระบอบการปกครองของตน เช่น ประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยก็จะมีแนวคิดหลักเรื่องทฤษฎีเสรีนิยม ประเทศที่มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์มีแนวคิดหลักเกี่ยวกับทฤษฎีอำนาจนิยม หรือ ทฤษฎีโซเวียตคอมมิวนิสต์ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าแต่ละประเทศจะมีการใช้ทฤษฎีมาปรับเพียงแค่ทฤษฎีเดียว อาจจะมีการผสมผสานกันระหว่างทฤษฎีข้างเคียงเช่นกัน

2.4.3 ทฤษฎีในทางการสื่อสารมวลชน ว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน

ในทางการสื่อสารมวลชนว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน พิจารณาประกอบเนื่องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น พบว่ามีแนวคิดในเรื่องบทบาทของสื่อ เสรีภาพของสื่อ และความรับผิดชอบของสื่อมวลชนมีปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญเช่นกัน โดยความสำคัญของสื่อมวลชนนั้นมีมากต่อการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในทางการพัฒนาด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เพราะการให้ข้อมูลของสื่อมวลชนต่อสาธารณชนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้ประชาชนจะมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ก็เกิดจากการจูงใจและชักนำโดยสื่อมวลชน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการรับรู้ข่าวสารและข้อมูลต่างๆ ที่เกิดจากการถ่ายทอดของสื่อมวลชน

2.4.3.1 ทฤษฎีว่าด้วยสิทธิการสื่อสาร บนพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย

ในเรื่องทฤษฎีในทางการสื่อสารมวลชน ว่าด้วยสิทธิการสื่อสารบนพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยนั้น ในส่วนของการรับรองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน มีทฤษฎีว่าด้วยสิทธิการสื่อสารบนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยทฤษฎีหนึ่งได้ถูกแสดงไว้โดยนักคิดนักวิชาการ “แม็คควีล” (McQuail) ได้วางหน้าที่ทางสังคมของสถาบันสื่อมวลชนเอาไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

โดยสื่อมวลชนมีหน้าที่ที่จะเผยแพร่ และให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม รายงานข้อเท็จจริง สภาพการณ์ในสังคมขณะนั้นๆให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูล รวมถึงสื่อมวลชนยังต้องนำเสนอความคิด ความเจริญในสังคมประกอบรวมกันกับความเคลื่อนไหวอันจะส่งผลต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมในสังคม

2. การผสมผสานส่วนต่างๆของสังคมให้เป็นส่วนหนึ่งส่วนเดียวกัน

โดยนอกจากจะนำเสนอ เผยแพร่และให้ข้อมูลแก่คนในสังคมแล้ว สื่อมวลชนยังต้องเป็นบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เพราะสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการที่จะผนวกสังคม ซึ่งมีความหลากหลายรวมเข้าไว้ด้วยกัน ผ่านกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เป็นสถาบันหลักที่เชื่อมโยงความแตกต่างเข้าให้กลมกลืนกัน

3. การก่อเกิดความต่อเนื่องในสังคม

ในแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน วัฒนธรรมในที่นี้หมายถึง วัฒนธรรมที่เป็นกระแสหลัก วัฒนธรรมกระแสย่อย วัฒนธรรมในทางเลือกใหม่ๆในสังคม มีการสร้างความต่อเนื่องในสังคมผ่านวัฒนธรรมต่างๆเหล่านี้

4. การให้ความเพลิดเพลินแก่สมาชิกในสังคม

เมื่อสังคมมีความตึงเครียด ไม่ว่าจะเกิดจากความขัดแย้งของคนในสังคมด้วยตัวเอง หรือความขัดแย้งที่เกิดจากคนต่อระบบระบอบต่างๆ สื่อมวลชนย่อมมีหน้าที่ในการที่จะลดความขัดแย้งและความตึงเครียดต่าง ๆ นั้นลงไปด้วยการนำเสนอในสิ่งที่เพลิดเพลินบันเทิงใจแก่คนในสังคม ทำให้สังคมผ่อนคลายและลดความตึงเครียดต่างๆลงได้

5. การรณรงค์ ในด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ

นโยบายของรัฐบาลในด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ที่ออกมานั้น จะไม่สามารถบังคับใช้ให้เกิดผลได้ดี หากขาดการนำเสนอที่มีอิทธิพลและการสนับสนุนในการนำเสนอและเผยแพร่โดยสื่อมวลชน โดยการรณรงค์นี้เป็นทั้งกระบอกเสียงให้แก่รัฐ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้คนในสังคมได้รับทราบความเป็นไปในการพัฒนาประเทศในด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ โดยสื่อมวลชนมีหน้าที่ที่

จะต้องสร้างความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการเมือง

การมีอยู่ของสื่อมวลชน ทำให้นักการเมืองและพรรคต่างๆต้องดำเนินงานของตนให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรมและเป็นไปตามธรรมนงคลองธรรมที่สังคมได้วางเอาไว้ ไม่ออกนอกกรอบและขอบเขตที่ควรจะเป็น เพราะการที่สื่อมวลชนช่วยเป็นหูเป็นตา จะเป็นการควบคุมพฤติกรรมของนักการเมืองได้ อีกทั้งยังเป็นการทำให้ประเทศชาติพัฒนาตามนโยบายที่วางเอาไว้ นอกจากนี้ ยังเป็นการรวมพลังมวลชนให้สนับสนุนในสิ่งที่รัฐบาลได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง เป็นการทำให้ประชาชนติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆจากสื่อมวลชน เมื่อประชาชนเป็นผู้เสพข่าวสารเอง ประชาชนย่อมมีวิจารณญาณในการตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ผู้นำของรัฐบาลได้มีนโยบายออกมา

ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ เมื่อความสำคัญของสื่อมวลชนมีมาก สื่อมวลชนจึงควรที่จะมีสิทธิเสรีภาพที่ครอบคลุมทั่วถึง เพื่อให้การนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสิทธิของสื่อมวลชนอาจจำแนกออกได้ 4 ประเภทได้แก่

1. สิทธิด้านข้อมูลข่าวสาร
2. สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง
3. สิทธิของกลุ่มบุคคลและองค์กรชุมชน
4. สิทธิในการมีส่วนร่วม

โดยสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน เป็นเสรีภาพจากการไม่ถูกบีบบังคับทั้งปวง และสิทธิที่จะได้ข้อมูลต่างๆอย่างถูกต้อง ไม่ถูกขัดขวางใดๆ ไม่ว่าจะจากอำนาจที่ไม่ชอบธรรมของรัฐและเงินทุนสนับสนุนการโฆษณาเพื่อให้ทำให้เสรีภาพอ่อนลง²⁷

นอกจากนี้แล้ว ด้านทฤษฎีในทางการสื่อสารมวลชน ว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนนั้น ยังมีทฤษฎีว่าด้วยสิทธิการสื่อสารบนพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ อันได้แก่ ทฤษฎีเสรีภาพในการแสดงออก และ ทฤษฎีเสรีภาพเชิงลบและเสรีภาพเชิงบวก สามารถอธิบายได้ดังนี้

²⁷ สมคิด บางโม, กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน (กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์เอสเค บุ๊คส์, 2551), หน้า 11.

2.4.3.1.1 ทฤษฎีเสรีภาพในการแสดงออก

ทฤษฎีที่ว่าด้วยสิทธิการสื่อสารบนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยนั้น นอกจากที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้น จะพบว่าสิทธิในการสื่อสารบนพื้นฐานของประชาธิปไตย มีเรื่องของสิทธิมนุษยชนเข้ามาเกี่ยวข้อง และสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานประการหนึ่งที่สำคัญในเรื่องดังกล่าวนี้ คือ “เสรีภาพในการแสดงออก” หรือ Freedom of Expression บ้างก็เรียกเสรีภาพในการแสดงออกว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงมี

ในเรื่องของทฤษฎีเสรีภาพในการแสดงออกนั้น มีทฤษฎีของ “แม็คควีล” (McQuail) ได้แสดงเอาไว้ว่า เสรีภาพในการแสดงออกนั้นเป็นเสรีภาพที่สำคัญ และจำต้องได้รับการตระหนกอย่างยิ่ง โดยผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชน จะต้องเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชน ผ่านการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของสื่อมวลชนเอง โดยการใช้ข้อมูลข่าวสารนี้จะต้องเป็นการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่างๆของสภาพการณ์ในสังคมขณะนั้น การมีเสรีภาพในการแสดงออกเช่นนี้ของสื่อมวลชนจะส่งผลให้เกิดการผสมกลมกลืนกันระหว่างผู้คนในสังคม และเกิดกระบวนการที่คนอันจะส่งผลให้สังคมเกิดกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เสรีภาพในการแสดงออกนี้ก่อให้เกิดการสร้างฉันทามติขึ้นในสังคมและเป็นการกำหนดวาระที่สำคัญทางสังคมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อไปในสังคม

นอกเหนือจากทฤษฎีเสรีภาพในการแสดงออกที่ได้อธิบายไปข้างต้น ในอีกแง่มุมหนึ่ง เรื่องของเสรีภาพในการแสดงออกนั้น ปัจจุบันมีการรับรองเอาไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศสองฉบับ ซึ่งทั้งสองฉบับนี้ประเทศไทยได้รับรองเป็นภาคีด้วย ดังนั้นจึงมีผลผูกพันต่อประเทศไทยโดยตรง โดยกฎหมายระหว่างประเทศทั้งสองฉบับนี้ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และอีกฉบับหนึ่งคือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant of Civil and Political Rights)

ในกฎหมายระหว่างประเทศทั้งสองฉบับนี้ ได้มีบัญญัติเอาไว้ในข้อ 19 ข้อเดียวกัน โดยในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนบัญญัติไว้ว่า

“บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะยึดมั่นในความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอดและที่จะแสวงหา รับ ตลอดจนแจกจ่าย รวมทั้งความคิดเห็นโดยผ่านสื่อใดๆโดยมิต้องคำนึงถึงเขตแดน”²⁸

ในขณะที่ข้อ 19 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้บัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกไว้ว่า

“ข้อบทที่ 19

1. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง
2. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจา เป็นลายลักษณ์ อักษรหรือการตีพิมพ์ ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก
3. การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในวรรค 2 ของข้อนี้ ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไป ด้วย การใช้สิทธิดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมาย และจำเป็นต่อ

(ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น

(ข) การรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรม ของประชาชน”²⁹

²⁸ Article 19. Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers., *Universal Declaration of Human Rights*

²⁹ Article 19

1. Everyone shall have the right to hold opinions without interference.
2. Everyone shall have the right to freedom of expression; this right shall include freedom to seek, receive and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any other media of his choice.
3. The exercise of the rights provided for in paragraph 2 of this article carries with it special duties and responsibilities. It may therefore be subject to certain restrictions, but these shall only be such as are provided by law and are necessary:
  - (a) For respect of the rights or reputations of others;

หากพิจารณาในข้อบทที่ 19 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้ว จะพบว่า สองวรรคแรก เป็นการรับรองเสรีภาพในการแสดงออก ในขณะที่วรรคที่สาม เป็นการจำกัดสิทธิ โดยจะต้องอยู่ในเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น กล่าวคือ ต้องเป็นการมีเสรีภาพในการแสดงออกนั้น ต้องคำนึงถึงการเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น และยังต้องคำนึงถึงและอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องเป็นการรักษาความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมของประชาชนอีกด้วย

เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายของไทยแล้ว ในเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกก็ได้มีการบัญญัติและรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2560 ในมาตราที่ 34 และ 35 ดังนี้

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน...

แสดงให้เห็นว่าการจำกัดสิทธิต้องออกเป็นกฎหมายเท่านั้น โดยเป็นไปเพื่อที่จะรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อคุ้มครองบุคคลอื่นในทางสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว เป็นต้น อีกทั้งยังต้องเป็นไปเพื่อรักษาความสงบและศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมถึงเพื่อป้องกันระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

ในด้านของสื่อมวลชนนั้น มีการบัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม...

เป็นการแสดงให้เห็นว่ากฎหมายไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นเพราะมีการวางหลักในการห้ามไม่ให้สื่อมวลชนแสดงความคิดเห็นเอาไว้ โดยเพราะถือว่าสื่อมวลชนมีบทบาทอย่างยิ่งในการแสดงความคิดเห็นและชี้นำสังคม โดยเมื่อมีการวางหลักไว้ว่าเมื่อรัฐธรรมนูญได้เปิดช่องให้แก่สื่อมวลชนในการแสดงความคิดเห็น จึงถือว่าเป็นการสนับสนุนให้ปัจเจกชนได้มีเสรีภาพในการแสดงออกด้วยไม่ต่างกัน

เมื่อพิจารณาจากมาตรานี้แล้ว จะเห็นได้ว่ายังมีการวางหลักให้มีความสอดคล้องกับเรื่องทฤษฎีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี ในกฎหมายระหว่างประเทศสองฉบับ ได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ รัฐธรรมนูญไทย ได้ให้เสรีภาพแก่พนักงานและลูกจ้างที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่นในการแสดงความคิดเห็นเอาไว้โดยไม่ตกอยู่ใต้หน่วยงานใดๆ ไม่ว่าจะป็นหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานราชการ หรือเจ้าของกิจการ แต่ก็มีข้อจำกัดในการแสดงความคิดเห็นไว้ว่า การแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ โดยไม่ว่าผู้ใดก็สามารถขัดขวางหรือแทรกแซงได้ แต่หากการแสดงความคิดเห็นนั้นขัดต่อกฎหมาย หรือจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ ก็สามารถให้เจ้าหน้าที่เข้าขัดขวางการใช้เสรีภาพนั้นได้

2.4.3.1.2 ทฤษฎีเสรีภาพเชิงลบและเสรีภาพเชิงบวก

ทฤษฎีเสรีภาพเชิงบวกนั้นเป็นต้นกำเนิดของทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคม เป็นการให้เสรีภาพเพื่อต้องการให้มีการดำเนินการเพื่อไปยังจุดหมาย หรือเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ โดยเสรีภาพเชิงบวกจะมีการสรรหาวิธีการเพื่อให้ท้ายที่สุดแล้วจะต้องบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ ในขณะที่ทฤษฎีเสรีภาพเชิงลบนั้นเป็น ต้นกำเนิดของทฤษฎีอิสรภาพนิยม เป็นเสรีภาพจากข้อจำกัดภายนอก

โดยจะมีการปล่อยให้ปัจเจกบุคคลนั้นใช้ชีวิตของตนอย่างเสรี โดยการเข้าไปจำกัดสิทธิของปัจเจกบุคคลนั้นจะต้องเป็นไปอย่างน้อยที่สุดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

เมื่อพิจารณาความแตกต่างกันของทฤษฎีเสรีภาพเชิงลบและเสรีภาพเชิงบวกนี้ จะพบว่าความแตกต่างที่สามารถเห็นได้ชัดระหว่างเสรีภาพเชิงลบ และเสรีภาพเชิงบวก คือ ในมุมมองของเสรีภาพเชิงบวก จะมองว่าเสรีภาพเชิงลบนั้นไม่พอเพียง เพราะเสรีภาพเชิงลบ คือ “เสรีภาพจากข้อจำกัดภายนอก” ในขณะที่เสรีภาพเชิงบวก เป็น “เสรีภาพเพื่อ” ซึ่งจะสรรหาทุกวิถี วิธีทางเพื่อไปยังเป้าหมายให้บรรลุผลให้จงได้

ในแง่มุมมองของทฤษฎีเชิงลบและทฤษฎีเสรีภาพเชิงบวกนี้ นักคิดนักปรัชญา “ฮ็อกกิง” ได้กล่าวว่า “เสรีภาพที่แท้จริงจะต้องประกอบด้วยเสรีภาพในเชิงลบและเชิงบวก โดยการใช้เสรีภาพนั้นจะต้องปราศจากข้อจำกัดและการควบคุมแทรกแซงจากบุคคลภายนอก และเสรีภาพนั้นจะต้องใช้หลังจากการกระทำของตนเองในการพุ่งเป้าไปยังวิถีที่ควรจะเป็นในเรื่องนั้นๆ

การมีอยู่ของเสรีภาพนั้นอาจกล่าวได้ว่า จะต้องประกอบกันทั้งเสรีภาพเชิงลบ และเสรีภาพเชิงบวก เพราะการใช้เสรีภาพอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งไปยังเป้าหมายโดยเฉพาะโดยไม่มีข้อจำกัดเลยนั้นอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากตามมาภายหลัง ดังนั้นการมีข้อจำกัดในการใช้เสรีภาพจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เสรีภาพมีอยู่อย่างพอดีและพอเพียง

ในด้านของสื่อมวลชนนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการชั่งน้ำหนักและจัดสรรปันส่วนให้ดีในการใช้เสรีภาพ เพราะหากสื่อมวลชนใช้เสรีภาพโดยมุ่งหวังเป็นแต่ผลลัพธ์สุดท้ายเพียงอย่างเดียว อาจทำให้การใช้เสรีภาพนั้นแทนที่จะเกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม อาจกลายเป็นเครื่องมือของบุคคลกลุ่มเดียวในการบังคับใช้ ยังให้เห็นว่าความสัมฤทธิ์ผลของเสรีภาพนั้นนั้นจึงไม่บังเกิดอย่างที่ควรจะเป็น การแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลและประโยชน์ให้แก่ปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวม เพราะจะมีการพิจารณาในแง่มุมที่ต่างกันออกไปได้โดยที่ไม่มีการชี้นำสังคมเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว โดยเสรีภาพที่แท้จริง ต้องมีทั้งเชิงลบและเชิงบวก เพื่อให้ท้ายที่สุดเมื่อเกิดความสมดุลขึ้น การบังคับใช้เสรีภาพจะเป็นไปอย่างสัมฤทธิ์ผลได้ดีที่สุด

2.4.3.2 ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสื่อมวลชน

สำหรับทฤษฎีในทางสื่อสารมวลชน ว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงอีกทฤษฎีหนึ่งที่สำคัญนั้น ได้แก่ทฤษฎีสิทธิเสรีภาพและอำนาจหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยจุดเริ่มต้นของทฤษฎีดังกล่าวนี้ มีความเป็นมาจากการที่ประชาชนทั่วไป ต้องการ

ปลดปล่อยตนเองให้หลุดพ้นจากการถูกเอาเปรียบของผู้มีชนชั้นสูงกว่าในระบอบศักดินา เรียกร้องซึ่งสิทธิเสรีภาพที่แท้จริง เรียกร้องถึงความเป็นอิสระจากการถูกกดขี่จากเจ้าอาณานิคม หรือถูกกดขี่จากชนชั้นขุนนางที่เอาเปรียบประชาชนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งหลายประเทศก็ได้้นำแนวคิดและทฤษฎีในการเรียกร้องเสรีภาพนี้ไปใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่นในประเทศฝรั่งเศส มีการปฏิวัติเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและได้โค่นล้มและยุติระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ลงได้ ในปี ค.ศ. 1789 โดยได้มีการประกาศ Declaration of the right of men and citizens ออกมาเพื่อรับรองในเรื่องของเสรีภาพ ความเสมอภาคระหว่างมนุษย์ และภราดรภาพนั่นเอง หรือประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้มีการปฏิวัติขึ้นในปี ค.ศ.1776 และต่อมาได้มีการนำแนวคิดเรื่องของเสรีภาพนี้มากำหนดเอาไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ โดยปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการตีพิมพ์และออกหนังสือพิมพ์ เสรีภาพในการชุมนุมและเสรีภาพในการร้องทุกข์ของประชาชน เป็นต้น

สิทธิเสรีภาพที่ได้มีการรับรองเอาไว้ให้แก่ประชาชนทุกคนภายในรัฐนั้น ย่อมรับรองและคุ้มครองต่อสื่อมวลชนด้วยเช่นกัน เพราะทั้งนี้สื่อมวลชนก็เป็นพลเมืองและประชาชนคนหนึ่ง ดังนั้นสื่อมวลชน จึงเป็นอีกผู้หนึ่งในการที่มีสิทธิมีเสียง และใช้สิทธิเสรีภาพที่ได้มีการรับรองเอาไว้อย่างเต็มที่ สิทธิเสรีภาพในข้อนี้ รวมถึงการการถ่ายทอดข้อความจากแหล่งหนึ่งๆไปยังผู้รับสารจำนวนมาก เป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ในการตีพิมพ์และเผยแพร่ข่าวสาร อันเป็นอำนาจหน้าที่หลักของสื่อมวลชน ซึ่งทฤษฎีที่ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ในเรื่องดังกล่าวนี้ ถูกแสดงออกผ่านทาง การเป็นผู้รักษาช่องทางการสื่อสาร การกำหนดประเด็นในสังคม และการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ อันเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะสื่อมวลชนเปรียบเสมือนผู้แทนของประชาชนทั่วไป ในการที่จะใช้สิทธิเสรีภาพในข้อดังกล่าวนี้ได้ต้องมีประสิทธิภาพ และเป็นกระบอกเสียงที่สำคัญในสังคม โดยในเรื่องของทฤษฎีอำนาจหน้าที่ของสื่อมวลชนนี้ สามารถอธิบายหน้าที่ของสื่อมวลชน ได้ดังต่อไปนี้

2.4.3.2.1 หน้าที่ในการรักษาช่องทางการสื่อสาร (Mass media as gatekeeper)

ในการใช้ชีวิตในสังคม ย่อมมีประเด็นต่างๆเกิดขึ้นมามากมาย บุคคลทั่วไปจะได้รับรู้เรื่องราวและประเด็นต่าง ๆ นั้นก็ได้โดยวิธีการนำเสนอข่าวสารของผู้ที่เรียกกันว่า “สื่อมวลชน” โดยสื่อมวลชนนั้น มีหน้าที่ที่สำคัญในการที่จะกลั่นกรองเรื่องราว ข้อเท็จจริงต่างๆที่เกิดขึ้นมาแสดงต่อ

สาธารณชน³⁰ ให้สาธารณชนได้รับรู้เรื่องราวและประเด็นสังคมนั้นๆ เพื่อจะมีประโยชน์ต่อไปในการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น

การทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ เป็นการรักษาช่องทางในการสื่อสาร ในฐานะผู้คุมประตู (gatekeeper) ซึ่งในระดับของการสื่อสารนั้น จะมีแหล่งข่าวที่เป็นสารที่ต้องนำเสนอ โดยข่าวต่างๆ เหล่านี้ จะได้สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการที่จะเป็นตัวกลาง คอยสื่อสารและนำข่าวสารจากแหล่งข่าวนั้น ส่งผ่านต่อไปยังประชาชนและสาธารณชนอีกทีหนึ่ง จากฐานะของการเป็นตัวกลางในการส่งต่อข่าวสารนี้ จึงทำให้สื่อมวลชน มีหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพิจารณาว่าสิ่งที่สมควรที่จะนำเสนอต่อสาธารณชน สิ่งใดจะเป็นประโยชน์ต่อคนหมู่มาก และสิ่งใดที่นำเสนอไปแล้วจะก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมในวงกว้าง ในขณะที่สิ่งใดก็ตามที่เป็นการนำเสนอไปแล้วจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมในทางตรงกันข้าม ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแรงกระเพื่อมและผลกระทบในทางลบ หรือนำเสนอแล้วไม่ก่อให้เกิดความตระหนักรู้แก่สาธารณชน สื่อมวลชนก็มีหน้าที่ที่จะต้องกลั่นกรอง และพิจารณาความเหมาะสมในการนำเสนอและเผยแพร่สิ่งดังกล่าวออกไป ให้สมกับหน้าที่ในการที่จะต้องรักษาช่องทางสื่อสารนั้นๆตามทฤษฎีที่ได้แสดงไป

2.4.3.2.2 หน้าที่ในการกำหนดประเด็นแก่สังคม (Agenda-setter)

ในแต่ละสังคมนั้น การที่จะมีข่าวใดข่าวหนึ่ง หรือกระแสรวมถึงประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ถูกหยิบจับขึ้นมาพิจารณาและตระหนักรู้กันเป็นวงกว้างได้นั้น ย่อมต้องเกิดจากการที่มีสื่อมวลชนเริ่มต้นในการที่จะกำหนดประเด็นทางสังคมเหล่านั้นขึ้นมา และเผยแพร่ต่อสาธารณชนอีกทีหนึ่ง เพราะการเลือกประเด็นมานำเสนอข่าวของสื่อมวลชนต่อสาธารณชนนั้นเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อน ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนล้วนแต่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการที่จะก่อประเด็นใดประเด็นหนึ่งให้สาธารณชนพูดถึงกันเป็นวงกว้าง อิทธิพลดังกล่าวนี้อาจทำให้ผู้คนรวมพลังกันแสดงความคิดเห็น และโต้แย้งในประเด็นต่างๆได้ อันเป็นหนทางของการนำไปสู่การพัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศนั้นๆต่อไป ดังนั้นแล้ว หน้าที่ในการกำหนดวาระ หรือประเด็นทางการเมืองและสังคมของสื่อมวลชนนั้น จึงเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

³⁰ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, สื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อสารมวลชน วัฒนธรรม และสังคม, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), หน้า 79.

2.4.3.2.3 หน้าที่ในการตรวจสอบอำนาจรัฐของสาธารณชน

การตรวจสอบอำนาจรัฐนั้น แท้ที่จริงแล้วประชาชนทุกคนที่เป็นพลเมืองของรัฐนั้นๆ ล้วนแต่มีสิทธิมีเสียงในการที่จะตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ เพราะทั้งนี้ เมื่อรัฐเป็นตัวแทนของประชาชนทุกคนในการบริหารประเทศ การใช้อำนาจของรัฐจึงควรต้องเป็นไปโดยชอบธรรมและเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในชาติอย่างแท้จริง ดังนั้นแล้วประชาชนจึงมีสิทธิที่จะตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ แต่เนื่องจากในรัฐหนึ่งๆ ประชาชนย่อมมีเป็นจำนวนมาก การใช้อำนาจในข้อดังกล่าวนี้ประชาชนจึงต้องอาศัย “สื่อมวลชน” เป็นผู้ช่วยเหลือในการดังกล่าว

ทั้งนี้ มีทฤษฎีที่อ้างถึงได้ในกรณีของการเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ “ทฤษฎีพหุนิยม” ซึ่งเป็นแนวคิดของนักวิชาการ เฟอเดริก ซีเบิร์ต (Federick Siebert) ที่ได้จำแนกแนวคิดเรื่องของการตรวจสอบอำนาจรัฐอันเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนเอาไว้ โดยแนวคิดนี้มีความคิดที่เชื่อว่าระบบการสื่อสารมวลชนนั้น มีลักษณะเป็นเสรีนิยมในบริบทพหุนิยมทางการเมือง (pluralism) กล่าวคือ ในระบบสื่อสารมวลชนนี้ สื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวมีอิสระอย่างเต็มที่ในการที่จะหาข้อมูลข่าวสาร รวมถึงเสรีภาพเต็มที่ในการนำเสนอข่าวสารที่ตนหาได้ออกไปในวงกว้าง การแสดงความคิดเห็นต่างๆ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ โดยไม่ถูกควบคุมหรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของรัฐ ดังนั้นแล้วสื่อมวลชนจึงจำเป็นที่จำต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และจรรยาบรรณในวิชาชีพสื่อมวลชนข้อหนึ่งก็เป็นการอ้างถึง การมีเสรีภาพที่สื่อมวลชนได้รับนั้น จะต้องเป็นการใช้เสรีภาพในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน สอดคล้องกับทฤษฎีเสรีนิยม ว่ารัฐจะไม่แทรกแซงและมีอิทธิพลควบคุมสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสาร และเสาะแสวงหาข่าวสาร เพราะสื่อมวลชนมีหน้าที่ที่จะต้องนำเสนอข้อเท็จจริงต่อมวลชน และการตรวจสอบอำนาจของรัฐนั้นก็เป็นการใช้อำนาจเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลชนหมู่ๆ ดังนั้น การใช้จิตสำนึกและจรรยาบรรณของสื่อมวลชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความสมดุลในการควบคุมระบบเสรีนิยมดังกล่าว ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการดำเนินไปซึ่งระบอบข้างต้นนี้

2.4.4 ขอบเขตเกี่ยวกับการควบคุมและจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนนั้น อาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างกว้างขวางในการที่จะเสาะแสวงหาข่าวสาร เพื่อนำมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้ต่อไป ทั้งนี้ ประชาชนต่างก็มีหลักประกันในการที่จะได้รับรู้ข่าวสารต่างๆ เช่นเดียวกับสื่อมวลชนเองก็ถือว่ามีหลักประกันในการที่จะแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น โดยทั้งหมดนี้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการ โดย

จะต้องคำนึงถึงเสมอว่าหลักการปกครองภายใต้กฎหมายนี้ ไม่มีสิทธิเสรีภาพใดที่จะได้รับความคุ้มครองโดยปราศจากขอบเขต สิทธิเสรีภาพนี้ยังมีข้อจำกัดอยู่ โดยข้อจำกัดดังกล่าวนี้จะเป็นไปในลักษณะของการจำกัดขอบเขตสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร เพื่อประนีประนอมให้เกิดความพอดีในสังคม

จากมาตรา 28 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 28 บุคคลย่อมอาจคัดค้านหรือขู่ว่าตนได้ทงาที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อสิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้”

ในขณะที่ มาตรา 22 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๒๒ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย...

ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าจะมีการยึดหลักว่าประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข่าวสาร หรือสื่อมวลชนมีสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร แต่การนี้ จะต้องเป็นไปอย่างสมควรและพอดี โดยจะต้องอยู่ในขอบเขต ไม่กระเทือนต่อเสรีภาพของบุคคลอื่นๆ โดยมีหลักตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ การใช้สิทธิและเสรีภาพนั้น ต้องไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยหากมีการกระทำที่ไม่เป็นไปตามกล่าวข้างต้น บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพอาจใช้สิทธิในทางศาล หรือยกขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

อีกทั้ง มาตรา 34 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 วางหลักไว้ว่า

“มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน...”

นอกจากนี้ ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ข้อ 29 (2) ได้บัญญัติไว้ว่า

“ในการใช้สิทธิและอิสรภาพแห่งตน ทุกคนตกอยู่ในบังคับของข้อจำกัด เพียงเท่าที่ได้กำหนดลงโดยกฎหมายเท่านั้น เพื่อประโยชน์ที่ได้มาซึ่งการนับถือ และเคารพสิทธิและอิสรภาพของผู้อื่นตามสมควรและที่จะเผชิญกับความเรียกร้องต้องการอันเที่ยงธรรมของศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสวัสดิการทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย”³¹

และ ข้อ 30 บัญญัติไว้ว่า

“ไม่มีบทใด ในปฏิญญานี้ที่จะอนุমানว่าให้สิทธิใด ๆ แก่รัฐ หมู่คน หรือบุคคล ในอันที่จะดำเนินกิจกรรมใด ๆ หรือปฏิบัติการใด ๆ อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและอิสรภาพ ดังกำหนดไว้ ณ ที่นี้”³²

³¹ Article 29 (2) In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject only to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society, **The Universal Declaration of Human Rights**

³² Article 30 Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein., **The Universal Declaration of Human Rights**

จากข้อบัญญัติในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติและในรัฐธรรมนูญของไทย จะพบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยสามารถสรุปข้อจำกัดในการใช้สิทธิเสรีภาพออกได้เป็น 4 ประการ กล่าวคือ

- 1 การจำกัดโดยหลักความมั่นคงของรัฐ
- 2 การจำกัดโดยหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 3 การจำกัดโดยหลักสิทธิของบุคคลอื่น
- 4 การจำกัดโดยหลักการป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจของประชาชน

2.4.4.1 การจำกัดโดยหลักความมั่นคงของรัฐ

ในการที่จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น จำต้องอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น โดยหลักการปกครองที่ใช้กฎหมายเป็นหลัก หรือที่เรียกว่า “หลักนิติรัฐ” นั้นสามารถนำมาประกอบได้ โดยหลักนิติรัฐ มีแนวคิดพื้นฐานว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้นั้น ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและต้องกระทำภายในขอบเขตที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้เท่านั้น โดยการเสนอข่าวสารต่างๆ ของสื่อมวลชนนั้น จะต้องพิจารณาเป็นสำคัญ ว่าการนำเสนอข่าวนั้นส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือไม่ เพราะจากการอ้างอิงตาม มาตรา 45 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และมาตรา 34 35 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 แล้วนั้น จะพบว่า การธำรง รักษา ป้องกันชาติบ้านเมืองให้มีความปลอดภัยจากการคุกคามทั้งภายในและภายนอก รวมถึงเพื่อรักษาไว้ซึ่งอธิปไตยนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่บางประการอาจจะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ เป็นความลับ ไม่สามารถเผยแพร่ให้แก่บุคคลภายนอกหน่วยงานหรือประชาชนทั่วไปรับรู้เป็นการเปิดเผยได้ ดังนั้น เอกสารต่างๆ รายงานที่เกี่ยวข้องกับภาวะเบียดเบียนคำสั่งภายในของเจ้าหน้าที่เองก็ถือว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินงานให้ออกมามีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินงานต่างๆ นี้ เมื่อมีความเกี่ยวข้องกันกับความสงบและความเรียบร้อยของรัฐ รวมถึงเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ จึงจำเป็นที่ต้องได้รับความคุ้มครองและถือว่าการจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและประชาชนในการเสนอข่าวสารและรับรู้ข่าวสารที่กระทำได้

ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงข้อมูลขององค์กรของรัฐนั้นๆ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านั้นก่อนว่าทำไปโดยอยู่บนพื้นฐานว่าข้อมูลข่าวสารนั้นถือเป็นความลับอันเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ และต้องมีการคำนวณถึงผลประโยชน์สาธารณะว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่อย่างไร ดังนั้นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ

โดยหลักความมั่นคงของรัฐจึงสามารถที่จะกระทำได้ แต่จะต้องพิจารณาให้รอบคอบถึงความสมเหตุสมผล ความจำเป็น พอเหมาะพอควรแก่สถานการณ์ เพื่อยังประโยชน์สูงสุดในแง่ของสิทธิเสรีภาพต่อไป

2.4.4.2 การจำกัดโดยหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ขอบเขตหนึ่งของการใช้สิทธิและเสรีภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ นั่นคือ การใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลจะต้องไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยถือว่าหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีนี้ เป็นสิ่งที่อยู่เหนือสิทธิหรือประโยชน์ส่วนบุคคล มีขึ้นเพื่อที่จะไม่ให้ผลประโยชน์ของคนหมู่มาก หรือของส่วนรวมได้รับผลกระทบตามไปด้วย

สำหรับหลัก “ศีลธรรมอันดีของประชาชน” นั้นได้รับการยอมรับกันในอารยประเทศ โดยถือว่าเป็นตัวจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพไม่ให้ใช้ได้อย่างมากมายเกินขอบเขต โดยหลักดังกล่าวนี้ เป็นตัวกำหนดขอบเขตของกฎหมายกล่าวคือ ประชาชนหรือบุคคลทุกคนต่างก็มีสิทธิและเสรีภาพของตัวเอง แต่การใช้สิทธิเสรีภาพของตนนั้น จะขัดต่อหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ หากการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของตนนั้นไปขัดต่อหลักดังกล่าว การใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นก็ย่อมเป็นโมฆะ ไม่สามารถกระทำได้ เช่นหากมีการกระทำนิติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อหลักศีลธรรมอันดี นิติกรรมนั้นก็จะต้องตกเป็นโมฆะตามไปด้วย เป็นต้น

หากพิจารณาถึงความหมายของ “ความสงบเรียบร้อย” แล้ว หมายถึงผลประโยชน์โดยทั่วไปของประเทศชาติและสังคม ในขณะที่ “ศีลธรรมอันดี” หมายถึงทัศนคติทั่วไปทางจริยธรรมของสังคม³³ ซึ่ง ความหมายและทัศนคติทั่วไปของจริยธรรมทางสังคมในแต่ละประเทศย่อมมีความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและสภาวะการณ์ของประเทศนั้นๆ ดังนั้นการที่จะกำหนดว่าศีลธรรมอันดีของประเทศใดประเทศหนึ่งจะต้องมีความเหมือนกันจึงเป็นเรื่องที่ยาก ต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของสังคมและรัฐนั้นๆ ด้วย

“ศีลธรรมอันดีของประชาชน” นั้น ถึงแม้ว่าการที่จะวินิจฉัยว่าการใด หรือข้อมูลใดเป็นการขัดต่อหลักดังกล่าวเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจหรือศาลที่จะวินิจฉัยโดยพิจารณาและอ้างอิงตามแนวคำพิพากษาศาลสูงในอดีต แต่ก็มิได้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกส่วนตัวของผู้ใช้กฎหมาย หรือ

³³ อุกฤษ มงคลนาวิน, ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน (กรุงเทพฯ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2537), หน้า 18.

ของผู้พิพากษาแต่เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงเท่านั้น หากแต่ยังต้องพิจารณาถึงความเห็นของ นักวิชาการและบุคคลทั่วไปส่วนใหญ่ รวมถึงสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ ของแต่ละสังคมเพื่อ เป็นแนวทางในการวินิจฉัยเพิ่มเติมด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความเห็นในเรื่องความหมายของ “ศีลธรรมอันดีของประชาชน” นั้นจึงอาจมีความเห็นที่แตกต่างกันได้ จึงควรต้องพิจารณาในเชิงส่วน ใหญ่ ประกอบกับสภาพแวดล้อมของสังคมนั้นๆว่า “ศีลธรรมอันดี” นั้นสามารถตีความไปในทิศทางใด ได้บ้าง โดยพื้นฐานเบื้องต้นแล้ว “ศีลธรรมอันดีของประชาชน” นั้นจะต้องหมายถึงการใช้สิทธิและ เสรีภาพนั้น จะไม่ไปกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น หากการใช้สิทธิและเสรีภาพนั้น เป็นไปโดยก่อให้เกิดความเสียหาย หรือมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งผลกระทบต่อส่วนรวมแล้วก็อาจเข้าข่าย การขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนได้

2.4.4.3 การจำกัดโดยหลักสิทธิของบุคคลอื่น

การจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน โดยหลัก “สิทธิของบุคคลอื่น” นี้ เป็นการจำกัด และเพื่อคุ้มครองสิทธิของปัจเจกบุคคลโดยคำว่า “สิทธิ” ในกรณีนี้ หมายถึง สิทธิในชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย ทรัพย์สิน ชื่อเสียง เกียรติยศ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เป็นต้น โดยพิจารณาเฉพาะ สิทธิที่ได้รับรองและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นสิทธิที่กฎหมาย คุ้มครองและรับรองให้

ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนจะมีอำนาจมากมายเพียงใดในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอ ข่าวสารและแสวงหาข่าวสาร แต่หากการใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนล่วงละเมิด หรือเข้าไป ทำลายสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ก็ไม่สามารถกระทำได้ เพราะทั้งนี้แล้วกฎหมายได้รับรองและ คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลเอาไว้เช่นเดียวกัน โดยเป็นที่ยอมรับกันว่า การใช้เสรีภาพ ของสื่อมวลชนนั้น จะต้องไม่เป็นอันตรายหรือเป็นการทำลายล้างหรือขัดขวางการใช้สิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลอื่น ซึ่งถือว่าเป็นข้อจำกัดอันสำคัญของการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชน ทำให้สื่อมวลชน จำเป็นต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าวสาร ไม่ให้ข่าวที่เผยแพร่ออกไปกระทบกระเทือนหรือล่วง ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หากการกระทำดังกล่าวนี้มีข้อความที่หมิ่นประมาทหรือก่อ ความเสียหายใดๆที่กระทำขึ้นต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง สื่อมวลชนจะต้องรับผิดชอบจากการกระทำนั้น แต่โดยหลักพื้นฐานแล้วการกระทำดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับและไม่สามารถกระทำได้ ทำให้สื่อมวลชน จะต้องมีการคำนึงถึงการนำเสนอข่าว โดยต้องพิจารณาให้รอบคอบระหว่างสิทธิเสรีภาพของ

สื่อมวลชน และสิทธิของประชาชนในการที่จะรับรู้ข่าวสาร โดยจะต้องให้อยู่ในความพอดี ไม่เกินขอบเขต พิจารณาและตระหนักถึงประโยชน์ของคนหมู่มากจากการนำเสนอข่าวสารนั้นๆ

นอกจากนี้ ในมาตรา 26 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย...

ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรานี้แล้ว อาจอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า ขอบเขตการจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยหลัก “บุคคลอื่น” หรือหลัก “ปัจเจกบุคคล” นั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการด้วยกัน ได้แก่

1. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ตามมาตรา 26 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่ได้มีการวางหลักเอาไว้ว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” โดย “เงื่อนไข” ตามรัฐธรรมนูญนี้ หมายถึง “ประโยชน์สาธารณะ” (Public Interest) โดยประโยชน์สาธารณะนี้ หมายถึงความมุ่งหมายหรือความต้องการของรัฐ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม³⁴

โดยการกระทำของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องเป็นการกระทำที่มีอำนาจกระทำการได้ โดยการกระทำนั้นจะต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในสังคมตอบสนองต่อความต้องการเหล่านั้น ดังนั้นหากมีองค์กรใด หรือสื่อมวลชนใดที่ใช้อำนาจในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยไม่เป็นไปตามประโยชน์สาธารณะตามความหมายของรัฐธรรมนูญ แต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์สาธารณะตามความหมายอื่นที่ไม่ใช่ประโยชน์สาธารณะตามความหมายของรัฐธรรมนูญ ก็มิอาจกระทำได้ โดยถือว่าเป็นการใช้อำนาจ

³⁴ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชนเล่ม3 ที่มาและนิติวิธี (นิติธรรม 2538), หน้า 33.

โดยมิชอบ หากมีการตรากฎหมายหรือข้อบังคับกล่าวขึ้น กฎหรือข้อบังคับนั้นก็จะไม่สามารถใช้บังคับได้เพราะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน

2. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น จะต้องกระทำโดยไม่เป็นการ “เพิ่มภาระ” จนเกินแก่เหตุ

การกระทำเท่าที่จำเป็นนี้ จะเห็นได้ชัดว่ารัฐธรรมนูญได้มีการนำหลักความพอสมควรแก่เหตุ หรือหลักความได้สัดส่วนมาใช้ เพื่อมิให้รัฐนั้นใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ เพราะถึงแม้ว่ารัฐจะมีอำนาจของรัฐในการกำหนดเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิของประชาชน แต่รัฐก็ไม่สามารถกำหนดและจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ตามอำเภอใจ แต่ยังคงคำนึงถึง “ความจำเป็น” อีกด้วย

มาตรการที่พอสมควรแก่เหตุ ถือว่าเป็นสิ่งที่รัฐจะต้องคำนึงถึงอย่างยิ่งในการใช้อำนาจปกครองประชาชน การออกกฎหมายใดกฎหมายหนึ่ง หรือแม้แต่เพียงข้อบังคับขึ้นมาใช้นั้นจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม โดยชั่งน้ำหนักและพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการที่ใช้บังคับกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้น จะต้องมีความสมดุล พอเหมาะพอควรต่อกัน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อประชาชน

ในขณะที่สื่อมวลชนนั้น เนื่องจากสื่อมวลชนก็มีอำนาจในการนำเสนอข่าวสารและแสวงหาข่าวสาร แต่ก็จะถูกจำกัดอำนาจและขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพของตนนั้นโดยรัฐ โดยการจำกัดอำนาจและวางขอบเขตดังกล่าวจะต้องอยู่ในบริบทของความเหมาะสมและพอสมควรแก่เหตุ ไม่เคร่งครัดในทุกแง่มุมจนสื่อมวลชนไม่อาจกระทำหน้าที่ของตนเองได้ แต่ก็ไม่ยืดหยุ่นจนการใช้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนนั้นมากเกินไปจนความจำเป็นและจัดต่อมาตรการที่พอสมควรแก่เหตุ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการใช้สิทธิและเสรีภาพนั่นเอง

3. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ จะต้องไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล

นอกจากนี้แล้ว ในมาตรา 26 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังวางหลักไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะต้องไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลแต่ละคน นอกจากนี้ยังต้องเป็นไปตามสาระสำคัญอีกด้วย ทำให้ต้องพิจารณาว่าสาระสำคัญ ที่ถือว่าเป็นแกนหลักของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีความหมายว่าอย่างไร เมื่อพิจารณาแล้ว จะพบว่าสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นขึ้นอยู่กับกรณีแต่ละกรณีไป ไม่อาจหาข้อสรุปตรงกลางเพื่อนำไปใช้กับสิทธิและเสรีภาพทุกกรณีไปได้ ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความรุนแรงและความเข้มข้นของการออกกฎหมายประกอบกัน

อย่างไรก็ดี การออกกฎข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เป็นการขัดต่อ “แก่น” ของสิทธิและเสรีภาพนั้นไม่สามารถกระทำได้ ดังนั้นการตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพในการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น จะต้องเป็นไปด้วยตามความชอบของรัฐธรรมนูญ ไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นด้วยนั่นเอง

2.5 แนวคิด การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน

2.5.1 แนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

หากพิจารณาในแง่แนวคิดทฤษฎีแล้ว พบว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งโดยเฉพาะในเรื่องที่ว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลธรรมดา โดยแนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น อธิบายและกล่าวถึงคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ว่ามีได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านเวลา ด้านสถานที่ แต่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่แท้จริงจะต้องมีผลบังคับในทางกฎหมายและใช้ปฏิบัติได้จริง ซึ่ง Guenter Duerig ได้ให้แง่มุมด้านแนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์ทุกคนมีอำนาจในจิตวิญญาณของตนเอง ทำให้มนุษย์นั้นมีความแตกต่างจากธรรมชาติโดยทั่วไป เพราะธรรมชาตินั้นปราศจากความเป็นส่วนบุคคล และบุคคลแต่ละคนนั้นมีสิทธิในการที่จะตัดสินใจในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ตนนั้นได้บรรลุเป้าหมายภายในขอบเขตส่วนบุคคลของตน โดยแนวคิดตามทฤษฎีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้ มีสาระสำคัญด้วยกันสองประการ นั่นคือ “สิทธิในชีวิตร่างกาย” และ “สิทธิในความเสมอภาค”

ตามแนวคิดข้างต้นนี้ “สิทธิในชีวิตร่างกาย” นั้นเป็นสิทธิที่เรียกได้ว่าปัจเจกบุคคลทุกคนมี เพราะติดตัวมาตั้งแต่เกิดและดำรงอยู่ในสภาวะธรรมชาติ ไม่มีผู้ใดจะสามารถพรากสิทธิในชีวิตและร่างกายนี้ไปจากปัจเจกบุคคลได้ โดยบุคคลแต่ละคนต้องเคารพในขอบเขตของตนเองและของผู้อื่น เพราะสิทธินี้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการกำหนดตนเองได้ตามเจตจำนงที่ตนมีความประสงค์ มนุษย์จึงเป็นสิ่งมีชีวิตที่แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ด้วยเหตุนี้

นอกจากนี้แล้ว แนวคิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยังเน้นถึงสาระสำคัญอีกประการหนึ่ง นั่นคือ “สิทธิในความเสมอภาค” อันเป็นการแสดงและเน้นย้ำว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดยสิทธิในความเสมอภาคนี้ เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลแต่ปัจเจกบุคคลด้วยกันเอง และความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลต่อสังคมโดยรวม โดยเมื่อมีหลักประกันในเรื่องของความ

เสมอภาค ก็จะเป็นการประกันได้ว่าบุคคลแต่ละคนนั้นสามารถที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลอื่นในสังคม และจะไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐหรือบุคคลอื่นด้วยเหตุผลนานาประการ ดังนี้แล้วเมื่อปัจเจกบุคคลทุกคนมีสิทธิในความเสมอภาค ก็จะทำให้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” มีความสมบูรณ์ที่แท้จริง

นอกเหนือจากความหมายและลักษณะในทางแนวคิดทฤษฎีที่ได้อธิบายไปข้างต้นแล้ว จะพบว่าในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้มีการกล่าวถึงเอาไว้ในหลายมาตราด้วยกัน โดยได้บัญญัติรับรองเอาไว้ ได้แก่

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง...

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้...

จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญข้างต้นที่ได้อ้างถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น จะพบว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องได้รับการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาเพื่อพิจารณาถึงความหมาย ขอบเขตการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญของไทยที่มีการบัญญัติเอาไว้นั่นเอง โดยจะอธิบายได้ดังต่อไปนี้

2.5.1.1 ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” นั้น ปัจจุบันนี้ยังไม่ได้มีคำนิยามที่ถือว่าได้รับการยอมรับเป็นการสากลทั่วไปแต่อย่างใด แม้ในตำราของบางประเทศเช่นประเทศเยอรมันจะมีความพยายามที่จะให้คำนิยามปรากฏเอาไว้ หากแต่การที่จะเข้าใจคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ได้นั้น จะต้องพิจารณาถึงสภาพทางประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ แต่ละรัฐ เพราะแต่ละรัฐก็มีสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมที่มีความแตกต่างกัน การให้คำนิยามในคำดังกล่าวก็ย่อมมีความแตกต่างกันไปตามบริบทที่

เปลี่ยนแปลงด้วย โดยจะศึกษาคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” โดยอ้างอิงจากศาสนาหลักของโลกเป็นหลัก

“ศักดิ์ศรี” ตามความหมายในทางศาสนาคริสต์ นั้นมีความหมายต่างจากทางศาสนาพุทธ โดยในทางศาสนาคริสต์นั้น มนุษย์นั้นถูกสร้างขึ้นตามความประสงค์ของพระเจ้า และมีเพียงตนเองเท่านั้นที่สามารถทำลายศักดิ์ศรีได้โดยการกระทำความผิด เพราะผู้อื่นจะไม่มีใครสามารถพรากศักดิ์ศรีไปจากตัวปัจเจกบุคคลได้ กอปรกับความที่พระเจ้ารักมนุษย์ทุกคน มนุษย์ทุกคนจึงมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกันในสายตาของพระเจ้า ดังนั้นมนุษย์จึงไม่อาจยอมให้อำนาจรัฐอยู่เหนือมนุษย์ชนิดที่ปราศจากเงื่อนไข เมื่อศึกษาตามนี้แล้วจะพบว่ามนุษย์จึงเป็นสิ่งที่มีความสูงค่า เมื่อมนุษย์มีสถานะที่สูงค่า การปฏิบัติต่อกันระหว่างมนุษย์ด้วยกันจึงต้องสูงค่าตามไปด้วย ไม่สามารถปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ราวกับว่าเป็นสัตว์ จึงเป็นที่มาว่าเหตุใดมนุษย์จึงต้องเคารพและนับถือกัน ไม่เหยียบย่ำดูถูกดูแคลน หรือปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์อย่างไม่เท่าเทียมกัน

ในขณะที่ “ศักดิ์ศรี” ในความหมายของศาสนาพุทธ แม้ว่าจะมิได้มีการพูดถึงคำดังกล่าวเอาไว้โดยตรง แต่ในระยะเวลาที่ศาสนาพุทธถือกำเนิดขึ้น ในยุคนั้นประเทศอินเดียได้มีการแบ่งแยกชนชั้นผ่านทางระบบวรรณะ ได้แก่ วรรณะกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร และ จัณฑาล โดยวรรณะพราหมณ์ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาพระเจ้าแผ่นดินตลอดจนคนทั่วไป นักบวชก็จะทำหน้าที่ในทางศาสนา มีเครื่องแต่งกายประจำวรรณะคือสีขาว แสดงถึงความบริสุทธิ์ ในขณะที่วรรณะกษัตริย์ ถือเป็นนักรบ ทำหน้าที่ดูแลรักษาอาณาจักร เป็นนักปกครอง เป็นคณะผู้ปกครองประเทศ ส่วนวรรณะแพศย์ ได้แก่ เหล่าพ่อค้า คหบดี เศรษฐีทั่วไปและเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีวรรณะศูทร เป็นวรรณะที่มีเครื่องแต่งกายประจำวรรณะคือสีดำ อาชีพที่ประกอบคือลูกจ้าง กรรมกร และวรรณะสุดท้ายคือ วรรณะจัณฑาล ถือว่าเป็นวรรณะต่ำสุด ถูกรังเกียจและเหยียดหยามเพราะเกิดมาจากบิดามารดาที่ต่างวรรณะกัน เป็นวรรณะที่ไม่มีผู้คบค้าด้วย โดยพระพุทธเจ้าได้มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องวรรณะนี้ ปรากฏอยู่ใน อัมพพัญญสูตร ว่าวรรณะมิใช่เครื่องวัดความดีชั่วของบุคคล กล่าวคือใครก็ตามยังถือชาติ ถือโคตร ถือตัว ถืออวาหะ(การสมรส) คนเหล่านั้นย่อมอยู่ห่างไกลจากความรู้และความประพฤติอันยอดเยี่ยมต่อเมื่อละความถือชาติ ถือโคตร ถือตัว ถืออวาหะได้ จึงจะนำไปแจ้งได้ซึ่งความรู้และความประพฤติอันยอดเยี่ยมได้³⁵ เมื่อพิจารณาดังนี้ จะพบว่าสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ได้ให้ความสำคัญกับวรรณะ แต่ให้

³⁵ สุชีพ ปุญญานุภาพ, พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน (กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2554), หน้า 295.

ถือว่าคุณค่าของบุคคลขึ้นอยู่กับวิชาความรู้และการประพฤติตัวตน มิได้ขึ้นอยู่กับชาติกำเนิดที่เลือกกำเนิดไม่ได้ ก็เป็นแนวคิดของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อย่างหนึ่งนั่นเอง

เมื่อพิจารณาความหมายของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในแง่มุมของศาสนาแล้ว จะพบว่า ยังไม่สามารถนิยามและนำมาปรับใช้ได้ชัดเจนเท่าใดในทางกฎหมาย โดยการพิจารณาความหมายในแง่ของกฎหมายนั้น นักกฎหมายของเยอรมัน Guenter Duerig ได้ให้คำอธิบายถึงคำว่า “ศักดิ์ศรี” ว่า มนุษย์ทุกคนมีอำนาจและจิตวิญญาณของตนเอง ทำให้มนุษย์แตกต่างจากความเป็นอยู่ในธรรมชาติที่ปราศจากความเป็นส่วนบุคคล และการทำให้บรรลุเป้าหมายภายในขอบเขตส่วนบุคคลนั้น รวมถึงการที่จะกำหนดและสร้างสภาพแวดล้อมให้แก่ตนเอง ย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของบุคคลนั่นเอง³⁶

สำหรับ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในความหมายของนักวิชาการและนักกฎหมายโดยทั่วไปแล้ว อาจกล่าวสรุปได้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นคำที่ให้คุณค่าแก่ความเป็นมนุษย์ โดยอ้างอิงว่ามนุษย์ทุกคนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน มีคุณค่าของตัวเอง มีศักดิ์ศรีที่เสมอภาค พึงพอใจในความเป็นมนุษย์เท่าๆกัน อันเป็นหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนที่กำหนดสิทธิที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด มิอาจจะมีผู้ใดมาละเมิดได้ และจะติดตัวผู้นั้นไปโดยไม่สามารถถ่ายโอนสิทธินั้นให้แก่ผู้อื่นได้ สิทธินี้คือสิทธิในการมีชีวิตอยู่อย่างมีความมั่นคง คนทุกคนที่เกิดมาบนโลกมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมจึงต้องเคารพความเป็นมนุษย์ ห้ามทำร้ายร่างกาย ทรมาณอย่างโหดร้าย หรือกระทำการใดๆ ที่ถือเป็นการเหยียดหยามความเป็นมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ การให้คุณค่าความเป็นคนตามธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะเกิดมาพิการหรือสมบูรณ์ เป็นเด็ก เป็นผู้หญิง ผู้ชาย ไม่ว่าเพศใด ฐานะทางครอบครัวจะเป็นแบบใด ความเป็นอยู่หรือการศึกษาามากหรือน้อยเพียงใด เกิดในเชื้อชาติใด ศาสนาใด มนุษย์ก็มีอิสระในการที่จะพัฒนาตนเองภายใต้ความรับผิดชอบของตน ถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะล่วงละเมิดมิได้ ดังนั้นจึงให้ถือว่าคนทุกคนที่เกิดมาถือว่ามีคุณค่าเท่ากัน ต้องปฏิบัติต่อกันเยี่ยงมนุษย์อย่างเสมอภาค เพราะการปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมอย่างเสมอภาคกันเป็นการเคารพ ศักดิ์ศรีมนุษย์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศ อนุสัญญา และปฏิญญาระหว่างประเทศหลายฉบับอีกด้วย

2.5.1.2 ขอบเขตในการคุ้มครองของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในปัจจุบันนี้ การกำหนดขอบเขตในการคุ้มครองของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังไม่เด่นชัดนัก ยังไม่มีนิยามที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์กับ

³⁶ Duerig, Grundgesetz-Kommentar, Art. 1 (Rdnr, 2001), p. 17.

สภาพแวดล้อม สภาพสังคมของแต่ละสถานที่ อีกทั้งยังมีเรื่องของช่วงเวลา วัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้การกำหนดให้ชัดเจนว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นมีขอบเขตอยู่เท่าใดเป็นเรื่องที่พิจารณาได้ยาก ทำให้หากจะพิจารณาแล้วต้องศึกษาแนวความคิด ซึ่งมีปรากฏ 2 แนวความคิด ได้แก่

แนวคิดประการแรก เป็นแนวคิดที่เป็นปรัชญาของ Kant และ กฎหมายธรรมชาติ โดยได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย โดยศักดิ์ศรีนั้นถือเป็นความอิสระของมนุษย์ เป็นอิสระที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์มิได้มีวัตถุประสงค์หลักอยู่ที่ตัวมนุษย์ หากแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อมนุษย์จะสามารถบรรลุคุณค่าอันดีงามได้ โดยแนวคิดนี้มีความเชื่ออันมั่นคงต่อศักดิ์ศรีที่มีมาแต่แรกเริ่มกำเนิดของบุคคลแต่ละคน และมนุษย์แต่ละคนจะต้องปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยกันในฐานะที่เป็นจุดหมายของตัวเองอยู่เสมอ ไม่อาจปฏิบัติและใช้ต่อบุคคลภายนอกได้เพราะจะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลภายนอก เป็นแนวคิดที่ถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับเจตจำนงของปัจเจกบุคคลแต่ละคน หากแต่เป็นคุณค่าที่เป็นอิสระจากความเป็นมนุษย์ ซึ่งต่างจากแนวคิดประการที่สอง

แนวคิดประการที่สอง เป็นแนวคิดที่เชื่อในความสามารถของมนุษย์ที่แท้จริง หากมนุษย์มีความสามารถเพียงใด ก็สามารถที่จะกำหนดขอบเขตของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ขึ้นมาได้ โดยแนวคิดประการที่สองนี้อาจต้องพิจารณาว่า ในกรณีที่บุคคลไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะดำเนินการหรือกระทำการใดๆที่เป็นการกำหนดเจตจำนงของตนได้ จะสร้างขอบเขตของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ขึ้นมาได้เช่นไร

อย่างไรก็ดี ในแง่ของการปกครองนั้น จะพบว่าขอบเขตในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเบื้องต้นนั้น รัฐไม่สามารถเข้าแทรกแซงต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคลได้ รัฐจะต้องเคารพในการกระทำ และปกป้องคุ้มครองให้บุคคลยังคงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเต็มที่ และสิทธิดังกล่าวมิได้ผูกพันเพียงแค่อำนาจเท่านั้น แต่ยังคงผูกพันไปยังบุคคลอื่นที่มีใช้รัฐด้วย เช่น กลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่ง ทั้งในหรือนอกประเทศ เป็นสิทธิเรียกร้องที่สมบูรณ์ เพราะเป็นการป้องกันมิให้รัฐเข้าแทรกแซง โดยรัฐเองนั้นก็ไม่สามารถกระทำการใดๆที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยต้องทำการคุ้มครองและป้องกันมิให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นถูกละเมิดได้ อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองป้องกันขัดขวางความทุกข์ยาก ความทรมาณของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำเพื่อรักษาให้คงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปัจเจกบุคคล

2.5.1.3 การละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในทางวิชาการและทางกฎหมายของนานาประเทศ มีการพยายามที่จะอธิบายถึงความหมาย การละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีการอธิบายเอาไว้ด้วยถ้อยคำที่มีความชัดเจน โดยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ของเยอรมัน ได้เคยวินิจฉัยถึงกรณีการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เอาไว้ ว่ามีความหมาย อาทิเช่น การทำให้มนุษย์นั้นได้รับความอับอาย (erniedrigung) การเนรเทศ (Aechtung) การลงโทษที่มีความทารุณโหดร้าย การบังคับคนหรือเอาคนลงเป็นทาส การนำมนุษย์ไปใช้ทดลอง เป็นต้น³⁷ โดยในเวลาต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ของเยอรมันได้มีการพัฒนาและนิยาม การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ออกมาในลักษณะรูปแบบภาววิสัย กล่าวคือ เป็นการนิยามที่เป็นอิสระจากเจตจำนงของบุคคล เป็นการนิยามอย่างกว้างขวาง ว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ได้รับการกระทบกระเทือน หรือการกระทำใดที่มนุษย์ได้ถูกลดคุณค่าลงมาเป็นเพียงวัตถุของการดำเนินการ อย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว เป็นการต่อยอดและแสดง ให้เห็นถึงนิยามที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้นของการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ของเยอรมันได้มีการอธิบายถึงการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยอาจแบ่งจำแนกการแทรกแซงในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังต่อไปนี้

(1) ความเสมอภาคในทางกฎหมายของปัจเจกบุคคล

เนื่องจากบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคและมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน การละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกรณีนี้ เป็นการกดขี่มนุษย์ด้วยการนำมนุษย์ไปเป็นทาส ใช้แรงงาน รวมถึงมีการเลือกปฏิบัติโดยอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ซึ่งเป็นการละเมิดและแสดงออก อย่างชัดเจนถึงความไม่เสมอภาคของบุคคล เข้าข่ายเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(2) การคุ้มครองลักษณะเฉพาะตัวและบุรณภาพของบุคคล

ลักษณะเฉพาะตัวและบุรณภาพของบุคคลนั้นหมายถึง ความสมบูรณ์ของการได้เกิดมาเป็นมนุษย์ โดยมนุษย์ทุกคนเกิดมาอย่างสมบูรณ์ในตัวของตัวเอง การที่บุคคลแต่ละคนได้รับการทรมาน โดยการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้นด้วยความทารุณโหดร้าย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำต่อบุคคลนั้นโดยทำต่อ

³⁷ บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หน้า 113.

ร่างกาย เช่นการใช้อาวุธกระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย หรือกระทำต่อจิตใจ อาทิเช่น การข่มขู่ การขู่เชิญ ให้เกิดผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ ก็นับเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกัน

ในกรณีที่มีการลงโทษทางอาญาที่อาจส่งผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ เช่นการจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษประหารชีวิตเป็นต้นนั้น การที่จะตัดสินว่าการลงโทษใดเป็นการกระทำที่ไม่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะพิจารณาจากความสัมพันธ์และความเหมาะสมของความร้ายแรงจากการกระทำผิดของบุคคล หากอยู่ในขอบข่ายที่เหมาะสมก็ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(3) รากฐานที่สำคัญในทางความคิดของการให้หลักประกันในกระบวนการพิจารณาในทางศาลตามหลักนิติรัฐคือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

เมื่อมนุษย์คนใดกระทำความผิดลงไป การที่จะกล่าวหาบุคคลนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยบุคคลผู้ถูกกล่าวหาในคดีนั้นมีสิทธิที่จะโต้แย้งข้อกล่าวหาของตน และยังมีสิทธิที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเพื่อลบล้างและโต้แย้งข้อกล่าวหาดังกล่าวให้หมดสิ้นไป เนื่องจากบุคคลทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่รัฐจะต้องให้ความเคารพและไม่เพิกเฉยต่อศักดิ์ศรีดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ การกระทำที่ขัดแย้งว่าเป็นการลดคุณค่าของมนุษย์ลงมาเป็นเพียงสิ่งของ เช่น การเอาคนไปเป็นทาส การซื้อขายทาส การขับไล่กลุ่มคน เนรเทศ การก่อการร้าย การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ รวมถึงการกระทำที่เป็นการลงโทษทางอาญาที่รุนแรงเกินไป หรือการลงโทษที่ทารุณโหดร้ายนั้นนับว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งสิ้น

2.5.1.4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญไทย

ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มีการกล่าวอ้างถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีการให้การรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับ 2540 เป็นฉบับแรก โดยการนำเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาบัญญัติไว้ นั้น มีประเด็นให้พิจารณาว่า สถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นมีสถานะเช่นไร เป็นแนวคิดที่รัฐประกาศว่ารัฐได้มีการให้ความคุ้มครองเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพียงเชิงอุดมการณ์เท่านั้น หรือ มีสถานะเป็น “สิทธิ” โดยมีการบัญญัติเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 และ 2550 และในมาตรา 4 มาตรา 26 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560

2.5.1.4.1 สถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากรัฐธรรมนูญ ได้มีการบัญญัติถึงเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เอาไว้ใน มาตรา 4 มาตรา 26 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 จึงจะพิจารณาสถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในแต่ละมาตรา ดังนี้

(ก) สถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง” ในเมื่อครั้งตอนเริ่มนำคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เข้ามาใช้ในรัฐธรรมนูญ 2540 มีประเด็นให้พิจารณาคือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีสถานะเป็นสิทธิที่ประชาชนได้ หรือเป็นเพียงการประกาศเจตนารมณ์ของรัฐ อีกทั้งบุคคลสามารถอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกรณีใช้สิทธิทางการเมืองได้มากหรือน้อยเพียงใด รวมถึงขอบเขตที่ชัดเจนของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นมีขอบเขตเพียงใด และสาระสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นคือสิ่งใด

โดยการที่มีการบัญญัติเรื่อง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เอาไว้ในมาตรา 4 รัฐธรรมนูญ 2560 ดังกล่าวนี้อยู่ในหมวด 1 ซึ่งเป็นหมวดของบททั่วไปนั้น เป็นการกำหนดหลักการทั่วไปของรัฐ ซึ่งสาระสำคัญที่มีลักษณะทั่วไปจะถูกบัญญัติเอาไว้ในหมวดดังกล่าวนี้ และผลจากการที่มีการบัญญัติศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เอาไว้ในหมวดทั่วไป จึงก่อให้เกิดการกำหนดหลักพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับปัจเจกบุคคล ว่ารัฐนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องให้ความสำคัญและคุ้มครองในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่ปัจเจกบุคคล จะละเลยและเพิกเฉยไม่ได้ ส่งผลต่อการกำหนดทิศทางของรัฐ โดยรัฐจะต้องมีการกระทำในแง่ของการกำหนดกฎเกณฑ์ให้บรรลุเป้าหมายต่อคุณค่าดังกล่าว อีกทั้งการใช้กฎหมายหรือการออกกฎหมายนั้น ก็จะมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาเป็นตัวกำหนดและจำกัดความชอบธรรม รวมถึงการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานอื่นๆก็ยังคงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นอกจากนี้ รัฐยังต้องมีการนำหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มาใช้เป็นหลักในการกำหนดเป็นหลักกฎหมายทั่วไปจากการที่บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เอาไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกเหนือไปจากการที่การกระทำของรัฐจะต้องเคารพและคุ้มครองผูกพันต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

อีกด้วย โดยจากบทบัญญัติของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ จะต้องมีการตีความให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ รัฐไม่มีหน้าที่ในการที่จะเข้าไปละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แม้รัฐจะมีอำนาจรัฐ ก็ไม่สามารถใช้อำนาจดังกล่าวเข้าไปละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงการใช้อำนาจอื่นๆมาล่วงละเมิดเช่นกัน

ในรัฐธรรมนูญ มีการกำหนดเรื่องของสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆที่ปัจเจกบุคคลจะได้รับ ซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆอันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับปัจเจกบุคคลนั้น หากต้องมีการตีความ จะทำให้เกิดบทสันนิษฐานที่เป็นคุณต่อปัจเจกบุคคล ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐจึงไม่สามารถเข้าแทรกแซงในกรณีที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจรัฐกับปัจเจกบุคคลได้แม้รัฐจะมีอำนาจของตนอยู่ก็ตาม เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่าเป็นสาระสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐานที่บุคคลได้รับ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ การที่มีการบัญญัติศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในมาตรา 4 ในรัฐธรรมนูญ 2560 ซึ่งอยู่ในหมวด 1 บททั่วไป เป็นการวางหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีสถานะเป็นหลักทั่วไป รัฐจะต้องให้ความรับรอง ค้ำครองและเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปัจเจกบุคคลเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของรัฐที่จะรับรองในเรื่องดังกล่าว และการวางหลักเช่นนี้ ก่อให้เกิดความผูกพันต่ออำนาจรัฐ โดยรัฐจะมีอาจเข้าไปล่วงละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ และการที่บัญญัติเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่งผลในด้านของการตีความสิทธิพื้นฐานที่บุคคลได้รับ โดยเนื่องจากสิทธิขั้นพื้นฐานมีผลมาจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รัฐจึงจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้เกิดความพร้อมในการใช้เสรีภาพของบุคคล ส่งผลให้รัฐต้องกระทำการต่างๆเพื่อให้บรรลุต่อเป้าหมายต่อการใช้สิทธิและเสรีภาพให้สอดคล้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(ข) สถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา 26 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 มาตรา 26 บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เช่นนี้ เป็นการชัดเจนว่า สถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีสถานะเป็นคุณค่า ที่รัฐธรรมนูญได้มุ่งหมายว่าบุคคลทุกคน จำต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยจะไม่กระทำการใดๆในลักษณะที่จะเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำการควบคุมครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเว้นการกระทำใดๆที่จะเป็นการขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของบุคคล รวมถึงรัฐยังมีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำภารกิจบางประการ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายในการให้ประชาชนได้ใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างเสรี เพื่อคุณค่าของการใช้ชีวิตอยู่ในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง

กล่าวสรุปได้ว่า จากบทบัญญัติในมาตราดังกล่าว พิจารณาได้ว่า สถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีสถานะเช่นเดียวกับสิทธิเสรีภาพ อันเป็นสถานะที่ผูกพันต่อองค์ของรัฐทุกองค์กรที่จะทำการใด จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิและเสรีภาพเสียก่อน รวมถึงรัฐมีภาระต้องส่งเสริมให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกื้อหนุนต่อการบรรลุเป้าหมายในการดำรงอยู่ของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองเอาไว้อีกด้วย

สำหรับ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในกรณีนี้อาจแบ่งแยกความหมายออกได้ โดยพิจารณาจากการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ได้ให้ความเห็นไว้ เมื่อครั้งมีการยกร่างรัฐธรรมนูญและบัญญัติถึงเรื่องดังกล่าวนี้ขึ้นในปี.ศ.2540 กล่าวคือ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่รับรองคุ้มครองให้แก่บุคคล มิให้ได้รับการปฏิบัติที่ไม่สมกับความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น โดยพิจารณาเชิงทวิวิสัยว่าการกระทำใดที่เห็นกันทั่วไปว่าละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มิใช่การพิจารณาในลักษณะอัตวิสัยตามความคิดเห็นของแต่ละบุคคล บทบัญญัติดังกล่าวเป็นพัฒนาการแห่งการรับรองคุ้มครองสิทธิบุคคลและเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ ดังปรากฏตามรัฐธรรมนูญแอฟริกาใต้ รัฐธรรมนูญเยอรมัน ส่วนการใช้สิทธิทางศาลนั้น บุคคลที่ถูกกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สามารถนำคดีมาฟ้องได้ตามลักษณะการกระทำ ละเมิดว่าเป็นประการใด เช่น ข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชนก็ฟ้องศาลยุติธรรม ฝ่ายปกครองกับ

เอกชนก็ฟ้องศาลปกครองเป็นต้น ซึ่งการดำเนินคดีในชั้นศาลเป็นการสร้างบรรทัดฐานต่อไปว่าการกระทำใดเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์³⁸

เมื่อพิจารณาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้แสดงความคิดเห็นและเจตนารมณ์ไว้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น จะพิจารณาเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากความคิดเห็นของสภาวาระรัฐธรรมนูญประกอบกันไป โดยสภาวาระรัฐธรรมนูญโดยมีคำอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นข้างต้น อาทิ นายเกษม ศิริสัมพันธ์ กรรมการร่าง อภิปรายว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นเป็นเรื่องที่จะต้องรับรองกัน เคารพกัน ไม่ใช่มีอยู่ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เท่านั้น แต่มีอยู่ในความสำคัญของมนุษย์ปุถุชนที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่นที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องหาเช่นการตีตรวนนั้นเยี่ยงสัตว์เป็นการถูกล่ามเยี่ยงสัตว์ เป็นการปฏิบัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญคือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิที่จะประท้วงการกระทำดังกล่าวได้”³⁹ นอกจากนี้คณะกรรมการยังชี้แจงเพิ่มเติมว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นคำคำเดียวกัน ไม่สามารถแยกจากกันได้ มีปรากฏชัดเจนในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อ 1 ข้อ4 ข้อ5 ข้อ6 อีกด้วย

ดังนั้น สถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญจะพบว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีสถานะเช่นเดียวกันกับ “สิทธิและเสรีภาพ” บุคคลสามารถยกขึ้นกล่าวอ้างเรียกร้องได้ โดยสาระของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการในทางวิชาการ สภาพสังคมที่แตกต่างกัน รวมถึงการตีความขององค์กรตุลาการล้วนส่งผลต่อพัฒนาการของการยอมรับแนวคิด “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ทั้งสิ้น โดยอาจกล่าวสรุปได้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” มีสาระเฉพาะตนที่แตกต่างออกไปจากสิทธิและเสรีภาพในแต่ละเรื่อง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีสถานะในทางกฎหมายที่รัฐธรรมนูญมุ่งคุ้มครองเช่นเดียวกับสิทธิเสรีภาพ เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่าเป็นวัตถุประสงค์ในทางกฎหมายที่อาจให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้ แสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญมุ่งคุ้มครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างชัดเจน รัฐจะต้องให้ความเคารพในขอบเขตนี้ เพราะขอบเขตดังกล่าวนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับ “สิทธิ”

แนวทางในการตีความสถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญไทย 2560 ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 มาตรา 26 นั้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ารัฐธรรมนูญไทยได้มีการให้ความ

³⁸ มนตรี รูปสุวรรณ และคณะ, เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2542), หน้า 89.

³⁹ รายงานการประชุมสภาวาระรัฐธรรมนูญครั้งที่ 14 วันอังคารที่ 8 กรกฎาคม 2540 หน้า 189

รับรอง คุ่มครอง และเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างชัดเจนและมีลักษณะและสถานะที่กล่าวได้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าหรือวัตถุในทางกฎหมายที่ได้รับความคุ้มครองแยกต่างหากจากสิทธิและเสรีภาพ โดยรัฐไม่สามารถเข้าไปล่วงละเมิดได้ เพราะทั้งนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือเป็นรากฐานของสิทธิและเสรีภาพทั้งหลาย และมีคุณค่าในตัวเอง

2.5.2 แนวคิดปัจเจกชนนิยม

ในการอธิบายถึงแนวคิด และทฤษฎีว่าด้วยการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลธรรมดา นั้นแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญคือ “แนวคิดปัจเจกชนนิยม” โดยจะอธิบายถึงความเป็นมา ความสำคัญของแนวคิดปัจเจกชนนิยม และลักษณะของแนวคิดปัจเจกชนนิยม รวมถึงความสัมพันธ์ของแนวคิดปัจเจกชนนิยม และการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลธรรมดา โดยอธิบายได้ดังต่อไปนี้

2.5.2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของแนวคิดปัจเจกชนนิยม

ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนี้ หลักการสำคัญคือปัจเจกชนแต่ละคนนั้นย่อมต้องได้รับความสำคัญ สามารถใช้ความสามารถของตัวเองได้อย่างเต็มที่เพราะมีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิต โดยรัฐมีหน้าที่คุ้มครองไม่ให้มีการล่วงละเมิดและปัจเจกชนแต่ละคนจะต้องเคารพซึ่งกันและกัน และรากฐานที่สำคัญนอกเหนือไปจากการที่ประชาชนจะเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองสูงสุดและการใช้อำนาจของรัฐบาลนั้นมีจำกัดแล้ว ยังถือว่าประชาชนทุกคน มีสิทธิตามธรรมชาติบางประการที่ไม่สามารถเข้าไปล่วงละเมิดได้อีกด้วย

หากจะกล่าวในภาพกว้างถึงหลักปัจเจกชนนิยมแล้ว นายอานนท์ อาภาภิรม ได้แสดงความเห็นและอธิบายเอาไว้อย่างกว้างว่า หลักปัจเจกชนนิยม คือการเคารพ ยกย่องนับถือในสิทธิเสรีภาพของแต่ละบุคคล รัฐจะไม่ดำเนินการแทรกแซงในการดำเนินงานหรือกิจการอื่นใดของปัจเจกชน เพราะรัฐจะมีหน้าที่ในการควบคุมและรักษาความสงบ รวมถึงทำหน้าที่ในลักษณะที่เป็นการตัดสินข้อพิพาทระหว่างปัจเจกชนเมื่อเกิดกรณีพิพาทขึ้นมา

หลักแนวคิดปัจเจกชนนิยมนั้น มีรากฐานจากปรัชญามนุษยนิยม (humanism) โดยในยุคหลังจากการปฏิรูปคริสตศาสนาแล้ว มีการกอบกู้และฟื้นฟูหลักปรัชญามนุษยนิยมขึ้น ซึ่งเปรียบได้กับการปลดปล่อยรัฐผู้ปกครอง และกลไกต่างๆจากกระบวนทัศน์เทวสิทธิ์ ของศาสนจักรเดิม ซึ่งแต่เดิมนั้นมีความเชื่อตามศาสนาว่าศาสนจักรมีความเหนือกว่ารัฐ และศาสนจักรมาปกครองดูแลมนุษย์ในโลกมนุษย์ แต่ต่อมา แนวความคิดมีความเปลี่ยนแปลงไป จากอำนาจของศาสนจักรมีความยิ่งใหญ่ที่สุด

แต่ต่อมาได้มีการให้ความสำคัญต่อ “อำนาจของประชาชน” (people sovereignty) แทนที่อำนาจอธิปไตย ซึ่งการให้ความสำคัญต่อ “ประชาชน” นี้เป็นรากฐานที่สำคัญของประชาธิปไตยในยุคใหม่ โดยเมื่อศาสนจักรไม่สามารถทำให้ประชาชนจำนวนมากศรัทธาต่อระบบศาสนาได้แล้ว จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้น สำหรับในรัฐที่ประมุขของรัฐ หรือกษัตริย์ผู้ปกครองรัฐเป็นกษัตริย์ที่ดำรงการปกครองอยู่บนหลักทศพิธราชธรรม มีบารมีและอำนาจในการปกครอง หรือแม้แต่ประเพณีในการเคารพต่อกษัตริย์นั้นเข้มแข็ง ระบบก็ยังสามารถคงอยู่ต่อไปได้ ในทางตรงกันข้าม หากกษัตริย์ไม่สามารถที่จะดำรงความเคารพจากประชาชนในรัฐของตนไว้ได้ ระบบการปกครองดังกล่าวก็ย่อมที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นเหตุให้อุดมการณ์ใหม่ อันเป็นอุดมการณ์ที่ทรงพลังอย่างยิ่งเข้ามาแทนที่อุดมการณ์ดังกล่าวคืออุดมการณ์ประชาธิปไตย ที่มีการเน้นในเรื่องของประชาชน และปัจเจกชนเป็นสิ่งสำคัญ โดยแนวคิดเรื่องของอำนาจอธิปไตยและเสรีภาพของประชาชนนั้น อาจพิจารณาได้ว่าเป็นแก่นแท้สำคัญของหลักการประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนนั้นมีสิทธิและเสรีภาพของตนเอง มีความเท่าเทียมกันและเสมอภาคต่อกัน มีเรื่องของหลักการปกครองที่เคารพต่อเสียงข้างมาก จะเห็นได้จากการเลือกตั้งต่างๆที่เกิดขึ้นจะยังคงยึดถือหลักการที่ยึดเสียงข้างมากเป็นส่วนใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่เพิกเฉยและละเลยต่อเสียงข้างน้อย อันเป็นรากฐานของประชาธิปไตย เพราะทั้งนี้แล้ว “ปัจเจกชน” หรือบุคคลแต่ละคน ทุกคนล้วนแต่มีค่าในตัวเอง ดังนั้นเสียงของประชาชนแต่ละคนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

นักวิชาการ “วิลเลียม อีเบนสไตน์” (William Ebenstein) ได้แสดงทรรศนะเอาไว้ว่า หลักการปฏิบัติของระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น มีความเกี่ยวข้องกับ “หลักปัจเจกชนนิยม” เอาไว้ โดยได้กล่าวในหนังสือ “ลัทธิในโลกปัจจุบัน” ว่าประชาธิปไตยที่ดีนั้น มีลักษณะสำคัญ 8 ประการ⁴⁰ ได้แก่

1 หลักประสบการณ์ที่มีเหตุผล (rational empiricism) มีความสมเหตุสมผลอยู่บนหลักความจริง

2 หลักความเสมอภาคของมนุษย์ (basic equality of all human beings) โดยมีแนวคิดที่ว่าความเสมอภาคนั้น เป็นอุดมคติที่สามารถยึดถือและสามารถผลักดันให้มีความเป็นรูปธรรมได้อย่างจริงจัง แต่เป็นเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเคารพความแตกต่าง จึงไม่ใช่ความคิดที่จะใช้อำนาจรัฐไปออกแบบระบบและใช้อำนาจรัฐบังคับให้ทุกคนเท่าเทียมกันแบบเผด็จการ

⁴⁰ ปฐม มณีโรจน์, "ประชาธิปไตย (3)" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 28 สิงหาคม 2559. แหล่งที่มา:

<http://www.oknation.net/blog/DrPatom/2009/11/21/entry-1>

3 ทฤษฎีรัฐเป็นเครื่องมือรับใช้และสนองประชาชน (instrumental theory of the state) ประชาชนต้องตีความจนถึงปัจเจกชน ไม่ใช่ถือว่าขณะเลือกตั้งมาจะทำอะไรก็ได้ตามอำเภอใจ (at will) ยังจะต้องคำนึงถึงเจตจำนงประชาชน (popular will) อยู่ทุกขณะ การขณะเลือกตั้งไม่ใช่การได้รับมอบเช็คเปล่า (blank cheque) ให้กรอกตัวเลขหรือใช้อำนาจแทนประชาชนไปได้ทุกเรื่องตลอดวาระดำรงตำแหน่ง ส่วนทฤษฎีที่ถือปรัชญาตรงกันข้าม คือถือว่าประชาชนเป็นเครื่องมือของรัฐและรัฐบาลเป็นทฤษฎีของระบบเผด็จการ

4 หลักความสมัครใจ (principle of voluntarism) อันน่าจะเป็นพื้นฐานของแนวทางการรับฟังหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน (popular participation)

5 หลักที่ถือว่ามิกฎหมายอยู่เบื้องหลังกฎหมาย (the law behind the law) หรือหลักนิติรัฐ เป็นสภาวะธรรมาธิษฐาน ไม่ใช่บุคลาธิษฐาน อันเป็นปรัชญาที่ตรงกันข้ามกับการปกครองโดยอำเภอใจของบุคคล (rule of man)

6 ให้ความสำคัญแก่มรรควิธี (emphasis on means) ไม่แพ้จุดหมายปลายทาง (ends) คือต้องเป็นประชาธิปไตยทั้งมรรควิธี (หลัก due process) และเป้าหมาย จะถือว่ามิเป้าหมายเป็นประชาธิปไตยแล้วจะเลือกใช้ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีและยุทธการที่ไม่เป็นประชาธิปไตยไม่ได้

7 หลักแสวงหาข้อยุติหรือข้อตกลง (consensus) โดยสันติวิธี เป็นทางออกของความแตกต่างหรือความขัดแย้ง ฉะนั้นการยื่นคำขาด (ultimatum) การปฏิเสธไม่ยอมเจรจา หรือการปลุกกระดมให้แบ่งพวกหรือแบ่งขั้ว จึงไม่น่าจะใช้พฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย วาทะของอดีตประธานาธิบดีจอห์น เค็นเนดีที่ว่า “เราจะไม่เจรจาด้วยความกลัว และเราไม่กลัวที่จะเจรจา” น่าจะสะท้อนแนวทางของหลักการนี้

8 เน้นความสำคัญของปัจเจกชน (emphasis on individual) โดยมีการให้ความสำคัญต่อบุคคลแต่ละคน เคารพในสิทธิและเสรีภาพ รวมถึงฟังเสียงของส่วนใหญ่แต่ไม่ละเมิดและล่วงเกินต่อเสียงส่วนน้อยในสังคม

แนวคิดด้านปรัชญาการปกครองในลักษณะ “ปัจเจกชนนิยม” (Individual) มีความชัดเจนขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในศตวรรษที่ 17 โดยมีการเน้นให้บุคคลแต่ละคนมีอิสระในการปกครอง มีปากมี

เสียง และนำความสามารถของตัวเองออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ผลจากการนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกหลายประการ เพราะมนุษย์ได้นำความสามารถของตัวเองออกมาใช้พัฒนา เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม นำเครื่องจักรไอน้ำมาใช้ในการทำงานทำให้มีการแข่งขันเพิ่มขึ้น มีพลังเพิ่มมากขึ้นและการตลาดก็ล้นแต่ขยายตัวโตขึ้นไปในทิศทางที่ดี และด้วยข้อชี้้นำต่างๆที่เกี่ยวกับปรัชญาปัจเจกชนนิยม ทำให้เกิดการผลักดันเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง จากประเทศหลายประเทศที่มีการปกครองแบบระบอบกษัตริย์ มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยในช่วงศตวรรษที่ 17 นี้แนวคิดปัจเจกนิยมเป็นหลักสำคัญที่ยึดถือและปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้เศรษฐกิจและการปกครองพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ต่อมาในศตวรรษที่ 19 จนถึง 20 นั้น ได้มีการพัฒนาแนวคิดดังกล่าวอย่างต่อเนื่องโดยปรากฏในรูปแบบของกฎหมาย เช่น บุคคลแต่ละคนย่อมมีเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of contract) ซึ่งหลักปัจเจกชนนิยมนั้นสนับสนุนให้ทุกคนเสมอภาคกันทั้งในฐานะและความรู้ส่วนบุคคล ดังนั้นการทำกรใดก็ตามบุคคลจึงมีอิสระอย่างกว้างขวาง สอดคล้องกับหลักกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ว่าบุคคลแต่ละคนย่อมมีเสรีภาพในการทำสัญญา เป็นที่เห็นได้ชัดว่าหลักปัจเจกชนนิยมนั้นมีอิทธิพลเพิ่มขึ้นเรื่อยๆทั้งในแง่การปกครอง เศรษฐกิจ รวมถึงกฎหมาย

สำหรับในทางกฎหมายมหาชนแล้ว หลักปัจเจกชนนิยมมามีบทบาทอย่างเห็นได้ชัด ในช่วงที่มีการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1789 เป็นต้นมา ซึ่งการปฏิวัตินี้ได้มีการยกเลิกระบอบกษัตริย์ที่เน้นต่อระบบศักดินาและบุคคลแต่ละคนนั้นขึ้นอยู่กับชนชั้นที่สังกัดแต่ละชนชั้น โดยเมื่อเกิดการปฏิวัติขึ้นครั้งนี้ คณะปฏิวัติได้มีการยกระดับความสำคัญของ “ปัจเจกชน” ขึ้นมา โดยทั้งหมดนี้ปรากฏอยู่ในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองฝรั่งเศส ลงวันที่ 26 สิงหาคม 1789 ซึ่งคำประกาศนี้มีการให้ความสำคัญต่อบุคคลแต่ละคน และให้คำต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลว่าเป็นหัวใจหลักของการสร้างสังคม ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวนี้ถือว่าหัวใจของสังคมนั้น อยู่ที่การยอมรับคุณค่าของทุกคนรวมกันเป็นสังคม และรัฐไม่สามารถเข้าไปแทรกแซงหรือก้าวล่วงในสิทธิดังกล่าวนี้ได้ ยกเว้นเสียแต่ว่ากระทำไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ ซึ่งในคำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองปี ค.ศ.1789 ได้มีข้อความปรากฏอยู่ว่า

“มนุษย์เกิดมาและมีชีวิตอยู่โดยอิสระและโดยเสมอภาคภายใต้กฎหมายความแตกต่างในสังคมจะมีได้ก็เพื่อประโยชน์อันร่วมกัน”

ในประเทศฝรั่งเศสนี้ ได้มีการยึดถือต่อแนวคิดและแนวคิดดังกล่าวนี้เรื่อยมา และปรากฏอย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญปี 1946 โดยปรากฏอยู่ในส่วนแรกของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว และหลักการดังกล่าวยังคงปรากฏและยึดถืออยู่ตราบเท่าถึงปัจจุบัน จะเห็นได้จากในรัฐธรรมนูญแห่ง

สาธารณรัฐฝรั่งเศส ฉบับปี ค.ศ. 1958 อีกด้วย ดังนั้นแล้ว จึงถือและกล่าวได้ว่าหลักแนวคิดปัจเจกชนนิยมนั้นมีบทบาทต่อประเทศประชาธิปไตยมาเนิ่นนาน ไม่ว่าจะในทางประวัติศาสตร์หรือกฎหมายมหาชนก็ตาม และยังมีอิทธิพลต่อแนวคิดอื่นๆอีกด้วย เช่น หลักความเสมอภาค เป็นต้น

2.5.2.2 ลักษณะของแนวคิดปัจเจกชนนิยม

หลักปัจเจกชนนิยมนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะรัฐจะต้องรับรองเสรีภาพให้แก่บุคคล เพราะบุคคลทุกคนมีเสรีภาพอยู่ตามธรรมชาติ และรัฐจะไม่ทำลายสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลนั้นๆลงได้ ยกเว้นในกรณีที่มีเหตุที่สมควรที่จะจำกัดการใช้เสรีภาพนั้น รัฐจึงสามารถกระทำได้ แต่นอกเหนือจากนั้นแล้ว การกระทำใดก็ตามของบุคคลแต่ละคน ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆเองเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่า เจตนาของบุคคลมีความเป็นอิสระและมีความศักดิ์สิทธิ์ในตัวเอง

เมื่อพิจารณาดังนี้แล้ว จึงอธิบายได้ว่า “ปัจเจกชนนิยม” หมายถึง ความรู้สึกที่ว่าคนแต่ละคนนั้น ล้วนแต่มีคุณค่าในตัวเองทั้งสิ้น โดยแนวคิดปัจเจกชนนิยมนั้น สามารถอธิบายลักษณะได้ออกเป็น 3 กรณี⁴¹ ได้แก่

1. ปัจเจกชนนิยม (individualism) มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกันข้ามกันแนวคิดส่วนรวมนิยม⁴² และแนวคิดรัฐนิยม (Statism) อันหมายถึงการบูชารัฐ โดยถือว่ารัฐเป็นผู้ที่มีอำนาจและสามารถจะกระทำการใดก็ได้ โดยเป็นการกระทำที่ไม่ผิดเพราะรัฐมีอิสระอย่างเต็มในการกระทำต่างๆ ราชฎและประชาชนทั้งปวงที่อยู่ใต้การปกครองของรัฐนั้นก็จำต้องทำตามโดยไม่มีข้อแม้ โดยแนวคิดรัฐนิยมที่ปรากฏเด่นชัดนั้น ปรากฏอยู่ในบางประเทศ เช่นในกรณีประเทศไทย สมัยการปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในระยะแรกที่จอมพล ป. ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น จอมพลป. ได้มีนโยบายจากรัฐออกมา เป็นที่เรียกกันว่า “นโยบายรัฐนิยม” โดยมีการกำหนดเงื่อนไขให้คนไทยทั้งปวงกระทำตามแบบแผนที่รัฐออกคำสั่ง เช่นการรณรงค์ให้มีการสวมหมวก รวมกระโปรง เลิกกินหมากหรือแม้แต่บังคับให้สตรีและบุรุษทั่วไปเลิกนุ่งโจงกระเบน เพื่อเป็นการปรับตัวให้เข้ากับอารยประเทศและเป็นการพาประเทศเข้าสู่โลกสมัยใหม่ โดยแนวคิดรัฐนิยมที่ปรากฏอยู่นั้นนั้น เป็นการขัดต่อหลักปัจเจกนิยมโดยสิ้นเชิง เพราะประชาชนแต่ละคนในระบอบรัฐนิยมนั้น จะไม่มีปากมีเสียง ขาดอิสระในการเลือกตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่างๆ และยอมขัดแย้งต่อความรู้สึกของแต่ละคนในการดำรงชีวิตอีกด้วย

⁴¹ ฌานีท์ สันตะพันธุ์, "วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย : รัฐธรรมนูญที่แท้จริงซึ่งไม่เคยถูกยกเลิก" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 28 สิงหาคม 2559. แหล่งที่มา: <http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=1014>

⁴² จิรโชค วีระชัย, สังคมวิทยาการเมือง (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543), หน้า 107.

ทั้งนี้ เพราะปัจเจกนิยม เป็นการเคารพต่อตัวบุคคลอย่างยิ่ง เพราะมีความเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนนั้นมีอิสระในการเลือกคิด เลือกตัดสินใจ ในการกระทำต่างๆ ของตัวเองนั่นเอง

2. แนวคิดปัจเจกชนนิยมนั้น รัฐบาลจะไม่เข้าควบคุมกระบวนการทางเศรษฐกิจ จะไม่แทรกแซงในเรื่องกระบวนการทางสังคม โดยมีแนวคิด “ลัทธิปัจเจกชนนิยมทางเศรษฐกิจ” เกิดขึ้น ซึ่งรัฐจะปล่อยให้ประชาชนได้มีอิสระเสรีในการเลือกตัดสินใจประกอบการดำเนินการทางเศรษฐกิจ กลไกตลาดและกลไกทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น จะเกิดจากการที่ปัจเจกบุคคลแต่ละคนเลือกสรรที่จะจัดการให้สิ่งต่างๆ เหล่านั้นเกิดขึ้นต่อชีวิตตัวเองเพียงเท่านั้น รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงการตัดสินใจในเรื่องดังกล่าว

นอกจากนี้แล้ว ยังมีแนวคิด “ลัทธิปัจเจกนิยมทางสังคม” โดยแนวคิดดังกล่าวนี้ ประชาชนจะไม่ถูกกำหนดบทบาทหรือสถานะทางวรรณะหรือฐานะอันตรของตนโดยรัฐ เพราะรัฐจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวแทรกแซงในการกำหนดบทบาทดังกล่าว การแบ่งชนชั้นของบุคคลจึงเกิดจากการที่ประชาชนนึกคิด ตัดสินใจกระทำและเลือกสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเองทั้งสิ้น

3. แนวคิดปัจเจกนิยม จะเน้นหลัก “เสรีภาพในการเลือกสรร” (Freedom of choice)⁴³ เพราะปัจเจกบุคคลนั้น มีสิทธิในการตัดสินใจของตนเองโดยเสรี มีอิสระอย่างยิ่งในการที่จะเลือกทุกอย่างที่เป็นของตัวเอง มาจากแนวความคิดที่ว่า ปัจเจกบุคคลย่อมรู้ดีกว่าบุคคลภายนอก ว่าตนเองนั้นมีความต้องการในสิ่งใดหรือไม่ต้องการในสิ่งใดมากกว่ากัน และไม่ว่าจะมีความแตกต่างหรือเหลื่อมล้ำกันอย่างไรในด้านของปัจจัยด้านรายได้ สถานะสังคม เพศ สีผิว การนับถือศาสนา การศึกษาหรือแม้แต่ถิ่นกำเนิด บุคคลก็ยังคงมีเสรีภาพอย่างเต็มเปี่ยมในการที่จะเลือกใช้ชีวิตของตนในแบบที่ตนต้องการมากที่สุด⁴⁴

2.5.2.3 แนวคิดปัจเจกชนนิยมและการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคล

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น มีการให้หลักการเอาไว้อย่างชัดเจนว่า เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการปกครองในระบอบดังกล่าวนี้ คือการส่งเสริมให้ปัจเจกชนทุกคนมีความอยู่ดีกินดี และบุคคลทุกคนควรที่จะได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ โดยหลักการปัจเจกนิยมนั้นมีแนวคิดหลักโดยให้รัฐบาลมีพันธกรณีที่จะต้องให้ความคุ้มครองและความเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพ

⁴³ กนก วงศ์ตระหง่าน, วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เอกสารการสอน ชุติชาวิวัฒนาการการเมืองไทย หน่วยที่ 8-15 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532), หน้า 512.

⁴⁴ ฌานีท์ สันตะพันธุ์, "วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย : รัฐธรรมนูญที่แท้จริงซึ่งไม่เคยถูกยกเลิก" [ออนไลน์].

ต่างๆของปัจเจกบุคคล การคุ้มครองดังกล่าวนี้หมายความรวมถึงการไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดจากปัจเจกชนคนอื่น หรือกลุ่มคนกลุ่มอื่น ดังนั้น บุคคลธรรมดาทุกคน ในฐานะของปัจเจกชนที่อยู่ภายใต้การคุ้มครองและดูแลโดยรัฐ จึงมีอิสระอย่างเต็มที่ในการเลือกใช้ชีวิต ใช้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจคิด ตัดสินใจกระทำการต่างๆ จึงเห็นได้ว่าทฤษฎีปัจเจกชนนิยม มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องอย่างยิ่งต่อการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลธรรมดาในประเทศระบอบประชาธิปไตย

หลักการปัจเจกชนนิยม ในทฤษฎีประชาธิปไตย ที่มีความเกี่ยวข้องกับการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลธรรมานั้น อยู่บนรากฐานและแนวความคิด 3 ประการ อันได้แก่

1. ประชาชนทุกคน เป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดในทางการเมือง
2. อำนาจของรัฐบาลมีอยู่อย่างจำกัด
3. ปัจเจกชนมีสิทธิอย่างเต็มที่ในการใช้ชีวิตและการเลือกคิดและตัดสินใจ และสิทธิบางประการนั้นเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่มีมาอยู่แล้ว ไม่สามารถละเมิดได้ไม่ว่าจากบุคคลใดก็ตาม⁴⁵

ด้วยแนวคิดเดิม จากนักปราชญ์ชาวกรีก “อริสโตเติล” ได้กล่าวเอาไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และมีแนวโน้มสูงที่จะต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น และไม่สามารถที่จะแยกตัวตนออกไปอยู่เพียงลำพังได้ดีเท่ากับการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ดังนั้นแล้วแนวคิดต่างๆที่มีเกิดขึ้นในภายหลังจึงมีความสอดคล้องกันไปในทางเดียวกัน เป็นที่มาของแนวคิด “ลัทธิชุมชน” ซึ่งลัทธิ “ปัจเจกชนนิยม” นั้นมีความแตกต่างกันอย่างตรงกันข้ามกับลัทธิชุมชน เพราะปัจเจกชนนิยมนั้นสอนว่าแม้ว่าสังคมหรือชุมชนจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับมนุษย์ทุกคน แต่ถึงจะมีค่ามากมายเพียงไรต่อมนุษย์แต่ก็มีความสำคัญรองลงไปจากตัวมนุษย์แต่ละคนเอง เพราะทั้งนี้แล้ว ชุมชนต่างๆนั้นมีบทบาทเป็นแต่ในเพียงลักษณะที่จะก่อให้เกิดมนุษย์ได้ใช้ชีวิตของแต่ละคนให้ยิ่งขึ้นแต่เพียงเท่านั้น แต่ท้ายที่สุดแล้ว มนุษย์ไม่ได้มีอยู่เพื่อรัฐหรือสังคม หากแต่เป็นรัฐนั้น สังคมนั้น หรือชุมชนนั้นถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับ “มนุษย์” ดังนั้นมนุษย์จึงมีความสำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด และเสรีภาพ สิทธิต่างๆนั้นมีการกำหนดเอาไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติและการยอมรับกันไปทั่วโลก

การรับรองสิทธิเสรีภาพสำหรับบุคคลนั้น นอกจากมีความเชื่อมโยงกับหลักทฤษฎีปัจเจกชนนิยมตามที่ได้อธิบายข้างต้นแล้ว ในแง่ของปรัชญาสังคมและการเมือง ยังมีหลักการอีกส่วนหนึ่ง ที่ว่าด้วยการร่วมมือกันของมนุษย์ในสังคม โดยถือว่าปัจเจกแต่ละคนหากมีการร่วมมือกัน ความเท่าเทียมกันต่างๆและสิทธิมนุษยชนที่ได้มีการอ้างถึง จะสามารถสัมฤทธิ์ผลได้อย่างเต็มที่ หลักการดังกล่าวคือ

⁴⁵ จาร์ส อุดมะชาติ, "ทฤษฎีประชาธิปไตย 8 ประการ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 22 กันยายน 2559. แหล่งที่มา:

<http://chamrusa.blogspot.com/2015/08/8.html>

“หลักการสำหรับลัทธิปัจเจกชนนิยมแบบที่มีการร่วมมือกัน (The Principles of Cooperative Individualism)” ซึ่งมีหลักการดังต่อไปนี้⁴⁶

1. มนุษย์ทุกคนมีลักษณะสำคัญเฉพาะตัว และมีความต้องการที่เหมือนกันในสิ่งต่างๆ เช่น ต้องการปัจจัยสี่เหมือนกัน การศึกษา การพักผ่อน สังคมและวัฒนธรรมรวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในที่นั้นๆ เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีและมีประสิทธิภาพ
2. มนุษย์เข้ามาร่วมในสังคมเพื่อประโยชน์ร่วม การอยู่ร่วมกันของปัจเจกบุคคลจึงเป็นไปเพื่อเพิ่มความสามารถให้ได้มาซึ่งสิ่งต่างๆที่ดียิ่งขึ้น
3. มนุษย์ปัจเจกทุกคน มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งที่มาของสิ่งต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน เป็นสิทธิโดยกำเนิด (birthright) ของปัจเจกชนทุกคน
4. มูลฐานของพฤติกรรมทางศีลธรรมที่สำคัญที่สุดของมนุษย์คือ “เสรีภาพ”
5. หากปัจเจกบุคคลใช้เสรีภาพที่ตนมีอยู่ เข้าไปก้าวกว่งต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดหรือการกระทำใดก็ตาม ย่อมเป็นการออกนอกขอบเขตเสรีภาพที่มีส่วนตัวของแต่ละบุคคล
6. การรับรองเสรีภาพของบุคคลธรรมดา จะต้องอาศัยสังคมที่มีระเบียบ และสังคมจะมีระเบียบได้ต้องเกิดจากการที่มนุษย์และบุคคลแต่ละคนมีเอกสิทธิ์ในการกระทำต่างๆ ผู้ที่ไม่ได้เอกสิทธิ์นั้นเช่น เอกสิทธิ์ในการประกอบกิจการธุรกิจของตน เป็นการไม่ยุติธรรม ดังนั้นรัฐที่ดีจะต้องจัดสรรให้ปัจเจกบุคคลได้รับเอกสิทธิ์ในการประกอบกิจการของตนอย่างเต็มที่
7. เสรีภาพ โอกาสและความเท่าเทียมกัน เกิดจากการนำเอามูลค่าของเอกสิทธิ์ของปัจเจกบุคคลในทางเศรษฐกิจมาแจกจ่าย และกระจายให้เกิดความยุติธรรม อันเป็นประการสำคัญของการอยู่ร่วมกันของปัจเจกบุคคลในสังคม

⁴⁶ สุธน วิทยุชเรนนันท์, "หลักการสำหรับลัทธิปัจเจกชนนิยมแบบร่วมมือกัน" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 28 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา: <http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=876428>

ดังนั้นแล้ว บุคคลธรรมดา จึงมีเสรีภาพของตัวเองอย่างเต็มที่ในการดำเนินงานหรือกระทำการต่างๆด้วยความอิสระ เพราะทฤษฎีปัจเจกชนนิยมนั้น เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ และเชื่อในการเคารพกันเองของปัจเจกบุคคล มีความเชื่อในการเคารพต่อพื้นที่ส่วนตัวของปัจเจกชนและการไม่เข้าไปก้าวก้าวแทรกแซงเรื่องส่วนตัวของปัจเจกบุคคลแต่ละคน อันถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย และเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องของหลักความเสมอภาค ว่าปัจเจกบุคคลและคนทุกคนนั้นมีความเท่าเทียมกันอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายนั่นเอง

2.5.3 แนวคิด ประเภทของหลักความเสมอภาคเบื้องต้นกฎหมาย

ในส่วนนี้ สามารถแยกอธิบายออกเป็น แนวคิดตามหลักความเสมอภาคเบื้องต้นกฎหมาย ประเภทของหลักความเสมอภาค ได้ดังต่อไปนี้

2.5.3.1 แนวคิดตามหลักความเสมอภาคเบื้องต้นกฎหมาย

ในการพิจารณาถึงแนวคิดการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในกรณีนักแสดงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงเรื่องของแนวคิดตามหลักความเสมอภาคประกอบกันไปด้วย เพื่อจะศึกษาถึงความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงกันระหว่างสิทธิเสรีภาพของบุคคลธรรมดาและบุคคลในกรณีนักแสดง โดยภารกิจของสิทธิและเสรีภาพที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่ง นั่นคือสิทธิและเสรีภาพนั้น มีภารกิจและหน้าที่ในการห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติ หรือมีหน้าที่เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีความเสมอภาคกัน โดยจุดประสงค์ของการที่มีการบัญญัติเรื่องสิทธิและเสรีภาพเอาไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น ก็เพื่อผูกพันต่อการที่จะไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพนั้น คือบุคคลทุกคนผู้ที่ทรงสิทธิเสรีภาพ จะต้องมีความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย รัฐจะต้องปฏิบัติต่อบุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

แนวคิดในเรื่องการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างเท่าเทียมกันนี้ มิใช่การปฏิบัติต่อทุกคนเหมือนกัน โดยไม่พิจารณาองค์ประกอบอื่น โดยความเท่าเทียม ความเสมอภาคในที่นี้ จะต้องพิจารณาถึง “สาระสำคัญ” ของแต่ละสิ่ง โดยสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกัน จะต้องปฏิบัติให้เหมือนกัน และสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกัน ก็ย่อมต้องปฏิบัติให้แตกต่างกันไปด้วยเพื่อความเสมอภาคที่แท้จริง หากมีกรณีอื่นใดที่รัฐปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันในสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกัน หรือกรณีของรัฐปฏิบัติโดยเท่า

เทียมกันในสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกัน การปฏิบัติดังกล่าวจะต้องมีความชอบด้วยกฎหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การปฏิบัตินั้นจะต้องมีกฎหมายรองรับเอาไว้ หรือเหตุผลอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมและมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็ นเพศใด สถานะใด อายุเท่าใด หรือประกอบอาชีพใดก็ตาม ทุกคนจะมีสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกันบนพื้นฐานของกฎหมาย

2.5.3.2 ประเภทของหลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาคนั้น สามารถแบ่งประเภทออกกว้างๆได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) หลักความเสมอภาคทั่วไป

ความเสมอภาคเช่นนี้ เป็นความเสมอภาค “เบื้องหน้ากฎหมาย” กล่าวคือ บุคคลแต่ละคนนั้น ไม่ว่าจะมีความฐานะในทางกฎหมายเป็นเช่นไรก็ตาม จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน ไม่ว่าจะมีความต่างทางฐานะทางกฎหมายเช่นไร แต่ก็มีได้มีใครมีเอกสิทธิ์ (privilege) เหนือบุคคลอื่นไปได้ เช่นในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการที่เป็นการผิดต่อสิ่งที่กฎหมายได้บัญญัติเอาไว้ เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นก็ จำต้องรับโทษตามกฎหมาย มิได้มีข้อยกเว้นหรือข้อแก้ตัวทางฐานะกฎหมายของตน และได้มีเอกสิทธิ์เหนือประชาชนและบุคคลธรรมดาทั่วไป อย่างไรก็ตาม หากมีข้อยกเว้นได้ กรณีดังกล่าวจะต้องเป็นเหตุที่กฎหมายมีการยกเว้นโทษ หรือยกเว้นความผิดนั้นเอาไว้ให้ ในเรื่องดังกล่าวนี้ รัฐจะต้องจัดให้บุคคลทุกคน ได้รับความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าหลักความเสมอภาคเบื้องหน้ากฎหมายนี้ เป็นสิ่งที่ประชาชนสามารถเรียกร้องให้รัฐเพื่อให้มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นใคร และมีความฐานะทางกฎหมายอย่างไรก็ตาม

(2) หลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่อง

ในกรณีที่กฎหมายกำหนดขอบเขตเรื่องเกี่ยวกับความเสมอภาคเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ จึงเรียกหลักความเสมอภาคดังกล่าวว่า “หลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่อง” โดยหลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่องนี้อาจแบ่งได้เป็น ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม ความเสมอภาคใน

การเข้าทำงานในภาครัฐ ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง ความเสมอภาคในการรับภาระของรัฐ และความเสมอภาคในการรับบริการสาธารณะ ดังจะอธิบายได้ต่อไป⁴⁷

ก. ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

เมื่อประชาชนคนใดคนหนึ่ง มีความจำเป็นที่จะต้องใช้สิทธิเรียกร้องทางการศาล ประชาชนเหล่านั้นย่อมได้รับความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันในการที่จะนำคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาล โดยนอกจากนี้แล้ว การพิจารณาและกระบวนการทางการศาลต่างๆย่อมจะได้รับในสิ่งที่มีความเท่าเทียมกัน ไม่มีใครสามารถที่จะร้องขอให้มีการตั้งศาลพิเศษเพียงเพื่อพิจารณาคดีของตนได้ เว้นแต่ในกรณีการดำเนินคดีอาญาของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะมีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพียงศาลเดียวในการพิจารณาคดีนั้น โดยเมื่อพิจารณาสิ้นสุดแล้วไม่สามารถอุทธรณ์หรือฎีกาคดีดังกล่าวได้อีก นอกจากนี้แล้ว ในกรณีของบุคคลธรรมดาทั่วไป ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็ตาม ย่อมได้รับความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการยุติธรรม

ข. ความเสมอภาคในการเข้าทำงานในภาครัฐ

ในการเข้าทำงานในภาครัฐนั้น บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ หรือตามกฎหมายอื่นใดที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับราชการในภาครัฐนั้น ย่อมมีความเสมอภาคกันที่จะเข้ารับราชการได้ ซึ่งในระบบการรับบุคคลเข้าทำงานในภาครัฐนั้นแล้ว โดยทั่วไปจะมีการสอบแข่งขันเพื่อให้ได้เข้าทำงาน และมีเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานในการวัดบุคคลเพื่อเข้าทำงานในภาครัฐนั้น หากมีหลักเกณฑ์อื่นใดที่มีความต่างออกไป อาจเป็นกรณีที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคเบื้องต้นกฎหมายได้

ค. ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง

⁴⁷ บรรเจิด สิงคะเนติ, สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เรื่องหลักความเสมอภาค. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543), หน้า 7-12.

ในการที่เป็นประชาชนภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดเอาไว้ย่อมมีสิทธิในการเลือกตั้งและสิทธิในการที่จะลงรับสมัครเลือกตั้ง โดยทุกคนมีสิทธิดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติในกรณีนี้แต่อย่างใด

ง. ความเสมอภาคในการรับภาระของรัฐ

ความเสมอภาคในการรับภาระของรัฐนั้นเป็นความเสมอภาคที่อาจจัดได้ว่าเป็นความเสมอภาคที่มีใช้สิทธิ แต่เป็นภาระหน้าที่ที่ประชาชนทุกคนจะต้องรับอย่างเท่าเทียมกัน โดยในเรื่องดังกล่าวอาจยกตัวอย่างได้เช่น ความเสมอภาคในการที่จะเสียภาษีตามรายได้ของตนให้แก่รัฐ สำหรับผู้มีรายได้น้อยจะเสียภาษีน้อย ในขณะที่ผู้มีรายได้มากก็จำเป็นต้องเสียภาษีในอัตราที่สอดคล้องกับการรับรายได้ของตน เป็นต้น หรือในกรณีการเข้ารับราชการทหาร บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายระบุเอาไว้จำเป็นต้องเข้ารับราชการทหารประจำการ ในขณะที่บุคคลที่เข้าช้อยกเว้นก็ไม่ต้องเข้ารับราชการดังกล่าว เป็นต้น

จ. ความเสมอภาคในการรับบริการสาธารณะ

ในเรื่องของการรับบริการสาธารณะนี้ สามารถยกตัวอย่างได้แก่ เรื่องของสิทธิในการเข้ารับการศึกษา สิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุข การรักษาพยาบาล เป็นต้น โดยทุกอย่างจะต้องเป็นไปตามหลักความเสมอภาค ผู้รับบริการสาธารณะย่อมได้ในสิ่งที่เท่าเทียมกัน เช่น บุคคลมีสิทธิอย่างเสมอภาคกันในการเข้ารับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ตามมาตรา 54 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 เป็นต้น

2.5.4 การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของนักแสดง

2.5.4.1 การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักแสดง

การนำเสนอข่าวสารและการเผยแพร่ภาพของบุคคลในกรณีนักแสดงโดยสื่อมวลชนนั้น จะพบว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยความคุ้มครองนี้ไม่มีการแบ่งแยกว่าบุคคลผู้นั้นจะเป็นใคร เพศใด การศึกษาเท่าใด หรือแม้แต่ประกอบอาชีพใดก็ตาม ดังนั้นนักแสดงย่อมได้รับการคุ้มครองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมูล

ฐานของรัฐธรรมณูโดยทั่วไปอยู่แล้ว นอกจากนี้แล้ว การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ย่อมต้องมีการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมณู อีกทั้งรัฐธรรมณู ยังได้มีการระบุไว้ว่า บุคคลจะอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้นั้น ก็เฉพาะในขอบเขตที่ตนเองพึงมี โดยการอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิเสรีภาพของตน จะต้องไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น และต้องไม่เป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองอีกด้วย

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องที่เป็นพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่มีปรากฏอยู่ในรัฐธรรมณู โดยทั่วไปแล้วนั้น จะพบว่า ในกรณีของบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดงนั้น สิ่งที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนประการแรก คืออำนาจในการกำหนดสิ่งที่ตนเองมีความปรารถนาที่จะพึงกระทำ โดยมนุษย์ทุกคนนั้นมียอำนาจในการกำหนดเป้าหมายและการกระทำของตนเองภายในขอบเขตที่ตนต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดและสร้างสภาพแวดล้อมให้แก่ตนเอง หรือการกำหนดการตัดสินใจการกระทำในเรื่องอื่นใดก็ตาม โดยอำนาจในการกำหนดการตัดสินใจนี้ มิได้มีแต่เฉพาะเพียงผู้ใดผู้หนึ่ง หรืออาชีพใดอาชีพหนึ่งแต่เพียงเท่านั้น แต่ไม่ว่าผู้หนึ่งจะเป็นใครก็มีสิทธิดังกล่าวทั้งสิ้น บุคคลในกรณีประกอบอาชีพเป็นนักแสดงก็เช่นกัน นักแสดงย่อมมีอำนาจในการตัดสินใจที่จะสร้างสภาพแวดล้อมและกำหนดความต้องการของตัวเอง แต่การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในบางครั้ง มีการกระทำต่อนักแสดงในฐานะที่เป็นบุคคลสาธารณะ ถึงแม้ว่านักแสดงจะเป็นบุคคลสาธารณะ แต่ในเวลาส่วนตัว นักแสดงย่อมมีอำนาจในการตัดสินใจที่จะกำหนดสิ่งใดก็ตามตามอำเภอใจของตนเองตราบเท่าที่ไม่รบกวนต่อบุคคลอื่น แต่การที่ในบางกรณี สื่อมวลชนเข้ารุกร้าความเป็นส่วนตัวของนักแสดงมากเกินไปจนเกินขอบเขต ทำให้นักแสดงไม่สามารถที่จะตัดสินใจกระทำการบางอย่างอย่างปุณชนธรรมดาได้ เป็นการกระทบต่อการกำหนดการกระทำของตัวเอง อันเป็นสิ่งที่แท้ที่จริงแล้วทุกคนพึงมีสิทธิในข้อนี้ ดังนี้แล้วจึงเป็นการขัดต่อหลักของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นอกจากนี้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในความหมายของนักกฎหมายและนักวิชาการ โดยทั่วไป พบว่าการให้คุณค่าแก่ความเป็นมนุษย์นั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะมนุษย์ทุกคนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีที่มีคุณค่าในตัวเอง มีความเสมอภาคและความพึงพอใจในความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้เป็นหลักการสำคัญและเป็นแก่นของ “สิทธิมนุษยชน” โดยในกรณีของนักแสดงนั้น นักแสดงเองย่อมมีคุณค่าในตัวเอง มีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกันกับบุคคลธรรมดา การที่จะเข้าก้าวล่วงสิทธิในความเป็นส่วนตัวและก้าวล่วงต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงไม่สามารถกระทำได้ เพราะเมื่อนักแสดงมีคุณค่าในตัวเองแล้วนั้น สื่อมวลชนก็ต้องเคารพต่อนักแสดง

ในคุณค่าดังกล่าว การนำเสนอข่าวสารหรือเผยแพร่ภาพข่าวใดก็ตาม จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเคารพต่อคุณค่าความเป็นมนุษย์ หากมีการนำเสนอข่าวสารที่เป็นการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ หรือเผยแพร่ภาพส่วนตัวหรือภาพที่เป็นการก้าวล่วงต่อสิทธิส่วนตัวและกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักแสดงนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง ทั้งนี้ การที่สื่อมวลชนควรจะเคารพต่อนักแสดงในการนำเสนอข่าวสารและเผยแพร่ภาพนั้น มิใช่เป็นการเคารพเพราะว่านักแสดงมีสิทธิพิเศษเหนือบุคคลธรรมดา แต่เพราะนักแสดงต่างก็มีคุณค่าในตัวเองเทียบเท่ากับบุคคลธรรมดา ดังนั้นการที่จะได้รับความเคารพ รวมถึงการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหลักการที่สำคัญอย่างยิ่งของแนวคิด “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” คือความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน และการเคารพต่อคุณค่าของบุคคลแต่ละคน ด้วยความเชื่อที่ว่ามนุษย์แต่ละคนนั้น เมื่อเกิดมาตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะ เป็นเพศใด ฐานะใด ความเป็นอยู่ หรือการศึกษา รวมถึงอาชีพใดก็ตาม ต่างก็มี “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ที่เท่าเทียมกัน และเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีการรับรองและยอมรับกันในระดับนานาชาติ มีอนุสัญญา กติการะหว่างประเทศ และปฏิญญาระหว่างประเทศหลายฉบับได้รับรองในเรื่องดังกล่าวนี้ ดังนั้นแล้ว “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” จึงเป็นสิ่งที่นักแสดงได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน

2.5.4.2 หลักความเสมอภาคกับการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในกรณีนักแสดง

ในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของบุคคลในกรณีนักแสดง และหลักความเสมอภาคนั้น พิจารณาได้ว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดง ก็คือบุคคลธรรมดาคนหนึ่ง ที่เพียงแต่ทำหน้าที่ประกอบกรงานของตน โดยที่การทำงานที่ทำนั้น เป็นงานที่ได้รับความสนใจและจับจ้องจากบุคคลทั่วไปอยู่มาก ทำให้มีสถานภาพกลายเป็นบุคคลสาธารณะ⁴⁸ แต่ถึงแม้บุคคลที่ประกอบอาชีพนักแสดงจะเป็นบุคคลสาธารณะ แต่ก็ได้ทำให้ความเสมอภาคที่ปรากฏเบื้องหน้ากฎหมายระหว่างบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่นและบุคคลที่ประกอบอาชีพนักแสดงนั้นมีความแตกต่างกันออกไป อาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ในกรณีของหลักความเสมอภาคเบื้องหน้ากฎหมายนั้น ไม่มีความแตกต่างใดระหว่างบุคคลธรรมดาและบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดง เพราะทั้งนี้เสรีภาพยังคงมีอยู่อย่างเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคเป็นรากฐานที่สำคัญของเสรีภาพ และเป็นหลักประกันสำคัญที่ทำให้เกิดเสรีภาพได้จริง ดังนั้นแม้ว่านักแสดงจะมีอาชีพที่ได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไป แต่ย่อมไม่ก่อให้เกิดการเลือก

⁴⁸ มีอธิบายความหมายไว้ในบทที่ 3

ปฏิบัติขึ้น ทุกคนล้วนแต่อยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน โดยการปฏิบัติต่อบุคคลในกรณีนักแสดงนั้น ยังคงยึดหลักที่ว่าด้วยการปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกัน ต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ในขณะที่สิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกัน ก็ต้องปฏิบัติให้แตกต่างกันออกไปตามลักษณะและข้อเท็จจริงของเรื่องนั้นๆ จึงจะเป็นที่มาของความยุติธรรมและความเสมอภาคที่แท้จริงได้

มีประเด็นพิจารณาว่าหลักเกณฑ์ในเรื่องของความเสมอภาคนั้น ต้องเป็นหลักเกณฑ์ที่ปฏิบัติต่อคนทุกอย่างอย่างเท่าเทียมกัน แต่อย่างไรก็ดี การใช้หลักความเสมอภาคนั้น ย่อมต้องพิจารณาถึงสาระสำคัญของข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันออกไป และในกรณีของนักแสดงเอง จะพบว่ามีการนิยามประการที่ด้วยหน้าที่การงานและอาชีพของการเป็นนักแสดงนั้น มีความแตกต่างจากบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น เพราะอาชีพนักแสดงเป็นอาชีพมีสถานภาพเป็นบุคคลสาธารณะ ทำให้เรื่องส่วนตัวบางประการ หรือการใช้ชีวิตส่วนตัวนั้นอาจถูกก้าวล่วงจากสาธารณชนได้ ดังนั้นแล้ว ในกรณีดังกล่าวนี้ จึงควรต้องศึกษาถึงหลักเกณฑ์ของการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันให้ชัดเจนอีกด้วย

หลักเกณฑ์กว้างๆของการปฏิบัติในเรื่องของความเสมอภาคนั้น พิจารณาได้ว่า ในสถานการณ์เดียวกันต้องใช้กฎเกณฑ์อันเดียวกัน ยกเว้นเสียแต่ว่าสถานการณ์นั้นมีความแตกต่างกันออกไป ก็สามารถใช้กฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันออกไปได้ ในกรณีของนักแสดงนั้น อธิบายได้ว่าหากมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหมือนกันในสาระสำคัญ ต้องได้รับการปฏิบัติโดยกฎเกณฑ์เช่นเดียวกันกับบุคคลธรรมดาที่ประกอบอาชีพอื่น แต่หากมีข้อเท็จจริงที่เหมือนกันในสาระสำคัญนั้น อาจพิจารณาสภาพการณ์ในการที่จะปฏิบัติกันอย่างแตกต่างกันออกไปได้ เรื่องที่เห็นได้ชัดจะเห็นได้จากกรณีที่ประชาชนทั่วไปในการเข้ารับบริการสาธารณะจากรัฐ เช่นในการกำหนดราคาตัวรถไฟ แบ่งออกเป็นชั้นหนึ่ง ชั้นสอง และชั้นสาม บุคคลก็มีสิทธิในการที่จะเลือกเข้ารับบริการ โดยอยู่บนพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกัน เป็นการชัดเจนว่าบุคคลย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมายและมีการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกว่าบุคคลนั้นประกอบอาชีพใด จะเป็นบุคคลธรรมดา หรือบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดง หากมีปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ก็มีสิทธิในการเลือกการรับบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบใคร เพราะทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายที่มีความเสมอภาคกัน

อย่างไรก็ดี ในบรรดาบทกฎหมายที่มีความแตกต่างกันนั้นต้องมีความสัมพันธ์กับสาระสำคัญของกฎหมายนั้น โดยกฎหมายที่จะนำมาใช้จะต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้นแล้ว แม้จะอยู่ในสถานะที่เหมือนกันแต่ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญนั้นแตกต่างกัน กฎที่นำมาใช้ในการบังคับก็จะต้องมีความแตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ ในเรื่องของหลักความเสมอภาค ไม่ว่าจะบุคคล

ธรรมหรือบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดงก็ตาม จะต้องคำนึงถึงเรื่องประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ส่วนตัว หรือประโยชน์ส่วนบุคคล สาเหตุที่ควรเป็นเช่นนี้เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม เช่นในยามที่ประเทศชาติกำลังพบกับสถานการณ์ที่วิกฤตคับขัน ไม่ว่าจะบุคคลธรรมดาหรือบุคคลที่เป็นนักแสดง ก็ไม่สามารถใช้อิทธิพลในส่วนของตนเข้าอ้างเหนือเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ของส่วนรวมไปได้ การที่รัฐจำต้องใช้มาตรการบางประการเข้าบังคับ ก็สามารถบังคับต่อบุคคลได้ทุกสาขาอาชีพไม่ว่าประกอบอาชีพใดก็ตาม เพื่อรักษาประโยชน์ของสาธารณะเอาไว้ ทั้งนี้เพราะบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันเบื้องหน้ากฎหมาย แต่ประโยชน์ของปัจเจกชนไม่อาจมีเหนือประโยชน์ของมหาชนได้ ดังนั้นหากมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ของมหาชน ก็เป็นที่อธิบายได้ว่าการปฏิบัติต่อบุคคลตามหลักของความเสมอภาคนั้น ยังคงต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะอีกประการหนึ่งด้วย

แม้ว่าจะสามารถอ้างประโยชน์สาธารณะในการปฏิบัติให้แตกต่างกันตามที่ได้อธิบายไปแล้วได้นั้น แต่อย่างไรก็ดี การกระทำนั้นจะต้องไม่เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ อันถือว่าเป็นการแบ่งแยกที่ยอมรับไม่ได้ เช่นการแบ่งแยกในเรื่องชาติกำหนด การนับถือศาสนา เชื้อชาติ เพศ เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ในข้อนี้แล้ว จะพบว่าบุคคลที่ประกอบสัมมาชีพธรรมดา กับบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดงนั้น ย่อมไม่ถูกแบ่งแยกกันด้วยเหตุดังกล่าว ทุกคนล้วนแต่มีความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันเบื้องหน้ากฎหมายอย่างแท้จริง

2.5.4.3 สิทธิเสรีภาพของนักแสดง กรณีได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน

ในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ในกรณีที่นักแสดงได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น อาจจำแนกได้ตามประเภทของเสรีภาพ โดยสามารถแบ่งแยกประเภทของเสรีภาพที่ได้รับผลกระทบออกเป็น 8 ประเภท⁴⁹ ได้แก่ เสรีภาพในชีวิตร่างกาย เสรีภาพในชีวิตส่วนตัว เสรีภาพในตัวของบุคคล เสรีภาพทางความคิด เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงส่วนตัว และสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ โดยอธิบายได้ดังต่อไปนี้

⁴⁹ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ (กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547), หน้า 26.

2.5.4.3.1 เสรีภาพในชีวิตร่างกาย

บุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในชีวิตและในร่างกายของตนเอง ไม่มีผู้ใดที่จะสามารถเข้าแทรกแซงเสรีภาพข้อนี้ได้โดยปราศจากความยินยอมจากบุคคลที่เป็นเจ้าของร่างกายนั้น หากมีการแทรกแซงเกิดขึ้น นับได้ว่าเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพที่เกี่ยวกับร่างกาย โดยการแทรกแซงดังกล่าวนี้หมายความว่ารวมถึงการทำร้ายร่างกาย การกระทำความรุนแรงต่อร่างกายต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี หากมีกรณีของรัฐจะอ้างถึงการแทรกแซงเพื่อที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองนั้น ก็สามารถที่จะกระทำได้เป็นกรณีๆไป โดยในเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพในชีวิตร่างกายนั้น มีการรับรองเอาไว้เมื่อครั้งมีคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ของฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1789 ความว่า

“วัตถุประสงค์ของสังคมการเมืองทุกสังคม ย่อมเป็นไปเพื่อที่จะคุ้มครองรักษาสีทธิตามธรรมชาติ ซึ่งไม่มีอายุความของมนุษย์ และสิทธิดังกล่าวเหล่านี้ได้แก่ เสรีภาพ กรรมสิทธิ์ ความมั่นคงปลอดภัย และการต่อต้านการกดขี่ข่มเหง”⁵⁰

ซึ่งหลักการพื้นฐานของเสรีภาพในชีวิตร่างกาย ในการปกป้องชีวิตร่างกายของตนให้พ้นจากการคุกคามที่ก่อให้เกิดอันตรายและละเมิดต่อแนวคิดเรื่องของศักดิ์ศรีร่างกายมนุษย์นั้น มีการบัญญัติเอาไว้ในรัฐบัญญัติฉบับแรก ในปี ค.ศ. 1994 ของประเทศฝรั่งเศส⁵¹ โดยมีในความเป็นว่าบุคคลแต่ละคนนั้น จะได้รับการเคารพและไม่ถูกละเมิดต่อร่างกายของตน ยกเว้นมีความจำเป็นในการรักษาและต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีส่วนได้เสีย เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว เสรีภาพในร่างกายกับความสงบเรียบร้อยก็เป็นอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยในเรื่องดังกล่าวนี้ ตำรวจทางปกครองเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการรักษาความเรียบร้อยที่เกิดขึ้นในสังคม โดยตำรวจทางปกครองจะทำหน้าที่ในการควบคุมการใช้เสรีภาพของปัจเจกชน เพื่อที่จะมีการป้องกันไม่ให้เกิดความวุ่นวายขึ้น และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเอาไว้

ในอารยประเทศจะพบว่าเสรีภาพในชีวิตร่างกายนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก บุคคลทุกคนไม่ควรถูกตีตราหรือกระทำความรุนแรงต่อร่างกายของบุคคลนั้น ประเทศประชาธิปไตยจึงมีกฎหมายจากฝ่ายนิติบัญญัติจึงได้มีการตราเอาไว้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อป้องกันไม่ให้รัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่น

⁵⁰ Declaration of the Rights of Man and of the Citizen **Article II** - The goal of any political association is the conservation of the natural and imprescriptible rights of man. These rights are liberty, property, safety and resistance against oppression.

⁵¹ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, "เสรีภาพทางกายภาพตามแนวคิดทางกฎหมายของฝรั่งเศส" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา: <http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=670&Page=1>

ใดเข้ามากระทำการใดก็ตามที่เป็นการกระทบต่อเสรีภาพดังกล่าว เพราะทั้งนี้แล้ว มนุษย์ทุกคนย่อมมีความต้องการความมั่นคงในชีวิตร่างกาย อาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า เสรีภาพในชีวิตร่างกายนั้นเป็นพื้นฐานของเสรีภาพอื่นๆ เป็นต้นว่าบุคคลไม่อาจถูกกล่าวหาหรือจับกุมขังได้ เว้นแต่มีกรณีที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ หรืออาทิ เช่นการกำหนดโทษทางอาญานั้นจะต้องมีการกำหนดโทษโดยชัดแจ้ง และการที่บุคคลจะรับโทษทางอาญาได้นั้นต้องกระทำการอันฝ่าฝืนต่อกฎหมาย โดยกฎหมายนั้นต้องมีการตราและประกาศใช้ก่อนกระทำความผิดนั้น เป็นต้น ดังนี้แล้วจึงพบได้ว่าเสรีภาพในชีวิตร่างกายนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ใด เพศใด อายุเท่าใด หรือประกอบอาชีพใดก็จำเป็นจะต้องได้รับความคุ้มครองและปกป้องต่อร่างกายของตัวเอง เพราะทุกคนล้วนแต่มีเสรีภาพในชีวิตร่างกายของตนเองทั้งสิ้น

ในเรื่องของเสรีภาพในชีวิตร่างกายนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเสรีภาพในเรื่องของความมั่นคงปลอดภัยนี้ เพราะการที่มนุษย์จะเข้ามาร่วมตัวกันเป็นสังคมนั้น เกิดจากการที่ทุกคนสมัครใจนำตนเองเข้ามาใช้ชีวิตร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่นในสังคม การเคารพต่อผู้อื่นว่าผู้อื่นนั้นมีเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกายของตนนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะทั้งนี้แล้ว อาจกล่าวได้ว่าสิทธิเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวเป็นพื้นฐานของเสรีภาพอื่นๆทั้งหมด ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยทั่วไปจึงมีการให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวอย่างยิ่ง การที่จะมีผู้ใดผู้หนึ่งจะมาจำกัดเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวนี้ไม่ได้ เพราะบุคคลล้วนแต่มีเสรีภาพในตนเอง หากจะมีกฎหมายที่สร้างขึ้นเพื่อจำกัดเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวนี้ ต้องเป็นกฎหมายที่ตราโดยฝ่ายนิติบัญญัติขึ้นเท่านั้น และทุกคนที่อยู่ภายใต้กฎหมายจะต้องเคารพต่อกฎหมายเช่นว่านี้อย่างเคร่งครัด เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็น การเคารพต่อเสรีภาพ ความมั่นคงในชีวิตร่างกายของตนเองและบุคคลอื่นนั่นเอง

ดังที่ได้อธิบายไปว่าบุคคลในกรณีนักแสดงนั้นมีสถานะและความเท่าเทียมกันกับบุคคลธรรมดา มีความเสมอภาคเป็นที่ตั้ง ดังนั้น การได้รับการคุ้มครองในเรื่องของเสรีภาพในชีวิตร่างกายจึงมีอยู่เฉกเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาที่ประกอบอาชีพอื่น ความมั่นคงในชีวิตร่างกายเป็นเสรีภาพที่ทุกคนต้องการ ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด จะประกอบอาชีพที่เป็นบุคคลสาธารณะเช่นนักแสดง หรือประกอบอาชีพส่วนตัวอื่นๆ ก็ล้วนแต่ต้องการเสรีภาพในข้อนี้ เช่น การออกกฎหมายย้อนหลังไม่สามารถกระทำได้ การจับกุมคุมขังหรือเรื่องในทำนองเดียวกันจะต้องกระทำโดยศาล และตราบไต่ที่บุคคลผู้ประกอบอาชีพเป็นนักแสดงเป็นพลเมืองคนหนึ่ง ก็ย่อมถือว่าบุคคลนั้นได้รับการคุ้มครองในเรื่องของเสรีภาพในชีวิตร่างกายเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาที่ประกอบอาชีพอื่นด้วยเช่นกัน

2.5.4.3.2 เสรีภาพในชีวิตส่วนตัว

ในเรื่องของเสรีภาพชีวิตส่วนตัวนี้ เป็นประเด็นที่น่าพิจารณาอย่างยิ่งสำหรับบุคคลผู้ประกอบอาชีพเป็นนักแสดง เพราะโดยหลักพื้นฐานทั่วไปของเรื่องเสรีภาพแล้วนั้น เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวเป็นเสรีภาพที่มีความเป็นอิสระ และบุคคลอื่นทั่วไปนั้นไม่สามารถที่จะเข้ามารุกรานเสรีภาพในข้อนี้ได้ เสรีภาพส่วนบุคคล หรือเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวนี้ เป็นการที่บุคคลแต่ละคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ในเรื่องส่วนตัวของตน โดยพื้นฐานคือบุคคลปัจเจกชนแต่ละคนนั้น ย่อมมีอิสระในการที่จะปฏิเสธไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามาล่วงเกินหรือแทรกสอดในชีวิตส่วนตัวของตน การรุกรานเสรีภาพของบุคคลอื่นนั้นเป็นการกระทำที่รุกรานต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัว อาทิ การบุกรุกเข้าไปในเคหสถาน เป็นการรุกรานเสรีภาพในเคหสถาน หรือการพยายามที่จะเข้าสืบค้นความลับข้อมูลในการติดต่อสื่อสาร ก็เป็นการรุกรานต่อเสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร หรือเป็นการรุกรานต่อเสรีภาพในความลับส่วนบุคคล เป็นต้น

ในเรื่องดังกล่าวนี้ ปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน รับรองโดยสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ได้มีปรากฏรับรองเอาไว้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2491 โดยมีปรากฏในมาตรา 12⁵² ใจความว่า

“บุคคลใด ๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกลบล้างในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอด หรือการลบล้างดังกล่าวนี้”

นอกจากนี้แล้ว กติการะหว่างประเทศว่า ด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ยังมีระบุเอาไว้เกี่ยวกับเรื่องของเสรีภาพในชีวิตส่วนตัว โดยกติการะหว่างประเทศฉบับนี้ มีความประสงค์ให้รัฐที่ร่วมลงนามเป็นสมาชิกนั้น มีผลผูกพันทางกฎหมายตามกติกา ซึ่งกติกาดังกล่าว มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ดังที่ปรากฏอยู่ใน ข้อที่ 17⁵³ ความว่า

⁵² Article 12 Universal Declaration of Human Rights.

“No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.”

⁵³ 26 Article 17 International Covenant on Civil and Political Rights.

- “1.บุคคลจะถูกแทรกแซงในความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว หรือการใช้ชีวิตในเคหสถาน รวมถึงการติดต่อสื่อสารโดยพลการ หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายหาได้ไม่ และจะไม่ถูกลบหลู่ในเรื่องของชื่อเสียงเกียรติยศเช่นเดียวกันด้วย
2. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกแซงหรือลบหลู่เช่นว่านั้น”

เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวนั้น อาจจำแนกได้เป็น⁵⁴

- ก. เสรีภาพในที่อยู่อาศัย โดยในเรื่องนี้นั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสำคัญของกรรมสิทธิ์ของบุคคลที่มีอยู่เหนือทรัพย์สิน โดยที่อยู่อาศัยของบุคคลนั้นจำเป็นต้องได้รับการปกป้อง แต่ในบางสถานการณ์อาจจะมีการกระทำหรือเหตุการณ์บางประการที่ทำให้มีเสรีภาพในที่อยู่อาศัยนี้ไม่ได้รับความเคารพปกป้อง เช่นการบุกรุกโจมตี การปล้น การทำลายล้างต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หลักการพื้นฐานในเรื่องดังกล่าวนี้ ให้ความสำคัญกับการที่บุคคลธรรมดาทุกคน มีอิสระที่จะเลือกและอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงในที่อยู่อาศัยของตนเองได้ โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น และมีสิทธิในการเลือกที่อยู่อาศัยและดำรงชีวิตในเคหสถานของตนได้
- ข. สิทธิในความลับ โดยสิทธิเรื่องนี้อยู่บนพื้นฐานของการเคารพชีวิตส่วนบุคคลของคนแต่ละคน โดยที่คนแต่ละประเภทนั้น ด้วยอาชีพหน้าที่การงาน มีส่วนเอื้อให้ได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นความลับของบุคคลอื่น เช่นแพทย์ที่จำต้องรักษาคนไข้ ต้องรู้ถึงประวัติและข้อมูลส่วนตัวของคนไข้อย่างดี หรือหน่วยงานของรัฐที่เก็บข้อมูลที่เป็นส่วนตัวของประชาชนเอาไว้

“1. No one shall be subjected to arbitrary unlawful interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to unlawful attacks on his honour and reputation.

“2. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.”

⁵⁴ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, "เสรีภาพทางกายภาพตามแนวคิดทางกฎหมายของฝรั่งเศส" [ออนไลน์].

โดยประชาชนและบุคคลธรรมดาทุกคนมีสิทธิในความลับของตัวเอง จะไม่มีผู้ใดเข้าก้าวล่วงในความลับนั้นได้ยกเว้นการจะเป็นไปเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

- ค. สิทธิในการไม่ถูกละเมิดในการติดต่อสื่อสาร จากพื้นฐานที่ว่าบุคคลธรรมดาทุกคนมีสิทธิในการติดต่อสื่อสารและเป็นการยอมรับโดยสากลว่าสิทธิดังกล่าวไม่สามารถที่จะถูกละเมิดได้ หากเกิดการละเมิดในเรื่องดังกล่าวนี้จะต้องมีการละเมิดโดยกฎหมายได้ให้อำนาจเอาไว้ มิฉะนั้นแล้วการละเมิดดังกล่าวนี้ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่สามารถละเมิดได้ ทั้งนี้ ในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ.1789 ได้มีการบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 10 ว่า “บุคคลไม่จำเป็นต้องหวงเกรงในการแสดงความคิดเห็นใดๆ หากการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกนั้นมิได้เป็นการกระทบต่อความสงบเรียบร้อยที่มีการกำหนดเอาไว้ในกฎหมาย บุคคลก็สามารถแสดงออกซึ่งความคิดเห็นนั้นได้อย่างเต็มที่” และการตีความบทบัญญัตินี้ก็ได้มีการตีความกว้างขวางมาถึงเรื่องของเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารด้วยเช่นกัน
- ง. สิทธิในการปกป้องข้อมูล อาจกล่าวได้ว่าการละเมิดต่อข้อมูลข่าวสารนั้นถือว่าเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล โดยการที่เข้าแทรกแซงดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับการยอมรับโดยเฉพาะในระดับนานาชาติ โดยบุคคลทุกคนมีสิทธิในการที่จะรักษาข้อมูลโดยแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นแนวคิดที่มีการพัฒนาขึ้นมาในประเทศฝรั่งเศสนั่นเอง
- จ. สิทธิในการมีชีวิตที่เป็นปกติสุขในครอบครัวของตน ทั้งนี้แนวคิดและการรับรองในเรื่องดังกล่าวนี้เริ่มมาจากทางประเทศในแถบตะวันตก โดยถือว่าทุกคนมีสิทธิในการที่จะมีชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวที่มีความสุข และบุคคลจะต้องเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของกันและกัน ไม่ก้าวล่วงและทำลายซึ่งสิทธิเสรีภาพในข้อนี้ลงไป โดยสิทธิในการสร้างครอบครัวนี้ หมายถึงสิทธิในการสมรส สิทธิในการอยู่กินร่วมกัน และสิทธิที่จะอาศัยอยู่กับครอบครัวของตน เป็นต้น

เป็นสิ่งที่ยืนยันชัดเจนได้ว่า ในแง่มุมของสิทธิมนุษยชนแล้วนั้น เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวมีความสำคัญและสมควรที่ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกสอดและ

ล่วงละเมิดต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวดังกล่าว ทั้งนี้บุคคลทุกคนจะต้องตระหนักในสิทธิเสรีภาพที่มีอยู่ ทั้งของตนเองและผู้อื่น การเคารพเสรีภาพในชีวิตส่วนตัว ไม่ว่าจะบุคคลอื่นนั้นจะเป็นใคร จะประกอบอาชีพใด หรือจะมีฐานะและสถานะทางสังคมอย่างไรก็ตาม ทุกคนจะได้รับการปกป้องและคุ้มครองจากการล่วงละเมิดในเสรีภาพในชีวิตส่วนตัว บุคคลอื่นที่จะเข้ารบกวนการใช้ชีวิตส่วนตัวนั้นไม่สามารถกระทำได้ เพราะในด้านของปัจเจกชนนั้น พบว่าบุคคลแต่ละคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ ในการที่จะเลือกใช้ชีวิตตามความต้องการของตนเอง แม้ในกรณีของบุคคลที่เป็นบุคคลสาธารณะ หากหมกหน้าที่จากการทำงานหรือการใช้ชีวิตเยี่ยงบุคคลสาธารณะแล้วก็ย่อมมีเวลาและพื้นที่ส่วนตัว ที่สมควรที่บุคคลอื่นจะต้องเคารพในพื้นที่และขอบเขตดังกล่าวนี้ ไม่เข้าไปแทรกสอดหรือละเมิดต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของบุคคลธรรมดาทุกคน ดังนี้แล้ว เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวจึงเป็นเสรีภาพที่ต้องได้รับความเคารพอย่างเคร่งครัด

นักแสดงก็เป็นบุคคลหนึ่ง ที่มีเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของตนอย่างเต็มที่ การที่นักแสดงใช้ชีวิตส่วนตัวแล้วมีสื่อมวลชนหรือสาธารณชนจับจ้องนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นสิ่งธรรมดา เพราะฐานะของนักแสดงนั้นมีอยู่ในสถานะของความเป็นบุคคลสาธารณะ แต่เมื่อใดก็ตามที่สื่อมวลชนหรือสาธารณชนก้าวล้ำความเป็นส่วนตัวในข้อนี้ก็เป็นกรกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ โดยอ้างอิงจากหลักความเสมอภาคที่ได้แสดงให้เห็นแล้วว่านักแสดงนั้นก็บุคคลธรรมดาคนหนึ่ง แม้ว่าอาชีพนักแสดงจะเป็นอาชีพที่อยู่บนสถานะของความเป็นบุคคลสาธารณะ แต่มิได้หมายความว่าประชาชนมีสิทธิที่จะล่วงรู้ความลับที่เป็นส่วนตัวของนักแสดง หรือมิได้หมายความว่าสื่อมวลชนและสาธารณชนจะสามารถปฏิบัติต่อนักแสดงได้แตกต่างจากบุคคลธรรมดา เพราะนักแสดงก็เป็นบุคคลที่สามารถที่จะเลือกที่จะมีชีวิตที่สงบ ปราศจากการรบกวนจากบุคคลอื่นได้ ดังนั้น บุคคลในกรณีที่ประกอบอาชีพนักแสดง จึงสมควรที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันเบื้องต้นตามกฎหมาย ไม่ต่างจากบุคคลธรรมดา

สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนักแสดงและสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลนั้น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ยังได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพส่วนบุคคลไว้ในมาตราดังต่อไปนี้

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การคันตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการคันเคหสถาน หรือที่โรงเรือนจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในมาตราข้างต้น เป็นที่ประจักษ์ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกาย ดังนั้น “นักแสดง” ก็ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว หากมีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของนักแสดง นักแสดงซึ่งถือเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย ย่อมมีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้ผู้ที่กระทำละเมิดต่อสิทธินั้น กระทำการระงับหรือเพิกถอนการกระทำนั้น อีกทั้งยังสามารถกำหนดวิธีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ จะพบว่ามีการล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ผ่านสื่อในปัจจุบัน เช่นการลักลอบถ่ายภาพนักแสดงหรือบุคคลสาธารณะในที่โรงเรือน ในเคหสถานส่วนตัว การกระทำดังกล่าวหากปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองสถานที่เหล่านั้น ย่อมจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งศาลหรือเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมถึงนักแสดงย่อมมีเสรีภาพในการเดินทาง และมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยภายในราชอาณาจักร หากการกระทำใดที่เป็นการจำกัดเสรีภาพย่อมกระทำมิได้ อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในปัจจุบันย่อมกระทบต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของนักแสดงไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้นแล้วการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนจึงต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่งเพื่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนน้อยที่สุด

2.5.4.3.3 เสรีภาพในตัวบุคคล

เสรีภาพในตัวบุคคลนั้น เป็นเสรีภาพที่อธิบายได้ว่า บุคคลแต่ละคนมีเสรีภาพและสิทธิในการที่จะเคารพในเนื้อตัวร่างกายของตน สามารถกระทำการอย่างใดก็ได้เนื้อตัวร่างกายของตนก็ได้ภายใต้กรอบของกฎหมาย และมีเสรีภาพในการเคลื่อนไหวทางกายภาพ (physical) ได้อย่างเต็มที่ เช่น บุคคลแต่ละคนมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการเดินทางไปยังที่ต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตใครล่วงหน้า โดยในเรื่องของเสรีภาพในการเดินทางนี้ อาจแบ่งได้จำแนกได้เป็น เป็นเสรีภาพในการเดินทางภายในรัฐ และเสรีภาพในการเดินทางออกนอกรัฐ⁵⁵ โดยหลักการเสรีภาพในการเดินทางภายในรัฐนั้น ถือว่าเสรีภาพข้อนี้เป็นเสรีภาพแบบเด็ดขาด โดยที่บุคคลแต่ละคนสามารถที่จะเดินทางในดินแดนของรัฐของตนโดยไม่ต้องมีผู้ควบคุม ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมจากฝ่ายปกครองรูปแบบใดก็ตาม โดยเป็นสิทธิอย่างเต็มที่ และเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการเคลื่อนอย่างอย่างเป็นอิสระภายในรัฐของตนเอง เสรีภาพข้อนี้เป็นเสรีภาพในการเคลื่อนไหว (la liberté de mouvement) อันเป็นเสรีภาพที่มีปรากฏอยู่ในอนุสัญญายุโรปว่าด้วยการปกป้องสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1950 และมีปรากฏอยู่ในพันธสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 นั้นเอง นอกจากนี้ยังมีเรื่องของเสรีภาพในการเดินทางออกนอกประเทศ โดยหลักการพื้นฐานคือบุคคลทุกคนมีเสรีภาพในการที่จะเดินทางออกนอกประเทศ แต่การเดินทางออกนอกประเทศนั้นอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หลายประการ โดยเฉพาะการเดินทางจากรัฐหนึ่งไปสู่รัฐหนึ่งนั้น เอกสารในการเดินทางจะต้องมีอย่างครบถ้วน หากไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว บุคคลดังกล่าวก็ย่อมถูกจำกัดเสรีภาพในการเดินทางด้วยข้อกำหนดของรัฐต่างๆได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้แล้ว เสรีภาพในเรื่องการเดินทางนี้ ยังมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของเสรีภาพในการเดินทางบนทางสาธารณะ หรือรวมถึงเสรีภาพในร่างกายกับการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์ อาชีพ การรักษาโดยการใช้วิธีที่จะต้องทำการผ่าตัดหรือการเปลี่ยนอวัยวะ โดยการกระทำต่างๆเหล่านี้ล้วนแต่ต้องได้รับความยินยอมจากคนไข้เว้นแต่กรณีฉุกเฉินเท่านั้น ดังนั้นแล้ว เสรีภาพในตัวบุคคลนั้นจึงถือว่าเป็นเสรีภาพที่แทรกซึมอยู่ในการใช้ชีวิตประจำวันของบุคคลทุกคนอย่างที่สุด บุคคลธรรมดาทุกคนย่อมได้รับเสรีภาพในข้อนี้ในการดำรงชีวิตของตน

สำหรับนักแสดงแล้วนั้น นักแสดงย่อมมีเสรีภาพในตัวบุคคลเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาอื่นๆทั่วไป สามารถที่จะมีเสรีภาพในการเดินทางไปยังที่ที่ตนต้องการโดยปราศจากการขัดขวางหรือการทำให้

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, อ้างแล้ว หน้า 125

ให้เกิดอุปสรรคโดยบุคคลอื่นได้ และบุคคลอื่นจะไม่สามารถอ้างสิ่งใดก็ตามเพื่อมาขัดขวางการใช้เสรีภาพของนักแสดงได้ เพราะทั้งนี้ยังคงต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดงและบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันเรื่องของการประกอบอาชีพ แต่เสรีภาพในเรื่องดังกล่าว เป็นเสรีภาพที่บุคคลทุกคนมีอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด เพศใด หรือศาสนาใดก็ตาม

2.5.4.3.4 เสรีภาพทางความคิด

เสรีภาพทางปัญญาและศีลธรรม หรือเสรีภาพในทางความคิดนั้น เกิดจากแนวคิดที่ว่าบุคคลทุกคนนั้นสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้ เพราะทุกคนล้วนแต่มีลักษณะทางความคิดที่เป็นตัวของตัวเอง ไม่มีผู้ใดสามารถที่จะชักจูงหรือบังคับให้บุคคลอื่นคิดและแสดงออกตามที่ตนต้องการเพียงอย่างเดียวได้ เพราะทุกคนล้วนแต่มีสมองในการคิดไตร่ตรอง มีวิจารณญาณและมีเสรีภาพในการแสดงออกตามที่ตัวเองมีความเชื่อ โดยเสรีภาพในทางความคิดนี้ เช่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งได้แก่เสรีภาพในการพูดเป็นต้น เสรีภาพในการพูด (freedom of speech) หรือเสรีภาพในการแสดงออกนี้ (freedom of expression) เป็นสิทธิและเสรีภาพที่บุคคลแต่ละคนพึงมีจากการสื่อสารความคิดของตน ผ่านทางคำพูด ผ่านทางการแสดงออกต่างๆซึ่งสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกนี้ ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยจะมีการให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถือว่าบุคคลทุกคนล้วนแต่สามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้ อย่างไรก็ตามการแสดงออกเช่นว่านี้ ก็มีข้อจำกัด เช่นการหมิ่นประมาท การยุยงให้เกิดอาชญากรรม การดูหมิ่นซึ่งหน้า การแสดงออกซึ่งความลามกหยาบคาย เป็นต้น โดยสิทธิเสรีภาพในการพูดนี้ ได้รับการยอมรับในข้อ 19 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้บัญญัติไว้ว่า

“บุคคลทุกคน มีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นโดยไม่ถูกแทรกแซง”

รวมถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยได้มีการบัญญัติไว้ว่า

“บุคคลทุกคน มีสิทธิเสรีภาพในการพูด รวมถึงเสรีภาพในการในการแสวงหา ได้รับ และส่งต่อความคิดของตนในทุกๆรูปแบบ ผ่านทางการเขียน การพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดก็ตาม”

นอกจากนี้แล้ว เสรีภาพทางความคิดยังหมายความรวมถึงการเลือกที่จะนับถือศาสนาใด ศาสนาหนึ่ง ตามความเชื่อที่มีมาของตนเอง อีกทั้งยังรวมถึงเสรีภาพในการรวมตัวเป็นกลุ่มบุคคล เป็นต้น

อาชีพนักแสดงนั้น เป็นอาชีพที่ต้องใช้เสรีภาพทางความคิดอย่างยิ่งไม่แพ้อาชีพอื่น นักแสดงย่อมมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของตน โดยเฉพาะเมื่อนักแสดงอยู่ในฐานะของบุคคลสาธารณะ ย่อมมีผู้จับตามองและผู้ที่ยากจะรู้ความคิดเห็นของนักแสดงมากขึ้นเป็นธรรมดา การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของนักแสดง ไม่ว่าจะอยู่ในเรื่องของประเด็นส่วนตัวทั่วไป หรือความเห็นในด้านการเมือง เช่น การชุมนุม การประท้วง เป็นต้นนั้น ความเห็นดังกล่าวย่อมสมควรที่จะต้องได้รับความเคารพจากบุคคลอื่น บุคคลทั่วไปเองก็มีสิทธิที่จะวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นของนักแสดง เพราะบุคคลธรรมดาทั่วไปก็มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกันกับนักแสดง แต่การวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นดังกล่าวต่อนักแสดงนั้น ไม่สามารถที่จะเข้าไปก้าวล่วงละเมิดต่อตัวนักแสดงในเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดจนเกินไปได้ เพราะพื้นฐานของเสรีภาพนั้น ยังคงมีเป้าประสงค์ที่จะมุ่งให้คนเคารพต่อกันและกัน เมื่อบุคคลแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ บุคคลอื่นก็ควรที่จะต้องเคารพต่อความคิดเห็นที่มีความแตกต่างกันเช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้ว บุคคลที่ประกอบอาชีพนักแสดงยังมีเสรีภาพในทางความคิด ประการอื่นอยู่อย่างเต็มเปี่ยม ไม่ว่าจะเสรีภาพในการชุมนุม การประท้วง การนับถือศาสนาและการแสดงออกประการอื่นอีกด้วย

2.5.4.3.5 เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ในการรวมตัวกันในสังคมนั้น การเลี้ยงชีพเพื่อดำรงชีวิตของบุคคลแต่ละคนย่อมเป็นสิ่งสำคัญ โดยเสรีภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนี้ มีลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีพในทางเศรษฐกิจ โดยอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพแบบดั้งเดิม บุคคลแต่ละคนนั้น ย่อมมีเสรีภาพในการที่จะประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพของตน รวมถึงเสรีภาพในการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เสรีภาพในข้อนี้รวมถึงเสรีภาพและหลักประกันในเรื่องของสวัสดิภาพในการทำงานด้วยเช่นกัน เพราะทั้งนี้แล้วบุคคลทุกคนย่อมมีอิสระอย่างเต็มที่ในการที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ตนต้องการโดยไม่อยู่บนพื้นฐานที่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เสรีภาพในเรื่องดังกล่าวนี้จะมีอยู่อย่างกว้างขวาง แต่ก็อาจเกิดกรณีที่มีการจำกัดเสรีภาพข้างต้นได้ โดยเพื่อให้เป็นไปในการรักษาความมั่นคงของประเทศ หรือเพื่อรักษาเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการคุ้มครอง

ประชาชนในเรื่องของสาธารณูปโภคและการจัดการเรียบการประกอบอาชีพต่างๆ หรือแม้แต่จำกัด เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีก็ตาม

เสรีภาพในด้านเศรษฐกิจและสังคมนี้ อาจพิจารณาได้ว่าบุคคลทุกคนย่อมได้รับความเสมอภาคในเรื่องดังกล่าวนี้อย่างเท่าเทียมกัน เพราะบุคคลทุกคนล้วนแต่มีสิทธิและเสรีภาพติดตัวเป็นพื้นฐานของการเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคม ดังนั้น เสรีภาพในข้อนี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดเสรีนิยมและแนวคิดปัจเจกชนนิยม คือบุคคลทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพของตัวเอง บุคคลแต่ละคนต่างก็มีความเสมอภาคกันเบื้องหน้ากฎหมาย และมีอิสระ เสรีภาพอย่างเต็มที่ในการที่จะเลือกสถานะทางเศรษฐกิจ การประกอบการทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง โดยไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสาธารณชนเดือดร้อนจากการกระทำนี้ นับว่าเป็นสิทธิเสรีภาพที่บุคคลธรรมดาพึงได้รับกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ในแง่ของนักแสดงในเรื่องของเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น นักแสดงย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพการงานของตน โดยไม่มีผู้ใดจะเข้าไปขัดขวางในการกระทำต่าง ๆ นั้นได้ทราบเท่าที่การประกอบอาชีพการงานนั้นยังคงถูกกฎหมายและไม่ได้เป็นการรบกวนต่อเสรีภาพของบุคคลอื่น บุคคลธรรมดาเองก็มีเสรีภาพเช่นเดียวกันกับบุคคลที่ประกอบอาชีพนักแสดง ทั้งนี้เพราะมีเรื่องเกี่ยวกับหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันเบื้องหน้ากฎหมาย ทำให้ไม่เกิดความต่างในเรื่องของเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดงก็ตาม โดยไม่ว่าใครก็ตาม ย่อมได้รับความคุ้มครองและมีเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกันนั่นเอง

2.5.4.3.6 สิทธิในครอบครัว เกียรติยศและชื่อเสียงส่วนตัว

มาตรา 32 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

จากมาตราข้างต้น จะพบว่ากฎหมายและรัฐธรรมนูญ ได้ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิของบุคคล ในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยบุคคลใดจะไม่สามารถละเมิดได้ เพราะสิทธิดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นสิทธิพื้นฐาน บุคคลมีสิทธินั้นแต่กำเนิด อีกทั้งการกระทำอันเป็นการ ส่งผลกระทบหรือละเมิดในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ ยกเว้นว่าการกระทำนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ ทำให้มีประเด็นต้องพิจารณาว่า การกระทำในเรื่องบางเรื่องนั้น สาธารณชนมีความจำเป็นเพียงใดที่จะต้องรับรู้ในข้อดังกล่าว ความ สมเหตุสมผลของการนำเสนอข่าวสารนั้นมีความมากน้อยเพียงใด และการนำเสนอข่าวสารนั้นจะเป็น การละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกนำเสนอข่าวสารหรือไม่

ในฐานะของนักแสดงนั้น นักแสดงย่อมมีสิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง รวมถึงความ เป็นอยู่ส่วนตัวตามที่ได้รับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ถึงแม้ว่านักแสดงจะเป็นบุคคลสาธารณะ แต่มิได้หมายความว่า ความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงจะถูกสื่อมวลชนล่วงละเมิด หรือรุกรานมากเกินไป สมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากมีการกระทำเช่นการนำเสนอข่าวสารนั้นหากมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ สาธารณะ แม้ข้อดังกล่าวนี้จะเป็นความจริงแต่กระทบกระเทือนต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของ นักแสดงแล้ว สื่อมวลชนก็ไม่อาจที่จะนำเสนอข่าวสารดังกล่าวได้ เพราะถือว่าเป็นการกระทบต่อสิทธิ ในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงตามรัฐธรรมนูญกำหนด

2.5.4.3.7 สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

มาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การ ป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ เพียงเท่าที่จำเป็นหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

จากมาตราดังกล่าว จะพบว่า นักแสดงซึ่งถือว่าเป็นปุถุชน บุคคลคนหนึ่งย่อมมีเสรีภาพในการ ที่จะประกอบอาชีพของตน การที่สื่อมวลชนจะแสวงหาข่าวสารหรือจะนำเสนอข่าวสารที่กระทบต่อ การประกอบอาชีพการงานของนักแสดงนั้น จะต้องมีความระมัดระวังในการกระทำดังกล่าว หากการ

กระทำใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการกระทำที่รัฐมีส่วนเกี่ยวข้อง และการกระทำนั้นเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดงนั้นๆย่อมจะกระทำมิได้ เว้นแต่การกระทำนั้นจะมีบทบัญญัติกฎหมายได้ให้อำนาจเอาไว้ โดยเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ หรือเป็นไปเพื่อคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นการจัดระเบียบการประกอบอาชีพการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อการผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมต่างๆ รวมถึงเพื่อสวัสดิภาพของประชาชน และการป้องกันการผูกขาดหรือจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

หากเป็นการกระทำที่นอกเหนือจากนี้ ย่อมไม่สามารถกระทำได้ นักแสดงย่อมมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการที่จะประกอบอาชีพของตน โดยปราศจากการรบกวนจากบุคคลอื่นหรือจากรัฐ อันเป็นหลักพื้นฐานที่นักแสดงพึงได้รับเนื่องจากนับแสดงก็นับเป็นประชาชนคนหนึ่งนั่นเอง

บทที่ 3

สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ในต่างประเทศ

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

3.1.1 สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา

เนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา สามารถแบ่งเนื้อหาออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ โดยส่วนแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสถาบันทางการเมืองในระดับสหรัฐ รวมถึงการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลกลางกับรัฐบาลมลรัฐ ในขณะที่ส่วนที่สอง เป็นเนื้อหาเกี่ยวข้องกับภารกิจอำนาจรัฐ โดยโครงสร้างของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาแบ่งเป็นตัวเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ ที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญครั้งแรกในปี คริสตศักราช 1787 และอีกส่วนหนึ่งเป็นส่วนของบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (Amendment) โดยรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกานั้นเป็นที่ทราบดีว่ามีการเน้นเรื่องสิทธิและเสรีภาพเป็นสำคัญ เนื่องจากจุดเริ่มต้นและประวัติความเป็นมานั้น เกิดจากประเด็นในเรื่องของสิทธิเสรีภาพโดยตรง

ในปี ค.ศ. 1760-1765 13อาณานิคมของประเทศอังกฤษที่อยู่ในอเมริกา ได้เกิดความรู้ว่าประเทศอังกฤษซึ่งเป็นเจ้าอาณานิคม มีการเลือกปฏิบัติต่อตน โดยมีการเรียกเก็บภาษีโดยไม่มีผู้แทนของตนอยู่ในอังกฤษ จึงมีการประท้วง ไม่ยอมปฏิบัติตามกฎหมายที่เรียกเก็บภาษีอาณานิคมทั้ง 13 อาณานิคม เนื่องจากไม่มีผู้แทนของตนอยู่ในสภาอังกฤษ ทำให้เกิดการรวมตัวกันโดยต้องการที่จะประกาศเอกราช โดยอังกฤษได้ส่งกองทัพเข้ามาเพื่อที่จะทำการรบ เกิดเป็นสงครามเพื่อการประกาศเอกราช (American War of Independence) เป็นการปฏิวัติอเมริกา โดย Thomas Jefferson ได้เป็นผู้ร่างคำประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกา (Declaration of Independence)

ต่อมาในปีค.ศ. 1781 ได้มีรัฐธรรมนูญฉบับแรกของสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้น โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญของ 13 อาณานิคม ซึ่งเป็นรัฐที่อยู่ในรูปแบบของสมาพันธรัฐ เป็นรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่รัฐสภาในหลากหลายประการ แต่ในเรื่องประเด็นหลักที่สำคัญ จะต้องใช้การตัดสินใจโดย 9 มลรัฐจากทั้งสิ้น 13 มลรัฐจะต้องให้ความเห็นชอบ และการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะกระทำได้อาจต้องเป็นความเห็นชอบโดยเอกฉันท์จากมลรัฐทั้งหมด อีกทั้งรัฐธรรมนูญมิได้ให้อำนาจรัฐสภาในการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้าขายหรือการเก็บภาษี ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา มีความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ระบบการค้าและระบบเงินตรามีความแตกต่างและอ่อนแอ ต่อมาจึงมีการประชุมเพื่อแก้ไข

รัฐธรรมนูญ โดยในระหว่างที่มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ก็ได้มีการโต้แย้งจากฝ่ายที่คัดค้านร่างรัฐธรรมนูญ ว่าร่างรัฐธรรมนูญไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยหลายมลรัฐได้มีการเรียกร้องในเรื่องดังกล่าวขึ้นมา ทำให้ในที่สุด รัฐสภาได้มีการพิจารณาร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่คุ้มครองและรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และในปี ค.ศ. 1791 ได้มีการรับสัตยาบันต่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญทั้ง 10 ฉบับ เรียกว่า “Bill Of Rights” ซึ่งเป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลขึ้นมา

โดยหลักเรื่องสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา นั้น บางประเภทได้มีการกำหนดเอาไว้ในตัวบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตั้งแต่แรกเริ่ม เช่น สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง (ex post facto laws) โดยมีอยู่ในมาตรา 1 ข้อ 9⁵⁶ เป็นต้น ในขณะที่บางประเภทก็ได้มีการเพิ่มเติมนลงไป ใน Bill Of Rights ซึ่งนับว่าเป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพลงไปครั้งใหญ่ โดยในท้ายที่สุดแล้วการเพิ่มเติมและรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มีผลผูกพันต่อมลรัฐด้วย

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา นั้น มีความครอบคลุมในเกือบทุกแง่มุม โดยต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพเพิ่มลงไป ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (Amendment) โดยหลักในการปรับเปลี่ยนแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหานั้น พิจารณาตามบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกามีความทันสมัย ปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นต่อสถานการณ์และสภาพการณ์ รวมถึงเรื่องของเสรีภาพในการตีพิมพ์ การพูด เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร ซึ่งมีขอบเขตและมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

3.1.1.1 เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร เป็นสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ

เสรีภาพพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญของอเมริกามีหลายประการ อาทิ เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการตีพิมพ์ เสรีภาพในการโฆษณา สิทธิในการร้องเรียน เสรีภาพในการสมาคม การชุมนุมประท้วง เป็นต้น โดยสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ นี้ บางครั้งเรียกรวมกันว่า “เสรีภาพในการแสดงออก” (Freedom of Expression) ซึ่งถือว่าเสรีภาพในการแสดงออกนี้ เป็นเสรีภาพที่สำคัญที่สุดในบทบัญญัติเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพ เพราะการที่จะเข้าถึงสิทธิเสรีภาพประการอื่นได้ จะต้องประกอบไปด้วยเสรีภาพในการ

⁵⁶ No Bill of Attainder or ex post facto Law shall be passed., Article 1, section 9, The Constitution of the United States

แสดงออกเสียก่อน โดยรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาได้มีการรับรองเรื่องเสรีภาพในการแสดงออกนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 โดยมีเนื้อหาดังนี้

“Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the government for a redress of grievances.”

โดยรัฐสภาองเกรส จะตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสถาปนาศาสนา หรือห้ามการใช้เสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนพิธี หรือตัดทอนเสรีภาพในการพูด การตีพิมพ์ หรือสิทธิของประชาชนในการชุมนุมโดยสงบและการยื่นเรื่องร้องทุกข์ต่อรัฐบาลไม่ได้

ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และเป็นต้นแบบให้แก่ประเทศประชาธิปไตยต่างๆทั่วโลก โดยพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยแล้วย่อมให้ความสำคัญต่อการรับรู้ของประชาชนในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านการเมือง ประชาชนจะสามารถมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้บุคคลที่มีประสิทธิภาพเข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศ ย่อมเกิดจากประชาชนต้องได้รับรู้ข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วน เนื่องจากประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง (Right to be Informed) ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย ดังนี้แล้ว สื่อมวลชนจึงมีบทบาทอย่างยิ่งที่จะต้องนำเสนอข่าวสารให้แก่ประชาชนต้องได้รับรู้ในสิ่งที่สมควรและไม่อาจปฏิเสธถึงความสำคัญของสื่อมวลชนได้ และเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 จะพบว่าสื่อมวลชนได้รับการรับรองสิทธิเสรีภาพเอาไว้ในเรื่องนี้ มีการอ้างถึง Freedom of the Press เอาไว้ โดยสื่อมวลชนจะมีความเป็นอิสระและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเสรีภาพเต็มที่

ในศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา (U.S. Supreme Court) ได้อ้างถึง Freedom of the Press สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ หนังสือ นิตยสาร สื่อภาพเคลื่อนไหว สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ รวมถึงสื่อไร้สายประเภทอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและมีอิสรภาพในการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะ โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าสิ่งที่นำเสนอขึ้นต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ทั้งนี้ รัฐบาลไม่สามารถที่จะชักนำ ชักจูงไปในทางใดทางหนึ่ง หรือขู่คุกคามได้ อีกทั้งยังได้มีหลัก The Daily Mail Principle เป็นหลักที่อ้างถึงขอบเขตแห่งเสรีภาพของสื่อมวลชน ว่าสื่อมวลชนนั้น

มิได้มีแต่เพียงเสรีภาพในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยเสรีเท่านั้น แต่เมื่อสื่อมวลชนได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นเรื่องโดยเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพนั้นย่อมรวมถึงการปราศจากการลงโทษใดๆตามมาด้วย⁵⁷ โดยในคดี Smith v. Daily mail Publishing Co ที่ได้มีการวางหลักในเรื่องนี้นั้น เกิดจากการที่หนังสือพิมพ์ Daily mail Publishing ได้ตีพิมพ์ชื่อของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเยาวชนโดยได้กระทำความผิดที่เป็นการละเมิดต่อกฎหมายของมลรัฐเวสต์ เจอร์จิเนีย โดยศาลได้ตัดสินว่า หากการตีพิมพ์นำเสนอข่าวสารนั้น เป็นการนำเสนอข่าวสารที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลสาธารณะ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 แต่หากบุคคลนั้นมีใช่บุคคลสาธารณะ เป็นแต่เพียงบุคคลธรรมดา หากการตีพิมพ์นำเสนอ นั้น เป็นการนำเสนอการกระทำที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ บุคคลนั้นก็อาจที่จะเรียกค่าเสียหายได้ ยกเว้นในกรณีที่สื่อมวลชนนั้นได้ละเมิดมาตรฐานความรับผิดชอบที่สื่อมวลชนต้องระมัดระวัง (fault-based standard of care)

เมื่อพิจารณาในแง่ของเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารแล้ว พบว่าเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร หมายรวมถึงเสรีภาพในการตีพิมพ์ข่าวสาร เสรีภาพในการพูด นำเสนอสิ่งต่างๆ ทั้งนี้ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาจะได้มีการบัญญัติเรื่องเสรีภาพดังกล่าว ไว้ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 แต่ก็มิได้หมายความว่าเสรีภาพในเรื่องข้างต้นจะมืออย่างกว้างขวางอย่างไม่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับอาชีพสื่อมวลชน ที่มีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารเป็นหน้าที่หลัก โดยพื้นฐานแล้ว สื่อมวลชนย่อมได้รับความคุ้มครองและได้รับเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการนำเสนอข่าวสารผ่านการตีพิมพ์ หรือการพูด แต่หากการนำเสนอข่าวสารหรือการแสวงหาข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นเป็นการทำไปโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือ ตีพิมพ์สิ่งที่ไม่สมควร รวมถึงการตีพิมพ์และการนำเสนอข่าวสารนั้นเป็นการหมิ่นประมาท (Defamation) ไม่ว่าจะเป็นการหมิ่นประมาทด้วยข้อความ คำพูด (Slander) หรือหมิ่นประมาทโดยการเขียน (Libel) โดยหากเรื่องที่มีการพูดหรือเขียนนั้นเป็นเรื่องจริง บุคคลไม่อาจฟ้องร้องฐานหมิ่นประมาทได้ แต่สามารถฟ้องร้องฐานละเมิดความเป็นส่วนตัวได้

แม้สื่อมวลชนจะมีความเป็นอิสระและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเสรีภาพเต็มที่ แต่การนำเสนอข่าวสารนั้นย่อมต้องมีขอบเขต โดยขอบเขตเพิ่มเติมของการนำเสนอข่าวสาร โดยการพูดหรือเขียนนั้น ยังหมายรวมถึงการพูดที่เป็นการพูดในลักษณะที่เป็นสิ่งลามกหรือหยาบคาย

⁵⁷ The fundamental right of free press to disseminate truthful information about public matters. - Smith v. Daily mail Publishing Co, 1979

(Obscenity) คำพูดที่ก่อให้เกิดการทะเลาะกัน (Fighting Word) คำพูดด้วยความเกลียดชัง (Hate Speech) การพูดที่กระตุ้นให้มีการกระทำความผิด⁵⁸ เป็นต้น โดยการกระทำข้างต้นนี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้ ถือว่าบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 นี้ได้มีการวางข้อจำกัดในการใช้เสรีภาพเอาไว้ ไม่ให้เกิดการใช้เสรีภาพอย่างกว้างขวางเกินไปจนกระทบต่อบุคคลอื่น หรือกระทบต่อส่วนรวมนั่นเอง

สำหรับเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารนั้น ก่อนที่จะมีการนำเสนอข่าวสาร จะมีขั้นตอนการเสาะแสวงหาข่าวสาร เป็นประเด็นที่น่าพิจารณาว่า รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา มีการให้ความคุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชนครอบคลุมไปถึงการได้มาซึ่งข่าวสารหรือไม่ ในกรณีนี้ ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ได้เคยตัดสินไว้ในคดี *Branzburg v. Hayes*⁵⁹ เมื่อปีค.ศ. 1972 โดยศาลได้แสดงความเห็นไปในทางที่มีการให้ความคุ้มครองแก่สื่อมวลชนในการที่จะเสาะแสวงหาข่าวสาร แต่มีได้หมายความว่านักข่าวจะไม่บอกกล่าวแก่บุคคลอื่นใดเมื่อมีคำถามถึงที่มาของข่าวสารนั้น และหากข่าวสารดังกล่าวมีหลักฐานที่เป็นที่เชื่อถือได้ว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายนั้นจริง ประกอบกับวิธีการให้ได้ข่าวสารนั้นมานั้นไม่สามารถมีวิธีการอื่นได้แล้ว รวมถึงหลักฐานนั้นมีน้ำหนักมากพอต่อรูปคดี สื่อมวลชนจึงสมควรปิดบังถึงที่มาของการเสาะแสวงหาข่าวสารนั้นๆ

สำหรับสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนและนักแสดงนั้น มีดังต่อไปนี้

3.1.1.2 สาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนและนักแสดง

หลักการในเรื่องของสิทธิเสรีภาพนั้นได้รับความสำคัญมาตั้งแต่ครั้งเริ่มต้นในการจัดทำรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกามุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยสิทธิเสรีภาพบางประการมีการบัญญัติมาตั้งแต่ครั้งแรกเริ่ม เช่น ในมาตรา 1 ข้อ 9 สิทธิเรื่องการไม่ใช้กฎหมายอาญามาบังคับย้อนหลัง (ex post facto laws) ในขณะที่สิทธิและเสรีภาพในขอบเขตที่กว้างขวางกว่านี้ ได้รับการรับรองและคุ้มครองขึ้นเมื่อมีการจัดทำ Bill of Rights หรือรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ถึง 10 โดยในระยะแรกนั้น เฉพาะรัฐบาลกลางเท่านั้นที่มีผลผูกพัน

⁵⁸ รายละเอียดเพิ่มเติมทั้งหมด อยู่ในหัวข้อ 3.1.1.2.1

⁵⁹ *Branzburg v. Hayes*, 408 U.S. 665 (1972)

เกี่ยวกับบทบัญญัติเรื่องของสิทธิเสรีภาพ ต่อมาเมื่อมีรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 14 ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงและส่งผลให้สิทธิเสรีภาพที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่ มีผลผูกพันต่อระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่นเพิ่มเติมด้วย ทำให้บทบัญญัติเรื่องของสิทธิเสรีภาพมีความกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึงประชาชนทั่วประเทศ

ในรัฐธรรมนูญบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสหรัฐอเมริกา ที่มีความเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนและนักแสดงนั้น มีอยู่ด้วยกัน 2 ฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 และ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9 โดยมีเนื้อหาและความเกี่ยวข้องต่อสื่อมวลชน และนักแสดง ดังนี้

3.1.1.2.1 บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1

รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 บัญญัติไว้ว่า

“รัฐสภา จะตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสถาปนาศาสนา หรือตรากฎหมายห้ามการปฏิบัติ ศาสนกิจ หรือตัดทอนเสรีภาพในการพูด การตีพิมพ์ หรือการมาชุมนุมกันโดยสงบของประชาชน และการยื่นเรื่องร้องทุกข์ต่อรัฐบาลเพื่อขจัดความทุกข์ของประชาชนไม่ได้”⁶⁰

สำหรับเสรีภาพในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 นี้ ประกอบด้วยเสรีภาพ 5 ประการด้วยกัน ได้แก่ เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการตีพิมพ์ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ และเสรีภาพในการร้องทุกข์ร้องเรียน ซึ่งเรียกว่าเสรีภาพในการแสดงออก หรือ Freedom of Expression ถือว่าเป็นเสรีภาพที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานของเสรีภาพทั้งปวงในการที่ประชาชนสามารถอ้างขึ้นได้ โดยในบรรดาเสรีภาพในการแสดงออกทั้ง 5 ประการนี้ มีเสรีภาพที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนและนักแสดงโดยตรงอยู่ 2 ประการ ได้แก่ เสรีภาพในการพูด และเสรีภาพในการตีพิมพ์

⁶⁰ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, รัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองสหรัฐอเมริกา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นครปฐม: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ, 2544), หน้า 76.

เสรีภาพในการพูดนั้น มิได้หมายความว่าเพียงแต่การพูดแต่เพียงอย่างเดียว แต่หมายความรวมถึงการเขียน การทำท่าทางประกอบต่างๆ ภาษาใบ้ก็นับว่าเป็นหนึ่งในการแสดงออกที่ได้รับความคุ้มครอง เช่นเดียวกับกับรูปภาพ ภาพยนตร์ สื่อโฆษณาต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ทั่วไป สื่อมวลชนซึ่งมีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสาร ย่อมมีเสรีภาพในการพูดนำเสนอข่าวสารที่ตนได้เสาะแสวงหามา มีประเด็นให้พิจารณาว่าเสรีภาพที่นอกเหนือไปจากการพูดนั้น จะรวมถึงการแสดงออกของสัญลักษณ์ทางความคิดหรือไม่ จาก *United States v. O'Brien*, 391 U.S. 367 (1968) แสดงให้เห็นว่าแม้เสรีภาพในการแสดงออก จะรวมถึงการแสดงออกผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ แต่ไม่ได้หมายรวมถึงการแสดงออกทุกอย่างของความคิด และเสรีภาพในการแสดงออกนั้น ท้ายที่สุดแล้วรัฐก็สามารถออกกฎหมายมาจำกัดเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวได้ ไม่ใช่เสรีภาพอย่างเด็ดขาดทีเดียว แต่อย่างไรก็ดี การออกกฎหมายมาจำกัดของรัฐ จะกระทำต่อเมื่อรัฐธรรมนูญได้มีการให้อำนาจเอาไว้ และกฎหมายนั้นเป็นการสนับสนุนส่วนได้เสียที่สำคัญของรัฐ รวมถึงไม่ได้มีความเกี่ยวพันและหยุดยั้งเสรีภาพในการแสดงออกโดยเน้นประเด็นเรื่องของการได้เสียของรัฐเป็นสำคัญ

อนึ่ง เสรีภาพในการพูดนี้ หมายความรวมถึงสิทธิที่จะไม่มีการพูดออกไปด้วย ในคดี *West Virginia State Board of Education v. Barnette*, 319 U.S. 624 (1943) ได้อ้างไว้ว่า การที่บุคคลเลือกที่จะไม่แสดงออกโดยการพูด ก็ถือว่าเป็นสิทธิอย่างหนึ่งของบุคคลนั้น ไม่สามารถที่จะเข้าบังคับให้พูดได้ เพราะเป็นเสรีภาพที่ได้รับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1

แม้ว่าเสรีภาพในการพูดจะมีอยู่อย่างกว้างขวาง แต่เสรีภาพในการพูดก็มีไม่ใช่เสรีภาพอย่างเด็ดขาด แต่หากมีการใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดผลกระทบอื่นๆตามมา หรือใช้คำพูดไปในทางที่ก่อเกิดความเสียหาย เช่น การหมิ่นประมาท การใช้คำพูดส่อไปในทางลามกรุนแรง หยาดคาย เป็นต้น รัฐสภาก็สามารถที่จะตรากฎหมายขึ้นมาจำกัดเสรีภาพในการพูดได้ ดังนี้แล้ว สื่อมวลชนแม้จะมีเสรีภาพในการพูดรวมถึงการแสดงออกต่างๆเช่น การใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ต่างๆ ก็อาจถูกจำกัดได้ด้วยหลักการดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยข้อยกเว้นของเสรีภาพดังกล่าว มีดังต่อไปนี้ ในคดี *Miller v. California*, 413 U.S. 15 (1973) ได้มีการผลิตหนังสือซึ่งพบว่าเป็นสื่อลามกอนาจาร (obscene) ออกแจกไปยังผู้ที่ไม่ได้ประสงค์จะรับสื่อ นั้น รวมถึงเยาวชนด้วยเช่นกัน ทำให้ต่อมาศาลพิจารณาคัดสินให้ Miller มีความผิดในฐานะกระทำการอันฝ่าฝืนต่อกฎหมายที่ห้ามเผยแพร่สื่อลามกหยาดคาย จากคดีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แม้เสรีภาพในการแสดงออกจะมีอยู่อย่างกว้างขวาง แต่การกระทำที่เข้าข่ายลามกหรือเป็นสิ่งหยาด ก็อาจถูกจำกัดได้ โดยในกรณีนี้มลรัฐแคลิฟอร์เนียได้มีกฎหมายของมลรัฐออกจำกัดเอาไว้มิให้เผยแพร่สื่อลามก เมื่อการกระทำเข้าข่ายก็ถือว่าเป็นการผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การ

จำกัดเสรีภาพในการพูดนั้น จะต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล พอเหมาะพอควรและมีเหตุผลรับรอง หากไม่เป็นไปตามนี้ก็ถือว่าเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยคดีเช่นนี้ พบได้ในคำพิพากษาอื่นของอเมริกาได้อีก เช่น *Roth v. United States*, 354 U.S. 476 (1957) เป็นคดีที่ตัดสินไปในทางเดียวกัน กับ *Miller v. California* เป็นการชัดเจนว่าการเผยแพร่สิ่งลามกอนาจาร เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่มีมักจะพบเสมอต่อการใช้เสรีภาพในการพูดของสื่อมวลชน นั่นคือการนำเสนอข่าวสารที่เป็นการสุมเสี่ยงต่อการหมิ่นประมาทต่อบุคคล (Defamation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีสื่อมวลชนกับนักแสดง ในหลายครั้งได้มีประเด็นปัญหาว่าการกระทำละเมิดโดยการพูดของสื่อมวลชนหรือของบุคคลนั้น สามารถกระทำได้หรือไม่ และรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ได้คุ้มครองถึงกรณีดังกล่าวหรือไม่ เมื่อศึกษาแล้วจะพบว่า รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ของสหรัฐอเมริกา มิได้คุ้มครองกว้างขวางไปถึงการหมิ่นประมาท หรือการทำให้บุคคลอื่นเสียหายโดยการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เป็นจริงต่างๆออกไป โดยการใช้เสรีภาพในการพูดโดยหมิ่นประมาทบุคคลอื่น อาจแบ่งได้เป็น การหมิ่นประมาทโดยการพูด (Slander) และ การหมิ่นประมาทโดยการเขียน (Libel) โดยการหมิ่นประมาทนี้มีใช้การไขข่าวแพร่หลายที่ไม่เป็นความจริง หากแต่เป็นการพูดความจริงต่อที่สาธารณะจึงถือเป็นการหมิ่นประมาท ทำให้หากการเผยแพร่เป็นเรื่องจริง บุคคลไม่อาจฟ้องร้องได้ในฐานหมิ่นประมาท แต่ฟ้องฐานละเมิดความเป็นส่วนตัวได้

สำหรับข้อจำกัดอื่นๆเกี่ยวกับการใช้เสรีภาพในการพูดนั้น เช่น การใช้คำพูดที่ดูหมิ่น ดูแคลนต่อบุคคลอื่น ส่งผลให้เกิดการทะเลาะกัน เช่น คดี *Cantwell v. Connecticut*, 310 U.S. 296 (1940) ศาลพิเคราะห์ว่าการพูดที่เป็นการทำให้ผู้อื่นเจ็บช้ำน้ำใจด้วยถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความไม่สงบ และประสงค์ให้เกิดการทะเลาะกัน ไม่นับเป็นเสรีภาพในการพูดที่ได้มีการคุ้มครองเอาไว้ตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 นอกจากนี้จากคดี *Schenck v. United States*, 249 U.S. 57 (1919) ยังได้มีการพัฒนาหลักกฎหมายในเรื่องของเสรีภาพในการพูดว่า การพูดที่มีการกระตุ้นให้ผู้อื่นกระทำความผิดกฎหมาย ก็เป็นเสรีภาพที่ไม่ได้รับการคุ้มครองเอาไว้ตามรัฐธรรมนูญเช่นกัน นอกเหนือไปจากประเด็นเรื่องของเสรีภาพในการพูดสื่อมวลชนแล้ว แม้แต่นักเรียนก็ได้มีเสรีภาพในการพูดเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว จากคดี *Board of Education v. Pico*, 457 U.S. 853 (1982)วางหลักไว้ว่า รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 แม้จะมีการให้เสรีภาพในการพูดไว้ แต่ก็ได้มีการจำกัดอำนาจในการพูดโดยคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นได้ หากการพูดดังกล่าว เป็นการกระทบต่อการเรียนการสอน รวมถึงการศึกษาของส่วนรวม

ตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ในด้านของเสรีภาพที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนและนักแสดง นอกเหนือไปจากเรื่องเสรีภาพในการพูดที่ได้รับการคุ้มครองแล้ว “เสรีภาพในการพิมพ์” ก็นับเป็นอีกหนึ่งเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน โดยสำหรับในแง่มุมมองของการสื่อสารมวลชนแล้ว มีประเด็นปัญหาให้พิจารณาว่า “การตีพิมพ์” นี้มีความหมายจำกัดอยู่แค่ การพิมพ์สิ่งพิมพ์จำพวกหนังสือ หรือหนังสือพิมพ์เท่านั้นหรือไม่ แต่ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา ได้มีการตีความกว้างยิ่งกว่านี้ โดยให้ “การตีพิมพ์” นี้หมายรวมถึงการเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ตจำพวก สื่อสังคมออนไลน์ต่างๆอีกด้วย

การใช้เสรีภาพในการพิมพ์นั้น แม้ว่าจะมีการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ไว้แล้ว แต่การบังคับให้เป็นไปในสภาพปฏิบัตินั้นก็มิอาจใช้เสรีภาพได้อย่างกว้างขวางโดยไม่มีข้อจำกัด จากคดี *Near v. Minnesota*, 283 U.S. 697 (1931) จะพบว่าในกรณีที่การตีพิมพ์สิ่งพิมพ์ใด เป็นการกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ จำต้องกำหนดให้มีการนำเอกสารข้อความนั้น มาให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อทำการตรวจสอบก่อน (Prior Restraint) ในขณะที่คดี *New York Times Co. v. United States*, 403 U.S. 713 (1971) พบว่าสื่อมวลชนใหญ่ในสหรัฐอเมริกา “New York Times” และ “Washington Post” ได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับการศึกษาที่ยังมิได้ตรวจสอบก่อน แต่เอกสารนั้นมิได้กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลจึงไม่มีอำนาจที่จะห้ามการตีพิมพ์ดังกล่าว เพราะข้อมูลเอกสารนั้นมิได้กระทบหรือคุกคามต่อประโยชน์ของสาธารณะแต่อย่างใด

ข้อจำกัดเกี่ยวกับการตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพการตีพิมพ์ของสื่อมวลชนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการที่มีการตีพิมพ์หรือเขียนข้อความที่ถือว่าการหมิ่นประมาท (Libel) โดยหลักพื้นฐานจรรยาบรรณของสื่อมวลชนแล้ว สื่อมวลชนจำต้องตรวจสอบทุกครั้งก่อนที่จะมีการเขียนข้อความใดๆลงไปในสื่อสาธารณะ ว่าข้อความดังกล่าวเป็นข้อความที่มีประโยชน์ และไม่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น แต่หากมีกรณีที่มีการไขว่คว้าแพร่หลาย หรือมีการตีพิมพ์ข้อความที่เป็นจริงแต่ไปกระทบต่อบุคคลอื่นในทางเสียหาย แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 จะได้ให้การรับรองเรื่องของเสรีภาพในการตีพิมพ์เอาไว้ แต่การกระทำดังกล่าว ก็ถือว่าเป็นการใช้เสรีภาพในทางที่ผิด และเสรีภาพในการตีพิมพ์ตามรัฐธรรมนูญไม่ได้คุ้มครองครอบคลุมกว้างไปถึงการกระทำที่ถือเป็นการหมิ่นประมาทดังกล่าว

ในกรณีของสื่อมวลชนกับนักแสดง จะพบว่านักแสดงเป็นบุคคลสาธารณะ (Public Figures) โดยความหมายของบุคคลสาธารณะนั้นมีการนิยามไว้อย่างกว้างๆ ว่าบุคคลสาธารณะหมายถึง บุคคล

ที่ได้ประโยชน์จากชื่อเสียงหรือการทำให้คนสนใจ โดยความเป็น บุคคลสาธารณะจะต้องพิจารณาโดยอาศัยทฤษฎีเส้นแบ่งระหว่างสิทธิส่วนตัว กับความเป็นบุคคลสาธารณะมาประกอบด้วย⁶¹ ซึ่งการหมิ่นประมาทต่อบุคคลสาธารณะนั้นมีระดับการพิสูจน์ความผิดที่ซับซ้อนยุ่งยากกว่าบุคคลธรรมดา ในคดีที่มีชื่อเสียงคดีหนึ่งในสหรัฐอเมริกา คือคดี New York Times Co. v. Sullivan, 376 U.S. 254 (1964) ซึ่งเป็นคดีพิพาท ระหว่างหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ กับนายซูลลิแวน โดยนายซูลลิแวน เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในมลรัฐอลาบามา โดยหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ ได้ลงข่าวเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของประชาชน อันเนื่องมาจากการสนับสนุนนายมาร์ติน ลูเธอร์ คิงเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิให้แก่คนผิวสีในสหรัฐอเมริกา โดยเนื้อข่าวมีการรายงานเกี่ยวกับการกระทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งนายซูลลิแวนอ้างว่าหนังสือพิมพ์ได้ลงข่าวเกินกว่าความเป็นจริง ถือเป็นการละเมิดและทำให้ตนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐคนหนึ่งเสียหาย โดยได้มีการยื่นคดีไปถึงศาลฎีกา และท้ายที่สุดศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกา ได้ตัดสินว่าการลงเนื้อหาข่าวของนิวยอร์กไทมส์ เป็นเพียงความผิดพลาดเล็กน้อยๆ เท่านั้น และปราศจากเจตนาที่มุ่งร้ายต่อบุคคลในข่าว และยกฟ้องไปในที่สุด ทำให้เกิดหลักที่เรียกว่า “The Times Standard” โดยหากเจ้าหน้าที่รัฐจะฟ้องสื่อมวลชนในข้อหาหมิ่นประมาท เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องเป็นฝ่ายที่จะต้องมีหน้าที่ในการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจงใจหรือมีเจตนาร้ายในการ ตีพิมพ์ข้อความดังกล่าวนี้

คดีดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดหลัก Actual Malice ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการตีพิมพ์นำเสนอข่าวสารไปโดยผู้นำเสนอหรือผู้ตีพิมพ์ข่าวนั้น มีเจตนามุ่งร้ายต่อบุคคลในข่าวอย่างแท้จริง ต่อมาหลักดังกล่าวนี้ได้มีการพัฒนาครอบคลุมและกว้างขวางมากขึ้นไปยังเรื่องของการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ โดยในคดี Gertz v. Robert Welch, Inc., 418 U.S. 323 (1974) ศาลได้มีการสานต่อหลักการนี้ โดยได้มีการวางหลักเกี่ยวกับการกระทำการหมิ่นประมาทต่อบุคคลสาธารณะ โดยนาย Gertz ได้ยื่นฟ้องบรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณาของ American Opinion ในมลรัฐชิคาโก ว่ามีการเสนอบทความเกี่ยวกับการสมคบเป็นคอมมิวนิสต์ของนาย Gertz ทำลายความน่าเชื่อถือ และเป็นการหมิ่นประมาทต่อบุคคลสาธารณะ ทำให้เกิดความมัวหมอง และเสื่อมเสียชื่อเสียงในฐานะนักกฎหมาย ท้ายที่สุดแล้วศาลได้ตัดสินว่า Elmer Gertz เป็นเพียงบุคคลธรรมดา ถึงแม้จะดำรงตำแหน่งเป็นอัยการ ก็เป็นเพียงบุคคล

⁶¹ สรุพงศ์ โสรณะเสถียร, "แจ้ง"หมิ่น"บุคคลสาธารณะสื่อเสนอข่าวท้องถิ่น" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2558.

แหล่งที่มา: http://www.tv4kids.org/autopause/show_page.php?t=33&s_id=1000&d_id=1001

ธรรมดาเพราะนาย Gertz ไม่ได้สมัครใจที่จะเปิดเผยตัวต่อสาธารณะในคดีที่ยื่นฟ้อง ซึ่งจะพบว่าการหมิ่นประมาทต่อบุคคลสาธารณะจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- 1 ผู้ที่กระทำการหมิ่นประมาทนั้น เป็นผู้ที่กระทำไปโดยเจตนา (an intentional act)
- 2 มีการเผยแพร่เกิดขึ้น (publication)
- 3 ข้อความดังกล่าว เป็นข้อความเท็จ ไม่เป็นความจริง (false statement)
- 4 การกระทำนั้นทำให้เกิดความกระทบ เสียหายต่อชื่อเสียงของบุคคลอื่น (harm to reputation)
- 5 เจตนาที่กระทำเป็นเจตนามุ่งร้ายอย่างแท้จริง (actual malice)

ซึ่งคดี Gertz v. Robert Welch จะพบว่าองค์ประกอบเพิ่มเติมของการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะนี้ มีองค์ประกอบเพิ่มเติมจากคดีหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดาทั่วไป คือต้องมีเจตนาที่มุ่งร้ายอย่างแท้จริงในการตีพิมพ์ข้อความนั้นด้วย ทำให้คดีต่อมาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสาธารณะจะมีการยึดหลักดังกล่าวนี้ในการพิจารณาคดี และหากเข้าในองค์ประกอบหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ก็พิจารณาได้ว่า เสรีภาพในการตีพิมพ์ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ด้วยเช่นกัน

3.1.1.2.2 บทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 9

ในรัฐธรรมนูญบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสหรัฐอเมริกา ที่มีความเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนและนักแสดงนั้น นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 แล้ว ยังมีรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9 อีกด้วย ซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ว่า

“สิทธิที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้แก่พลเมืองแล้วนั้น ห้ามนำมาตีความที่จะยกเลิกหรือลดลงโดยเด็ดขาด”⁶²

เนื้อความที่มีการบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9 นั้น เป็นการดำเนินการตามหลักการของประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม ซึ่งตรงกันข้ามกับหลักเผด็จการ กล่าวคือ หลักเผด็จการถือว่าประชาชนไม่มีสิทธิจนกว่าจะมีกฎหมายตราออกมาให้สิทธิประชาชน ในขณะที่หลักการ

⁶² The enumeration in the Constitution, of certain rights, shall not be construed to deny or disparage others retained by the people

ประชาธิปไตยเสรีนิยม จะถือว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิในทุกอย่าง ตราบเท่าที่ไม่มีการตรากฎหมายมาจำกัดหรือห้ามเอาไว้ ซึ่งหลักการประชาธิปไตยตามบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 9 เช่นนี้ ถือเป็นหลักประกันแก่ประชาชนว่าสิทธิเสรีภาพต่างๆจะมีครอบคลุมให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง เพราะโดยสภาพในความเป็นจริงแล้ว เพียงรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ถึง 8 ย่อมเป็นเรื่องยากที่จะสามารถบัญญัติรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพเอาไว้ได้อย่างครอบคลุม การมีบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9 ขึ้นมาจึงเป็นการรองรับว่าสิทธิเสรีภาพอื่นๆนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ จะไม่ถูกยกเลิก หรือลดลง ในทางตรงกันข้ามย่อมจะได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกัน และจากการพิจารณาจะพบว่า มิได้มีการรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นการเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเจาะจงในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9 แต่เป็นการรับรองสิทธิเสรีภาพที่มีอยู่เป็นการทั่วไปของประชาชน (Unremunerated Rights) ทำให้ประชาชนสามารถอ้างสิทธิเสรีภาพต่างๆที่นอกเหนือจากที่มีการระบุเอาไว้ในรัฐธรรมนูญได้ และจากคำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ได้เคยพิพากษาคดีต่างๆเอาไว้ จะพบว่ามีสิทธิต่างๆเพิ่มเติมมา ซึ่งถือว่าสิทธิต่างๆเหล่านั้นเป็นสิทธิพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับ อาทิ สิทธิในการเลือกตั้ง (Right to Vote) สิทธิในการเดินทาง (Right to Travel) สิทธิของบุคคลรักร่วมเพศ, สิทธิของสตรีในการทำแท้ง (right to choose to have an abortion) รวมถึงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (right to privacy) อีกด้วย ซึ่งสิทธิในรัฐธรรมนูญบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 9 นี้ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องสื่อมวลชนและนักแสดง ที่เห็นเด่นชัด คือเรื่อง “สิทธิความเป็นส่วนตัว”

สิทธิในความเป็นส่วนตัว ได้เกิดขึ้นจากการที่ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ได้มีการตัดสินวินิจฉัยในกรณีดังกล่าวขึ้น โดยมีการสร้างบรรทัดฐาน ซึ่งศาลตีความบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 9 ว่า สิทธิที่มีได้มีการระบุเจาะจงเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ (IN enumerated Rights) เป็นสิทธิที่อยู่ท่ามกลางหลักศุภนิติกระบวนการ (Due Process Clause) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 14 มีการระบุไว้ว่า

“...มลรัฐใดจะตราหรือบังคับใช้กฎหมายอันเป็นการตัดทอนเอกสิทธิ หรือความคุ้มกันที่พลเมืองสหรัฐจะพึงได้รับไม่ได้ หรือมลรัฐใดจะตัดรอนสิทธิในชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของบุคคล โดยไม่ชอบด้วยวิถีทางที่ถูกต้องแห่งกฎหมาย ตามหลักศุภนิติกระบวนการ หรือปฏิเสธบุคคลในเขตอำนาจไม่ให้ได้รับความคุ้มครองแห่งกฎหมายโดยเท่าเทียมกันไม่ได้”

ทำให้ศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกา ตีความและพิจารณาได้ว่าสิทธิที่มีได้มีการระบุเอาไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างเป็นทางการชัดเจน สิทธินั้นก็อาจถือเป็นสิทธิเสรีภาพที่มีการคุ้มครองภายใต้หลักศุภนิติ

กระบวนการ ส่งผลให้สิทธิหลายประการได้รับการตีความและคุ้มครองโดยศาลฎีกา เช่น สิทธิในการมีบุตร สิทธิในครอบครัว สิทธิในการสมรส สิทธิของสตรีในการทำแท้ง เป็นต้น

สิทธิความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) คือสิทธิที่ป้องกันไม่ให้มีการล่วงละเมิดสิทธิส่วนตัว ในการเข้ามายุ่งเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวที่บุคคลไม่ประสงค์จะให้บุคคลใดเข้ามาแทรกแซง โดยมีสิ่งที่น่าสนใจว่าเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวในสาระสำคัญทั้งสิ้น 4 ประการ ได้แก่

- 1 การนำภาพเหมือนหรือชื่อของบุคคลไปใช้เพื่อประโยชน์ในการทางค้า
- 2 การบุกรุกล่วงล้ำเข้าไปในความเป็นส่วนตัวที่ต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยว
- 3 การเปิดเผยต่อสาธารณะในข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัว
- 4 การเผยแพร่ข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จของบุคคลใดๆ⁶³

สำหรับขอบเขตของสิทธิความเป็นส่วนตัว จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระ มีสิทธิที่จะดำรงชีวิตของตนตามความพึงพอใจส่วนตัวโดยไม่ขัดต่อกฎหมายของบ้านเมือง และในด้านของอาชีพนักแสดงนั้น โอกาสเสี่ยงที่จะมีการละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวโดยสื่อมวลชนนั้นมีอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นการที่สื่อมวลชนนำรูปภาพหรือชื่อของนักแสดงนั้นเอาไปใช้ประโยชน์ทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการที่มี ปาปาราซซี่ (paparazzi) เข้าถ่ายภาพเมื่อนักแสดงหรือบุคคลสาธารณะใช้ชีวิตส่วนตัวและเอาไปเสนอขายข่าวทำประโยชน์ในทางธุรกิจของตน รวมถึงการที่สื่อมวลชนนำเรื่องส่วนตัวของนักแสดงมาเปิดเผยต่อสาธารณะในลักษณะที่เป็นการกระทบกระเทือนต่อชื่อเสียงของนักแสดง ไม่ว่าจะเรื่องดังกล่าวจะเป็นเรื่องจริงหรือไม่ก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอข่าวสารไม่เป็นเรื่องจริง อันกระทบต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวโดยตรงของนักแสดง ซึ่งรายละเอียดของการละเมิดในสิทธิความเป็นส่วนตัวจะมีอธิบายอย่างละเอียดต่อไป ดังนี้แล้ว เมื่อพิจารณาถึงสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติเอาไว้ ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักแสดงและสื่อมวลชนนั้น จะพบว่ารัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9 มีความเกี่ยวข้องตามรายละเอียดข้างต้นนั่นเอง

อย่างไรก็ดี การที่จะพิจารณาถึงเสรีภาพของสื่อมวลชนของสหรัฐอเมริกาในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วนนั้น จำต้องเข้าใจถึงความหมายของสื่อมวลชน

⁶³ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย มานิตย์ จุมปา, รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา คำอธิบายเรียงมาตราพร้อมคำพิพากษาศาลฎีกา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552), หน้า 183.

ตามบริบทของประเทศสหรัฐอเมริกา ความสำคัญ และวิวัฒนาการของการสื่อสารมวลชนในสหรัฐอเมริกาประกอบไปด้วย

3.1.2. ความหมาย ความสำคัญ และวิวัฒนาการของการสื่อสารมวลชนในสหรัฐอเมริกา

3.1.2.1 ความหมายของการสื่อสารมวลชน กับ สื่อมวลชน

การอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน การติดต่อสื่อสารนี้จะทำให้เกิดความเชื่อมโยง และก่อให้เกิดวัฒนธรรมขึ้นระหว่างมนุษย์ ความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของสังคมต่างๆ ล้วนเกิดจากการที่มนุษย์รู้จักที่จะสื่อสารและถ่ายทอดให้แก่กันและกัน เป็นการยากที่มนุษย์จะอยู่ในสังคมโดยไม่ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น การรับรู้ข่าวสารนอกจากจะส่งประโยชน์ให้ทันโลกทันเหตุการณ์แล้ว ยังส่งผลต่อการปรับตัวร่วมกันในสังคมนั้นด้วยบุคคลด้วยกันเอง ดังนั้นจึงไม่อาจปฏิเสธความสำคัญของการติดต่อสื่อสารไปได้

ในประเทศสหรัฐอเมริกานี้ จะพบว่า การสื่อสาร (Communication), การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) และสื่อมวลชน (Mass media) มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยมีความหมายดังต่อไปนี้

“การสื่อสาร” นั้นหมายถึง การให้ความรู้ การนำข่าวสารความรู้ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ด้วยวิธีการพูด การเขียน หรือการสื่อสารทางอื่น โดยมีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ส่งสาร และมีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับสาร⁶⁴

ในขณะที่ “การสื่อสารมวลชน” นั้นหมายถึง กระบวนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในระดับที่ใหญ่ขึ้น โดยสื่อสารและส่งไปยังประชาชนจำนวนมาก ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ (Media of Mass Communication) เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น⁶⁵ นอกจากนี้ยังมีการ

⁶⁴ Communication [mass noun] the imparting or exchanging of information by speaking, writing, or using some other medium: *television is an effective means of communication | at the moment I am in communication with London.*

- [count noun] a letter or message containing information or news. *a telephone communication.*
- the successful conveying or sharing of ideas and feelings: *there was a lack of communication between Pamela and her parents.*

⁶⁵ mass communication; noun [mass noun] : the imparting or exchanging of information on a large scale to a wide range of people: *that modern miracle of mass communication—the telephone | the development of electronic mass communication extended the scope of propaganda.*

ให้คำนิยามของการสื่อสารมวลชนเอาไว้ ในหนังสือ perspective on Mass Communication โดย Warren A. Age and other ไว้ว่า การสื่อสารมวลชนเป็นกระบวนการส่งข่าวสาร ความคิด ทัศนคติ ไปยังผู้รับข่าวสารจำนวนมากที่มีลักษณะต่าง ๆ กัน โดยใช้สื่อมวลชน (Mass Media) เป็นตัวช่วยและช่องทางได้ในการส่งข่าวสารนั้นๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และอื่นๆ

สำหรับ “สื่อมวลชน” (Mass media) หมายความรวมถึงทั้งสื่อที่ไม่ได้เป็นบุคคล และเป็นบุคคล โดยสื่อที่ไม่ใช่บุคคลได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงสื่อสมัยใหม่ อาทิ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ รวมถึงลักษณะที่เป็นบุคคล ได้แก่ นักหนังสือพิมพ์ นักจัดรายการวิทยุ นักจัดรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

การส่งต่อข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น อาจพิจารณาแบ่งแยกได้ออกเป็น 2 ลักษณะ⁶⁶ โดยลักษณะแรก เป็นการส่งข้อมูลแบบ “One-to-many” โดยเป็นการส่งข้อมูลข่าวสารในลักษณะของการเผยแพร่โดยการพิมพ์และการถ่ายทอด (publishing or broadcasting) โดยการสื่อสารลักษณะนี้ จะต้องอาศัยองค์ประกอบในการส่งสารที่เป็นตัวกลาง เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น เพื่อให้สื่อมวลชน ทำการเผยแพร่ข้อมูลนั้นๆผ่านตัวกลาง และส่งสารดังกล่าวไปยังประชาชนจำนวนมาก โดยการส่งข้อมูลในลักษณะดังกล่าวนี้ จากเดิมที่บทบาทของผู้ส่งสารจะเป็นสื่อมวลชนแต่เพียงเท่านั้น แต่ปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีที่มีมากขึ้น ทำให้การส่งข้อมูลสามารถกระทำได้โดยบุคคลธรรมดา กระทำหน้าที่เสมือนสื่อมวลชน โดยส่งข้อมูลผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ลักษณะที่สองของการส่งข้อมูล เรียกว่าการส่งข้อมูลแบบ “Many-to-many” โดยวิธีการส่งข้อมูลข่าวสารในลักษณะนี้ เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับพัฒนาการของการสื่อสารทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการส่งข้อมูล โดยบุคคลธรรมดาสามารถเป็นผู้ส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบ (input) และเป็นผู้รับข้อมูล (receiver) ไปพร้อมๆกัน เป็นลักษณะการสื่อสารจากมวลชนไปสู่มวลชนด้วยตัวเอง โดยการสื่อสารเช่นนี้จะสามารถสื่อสารออกไปได้อย่างไม่สิ้นสุด เป็นการขยายบทบาทของการสื่อสาร จากเดิมที่มีเพียงแค่อสื่อมวลชนเท่านั้นที่สามารถส่งสารได้ แต่บุคคลธรรมดาที่มีได้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนก็สามารถกระทำหน้าที่ดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน

ลักษณะอย่างกว้างของการสื่อสารมวลชน และสื่อมวลชนนั้น ไม่เพียงแคในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ความหมายและลักษณะโดยทั่วไป จะพบว่า การสื่อสารมวลชน มีขั้นตอนที่ประกอบด้วย

⁶⁶ คณาธิป ทองวีรวงศ์, กฎหมายเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2555), หน้า 28.

องค์ประกอบในการสื่อสาร มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการสื่อสาร และการสื่อสารนั้นจะต้องเข้าถึงผู้รับสารในเวลาที่ยรวดเร็ว โดยกลุ่มผู้รับสารนั้นเป็นคนจำนวนมาก และการเผยแพร่และส่งต่อข่าวสารในระหว่างกลุ่มคนนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการส่งต่อไปยังคนกลุ่มมากด้วยวิธีที่เข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็วผ่านเครื่องมือและสื่อที่มีความสามารถในการกระจายข่าวสาร ได้แก่ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ การสื่อสารมวลชน ยังต้องให้ความสำคัญกับการกระจายข่าวสารความรู้ อันจะส่งประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้ อิทธิพลของการสื่อสารมวลชนและสื่อมวลชนมีมากในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากทัศนคติ ค่านิยมของสังคมโดยรวมนั้นแปรผันตามสิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ถือเป็นประเทศประชาธิปไตยต้นแบบประเทศหนึ่งของโลก มีการให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ และภาระของการสื่อสารมวลชนและสื่อมวลชนอย่างยิ่ง การเข้าแทรกแซงของรัฐบาลมิอาจกระทำได้ เว้นแต่มีการให้อำนาจผ่านทางกฎหมายไว้ ทั้งนี้ เพราะสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา นับว่าเป็นสถาบันและเป็นองค์กรหนึ่งที่ทำเพื่อประชาชนและสังคมโดยรวมเป็นสำคัญ มุ่งเน้นในด้านของการนำเสนอสิ่งที่ควรเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เนื่องจากการสื่อสารมวลชนนั้นเป็นการสื่อสารในลักษณะที่เป็นสาธารณะ คือเป็นการสื่อสารที่มุ่งไปยังสาธารณชน ไม่ใช่การสื่อสารที่เป็นส่วนตัว ข่าวสารที่นำเสนอออกไปจึงต้องมีความเกี่ยวข้องกับสาธารณชน รวมถึงเนื้อหาของสารที่แพร่ออกไปก็จะต้องอาศัยความรวดเร็วผ่านทางเทคโนโลยีต่างๆอีกด้วย

3.1.2.2 ความสำคัญของการสื่อสารมวลชน

การสื่อสารมวลชนนั้น มีบทบาทอันสำคัญอย่างยิ่งในการที่ประชาชนจะรับรู้ข่าวสารทั่วไป นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมโดยรวมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้ มีสื่อมวลชนมากมายหลายประเภทด้วยกัน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และด้วยการพัฒนาทางเทคโนโลยี เมื่อเกิดระบบอินเทอร์เน็ตขึ้น สื่อมวลชนในสภาพของสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆก็ปรากฏมากขึ้น และประชาชนมีช่องทางมากขึ้นในการที่จะบริโภคข่าวสารและความรู้ต่างๆ โดยประชาชนมีสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารผ่านทางช่องทางต่างๆ นับว่าการสื่อสารมวลชนมีความสำคัญโดยตรงต่อการรับรู้ของประชาชนในทุกแง่ นอกเหนือไปจากเรื่องที่เป็นข้อมูลความรู้ ยังรวมถึงเรื่องบันเทิง ความสนุกสนานเพลิดเพลินต่างๆ นับว่าทั้งสาระและสิ่งที่เป็นความบันเทิง อีกทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ต่างต้องอาศัยสื่อมวลชนทั้งสิ้นในการจะเผยแพร่ข้อมูลต่างๆเหล่านั้น

ในยุคสมัยปัจจุบันนี้นั้น การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศมีมากขึ้น ทำให้การสื่อสารมวลชนมีความกว้างไกลออกไปในขอบเขตที่กว้างขวางกว่าเดิม ส่งผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของทั้งผู้สื่อสารและผู้รับสารโดยตรง อีกทั้งด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าว บทบาทของสื่อมวลชนจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงแค่อ่านข่าวแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ประชาชน ปังเจกชนทั่วไปยังสามารถที่จะเข้าสู่กระบวนการส่งสารไปสู่สาธารณชนได้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ที่เกิดขึ้น เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เป็นต้น ทำให้การสื่อสารมวลชนได้รับความสำคัญและจำเป็นต้องมีการพิจารณาถึงการใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการสื่อสารนี้

ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น สื่อมวลชนนับว่ามีหน้าที่หลักในการที่จะส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่มีความจำเป็นต่อบ้านเมือง ไปยังประชาชนในประเทศ โดยบทบาทความสำคัญของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกามีหลายประการด้วยกันนอกเหนือไปจากการส่งข้อมูลข่าวสารแต่เพียงอย่างเดียว ในกรณีนี้ ได้มีทฤษฎีบรรทัดฐาน (Normative Theory) ที่อธิบายและศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ที่สื่อมวลชนพึงกระทำ ภายใต้ค่านิยม กรอบและบรรทัดฐานของสังคม โดยในเรื่องดังกล่าวนี้ Mc Quail Denis ได้อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ ความสำคัญของสื่อมวลชนที่พึงกระทำทั้งสิ้น 5 ประการ⁶⁷ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการให้ข้อมูล (information) โดยรายงานความเป็นไปสถานการณ์ต่างๆให้แก่ประชาชนในสังคมได้รับทราบ

ประการที่สอง สื่อมวลชนมีบทบาทความสำคัญในแง่ของการประสานสัมพันธ์ (Correlation) โดยต้องประสานกิจกรรมต่างๆของสังคม ที่จัดขึ้นไม่ว่าจะเป็นโดยภาคส่วนใด ให้คนในสังคมได้มีส่วนร่วม เกิดเป็นความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจของคนหมู่มาก

ประการที่สาม สื่อมวลชนจำเป็นต้องสร้างความต่อเนื่อง (Continuity) เนื่องจากในสังคมมีทั้งกระแสของวัฒนธรรมหลัก (dominant culture) และวัฒนธรรมรอง (sub-dominant culture) จึงเป็นบทบาทของสื่อมวลชนในการที่จะเชื่อมกระแสวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมรองเหล่านั้นเข้าด้วยกัน เพื่อให้สังคมมีความต่อเนื่อง

⁶⁷ Mc Quail Denis, *Mass Communication : An Introduction* (London Sage, Sage).

ประการที่สี่ สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการสร้างความบันเทิง (Entertainment) ส่งผ่านความบันเทิงผ่านการนำเสนอข่าวสารต่างๆให้แก่คนในสังคม

ประการที่ห้า สื่อมวลชนมีบทบาทต่อการรวบรวมและระดมพลังกำลัง (Mobilization) เพื่อประการใดประการหนึ่งของผู้คนในประเทศ เช่นการระดมกำลังคนในการบำรุงศาสนา การพัฒนาประเทศ การพัฒนาด้านการศึกษา เป็นต้น

นอกจากนี้แล้ว สื่อมวลชนยังนับว่ามีความสำคัญในแง่ของการตรวจสอบการทำงานของการบริหารประเทศ มีหน้าที่สอดส่องดูแลความเรียบร้อย ความเป็นไปของสถานการณ์ต่างๆ และรายงานสถานการณ์ต่างๆให้แก่ประชาชนได้รับทราบต่อไป รวมถึงยังมีบทบาทในการที่จะกลั่นกรองข้อมูลในการเผยแพร่ออกสู่สาธารณชนอีกด้วย เพราะปัจจุบัน ข้อมูลต่างๆในการสื่อสารมวลชนนั้นมีหลายระดับ การคัดกรองข้อมูลที่ถูกต้อง สำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนจึงเป็นเรื่องสำคัญในการนำเสนอข่าวสารต่างๆ

สื่อมวลชนมีความสำคัญในหลายแง่มุมด้วยกัน ในแง่ของการบริหารประเทศและการพัฒนาประเทศนั้น จะต้องอาศัยความเห็นของประชาชนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้ประเทศก้าวและพัฒนาต่อไป ดังนั้น เสรีภาพของประชาชนในการแสดงออกจึงต้องได้รับการให้ความสำคัญ โดยสื่อมวลชนมีบทบาทและความเกี่ยวข้องคือ สื่อมวลชนอาจใช้พื้นที่ของตนเพื่อเป็นพื้นที่ในการที่คนในสังคมจะแสดงความคิดเห็นต่างๆ เมื่อประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความเห็น ย่อมต้องอาศัยเครื่องมือและองค์ประกอบเพื่อที่จะทำให้การรับรองเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวนี้เป็นจริงขึ้นมา สื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นสื่อกระแสหลัก จำพวกวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อกระแสใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีจำพวกสื่อสังคมออนไลน์ สื่ออินเทอร์เน็ต ล้วนแต่มีความสำคัญต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชนทั้งสิ้น

ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น บทบาทความสำคัญของการสื่อสารมวลชนนอกจากในแง่ของการบริหารและการพัฒนาประเทศแล้ว การสื่อสารมวลชนยังมีบทบาทและความสำคัญในแง่ของการบังคับใช้กฎหมายเช่นเดียวกันนานาประเทศ กล่าวคือ กฎหมายที่มีการปรับปรุงแก้ไข ต้องอาศัยสื่อมวลชนในการที่จะช่วยเผยแพร่ออกไปให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้กันเป็นวงกว้าง อีกทั้งเมื่อประชาชนมีการเรียกร้องในแง่ของการต้องการให้เกิดการปรับปรุงกฎหมาย สื่อมวลชนก็นับว่าเป็นตัวกลางที่จะนำเสนอข่าวสารและความคิดเห็นของประชาชน ไปยังผู้มีบทบาทในรัฐในการที่จะรับ

ฟังและนำข้อความเห็นเหล่านั้นไปปรับปรุงกฎหมายต่อไป แต่อย่างไรก็ดี ถึงแม้บทบาทของสื่อมวลชน จะมีมากในสังคม และล้วนแต่มีความสำคัญ แต่การใช้อำนาจของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสาร รวมถึงการเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ก็ต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในยุคที่มีการนำเสนอข่าวสารด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยความรวดเร็ว เพราะข่าวสารก่อนที่จะนำเสนอออกไปนั้นจะต้องได้รับการกลั่นกรองว่ามีความสำคัญและประโยชน์ต่อส่วนรวม ประกอบกับหาก สื่อมวลชนใช้สิทธิของตนกระทำหน้าที่เกินเลยขอบเขต แทนที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม อาจ กลับกลายเป็นการสร้างควมวุ่นวายให้แก่สังคม เช่น ในบางครั้งการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน ก็เกิด การละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพส่วนตัวของบุคคลเป็นต้น ดังนั้นถึงแม้สื่อมวลชนจะมีบทบาทและ ความสำคัญในทางก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย แต่สื่อมวลชนเองก็ต้องตระหนักต่อสิทธิเสรีภาพที่ตนมี เพื่อไม่ให้ก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง

3.1.2.3 วิวัฒนาการของการสื่อสารมวลชน

มนุษย์ตั้งแต่สมัยโบราณ แม้ในยุคที่ยังไม่มีความก้าวหน้าทางวัฒนธรรมมากเท่าใดนัก หากแต่ สิ่งที่มนุษย์กระทำมาโดยตลอดตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงสมัยปัจจุบัน คือมนุษย์ได้ “สื่อสาร” มีการ เรียนรู้ที่จะสื่อสาร พัฒนาทักษะการถ่ายทอดของตัวเอง แม้จะยังไม่มีภาษา แต่มนุษย์ก็เรียนรู้ที่จะทำ สัญลักษณ์ ใช้อากัปกริยาในการสื่อสารต่อกันและกัน เพราะทั้งนี้ มนุษย์ล้วนมีความรู้สึก ความรู้และมี ประสบการณ์ของตนเอง และการถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกให้แก่ผู้อื่นได้รู้ นับเป็นขั้นตอน สำคัญที่จะทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้ที่จะใช้ชีวิต ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกัน โดยในระยะแรกนั้น มนุษย์ ได้ถ่ายทอดความรู้สึกของตัวเองผ่านรูปภาพ ท่าทาง ต่อมาเมื่อมีการพัฒนามากขึ้น เกิดภาษาที่ใช้ใน การสื่อสาร มนุษย์จึงได้เรียนรู้ที่จะใช้ภาษาของตนสื่อสารต่อกันผ่านการพูด เรียกว่า “ภาษาพูด” เมื่อ มีภาษาเกิดขึ้น รูปแบบการสื่อสารนอกจากภาษาพูด จึงมี “ภาษาเขียน” ปรากฏขึ้นมา การถ่ายทอด และการสื่อสารของมนุษย์จึงเริ่มมีแบบแผนและสื่อสารได้หลายรูปแบบมากขึ้น นับเป็นจุดเริ่มต้นของ พัฒนาการของการสื่อสารหลากหลายรูปแบบในยุคปัจจุบัน

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการคิดค้นเครื่องมือการ สื่อสาร ปรับปรุง ประยุกต์และพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสาร เกิดเป็นระบบการพิมพ์ ระบบดาวเทียม เพื่อเอาไว้ใช้สื่อสาร ทำให้ขอบเขตของการสื่อสารกว้างไกลยิ่งขึ้น ไม่ถูกจำกัดอยู่เฉพาะการสื่อสาร แบบส่วนตัว แต่เกิดการสื่อสารในหมู่คนจำนวนมาก โดยใช้เทคโนโลยีที่มีการประดิษฐ์คิดค้นขึ้น เพื่อ ส่งสารไปยังคนส่วนใหญ่ เกิดการประดิษฐ์นวัตกรรมต่างๆ เช่น กระดาษ หมึกพิมพ์ เครื่องพิมพ์

ตลอดจนมีการคิดค้นการสื่อสารผ่านเสียงและภาพ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ จนมาถึงในยุคปัจจุบันมีระบบอินเทอร์เน็ต เครือข่ายที่กว้างไกลนี้ทำให้มนุษย์สื่อสารถึงกันได้ง่ายขึ้นแม้จะอยู่คนละพื้นที่ และจุดเปลี่ยนเหล่านี้ถือเป็นอย่างหนึ่งพัฒนาการของการสื่อสารมวลชน (mass communication)

การสื่อสารมวลชน เป็นกระบวนการที่องค์การสื่อมวลชน ได้มีการส่งสารไปยังมวลชน โดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการส่งสารนั้น โดยการรับสารของผู้รับสารจะมีความกระจัดกระจายกันในพื้นที่ต่างๆ และกระบวนการในการถ่ายทอดข่าวสาร ความคิด เรื่องราว อารมณ์ ประสบการณ์ ต่างๆนั้นจะสามารถส่งต่อไปด้วยวิธีการสื่อสารที่แตกต่างกัน เช่น สื่อสารผ่านการพูด ผ่านรูปภาพ สัญลักษณ์ ตัวหนังสือ ตัวเลข กิริยาอาการท่าทางต่างๆ โดยจุดประสงค์หลักคือกระตุ้นเพื่อให้มนุษย์สามารถเข้าใจกันและกันได้ โดยเมื่อมีการพัฒนาทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ มากขึ้น จึงเกิดผลทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านการสื่อสารมวลชนอย่างรวดเร็ว สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการที่จะเสาะแสวงหาข่าวสาร โดยมีหน้าที่เป็นตัวกลางที่จะคอยรายงานข่าวสาร (information) ความเห็นต่างๆ (opinion) ทศนคติ (attitude) และมุมมอง (vision) ไปสู่คนจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลขึ้นเรื่อยๆต่อการกำหนดทิศทางของสังคม

สำหรับการสื่อสารมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้นำหลายๆด้านทั้งในด้านของนวัตกรรม เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ ประกอบกับเสรีภาพที่ได้รับการเปิดกว้างในประเทศ ทำให้วงการการสื่อสารมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นได้รับความสำคัญและมีวิวัฒนาการที่ดีกว่า โดยการสื่อสารมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกาอาจแบ่งได้เป็น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่ออื่นๆ โดยวิวัฒนาการของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกานั้น เริ่มมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ สือหนังสือ (Book Publishing) สื่อนิตยสารหรือสื่อวารสาร (periodicals) และสือหนังสือพิมพ์ (newspaper)

โดยทั่วไปแล้ว อุตสาหกรรมสื่อสิ่งพิมพ์รวมถึงสื่อวิทยุโทรทัศน์ในสหรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนรัฐ เนื่องจากมีการพิจารณา และมีการแนวคิดในลักษณะที่ต้องการให้เกิดอิสระในการทำงานของสื่อมวลชน โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาล รัฐบาลจะเว้นพื้นที่ให้แก่สื่อมวลชนในการที่จะเลือกในการนำเสนอข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาได้มีการรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของสื่อสิ่งพิมพ์ แม้ว่าสหรัฐอเมริกาไม่มีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการรวมอำนาจในตลาดสิ่งพิมพ์และสื่อมวลชน แต่ก็ไม่ได้เกิดปัญหาขึ้นเท่าใดนักในเรื่องของการ

ผูกขาดอำนาจตลาดของสื่อดังกล่าว เพราะสหรัฐอเมริกามีกฎหมายที่ว่าด้วยการต่อต้านการผูกขาดทางการค้าที่สามารถใช้บังคับได้กับการค้าและธุรกิจทุกประเภท

อย่างไรก็ดี ในด้านของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น ในเวลาต่อมา รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ขึ้น เรียกว่า “Newspaper Preservation Act” เกี่ยวกับการรวมหนังสือพิมพ์ขึ้น โดยรายละเอียดของ “Newspaper Preservation Act” นี้ เป็นการอนุญาตให้มีการรวมธุรกิจเข้าด้วยกัน รวมการโฆษณาและข้อมูลเข้าด้วยกันได้ตั้งแต่สองแห่งขึ้นไป เพื่อนำไปจัดพิมพ์หนังสือพิมพ์ได้ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกัน โดยมีเงื่อนไขคือคณะบรรณาธิการและผู้ที่ทำงานนั้นจะต้องมีนโยบายในการนำเสนอข่าวสารแบบแยกออกจากกันและเป็นอิสระซึ่งกันและกัน เนื่องจากก่อนหน้านี้ ได้มีการซื้อกิจการหนังสือพิมพ์รายย่อยในสหรัฐอเมริกา โดยสำนักพิมพ์ใหญ่ 4 แห่ง ได้แก่ Gannette, Knight-Rider, Newhouse, Times Mirror ทำให้หนังสือพิมพ์เกิดการลดลงอย่างรวดเร็ว สาเหตุเนื่องมาจากรัฐบาลได้ตระหนักถึงเสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระของหนังสือพิมพ์ และรัฐบาลเกรงว่าหากไม่กระทำการดังกล่าว ในเวลาต่อไปอาจเกิดความไม่ชัดเจนและเกิดการบริหารการจัดการสำนักพิมพ์ที่เล็กกว่าให้อยู่ภายใต้อำนาจของสำนักพิมพ์ที่ใหญ่กว่า เกิดความไม่อิสระในการนำเสนอข่าวสารขึ้น

ในด้านของการสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ เช่น วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ก็ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องมีการออกกฎหมายต่างๆมากมายเพื่อที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่การสื่อสารมวลชนในการที่จะเสาะแสวงหาข่าวสารและนำเสนอข่าวสารต่างๆ ให้อิสระและมีการรับรองเสรีภาพและสิทธิต่างๆ อย่างไรก็ตาม ด้วยวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้นอกจากการที่ประชาชนจะได้รับข่าวสารอย่างกว้างขวางจากการนำเสนอของสื่อมวลชนแล้ว ยังเกิดผลกระทบในแง่ลบตามมา เช่น ประชาชน หรือบุคคลสาธารณะ เช่น นักแสดง นักการเมือง เป็นต้น ได้รับผลกระทบที่เนื่องจากการละเมิดในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ทำให้เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่าสื่อมวลชนมีขอบเขตในการนำเสนอข่าวสารได้มากน้อยเพียงใด โดยในสหรัฐอเมริกานั้น ได้มีองค์กรต่างๆที่จัดตั้ง และเข้ามาควบคุมในส่วนของการนำเสนอข่าวสาร เพื่อไม่ให้มีการละเมิดต่อบุคคลทั่วไป และเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่ของวงการสื่อสารมวลชนในสหรัฐอเมริกา เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการสื่อสารมวลชนต่อไป

3.1.3. มาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา

3.1.3.1 มาตรการควบคุมทางกฎหมาย

ในสหรัฐอเมริกา การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนมีหลายมาตรการ มาตรการทางกฎหมายเป็นหนึ่งในมาตรการที่ช่วยควบคุมการนำเสนอข่าวสาร ให้ยังคงไว้ซึ่งสมดุลในเสรีภาพในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน และสิทธิที่จะรับรู้ของประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องและเกี่ยวพันกัน อีกทั้งการที่สื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวใดๆก็ตาม จะต้องคำนึงว่าผู้ที่ถูกสื่อมวลชนพาดพิงและนำมาเสนอข่าวนั้น ได้รับผลกระทบในแง่ของการถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือไม่ หากเกิดการละเมิดขึ้น และมีความเสียหายเกิดขึ้นต่อบุคคลผู้ที่ตกเป็นข่าว บุคคลนั้นย่อมสามารถใช้สิทธิทางกฎหมายในการที่จะเอาผิดต่อสื่อมวลชน เรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการนำเสนอข่าวนั้นๆได้ การที่บุคคลนั้นจะใช้สิทธิในการเรียกร้องดังกล่าว โดยการทั่วไปแล้ว บุคคลนั้นย่อมนำกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา เข้าปรับใช้เพื่อบังคับให้สื่อมวลชนรับผิดชอบต่อความเสียหายดังกล่าวได้

อย่างไรก็ดี เนื่องจากสื่อมวลชน มีหลายประเภท เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำพวกวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวมถึงอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ กฎหมายที่ควบคุมจึงมีความแตกต่างกันออกไป โดยกฎหมายที่ควบคุมมีดังต่อไปนี้

สำหรับสื่อมวลชนประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ ในบางประเทศนั้น จะมีกฎหมายเกี่ยวกับการพิมพ์ (press law) ออกมาบังคับใช้โดยเฉพาะ แต่มีประเด็นปัญหาที่ว่า ในการบังคับใช้กฎหมายการพิมพ์นี้ จะเป็นการลิดรอนและควบคุมการพิมพ์ของสื่อมวลชน (freedom of press) และขัดต่อเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ทำให้ในประเทศที่ใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการพิมพ์เพื่อควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์นี้ไป เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ในสหรัฐอเมริกาก็ไม่ได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการพิมพ์ หรือกฎหมายหนังสือพิมพ์เป็นการเฉพาะเจาะจง โดยในด้านของเสรีภาพในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้น กฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้มีการรับรองเสรีภาพดังกล่าวนี้ไว้อย่างกว้างๆ ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา รวมไปถึงมีหลักกฎหมายเฉพาะเช่น กฎหมายหมิ่นประมาท กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งลามกหยาบคาย (obscenity, pornography and other dirty words) กฎหมายว่าด้วยเสรีภาพในข้อมูลข่าวสาร (freedom of information act) กฎหมายลิขสิทธิ์ (copyright act.) เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดในส่วนดังกล่าวนี้ จะมีการได้กล่าวถึงต่อไปในหัวข้อว่าด้วยข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา

สำหรับในด้านของสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่ง คือสื่อมวลชนอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic media) อันได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียง (radio) สื่อวิทยุโทรทัศน์ (television) สื่อภาพยนตร์ (movie)

สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ (internet and social media) เป็นต้น สำหรับสื่อมวลชนประเภทนี้นั้น การที่จะมีกฎหมายออกมาควบคุมเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน เพราะนอกเหนือจากจะมีการกระทบต่อเสรีภาพในการพูดแสดงความคิดเห็น (Freedom of speech) แล้ว ยังมีความเป็นไปได้ที่จะกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of expression) ในการที่จะกำหนดกฎหมายในเรื่องดังกล่าวนี้ ในสหรัฐอเมริกาได้มีการรับรองเสรีภาพในการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นเอาไว้อย่างกว้าง ในรัฐธรรมนูญ และในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 และ 9 เป็นการให้ความคุ้มครองผ่านรัฐธรรมนูญนั่นเอง

แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากสื่อมวลชนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมีรายละเอียดปลีกย่อยของการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเนื้อหา ฝั่งรายการ สิ่งที่น่าเสนอต่อประชาชน การที่จะมีกฎหมายที่รับรองเสรีภาพเอาไว้เพียงแต่ในรัฐธรรมนูญเท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ แต่จะมีกฎข้อบังคับเพิ่มเติมที่นอกเหนือจะเป็นการรับรองเสรีภาพดังกล่าวให้แก่สื่อมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ยังเป็นการ “ควบคุม” มิให้สื่อมวลชนใช้อำนาจที่ตนมีเกินสมควร ทั้งนี้การแสดงออกผ่านทางรายการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ เป็นต้น ล้วนแต่ต้องมีมาตรฐานในการนำเสนอและวางผังรายการ มีความสมดุลและยุติธรรมในการนำเสนอรายการ ดังนั้น ในสหรัฐอเมริกา เมื่อปีค.ศ. 1934 จึงได้มีการประกาศใช้กฎหมายการสื่อสารมวลชน ที่เรียกว่า “Communications Act 1934” โดยมีการตั้งองค์กรกลางที่เป็นอิสระ ขึ้นมากำกับดูแลสื่อกระจายเสียงต่างๆ องค์กรกลางดังกล่าว คือ “Federal Communications Commission” หรือที่รู้จักกันในนาม FCC นั่นเอง

โดย Communications Act 1934 นั้นเป็นหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ในการที่จะให้ FCC นำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปปรับเป็นกฎข้อบังคับเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลจริง หลักเกณฑ์ของ communications act 1934 ปรากฏอยู่ในส่วนแรกของบัญญัติ โดยมุ่งเน้นเรื่องของการควบคุมในด้านของการสื่อสารโดยสายหรือคลื่นวิทยุ ให้ใช้งานให้ได้ไกลที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ในสหรัฐอเมริกาและใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับต้องอำนวยความสะดวกและจัดความเหมาะสมให้สมดุลกันระหว่างค่าบริการ ค่าใช้จ่ายที่ประชาชนพึงต้องจ่ายและต้องเป็นไปอย่างคำนึงถึงความปลอดภัยและมั่นคงของประเทศ อีกทั้งยังต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ความสะดวก และความจำเป็น (public interest, convenience and necessity) โดยรายละเอียดของระเบียบข้อบังคับของ FCC จะปรากฏและอธิบายอยู่ในหัวข้อการควบคุมการนำเสนอข่าวสารในสหรัฐอเมริกาโดยองค์กรอิสระของรัฐต่อไป

3.1.3.2 มาตรการควบคุมกันเองโดยสื่อมวลชน

นอกเหนือไปจากมาตรการในการควบคุมสื่อมวลชนโดยกฎหมายแล้ว สื่อมวลชนด้วยกันเอง ยังมีมาตรการที่ออกมาควบคุมกันและกันเอง โดยประเทศที่ใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย หลายประเทศ ได้นำมาตรการนี้มาปรับใช้กับประเทศของตน เนื่องจากเป็นวิธีการที่รัฐไม่ต้องเข้าไปแทรกแซง อีกทั้งการกำหนดมาตรการใดๆ ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ออกมาใช้บังคับนั้นเกิดจากสื่อมวลชนด้วยกันเองเป็นผู้กำหนด เพราะสื่อมวลชนย่อมรู้ดีที่สุดในสาขาและแขนงงานของตนที่ทำอยู่นั้น มีความต้องการด้านใดเป็นพิเศษและเรื่องใดจำเป็นต้องได้รับการกวดขันและเข้มงวด จึงเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพสื่อมวลชนเมื่อมีมาตรการการควบคุมกันเองโดยสื่อมวลชน

สำหรับมาตรการการควบคุมกันเองโดยสื่อมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ในด้านของสื่อสิ่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ ในปีค.ศ.1922 มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์แห่งสหรัฐอเมริกา หรือที่รู้จักกันในนามสมาคมบรรณาธิการนักหนังสือพิมพ์อเมริกัน (American Society of Newspaper Editors) และมีการออกกฎระเบียบวิชาชีพแก่นักหนังสือพิมพ์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Canons of Journalism) ซึ่งหลักเกณฑ์เริ่มต้นมาจากการนำเสนอข่าวสารของนักหนังสือพิมพ์ จำต้องคำนึงถึงประโยชน์แห่งสาธารณชนและจะต้องมีความหวังใน ชีวิตของมนุษย์ทุกคน อีกทั้งสื่อมวลชนยังต้องตระหนักว่าตนมีผลอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงต้องรับผิดชอบต่อผู้รับสารของตน รวมถึงรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และประเทศของตนเพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

สำหรับเป้าหมายของการจัดตั้งสมาคมบรรณาธิการนักหนังสือพิมพ์อเมริกันนั้น มีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 5 ประการ ได้แก่

1. เพื่อรักษาสีทิวของสื่อมวลชน และนักหนังสือพิมพ์ให้เป็นไปตามสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 และเพื่อเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ
2. เพื่อผลักดันการเสาะแสวงหาข่าวสารของนักสื่อมวลชน ในรูปแบบที่มีความหลากหลายมากขึ้น
3. เพื่อส่งเสริมบทบาทของสื่อมวลชน ในการที่จะนำเสนอข่าวสารที่มีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อประชาชนในฐานะพลเมือง
4. เพื่อกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในแวดวงการสื่อสารมวลชน
5. เพื่อให้หนังสือสารมวลชน และนักหนังสือพิมพ์ทุกคนได้เคารพซึ่งกันและกัน

ในด้านของกฎระเบียบวิชาชีพแห่งนักหนังสือพิมพ์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Canons of Journalism) นั้นมีด้วยกันทั้งหมด 7 หมวดบัญญัติด้วยกัน โดยในหมวดที่ 1 นั้นว่าด้วยเรื่องของชื่อของสมาคมฯ หมวดที่ 2 เกี่ยวกับสมาชิกของสมาคมฯ โดยรายละเอียดจะระบุถึงที่มาของสมาชิก หน้าที่ประธานของสมาคม รวมถึงพันธมิตรของสมาคม สำหรับในหมวดที่ 3, 4 และ 5 นั้นเป็นกฎระเบียบเกี่ยวกับคณะผู้บริหาร และบทบาทของสมาชิก รวมถึงผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหาร ตามลำดับ และในส่วนของหมวดที่ 6 ว่าด้วยเรื่องของการประชุมสมาคมฯ ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการคัดเลือกคณะกรรมการของสมาคมฯ นั้นอยู่ในหมวดที่ 7 สำหรับในหมวดที่ 8 นั้นว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการพักงานของสมาชิกและการฟื้นฟูสภาพความเป็นสมาชิก โดยมีบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนสุดท้ายของระเบียบฯ เพิ่มเข้ามาอีกด้วย

สมาคมบรรณาธิการนักหนังสือพิมพ์อเมริกัน (American Society of Newspaper Editors) นั้น มีการดำเนินงานภายใต้หลักเกณฑ์ทางจริยธรรมของสื่อมวลชน 6 ประการ ได้แก่

ประการที่ 1 : ความรับผิดชอบ กล่าวคือ ผู้อ่านมีสิทธิที่จะคล้อยตามและเชื่อถือต่อหนังสือพิมพ์ ดังนั้นการนำเสนอข่าวของนักสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักหนังสือพิมพ์ จะต้องเคารพต่อข้อเท็จจริงที่นำเสนอ และนำเสนอข่าวด้วยความรับผิดชอบและตระหนักถึงผลประโยชน์ส่วนรวม มิใช่ผลประโยชน์ส่วนตัวของนักหนังสือพิมพ์เอง

ประการที่ 2 : เสรีภาพของสื่อมวลชน กล่าวคือ เสรีภาพของสื่อมวลชนคือการได้รับการปกป้อง เป็นเสรีภาพที่สำคัญในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง เป็นเสรีภาพที่ไม่อาจปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงได้ เพราะมีการรับรองเอาไว้แล้วในกฎหมาย

ประการที่ 3 : เป็นอิสระจากการควบคุมและการแทรกแซงใดๆ กล่าวคือ ไม่มีผู้ใดจะแทรกแซงการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้ ยกเว้นการนำเสนอข่าวสารใดที่เป็นการขัดต่อผลประโยชน์สาธารณะ หรือเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลย่อมสามารถเข้าควบคุมการนำเสนอข่าวเช่นว่านั้นได้

ประการที่ 4 : สื่อมวลชนจะต้องนำเสนอข่าวสารด้วยความจริงใจ ความจริง ความถูกต้อง และความเชื่อถือที่ดี เพื่อให้ผู้รับสารและผู้อ่านทุกคนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเสพข่าวสารนั้น

ประการที่ 5 : นำเสนอข่าวสารด้วยความเป็นกลาง กล่าวคือ การปฏิบัติตนของสื่อมวลชนจะต้องมีความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างการรายงานข่าวและการแสดงความคิดเห็น การรายงานข่าวควรจะเป็นอิสระจากความเห็นหรืออคติใด ๆ ไม่ควรสอดแทรกทรรศนะส่วนตัว อันจะเป็นการชักจูงผู้อ่าน

ประการที่ 6 : สื่อมวลชนต้องนำเสนอข่าวด้วยความเป็นธรรม ทุ่ม่ควรนำเสนอสิ่งใดที่ล่วงละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว และกระทบต่อชื่อเสียงของปัจเจกชนด้วยความไม่เป็นธรรม

การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนกันเองนั้น นอกเหนือไปจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการควบคุมข้างต้นแล้ว การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนแขนงอื่นในสหรัฐอเมริกา อาทิเช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์นั้น จะอยู่ในรูปขององค์กรอิสระของรัฐเป็นส่วนใหญ่ โดยมีองค์กรกลางที่เป็นอิสระ ขึ้นมากำกับดูแลสื่อกระจายเสียงต่างๆ องค์กรกลางดังกล่าวคือ “Federal Communications Commission” หรือ FCC นั่นเอง

3.1.3.2.1 ควบคุมโดยองค์กรอิสระของรัฐ (FCC)

มาตรการการควบคุมตนเอง เกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกาอีกมาตรการ ที่ได้ผลและเป็นมาตรการที่เกิดจากความตระหนักในบทบาทของบุคคลในแวดวงการสื่อสารมวลชนด้วยกันเอง คือมาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารโดยองค์กรอิสระของรัฐ โดยพื้นฐานแล้ว สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ของตนบนพื้นฐานของจรรยาบรรณในวิชาชีพสื่อมวลชน แต่เพียงจรรยาบรรณอย่างเดียวก็ไม่เพียงพอและไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนัก การที่มีองค์กรกลาง โดยองค์กรดังกล่าวเป็นองค์กรอิสระเข้ามาช่วยกำกับดูแลในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นความรับผิดชอบที่สื่อมวลชนจะต้องตระหนักและปฏิบัติตาม

ในสหรัฐอเมริกา องค์กรกลางที่เข้ามากำกับดูแลสื่อกระจายเสียง การสื่อสารมวลชน คือ องค์กร “Federal Communications Commission” หรือเรียกในกันนาม FCC โดยในระยะแรกที่มีการก่อตั้ง FCC นั้น จุดเริ่มต้นไม่ได้เป็นภาครัฐที่ผลักดันให้เกิดองค์กรดังกล่าวนี้ขึ้นมา หากแต่เป็นภาคเอกชนที่เริ่มดำเนินการ โดยสาเหตุเกิดมาจากมีความจลาจล วุ่นวายที่เกิดขึ้นจากการแข่งขันของคลื่นวิทยุ อันเนื่องมาจากการก่อตั้งสถานีวิทยุขึ้น ในที่สุดจึงได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายเสียงทางวิทยุ ที่เรียกว่า The Radio Act 1927 และได้มีการจัดตั้ง Federal Radio Commission (FRC) ขึ้น โดยองค์กร FRC นี้มีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตแก่สถานีวิทยุกระจายเสียง มีหน้าที่มีการควบคุมการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จัดสรรคลื่นความถี่ต่างๆ มีสถานีท้องถิ่นเกิดขึ้นมากมาย และได้พัฒนาต่อมากลายเป็นสถานีระดับชาติขึ้น อาทิเช่น National Broadcasting Company (NBC) หรือ Columbia Broadcasting System (CBS) และ American Broadcasting Company (ABC) เป็นต้น

ในเวลาต่อมา การถือกำเนิดขึ้นของ FCC จึงเกิดขึ้น โดยในปีค.ศ. 1934 มีการออกกฎหมาย The Communication Act 1934 ขึ้น โดยก่อนหน้าได้มีการจัดตั้ง The Federal Communication Commission (FCC) ขึ้นแล้วเพื่อดำเนินการและควบคุมกฎหมายดังกล่าว โดยประธานาธิบดีจะแต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งผ่านการรับรองจากสมาชิกวุฒิสภาเรียบร้อยแล้ว และเข้าปฏิบัติงานโดยจะมีวาระในการทำงานและดำรงตำแหน่ง 5 ปี โดยงบประมาณค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติของ FCC จะควบคุมโดยสภาผู้แทนราษฎร จึงกล่าวได้ว่า ภาครัฐจึงเริ่มเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารงานของ FCC

หน้าที่หลักของ FCC คือความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแลกิจการด้านบรอดแบนด์ และกำกับดูแลกิจการที่สื่อสารโดยสายหรือคลื่นวิทยุ (Communication by Wire or Radio) รวมถึงกำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวกับการแข่งขันในอุตสาหกรรมสื่อสารโทรคมนาคมและการจัดการคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า รวมถึงกิจการที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของส่วนรวม (Public Safety) ความมั่นคงของรัฐ (Homeland Security) และรับผิดชอบการใช้งานคลื่นความถี่จำพวกการ Broadcast การพาณิชย์ ความปลอดภัยสาธารณะและผู้ใช้งานตามกฎหมายต่าง ๆ อีกด้วย

FCC มีการจัดองค์กรโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ Bureaus และ Staff Offices โดยประกอบไปด้วย 7 Bureaus และ 11 Staff Offices⁶⁸

สำหรับ Bureaus นั้น มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการออกใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการ รวมถึงเอกสารสำคัญต่างๆ Bureaus ก็จะทำหน้าที่จัดการ อีกทั้งยังดูแลเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของ FCC ในการเข้ารับฟังความคิดเห็นต่างๆ โดยในส่วนนี้มีทั้งสิ้น 7 Bureaus ได้แก่

1. การดำเนินงานด้านกิจการเกี่ยวกับผู้บริโภคและรัฐบาล [The Consumer & Governmental Affairs (CGB)] ในส่วนนี้ จะเน้นด้านการพัฒนานโยบาย และการนำไปปฏิบัติต่อผู้บริโภค ในการที่จะเข้าถึงการสื่อสารโทรคมนาคม และการบริการสาธารณะต่างๆ โดยไม่มุ่งเน้นเพียงแค่อุบริโภคปกติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้บริโภคที่ด้อยโอกาสในการเข้าถึงการสื่อสารมวลชน มีการร่วมมือกันในระดับชุมชนและในระดับรัฐ

⁶⁸ เศรษฐพงศ์ มะลิสวรรณ, "องค์กรบริหารคลื่นความถี่ ประเทศสหรัฐอเมริกา" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2559.

แหล่งที่มา: <http://www.vcharkarn.com/varticle/41627>

2. การดำเนินงานด้านการบังคับใช้ กฎ ระเบียบ [The Enforcement Bureau (EB)] โดยหน้าที่ที่หนักนั้น จะเน้นการที่บังคับ FCC ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ในขอบเขตโดยได้มีการระบุเอาไว้ในกฎหมายแล้ว รวมถึงการบังคับใช้กฎระเบียบ และประกาศต่างๆของ FCC โดยมุ่งเน้นในด้านความมั่นคงของรัฐ และต้องตอบโจทย์ต่อความปลอดภัยของสาธารณะ เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรมและยังเป็นการคุ้มครองต่อผู้บริโภคอยู่นั่นเอง

3. การดำเนินงานด้านกิจการระหว่างประเทศ [The International Bureau (IB)] กิจการระหว่างประเทศนี้ รวมถึงนโยบายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการโทรคมนาคม เช่น การจัดสรรคลื่นความถี่ ความจัดสรรและการประสานการกำหนดวงโคจรเพื่อรบกวนคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าให้น้อยที่สุด โดยหน่วยงานที่ประสานกิจการในเรื่องดังกล่าว จะพิจารณาและดูแลกำกับควบคุมไปกับงานด้านกฎระเบียบของคลื่นวิทยุ ที่รู้จักกันในนามข้อบังคับวิทยุสากล (Radio Regulations : RR) เพื่อให้ FCC ได้ปฏิบัติตามพันธสัญญาดังกล่าวและพันธสัญญานานาชาติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกา

4. การดำเนินงานด้านกิจการด้านสื่อ [The Media Bureau (MB)] Bureau ในส่วนนี้จะทำหน้าที่จัดการ บริหาร พัฒนานโยบายที่เกี่ยวกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด รวมถึงกิจการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงในสหรัฐอเมริกา และยังมีอำนาจในการออกใบอนุญาตดังกล่าว เพื่อที่จะกำกับดูแลการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการส่งสัญญาณภาพทางดาวเทียมอีกประการหนึ่ง

5. การดำเนินงานด้านกิจการการให้บริการโทรคมนาคมแบบไร้สาย [The Wireless Telecommunications Services (WCS)] การดำเนินการด้านการโทรคมนาคมไร้สาย มีสามลักษณะด้วยกัน ได้แก่แบบอยู่กับที่ (fixed) แบบเคลื่อนที่ (Mobile) และแบบ Braodcast ซึ่งถือเป็นการโทรคมนาคมไร้สาย (wireless telecommunication services)

6. การดำเนินงานด้านการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคมทางสาย [The Wireline Competition Bureau (WCB)] ในส่วนนี้ จะเป็นการทำหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคมทางสาย อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการการสนับสนุนให้มีการขยายการบริการและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีโทรคมนาคมทางสาย รวมไปถึงด้านการตลาดและการให้บริการและการแข่งขันในกิจการดังกล่าวอีกด้วย

7. การดำเนินงานด้านกิจการเพื่อความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงแห่งรัฐ (The Public Safety and Homeland Security Bureau) ในด้านกิจการเพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงของรัฐนี้ เป็นหน่วยงานใหม่ที่ได้มีการก่อตั้งขึ้นในปี 2006 เป็นต้นมา มีหน้าที่รับผิดชอบในการ

พัฒนานโยบายกิจการโทรคมนาคมเพื่อความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงแห่งรัฐ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดโครงการพัฒนาระบบโทรคมนาคมเพื่อความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงแห่งรัฐอันจะเกี่ยวพันได้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนในด้านการสื่อสารอย่างแท้จริง

นอกจากในส่วนของ Bureau แล้ว ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนหน่วยงานทางธุรการของ FCC มีหน้าที่ในการให้บริการแก่หน่วยงานในระดับ Bureau ซึ่งทำหน้าที่ในการสนับสนุนและก่อให้เกิดความสอดคล้องกันในการปฏิบัติงาน เรียกว่า Offices ซึ่งในส่วนนี้จะมีทั้งสิ้น 11 Staff Offices ได้แก่

1. สำนักงานจัดการด้านยุติธรรม [The Office of Administrative Law Judges (OALJ)] โดยสำนักงานจัดการด้านยุติธรรมนี้จะจัดการเกี่ยวกับเรื่องของกฎหมาย และเมื่อเกิดกระบวนการที่เป็นข้อพิพาท โดยการสั่งการของคณะกรรมการ FCC ฝ่ายสำนักงานจัดการด้านยุติธรรมก็จะเข้ามาดูแลและรับผิดชอบเรื่องดังกล่าว

2. สำนักสนับสนุนโอกาสทางธุรกิจ [The Office of Communications Business Opportunities (OCBO)] ในส่วนนี้นั้น จะรับผิดชอบด้านการสนับสนุนให้มีการเคลื่อนไหวและเกิดโอกาสด้านธุรกิจโทรคมนาคมเพื่อสตรีและชนกลุ่มน้อย โดยจะมีการประสานงานและทำงานร่วมกันหลายฝ่าย เช่น วิสาหกิจ องค์กรสาธารณะ อุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเป็นเจ้าของธุรกิจ และจัดส่งข้อมูลให้แก่ FCC ในลำดับต่อไป

3. สำนักวิศวกรรมและเทคโนโลยี [The Office of Engineering and Technology (OET)] ในส่วนของสำนักวิศวกรรมและเทคโนโลยีนี้ จะมีการให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่คณะกรรมการ FCC ในเรื่องของวิศวกรรมเป็นหลัก เช่นการบริหารการจัดสรรการใช้คลื่นความถี่ โดยมีการวิจัยศึกษาทั้งในเชิงเทคนิค และจัดตั้งที่ปรึกษาทางเทคนิคเพื่อให้คำปรึกษาในเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมภาคพื้นดินและภาคอวกาศ รวมถึงทดลองเกี่ยวกับการให้บริการวิทยุโทรคมนาคม และอุปกรณ์ในภาคส่วนอื่นๆ อาทิเช่น อุปกรณ์ทางอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ การแพทย์ เป็นต้น นับว่าเป็นการจัดสรรและดูแลรักษาฐานระบบข้อมูลเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงคลื่นความถี่และการโทรคมนาคมได้สะดวกยิ่งขึ้น

4. สำนักที่ปรึกษา (The Office of General Counsel) เป็นการที่คณะกรรมการ FCC สามารถปรึกษาต่อผู้บริหารระดับสูงด้านกฎหมายได้ในกรณีที่มีการบริหารและการดำเนินงาน หรือการจัดการใดภายในองค์กร FCC ที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านกฎหมาย

5. สำนักผู้ตรวจสอบ (The Office of the Inspector General (OIG)) หากมีการกระทำ ความผิดในองค์กรเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทุจริต ฉ้อโกง หรือการดำเนินการใดๆที่ขัดต่อกฎระเบียบ ขององค์กรที่ได้วางเอาไว้ สำนักผู้ตรวจสอบจะมีหน้าที่มีการให้คำแนะนำด้านนโยบายในการปกป้อง และป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตดังกล่าว และหากมีกรณีที่เกิดขึ้นไปแล้ว สำนักผู้ตรวจสอบจะ ดำเนินการส่งเรื่องต่อไปให้แก่ฝ่ายกฎหมายเพื่อจัดการความเรียบร้อยต่อไป

6. สำนักกฎหมาย [Office of Legislative Affairs (OLA)] มีหน้าที่หลักในการร่างกฎระเบียบ ข้อบังคับของ FCC รวมถึงเตรียมหลักฐานด้านข้อมูลต่างๆในการสนับสนุนข้อมูลแก่รัฐสภาอีกด้วย

7. สำนักผู้อำนวยการ [The Office of the Managing Director (OMD)] สำหรับสำนัก ผู้อำนวยการนั้นมีหน้าที่ในการจัดการ บริหารงบดุล งบประมาณด้านต่างๆ รวมถึงรับผิดชอบในเรื่อง ความปลอดภัย สัญญา สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ดูแลให้เกิดความเรียบร้อย

8. สำนักประชาสัมพันธ์ [The Office of Media Relations (OMR)] ในกรณีที่ FCC มีสิ่ง ที่ต้องการประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นและบุคคลทั่วไปได้รับทราบ เช่น ประกาศ คำสั่ง หรือสื่อสารสนเทศ ต่างๆที่มีการร้องขอโดยสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการร้องขอผ่านทางงานเอกสาร โซตท์คอนูปรณ์หรือ ทางข้อมูลออนไลน์ สำนักประชาสัมพันธ์จะรับหน้าที่ดังกล่าวนี้

9. สำนักเลขานุการ [The Office of the Secretary (OSEC)] สำนักงานเลขานุการ จะมี หน้าที่ในการจัดเก็บ รับ และแจกจ่ายเอกสารอย่างเป็นระบบ ทั้งในระบบกระดาษเอกสารและระบบ อิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งในกรณีที่ FCC มีเอกสารต่างๆที่ต้องการตีพิมพ์และเก็บรวบรวม สำนัก เลขานุการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมและตีพิมพ์เอกสารต่างๆเหล่านั้น

10. สำนักวางแผนกลยุทธ์และวิเคราะห์นโยบาย [The Office of Strategic Planning & Policy Analysis (OSP)] ในส่วนนี้นั้น สำนักวางแผนกลยุทธ์จะมีหน้าที่ในการเสนอร่างนโยบายแก่ องค์กร FCC โดยทำการประสานงานกับประธานกรรมการ FCC รวมถึงดูแนวโน้ม วิเคราะห์การ เคลื่อนไหวของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมต่างๆ อีกทั้งยังเป็นที่ปรึกษาวิเคราะห์เศรษฐกิจ การตลาด และการติดตามการเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นการวาง โครงสร้างทางกลยุทธ์และนโยบายให้เกิดความแข็งแรง

11. สำนักความหลากหลายของสถานที่ทำงาน [The Office of Workplace Diversity (OWD)] ในภาคส่วนของการทำงานนี้ ฝ่ายดังกล่าวจะทำให้เกิดความยุติธรรมในการจ้างงาน ในการ ทำงาน โดยที่พิจารณาและให้ความสำคัญต่อผู้ทำงานในทุกแง่มุมไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการให้ความ

เท่าเทียมกันทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สีผิว เป็นต้น เพื่อให้ลดการแบ่งแยก และช่องว่างเกี่ยวกับการทำงาน ไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ เป็นต้น

สำหรับ FCC นั้น จะมีกฎหมาย Communications Act 1934 ได้เป็นตัวจัดตั้งขึ้น นอกจากนั้น ยังได้ระบุถึงอำนาจหน้าที่ของ FCC เอาไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเสมอภาค ป้องกันการที่ใช้อำนาจไปในทางมิชอบ โดยรายละเอียดของ Communications Act 1934 นั้น มีทั้งสิ้น 7 หมวดบทบัญญัติด้วยกัน ได้แก่

หมวดบทบัญญัติที่ 1 ว่าด้วยเรื่องของบททั่วไป

หมวดบทบัญญัติที่ 2 ว่าด้วยเรื่องของผู้ให้บริการทั่วไป

หมวดบทบัญญัติที่ 3 ว่าด้วยเรื่องของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับวิทยุ

หมวดบทบัญญัติที่ 4 ว่าด้วยเรื่องของบทบัญญัติวิधिพิจารณาและการบริหาร

หมวดบทบัญญัติที่ 5 ว่าด้วยเรื่องของบทบัญญัติกฎหมายอาญา และการยึดทรัพย์สิน

หมวดบทบัญญัติที่ 6 ว่าด้วยเรื่องของการสื่อสารโดยทางเคเบิล (ที่เพิ่มขึ้นจากกฎหมายการดำเนินงานนโยบายด้านการสื่อสารเคเบิล 1984)

หมวดบทบัญญัติที่ 7 ว่าด้วยเรื่องของบทบัญญัติเบ็ดเตล็ด

โดยสรุปแล้ว FCC มีอำนาจตามกฎหมาย 4 ประการหลัก⁶⁹ ด้วยกัน ได้แก่

1. อำนาจในการออกใบอนุญาต และต่อใบอนุญาต (Licensing)

สำหรับเรื่องของประกอบกิจการสื่อกระจายเสียงนั้น นอกเหนือไปจากกิจการที่รัฐผูกขาดแล้ว ในส่วนของบริษัทเอกชนต่างๆ หรือรัฐวิสาหกิจที่ได้รับอนุญาตในการเป็นผู้ประกอบการกิจการกระจายเสียงต่าง ๆ นั้น ย่อมจำเป็นที่จะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบการต่อหน่วยงานรัฐที่จัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ โดยในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น กฎระเบียบการกระจายเสียงมีการระบุชัดเจนว่า คลื่นวิทยุเป็นสาธารณสมบัติ ดังนั้น แม้ผู้ประกอบการกระจายเสียงจะได้รับสิทธิให้ใช้ประโยชน์จากส่วนหนึ่งของคลื่นวิทยุ นั้น แต่มิได้หมายความว่าผู้ประกอบการกระจายเสียงจะเป็นเจ้าของคลื่นดังกล่าว โดยผู้ได้รับใบอนุญาตนั้น ในยุคแรกจะมีการระบุไว้ชัดเจนว่าผู้ได้รับใบอนุญาตไม่มีสิทธิ

⁶⁹ อุษา บิ๊กกันส์, มองต่างแดน คัมภรองผู้บริโภครือ องค์กรอิสระเพื่อคัมภรองผู้บริโภครือ : จากบทเรียนนานาชาติ สุนทรวทงการ จัดตั้งในประเทศไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด, 2552), หน้า 14.

ดำเนินการกับสถานีเกินกว่าระยะเวลาที่ได้ระบุเอาไว้ในใบอนุญาต ในระยะเริ่มต้นสำหรับวิทยุกระจายเสียง จะมีระยะเวลาสูงสุดคือ 7 ปี และสำหรับวิทยุโทรทัศน์นั้นจะมีระยะเวลาสูงสุดคือ 5 ปี โดยในเวลาต่อมา ตั้งแต่ทศวรรษ 1980 ก็มีการปรับระยะเวลาให้ยาวขึ้น โดยในสหรัฐอเมริกา นั้น FCC เคยปฏิเสธคำร้องขอใบอนุญาตและเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ประกอบการไม่มากนัก โดยการที่จะร้องขอใบอนุญาตนั้นมีหลายประการที่จะต้องพิจารณา โดยคุณสมบัติเบื้องต้นคือผู้สมัคร ในเรื่องของสัญชาติก็เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา ในสหรัฐอเมริกานั้น การจะยื่นขอใบอนุญาตประกอบการนั้น จะต้องยื่นสัญชาติ พร้อมด้วยหลักฐานทางการเงิน อีกทั้งยังต้องยื่นรายละเอียดของผังรายการที่ต้องการนำเสนอสาธารณะ โดยจะต้องยื่นต่อ FCC และจากนั้น FCC จะทำหน้าที่ในการพิจารณาที่จะออกใบอนุญาตให้เป็นกรณีต่อไป

2. อำนาจในการร่างกฎระเบียบข้อบังคับ (Rules and Regulations)

ในกฎหมาย Communications Act 1934 นี้ รัฐสภาได้ให้แนวทางพื้นฐานแก่ FCC ในการที่จะบริหารกิจการกระจายเสียง และยังได้มีการให้อำนาจในการที่จะร่างกฎ ระเบียบข้อบังคับที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามหน้าที่ ดังนั้นแล้ว FCC จึงต้องมีการดำเนินงานต่อไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อส่วนรวม

สำหรับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆที่ออกมานั้น มีหลายประเด็นด้วยกัน โดยประเด็นที่สำคัญ ประเด็นหนึ่งคือ “กฎระเบียบเกี่ยวกับการตรวจเซ็นเซอร์ (Censorship)”

ในเรื่องของการตรวจเซ็นเซอร์นั้น มีประเด็นพิจารณาว่า ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 1 นั้น มีการให้หลักประกันแก่เสรีภาพในการพูดและการแสดงออกของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ตามที่มีการกำหนดไว้ว่า

“ห้ามรัฐสภาออกกฎหมายใดก็ตาม ที่จะมีการจำกัดหรือตัดทอนซึ่งเสรีภาพในการแสดงออก หรือเสรีภาพของสื่อมวลชน”

ในกรณีนี้ สหรัฐอเมริกาได้มีการระบุเจตนาไว้ชัดเจนว่าไม่ต้องการให้สื่อมวลชนถูกรัฐบาลเซ็นเซอร์ข่าวสารใดๆ แต่การทำงานของ FCC นั้นย่อมต้องมีการบริหารกิจการกระจายเสียงโดยต้องควบคุมให้การออกอากาศนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทำให้มีปัญหาพิจารณาว่า กฎระเบียบของ FCC ในการที่จะสั่งเซ็นเซอร์ (Censored) หรือระงับการออกอากาศนั้นกระทำได้มากน้อย

เพียงใด และการกระทำที่เป็นการขัดขวางการออกอากาศดังกล่าว จะจัดว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อเสรีภาพที่ได้มีการให้การรับรองเอาไว้ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 หรือไม่

จากประเด็นดังกล่าว พิจารณาได้ว่า FCC นั้นไม่มีอำนาจในการที่จะสั่งเซ็นเซอร์หรือระงับการออกอากาศรายการใดๆของสถานี เพราะการกระทำเช่นนี้เป็นการขัดต่อหลักเสรีภาพที่ได้มีการประกันไว้ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 หาก FCC ต้องการที่จะจัดการดูแล อาจกระทำได้หลังจากที่รายการได้ออกอากาศไปแล้ว โดยจะต้องให้อยู่บนพื้นฐานของการที่พิจารณาว่ารายการนั้นๆ เป็นการออกอากาศและเป็นไปเพื่อ “ประโยชน์สาธารณะ” หรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในช่วง “ก่อนออกอากาศ” รายการนั้นๆ FCC ไม่มีอำนาจที่จะเข้าไปก้าวก่ายใช้สิทธิ์เซ็นเซอร์รายการดังกล่าวได้ แต่เมื่อ “ออกอากาศไปแล้ว” FCC มีอำนาจที่จะติดตามการออกอากาศนั้นๆของสถานี โดยประชาชนเองก็มีสิทธิ์ที่จะร้องเรียนมายัง FCC ได้ และหากการไม่เป็นไปตามสมควร FCC สามารถลงโทษผู้ประกอบการนั้นจากการพิจารณาโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ “ประโยชน์สาธารณะ” ได้ ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการที่คิดว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิ์ที่จะกล่าวโทษ FCC ต่อศาลกลับไปได้ ตามหลัก Due Process of Law นั้นเอง

นอกเหนือไปจากเรื่องของการตรวจจับเซ็นเซอร์แล้ว FCC ยังมีอำนาจในการออกกฎระเบียบต่างๆ โดยอีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญได้แก่ “กฎระเบียบว่าด้วยความเป็นกลาง” (neutrality)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศต้นแบบแห่งประชาธิปไตยนั้น ย่อมให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเปิดโอกาสให้การแข่งขันต่างๆจากผู้ประกอบการได้เข้ามามีบทบาทในวงการสื่อมวลชน โดยในแวดวงของสื่อกระจายเสียงนั้น FCC มีหน้าที่ยังไว้ให้เกิด “ความเป็นกลาง” (neutrality) โดย FCC มีการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับความเป็นกลางเอาไว้หลายประการ ได้แก่

ก. Fairness Doctrine

ในด้านของกฎหมาย Communications Act 1934 นั้น เจตนารมณ์หลักประการหนึ่งของกฎหมายฉบับนี้คือต้องการที่จะให้สื่อกระจายเสียงตระหนักถึงบทบาทและค่านึงถึงการกระจายเสียงที่อยู่บนพื้นฐานของประโยชน์สาธารณะ โดยประโยชน์สาธารณะถือว่าเป็นความเป็นกลางประเภทหนึ่ง เพื่อมิให้เกิดความแตกแยกกันในการใช้กฎ จึงต้องนำหลักประโยชน์สาธารณะ มาเป็นเครื่องมือในการพิจารณา โดย Fairness Doctrine นั้นเป็นระเบียบที่มีความเป็นกลางและมีความเป็นธรรมในรายการ

วิทยุและรายการโทรทัศน์ กล่าวคือ มีการกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการกระจายเสียงเอาไว้อีก 2 ประการ ได้แก่

1. ผู้ประกอบการกระจายเสียงจะต้องสละเวลาจำนวนหนึ่ง อันเป็นเวลาที่เหมาะสม เพื่อเอาไว้ใช้ในการออกอากาศรายการที่เป็นประเด็นปัญหาในสังคมขณะนั้น

2. ในด้านของการออกอากาศประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมนั้น จะต้องมีการดำเนินการไปอย่างยุติธรรม โดยหากมีความเห็นของหลายฝ่าย ความเห็นของแต่ละฝ่ายย่อมสมควรที่จะได้รับการออกอากาศอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกฝักฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นการเฉพาะ

สำหรับประเด็นด้าน “ปัญหาสังคม” (Public issue) นั้น FCC ได้เปิดช่องให้ผู้ประกอบการสามารถที่จะเลือกพิจารณาได้เองว่าประเด็นสังคม ปัญหาสังคมคืออะไร และเปิดโอกาสให้ตีความคำว่า “ยุติธรรม” ที่ทางสถานีมอบให้ โดยผู้ชมโทรทัศน์หรือผู้รับฟังวิทยุ มีสิทธิมีเสียงเต็มที่ที่จะร้องเรียนเข้ามาได้ว่าการกระทำใด การออกอากาศสิ่งใดเป็นการละเมิดต่อกฎระเบียบของทาง FCC ที่ได้วางเอาไว้ เพื่อให้ FCC พิจารณาสืบสวนต่อไป โดยจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในการออกอากาศ และเพื่อลดช่องว่างและความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการลงนั่นเอง

ข. Equal Time Law

ในกฎหมาย Communications Act 1934 อีกข้อหนึ่งนั้น ได้มีการระบุกฎที่ว่าด้วยความเป็นกลางอีกประการหนึ่ง โดยในมาตรา 315 บัญญัติไว้ว่า

“หากผู้รับสัมปทานได้มีการอนุญาตให้บุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้รับสมัครเลือกตั้งในตำแหน่งทางราชการตามกฎหมาย ในการใช้สถานีเพื่อออกอากาศ ก็จะต้องทำการให้โอกาสอย่างเท่าเทียมกันแก่ผู้สมัครท่านอื่นในตำแหน่งเดียวกันให้ใช้สถานีเดียวกันได้ โดยให้ FCC ทำการจัดทำกฎระเบียบเพื่อให้กฎหมายนี้มีผลใช้บังคับ ผู้รับสัมปทานมีอำนาจในการที่จะตรวจเซ็นเซอร์เนื้อหาที่จะนำมาใช้ออกอากาศ อีกทั้งกฎหมายมิได้บังคับให้ผู้รับสัมปทานต้องอนุญาตให้ผู้สมัครรายใด ใช้สถานีของตนในการออกอากาศนั้นได้”⁷⁰

⁷⁰ SEC. 315. [47 U.S.C. 315] FACILITIES FOR CANDIDATES FOR PUBLIC OFFICE.

(a) If any licensee shall permit any person who is a legally qualified candidate for any public office to use a broadcasting station, he shall afford equal opportunities to all other such candidates for that office in the use of such broadcasting station: Provided, That such licensee shall have no power of censorship over the material broadcast under the provision of this section. No obligation is hereby imposed under this subsection upon any licensee to allow the use of its station by any such candidate

จากกฎระเบียบดังกล่าว จะพบว่า โดยทั่วไปแล้ว ในการที่จะให้เวลาแก่ผู้ใด มิใช่หน้าที่โดยตรงของทางสถานี แต่หากมีกรณีที่เกิดการที่สถานีให้แก่วเวลาแก่ผู้ใด หรือขายเวลาให้แก่ผู้ประกอบการรายใด ช่วงเวลาใดก็ตาม ก็จะต้องให้สิทธิดังกล่าวนั้นแก่ผู้อื่นเช่นเดียวกัน โดยระเบียบดังกล่าวนี้เป็นการสร้างความเป็นกลางให้แก่ระบบการทำงาน ลดความเหลื่อมล้ำและปัญหาต่างๆที่จะตามมา

ค. Personal Attack

สำหรับสาระสำคัญของ Personal Attack นั้น ว่าด้วยการที่หากผู้ประกอบการได้มีการใช้เวลาในการออกอากาศรายการ ในการนำเสนอข่าวหรือโจมตีบุคคลอื่นในระหว่างที่รายการดำเนินอยู่ และก่อให้เกิดความเสียหายไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติภูมิ บุคลิกภาพของผู้นั้น ทางผู้ประกอบการจะต้องทำการแจ้งให้บุคคลที่ได้รับความเสียหายนั้นได้ทราบถึงการกระทำดังกล่าว พร้อมส่งหลักฐานเป็นเทปบันทึกคำพูดที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นขึ้น อีกทั้งยังต้องเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับความเสียหายได้มีโอกาสในการที่จะเข้าชี้แจงความจริงต่อสาธารณชนอีกด้วย

สำหรับกฎระเบียบข้อนี้ นอกจากจะสร้างความเป็นกลางทั้งต่อฝ่ายผู้รับสารและผู้ที่ถูกกล่าวถึงแล้ว ยังทำให้เห็นว่าการให้ความสำคัญต่อการนำเสนอข่าวสารและหรือการออกอากาศสิ่งที่น่าสนใจไปด้วย ทำให้ผู้ประกอบการต้องระมัดระวังและไม่สามารถนำเสนอทุกอย่างตามอำเภอใจจนไปกระทบต่อบุคคลที่3 ที่ถูกอ้างถึงได้

ในการเผยแพร่เนื้อหา ไม่ว่าจะเป็นในสื่อวิทยุโทรทัศน์ หรือวิทยุกระจายเสียง สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับต้นๆ คือเรื่องของเนื้อหารายการ โดยเนื้อหาของรายการนั้นมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการชี้นำสังคม ทั้งนี้เพราะสิ่งที่สื่อเสนอเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจมากที่สุด และกลุ่มผู้ชมก็มีความกระจัดกระจายต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ อายุ วุฒิภาวะของผู้ชมที่ไม่สามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวและควบคุมได้มากนัก ดังนั้น การควบคุมเนื้อหารายการให้อยู่ในทำนองคลองธรรมที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญ FCC ตระหนักถึงความจริงในข้อนี้ จึงได้มีการออกระเบียบขึ้น เรียกว่า “**กฎระเบียบเกี่ยวกับเนื้อหา (Program Content Regulation)**”

โดยการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับเนื้อหานี้ นับว่ามีประเด็นที่ต้องพิจารณาและถูกจำกัดไว้เนื่องจากคณะกรรมการ FCC ยังคงต้องคำนึงถึงบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 ที่บัญญัติไว้ว่า

“ห้ามรัฐสภาออกกฎหมายใดก็ตาม ที่จะมีการจำกัดหรือตัดทอนซึ่งเสรีภาพในการแสดงออก หรือเสรีภาพของสื่อมวลชน”

ดังนั้นแล้ว ใน Communications Act 1934 จึงได้มีการห้าม FCC ออกกฎระเบียบที่จะเป็นการควบคุมเนื้อหาที่เข้มงวดจนเกินไป เพื่อที่จะให้ยังคงมีการประกันหลักเสรีภาพตามที่บทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 ได้รองรับเอาไว้ ทั้งนี้ เนื่องจาก FCC จะยังคงต้องดำเนินงานโดยอยู่ภายใต้หลัก “ประโยชน์สาธารณะ” ดังนั้นการที่จะดำเนินงานและปล่อยให้ไม่มีการควบคุมเนื้อหาเลยจึงเป็นไปได้ยาก จึงได้มีการออกกฎระเบียบออกมาใช้บังคับอยู่บ้าง แต่ในทศวรรษที่ 1980 ได้มีการเคลื่อนไหวให้รัฐบาลผ่อนคลายการควบคุมสื่อลง ทำให้กฎระเบียบที่มีอยู่จึงถูกทอนลงไปในที่สุด

นอกจากนี้แล้ว ยังมี “กฎระเบียบเกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาด (Media Monopoly)” โดยการผูกขาดสื่อที่ประกอบการณ์นั้นมีความอันตรายอย่างยิ่ง เนื่องจากหากการที่กิจการอยู่ในมือกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว ย่อมเป็นการขึ้นาสังคมมากจนเกินไป ทำให้ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยอย่างสหรัฐอเมริกาตระหนักในความสำคัญข้อนี้ จึงมีการกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดขึ้น โดย FCC มีมาตรการที่จะป้องกันการผูกขาดนี้ โดยเบื้องต้น FCC จะกำหนด “เพดานกรรมสิทธิ์” (ceiling on ownership) เนื่องจากในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น มีเจ้าของใบอนุญาตประกอบการส่วนใหญ่ที่มีสัมปทานมากกว่าหนึ่งสถานีขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็สถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ก็ตาม โดยการขอสัมปทานนั้น เมื่อผู้ประกอบการเริ่มมีกำไรจากการประกอบธุรกิจ จึงมักจะยื่นขอสัมปทานคลื่นอีก เป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆทำให้เกิดการขยายพื้นที่ครอบคลุมสถานีออกไปอย่างกว้างขวาง โดยในสมัยแรกเริ่มนั้น FCC กำหนดเกณฑ์การที่จะเป็นเจ้าของสื่อกระจายเสียงภายใต้เจ้าของเดียวกันไว้ว่า ผู้ถือกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของสถานีรายหนึ่งๆนั้น จะไม่สามารถถือกรรมสิทธิ์ได้เกิน 21 สถานีกระจายเสียง อันประกอบด้วย สื่อกระจายเสียงวิทยุ 14 สถานี แบ่งออกเป็นวิทยุ am 7สถานี และวิทยุ Fm 7สถานี และสื่อกระจายเสียงโทรทัศน์ 7 สถานี รวมเป็นทั้งสิ้น 21 สถานี แต่ในเวลาต่อมา มีการขยายเพดานกรรมสิทธิ์ให้สูงขึ้น ในปีค.ศ. 1984 มีการขยายให้ผู้ประกอบการถือกรรมสิทธิ์ได้ในรายละเอียดข้างต้น เพิ่มเป็นจำนวนละ 8 สถานี และต่อมา สถานีโทรทัศน์กำลังส่งต่ำ หรือ LPTV (Low Power TV) ได้รับการปล่อยเสรีขึ้น FCCจึงใช้วิธีจับสลากรายชื่อผู้สมัครทั้งหมด แทนการพิจารณาเป็นรายไป เป็นการเปลี่ยนวิธีการถือกรรมสิทธิ์ของผู้ประกอบการวิธีหนึ่ง

นอกจากวิธีการกำหนดเขตแดนกรรมสิทธิ์ข้างต้นแล้ว FCC ในปี ค.ศ. 1975 ยังได้มีการอนุญาตให้มีการเป็น “เจ้าของกรรมสิทธิ์ข้ามสื่อ (Cross-Media Ownership)” เกิดขึ้นอีกด้วย กล่าวคือ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ในโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ มีสิทธิ์ถือกรรมสิทธิ์ข้ามสื่อ ถือหุ้นไขว้กันได้ โดยเนื่องจากว่าเรื่องของการให้หลักประกันเสรีภาพที่มีการกล่าวถึงในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 ของสหรัฐอเมริกา มีการเปิดโอกาสอย่างยิ่งให้ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงออก FCC จึงได้มีการผ่อนปรนกฎระเบียบที่มาแต่เดิมขึ้น

โดยแท้ที่จริงแล้ว ในทางปฏิบัติมีการถือกรรมสิทธิ์ข้ามสื่อเกิดขึ้นมา ก่อนหน้าที่จะมีการรับรองเอาไว้ในกฎระเบียบอย่างจริงจัง และเมื่อ FCC มีการออกกฎระเบียบอย่างชัดเจนแล้ว จึงมีการอนุญาตให้มีการถือกรรมสิทธิ์ข้ามสื่อได้ โดยมีเนื้อหาสำคัญกล่าวคือ ห้ามผู้ที่เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์อยู่ก่อน ยื่นขอใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการสถานีกระจายเสียงภายในพื้นที่เดียวกัน จนกว่าจะตกลงใจขายกิจการสื่อใดสื่อหนึ่งออกไป ให้เหลือเพียงสื่อเดียว หรือจนกว่า FCC จะมีการได้รับการร้องเรียนจากประชาชนว่าเจ้าของสื่อ นั้น มีพฤติกรรมที่สื่อไปในทางผูกขาดสื่อ โดยได้มีการผ่อนปรน ยอมให้ผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของสื่อหลายสื่อที่มีมาก่อนจะมีข้อบังคับในปี ค.ศ. 1975 ให้สามารถถือกรรมสิทธิ์ข้ามสื่อได้นั่นเอง

3.อำนาจในการกำหนดนโยบาย (Policy Statement)

สำหรับอำนาจหน้าที่อีกประการหนึ่งของ FCC นั่นคือ FCC มีหน้าที่ที่จะคิดวางแผน แนวทาง และกำหนดนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับการกระจายเสียง โดยจะต้องคำนึงว่าการกระจายเสียงเหล่านั้น จะต้องมีความจำเป็น และมีประโยชน์ต่อผู้รับสาร มีประโยชน์ต่อสังคมรวมถึงประเทศชาติ โดยผู้ประกอบการทั้งหมด จะต้องยึดถือนโยบายต่างๆของ FCC เป็นแนวทางในการปฏิบัติเช่นเดียวกัน

ตัวอย่างนโยบายที่ได้รับความนิยมและมีการตระหนกอย่างเด่นชัด ได้แก่ นโยบาย “Family Viewing Policy” กล่าวคือ นโยบายดังกล่าว ต้องการที่จะมีการจัดรายการที่เหมาะสมกับช่วงเวลาออกอากาศ โดยมีช่วงเวลาครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวจะนั่งชมรายการโทรทัศน์กันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา การจัดเวลาที่เหมาะสมให้แก่สถานี เพื่อจัดผังรายการให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้ชมอยู่จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง โดยสำหรับ FCC แล้ว ผังรายการที่มีการสร้างกฎระเบียบนั้นจะคำนึงถึงกลุ่มผู้ชม แต่อย่างไรก็ดี FCC จะไม่เข้าไปก้าวภายในเรื่องของการแข่งขันกับเครือข่ายอื่นมากเกินไป เนื่องจาก FCC จะให้อิสระในเรื่องดังกล่าว โดย FCC จะทำหน้าที่เพียงสอดส่องดูแลไม่ให้สถานีที่มี

เครือข่ายครอบคลุมระดับชาติ เข้าบังคับสถานีที่มีเครือข่ายการกระจายเสียงและภาพเล็กกว่ามาก จนเกินไป เพื่อให้เกิดความสมดุล และเกิดการแข่งขันกันในตลาดได้อย่างอิสระเสรี โดยให้ผู้ชมเป็นผู้ที่จะตัดสินใจเลือกได้เองว่าจะชมรายการใด ของสถานีใด ในช่วงเวลาใด ทำให้เกิดความสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ของผู้ประกอบการที่จะต้องผลิตเนื้อหารายการให้มีความน่าสนใจ อย่างไรก็ตาม ผลเสียจากการที่เปิดโอกาสให้คิดได้อย่างเต็มที่ ทำให้รายการโทรทัศน์หรือวิทยุ ต้องทำทุกวิถีทางที่จะให้เกิดเรตติ้งสูงสุด เกิดเป็นการลอกเลียนแบบรายการกันและกันเพื่อนำมาแข่งขันแย่งผู้ชม เกิดการขาดความหลากหลายทางสื่อ ผู้ชมถูกจำกัดจากผู้ประกอบการที่มุ่งไปในทางที่ต้องการที่จะก่อให้เกิดแต่ผลกำไร แต่เพียงฝ่ายเดียว

4. อำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Negotiation)

หน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนี้ เป็นหน้าที่ที่มีได้มีการระบุเอาไว้อย่างชัดเจนใน Communications Act 1934 แต่เมื่อมีกรณีพิพาทที่เกิดขึ้น FCC ก็จะรับหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเหล่านั้น ไม่ว่าจะข้อพิพาทดังกล่าวจะเป็นข้อพิพาทระหว่างสถานีด้วยกันเอง หรือระหว่างผู้ชมกับสถานี หรือระหว่างสถานีแม่ข่ายและลูกข่ายก็ตาม โดยหากผู้ชมพบว่ารายการที่นำเสนอทางสถานี หรือนโยบายในการนำเสนอของสถานีมีปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อผู้ชม หรือสังคมส่วนรวม ผู้ชมสามารถที่จะร้องเรียนให้ FCC เข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยหรือแก้ไขปัญหาได้นั่นเอง

3.1.3.3 ข้อจำกัดเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน ในสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ทราบกันดีว่าเป็นประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยในการปกครองประเทศ และเป็นต้นแบบให้แก่ประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยอื่นๆทั่วโลก ดังนั้น ในสหรัฐอเมริกาจึงมีรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติและมีการรับรองถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างละเอียด โดยเน้นถึงเสรีภาพและสิทธิว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนมีอยู่แล้ว และรัฐนั้นจะไปเพิกถอนสิทธิเสรีภาพเหล่านั้นไม่ได้ อย่างไรก็ตาม การให้หลักประกันเรื่องเสรีภาพแก่ประชาชนได้มีปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 ซึ่งการให้หลักประกันในเรื่องเสรีภาพนั้น มีความหมายในแง่ที่รัฐจะเพิกถอนเสรีภาพเหล่านั้นไม่ได้ แต่ไม่ได้หมายความว่ารัฐจะไม่สามารถจำกัดสิทธิและเสรีภาพใดได้เลย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ รัฐเองยังคงมีสิทธิที่จะเข้าจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

อยู่บ้าง เพื่อประโยชน์ในการที่จะคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลอื่น และเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมหรือประโยชน์มหาชนนั่นเอง

ศาสตราจารย์พิเศษ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์แสดงความเห็นในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้ว่า แม้ว่ารัฐเสรีประชาธิปไตยในโลกจะรับรองเสรีภาพไว้อย่างแน่นหนาเพียงใด รัฐย่อมยังคงมีอำนาจบางประการที่จะสามารถที่จะให้ประชาชนกระทำการบางอย่างหรือละเว้นการกระทำการบางอย่างได้เสมอ เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของส่วนรวม⁷¹

สำหรับสื่อมวลชนนั้น ในฐานะที่สื่อมวลชนก็ถือว่าเป็นราษฎรคนหนึ่ง ดังนั้นสื่อมวลชนแม้จะมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารมากเพียงใด แต่ในฐานะประชาชนก็จะต้องเคารพต่อประโยชน์ส่วนรวม หากการกระทำบางอย่างของรัฐจะเป็นการกระทำที่จำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ สื่อมวลชนก็ต้องกระทำตามภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว เพื่อเคารพต่อส่วนรวมและคนหมู่มาก

ภายใต้เรื่องของการจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารในสหรัฐอเมริกา นั้นพิจารณาได้ว่า สหรัฐอเมริกาเป็นรัฐเสรี และมีได้มีการห้ามการตีพิมพ์เผยแพร่ข่าวสารใดๆ เพราะสื่อมวลชนนั้นย่อมมีเสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการพูดและเสรีภาพในการตีพิมพ์ตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 การที่รัฐหรือบุคคลใดจะมากีดกันในเสรีภาพดังกล่าวนี้ย่อมไม่เป็นการกระทำที่สมควร แต่หากสื่อมวลชนได้ตีพิมพ์หรือนำเสนอข่าวสาร หรือเนื้อความใดๆไปในลักษณะที่เป็นเจตนาร้ายหรือเจตนาให้ผู้ได้รับสารนั้นเข้าใจผิดในตัวบุคคลอื่น มีแนวคิดของนักกฎหมายหลายท่าน มีความเห็นพ้องกันว่า สื่อมวลชนผู้นำเสนอเนื้อความนั้นก็สมควรที่จะต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำของตน เพราะเจตนาในการนำเสนอข่าวสารและเผยแพร่เป็นเรื่องสำคัญ หากเจตนาของผู้เผยแพร่ข่าวสารเป็นเจตนาที่มุ่งร้าย และมีได้มุ่งที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ผู้นำเสนอหรือผู้เผยแพร่ข่าวสารนั้นก็สมควรที่จะต้องรับผิดชอบจากการกระทำของตน โดยเฉพาะสื่อมวลชนซึ่งถือว่าเป็นผู้ชี้นำสังคม และมีอิทธิพลต่อสังคมที่แท้จริง จึงยิ่งควรที่จะต้องตระหนักต่อพฤติกรรมการนำเสนอข่าวสารของตนเองให้มากยิ่งขึ้น

โดยทั่วไปแล้ว สื่อมวลชนในอเมริกามีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารค่อนข้างกว้างขวาง กฎระเบียบเกี่ยวกับการตรวจเซ็นเซอร์ของสหรัฐอเมริกาได้เปิดช่องให้สื่อมวลชนมีอิสระเสรีอย่างเต็มที่

⁷¹ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, "สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ(ศึกษารูปแบบการจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้ไว้อย่างเหมาะสม," วารสารกฎหมาย ปีที่17 3(2540).

ในการนำเสนอข่าวสาร การห้ามมิให้ออกอากาศหรือการเซ็นเซอร์นั้นแทบจะไม่เกิดขึ้นเลย เนื่องจากสหรัฐอเมริกาได้รับรองและสร้างหลักประกันในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงออกไว้อย่างชัดเจนนั่นเอง ทำให้เกิดประเด็นว่าหากการนำเสนอข่าวสารนั้นกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น จะรับผิดชอบอย่างไร ในกรณีนี้ พบว่าสื่อมวลชนอาจจะถูกฟ้องร้องในภายหลังได้ หากการกระทำของตนนั้นเป็นการกระทบต่อบุคคลอื่น ก็อาจต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย เป็นการรับผิดชอบต่อการกระทำที่ตนได้กระทำลงไป

แม้ว่าเสรีภาพในการนำเสนอข่าวและเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นมีมาก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า การจำกัดหรือสั่งห้ามมิให้นำเสนอข่าวสารบางอย่างนั้นไม่สามารถกระทำได้เลย กรณีนี้ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้มีการตัดสินคดีและได้วางแนวทางในเรื่องดังกล่าวไว้ว่า ในเรื่องของภาวะความมั่นคงของประเทศ ในสภาพการณ์ที่ประเทศอยู่ในช่วงสงคราม การกระทำบางอย่างของสื่อมวลชนที่กระทำได้ในช่วงภาวะที่ประเทศสงบสุข หากกระทำในช่วงภาวะสงครามก็ไม่สามารถที่จะกระทำได้เช่นเดิม เนื่องจากรัฐย่อมต้องรักษาความมั่นคงของรัฐไว้เป็นหลัก หากการนำเสนอข่าวสารบางอย่างในสภาวะนี้จะเป็นการกระทบต่อความมั่นคงของประเทศก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ เช่นในเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของกองกำลังทหาร ความเคลื่อนไหวของกองทัพและความเคลื่อนไหวภายในของรัฐ เป็นต้น ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่ว่าหากสื่อมวลชนนำเสนอออกไปโดยไม่ระมัดระวังย่อมส่งผลต่อความมั่นคงและความเป็นไปโดยรวมของประเทศได้ นอกจากนี้แล้ว ความวุ่นวายต่างๆ ในบ้านเมืองอาจเกิดขึ้นตามมา หรือเรื่องการเผยแพร่และการนำเสนอสิ่งที่เป็นสิ่งลามก หยาบคาย ก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถนำเสนอได้ โดยมีข้อสังเกตให้พิจารณาว่า หากประเทศอยู่ในภาวะที่ไม่ได้อยู่ในช่วงของสงคราม การที่รัฐบาลจะออกมากำหนดกรอบในการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นสามารถทำได้หรือไม่ แม้จะมีการออกกฎหมายบางประการที่ให้อำนาจกระทำได้ ก็เป็นการขัดต่อหลักประกันเรื่องเสรีภาพในการตีพิมพ์และการแสดงออกที่ได้รับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 หรือไม่

ในประเด็นดังกล่าวนี้ กรมพล ทองธรรมชาติ ได้แสดงความเห็นไว้ว่า แม้ในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจะมีการรับรองในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงออกเอาไว้ แต่ก็มีใช้หมายความว่าเสรีภาพดังกล่าวเป็นเสรีภาพสมบูรณ์โดยเป็นเสรีภาพแบบเด็ดขาด ไม่มีอะไรมาจำกัดได้⁷² เพราะศาล

⁷² สมบูรณ์ สุขสำราญ กรมพล ทองธรรมชาติ, เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการปกครองและรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2513), หน้า 75.

สูงของสหรัฐอเมริกา ได้วางหลักไว้ในคดี Roth v. United States, 354 U.S. 476 (1957) ว่าแม้สื่อมวลชนนั้น จะมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าว และมีเสรีภาพในการที่จะวิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรีและเป็นอิสระเต็มที่ แต่การใช้สิทธิเสรีภาพบางประการก็อาจจะก่อให้เกิดผลร้ายได้ เช่น การนำเสนอสิ่งลามกหยาบคาย สิ่งอนาจาร หรือเสนอสิ่งที่จะยุยงปลุกปั่นให้ผู้คนทะเลาะวิวาทกัน ก็เป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้⁷³

ดังนั้นแล้ว แม้ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกานั้น จะเปิดช่องให้มีการแสดงออกอย่างเต็มที่ เพราะมีหลักประกันในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการตีพิมพ์ เสรีภาพในการพูด แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ และการแสดงออกดังกล่าวนี้สามารถกระทำได้โดยเสรี ไม่มีการละเมิดจากรัฐเข้าไปแทรกแซง แต่อย่างไรก็ดี การแสดงออกดังกล่าวก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่ไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น รวมถึงกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น สื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา ย่อมไม่สามารถใช้อำนาจที่ตนมีได้อย่างไม่มีขอบเขต แต่ก็ยังคงต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่ควบคุมอยู่ เพราะสื่อมวลชนก็ถือว่าเป็นประชาชนคนหนึ่ง ดังนั้นเมื่อเป็นประชาชนคนหนึ่งก็ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายเช่นเดียวกัน และข้อจำกัดต่างๆที่มีขึ้น สื่อมวลชนก็จำต้องกระทำตามและให้ความเคารพ โดยข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกานั้นมีหลายประการด้วยกัน โดยจะอธิบายดังต่อไปนี้

3.1.3.3.1 ข้อจำกัดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ

ในการที่รัฐจะจำกัดการแสดงออกความคิดเห็น การตีพิมพ์ หรือการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน หรือแม้แต่ประชาชนธรรมดา นั้น เหตุผลในเรื่องข้อจำกัดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เป็นเหตุผลที่นับได้ว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญและมีความหนักแน่นในการกระทำดังกล่าว เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องคุ้มครองประชาชนทุกคนในประเทศ ผ่านทางนโยบายและการกระทำต่างๆที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งความสงบและศีลธรรมอันดีของประเทศ ทำให้การอ้างถึงเรื่องของความมั่นคงของรัฐนั้นมีน้ำหนัก อย่างไรก็ตาม มีประเด็นพิจารณาว่ารัฐสามารถอ้างถึงเหตุผลความมั่นคงของรัฐได้มากน้อยเพียงใดในการนำมาเป็นข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวสารและเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน โดยในกรณีนี้ รัฐบาลของสหรัฐอเมริกา จะสามารถนำเหตุผลเรื่องความมั่นคงของรัฐมากว่าอ้างได้ ก็จะต้อง

⁷³ Roth v. United States, 354 U.S. 476 (1957)

มีกฎหมายหรือระเบียบบังคับที่ได้มีไว้แล้วมายืนยันเป็นหลักฐานและตีกรอบในการแสดงความคิดเห็น และการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนได้ โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ “ความมั่นคงของรัฐ” ได้แก่

1. กฎหมาย Hatch Political Activity Act. 1939

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดขอบเขตและสิ่งที่เจ้าหน้าที่ของมลรัฐสามารถกระทำได้ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการเข้าร่วมการรณรงค์การหาเสียงเพื่อเลือกตั้ง และกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเมืองในรูปแบบต่างๆ โดยมีระบุไว้ในมาตรา 9 ว่า เจ้าหน้าที่ของมลรัฐไม่สามารถเข้าร่วมโครงการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง และกิจกรรมการเมืองในรูปแบบต่างๆได้ อีกทั้งห้ามลูกจ้างของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่มลรัฐเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการที่จะล้มรัฐบาล

2. Smith Act. 1940

กฎหมายฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่ต่อต้านความไม่สงบ และต่อต้านการตีพิมพ์หรือการขาย รวมถึงการเผยแพร่ด้วยวิธีการอื่นใดที่มุ่งหวังและมีวัตถุประสงค์ในการล้มล้างรัฐบาลของสหรัฐอเมริกา โดยการกระทำอื่นใด ที่มีความต้องการหรือเจตนาที่เด่นชัดที่ต้องการจะล้มล้างรัฐบาลนั้นไม่สามารถกระทำได้ ไม่ว่าจะด้วยใช้กำลังและความรุนแรงมากน้อยเพียงใด แต่หากมีความต้องการโค่นล้มรัฐบาล ก็ย่อมที่จะก่อให้เกิดภาวะของความไม่มั่นคงของรัฐเกิดขึ้น

3. The Taft - Hartley Act. 1947 หรือ The Labor Management Relations Act.

ในยุคที่คอมมิวนิสต์กำลังระบาดและเริ่มเผยแพร่แนวคิดที่มีความขัดแย้งต่อระบอบประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกา ได้มีพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น โดยมีมาตรา 9 ระบุเอาไว้ชัดเจนว่าการร้องเรียนเรื่องราวขององค์การกรรมากรนั้น ถ้ามิได้มีการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรจากฝ่ายกรรมากรว่ามีใช้สมาชิกจากพรรคคอมมิวนิสต์ ย่อมไม่สามารถยื่นเรื่องร้องเรียนได้ โดยหากมีการดำเนินงานกับคอมมิวนิสต์ หรือสนับสนุนด้วยวิธีการอื่นใด ไม่ว่าจะเป็สมาชิกหรือวิธีการอื่นในการที่จะล้มล้างรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ย่อมไม่สามารถที่จะกระทำได้

4. The Subversive Activities Control Act. 1950

ในปีถัดมา หลังจากที่มีการออกกฎหมาย The Taft - Hartley Act. 1947 ก็ได้มีพระราชบัญญัติ The Subversive Activities Control Act. 1950 มาประกาศใช้ โดยกฎหมายฉบับ

นี้ยังคงมีความเกี่ยวข้องกับคอมมิวนิสต์อยู่ โดยแบ่งองค์การคอมมิวนิสต์ออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ องค์การที่เป็นตัวการคอมมิวนิสต์ โดยได้รับแรงสนับสนุนและความช่วยเหลือในการเป็นตัวการนี้จากต่างประเทศ (Communist-Action Organization) และ องค์การที่เป็นแนวร่วมคอมมิวนิสต์ (Communist-Front Organization) เป็นการสนับสนุนให้แก่องค์การตัวการคอมมิวนิสต์ในการปฏิบัติกิจการต่างๆ โดยมีการระบุนำตัวแทนจากรัฐบาลของต่างประเทศ รัับทราบข่าวสารใดๆซึ่งมีความสำคัญในระดับชั้นความลับ ยกเว้นในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ที่มีอำนาจสั่งการในเรื่องนี้ๆ เป็นการปกป้องและรักษาความมั่นคงของประเทศไว้

5. The Emergency Detention Act. 1950

พระราชบัญญัติฉบับนี้ มีการให้อำนาจแก่ประธานาธิบดี ในการที่จะประกาศภาวะฉุกเฉิน (Internal Security Emergency) ได้ โดยมีมาตรา 102 ได้กำหนดเงื่อนไขในการที่จะประกาศภาวะฉุกเฉิน จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ได้แก่

1. สามารถประกาศภาวะฉุกเฉินได้ เมื่อเกิดการบุกรุกดินแดนที่เป็นความครอบครองดูแลของสหรัฐอเมริกา
2. สามารถประกาศภาวะฉุกเฉินได้โดยสภาสูงได้มีการประกาศสภาวะสงครามขึ้น
3. สามารถประกาศภาวะฉุกเฉินได้ เมื่อเกิดการกบฏในอเมริกา ซึ่งการกบฏนี้มีความช่วยเหลือจากประเทศหรือศัตรูภายนอกที่คอยสนับสนุนอยู่

ดังนั้นแล้ว จึงสามารถที่จะประกาศภาวะฉุกเฉินได้ ทำให้ประธานาธิบดี มีอำนาจในการที่จะสั่งการจับกุมและคุมขังบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือว่าจะเป็นผู้กระทำการนั้น หรือมีส่วนร่วมในการกระทำการจารกรรม (espionage) หรือก่อวินาศกรรม (sabotage) ดังกล่าวได้

อย่างไรก็ดี การที่รัฐบาลจะอ้างถึงเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เพื่อยับยั้งไม่ให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารหรือเผยแพร่ข่าวได้นั้น ไม่ใช่สิ่งที่จะสามารถทำได้ง่ายนักในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ในสหรัฐอเมริกา การที่จะตรากฎหมาย หรือออกกฎข้อบังคับใดมาจำกัดเสรีภาพในการเผยแพร่และนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 (First Amendment) โดยตรง ยกเว้นในกรณีฉุกเฉิน หรือในสถานการณ์พิเศษที่กำลังเกิดภาวะความไม่สงบไม่มั่นคงต่อประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่ รัฐบาลอาจจะสามารถใช้สิทธิร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลห้ามมิให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารหรือเนื้อความบางประการได้ แต่ศาลก็ต้องพิจารณาเป็นรายกรณี

มิใช่จะสามารถยับยั้งเสรีภาพในการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้ในทุกกรณี เพราะศาลสูงของสหรัฐอเมริกา เคยได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า

“การสั่งห้ามสื่อมวลชนไม่ให้เผยแพร่และนำเสนอข่าวสารภายใต้สถานการณ์พิเศษนั้นเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้โดยชอบตามรัฐธรรมนูญ หากแต่ว่ารัฐบาลจะต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความจำเป็นในการที่จะร้องขอให้ยับยั้งการกระทำเช่นว่า หากสามารถพิสูจน์ได้ถึงความจำเป็นดังกล่าวแล้ว และศาลพิจารณาเห็นพ้องว่ามีเหตุสมควรตีพอ ศาลจะดำเนินการอนุญาตการร้องขอดังกล่าวไว้ให้เกิดขึ้นได้”⁷⁴

ในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา มีคดีที่สำคัญคดีหนึ่ง ที่ถือเป็นบรรทัดฐานและเป็นต้นแบบให้กับการอ้างถึง “ข้อจำกัดความมั่นคงของรัฐ” ต่อเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้เป็นอย่างดี นั่นคือ คดี New York Times Co. v. U.S. (1971) คดีดังกล่าวนี้ เป็นคดีที่รู้จักกันในชื่อ The Pentagon Papers หรือเอกสารลับเพนตากอน เป็นคดีที่รัฐบาลได้มีการพยายามที่จะยับยั้งการตีพิมพ์เอกสารที่เกี่ยวกับกรณีที่สหรัฐอเมริกาเข้าเกี่ยวข้องกับสงครามเวียดนาม โดยรัฐบาลได้ยื่นเรื่องและร้องขอต่อศาลให้พิจารณายับยั้งการกระทำดังกล่าว

สำหรับคดีเอกสารเพนตากอนนี้ มีข้อเท็จจริงคือ ในปี ค.ศ.1967 ได้มีโครงการวิจัยที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับกรณีที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปพัวพันในสงครามเวียดนาม ซึ่งโครงการวิจัยนี้คือ “ประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาในการตัดสินใจเข้าร่วมนโยบายของเวียดนาม” (History of U.S. Decision Making Process on Vietnam Policy) โดยคณะวิจัยได้รับอนุมัติจากกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกาเอง โดยความสำคัญของโครงการนี้ ถูกจัดอยู่ในระดับ “ลับสุดยอด” (Top Secret) แต่ในเวลาต่อมา นายแดนเนลล์ เอลส์เบิร์ก (Daniel Ellsberg) นักข่าวหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ ได้สำเนาเอกสารชุดนี้ไป ทำให้นายแดนเนลล์ร่วมกับหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ ได้นำข้อความในเอกสารตีพิมพ์เพื่อให้สาธารณชนรับรู้ โดยเรื่องราวที่เป็นสาระสำคัญและสันตะเทือนประวัติศาสตร์โลก ที่ไม่เคยถูกเปิดเผยมาก่อน แต่ได้ถูกสำนักพิมพ์นิวยอร์กไทมส์นำมาเปิดเผยในที่สุด โดยนายแดนเนลล์และนิวยอร์กไทมส์ ได้ให้เหตุผลที่นำเอกสารชุดนี้ออกมาเปิดเผย ว่ารัฐบาลสหรัฐมีความพยายามที่จะปิดบังและโกหกประชาชนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา และรัฐบาลตระหนักในความแทรกแซงของตนดี แต่เพิกเฉย จึงเปิดสาเหตุที่ทำให้ออกมาเปิดโปงในครั้งนี้

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏออกมา หลังจากการนำเสนอและตีพิมพ์เอกสารลับชุดนี้ สร้างความตระหนักให้แก่ประชาชนไม่ใช่เฉพาะในสหรัฐอเมริกา แต่เกิดแรงกระเพื่อมไปยังคนทั้งโลก เช่น

⁷⁴ กุลพล พลวัน, "สื่อมวลชนกับข้อจำกัดของรัฐธรรมนูญ ตอนที่ 1," วารสารกรมประชาสัมพันธ์ ปีที่ 85 (มกราคม 2546): 39-40.

- รัฐบาลต้องการประโยชน์จากการเล่นการเมือง จึงได้เข้าร่วมโดยการช่วยเหลือชาวเวียดนามใต้ และรัฐบาลสหรัฐทราบดีอย่างละเอียดว่า สงครามเวียดนามจะส่งผลกระทบต่อประเทศเพียงใด แต่พยายามที่จะดำเนินการต่อไปเพื่อเกมการเมือง

- รัฐบาลของนาย จอห์น เอฟ. เคนเนดี ได้มีความพยายามที่จะยึดอำนาจรัฐบาลในไซ่ง่อน และได้มีส่วนพัวพันในการวางแผนโค่นล้มนาย โง ดินห์ เดียม ซึ่งเป็นประธานาธิบดีเวียดนามใต้

- ประธานาธิบดี ลินดอน บี จอห์นสัน เคยได้ให้สัญญาแก่สาธารณชนในการปราศรัยครั้งหนึ่งว่า สหรัฐอเมริกาจะทำการลดการเข้าร่วมในสงครามเวียดนามให้น้อยลง แต่ในทางปฏิบัติหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ในทางตรงกันข้าม รัฐบาลสหรัฐได้มีการปลอมรายการว่ามีการโจมตีเรือรบสหรัฐขึ้น เพื่อที่จะทิ้งระเบิดในเวียดนามทางตอนเหนือ เป็นการฆ่าชาวเวียดนามจำนวนมาก และประธานาธิบดี ลินดอน บี จอห์นสันและรัฐบาลก็ไม่ได้รับผิดชอบในการกระทำดังกล่าว

เมื่อสำนักพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ ได้ทำการตีพิมพ์เผยแพร่เรื่องดังกล่าวออกไป ทำให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก ทั้งถูกวิจารณ์จากประชาชนภายในประเทศ และจากนานาประเทศ ทำให้กระทรวงยุติธรรม ได้ตัดสินใจที่จะดำเนินคดีทางการศาล โดยได้มีการร้องขอต่อศาลชั้นต้นให้มีการระงับการพิมพ์เอกสารดังกล่าว โดยเหตุผลที่กระทรวงยุติธรรมได้ให้ไปนั้น คือ “เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ”

เมื่อมีการร้องขอจากรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมเช่นว่านี้แล้ว ศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งพิพากษาชั่วคราว ให้ระงับการพิมพ์เอกสารลับเหล่านั้น เพราะศาลชั้นต้นเห็นพ้องกับฝ่ายรัฐบาลว่า เอกสารดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ในลักษณะที่ไม่อาจเยียวยาได้ และการดำเนินการดังกล่าวนั้นเป็นการแทรกแซงต่อการดำเนินงานด้านการทูตของสหรัฐอเมริกาอย่างร้ายแรง ซึ่งการตัดสินของศาลชั้นต้นเช่นนี้ นับว่าเป็นครั้งแรกของสหรัฐอเมริกา ที่มีการห้ามมิให้มีการเผยแพร่และนำเสนอข่าวสารจากคำตัดสินของศาล

ในขณะที่ฝั่งของหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์นั้นพยายามสู้คดี จนในที่สุดคดีขึ้นสู่ศาลฎีกา โดยเหตุผลที่หนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ต่อสู้นั้น เป็นเหตุผลที่หักล้างต่อเหตุผลของฝั่งรัฐบาลอย่างสิ้นเชิง เรื่องจากนิวยอร์กไทมส์มองว่า เอกสารดังกล่าวที่ตีพิมพ์ เป็นเอกสารทางทหารที่เกิดขึ้นและผ่านมาแล้วทั้งสิ้น ไม่มีผลต่อการบริหารประเทศต่อไปในอนาคต อีกทั้งการที่จะตีพิมพ์เอกสารเพนตากอนฉบับนี้ จะเกิดประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อประชาชน เป็นการให้ประชาชนได้รับรู้ถึงข้อเท็จจริงที่ได้เกิดขึ้นไปแล้ว สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและส่งผลดีต่อการบริหารประเทศ กล่าวคือ ประชาชนจะจับตามองต่อการทำงานและบริหารงานของฝ่ายรัฐบาลมากขึ้น ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

รัฐบาลผ่านการวิพากษ์วิจารณ์และการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ อันเกิดมาจากความตระหนักที่เกิดจากการตีพิมพ์เอกสารชุดนี้ เหนือสิ่งอื่นใด ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ (Right to know) ดังนี้แล้ว ประชาชนจึงมีสิทธิที่จะได้รับรู้ถึงเนื้อหาความต่างๆที่ปรากฏอยู่ในเอกสารฉบับนี้ต่อไป

ในที่สุดแล้ว ในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2514 ก็ได้มีคำตัดสินชี้ขาดว่า หนังสือพิมพ์มีสิทธิที่จะเปิดเผยเอกสารเพนตากอนต่อสาธารณชนได้อย่างถูกต้อง โดยศาลสูงนั้นมีเหตุผลในกรณีดังกล่าวนี้ว่า ฝั่งของอัยการไม่สามารถที่จะแสดงให้เห็นว่า “ความเสียหายร้ายแรง” ที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นความเสียหายอย่างใด ในรูปแบบใด เพราะเมื่อรัฐบาลได้อ้างถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการตีพิมพ์นี้ ก็จำเป็นต้องพิสูจน์ให้ศาลสูงเห็นว่าความเสียหายดังกล่าวนี้คืออะไร เมื่อไม่สามารถพิสูจน์ได้แน่ชัด ศาลสูงจึงมีคำตัดสินที่หักล้างกับคำตัดสินของศาลชั้นต้น โดยมีมติให้หนังสือพิมพ์สามารถตีพิมพ์เอกสารดังกล่าวต่อไป⁷⁵

ผู้พิพากษาศาลฎีกานายฮิวโก แอล. แบล็ก (Hugo L. Black) ได้มีการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหนังสือพิมพ์ โดยได้กล่าวเอาไว้ว่า หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนที่ดีนั้น มีความรับผิดชอบในการที่จะต้องป้องกันมิให้รัฐบาลกระทำการใดก็ตามที่เป็นการหลอกลวงหรือปิดบังประชาชน ซึ่งตีความได้ว่าในการดำเนินนโยบายที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปพัวพันกับสงครามเวียดนามนั้น เป็นการกระทำที่มีการหลอกลวงประชาชนตลอดมา

ผู้พิพากษาศาลฎีกา นายวิลเลียม โอ ดักลาส (William O. Douglas) ได้แสดงความคิดเห็นต่อคดีดังกล่าวนี้ว่า ในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 (First Amendment) นั้น ได้มีการรับรองถึงเรื่องเสรีภาพของประชาชนเอาไว้อย่างชัดเจน เป็นหลักประกันให้ประชาชนได้มีเสรีภาพที่จะรับรู้ และเป็นหลักประกันให้แก่สื่อมวลชนในเรื่องของเสรีภาพในการที่จะตีพิมพ์ โดยจุดประสงค์หลักคือ เพื่อต้องการที่จะให้รัฐบาลปฏิบัติงานอย่างระมัดระวังเพราะมีการตรวจสอบจากสื่อมวลชนและประชาชนคอยจับจ้องอยู่นั่นเอง

หลังจากที่มีการตัดสินคดี New York Times Co. v. U.S. (1971) นี้ออกมา ถือว่ามีบรรทัดฐานที่แน่นอนออกมาในเรื่องกรณีของข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอย่างยิ่ง เพราะเหตุผลที่รัฐบาลนำมาอ้างในการรักษาความมั่นคงของชาติ และต้องการให้สื่อมวลชนยับยั้งต่อการนำเสนอข่าวสารนั้น เป็นเหตุผลที่ไม่อาจจะใช้ได้ในทุกกรณี เพราะศาลก็จะพิจารณาถึงความสำคัญที่

⁷⁵ วิสาร พันธนะ, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน (นนทบุรี สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525), หน้า 780.

แท้จริงและประโยชน์ที่สาธารณชนพึงได้รับจากคดีและกรณีดังกล่าว หากว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนั้นจะส่งผลในทางที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน และมีได้เป็นการสร้างความเสียหายต่อการบริหารประเทศ ศาลก็อาจจะมีการตัดสินให้สื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลนั้นต่อไปได้ เพราะทั้งนี้แล้ววัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสื่อมวลชนนั้น ควรมีขึ้นเพื่อที่จะรับใช้ผู้อยู่ใต้การปกครอง มิใช่มีขึ้นเพื่อรับใช้ผู้ปกครอง ผู้ปกครองไม่สามารถที่จะใช้อำนาจที่ตนมีเข้ายับยั้งการนำเสนอและการเผยแพร่ข้อมูลของสื่อโดยไม่มีเหตุผลที่ดีพอได้

จะเห็นได้ว่า การที่ในบางครั้ง สื่อมวลชนได้มีความพยายามที่จะเปิดเผยและตีแผ่ความลับทางการบริหารประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในทางการเมือง การทหารดังเช่นในกรณีสงครามเวียดนาม หรือสงครามอินโดจีนนั้นนั้น รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ร้องขอต่อศาลเพียงแค่ว่าให้สื่อมวลชน ดังเช่นนิวยอร์กไทมส์ระงับการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว โดยการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำที่ไม่เกิดขึ้นบ่อยนัก เพราะรัฐบาลเองก็ตระหนักดีในเรื่องของเสรีภาพที่มีการประกันเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ และห่วงเกรงต่อแรงกระเพื่อมที่เกิดจากการวิพากษ์วิจารณ์ของประชาชน อันจะส่งผลกระทบต่อการทำงานต่อไปของรัฐบาลนั้นๆ ได้ แต่ท้ายที่สุดแล้ว ศาลจะเป็นผู้ตัดสินว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป เพราะหากศาลตัดสินและมีมติยอมสั่งให้มีการระงับการตีพิมพ์และเผยแพร่เอกสารนั้นจริง ศาลเองก็เกรงว่ารัฐบาลไม่เพียงแต่ขอให้ออกคำสั่งห้ามเสนอข่าวที่เกี่ยวกับการดำเนินความลับทางด้านทหารเพียงเท่านั้น แต่อาจจะมีความเกี่ยวโยงและเกี่ยวพันไปถึงการฉ้อราษฎร์บังหลวงของรัฐบาล รวมถึงในกรณีที่รัฐบาลบริหารงานผิดพลาด รัฐบาลอาจใช้ศาลเป็นเครื่องมือในการที่จะขัดขวางการตรวจสอบของสื่อมวลชน อันเป็นหน้าที่สำคัญที่จะทำให้รัฐบาลปฏิบัติงานอยู่ในกรอบ ไม่มุ่งหวังแต่เพียงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองและพวกพ้องแต่เพียงอย่างเดียว

ในกรณีดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า ในสังคมอเมริกัน มีการให้หลักประกันและให้ค่าของเสรีภาพในการรับรู้ ในการตีพิมพ์ ในการเผยแพร่ข่าวสารและนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนไว้ค่อนข้างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญในการพิจารณาและศึกษาเรื่องราวเหล่านี้ คือการที่ต้องชั่งน้ำหนักให้เหมาะสม ระหว่างสิทธิที่จะรับรู้ของประชาชน สิทธิในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน และสิทธิในการรักษาความมั่นคงของรัฐอันเป็นหน้าที่หนึ่งที่สำคัญของรัฐบาล เพราะในแง่ของการปฏิบัติแล้วฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายที่จะเป็นผู้ตัดสินใจว่าข้อมูลใดควรที่จะเปิดเผยให้ประชาชนได้รับรู้หรือไม่ หรือบางข้อมูลควรที่จะเก็บไว้เนื่องจากเป็นความลับของรัฐบาลและหากเปิดเผยไปจะส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศที่แท้จริง ซึ่งก็จะต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป ดังนั้นแล้ว การที่รัฐบาลจะตระหนักในความสำคัญข้อนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง

ดังนั้น ในเรื่องข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ที่ว่าด้วย ข้อจำกัดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐนั้น จึงเป็นกรณีที่จะต้องพิจารณาเป็นครั้งไป และมีความเห็นจากผู้พิพากษาศาลสูงในคดี New York Times Co. v. U.S. (1971) ไว้ถึงเรื่องนี้ว่า หากมีความสำคัญและความอันตรายอย่างเด่นชัดที่กำลังจะเกิดขึ้นจริง หรือข้อมูลที่จะถูกตีพิมพ์เผยแพร่ที่มีความเกี่ยวข้องกับทางการทหารที่จะเป็นอันตรายต่อชีวิตของชาวอเมริกันแล้ว ศาลก็สามารถที่จะออกคำสั่งห้ามเสนอนิวส์ นั้น หรือศาลอาจจะมีการสั่งระงับการตีพิมพ์ดังกล่าวนั้นก็ได้อีกเช่นกัน โดยจะต้องมีความสมเหตุสมผล และสื่อมวลชนเองก็มิใช่ว่าจะสามารถนำเสนอทุกอย่างได้อย่างตามอำเภอใจของตนแต่ฝ่ายเดียว หากสื่อมีอำนาจมากเกินไป การตีพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูลบางอย่างอาจนำอันตรายมาสู่คนหมู่มากได้ ดังนั้น สื่อมวลชนเองก็ต้องตระหนักในความสำคัญข้อนี้ด้วยเช่นกัน

3.1.3.3.2 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท (Defamation)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนอกเหนือไปจากข้อจำกัดเรื่องเกี่ยวกับด้านความมั่นคงของรัฐ ยังมีข้อจำกัดที่ว่าด้วยการ “หมิ่นประมาท” อีกด้วย โดยพื้นฐานที่สำคัญของการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ประกอบด้วย สิทธิที่จะรู้ และ สิทธิที่จะอยู่ลำพังโดยปราศจากการรบกวน

สำหรับสิทธิที่จะรู้ ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะรู้และทราบความเคลื่อนไหว รวมถึงข่าวสารต่างๆจากรัฐบาล และเพื่อให้สอดคล้องกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาที่ถือว่าเป็นประเทศต้นแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนั้น ประชาชนทุกคนจึงมีสิทธิที่จะได้รับทราบความเคลื่อนไหวการกระทำต่างๆของรัฐ เพราะบุคคลต่างๆที่ทำหน้าที่เหล่านั้น ถือว่าเป็นการทำหน้าที่แทนประชาชนทุกคนนั่นเอง

ในขณะที่พื้นฐานอีกประการหนึ่งที่สำคัญในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน นอกเหนือจาก “สิทธิที่จะรู้” แล้วนั้น นั่นคือ “สิทธิที่จะอยู่ลำพัง โดยปราศจากการรบกวน” โดยบุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตส่วนตัวของตนเอง จะไม่มีผู้ใดเข้ามาทำร้าย ก้าว่ำ หรือทำให้อับอายเพราะบุคคลแต่ละคนนั้นมีความเป็นปัจเจก และปัจเจกบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง และสามารถปกป้องสิทธิดังกล่าวนี้เพื่อตนเองได้ หากมีการกระทำหรือมีผู้ใดเข้าไปขัดขวางในสิทธิดังกล่าว ย่อมไม่สามารถทำได้ อีกทั้งยังปรากฏถึงการให้หลักประกันแก่ประชาชนในเรื่องของกฎหมายหมิ่นประมาท อันปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาอีกด้วย

ในกฎหมายของสหรัฐอเมริกา นั้น เมื่อกล่าวถึงเรื่องของการที่สื่อมวลชนได้กระทำการหมิ่นประมาทแล้ว การหมิ่นประมาทนั้นอาจหมายถึงความรวมถึงความที่ทำให้ผู้อื่นต้องได้รับความอับอาย เสียชื่อเสียง หรือถูกดูหมิ่นเกลียดชัง โดยเป็นการไขข่าวแพร่หลาย ด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา เช่น การพูด การตีพิมพ์ การเขียน การวาด หรือวิธีการใดก็ตามที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียง ซึ่งในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 (The First Amendment to the United States Constitution) ที่ได้บัญญัติไว้ว่า

“ห้ามรัฐสภาตรากฎหมายเกี่ยวกับการสถาปนาศาสนา หรือห้ามการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโดยเสรี หรือที่เป็นการจำกัด เสรีภาพในการพูด หรือการพิมพ์การโฆษณา หรือสิทธิในการร่วมชุมนุมโดยสงบของประชาชน และการเรียนร้องทุกข์ต่อรัฐบาล”

จากรัฐธรรมนูญที่บัญญัติเอาไว้เช่นว่านี้ จึงตีความได้ว่าประชาชนทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการแสดงออกได้อย่างเต็มที่ แต่การแสดงออกซึ่งเสรีภาพของตนนั้น จะเข้าไปก้าวก้าวและทำให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียงไม่ได้ มิฉะนั้นจะเข้าข่ายของการหมิ่นประมาท และสื่อมวลชนคือผู้ที่มีความเสี่ยงอย่างยิ่งต่อการที่จะกระทำการหมิ่นประมาท เพราะโดยพื้นฐานหน้าที่ของสื่อมวลชนแล้วนั้น มีหน้าที่ที่จะต้องนำเสนอข่าวสาร วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นอยู่แล้ว ดังนั้นจึงต้องทำการศึกษาถึงหลักการเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท ว่ามีหลักการเช่นไร และในเรื่องของการหมิ่นประมาทนี้ มีหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องของ “การวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรม” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ได้รับการยอมรับตลอดมาในประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้นแล้ว เพื่อแยกแยะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรมจากการกระทำหมิ่นประมาท จึงต้องทำการศึกษาเรื่องดังกล่าว อันจะอธิบายได้ดังนี้

3.1.3.3.2.1 หลักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรม (Fair Comment)

หลักการเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรม หรือ Fair Comment นี้ เป็นหลักกฎหมายที่มีการใช้กันและยอมรับกัน โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ยอมรับหลักการดังกล่าว โดยมีสาระสำคัญกล่าวคือ บุคคลที่มีผลงาน และสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อที่จะให้สาธารณชนได้พิจารณา การแสดงสิ่งนั้นต่อสาธารณชนนั้น ย่อมเป็นความธรรมดาที่ผู้สร้างสรรค์

ผลงาน จะคาดหวังว่าตนเองจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ ดิชมอย่างเป็นธรรมจากสาธารณชน⁷⁶ โดยหลักการนี้เป็นการหลักการที่มีการยอมรับอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

ในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้น สื่อมวลชนนอกจากจะนำเสนอข่าวสารแล้ว การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ของสื่อมวลชน ก็ยังควรต้องเป็นไปตามหลักการเช่นว่านี้ เพราะหลักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรมจะทำให้สื่อมวลชนได้แสดงความคิดเห็นแต่เพียงอยู่ในขอบข่ายที่พอดี ไม่ก้าวล่วงวิพากษ์วิจารณ์ หรือนำเสนอข่าวสารจนทำให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียง ได้รับความอับอายเข้าขั้นหมิ่นประมาทนั่นเอง

3.1.3.3.2 หลักการเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท

สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกา มีหลักการเกี่ยวกับความผิดในฐานหมิ่นประมาททั้งสิ้น 3 ประการ ได้แก่

1. การโฆษณา

หมายถึง การที่มีการกระทำทำให้บุคคลที่สาม ได้รับรู้ถึงเรื่องราวที่เป็นการหมิ่นประมาท ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการพูด การตีพิมพ์ การเขียน หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง โดยการกระทำการหมิ่นประมาทนี้ การพิมพ์ใหม่ การเล่าใหม่ในแต่ละครั้ง เป็นการหมิ่นประมาทที่ต่างกระหนกกัน กล่าวคือ ผู้เล่าต่อมีความผิดที่เทียบเท่ากับผู้เล่าคนแรก และผู้เสียหายเลือกฟ้องเฉพาะผู้เล่าคนหลัง ผู้เล่าคนแรกก็มีใช่เป็นข้อแก้ตัวให้แก่ผู้เล่าคนหลังในการที่จะถูกฟ้อง

2. การเจาะจงตัวบุคคล

หมายถึง การที่จะโฆษณานั้น ต้องเป็นการโฆษณาที่เจาะจงเฉพาะตัวบุคคล มิใช่การโฆษณาอย่างกว้างๆ ไม่ได้มีการระบุใครผู้ใดผู้หนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง โดยหากมิได้ระบุชื่อผู้ใดผู้หนึ่งเป็นการเฉพาะ การโฆษณานั้นก็มีได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงแก่บุคคลใดแต่อย่างใด แต่หากมีการระบุชื่อเจาะจงตัวบุคคล ก็เป็นการกระทบต่อบุคคลที่สามนั้น สามารถเข้าข่ายการหมิ่นประมาทได้ อย่างไรก็ตาม การเจาะจงตัวบุคคลนี้ มิได้หมายความว่าเพียงแต่การเจาะจงชื่อเท่านั้น แต่หากการโฆษณานั้นแม้ไม่ระบุชื่อตรงๆ แต่หากองค์ประกอบของการโฆษณาทำให้รู้ได้โดยทันทีว่าหมายถึงบุคคลใด ก็ถือว่าเป็นการเจาะจงตัวบุคคลแล้วเช่นกัน

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 781-782

3. การทำให้เสียชื่อเสียง

หมายถึง การทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของบุคคลอื่น โดยการทำให้เสียชื่อเสียงเช่นว่านี้ อาจเกิดจากการนิทาว่าด้วย หรือเป็นการแสดงความเท็จก็ได้ ดังนี้แล้ว ความเท็จจึงเป็นสิ่งที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการหมิ่นประมาท โดยในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น หลายมลรัฐมีการเปิดโอกาสให้จำเลยได้พิสูจน์ความจริง หากจำเลยสามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่าสิ่งที่ตนได้กล่าวไป พิมพ์ไป หรือแสดงถ้อยคำไปเป็นความจริง จำเลยก็อาจจะไม่ต้องรับผิดชอบได้นั้นเอง

นอกจากจำเลยจะสามารถพิสูจน์ความจริงได้แล้ว และทำให้ไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีหมิ่นประมาท ยังคงมีเรื่องเกี่ยวกับ “เอกสิทธิ์” ที่ทำให้บุคคลไม่ต้องรับผิดชอบในทางหมิ่นประมาท อีก 2 ประการ โดยสหรัฐอเมริกา นั้น ได้มีการแบ่งเอกสิทธิ์ออกเป็นสองประเภท ดังนี้

1. เอกสิทธิ์เด็ดขาด (absolute privilege) เอกสิทธิ์เด็ดขาดนี้ เป็นเอกสิทธิ์ที่รัฐบัญญัติ รัฐธรรมนูญหรือศาล ได้มีคำวินิจฉัยออกมาให้แก่เจ้าพนักงานบางตำแหน่งในบางเรื่องเกี่ยวกับระบบงานของทางราชการ เช่นตำแหน่ง ประธานาธิบดี ผู้ว่าราชการมลรัฐ สมาชิกรัฐสภา สหรัฐ ผู้พิพากษา เป็นต้น และหากมีกรณีที่มีบุคคลมีตำแหน่งต่างๆเหล่านี้ กระทำการใดๆในตำแหน่งหน้าที่ของตนแล้ว สิ่งที่บุคคลเหล่านี้ได้แสดงออกหรือพูดไป จะได้รับการปกป้อง มิให้ผู้ใดมาฟ้องร้องไม่ว่าจะเป็นในทางแพ่งหรือในทางอาญาในฐานะหมิ่นประมาทได้

2. เอกสิทธิ์ไม่เด็ดขาด (qualified privilege) ซึ่งหากมีกรณีที่สื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวสาร แสดงความคิดเห็น และรายงานออกมาโดยเที่ยงธรรมเกี่ยวกับเรื่องที่มีเอกสิทธิ์เด็ดขาด แม้ว่าเรื่องที่นำเสนอดังกล่าวจะเป็นการหมิ่นประมาทผู้อื่น แต่หากมีการกระทำไปโดยสุจริตแล้ว สื่อมวลชนก็ไม่ต้องรับผิดชอบใดๆทั้งสิ้น โดยเอกสิทธิ์ไม่เด็ดขาดนี้ จะเป็นการคุ้มครองสื่อมวลชนจากการถูกฟ้องในคดีหมิ่นประมาท

3.1.3.3.2.3 หลักเกณฑ์ความผิดฐานหมิ่นประมาท และกรณีตัวอย่าง

สำหรับหลักเกณฑ์ความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น ประกอบด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่

3.1.3.3.2.3.1 การหมิ่นประมาทเจ้าพนักงานของรัฐ

ในเรื่องการหมิ่นประมาทเจ้าพนักงานของรัฐนั้น มีคดีหนึ่งซึ่งเป็นคดีที่มีชื่อเสียง และเป็นคดีที่ได้สร้างมาตรฐานในการตัดสินและพิจารณาคดีหมิ่นประมาทเจ้าพนักงานรัฐ คือคดี *New York Times Co. v. Sullivan*, 376 U.S. 254 (1964) โดยกรณีนี้เป็นการหมิ่นประมาทต่อเจ้าพนักงานรัฐ เป็นคดีพิพาท ระหว่างหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ กับนายชูลิวาน ซึ่งนายชูลิวานนี้ทำงานเป็นพนักงานตำรวจในมลรัฐอลาบามา โดยหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ ได้มีการลงข่าวที่มีเนื้อหาและมีรายงานเกี่ยวกับการกระทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยนายชูลิวานในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐได้ออกมาเรียกร้อง และกล่าวอ้างว่าหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ได้ลงข่าวเกินความเป็นจริง เป็นการหมิ่นประมาทอย่างยิ่งและทำให้เจ้าหน้าที่รัฐเสื่อมเสียชื่อเสียง ซึ่งคดีดังกล่าวนี้ได้มีการยื่นเรื่องไปจนถึงศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา โดยศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ได้มีการวางหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบของสื่อมวลชน ในเรื่องความหมิ่นประมาท ในคดีดังกล่าวนี้ ไว้ดังนี้

“สื่อมวลชนนั้น ควรที่จะแสดงความเห็นเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและปัญหาสาธารณะนั้น ควรมีการดำเนินไปอย่างคล่อง ไม่มีสิ่งใดมาขัดขวาง โดยการดำเนินการนั้นจะต้องเป็นไปโดยเปิดเผย แม้ว่าการแสดงความคิดเห็นนั้นจะมีการโจมตีรัฐบาลอยู่บ้างก็ตาม โดยศาลจะพิพากษาให้มีการชดเชยค่าเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่า ความที่สื่อมวลชนนำเสนอ นั้นเป็นความเท็จ และได้นำเอาความเท็จนั้นมาใส่ร้ายต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือทำการวิพากษ์วิจารณ์โดยไม่ไตร่ตรองถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้น” ทั้งนี้ การที่ศาลมีการวางหลักเกณฑ์เช่นว่านี้ก็เพื่อที่จะปกป้องในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของสื่อมวลชน ให้ยังเป็นไปโดยเสรีอยู่

ในที่สุดแล้วศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา ได้มีการตัดสินว่าการลงเนื้อหาข่าวของนิวยอร์กไทมส์เป็นเพียงความผิดพลาดเล็กน้อยเท่านั้น และปราศจากเจตนาที่มุ่งร้ายต่อบุคคลในข่าว และยกฟ้องไปในที่สุด จากคดีนี้ทำให้เกิดหลักที่เรียกว่า “The Times Standard” หรือ “กฎของหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์” โดยหากเจ้าหน้าที่รัฐจะฟ้องสื่อมวลชนในข้อหาหมิ่นประมาท เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องเป็นฝ่ายที่จะต้องมีหน้าที่ในการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจงใจหรือมีเจตนาร้ายในการ ตีพิมพ์ข้อความดังกล่าว นั้น เป็นการทำให้เสียชื่อเสียงโดยตรง

3.1.3.3.2.3 การหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดา

สำหรับการหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดานั้น ย่อมเป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่บุคคลทุกคนมีสิทธิในการที่จะดำรงชีวิตของตนอย่างสงบ โดยปราศจากการรบกวนจากบุคคลอื่นไม่ว่าในทางใดก็ตาม การที่มีการเปิดเผย ปกปิด หรือนำข้อเท็จจริงบางประการมาเปิดเผยต่อผู้อื่นนั้นย่อมเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของปัจเจกบุคคลนั้น บุคคลอื่นไม่มีสิทธิที่จะกระทำการดังกล่าว โดยมีคดีที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดา นั่นคือคดี *Gertz v. Robert Welch, Inc.*, 418 U.S. 323 (1974)

จากคดีนี้ ข้อเท็จจริงคือทนายความชื่อ Gertz ได้มีลูกความเป็นโจทก์ฟ้องต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจฐานฆ่าคนตาย โดยที่หนังสือพิมพ์ได้มีการลงบทความกล่าวหา Gertz ว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และเป็นสมาชิกขององค์กรที่ทำลายความน่าเชื่อถือของพนักงานตำรวจ Gertz จึงได้ฟ้องจำเลยในฐานะหมิ่นประมาท โดยศาลสูงของสหรัฐอเมริกา ได้ตัดสินใจไม่นำหลักเกณฑ์ “The Times Standard” มาใช้กรณีที่เป็นบุคคลธรรมดา และได้พิพากษาให้ Gertz ชนะคดี ในกรณีดังกล่าวนี้ ศาลได้วางหลักการหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดาว่า การหมิ่นประมาทนั้นจะต้องมีเจตนา (Men rea) โดยที่รัฐไม่สามารถที่จะออกกฎหมายความรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict liability) เพื่อการหมิ่นประมาทได้

นอกจากนี้ การหมิ่นประมาทนั้น จะต้องเป็นคำกล่าวพิพาทที่มีโอกาสจะทำให้มีบุคคลอื่นเชื่อได้ว่าสิ่งนั้นเป็นความจริง แต่หากคำกล่าวพิพาทนั้นพิจารณาเห็นได้ชัดว่า ไม่สามารถเป็นความจริงได้ และไม่มีบุคคลใดจะเชื่อในคำกล่าวดังกล่าวว่าเรื่องนั้นจะเป็นจริง ผู้กล่าวจะไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งมีการวางหลักเรื่องดังกล่าวนี้ไว้ในคดี *Hustler Magazine v. Falwell*, 458 U.S. 46 (1988)

จะสังเกตได้ว่า เจ้าพนักงานของรัฐและบุคคลสาธารณะนั้น จะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายในเรื่องหมิ่นประมาทที่น้อยกว่าบุคคลธรรมดา เพราะในสหรัฐอเมริกา มีแนวคิดว่าบุคคลสาธารณะและเจ้าพนักงานของรัฐนั้นเป็นบุคคลที่ได้สมัครใจในการที่จะเข้าใช้ชีวิตให้อยู่ในสายตาของประชาชน อยู่ในความสนใจของประชาชนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นแล้วบุคคลสองประเภทนี้จะต้องละสิทธิบางส่วนในชีวิตไป การคุ้มครองด้านการหมิ่นประมาทจึงมีต่อบุคคลธรรมดามากกว่าบุคคลสองประเภทนี้

3.1.3.3.2.3.3 การหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ

มีการให้นิยามของ “บุคคลสาธารณะ” เอาไว้อย่างหลากหลาย โดยจะอธิบายอย่างละเอียดในหัวข้อถัดไป แต่ในที่นี้ จะยกตัวอย่างนิยามที่ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา

ได้นิยามคำว่า “บุคคลสาธารณะ” เอาไว้ กล่าวคือ “บุคคลสาธารณะ (public figures)” คือบุคคลที่แสดงออกโดยสมัครใจอย่างชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ที่จะพาชีวิตของตนเองเข้าไปอยู่ในสายตาของสาธารณชนทั่วไป โดยบุคคลเหล่านี้ได้มีการละสิทธิที่จะดำเนินชีวิตโดยปราศจากการสอดส่องของสื่อมวลชน”

ดังความหมายนี้แล้ว บุคคลสาธารณะ จึงได้แก่ นักการเมือง นักแสดง นักร้อง ศิลปิน ภาพยนตร์ โฆษก นักกีฬา รวมถึงผู้มีชื่อเสียงในแวดวงสังคมต่างๆ บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลสาธารณะ โดยในการใช้ชีวิตแบบบุคคลสาธารณะนั้น จะไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติเช่นคนธรรมดา เพราะย่อมมีการสอดส่องจากสาธารณชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากสื่อมวลชน เมื่อเกิดกรณีหมิ่นประมาทขึ้น บุคคลสาธารณะก็จะได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน แต่ในระดับที่แตกต่างกันออกไป อันจะอธิบายอย่างละเอียดในหัวข้อ “หลักกฎหมายหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ และคดีตัวอย่างการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ”

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากบุคคลสามประเภทอันได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคคลธรรมดา และบุคคลสาธารณะ จะพบว่าบุคคลสาธารณะและเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะได้รับความคุ้มครองด้านการหมิ่นประมาทที่น้อยกว่าบุคคลธรรมดา ด้วยเหตุผลที่ได้แสดงไปแล้วว่าบุคคลสองประเภทนี้ จำต้องมีการละสิทธิบางส่วนในชีวิตปกติไปเพื่อการงานของตน อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าสื่อมวลชนจะสามารถสอดส่อง นำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นต่อบุคคลสาธารณะได้อย่างไม่มีขอบเขต เพราะบุคคลสาธารณะหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็ยังคงนับว่าเป็นประชาชนคนหนึ่ง ที่ยังคงได้รับการดูแลจากกฎหมายและจากรัฐอยู่นั่นเอง

3.1.3.3 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Right to Privacy)

พื้นฐานของการใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคล คือบุคคลย่อมมีสิทธิในการที่ใช้เสรีภาพอย่างเต็มที่ตามที่ตนพึงมี และการใช้สิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ของตนนั้น ย่อมไม่สามารถที่จะก้าวล่วงเข้าไปรบกวนต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นได้ หากมีการล่วงละเมิดหรือทำลายสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่บุคคลทุกคนสมควรได้รับ ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ ในกรณีดังกล่าวนี้ ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้มีการแสดงความคิดเห็นไว้ว่า มนุษย์จะไม่สามารถละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่นได้ แม้ว่าตนจะมีสิทธิเผยแพร่ แสดงความเห็นและแสดงออกมากเพียงใดก็ตาม แต่การกระทำใดก็ตามที่ก้าวขึ้นแก่สาธารณะหรือบุคคลอื่น โดยผลที่เป็นการละเมิดต่อสิ่งนั้นแล้ว ย่อมต้องได้รับการลงโทษ ดังนี้แล้ว สื่อมวลชนในทุกแขนงจึงจำเป็นต้องระมัดระวัง ไม่ให้แสดงออกซึ่งเสรีภาพของ

ตนจนไปกระทบกระทั่งและล่วงละเมิดต่อสิทธิของบุคคลอื่นได้ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น เป็นประเทศที่ถือเป็นต้นแบบและมีส่วนอย่างยิ่งในการพัฒนาการหลักกฎหมายที่ให้อิสระเสรีภาพแก่สื่อมวลชน ในขณะที่เดียวกันก็มีกฎหมายที่ใช้จำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนด้วยเช่นกัน

การใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในบางกรณีนั้น อาจพิจารณาว่าไม่ถึงกับเป็นการหมิ่นประมาทหรือทำให้บุคคลเสื่อมเสียชื่อเสียงอย่างเห็นได้ชัด แต่การกระทำบางอย่าง เช่นการนำเสนอข่าวสาร หรือการเสาะแสวงหาข้อมูลมาเพื่อที่จะนำมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้น ในบางครั้งที่มาของข่าวสารต่างๆเหล่านั้นเป็นการก้าวล่วงต่อ “สิทธิในชีวิตส่วนตัว” (Right to privacy) กล่าวคือ การนำเสนอข่าวสารสู่สาธารณชนนั้น เป็นการยากที่จะนำเสนอสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงด้านเดียว การเสาะแสวงหาข้อมูลและการแสดงความคิดเห็นออกไป ในหลายๆครั้งจึงเป็นการล่วงละเมิดต่อความเป็นส่วนตัวของบุคคล สื่อมวลชนจึงต้องระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำเสนอข่าวสารด้วยเหตุผลที่กล่าวไป เพราะฉะนั้นแล้ว ข้อจำกัดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล จึงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สื่อมวลชนถูกจำกัดในการใช้เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของตน อย่างไรก็ตาม การล่วงละเมิดต่อสิทธิของบุคคลมีหลายประเภทด้วยกัน ดังจะอธิบายได้ต่อไปนี้

3.1.3.3.1 ประเภทของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

ประเภทของการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลนั้น ได้มีบทความที่ถือได้ว่าเป็นการวางรากฐานที่สำคัญของสิทธิในความเป็นส่วนตัวไว้ในระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกา ชื่อบทความคือ “สิทธิในความเป็นส่วนตัว (The Right to Privacy) เขียนโดย Samuel D. Warren และ Louis D. Brandies โดยได้อธิบายถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัวไว้ ดังนี้

“สิทธิความเป็นส่วนตัว คือ สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง (right to be alone) โดยปราศจากการแทรกแซงของสังคม”⁷⁷

ในเวลาต่อมา หลักคิดเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวนี้มีการแพร่หลายมากขึ้น ทำให้ในช่วงปีค.ศ. 1960 William L. Prosser ได้มีการขยายความของหลักเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวนี้ โดยแบ่งออกเป็น

⁷⁷ Brandies D Warren D Samuel, "The Right to Privacy," *Harvard Law Review* 5(December 15, 1890). [Online] available from www.lawrence.edu/fast/boardmaw

4 ประเภท โดยที่หลักการทั้งสี่ประเภทนี้ ได้มีการรวบรวมจากสถาบันกฎหมายอเมริกัน (American Law Institute) ได้มีการรวบรวมคอมมอนลอว์เกี่ยวกับการละเมิด โดยกำหนดออกมาเป็น “The Restatement (second) of torts (1997) โดยมีการกำหนดเรื่อง “การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว (Right to Privacy)” เอาไว้ในมาตรา 652A - 652E ดังต่อไปนี้

“มาตรา 652A

(1) ผู้ใดทำการก้าวล่วงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่น ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น

(2) การละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว มี 4 ประเภท ได้แก่

(ก) การแทรกแซงความสันโดษของผู้อื่น โดยปราศจากเหตุอันสมควรตามมาตรา 652B

(ข) การแสวงหาประโยชน์จากชื่อหรือลักษณะของผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอม ตามมาตรา 652C

(ค) การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นต่อสาธารณะ ตามมาตรา 652D

(ง) การเผยแพร่สิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายในสายตาของสาธารณชน ตามมาตรา 652E”⁷⁸

โดยการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่นทั้ง 4 ประเภท นั้น สามารถอธิบาย ได้ ดังนี้

(ก) การแทรกแซงความสันโดษของผู้อื่น โดยปราศจากเหตุอันสมควร

⁷⁸ 652A. General Principle

(1) One who invades the right of privacy of another is subject to liability for the resulting harm to the interests of the other.

(2) The right of privacy is invaded by:

(a) unreasonable intrusion upon the seclusion of another, as stated in 652B; or

(b) appropriation of the other's name or likeness, as stated in 652C; or

(c) unreasonable publicity given to the other's private life, as stated in 652D; or

(d) publicity that unreasonably places the other in a false light before the public, as stated in 652E.

การแทรกแซงความสันโดษในที่นี้ (Intrusion upon seclusion) มีหลักการพื้นฐานคือ “บุคคลใดทำการแทรกแซงความสันโดษของผู้อื่นโดยมีความเจตนาเช่นนั้น หรือได้แทรกแซงเรื่องราวอันเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะด้วยวิธีทางกายภาพ หรือวิธีอื่นใดก็ตาม โดยหากการแทรกแซงนั้นมีความรุนแรงที่สูงเกินกว่าระดับทั่วไป จะต้องรับผิดชอบผู้อื่นในการเข้าไปแทรกแซงความสันโดษส่วนตัวนั้น”⁷⁹

ในด้านของสื่อมวลชนนั้น การที่จะนำเสนอข่าวสาร หรือเสาะแสวงหาข่าวสาร อาจมีกรณีที่เกิดการล่วงละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นได้จากกรณีข้างต้นได้ นั่นคือการเข้าไปบุกรุกในสถานที่ของผู้อื่น ดักฟังการสนทนา ลอบมองผ่านเข้าไปในเคหสถานของบุคคลอื่น เป็นต้น โดยวิธีการที่ให้ได้ว่าซึ่งข่าวสารต่างๆเหล่านั้น อาจจะเป็นการแทรกแซงที่มีอุปกรณ์ช่วยหรือไม่มีอุปกรณ์ช่วยก็ได้ อุปกรณ์ช่วยดังกล่าว เช่น เครื่องมือทางเทคโนโลยีทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นกล้องถ่ายรูป กล้องส่องทางไกล โทรศัพท์มือถือ เครื่องดักฟัง หรือสิ่งอื่นใดก็ตามในการกระทำเช่นว่า โดยหากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น ผู้เสียหายอาจเรียกร้องค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดโดยมิได้รับความยินยอมเช่นนั้น

(ข) การแสวงหาประโยชน์จากชื่อหรือลักษณะของผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอม

การแสวงหาประโยชน์จากชื่อของผู้อื่น หรือแสวงหาประโยชน์จากลักษณะของผู้อื่นนั้น เป็นเรื่องของการใช้ชื่อหรือภาพของบุคคล เพื่อประโยชน์ในการค้าหรือในทางโฆษณาโดยที่บุคคลนั้นมิได้ยินยอม ในกรณีดังกล่าวนี้ มักพบเหตุการณ์ที่สื่อมวลชนละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวนี้อยู่เสมอ เช่น กรณีดารานักแสดง ถูกละเมิดจากสื่อมวลชนนำรูปภาพไปใช้โดยมิได้รับอนุญาตเพื่อประโยชน์ทางการค้า ทำให้เกิดการฟ้องร้องกันต่างๆขึ้น โดยการแสวงหาประโยชน์โดยมิได้รับความยินยอมนี้ มีปรากฏอยู่ในมาตรา 652C ของ Restatement of torts มีใจความว่า “บุคคลที่แสวงหาประโยชน์จากชื่อหรือลักษณะของผู้อื่น เพื่อประโยชน์ในทางการค้าหรือประโยชน์ส่วนตัว จะต้องรับผิดชอบสำหรับการละเมิดในการก้าวล่วงในความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น”⁸⁰

⁷⁹ 652B. Intrusion upon Seclusion

One who intentionally intrudes, physically or otherwise, upon the solitude or seclusion of another or his private affairs or concerns, is subject to liability to the other for invasion of his privacy, if the intrusion would be highly offensive to a reasonable person.

⁸⁰ 652C. Appropriation of Name or Likeness

One who appropriates to his own use or benefit the name or likeness of another is subject to liability to the other for invasion of his privacy.

(ค) การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นต่อสาธารณะ

ในการเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นต่อสาธารณะนี้ ในมาตรา 625D Restatement of torts ได้มีการกำหนดไว้ว่า “บุคคลใดที่ทำการเปิดเผยเรื่องราวชีวิตส่วนตัวของผู้อื่นต่อสาธารณชน จะต้องรับผิดชอบในการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวดังกล่าว โดยมีเงื่อนไขอยู่สองประการ ประการแรก นั้น การเปิดเผยเรื่องราวชีวิตส่วนตัวนั้นต้องมีระดับความรุนแรงที่สูงเมื่อพิจารณาจากบุคคลทั่วไป และประการที่สองนั้น การเปิดเผยนั้นไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ใดๆของสาธารณะโดยชอบด้วยกฎหมาย”⁸¹

กรณีนี้ การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นต่อการรับรู้ของสาธารณชนนั้น ต่างกับกรณีของการหมิ่นประมาท เพราะการหมิ่นประมาทเป็นการนำเรื่องราวที่ไม่เป็นความจริงไปไขข่าวแพร่หลาย ต่อ แต่การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นต่อสาธารณชนนั้น เป็นการเปิดเผยในสิ่งที่เป็นความจริง แต่การนำความจริงมาเปิดเผยนี้เจ้าตัวผู้เป็นเจ้าของเรื่องมิได้อนุญาต ซึ่งเป็นการละเมิดต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น

(ง) การเผยแพร่สิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายในสายตาของสาธารณชน

การเผยแพร่สิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายต่อสาธารณชนนี้ เป็นการเผยแพร่เรื่องราวส่วนตัวอันเป็นความเท็จ กรณีนี้ มีการกำหนดในมาตรา 652E Restatement of torts ไว้ กล่าวคือ “บุคคลใดเผยแพร่เรื่องราวของบุคคลอื่นต่อสาธารณะ ทำให้บุคคลนั้นได้รับความเข้าใจผิดจากสาธารณชน จะต้องรับผิดชอบในการละเมิดความเป็นส่วนตัวนั้น หากแม้ว่า การกระทำนั้นเป็นการทำให้เข้าใจผิดในระดับความรุนแรงที่สูงวัดจากระดับของบุคคลทั่วไป หรือการกระทำนั้นเป็นการละเลยด้วยความประมาทในการเผยแพร่เรื่องราวที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดนั้น”⁸²

⁸¹ 652D. Publicity Given to Private Life

One who gives publicity to a matter concerning the private life of another is subject to liability to the other for invasion of his privacy, if the matter publicized is of a kind that

(a) would be highly offensive to a reasonable person, and

(b) is not of legitimate concern to the public.

⁸² 652E. Publicity Placing Person in False Light

One who gives publicity to a matter concerning another that places the other before the public in a false light is subject to liability to the other for invasion of his privacy, if

การเผยแพร่เรื่องราวส่วนตัวอันเป็นความเท็จนั้น จะสังเกตได้ว่ามีความใกล้เคียงกับการหมิ่นประมาท เพราะเป็นการเผยแพร่ในสิ่งที่ไม่เป็นความจริงเช่นเดียวกัน แต่การเผยแพร่ความเท็จในกรณีของการหมิ่นประมาทนั้น เป็นความเท็จที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง แต่ความเท็จในกรณีละเมิดสิทธิในชีวิตส่วนตัวนั้น อาจเป็นกรณีที่ไม่รุนแรงถึงขนาดทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงก็เป็นได้

3.1.3.3.2 กรณีตัวอย่างของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

สำหรับกรณีตัวอย่างของการละเมิดสิทธิในส่วนบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ในแง่ของการเปิดเผยเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นต่อบุคคลสาธารณะ มีคดีและคำพิพากษาของศาลเกี่ยวกับการเปิดเผยเรื่องส่วนตัวต่อสาธารณะที่มีชื่อเสียงคดีหนึ่ง ได้แก่ คดี Cox Broadcasting V. Cohn⁸³ โดยคดีดังกล่าว ข้อเท็จจริงเป็นกรณีที่สถานีวิทยุแอตแลนตา มลรัฐจอร์เจีย ได้ทำการรายงานข่าวคดีฆาตกรรมฆ่าเรา โดยคดีฆาตกรรมดังกล่าวนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล โดยมีการเผยแพร่ภาพและชื่อของจำเลยทั้งหมด 6 คนด้วยกัน รวมถึงเผยแพร่ภาพของเหยื่อและชื่อของเหยื่อ เป็นเด็กหญิงวัย 17 ปี จากการเผยแพร่ภาพของเหยื่อนี้ ทำให้บิดาของเด็กหญิงได้ตัดสินใจฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ Cox Broadcasting โดยให้เหตุผลว่าการนำเสนอภาพและชื่อของเหยื่อนี้ เป็นการละเมิดในชีวิตส่วนตัวของโจทก์ ทั้งนี้ กฎหมายของมลรัฐจอร์เจียได้มีการห้ามสื่อมวลชนในการระบุชื่อและภาพของหญิงผู้ถูกฆาตกรรมฆ่าเรา

คดีดังกล่าวนี้ได้มีการฟ้องร้องไปจนถึงศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา โดยศาลสูงได้มีคำวินิจฉัยและแสดงความเห็นในกรณีดังกล่าวว่า

“กฎหมายของมลรัฐที่ห้ามเผยแพร่ชื่อของหญิงที่ถูกฆาตกรรม และห้ามเผยแพร่ในระหว่างการพิจารณานั้น เป็นสิ่งที่ไม่ชอบ เพราะวิธีการดังกล่าวไม่ได้เป็นการคุ้มครองสิทธิในชีวิตส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมลรัฐต้องการที่จะคุ้มครองชีวิตส่วนตัวในกระบวนการพิจารณาของศาลแล้ว มลรัฐก็ควรที่จะใช้วิธีอื่นที่สามารถหลีกเลี่ยงการบันทึกเรื่องราวนั้นโดยเปิดเผย หากเมื่อใดก็ตามที่ความจริงได้ปรากฏในสำนวนของศาล อันเป็นสำนวนที่เปิดเผยต่อสาธารณชนแล้ว ก็มีความสามารถที่จะไปห้ามและบังคับสื่อมวลชน ไม่ให้นำเสนอข่าวสารนั้นได้”

(a) the false light in which the other was placed would be highly offensive to a reasonable person, and

(b) the actor had knowledge of or acted in reckless disregard as to the falsity of the publicized matter and the false light in which the other would be placed.

⁸³ Cox Broadcasting Corp. v. Cohn, 420 U.S. 469 (1975)

จากกรณีดังกล่าวนี้จะเห็นว่าเป็นข้อยกเว้นในการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยท้ายที่สุดแล้วศาลจะทำหน้าที่ใช้พิจารณาญาณและดุลพินิจในการที่จะตัดสินว่าการกระทำใดเป็นการละเมิดหรือก้าวล่วงต่อสิทธิบุคคลนั้นหรือไม่ โดยพิจารณาเป็นกรณีไป

นอกจากคดี Cox Broadcasting Corp. v. Cohn, 420 U.S. 469 (1975) แล้ว ยังมีคดีที่นอกเหนือจากประเภทของการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวทั้ง 4 ประเภทที่ได้กล่าวไป เช่นคดี Shulman v. Group W Productions, Inc. (1998)⁸⁴ โดยข้อเท็จจริงในคดีนี้ โจทก์ได้ประสบอุบัติเหตุและโจทก์ได้ถูกกล่าวหาว่าขึ้นเฮลิคอปเตอร์ โดยระหว่างที่โจทก์อยู่บนเฮลิคอปเตอร์นั้น ได้มีการถ่ายภาพและบันทึกวิดีโอของโจทก์ไว้ โดยโจทก์ไม่รับรู้และยินยอม และได้มีการนำภาพของโจทก์ไปเผยแพร่ต่อในรายการสารคดี ทำให้โจทก์ได้ฟ้องร้องว่าจำเลยได้ละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว อันได้แก่ การแทรกแซงความเป็นส่วนตัว (intrusion into private places) และ การเปิดเผยเรื่องราวส่วนบุคคล (public disclosure of private facts) โดยในประเด็นเรื่องของการเปิดเผยเรื่องราวส่วนบุคคลนั้น ศาลตัดสินว่าจำเลยมีสิทธิในการที่จะเผยแพร่เรื่องราวดังกล่าวต่อสาธารณชน เพราะเป็นประเด็นที่ประชาชนให้ความสนใจและการนำเสนอข่าวดังกล่าว เป็นการสมควรตามกฎหมายที่อยู่แล้ว ในกรณีนี้จะพิจารณาพบว่าศาลได้ให้ความสำคัญและให้น้ำหนักต่อการรับรู้ของสาธารณชนมากกว่าความเป็นอยู่ส่วนตัว แต่อย่างไรก็ดี ในอีกประเด็นหนึ่ง นั่นคือการแทรกแซงความเป็นส่วนตัวนั้น ศาลก็ได้ตัดสินและมีความเห็นว่าสื่อมวลชนเอง แม้จะมีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสาร แต่สื่อมวลชนก็มิอาจทำการแทรกแซงบุคคลที่เป็นปัจเจกชนได้โดยผิดกฎหมาย และไม่สามารถอ้างได้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อคุณค่าของข่าวนั้นๆ เพราะทั้งนี้สื่อมวลชนยังคงต้องมีความเคารพต่อปัจเจกชนอยู่และไม่อาจเข้าแทรกแซงความเป็นส่วนตัวนี้ได้

3.1.3.3.4 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล (Contempt of Court)

แนวคิดและต้นกำเนิดอำนาจของศาลในสหรัฐอเมริกาในการที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด จากการที่มีการละเมิดอำนาจศาลนั้น มาจากกฎหมายคอมมอนลอว์ของประเทศอังกฤษ ซึ่งในประเทศอังกฤษนั้น การที่ไม่เชื่อฟังคำสั่งของศาลถือว่าเป็นการละเมิดต่อพระราชอำนาจของกษัตริย์ แม้จะไม่มีกฎหมายให้อำนาจศาลในการที่จะลงโทษไว้ แต่ศาลก็สามารถที่จะลงโทษให้บุคคล

⁸⁴ RUTH SHULMAN et al., Plaintiffs and Appellants, v. GROUP W PRODUCTIONS, INC., et al., Defendants and Respondents.

นั้นรับผิดชอบได้ สหรัฐอเมริกาได้มีการรับแนวคิดดังกล่าวนี้ไปใช้ในประเทศของตนและมีพัฒนาการทางกฎหมายต่อมา โดยที่ในบางครั้งและในบางมลรัฐ กฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้ทำการบัญญัติไว้ ได้เข้ามากระทบแทนหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ โดยประเภทของความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มีทั้งสิ้น 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ การละเมิดอำนาจศาลโดยตรง การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา และการละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง ซึ่งสามารถอธิบายในแต่ละประเภทของการละเมิดอำนาจศาลได้ดังนี้

3.1.3.3.4.1 ประเภทของการละเมิดอำนาจศาล

1. การละเมิดอำนาจศาลโดยตรง

การละเมิดอำนาจศาลโดยตรงนี้ คือการละเมิดที่ได้มีการกระทำต่อหน้าศาล ในระหว่างการพิจารณาคดีในขณะนั้น เป็นการกระทำที่เป็นการก่อกวนและเป็นการขัดขวางการบริหารความยุติธรรมของศาล หรือการแสดงออกเช่นใดก็ตามที่เป็นไปในลักษณะของการดูถูก ดูหมิ่น เกลียดชังในการพิจารณาและการใช้กฎหมายของศาลกับบุคคลนั้นๆ

การกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดต่ออำนาจศาลโดยตรง เช่น การกระทำต่อหน้าผู้พิพากษาในห้องทำงานของผู้พิพากษา เป็นต้น หรือการกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายบัญญัติจากฝ่ายนิติบัญญัติเอาไว้ว่าการกระทำความดังกล่าวเป็นการละเมิดต่ออำนาจศาล อย่างไรก็ตามการกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดต่ออำนาจศาล เช่นการกระทำละเมิดในห้องทำงานของผู้พิพากษาในระหว่างที่ยังมิได้มีการพิจารณาคดีในฐานะศาลผู้ตัดสินคดี เป็นต้น

2. การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อม

สำหรับการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมนี้ คือการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อศาล แต่ได้กระทำลงนอกศาล เป็นการกระทำที่นอกเหนือจากการที่ศาลรับรู้โดยตรง โดยเป็นการกระทำที่อยู่ไกลจากศาล โดยเกณฑ์ที่จะเป็นตัววัดว่าการกระทำความดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมหรือไม่ ให้พิจารณาจากการกระทำนั้นอาจมีแนวโน้มที่ก่อกวน ดูหมิ่นดูแคลนการพิจารณาคดีและดูถูกในการบริหารความยุติธรรมของศาลรวมถึงการตัดสินใจของศาลอีกด้วย

สำหรับโดยพื้นฐานทั่วไปแล้ว การที่จะพิจารณาลงโทษการละเมิดอำนาจศาลนั้น จะพิจารณาลงโทษได้จากการละเมิดอำนาจศาลโดยตรงเป็นหลัก ในขณะที่การละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมนั้นผู้ถูก

กล่าวหาว่าทำการละเมิด มีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากกระบวนการพิจารณา ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญานั้นเอง

3. การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญา

การละเมิดอำนาจศาลในทางอาญานั้น คือการกระทำที่เห็นได้ชัดว่าเป็นกรณีที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออำนาจ หรือศักดิ์ศรีของศาล หรือเป็นการกระทำที่มุ่งเป็นปฏิปักษ์ต่ออำนาจของผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี โดยการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำที่ขัดขวางการบริหาร และการอำนวยความสะดวกของศาล อันเป็นการทำให้ศาลต้องสูญเสียความน่าเชื่อถือ หรือได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียง

4. การละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง

การละเมิดอำนาจศาลในทางแพ่ง คือการที่ศาลมีคำสั่งบางประการให้กระทำในคดีแพ่ง แต่มีการละเว้นการกระทำดังกล่าวไม่ว่าด้วยเหตุผลใดๆก็ตาม โดยการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อที่จะยังประโยชน์ให้แก่คู่กรณี แต่การละเว้นในการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการฝ่าฝืนต่อคำสั่งของศาล โดยการละเมิดในกรณีที่ศาลสั่ง “ห้ามมิให้กระทำ” แต่มีการละเมิดต่อคำสั่ง ได้กระทำลงไปทั้งที่ศาลสั่งห้าม อาจถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลในทางอาญาก็เป็นได้

3.1.3.3.4.2 กระบวนการพิจารณาการลงโทษ

เมื่อเกิดกรณีการละเมิดอำนาจศาลแล้ว ก็จะมีกระบวนการพิจารณาลงโทษผู้ที่กระทำละเมิดอำนาจศาล โดยกระบวนการลงโทษนี้ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งหรือคดีอาญา โดยหลักทั่วไปในทางปฏิบัติแล้ว กระบวนการพิจารณาลงโทษคดีละเมิดอำนาจศาลนั้นไม่ได้มีแนวทางในการปฏิบัติที่เต็มรูปแบบ หากแต่เป็นแนวทางปฏิบัติที่กระชับ แต่ยังคงมีความถูกต้องและเหมาะสม และเป็นไปตามหลักประกันตามรัฐธรรมนูญอยู่ โดยในกรณีที่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดกระบวนการวิธีพิจารณาคดีละเมิดอำนาจศาลไว้ จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนดเอาไว้อย่างเคร่งครัด

สำหรับกระบวนการพิจารณาการลงโทษนั้น แบ่งได้เป็น กระบวนการพิจารณาลงโทษอย่างรวบรัด และการบวนการพิจารณาลงโทษโดยการละเมิดศาลทางอ้อม ดังนี้

1. กระบวนพิจารณาลงโทษอย่างรวบรัด

ในการที่จะพิจารณาว่าการจะลงโทษนั้นควรลงโทษเช่นไร มีรูปแบบและลักษณะอย่างไรนั้น จะต้องพิจารณาดูจากการกระทำที่ได้กระทำละเมิดลงไปว่า การละเมิดดังกล่าวต่อศาลนั้น เป็นการละเมิดในลักษณะใด หากเป็นการละเมิดที่เป็นการละเมิดโดยตรง โดยได้กระทำลงต่อหน้าศาลหรือกระทำอย่างใกล้ชิดต่อศาลถึงขั้นที่จะเป็นการขัดขวางต่อการพิจารณาคดีของศาล และเป็นการดูหมิ่นดูแคลนการใช้อำนาจอำนาจอบายความยุติธรรมของศาล ศาลอาจสามารถที่จะลงโทษได้ทันที โดยไม่ต้องกล่าวหาตามพิธีการ โดยการลงโทษนี้ผู้กระทำอาจไม่มีการได้รับโอกาสให้ต่อสู้คดี และการลงโทษนี้ไม่จำเป็นต้องกำหนดประเด็นและการพิจารณาคดีใดๆอีก โดยศาลต้องระมัดระวังในการลงโทษเช่นว่านี้ เพราะในประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว การลงโทษจะมีบรรทัดฐานของศาลอยู่ในบางมลรัฐซึ่งศาลจะไม่สามารถใช้อำนาจเช่นว่านี้ได้อย่างพร่ำเพรื่อและไม่มีการขบเขตจำกัด โดยศาลจะพิจารณาลงโทษอย่างรวบรัดแต่จะยังต้องอยู่บนพื้นฐานของความสมเหตุสมผลจากการกระทำละเมิดนั้นๆอยู่

2. กระบวนพิจารณาลงโทษโดยการละเมิดศาลโดยทางอ้อม

หากเกิดมีกรณีที่จะละเมิดศาลโดยทางอ้อม โดยเป็นการกระทำที่ได้กระทำลงนอกศาล มิได้อยู่ต่อหน้าศาล และมีได้อยู่ในความรู้เห็นของศาลโดยตรงนั้น ถือว่าเป็นการละเมิดศาลโดยอ้อม โดยการที่จะพิจารณาลงโทษผู้ที่ละเมิดศาลโดยทางอ้อมนี้ จะต้องปฏิบัติตามกระบวนการวิธีที่ถูกต้อง เพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ถูกกล่าวหาตามหลัก “Due process of Law” โดยหลัก “Due process of Law” นี้ ต้องมีการกล่าวหาเป็นลายลักษณ์อักษร มีการบอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้า และจะต้องให้โอกาสแก่ผู้ต้องหาในการที่จะต่อสู้คดี ดังเช่นผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญานั้นเอง

ที่มาของการมีกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการลงโทษการละเมิดอำนาจศาลโดยทางอ้อมนี้ เกิดจากการที่ครั้งหนึ่ง ชาวอเมริกันมีความไม่พอใจต่อศาล ในการที่ใช้อำนาจลงโทษผู้กระทำละเมิด ที่มิได้กระทำละเมิดต่อหน้าศาลโดยตรง โดยการใช้อำนาจนั้นเป็นการใช้อำนาจโดยพลการ มิได้มีบทบัญญัติทางกฎหมายเขียนระบุเอาไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำนั้นๆสมควรที่จะต้องได้รับการลงโทษ ทำให้ในเวลาต่อมา ในปี ค.ศ.1831 สภาองเกรสได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษละเมิดอำนาจศาลโดยเฉพาะ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

โดยเนื้อหาและใจความโดยกว้างและพื้นฐานของกฎหมายฉบับนี้ ได้มีการวางหลักเกี่ยวกับการละเมิดต่อศาลโดยทางอ้อมเอาไว้ว่า หากมีกฎหมายบัญญัติเอาไว้ว่าการละเมิดต่อศาลโดยทางอ้อมได้แก่การกระทำเช่นใดบ้าง และผู้ที่ละเมิดได้กระทำการนั้นลงไปโดยที่มิกระณีสงสัยว่าการกระทำ

ดังกล่าวเข้าข่ายของการละเมิดอำนาจศาลโดยอ้อมหรือไม่ จะต้องยกประโยชน์นั้นให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา โดยถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำละเมิดโดยอ้อม มิใช่การกระทำละเมิดโดยตรง โดยสาระสำคัญจากกฎหมายในข้อนี้ เป็นการที่จะต้องให้อัยการหรือทนายความที่ศาลแต่งตั้ง เป็นผู้ดำเนินคดีในนามของประชาชนชาวอเมริกัน และหากมีกรณีใดที่มีการละเมิดอำนาจศาล ที่เกี่ยวข้องกับการดูหมิ่นหรือวิพากษ์วิจารณ์ศาลที่พิจารณาคดีนั้นๆ ในการพิจารณาคดีเพื่อดำเนินการลงโทษผู้นั้น จะต้องให้ผู้พิพากษาท่านอื่นเป็นผู้พิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวนั้นผิดจริงหรือไม่ และหากผิดจริงสมควรที่จะได้รับโทษเช่นไร

โดยหลัก Due Process of Law นี้ เป็นหลักที่มีการนำมาใช้คุ้มครองสิทธิของผู้ถูกดำเนินคดี และมีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางในศาลมลรัฐต่างๆ (State Court) โดยจุดเริ่มต้นนี้ เริ่มต้นมาจากกฎหมายของศาลสูงสุดของสหรัฐได้ออกบังคับเรื่องดังกล่าวนี้เอามาใช้ในศาลสหรัฐเท่านั้น แต่รัฐต่างๆ ก็ได้มีการออกกฎหมายในทำนองเดียวกันเพื่อพิจารณาลงโทษผู้ที่กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในเวลาต่อมา

สำหรับสื่อมวลชนแล้ว สื่อมวลชนยอมให้เสรีภาพที่ตนมีในการที่จะนำเสนอข่าวสาร และแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้อย่างเต็มที่ โดยที่การใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนนี้ แม้ว่าจะมีเสรีภาพอย่างกว้างขวาง แต่ก็อาจถูกจำกัดได้ด้วยข้อจำกัดในเรื่องของการละเมิดอำนาจ กล่าวคือ ในการที่สื่อมวลชนจะวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงนำเสนอข่าวสารผ่านการตีพิมพ์ การพูด การแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ แล้ว สื่อมวลชนจะต้องทำอยู่เพียงภายในขอบเขตที่สมควร และเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่าการกระทำที่อยู่ในขอบเขตที่สมควรมันจะต้องเป็นการกระทำที่ไม่เข้าข่ายเป็นการละเมิดอำนาจศาล เพราะหากมีการกระทำหรือการนำเสนอข่าวสารใด ที่มีการละเมิดต่ออำนาจของศาล ก็จะต้องพิจารณาคดีลงโทษต่อไป

สำหรับกรณีที่สื่อมวลชนได้กระทำการละเมิดต่ออำนาจของศาลนั้น อาจพิจารณาแบ่งแยกได้จากกรณีที่ดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล และกรณีที่คดีดังกล่าวได้มีการพิพากษาถึงที่สุดแล้ว โดยหากสื่อมวลชนได้แสดงข้อความใด ที่เป็นการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอข่าวสาร ในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการตีพิมพ์โฆษณา ซึ่งเป็นลักษณะในการข่มขู่ศาลระหว่างที่ศาลยังพิจารณาคดีอยู่ หรือเป็นการละเมิดอำนาจศาลในแง่ของการสร้างอิทธิพลหรือสร้างกระจายอำนาจอันเป็นการขัดขวางต่อการพิจารณาคดีของศาลต่อ ถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาล โดยเหตุการณ์ที่เคยมีมาในสหรัฐอเมริกา นั้น เคยมีกรณีการตีพิมพ์เอกสารที่มีเนื้อความเป็นการดูหมิ่นศาล และแจกจ่ายระหว่างที่

ศาลยังพิจารณาคดีดังกล่าวไม่เสร็จสมบูรณ์ดี หรืออีกนัยหนึ่งคือคดีนั้นยังไม่ได้มีคำพิพากษาที่เป็นที่สุดออกมา เมื่อมีการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้น ก็ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดต่ออำนาจศาลแล้ว

ในขณะที่กรณีที่ดีคดีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว การที่สื่อมวลชนจะวิพากษ์วิจารณ์ ตีพิมพ์เอกสารใดๆที่เป็นการแสดงความคิดเห็นในกรณีศาลได้มีคำพิพากษาออกมา ถือว่าเป็นกรณีที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวนี้ เพราะสิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์นั้นมีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม โดยไม่ถือว่าการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับคดีนั้นๆที่ได้ตัดสินถึงที่สุดแล้ว ไม่เป็นการละเมิดต่ออำนาจศาล

3.1.3.3.5 ข้อจำกัดเกี่ยวกับสิ่งลามกหยาบคาย (Obscenity)

สำหรับการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนนั้น การที่สื่อมวลชนเสนอข่าวสารได้อย่างมีเสรีภาพย่อมเป็นเรื่องที่ดี แต่อย่างไรก็ดี ข้อจำกัดต่างๆที่มีขึ้น ก็เพื่อเป็นกรอบและขอบข่ายให้สื่อมวลชนได้ใช้ความระมัดระวังในการที่จะเผยแพร่สิ่งใดก็ตามออกสู่สาธารณชน เพราะการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน ย่อมต้องตระหนักในฐานะบทบาทว่าสื่อมวลชนนั้นมีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมาก โดยข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น คือข้อจำกัดเกี่ยวกับสิ่งลามกหยาบคาย (Obscenity)

คำว่า “สิ่งลามกหยาบคาย” หรือ “สิ่งลามกอนาจารนั้น” มีการให้คำนิยามและความหมายที่แตกต่างกันออกไป โดยทั่วไปมีการให้ความหมายในคำดังกล่าวนี้ ดังต่อไปนี้

“สิ่งลามก” หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกอันน่ารังเกียจ เช่น แสดงถ้อยคำหรือวัตถุสิ่งของทางเพศในลักษณะที่หยาบชำน่าเกลียด⁸⁵

หรือ

“สิ่งลามก” หมายถึง “สิ่งที่พบเห็นแล้วผู้พบเห็นมีความรู้สึกที่น่าเกลียด น่าอูจาดบัดสีและนำไปสู่ความใคร่ทางกามารมณ์”⁸⁶

⁸⁵ ณรงค์ ใจหาญ, "ความหมายของสิ่งลามกในกฎหมาย," วารสารนิติศาสตร์ ปีที่16 2(มิถุนายน): 126.

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 126

อย่างไรก็ดี ในทางกฎหมายแล้ว ไม่ได้มีการให้ความหมายของ “สิ่งลามก” เอาไว้อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม แม้แต่ในสหรัฐอเมริกา การที่ศาลจะพิจารณาให้ความหมายของสิ่งลามก ศาลยังคงต้องพิจารณาโดยใช้ดุลพินิจและพิจารณาร่วมกับมาตรฐานของชุมชนเพื่อที่จะหาคำนิยามและกำหนดขอบเขตของสิ่งลามก อย่างไรก็ตาม เป็นที่เห็นพ้องต้องกันโดยทั่วไป ว่าสิ่งลามกนั้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงพฤติกรรมทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการเขียน หรือเป็นรูปภาพที่มีการยั่วยุควิถีทางกามารมณ์หรือทำให้เกิดกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการทำให้เกิดความรู้สึกอันน่ารังเกียจไม่ว่าจะเป็นการแสดงภาพการร่วมเพศ หรือภาพที่สื่อไปในทางร่วมเพศ หรือภาพอวัยวะเพศของหญิงและชาย โดยสิ่งลามกนี้ขาดการปรุงแต่งอย่างประณีต เป็นการแสดงข้อความหรือภาพนั้นอย่างไม่ถือว่าเป็นศิลปะแต่อย่างใด

การที่สื่อมวลชนมีข้อจำกัดในการที่จะนำเสนอข่าวสารต่างๆออกไป โดยจะต้องไม่เสนอสิ่งที่เป็นสิ่งลามกอนาจาร หรือสิ่งลามกหยาบคายตามความหมายของการอธิบายขั้นต้นนี้นั้น จุดประสงค์หลักก็เพื่อที่จะต้องมีการรักษาเอาไว้ซึ่งศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นการดำรงให้เกิดความสงบสุขของคนในสังคม โดยทุกประเทศไม่ว่าจะประเทศแห่งเสรีภาพเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา ต่างก็ล้วนแต่มีขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามในแบบฉบับของตน การที่ประชาชนในประเทศจะได้รับข่าวสารหรือได้รับการเผยแพร่รูปภาพใด ก็ควรที่จะให้สอดคล้องกับจารีตอันดีงามร่วมกันของประชาชน สื่อมวลชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำรงให้เกิดความสร้างสรรค์ในการนำเสนอข่าวสาร และช่วยจรรโลงให้สังคมมีความน่าอยู่ ไม่นำความน่าเกลียด อุจาดหรือบัดสีมาเผยแพร่ในที่สาธารณะ เพราะทั้งนี้ การนำเสนอสิ่งที่เป็นสิ่งลามกหยาบคาย สิ่งอนาจารนั้น อาจก่อผลต่อผู้ที่ขาดซึ่งวุฒิภาวะ ให้มีความคิดและการกระทำออกมาในทางที่ไม่สมควร และในเวลาต่อไปอาจจะเกิดสิ่งที่เป็นผลเสียต่อสังคมได้หากสื่อมวลชนยังตั้งต้นที่จะนำเสนอสิ่งลามกหยาบคายต่อสาธารณชน

แม้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกาจะเป็นประเทศที่เปิดกว้างทางด้านเสรีภาพ แต่การที่สื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวสารและใช้เสรีภาพของตนในการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆต่อสาธารณชนนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ที่ยังต้องเป็นการเคารพต่อผู้อื่นอยู่ ในเรื่องของการเผยแพร่หรือนำเสนอสิ่งลามกอนาจารนั้น ในประเด็นดังกล่าวนี้ ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ได้เคยมีคำพิพากษาเป็นบรรทัดฐานว่า

“การแสดงออกในเรื่องเพศ รวมถึงการเผยแพร่สิ่งตีพิมพ์ที่มีลักษณะลามกหยาบคายต่อสาธารณชนนั้น มิใช่การแสดงออกซึ่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือการตีพิมพ์ตามที่บัญญัติไว้

ในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 ดังนั้นแล้ว การเผยแพร่สิ่งลามกหยาบคาย ย่อมไม่ได้รับการปกป้องตามรัฐธรรมนูญ”

ทำให้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาและถกเถียงกันอยู่เสมอในประเทศสหรัฐอเมริกา ว่าสิ่งใดเรียกว่าสิ่งลามก และสิ่งใดไม่ถือว่าเป็นสิ่งลามก โดยสำหรับคำนิยามสิ่งลามกนั้น ศาลไม่อาจพิจารณาให้คำนิยามที่กำหนดแน่นอนตายตัวได้ เพราะการจะกำหนดและตัดสินว่าสิ่งใดเป็นสิ่งลามกหรือไม่จะต้องพิจารณาองค์ประกอบหลายประการ ที่สำคัญที่สุดคือจะต้องใช้ “มาตรฐานชุมชน” เป็นตัววัดว่าสิ่งใดเรียกว่าสิ่งลามก ซึ่งมาตรฐานชุมชนนั้น คือมาตรฐานของสังคมในแต่ละมลรัฐ ดังนั้นแล้วศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาจึงเปิดโอกาสให้แต่ละรัฐสามารถที่จะนิยามสิ่งลามกได้ แต่การนิยามสิ่งลามกในแต่ละมลรัฐก็ยังคงต้องดำเนินตามกรอบแนวทางหลัก โดยมีสองแนวทางได้แก่

แนวทางแรก สิ่งลามก คือการกระทำทางเพศที่มีความน่ารังเกียจเด็ดฉันทัน เช่น การร่วมเพศ

แนวทางที่สอง สิ่งลามก เป็นการแสดงออกซึ่งสิ่งที่ขาดคุณค่าทางศิลปะ วรรณกรรม การเมือง หรือวิทยาศาสตร์⁸⁷

โดยหากมลรัฐแต่ละมลรัฐ มีความเห็นว่าเรื่องใดมีความเข้าข่ายตามแนวทางทั้งสองแนวทางที่ศาลสูงสุดได้วางเอาไว้ ดังนั้นแล้วให้ถือว่าสิ่งนั้นเป็น “สิ่งลามก”

การที่ศาลสูงสุดมีแนวทางเช่นนี้ออกมา แม้ว่าจะช่วยตีกรอบของคำว่า “สิ่งลามก” ให้แคบลงได้บ้าง แต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะยังคงมีการถกเถียงว่า การกระทำทางเพศเช่นไรที่มีความน่ารังเกียจ หรือการกระทำใดที่ขาดคุณค่าทางศิลปะ ขาดคุณค่าทางการเมืองหรือวรรณกรรม ซึ่งทั้งหมดนี้ มีผู้ให้ความเห็นว่าขึ้นอยู่กับวิถึการณญาณส่วนบุคคลด้วยเช่นกันในการที่จะพิจารณาตัดสินว่าสิ่งใดเป็นสิ่งลามก อย่างไรก็ดี การใช้ “มาตรฐานชุมชน” เป็นตัวช่วยวัดและตัดสินก็เป็นสิ่งที่พอช่วยสะท้อนและเป็นแนวทางในการตัดสินได้ว่าสิ่งใดคือสิ่งลามก อันจะเป็นแนวทางในการตัดสินให้เกิดความยุติธรรมขึ้น และทำให้การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นจะอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจเดียวกันว่าสิ่งใดเป็นหรือไม่เป็นสิ่งลามก อันจะเป็นข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั่นเอง

⁸⁷ เสถียร เขยประทับ, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 56.

3.1.4 สิทธิเสรีภาพของนักแสดงในสหรัฐอเมริกา

3.1.4.1 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศสหรัฐอเมริกา

3.1.4.1.1 ประวัติการให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดง

ประวัติการให้การคุ้มครองสิทธินักแสดงของนักแสดงในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ถือว่าเป็นไปตามเรื่องของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของผู้สร้างสรรค์ โดยในต้นศตวรรษที่ 19 งานสร้างสรรค์ด้านวรรณกรรมจะออกสู่สาธารณะชนในรูปแบบของงานพิมพ์ งานนาฏกรรม และงานดนตรีกรรม จนกระทั่งในเวลาต่อมาในปลายศตวรรษที่ 19 ได้มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่มากขึ้น มีการเร่งพัฒนาการประดิษฐ์สิ่งบันเทิงต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ แอ็บันท์กเสียง ทำให้รูปแบบของการนำเสนองานต่อสาธารณะชนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงมีการแพร่หลายของอินเทอร์เน็ตเกิดเป็นสื่อสังคมออนไลน์ขึ้น ทำให้ผลงานของนักแสดงมีการแพร่หลายมากขึ้น และเมื่อมีการแพร่หลายมากขึ้นก็ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิของนักแสดงต่างๆตามมา และด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้มีคณะกรรมการของประชาชนในสังคม รวมถึงการตระหนักโดยตรงจากผู้ผลิตงานต่างๆไม่ว่าจะเป็นนักแสดง ผู้กำกับ โปรดิวเซอร์ ที่ได้มีการออกมาเคลื่อนไหวและให้ความสำคัญต่อเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงมากขึ้นในปลายศตวรรษที่ 19

ด้วยการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำลังจะอธิบายดังต่อไปนี้เป็นการให้ความคุ้มครองของนักแสดงในรูปแบบและในฐานะของผู้ผลิตงานวรรณกรรม ศิลปกรรม และด้านบันเทิงขึ้น ในขณะที่การให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงในแง่ของปัจเจกชนนั้นจะแยกอธิบายเป็นหัวข้อถัดไป

3.1.4.1.2 แนวความคิด และวิวัฒนาการของการคุ้มครองของสิทธิของนักแสดง

วิวัฒนาการของการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงนั้นเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากแนวความคิดของการคุ้มครองและปกป้องผลงานอันควรที่จะมีลิขสิทธิ์ของนักแสดง โดยแนวความคิดนี้เกิดเนื่องมาจากองค์กรของนักแสดงระหว่างประเทศได้มีความพยายามที่จะให้นักแสดงได้รับการคุ้มครองมากขึ้นเกี่ยวกับการบันทึกการแสดงที่มีมากขึ้นตามลำดับ โดยแปรผันตามกับเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากมิได้มีการคุ้มครองสิทธิของผู้ผลิตและสื่อกลางดังเช่นนักแสดงแล้ว ก็อาจจะส่งผลร้ายต่อนักแสดงและผู้ผลิตอื่นๆในแง่ของรายได้ เป็นต้น โดยนักแสดงพบว่าสิ่งบันเทิงที่ได้เข้ามาแทนที่การแสดงทั้งในโรงภาพยนตร์หรือแม้แต่ในร้านอาหารล้วนแต่เป็นเทคโนโลยีที่มีการ

ปรับปรุงขึ้นตามยุคสมัย ทำให้เกิดการแข่งขันกันมากขึ้น โดยเฉพาะในปลายศตวรรษที่ 19 เมื่อมีอินเทอร์เน็ตเข้ามา ทำให้การแพร่ภาพของนักแสดงรวมถึงการละเมิดสิทธิต่างๆสามารถที่จะกระทำได้ง่ายขึ้นไม่ว่าจะเป็นการละเมิดในแง่ของงานลิขสิทธิ์ ที่มีเจ้าของลิขสิทธิ์ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต ดาวเทียม สื่อวิทยุทัศน์ต่างๆ หรือแม้แต่ในแง่ของสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคล เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดง รวมถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักแสดงก็อาจถูกกระทบได้จากเทคโนโลยีที่มีการแพร่หลายมากขึ้น อาทิ มีการแอบถ่ายและเผยแพร่ภาพของนักแสดงหรือเผยแพร่ผลงานของนักแสดงโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นการละเมิดต่อสิทธิของนักแสดง

ด้วยเหตุผลข้างต้นดังกล่าวนี้จึงเกิดเป็นแนวความคิดที่ต้องมีการคุ้มครองในเรื่องของลิขสิทธิ์ให้แก่ไม่เพียงนักแสดง แต่ยังเป็นผู้ผลิตงานอันมีลิขสิทธิ์ต่างๆในประเทศสหรัฐอเมริกาอีกด้วย

3.1.4.1.3 จุดยึดถือสำหรับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

จุดยึดถือของการให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดงในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ได้มีการยึดหลักตาม The Model Law กล่าวคือนักแสดงต้องเป็นคนในสัญชาติของประเทศที่ทำการแสดงซึ่งได้ทำการแสดงในอาณาเขตหรือประเทศโดยการแสดงที่บันทึกบนสิ่งบันทึกเสียงนั้น จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 2 ในขณะที่การแสดงซึ่งไม่ได้บันทึกบนสิ่งบันทึกเสียงแต่ได้มีการแพร่ภาพแพร่เสียงออกไปจะได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 3 และจุดเกาะเกี่ยวตามมาตรา 2 4 5 และ 6 ของอนุสัญญาโรมได้กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางแก่ประเทศสมาชิก โดยความแตกต่างระหว่างอนุสัญญาโรมและ The Model Law นั้น คือ The Model Law ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงที่เป็นคนชาติ ในขณะที่อนุสัญญาโรมไม่ได้บังคับแก่ประเทศที่เป็นภาคีว่าการคุ้มครองสิทธินักแสดงนั้นจะต้องให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงคนชาติเท่านั้น แต่อาจให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงที่ไม่ใช่คนชาติก็ได้

3.1.4.1.4 คำจำกัดความของคำว่า “นักแสดง” ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ได้มีการให้ความหมายของคำว่านักแสดงเอาไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า นักแสดง คือบุคคลผู้มีหน้าที่และมีการประกอบอาชีพเป็นผู้แสดง โดยอาชีพที่เป็นผู้แสดง ได้แก่ ศิลปิน นักร้อง นักเต้น นักดนตรี นักพากย์ หรือผู้ที่แสดงท่าทางการร้อง การกล่าว การพากย์หรือแสดงตามบทที่ได้มีการกำหนดเอาไว้เพื่อเผยแพร่ต่อผู้ชม

ในทางของลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว นักแสดงคือผู้ที่มีลิขสิทธิ์ตามหลักทั่วไป โดยนักแสดงนั้นไม่ว่าจะเป็น เพศใด อายุเท่าไร แต่จำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในการแสดงออกทางสีหน้าอารมณ์ และมีองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วย

3.1.4.1.5 ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงนั้นขึ้นอยู่กับอนุสัญญาในแต่ละอนุสัญญาที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ โดยประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองของนักแสดงตามความตกลงการเจรจาหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย (GATTs) ในเรื่องของสิทธิในทางทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในองค์การการค้าโลกนี้ รู้จักกันดีในชื่อความตกลงทริปส์ (TRIPS) หรือความตกลงวาดยวสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Right

ความตกลงทริปส์ได้กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานขั้นต่ำของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยระบุมาตรการเกี่ยวกับขอบเขตและการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ครอบคลุมประเภทของทรัพย์สินทางปัญญาดังต่อไปนี้

- ลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง (Copyright and Related Rights)
- เครื่องหมายการค้า (Trademarks)
- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications)
- การออกแบบอุตสาหกรรม (Industrial Designs)
- สิทธิบัตร (Patents)
- การออกแบบผังภูมิ (ภูมิสภาพ) ของวงจรรวม (Layout-Designs (Topographies) of Integrated Circuits)
- การคุ้มครองขอสนเทศที่ไม่เปิดเผย (Protection of Undisclosed Information)
- การปฏิบัติที่ต่อต้านการแข่งขันทางการค้า (Control of Anti-Competitive Practices in Contractual Licenses)

ความตกลงทริปส์ได้กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศสมาชิก กล่าวคือ ประเทศสมาชิกใดจะให้การคุ้มครองต่ำกว่าระดับที่บัญญัติไว้ใน

ความตกลงทริปส์ไม่ได้ แต่อาจคุ้มครองในระดับที่สูงกว่าได้ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า การคุ้มครองในระดับที่สูงกว่านั้นจะต้องไม่ขัดแย้งกับหลักการและบทบัญญัติของความตกลงทริปส์⁸⁸

ข้อตกลงดังกล่าวได้มีการยอมรับว่าสิทธิของนักแสดงเป็นทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม และสิทธิของนักแสดงที่เป็นสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหนึ่ง และได้มีการกำหนดพื้นฐานการให้ความคุ้มครองนักแสดงระหว่างประเทศเอาไว้ในรูปแบบต่างๆ โดยในเรื่องของระยะเวลาในการให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดงนั้นตามข้อตกลงนี้ได้มีการกำหนดให้การคุ้มครองของสิทธิของนักแสดงมีกำหนดระยะเวลา 50 ปี

3.1.4.1.6 การบังคับใช้สิทธิของนักแสดง

สำหรับการบังคับใช้สิทธิในทางทรัพย์สินทางปัญญา ข้อตกลงได้กำหนดถ้าบังคับในการใช้สิทธิตามข้อตกลงอย่างเข้มงวดเพื่อเป็นมาตรการในการบังคับใช้สิทธิ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยตามข้อตกลงทริปส์นั้นมีการกำหนดให้มีระบบการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมาตรการที่มีความรวดเร็วและมาตรการในการเยียวยาเพื่อป้องกันการละเมิด รวมถึงยับยั้งการละเมิดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในเวลาอนาคต โดยข้อตกลงทริปส์ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องกำหนดหลักเกณฑ์การบังคับใช้กฎหมายตามข้อตกลงดังกล่าวไว้ในกฎหมายภายในของประเทศ เช่น มาตรการการเยียวยาความเสียหายทางแพ่ง การดำเนินคดีอาญา มาตรการการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาต่างๆ เป็นต้น

ในแง่ของนักแสดงนั้น นักแสดงสามารถที่จะบังคับใช้สิทธิของนักแสดงในฐานะที่เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์ของนักแสดง ซึ่งการบังคับใช้สิทธิต่างๆ เหล่านี้เป็น การบังคับใช้สิทธิในแง่ของการปกป้องลิขสิทธิ์อันมีทรัพย์สินทางปัญญา ในขณะที่ ในแง่ของปัจเจกชนการบังคับใช้สิทธิของนักแสดงก็จะมี ความเท่าเทียมกันกับประชาชนทั่วไป เพราะทั้งนี้นักแสดงคือประชาชนที่เป็นปัจเจกชนคนหนึ่ง มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกันกับประชาชนทั่วไป ไม่ได้มีความแตกต่างกัน ดังนั้นกฎหมายจะต้องให้ความยุติธรรมรวมถึงความเสมอภาคต่อทั้งนักแสดงและประชาชนทั่วไป เพราะทั้งนี้ นักแสดงเป็นประชาชนของรัฐคนหนึ่งจึงสมควรที่จะได้รับการดูแลและคุ้มครองภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกันกับคนที่ประกอบอาชีพอื่น

⁸⁸ TRIPS Agreement, Art 1.1

3.1.4.2 การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศสหรัฐอเมริกา

3.1.4.2.1 การรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักแสดงพบว่ามี ความไม่แตกต่างกันกับการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลธรรมดา โดยเมื่อกล่าวถึงหลักการ ของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้วนั้น พบว่าการคุ้มครองในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะไม่มี การแบ่งแยกว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ใด การศึกษาใด มีชั้นวรรณะใด ที่สถานภาพใด หรือประกอบอาชีพใด ก็ตามและไม่ว่าอาชีพนักแสดงจะได้รับการยกย่องหรือรับหน้าที่มาจากบุคคลในสังคมรวมถึงประชาชน ทั่วไปมากขึ้นเท่าใด แต่การรับรองสิทธิเสรีภาพโดยเฉพาะด้านของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นนักแสดง ยังคงได้รับการรับรองเท่าเทียมกันกับบุคคลธรรมดาทั่วไป

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เพราะสิทธิมนุษยชน หรือศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์นั้นคือสิทธิในความเป็นคน สิทธิในความเป็นมนุษย์ ซึ่งถือว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิตาม ธรรมชาติ มนุษย์ทุกคนเป็นเจ้าของสิทธิดังกล่าวตั้งแต่เกิดมา และสิทธิมนุษยชนรวมถึงศักดิ์ศรีความ เป็นมนุษย์นั้นไม่สามารถที่จะโอนให้แก่กันและกันได้และจะไม่มีบุคคลใดองค์กรใดหรือแม้แต่รัฐบาล จะไม่สามารถเข้ามาล่วงละเมิดต่อความเป็นมนุษย์นี้ได้ คนดังกล่าวจะยากดีมีเงินหรือจะมีสถานภาพ ทางเศรษฐกิจมากมายเช่นใด ก็ถือว่ามีความศักดิ์ศรีความเป็นคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้การรับรองเรื่องของสิทธิและเสรีภาพเอาไว้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นบุคคลทุกคนจึงไม่มีการแบ่งแยกวรรณะและไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น

สำหรับสิทธิของนักแสดงนั้นนักแสดงถือว่ามิสิทธิติดตัวตามธรรมชาติที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์อยู่ แล้ว ไม่มีผู้ใดสามารถล่วงละเมิดได้ และเมื่อนักแสดงหรือคนทุกคนเกิดมามีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตอยู่รอด มีชีวิตอยู่อย่างสมศักดิ์ศรีและสมเกียรติของตน แม้จะยังไม่มีความหมายมารองรับสิทธิของนักแสดงนั้นก็ ยังคงมีอยู่ ในขณะที่เสรีภาพหมายถึงการที่นักแสดงสามารถทำอะไรก็ได้ภายใต้ขอบเขตของความดี งาม ของศีลธรรมอันดี และเสรีภาพในข้อดังกล่าวนี้นักแสดงย่อมมีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม

ในแง่ของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น การที่นักแสดงประกอบอาชีพอยู่ในสถานะของการเป็น บุคคลสาธารณะ แม้ว่าจะได้รับความสนใจไม่ว่าจะเป็นจากสื่อมวลชนหรือจากประชาชนทั่วไป มากกว่าบุคคลธรรมดาแต่การให้คุณค่าแก่ความเป็นคนของนักแสดงนั้นก็จะได้รับการรับรองสิทธิ เสรีภาพและการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันกับบุคคลธรรมดา ไม่สามารถที่จะถ่ายโอน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้แก่กันและกันได้ เพราะทั้งนี้คนทุกคนที่เกิดมาบนโลกล้วนแต่มีศักดิ์ศรีความ เป็นมนุษย์ในตัวเอง การปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมจึงจำเป็นที่จะต้องเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็น

มนุษย์ จะไม่มีการทำร้ายร่างกายทรมานด้วยวิธีการโหดร้ายทารุณหรือปาเถื่อน รวมถึงการกระทำใดๆ ก็ตามที่มีการเหยียดหยามความเป็นมนุษย์ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นใครก็ตาม

ในสังคมนักแสดงของสหรัฐอเมริกาในยุคหนึ่ง การเหยียดสีผิวยังคงปรากฏอยู่ นักแสดงที่มีผิวดำจะได้รับการปฏิบัติต่างกับกับนักแสดงที่มีผิวขาว เช่นนี้ถือว่าเป็นสังคมที่ละเลยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะมีการให้คุณค่าของคนที่แตกต่างกัน เพราะทั้งนี้แล้วสถานภาพทางสังคมของแต่ละคน ไม่ใช่ตัวชี้วัดว่าคุณค่าผู้นั้นมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากกว่าอีกบุคคลหนึ่งหรือไม่ แต่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์คือการที่มนุษย์ทุกคนเกิดมาตามธรรมชาติและ ควรที่จะได้รับการให้ะปฏิบัติอย่างเสมอหน้า และเท่าเทียมกันนั่นเอง

3.1.4.2.2 การรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนนิยม

สำหรับการรับรองสิทธิของนักแสดงในประเทศสหรัฐอเมริกาต่อต้านที่สอดคล้องในหลักความเป็นปัจเจกชนนิยมนั้น พิจารณาได้ว่าหลักการสำคัญของปัจเจกชนนิยมคือการที่บุคคลแต่ละคนล้วนแต่มีความสำคัญในตนเองและสังคมให้ความสำคัญของบุคคลแต่ละคนนั้น บุคคลแต่ละคนมีอำนาจในการตัดสินใจโดยที่สามารถใช้ความสามารถของตัวเองได้อย่างเต็มที่ในการกระทำดังกล่าว เพราะบุคคลต่างๆเรานั้นล้วนแต่มีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตโดยที่รักมีหน้าที่เพียงคุ้มครองไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดแก่ปัจเจกชนและให้หลักประกันว่าปัจเจกชนแต่ละคนจะต้องเคารพซึ่งกันและกัน เพราะหลักปัจเจกชนนิยมนี้หัวใจสำคัญคือการที่มนุษย์แต่ละคนรู้จักที่จะยกย่องนับถือในเสรีภาพและสิทธิของบุคคลแต่ละคน รัฐจะไม่เข้าทำการแทรกแซงในกิจการหรือการดำเนินงานอื่นใดในส่วนของปัจเจกชน เพราะทั้งนี้รัฐมีหน้าที่หลักในการที่จะควบคุมและรักษาความสงบรวมถึงทำหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้เกิดข้อพิพาท แต่หากเกิดข้อพิพาทขึ้นมาแล้ว รัฐก็จะทำการไกล่เกลี่ยให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้

พัฒนาการของการรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนนิยมในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เมื่อพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกามีการปฏิรูปทางการเมืองใหม่ โดยมีการให้ความสำคัญต่อ “อำนาจของประชาชน” เมื่อนั้นของความเป็นปัจเจกชนนิยมจึงได้มีการแทรกซึมเข้ามา เพราะการให้ความสำคัญต่อประชาชนแต่ละคนล้วนแต่เป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของการจัดสรรประชาธิปไตยในยุคใหม่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ถือว่าเป็นประเทศประชาธิปไตยยุคใหม่ที่ได้ขับเคลื่อนประเทศภายใต้การดำเนินงานของศาสนจักรและ เมื่อประชาชนไม่ได้ศรัทธาในศาสนามากที่สุด แต่ประชาชนได้ศรัทธาและเชื่อมั่นต่อความสามารถของบุคคลแต่ละคนดังนั้นรัฐจึงมีหน้าที่จัดสรรให้บุคคลแต่ละคน

ได้เห็นความสำคัญของบุคคลอื่นเคารพต่อบุคคลอื่นเคารพต่อตนเองอันเป็นหลักการที่สำคัญของปัจเจกชนนิยม

สำหรับการรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนของ “นักแสดง” นั้น จะต้องทำความเข้าใจและพิจารณาเสียก่อนว่านักแสดงถือว่าเป็นบุคคลธรรมดา และเป็นปัจเจกชนคนหนึ่งภายใต้กฎหมายและได้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย แม้จะเป็นบุคคลสาธารณะ แต่เมื่อนักแสดงเป็นบุคคลธรรมดาก็ย่อมที่จะต้องได้รับเคารพอย่างเท่าเทียมกันกับประชาชนทุกคน การที่นักแสดงสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นของตนได้ไม่ว่าจะเป็นความคิดเห็นในด้านของการวิพากษ์วิจารณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือเรื่องอื่นใดก็ตาม ถือว่าเป็นการให้ความสำคัญต่อบุคคลคนหนึ่ง และเป็นการยอมรับว่าปัจเจกชนทุกคนล้วนแต่มีความสามารถในตนเอง เพราะมนุษย์นั้นเกิดมาและมีชีวิตอยู่อย่างอิสระโดยมีจุดประสงค์อื่นใดเพื่อที่จะก่อประโยชน์ต่อกันในสังคม ในขณะที่แนวคิดที่ตรงกันข้ามกับปัจเจกชนนิยมได้แก่ แนวคิดส่วนร่วมนิยมและแนวคิดรัฐนิยม อันเป็นแนวคิดที่บุคคลจะต้องกระทำการต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อรัฐ หรือตอบสนองต่อส่วนรวม ในขณะที่หลักแนวคิดปัจเจกชนนิยมนั้นต้องการให้คนทั้งปวง เห็นถึงคุณค่าและความสามารถของตนเอง รัฐบาลจะไม่เข้าควบคุมกระบวนการต่างๆไม่ว่าจะเป็นกระบวนการทางเศรษฐกิจ กระบวนการการแสดงออก กระบวนการการเลือกสรรต่างๆของตัวบุคคล เพราะบุคคลแต่ละคนล้วนแต่มีสิทธิในการที่จะตัดสินใจด้วยตนเองโดยเสรี และไม่มีบุคคลใดสามารถที่จะบังคับได้

ดังนั้นแล้วนักแสดงจึงถือว่าเป็นบุคคลธรรมดาที่ได้รับการรับรองด้านของสิทธิเสรีภาพในแง่มุมมองของปัจเจกชนนิยมอย่างเต็มเปี่ยมในประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุผลที่ได้อธิบายไปข้างต้นนั่นเอง

3.1.4.2.3 การรับรองด้านความเสมอภาค

ในยุคหนึ่งของนักแสดง และวงการบันเทิงรวมถึงอุตสาหกรรมฮอลลีวูดในประเทศสหรัฐอเมริกาในปีคริสต์ศักราช 1920 ถึง 1960 ยังไม่มีการรณรงค์เรื่องของความเท่าเทียมกัน รวมถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลยังมีการแบ่งแยกกีดกันเหยียดหยามชนชั้นระหว่างบุคคลอยู่ โดยที่เห็นได้ประจักษ์ชัดและปรากฏในประวัติศาสตร์คือการแบ่งแยกสีผิวระหว่างคนผิวขาวและคนผิวดำ ดังเช่นในกรณี งานประกาศรางวัลออสการ์หรือรางวัล Academy Awards มีประเด็นที่ถกเถียงกันอย่างยิ่งในวงกว้างว่า ในการประกาศรางวัลออสการ์ครั้งที่ 88 ไม่มีรายชื่อของนักแสดงผิวสีเข้าชิงเลยแม้แต่รายเดียว ทำให้เกิดการเคลื่อนไหว สร้างแฮชแท็ก #OscarsSoWhite ในโลกสังคมออนไลน์อย่างยิ่ง เพราะประชาชนรวมถึงบุคคลทั่วไป เชื่อว่ามีกรีกีดกันทางสีผิวของคณะกรรมการจัดงาน อันเป็นการ

ไม่แสดงออกถึงความเสมอภาคที่ควรได้รับในฐานะปัจเจกชนและประชาชนของประเทศสหรัฐอเมริกา เกิดผลกระทบต่างๆตามมามากมายเพราะจากกระแสดังกล่าวเรากันดั่งและนักแสดงหลายคนได้ออกมาประกาศว่าจะไม่ขอเข้าร่วมงานประกาศผลที่จะมีขึ้นในปีนี้ เพื่อที่จะเรียกร้องให้สังคมอเมริกันให้ความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลในสังคม

การมอบรางวัล Academy Awards ในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเครื่องที่แสดงออกอย่างเด่นชัดในวงการบันเทิงอุตสาหกรรมของอเมริกาว่ามีการพัฒนาการทางด้านความเสมอภาคขึ้นเรื่อยๆ โดยในระยะแรกของการประกาศผลเพื่อมอบรางวัลนั้น พบว่าบุคคลที่เป็นนักแสดงผิวสี ไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากจะไม่มีชื่อเข้าชิงในรายนามของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลต่างๆแล้ว ยังได้รับกับปฏิบัติจากคนในวงที่แตกต่างกันออกไป อาทิ กรณีของนักแสดงสาวผิวสี “Hattie McDaniel” สาวแอฟริกัน-อเมริกันคนแรก กับรางวัลออสการ์ นักแสดงสมทบหญิงยอดเยี่ยม จากภาพยนตร์ Gone with the Wind ปี 1939 โดยถึงแม้นักแสดงสาวคนดังกล่าวจะได้เสนอชื่อเข้าชิง จนได้รับรางวัลไปครอบครอง แต่บรรยากาศภายในงานก็มีการกีดกันนักแสดงผิวสีอย่างชัดเจน โดยจัดให้นักแสดงผิวสีที่เข้าร่วมงานนั่งโต๊ะรับประทานอาหารแยกจากคนผิวขาว แยกห้องน้ำ และแยกบริเวณที่สามารถอยู่ในงานได้ออกจากกัน เป็นการแสดงออกที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคอย่างชัดเจน

นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ตลอดระยะเวลาของการจัดงานประกาศรางวัลมอบให้แก่นักแสดงรางวัล Academy Awards นี้ มีนักแสดงผิวสีได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงและสามารถคว้ารางวัลออสการ์มาครอบครองได้เพียง 14 คนเท่านั้นซึ่งนับเป็นจำนวนที่น้อยอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับจำนวนครั้งของการจัดงานคือ 89 ครั้ง โดยจากสถิติของรางวัลออสการ์ คือ รางวัลออสการ์มีการมอบรางวัลมา 88 ครั้ง โดยสาขานักแสดงนั้นมี 4 สาขา ได้แก่ นักแสดงนำชาย นักแสดงนำหญิง นักแสดงสมทบชาย นักแสดงสมทบหญิง และแต่ละสาขามีผู้เข้าชิงรางวัลสาขาละ 5 คน ตลอด 88 ปีนี้ มีนักแสดงเข้าชิงทั้ง 4 สาขามาแล้ว 1,760 คน โดยมีนักแสดงที่ได้ออสการ์ไปครอง 352 คน โดยในจำนวนนั้นมีนักแสดงผิวสีอยู่ 14 คน ถือว่าเป็นจำนวนน้อยอย่างยิ่ง และประเด็นนี้ เป็นประเด็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่าสังคมอเมริกันแท้ที่จริงแล้วยังไม่มีการรับรองด้านความเสมอภาคสมกับที่มีการประกาศเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นสาเหตุให้มีการเรียกร้องให้ผู้จัดงาน Academy Awards ปฏิรูปอย่างเร่งด่วน โดยการเรียกร้องนี้เกิดขึ้นจากสมาชิกร่วมกันจำนวนหนึ่งของสมาคมศิลปะและวิทยาการภาพยนตร์ ซึ่งในเวลาต่อมาก็มีการแถลงโดยประธานสมาคมศิลปะและภาพยนตร์ โดยนายเซอร์ริล บุน ไอแซกส์ ว่าในปี 2020 จะมีการเพิ่มสมาชิกผู้หญิงและผู้คนจากหลากหลายเชื้อชาติเพิ่มมากขึ้นอีกเป็นสองเท่าและจะมี

การปรับเปลี่ยนกระบวนการคัดเลือกผู้ได้เข้าชิงรางวัลใหม่โดยจะเริ่มในปลายปี 2016⁸⁹ เป็นการให้โอกาสไม่เพียงเฉพาะแก่นักแสดงผิวสีแต่เป็นการให้โอกาสนักแสดงไม่ว่านักแสดงคนนั้นจะเป็นเชื้อชาติใดพูดภาษาใดจะเป็นหญิงหรือชายก็ตามเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันเบื้องต้น

นอกจากประเด็นดังกล่าวนี้แล้วการรับรองด้านความเสมอภาคของนักแสดงในประเทศสหรัฐอเมริกาถือได้ว่าได้มีการรับรองตามหลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายมากขึ้น โดยบุคคลทุกคนจะได้รับกับปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายที่คุ้มครองฉบับเดียวกัน ดังนั้นไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะเป็นบุคคลผิวสีหรือไม่ เพศหญิงหรือชาย หรือมีสถานะทางสังคมเช่นไร ย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันนั่นเอง

3.1.4.2.4 การรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน

เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพของนักแสดงว่านักแสดงนั้นมีสถานภาพทางสังคมเช่นใด ต่างกับประชาชนธรรมดาทั่วไปหรือไม่ จะพบว่านักแสดงนั้นมีสถานภาพเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เพราะนักแสดงถือว่าเป็นปัจเจกชนคนหนึ่ง แม้ว่านักแสดงจะมีสิทธิเสรีภาพในตัวเองแต่นักแสดงก็มิได้รับการรองรับด้านของสิทธิเสรีภาพเอาไว้มากกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป ทั้งนี้นักแสดงอยู่ภายใต้หลักการที่ว่าประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกันความเท่าเทียมกัน และเมื่อนักแสดงมีฐานะเป็นปัจเจกชนคนหนึ่ง การที่เราจะคุ้มครองและปกป้องในด้านของเสรีภาพและสิทธิต่าง ๆ นั้น จึงเป็นไปตามหลักของคนธรรมดาทั่วไปนั่นเอง

สำหรับการรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ได้มีการวางหลักเอาไว้ว่า รัฐสภาจะต้องให้ความเคารพและไม่สามารถตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตัดทอนเสรีภาพในการพูด ในการตีพิมพ์ หรือเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของประชาชนได้ และประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิในการที่จะยื่นเรื่องร้องทุกข์ต่อรัฐบาลเพื่อที่จะให้รัฐบาลมีหน้าที่ในการช่วยปิดเป่าความทุกข์ของประชาชนให้น้อยลงไป

จะพบว่านักแสดงของสหรัฐอเมริกามีสิทธิเสรีภาพอย่างยิ่งในการที่จะออกมาแสดงความคิดเห็นในเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีภาพในการพูด สังเกตได้จากกรณีทีโดโนลด์ ทรัมป์ได้รับ

⁸⁹ Ghibli, "88 ปีออสการ์ กับ 14 ดาราผิวสีที่คว้าออสการ์มากอดเพราะฝีมือ น้อยไปหรือเปล่า?" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2560. แหล่งที่มา: <http://www.praew.com/33292/lifestyle/88th-oscar/>

การเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาคนล่าสุดและได้มีนโยบายออกมาเกี่ยวกับเรื่องของการกีดกันผู้อพยพข้ามชาติ รวมถึงได้มีการแสดงออกหลายครั้งผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับการปราศรัยในที่สาธารณะอันเป็นการแสดงออกและคำพูดที่ดูถูกดูแคลนสตรีเพศ ทำให้เกิดกระแสต่อต้านจากบุคคลทั่วทั้งสหรัฐอเมริกาว่าโดนัลด์ ทรัมป์มีความเป็นปฏิบัติและดูถูก ดูหมิ่นผู้หญิงมากเป็นพิเศษ โดยมีการเดินขบวนประท้วงตามเมืองใหญ่ในสหรัฐอเมริกาและเป็นการประท้วงระหว่างประเทศแบบที่ไม่เคย ปรากฏมาก่อนโดยผู้ชุมนุมต่างๆได้มีการเดินขบวนพากันตะโกนร้องคำขวัญว่าชาวอเมริกันต้องการผู้นำที่แท้จริงไม่ใช่ผู้นำที่ตีแต่ปากและมีเพียงแต่ราคาคุยอย่างเช่นโดนัลด์ ทรัมป์ เป็นต้น โดยผู้ที่ออกมาประท้วงได้แก่ผู้หญิงเป็นหลักรวมถึงผู้ชายและเพศทางเลือกอื่นที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำและคำปราศรัยของโดนัลด์ ทรัมป์ ที่มีการเลือกปฏิบัติและแสดงออกอย่างชัดเจนว่าเป็นปฏิบัติต่อเพศสภาพของบุคคลอื่นเป็นการกระทำที่ประชาชนทั่วไปในวงกว้างให้ความสนใจและร่วมกันประณามว่าเป็นการกระทำที่ไม่สมควรโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทำไปในฐานะ ผู้นำประเทศ

ในกรณีดังกล่าวนี้นักแสดงอเมริกันหลายคนได้มีการออกมาเคลื่อนไหว โดยเป็นไปตามหลักเสรีภาพในการแสดงออกในการชุมนุมโดยสงบ ตามที่รัฐบาลและรัฐสภาได้มีการรับรองเรื่องดังกล่าวนี้เอาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาอย่างแท้จริง โดยนักแสดงที่ออกมาเคลื่อนไหวและใช้เสรีภาพของตนในครั้งนี้ อาทิ Miley Cyrus , Katy Perry , Ariana Grande , Emma Watson , Kristen Stewart , Blake Lively , Jake Gyllenhaal , James Franco , Sir Ian , Natalie Portman , Melissa Benoist , Rihanna และ Chloe Moretz เป็นต้น⁹⁰ เป็นการออกมาแสดงเจตนาอย่างเด่นชัดว่าต้องการที่จะปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนและไม่ต้องการให้ผู้ใดมาพรากไปได้

นอกจากจะมีนักแสดงอันมีชื่อเสียงหลายคนในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เดินทางเข้าร่วมชุมนุมการประท้วงในครั้งนี้ Taylor Swift นักร้อง-นักแต่งเพลงดังชาวอเมริกัน ก็ยืนยันเจตนาารมณ์ของตัวเองชัดเจน โดยการโพสต์ข้อความสนับสนุนกลุ่ม Womens March ผ่านทวิตเตอร์ส่วนตัวของเธอถึงแม้ตัวเธอจะไม่ได้ร่วมออกมาเดินขบวนประท้วงก็ตาม เป็นข้อความว่า

“So much love, pride, and respect for those who march. I am proud to be a woman today and every day #WomansMarch”

⁹⁰ โอปอล์ บรรณา, "เหล่านักแสดง-นักร้องดังชาวอเมริกัน ร่วมต่อต้าน โดนัลด์ ทรัมป์ !" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2560. แหล่งที่มา: <http://www.truelookpanya.com/knowledge/content/55668/-entmus-ent-entmov-enttv-newwor-new->

อันเป็นการแสดงออกซึ่งสิทธิและเสรีภาพทางความคิดอย่างชัดเจน ซึ่งในฐานะนักแสดงของสหรัฐอเมริกาที่ได้รับการรับรองในเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เพราะตามที่ได้ศึกษาไปนักแสดงคือประชาชน คนธรรมดาคนหนึ่ง เป็นปัจเจกชนที่มีสิทธิและเสรีภาพทุกอย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลธรรมดาตั้งนั้น กับพิบัติของนักแสดงจึงสามารถปฏิบัติตัวและได้รับการรับรองสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันกับบุคคลธรรมดาทั่วไปนั่นเอง

3.1.4.3 สิทธิเสรีภาพของนักแสดง กับการเป็นบุคคลสาธารณะ

3.1.4.3.1 นิยามของคำว่า “บุคคลสาธารณะ”

หากพิจารณาถึงความหมายของคำว่า “บุคคลสาธารณะ” อาจพิจารณากว้างๆได้ว่า บุคคลสาธารณะคือผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของสาธารณชน เป็นที่ยอมรับโดยคนทั่วไปไม่ว่าจะเป็นในฐานะของการเป็นตัวอย่างที่ดี หรือมีความเกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์ โดยทั่วไปแล้ว ในประเทศไทยนั้น คำว่า “บุคคลสาธารณะ” ยังไม่ได้มีการจำกัดความหมายและนิยามความหมายเอาไว้อย่างเป็นทางการ ในขณะที่ในต่างประเทศมีการให้ความหมายของคำว่า “บุคคลสาธารณะ” เอาไว้อย่างหลากหลายด้วยกัน โดยความหมายของ “บุคคลสาธารณะ” มีดังต่อไปนี้

www.wikipedia.org มีการให้ความหมายของบุคคลสาธารณะไว้ว่า “บุคคลสาธารณะ เป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับทางวงการกฎหมายและวงการนิติศาสตร์ ในประเด็นที่เกี่ยวกับกฎหมายหมิ่นประมาท (การหมิ่นประมาท คือการตีพิมพ์เผยแพร่รวมถึงถ้อยคำที่ร้ายใส่ความ และการสบประมาทบุคคลอื่น) เช่นเดียวกับการละเมิดความเป็นส่วนตัว โดยบุคคลสาธารณะ ได้แก่บุคคลในหลายสาขาอาชีพที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ได้แก่ นักการเมือง บุคคลมีชื่อในแวดวงสังคม ผู้นำทางธุรกิจ เป็นต้น โดยบุคคลสาธารณะไม่สามารถที่จะฟ้องดำเนินคดีในกรณีที่มีการใช้ถ้อยคำรุนแรงหรือไม่เหมาะสมต่อตนเอง ยกเว้นในกรณีที่ผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่า บุคคลผู้เผยแพร่และเขียนข้อความนั้นมีเจตนาร้าย โดยทราบอยู่แล้วว่าเป็นเรื่องที่ไม่เป็นความจริง และได้ทำการเผยแพร่ตีพิมพ์เรื่องดังกล่าวโดยไม่สนใจที่จะ

ตรวจสอบข้อความดังกล่าว โดยสรุปแล้ว ภาระของบุคคลสาธารณะในการพิสูจน์ว่าผู้อื่นหมิ่นประมาทต่อตนเองนั้น จะมีมาตรฐานที่สูงกว่ากรณีหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดา⁹¹

www.dictionary.law.com เป็นอีกหนึ่งแหล่งข้อมูล ที่ได้มีการให้คำนิยามความหมายของ “บุคคลสาธารณะ” ในทางกฎหมายเอาไว้ว่า “บุคคลสาธารณะ (ค่านาม) หมายถึง บุคคลสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ และเป็นที่ยึดถือของสาธารณชน ได้แก่ นักการเมือง ข้าราชการ นักแสดง ดาราภาพยนตร์ บุคคลในวงสังคมผู้มีชื่อเสียง ผู้นำทางธุรกิจ หรือแม้แต่พนักงานก็เป็นต้น โดยกรณีที่มีการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะนี้ ต้องพิจารณาว่าแม้ว่าการเผยแพร่ตีพิมพ์ข้อความต่อบุคคลสาธารณะนี้เป็นถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม แต่ไม่สามารถใช้มาตรวัดของบุคคลธรรมดามาตรวัดได้ โดยบุคคลสาธารณะไม่สามารถนำข้อความที่ถูกตีพิมพ์เผยแพร่ไปฟ้องร้องในกรณีหมิ่นประมาท เว้นเสียแต่ว่าจะมีการพิสูจน์ได้ว่าผู้เขียนหรือผู้ที่ตีพิมพ์เผยแพร่นั้นมีเจตนาในการที่จะมุ่งร้ายให้บุคคลสาธารณะผู้นั้นได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียง⁹²

นักวิชาการต่าง ๆ ยังได้เคยให้ความหมาย และนิยาม “บุคคลสาธารณะ” เอาไว้อีกหลายท่าน ดังนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ ให้ความหมายของ “บุคคลสาธารณะ” ไว้ว่า บุคคลสาธารณะ คือบุคคลที่เสนอตัวเองต่อประชาชน โดยยอมอยู่ในวิสัยที่ประชาชนจะสามารถติชม และวิพากษ์วิจารณ์ด้วยความเป็นธรรมได้ ได้แก่ นักแสดง ดาราภาพยนตร์ หรือนักการเมือง เป็นต้น เพราะทั้งนี้ การทำงานบุคคลสาธารณะมีผลต่อสาธารณะ บุคคลสาธารณะถึงต้องรับถึงคำติชมดังกล่าวให้ได้⁹³

ศาสตราจารย์ ดร.สุรพงศ์ โสธนะเสถียร แสดงความหมายของบุคคลสาธารณะไว้ว่า “บุคคลสาธารณะ หมายถึงบุคคลผู้ที่ได้ประโยชน์จากการที่มีผู้อื่นสนใจในชื่อเสียงของตน โดยความเป็นบุคคล

⁹¹ **Public figure** is a legal term applied in the context of defamation actions (libel and slander) as well as invasion of privacy. A public figure (such as a politician, celebrity, or business leader) cannot base a lawsuit on incorrect harmful statements unless there is proof that the writer or publisher acted with malice (knowledge or reckless disregard for the truth). The burden of proof is higher in the case of a public figure.

⁹² **Public figure (noun.)** in the law of defamation (libel and slander), a personage of great public interest or familiarity like a government official, politician, celebrity, business leader, movie star or sports hero. Incorrect harmful statements published about a public figure cannot be the basis of a lawsuit for defamation unless there is proof that the writer or publisher intentionally defamed the person with malice (hate).

⁹³ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, "บุคคลสาธารณะ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2559. แหล่งที่มา:

http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1239172187

สาธารณะจะต้องมีการพิจารณาโดยต้องอาศัยทฤษฎีเส้นแบ่งระหว่างสิทธิส่วนตัว กับความเป็นบุคคล สาธารณะมาพิจารณาประกอบกันไป อย่างไรก็ตาม ในประเด็นดังกล่าวนี้มีความเป็นปัญหาอย่างยิ่ง เช่น ดารานักแสดง ถือเป็นบุคคลสาธารณะประเภทหนึ่ง การที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารในเรื่องส่วนตัว เช่น เรื่องการมีครอบครัว การตั้งครรภ์ จะต้องมิชอบเขตเพราะถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของนักแสดง แต่หากนักแสดงได้นำเรื่องราวความเป็นส่วนตัวนั้นมาเปิดเผยในที่สาธารณะ เช่นการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน เป็นต้น เท่ากับว่านักแสดงได้ยอมรับที่จะให้เรื่องส่วนตัวของตัวเองนั้น กลายเป็นประเด็นสาธารณะที่เปิดโอกาสให้ผู้คนในสังคมได้วิพากษ์วิจารณ์ กล่าวติชมได้นั่นเอง”⁹⁴

อารีวรรณ จตุทอง นักวิชาการอิสระและนักกฎหมายประจำสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ให้ความหมายของ “บุคคลสาธารณะ” ว่า บุคคลสาธารณะคือบุคคลที่มีงานหรือตำแหน่งที่มีความเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) หรือเป็นบุคคลที่เสนอตัวในตำแหน่งหรือหน้าที่การงานที่ต้องได้รับความไว้วางใจจากสาธารณชน (public position of trust) เช่น นักการเมือง ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เป็นต้น ในขณะที่กลุ่มดารา นักแสดง นักร้อง ศิลปิน หรือนักกีฬารวมถึงผู้ที่ตกเป็นข่าวบ่อยครั้ง คือบุคคลผู้มีชื่อเสียง ซึ่งบุคคลผู้มีชื่อเสียงนี้ คือบุคคลที่สมัครใจในการที่จะเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของตนเองต่อสาธารณชน และต่อสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการที่จะนำข้อมูลข่าวสารต่างๆที่บุคคลเหล่านั้นต้องการเปิดเผย ให้สาธารณชนและประชาชนได้รับรู้ต่อไป⁹⁵

ดังนั้นแล้ว เมื่อพิจารณาจากความหมายของ “บุคคลสาธารณะ” จากนักวิชาการต่างๆที่ได้ให้นิยามเอาไว้ บุคคลสาธารณะ ย่อมหมายถึง ผู้ที่เป็นที่รู้จักของคนในสังคม มีชื่อเสียงและเป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของสาธารณะ หรือสิ่งที่บุคคลสาธารณะได้กระทำนั้นเป็นสิ่งที่มีสาธารณชนคอยจับตามองอยู่ด้วยความชื่นชมหรืออื่นใด โดยบุคคลสาธาณะนั้นมีขอบเขตที่ครอบคลุมกว้างขวางในหลากหลายวงการ เช่น วงการบันเทิง วงการการเมืองการปกครอง วงการทหาร วงการกีฬา เป็นต้น โดยบุคคลสาธาณะนั้นมีอิทธิพลต่อสาธารณชนไม่มากก็น้อย เพราะสิ่งที่บุคคลสาธาณะได้กระทำลงเป็นเป็นสิ่งที่บุคคลทั่วไปจับตามองอยู่ บุคคลทั่วไปจึงสิทธิ์ที่จะวิพากษ์วิจารณ์บุคคลสาธาณะ มีสิทธิติชมการกระทำของบุคคลสาธาณะ เพราะบุคคลสาธาณะมีความเกี่ยวข้องกับสาธาณชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นแล้ว การที่บุคคลสาธาณะจะถูกติชม

⁹⁴ สรพงศ์ โสชนะเสถียร, "แจง"หม่อม"บุคคลสาธารณะสื่อเสนอข่าวท้อใจ" [ออนไลน์].

⁹⁵ อารีวรรณ จตุทอง, "บุคคลสาธารณะ บุคคลผู้มีชื่อเสียง" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2559. แหล่งที่มา:

<http://www.manager.co.th/CelebOnline/ViewNews.aspx?NewsID=9530000143296>

หรืออุกวิพากษ์วิจารณ์โดยยุติธรรมจึงถือว่าเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ นอกจากเหตุผลที่ได้แสดงไป เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ บุคคลสาธารณะคือผู้ที่สมัครใจที่จะนำเรื่องราวส่วนตัวของตนบางประการเปิดเผยต่อสาธารณชน และเป็นผู้ที่ยอมรับว่าการทำงานของตน แขนงงานและประเภทงานที่ตนได้ทำนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสาธารณะ โดยมาตรฐานในการควบคุมอารมณ์และการแสดงออกของบุคคลสาธารณะนั้นจะต้องมีมาตรฐานมากกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป เพราะบุคคลสาธารณะได้สมัครใจที่จะใช้ชื่อเสียงของตนในการที่จะหาประโยชน์เข้าตัวเองแล้วส่วนหนึ่ง อย่างไรก็ตาม บุคคลสาธารณะยังคงต้องการพื้นที่ส่วนตัว อันเป็นสิทธิเสรีภาพโดยพื้นฐานที่บุคคลพึงมีจากการรับรองให้ในรัฐธรรมนูญ เพราะในแง่หนึ่ง นอกจากบุคคลสาธารณะจะดำเนินงานของตนที่มีความเกี่ยวข้องกับสาธารณะแล้ว ยังคงต้องมีชีวิตส่วนตัว อันเป็นชีวิตที่ปราศจากการรบกวนจากบุคคลอื่น แม้ว่าพื้นที่ส่วนตัวของบุคคลสาธารณะจะน้อยกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป แต่เป็นเรื่องที่บุคคลสาธารณะเองต้องทำความเข้าใจและยอมรับในเหตุปัจจัยดังกล่าวนี้ และการอุกวิพากษ์ติชมย่อมเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับบุคคลสาธารณะนั่นเอง

3.1.4.3.2 การจำแนกประเภทของบุคคลสาธารณะ

สถานภาพของความเป็นบุคคลสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่สังคมได้กำหนดให้แก่บุคคล โดยไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่แรกเริ่ม ดังนั้นการที่บุคคลคนหนึ่งได้มีการแสดงเจตนาว่าจะนำตัวเองเข้ามาประกอบอาชีพเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ หรือไม่ว่าจะเป็นการนำตัวเองเข้ามาเป็นแบบอย่างแก่คนหมู่มากในสังคมก็ตาม ย่อมเป็นสิ่งที่มิมีผลกระทบต่อสังคมทั้งในแง่ของการขับเคลื่อนสังคมและด้านอื่นๆ ดังนั้นแล้ว เมื่อบุคคลสาธารณะมีความสำคัญเช่นนี้ จึงควรที่จะมีการกำหนดว่าบุคคลสาธารณะนั้นมีทั้งสิ้นกี่ประเภท โดยการกำหนดประเภคนั้นเป็นเรื่องที่ยาก เพราะการจำแนกบุคคลสาธารณะนั้นมีหลายปัจจัย อย่างไรก็ตาม ในกรณีนี้ จะแสดงการจำแนกประเภทของบุคคลสาธารณะไว้ทั้งสิ้น 3 ประเภท ได้แก่ บุคคลสาธารณะที่แสดงออกอย่างชัดเจนว่าตนเป็นบุคคลสาธารณะ บุคคลสาธารณะที่สมัครใจเป็นบุคคลสาธารณะโดยมีขอบเขตจำกัด และบุคคลสาธารณะที่มีได้สมัครใจเป็นบุคคลสาธารณะ โดยอธิบายได้ ดังนี้

1. บุคคลสาธารณะที่แสดงออกซึ่งความเป็นบุคคลสาธารณะอย่างชัดเจน (Obvious public figure)

บุคคลประเภทนี้ เป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับประโยชน์ของสาธารณชนโดยตรง มีความสัมพันธ์ต่อสาธารณประโยชน์ โดยสามารถที่จะแบ่งบุคคลสาธารณะประเภทนี้ออกได้เป็นระดับต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของสาธารณะในระดับต่างๆ กล่าวคือ บุคคลประเภทนี้คือบุคคลที่มีความตั้งใจในการที่จะเข้ามารับตำแหน่งหน้าที่การงาน โดยหน้าที่การงานนั้นมีความเกี่ยวข้องและเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับประเทศ โดยมีหน้าที่โดยตรงในการที่จะสร้างความสงบเรียบร้อยอันดีให้เกิดขึ้นต่อสังคม มีความสัมพันธ์ทางการงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนหม่มาก อาชีพของบุคคลสาธารณะประเภทนี้ได้แก่ ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาสูง และสภาล่าง รวมถึงนักการเมืองในระดับท้องถิ่นที่ปรากฏอยู่โดยทั่วไป

1.2 บุคคลที่ให้บริการสาธารณะ หรือมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในฐานะที่เป็นข้าราชการประจำ ทั้งนี้ เพราะบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่การงานที่ต้องปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับฐานะของตน เพื่อที่จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคคลอื่นในสังคม เป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะที่พึงจะได้รับการยกย่องสรรเสริญจากคนทั่วไป เพราะหน้าที่การงานของตนนั้นมีเกียรติยศที่ตนต้องรับผิดชอบอยู่ เป็นที่นับหน้าถือตาและคนในสังคมให้ความเคารพในฐานะที่ทำหน้าที่หล่อหลอมสังคม ให้สังคมมีคุณภาพที่ดี มีความสงบเรียบร้อย ซึ่งบุคคลประเภทนี้ได้แก่ ข้าราชการในฝ่ายปกครอง ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการครู รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้สังกัดต่อส่วนราชการต่างๆ เป็นต้น

2. บุคคลสาธารณะประเภทที่สมัครใจอย่างมีขอบเขตจำกัด (limited voluntary public figures)

บุคคลสาธารณะประเภทนี้ นับว่าเป็นบุคคลสาธารณะเพียงเฉพาะในเรื่องที่ตนได้แสดงออกว่าตนมีส่วนร่วมในการนั้นๆ ในกิจกรรมนั้นๆ ในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใด โดยเกิดจากการที่บุคคลยอมสละสถานภาพความเป็นบุคคลธรรมดา เข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องสาธารณะ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดการกับประเด็นที่ตนได้มีส่วนได้เสีย โดยบุคคลในประเภทนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 บุคคลที่ได้อาสาพาตนเองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยเจาะจง เช่น ผู้นำกลุ่มหรือตัวแทนที่เรียกร้องผลประโยชน์ หรือสิทธิทางการเมืองเพื่อให้กลุ่มของตนได้บรรลุในสิ่งที่ตนต้องการ

รวมถึงนักวิชาการที่อาสาพาตนเองเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวในบ้านเมืองผ่านการแสดงความเห็นของตน โดยให้ความเห็นของตนที่ได้แสดงออกไปเป็นสื่อกลางในการดังกล่าว

2.2 บุคคลที่ประกอบอาชีพในด้านการสนทนา การ และความบันเทิงแก่สาธารณชน ได้แก่ ศิลปินนักแสดง นักร้อง ดาราภาพยนตร์ นายแบบ นางแบบ นักพูด นักกีฬาอาชีพ เป็นต้น

2.3 บุคคลที่ประกอบอาชีพด้านการสื่อสารมวลชน ได้แก่ ผู้ดำเนินรายการ พิธีกร ผู้สื่อข่าว ผู้ประกาศรายการข่าว รายการโทรทัศน์ทั่วไป รวมถึงนักหนังสือพิมพ์ นักเขียนคอลัมน์ ในหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร หรืองานที่ปรากฏในด้านการสื่อสารมวลชนในด้านอื่น เป็นต้น

2.4 บุคคลที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ศาสนา หรือเป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติธรรมจนประชาชนทั่วไปให้การยอมรับ บุคคลประเภทนี้หมายความว่าผู้ที่เปิดเผยตัวเองต่อสาธารณชน ผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น พระเกจิอาจารย์ พระนักเทศน์ พระที่มีผลงานการเขียนเผยแพร่อำสอนศาสนาผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือสื่อตีพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น

2.5 บุคคลที่เปิดเผยตัวเองต่อสาธารณชน หรืองานสังคมต่างๆ ในฐานะที่ตนเองเป็นบุคคลระดับสูงในสังคม ทั้งทางฐานะทางสังคมและฐานะทางชาติตระกูลความเป็นอยู่ส่วนตัว (Celebrity) เช่น บุคคลที่มีหน้าตาและฐานะทางธุรกิจที่ดี นักธุรกิจที่เข้าร่วมในวงสังคม ผู้ที่ช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณกุศลต่างๆที่มีการจัดขึ้น หรือผู้ทรงเกียรติที่มีชาติตระกูลที่ดี (Hi-Society)

3. บุคคลสาธารณะประเภทที่ไม่ได้สมัครใจเข้ามาเป็นบุคคลสาธารณะ (Limited involuntary public figures)

บุคคลประเภทนี้เป็นบุคคลสาธารณะโดยบังเอิญ เพราะโดยปกติการใช้ชีวิตของบุคคลประเภทนี้ คือการใช้ชีวิตที่ไม่ต่างกับการเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไป ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องใดๆกับประโยชน์ของสาธารณะ ไม่ได้มีหน้าที่การงานที่มีความเกี่ยวข้องกับสาธารณะชน แต่บุคคลเหล่านี้ได้สถานะความเป็น “บุคคลสาธารณะ” จากสื่อมวลชนเมื่อสื่อมวลชนได้มีการนำเสนอข่าวสารของบุคคลเหล่านี้ โดยทั่วไปแล้ว บุคคลประเภทนี้ไม่ได้มีสถานะของความเป็นบุคคลสาธารณะที่ยาวนานนัก เนื่องจากการได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไป จะได้รับความสนใจเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเพียงเท่านั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไป ก็ไม่ได้รับความสนใจจากสาธารณะชนอีกต่อไป เช่น ผู้ที่ตกเป็นข่าวตามหนังสือพิมพ์รายวัน ผู้ที่ถูกจับกุมต่อหน้าสื่อมวลชน ผู้ที่ตกเป็นข่าวทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เน็ตไอดอล ที่มีพฤติกรรมที่ได้รับความสนใจจากผู้คนจำนวนหนึ่ง อย่างไรก็ตาม กลุ่มคนเหล่านี้ จะได้รับ

ความสนใจจากผู้คนเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น มีสถานะเป็นบุคคลสาธารณะที่ไม่ได้มีเจตนาสมัครใจเข้ามาเป็นบุคคลสาธารณะตั้งแต่ต้น

เมื่อพิจารณาดังนี้แล้ว จึงพบได้ว่าประเภทของบุคคลสาธารณะนั้นมีหลายประเภทตามที่ได้มีการจำแนกไป ในส่วนของ “นักแสดง” นั้น นับว่าเป็นบุคคลสาธารณะประเภทที่มีการจำกัดตามวัตถุประสงค์ของการแสดงออกซึ่งความเป็นบุคคลสาธารณะ (Limited voluntary public figure) โดยนักแสดงเป็นอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับการให้ความบันเทิงแก่ประชาชน และเกี่ยวข้องกับงานด้านสันตนาการ เป็นการเกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะเนื่องมาจากสิ่งที่มุ่งหมายในการกระทำ (persons who occupy positions of great power or are so pervasively involved in the affairs of society that they become public figures for all purposes.) ดังนั้นแล้ว บุคคลสาธารณะประเภทนี้จะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายในประเด็นที่เกี่ยวกับการหมิ่นประมาทค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับบุคคลสาธารณะประเภทอื่นๆ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของนักแสดงนั้นมีการอาสาพาตัวเองให้เข้าไปอยู่ในการจับจ้องจากประชาชนอยู่ตลอดเวลานั่นเอง

3.1.4.3.3 สิทธิเสรีภาพในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดง กับการเป็นบุคคลสาธารณะ

สิทธิเสรีภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “สิทธิส่วนบุคคล” หรือ “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว” เป็นสิ่งที่มนุษย์มีอยู่ในตัวเอง และเมื่อบุคคลนั้นเกิดขึ้นมา มีภาพเป็นบุคคล สิทธิดังกล่าวก็เกิดขึ้นในทันที เป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด โดย “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน 1994” (Universal Declaration of Human Rights 1994) ได้มีการบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลโดยตรง ซึ่งอารยประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ต่างให้ความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล โดยสิทธิส่วนบุคคลนี้ ได้รับอิทธิพลและมีอยู่ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ มีบัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับ “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว” เอาไว้ในมาตรา 12 ดังนี้

“บุคคลใด ๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกลบลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอด หรือการลบลู่ดังกล่าวนี้”⁹⁶

แม้ว่าข้อความที่บัญญัติในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าว จะมีได้มีผลบังคับ ในทางกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ เป็นเพียงการกำหนดในแง่ของศีลธรรม แต่จะเห็นได้ว่า นานาประเทศต่างก็มีความพยายามที่จะผลักดันให้เรื่องดังกล่าวมีผลบังคับในทางปฏิบัติมากขึ้น จึง ปรากฏออกมาในรูปแบบของการจัดทำ “กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) เพื่อให้มีผลผูกพันมากขึ้นกับรัฐที่ร่วมลง นามเป็นสมาชิก โดยปรากฏอยู่ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมือง ข้อ 17 อันมีใจความดังนี้

“1. บุคคลจะถูกแทรกแซงในความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว หรือการใช้ชีวิตในเคหสถาน รวมถึงการติดต่อสื่อสารโดยพลการ หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายหาได้ไม่ และจะไม่ถูกลบลู่ในเรื่อง ของชื่อเสียงเกียรติยศเช่นเดียวกันด้วย

2. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกแซงหรือลบลู่เช่น ว่าเป็น”⁹⁷

สำหรับที่บุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดงนั้น นับว่าอาชีพ “นักแสดง” ถือเป็น “บุคคล สาธารณะ” ประเภทหนึ่งตามที่ได้อธิบายไปก่อนหน้านี้ นักแสดงแม้ว่าจะเป็นบุคคลสาธารณะ แต่

⁹⁶ Article 12 Universal Declaration of Human Rights.

“No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.”

⁹⁷ Article 17 International Covenant on Civil and Political Rights.

“1. No one shall be subjected to arbitrary unlawful interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to unlawful attacks on his honour and reputation.

“2. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.”

เนื่องจากนักแสดงยังคงเป็นปुरुชนที่มีสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ย่อมมีสิทธิเสรีภาพในเรื่องของ “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว” เช่นเดียวกัน โดยสิทธิส่วนบุคคลที่นักแสดงมีนั้น คือสิทธิในการที่บุคคลคนหนึ่งสามารถที่จะเลือกใช้ชีวิตอยู่ลำพังแต่เพียงผู้เดียวได้ (Right to be alone) โดยสิทธิในการใช้ชีวิตลำพังนี้ จะเป็นสิทธิที่ปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลอื่น หรือถูกแทรกแซงอย่างน้อยที่สุด อีกทั้งสิทธิในการใช้ชีวิตส่วนตัวโดยลำพัง ยังรวมถึงสิทธิในการที่จะปกป้องตนเอง จากการกระทำต่างๆ⁹⁸ ได้แก่

1. การแทรกแซงชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว และการแทรกแซงการใช้ชีวิตในเคสสถาน
2. การแทรกแซงทางกาย จิตใจ หรือเรื่องทางเพศ และการแทรกแซงเสรีภาพในการคิด
3. การแทรกแซงที่ทำให้บุคคลเสื่อมเสียชื่อเสียง เกียรติยศ
4. การถูกตัดสินใจให้มัวหมองจากประชาชนทั่วไป
5. การเปิดเผยเรื่องส่วนตัวที่นำความอับอายมาสู่บุคคลนั้น
6. การนำชื่อของบุคคล หรือสิ่งต่างๆที่บ่งบอกถึงบุคคลนั้น ไปใช้ประโยชน์ในทางอื่น
7. การแทรกสอด การสอดรู้สอดเห็น การสังเกตจับตา และการรบกวนจากบุคคลภายนอก
8. การแทรกสอดในการตอบโต้จดหมายส่วนตัว
9. การเปิดเผยข้อมูลความลับทางวิชาชีพ
10. การนำไปใช้ในทางที่ผิด เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารเรื่องการเขียน การพูดเรื่องส่วนตัวของบุคคลนั้นๆ

เนื่องจาก “นักแสดง” นั้นถือว่าเป็น “บุคคลสาธารณะ” เพราะด้วยหน้าที่การทำงานของนักแสดงแล้ว เป็นกรณีที่ประจักษ์ชัดว่านักแสดงเป็นบุคคลสาธารณะประเภทสมัครใจโดยมีขอบเขตจำกัด (limited voluntary public figures) กล่าวคือ ไม่ได้เป็นบุคคลสาธารณะตลอดเวลา เป็นบุคคลสาธารณะเฉพาะการประกอบอาชีพการทำงานที่เกี่ยวกับการสันตนาการและศิลปะความบันเทิง โดยนักแสดงย่อมมีพื้นที่ส่วนตัวที่ต้องแยกแยะออกจากพื้นที่ที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้ โดยในกรณีนี้ นักแสดงย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวแม้จะเป็นบุคคลสาธารณะ โดยเส้นแบ่งของชีวิตส่วนตัว และชีวิตสาธารณะ และพื้นที่ส่วนตัว กับพื้นที่สาธารณะนั้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

⁹⁸ King Michael A. Zimmerman, O’Neill, , *How to Implement Privacy and Security (S.I.)* (Theorem, 1976), pp. 1-2.

1. เส้นแบ่งระหว่างชีวิตส่วนตัว (private life) และ ชีวิตสาธารณะ (public life)

นักแสดงนั้นสามารถมีชีวิตส่วนตัวได้ เพราะ ชีวิตส่วนตัวนั้นหมายถึงการดำเนินชีวิตของบุคคลแต่ละคน ที่แยกตัวออกมาจากคนหมู่มาก โดยการดำเนินชีวิตส่วนตัวของบุคคลนั้น ไม่จำเป็นต้องมีการสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถที่จะใช้ชีวิตได้อย่างเป็นเอกเทศ ไม่ต้องติดต่อสื่อสารกับใคร เช่น การใช้เวลาในการพักผ่อนส่วนตัว ในงานอดิเรกต่างๆ เช่นการอ่านหนังสือ การปลูกต้นไม้ การเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยงส่วนตัว เป็นต้น โดยการใช้ชีวิตส่วนตัวนี้เป็นการใช้ชีวิตอย่างมีอิสระเสรี และไม่มีผู้ใดแทรกสอดรบกวน

ในขณะที่นักแสดงย่อมต้องมีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ เพราะชีวิตสาธารณะ คือชีวิตที่ดำเนินไปโดยยังคงต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆในสังคม ได้รับการจับตามอง การสังเกตการณ์จากบุคคลรอบข้าง รวมถึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์จากสาธารณชนได้ เช่นอาชีพนักแสดงนั้น เป็นอาชีพที่ต้องทำงานและปรากฏกายผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับคำติชมจากประชาชน และการดำเนินชีวิตเช่นนี้ ย่อมต้องมีความเกี่ยวข้องกับสาธารณชนโดยแท้จริง

2. เส้นแบ่งระหว่าง “พื้นที่ส่วนตัว” (private area) และ “พื้นที่สาธารณะ” (public area)

พื้นที่ส่วนตัว หมายถึงพื้นที่ที่เป็นอาณาบริเวณที่เป็นของบุคคลนั้นๆโดยเฉพาะ สงวนไว้เพื่อสำหรับบุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือครอบครัวคนสนิทแต่เพียงเท่านั้น เป็นพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลภายนอก ไม่มีผู้ใดจะเข้าไปรบกวนได้ และการใช้ชีวิตของบุคคลนั้นๆย่อมสามารถที่จะใช้ชีวิตอย่างไรก็ได้ในพื้นที่ส่วนตัว นักแสดงย่อมมีพื้นที่ส่วนตัวที่สามารถใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระเสรี เช่นการใช้ชีวิตในบ้านส่วนตัว ในสวนส่วนตัว ในห้องน้ำ ห้องนอนส่วนตัว เป็นต้น

ในขณะที่พื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่ที่ไม่เป็นของบุคคลผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ เพราะทุกคนมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่เช่นเดียวกันในพื้นที่ดังกล่าว ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน และจะไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งที่จะสามารถมาอ้างสิทธิในความเป็นส่วนตัว หรืออ้างพื้นที่ส่วนตัวบนพื้นที่สาธารณะนี้ได้ โดยสถานที่ที่เป็นสาธารณะ ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ลานสวนสาธารณะ ที่ดินสวนรวม ที่ดินเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน เป็นต้น นอกจากนี้ ในกรณีของนักแสดงแล้ว การที่นักแสดงเลือกที่จะเปิดเผยเรื่องราวบางประการที่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นในสังคมได้รับรู้ร่วมกัน ก็ย่อมถือว่าพื้นที่ในการใช้ชีวิตในเรื่องนั้นๆของนักแสดงนั้นเป็นพื้นที่สาธารณะ ดังนั้นแล้ว สื่อมวลชนย่อมสามารถที่จะเข้าไปใช้

ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะนี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเสาะแสวงหาข่าวสารหรือการนำเสนอข่าวสารก็ตาม

เมื่อศึกษาดังนี้แล้ว จะพบว่านักแสดงย่อมมีขอบเขตที่เป็นส่วนตัวของตนเอง เพราะนักแสดงย่อมมีสิทธิเสรีภาพในความเป็นอยู่ส่วนตัว แม้ว่าอาชีพ “นักแสดง” นั้นจะเป็นอาชีพที่ประจักษ์ชัดเจนว่ามีสถานะเป็น “บุคคลสาธารณะ” และเป็นที่ทราบโดยทั่วกันว่าเมื่อเลือกที่จะเป็น “บุคคลสาธารณะ” แล้วนั้น ความเป็นอยู่ส่วนตัวบางประการย่อมมีสิทธิที่จะถูกก้าวร้าวโดยสื่อมวลชนหรือสาธารณชนได้ก็ตาม แต่นักแสดงยังคงมี “พื้นที่ส่วนตัว” หรือ “ชีวิตส่วนตัว” ที่ยังคงต้องดำเนินต่อไป มิได้มีเพียงแต่ในแง่มุมของการเป็นบุคคลสาธารณะเท่านั้น การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนจึงไม่สามารถที่จะก้าวล้ำเข้าไปในพื้นที่ส่วนตัวหรือชีวิตส่วนตัวของนักแสดงได้ทั้งหมด ยังคงต้องเคารพต่อ “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว” อันเป็นสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองเอาไว้ รวมถึงกติกาสากลระหว่างประเทศ และปฏิญญาสากลระหว่างประเทศก็ได้รับรองและคุ้มครองเรื่องดังกล่าวเอาไว้เช่นกัน

แต่หากเกิดกรณีที่นักแสดง ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการล่วงละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว หรือการหมิ่นประมาทจากสื่อมวลชนก็ตาม กฎหมายย่อมต้องมีมาตรการรองรับในกรณีดังกล่าว และทั้งนี้ เพื่อที่จะทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงต้องทำการศึกษาถึงกรณีที่ สิทธิเสรีภาพของนักแสดงกรณีได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1.4.4 กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา

สื่อมวลชน โดยหลักแล้วมีหน้าที่ที่จะเสาะแสวงหาข่าวสารและนำเสนอข่าวสารต่างๆต่อสาธารณชน นำมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ สำหรับกรณีของนักแสดงนั้น เรียกได้ว่าการทำงานของนักแสดงจำเป็นต้องอาศัยสื่อมวลชนอย่างยิ่งในการช่วยนำเสนอข่าวสาร สื่อมวลชนถือว่าเป็นตัวกลางที่สำคัญที่จะมีส่วนในการสร้างชื่อเสียงให้แก่นักแสดงจากการนำเสนอข่าว นักแสดงย่อมได้ผลประโยชน์จากการที่สื่อมวลชนนำข่าวสารเกี่ยวกับหน้าที่การงานของตนเองไปเผยแพร่ในที่สาธารณะ รวมถึงในบางครั้ง บางกรณีนักแสดงอาจจะเปิดเผยเรื่องส่วนตัวบางประการต่อสื่อมวลชน จากนั้นสื่อมวลชนก็จะนำเสนอเรื่องที่นักแสดงเปิดเผยนั้นไปสู่ประชาชนต่อไป อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีเป็นกรณีที่นักแสดงมิได้สมัครที่จะเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวบางอย่าง หรือชีวิตความเป็นอยู่บางอย่าง

แต่ก็มีสื่อมวลชนได้นำเรื่องราวต่างๆไปเผยแพร่ต่อที่ประชุมชน นำไปตีพิมพ์ วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น ดิชม และอาจมีผลกระทบต่อนักแสดงได้ในหลากหลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นแง่มุมเกี่ยวกับการเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือผลกระทบต่อนักแสดงในแง่ของหน้าที่การงาน เกิดเป็นกรณีละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของนักแสดง หรือการแสดงความเห็นบางประการของสื่อมวลชนต่อนักแสดง อาจเข้าข่ายเป็นกรณีหมิ่นประมาทนักแสดงได้ ในที่นี้ จึงจะศึกษาถึงกรณีที่สิทธิเสรีภาพของนักแสดงได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ กรณีการละเมิดต่อบุคคลที่เป็นนักแสดง และกรณีการหมิ่นประมาทบุคคลที่เป็นนักแสดง

3.1.4.4.1 กรณีการหมิ่นประมาทบุคคลที่เป็นนักแสดง

เนื่องจากนักแสดงนั้น จัดเป็นบุคคลสาธารณะเฉพาะบางสถานการณ์ (limited voluntary public figure) โดยบุคคลสาธารณะเฉพาะบางสถานการณ์นั้น คือการที่บุคคลคนหนึ่ง มีความสมัครใจเข้าร่วมในประเด็นสาธารณะบางประเด็น นักแสดงถือว่าสมัครใจเข้าร่วมเป็นบุคคลสาธารณะอันเนื่องมาจากหน้าที่การงานของตนเป็นงานเกี่ยวกับการสันตนาการและสร้างความบันเทิงในมุมหนึ่ง มิติหนึ่งนักแสดงจึงถูกจัดเป็นบุคคลสาธารณะ เพราะจำเป็นต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับคนหมู่มากและสาธารณชน เมื่อเกิดกรณีที่สื่อมวลชนได้กระทำการ “หมิ่นประมาท” ต่อบุคคลที่เป็นนักแสดง จึงต้องศึกษาถึง “หลักกฎหมายหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ” เพราะนักแสดงถือว่าเป็นบุคคลสาธารณะประเภทหนึ่ง และในปัจจุบันนี้ สหรัฐอเมริกา ยังมีได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทนักแสดงออกมาเป็นการเฉพาะเจาะจง ดังนั้นแล้ว เมื่อเกิดกรณีที่นักแสดงถูกหมิ่นประมาท จึงจำเป็นต้องใช้หลักการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะเข้ามาปรับใช้กับกรณี โดยจะอธิบาย “หลักการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ” ได้ดังนี้

3.1.4.4.1.1 หลักการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ (actual malice standard)

จากการที่ “นักแสดง” ถูกจัดเป็นบุคคลสาธารณะ แต่บุคคลสาธารณะประเภทนี้มีใช้บุคคลสาธารณะในทุกสถานการณ์ แต่เป็น “บุคคลสาธารณะเฉพาะบางสถานการณ์” ตามที่ได้อธิบายไปก่อนหน้านี้ ดังนั้น นักแสดงย่อมมี “พื้นที่ส่วนตัว” หรือ “ชีวิตส่วนตัว” ที่มีชีวิตที่เป็นสาธารณะที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สาธารณะแต่เพียงเท่านั้น เมื่อมีชีวิตส่วนตัวแล้ว การที่สื่อมวลชนจะ

นำเสนอข่าวสารจึงต้องเคารพต่อพื้นที่ส่วนตัวนี้ เพราะชีวิตส่วนตัวคือมิติที่สาธารณชนไม่มีสิทธิเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

ในเรื่องดังกล่าวนี้ สหรัฐอเมริกา ได้มี “หลักการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ” หรือ actual malice standard ซึ่งหลักการนี้เป็นหลักที่ศาลสหรัฐอเมริกาได้สร้างขึ้นในการพิจารณาคดีหมิ่นประมาทที่เกี่ยวกับบุคคลสาธารณะ เมื่อนักแสดงเป็นบุคคลสาธารณะ จึงต้องใช้หลักการนี้เข้ามาปรับกับกรณีด้วยเช่นกัน โดยหลักการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะนี้ คือ

“เมื่อโจทก์ในคดีหมิ่นประมาทเป็นบุคคลสาธารณะประเภทใดประเภทหนึ่งดังกล่าวมาแล้ว ภาระพิสูจน์ความรับผิดชอบของจำเลยจะตกแก่โจทก์”

โดยอธิบายได้ว่า หลักการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะนี้ กำหนดให้ “โจทก์” ที่ฟ้องคดีหมิ่นประมาทนี้ มีหน้าที่ในการที่จะต้องพิสูจน์ว่า

1. จำเลยกระทำการเผยแพร่ข้อความดังกล่าวไป โดยรู้อยู่แล้วว่าข้อความที่เผยแพร่ นั้นมีความผิดพลาด (false statement)

หรือ

2. จำเลยกระทำการดังกล่าวไป โดยไม่ใส่ใจที่จะตรวจสอบความจริง หรือความเท็จของเรื่อง ที่เผยแพร่ดังกล่าว นั้น (reckless disregard of its truth or falsity)

สังเกตได้ว่าการที่ศาลสร้างมาตรฐานเช่นนี้ จะส่งผลให้โจทก์ซึ่งเป็นบุคคลสาธารณะนั้น มีความยากลำบากในการที่จะพิสูจน์การกระทำของจำเลยว่าเข้าเงื่อนไขทั้งสองประการนี้หรือไม่ สาเหตุที่ศาลได้สร้างหลักเช่นนี้ขึ้นมา ก็เพื่อที่จะคุ้มครองเสรีภาพของสื่อ (freedom of the press) โดยศาลให้นำหนักในการที่จะคุ้มครองความคิดเห็นของสื่อมวลชน เพราะทั้งนี้แล้ว สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารอยู่บนหลักพื้นฐานของการรับรู้ของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนมี “สิทธิในการรับรู้” (right to know) และศาลได้ให้นำหนักต่อ “สิทธิในการรับรู้” ของประชาชน มากกว่า “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว” ของบุคคลสาธารณะนั่นเอง

ในกรณีนักแสดงในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เมื่อนักแสดงมีสถานะเป็นบุคคลสาธารณะ แม้วนักแสดงอาจได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่ส่วนตัวในแง่ของชื่อเสียงในระดับที่ต่ำกว่าบุคคลทั่วไป แต่หากเมื่อมีกรณีที่สื่อมวลชนได้กล่าวหานักแสดงผ่านทางข้อความและการนำเสนอข่าวสาร ทำให้บุคคลสาธารณะเช่นนักแสดงเสื่อมเสียชื่อเสียงแล้ว หากนักแสดงสามารถพิสูจน์การกระทำของสื่อมวลชนได้ว่า สื่อมวลชนได้กระทำการไปโดยมีความรู้เกี่ยวกับความผิดพลาดของข้อเท็จจริงเช่นว่านั้นอยู่แล้ว หรือสื่อมวลชนได้กระทำไปโดยประมาทและ

ไม่ใส่ใจที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริง สื่อมวลชนก็จำต้องรับผิดชอบจากการกระทำของตนเอง โดยมี ความรับผิดชอบทางกฎหมายและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เช่นเดียวกัน

3.1.4.4.1.2 คดีตัวอย่างการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ และนักแสดง

สำหรับคดีตัวอย่างการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะและนักแสดงนั้น คดี หนึ่งที่มีชื่อเสียงและมีความแตกต่างจากคดีอื่นๆ นั่นคือคดี Curtis Publishing Co. v. Butts, 388 U.S. 130 (1967) โดยคดีดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1967 ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้มีการขยาย ความ “เอกสิทธิ์ไม่เด็ดขาด” ตามรัฐธรรมนูญ โดยให้สิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน ในการที่จะนำเสนอ ข่าวสารรวมถึงวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยศาลได้นำหลักเกณฑ์ในคดีดังกล่าวนี้ ไปใช้บังคับในกรณีของบุคคลสาธารณะด้วย ซึ่งมีการตีความว่าบุคคลสาธารณะไม่อาจที่จะรับค่า สินไหมทดแทนในกรณีฟ้องสื่อมวลชน ให้รับผิดชอบหมิ่นประมาท แม้ว่าข้อความที่หมิ่นประมาทนั้น จะเป็นเรื่องเท็จก็ตาม เว้นเสียแต่ว่าบุคคลสาธารณะผู้นั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่า สื่อมวลชนทราบอยู่แล้ว ก่อนนำเสนอข่าวว่าความดังกล่าวเป็นเท็จ หรือพิสูจน์ได้ว่าการนำเสนอข่าวสารนั้นของสื่อมวลชน สื่อมวลชนไม่ได้สนใจที่จะตรวจสอบตามมาตรฐานการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนให้แน่นอนว่า ความนั้นเป็นเท็จหรือไม่

สำหรับข้อเท็จจริงในคดี Curtis Publishing Co. v. Butts, 388 U.S. 130 (1967) นั้น เกิดขึ้นเมื่อมีการฟ้องร้องโดยนายวอลลีย์ บัตส์ (wally Butts) นายวอลลีย์ เป็นผู้อำนวยการฝ่ายกีฬา ของมหาวิทยาลัยจอร์เจีย และนายวอลลีย์ได้ทำการฟ้องร้องต่อหนังสือพิมพ์แซทเทอร์เดย์ อีฟนิง โปสต์ (Saturday Evenign Post) โดยนายวอลลีย์ ในฐานะโจทก์ ถูกหนังสือพิมพ์แซทเทอร์เดย์ อีฟ นิง โปสต์ กล่าวหาว่าตนนำความลับของทีมฟุตบอลมหาวิทยาลัยจอร์เจีย แจ้งให้แก่โค้ชทีมฟุตบอล มหาวิทยาลัยอลาบามา นายวอลลีย์จึงทำการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากการหมิ่นประมาทนี้จาก หนังสือพิมพ์แซทเทอร์เดย์ อีฟนิง โปสต์เป็นจำนวนเงิน 5,000,000 เหรียญสหรัฐฯ ท้ายที่สุดแล้ว ศาล สูงได้มีการพิพากษาให้จำเลยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีดังกล่าวแก่โจทก์เป็นจำนวน 460,000 เหรียญสหรัฐฯ โดยคำพิพากษานี้ ศาลไม่อาจนำบรรทัดฐานในคดี New York Times Co. v. United States, 403 U.S. 713 (1971) มาใช้ได้ เพราะทั้งนี้ บุคคลสาธารณะที่มีใจเจ้า พนักงานของรัฐ หากถูกหมิ่นประมาทด้วยความเท็จ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงแล้ว บุคคลสาธารณะผู้นั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายจากการกระทำนั้น หากสามารถจะพิสูจน์ได้ว่าการ กระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ขาดเหตุผลและไม่มีการคำนึงในเรื่องของการตรวจสอบข่าวสารก่อนที่

จะนำเสนอออกไป และในคดีนี้ โจทก์มีพยานที่รับฟังได้ว่าการกระทำที่หมิ่นประมาทนี้เป็นการกระทำที่ขาดเหตุผล ไม่มีมาตรฐานในการตรวจสอบข่าวสารก่อนเผยแพร่ ทั้งที่จำเลยมีเวลาในการที่จะตรวจสอบ และการนำเสนอข่าวนั้นไม่จำเป็นต้องรีบร้อนเช่นนั้น เมื่อจำเลยไม่กระทำการให้รอบคอบ ดังนี้แล้วฝ่ายจำเลย หนังสือพิมพ์แซทเทอร์เดย์ อีฟนิง โปสท์จึงต้องชดใช้ค่าเสียหายไปในที่สุด

นอกจากนี้แล้ว ยังมีคดี Associated Press v. Walker, 388 U.S. 130 (1967) ที่มีองค์ประกอบคล้ายกันกับคดี Curtis Publishing Co. v. Butts, 388 U.S. 130 (1967) แต่ผลคำพิพากษาออกมาต่างกัน โดยข้อเท็จจริงในคดี Associated Press v. Walker นี้ เป็นกรณีที่โจทก์ คือนายเอ็ดวิน วอล์กเกอร์ (Edwin Walker) อดีตพลตรีกองทัพบกของสหรัฐอเมริกา ได้เข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับการที่คนผิวดำเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยของมลรัฐมิสซิสซิปปีปรับนักศึกษาผิวดำเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งสำนักข่าวเอพี ได้รายงานข่าวเกี่ยวกับบทบาทของนายเอ็ดวินในกรณีดังกล่าว นายเอ็ดวินในฐานะโจทก์ ได้ฟ้องสำนักข่าวเอพีในฐานะจำเลย ว่าจำเลยนั้นมีการรายงานข่าวด้วยข้อความที่เป็นเท็จ เสื่อมเสียชื่อเสียงมายังโจทก์ และเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหาย 500,000 เหรียญสหรัฐฯ แต่ในกรณีนี้ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้ทำการยกฟ้องโจทก์ โดยศาลสูงมีความเห็นว่าคดีนี้ จำเลยต้องรีบเผยแพร่ข่าวสารนั้นโดยทันที โดยข้อเท็จจริงฟังไม่ขึ้นว่าจำเลยได้กระทำการลงไปยังขาดซึ่งการคำนึงถึงมาตรฐานในการตรวจสอบข่าวสารก่อนเผยแพร่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือจำเลยได้กระทำหน้าที่ของตนอย่างที่ดีสมควรควรได้กระทำก่อนที่จะมีการเผยแพร่ข่าวสารนั้นแล้ว ดังนี้ จำเลยจึงไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์นั่นเอง

นอกจากคดีที่เกี่ยวกับบุคคลสาธารณะที่ยกตัวอย่างข้างต้น มีคดีที่เกี่ยวกับนักแสดงโดยตรงจากการถูกละเมิดจากสื่อมวลชน ได้แก่คดี Ventura v. Kyle, 8 F.Supp.3d 1115 (2014) โดยข้อเท็จจริงของคดีนี้ คือนักแสดงชาวอเมริกัน เจสซี่ เวนทูรา (Jessie Ventura) ได้ฟ้องนักหนังสือพิมพ์ นักเขียนและนักประพันธ์หนังสือ คริส ไคล์ (Chris Kyle) โดยเวนทูราได้อ้างว่าหนังสือของไคล์ที่ชื่อ "American Sniper" ได้มีการอ้างบทสัมภาษณ์ของเวนทูราที่เป็นความเท็จขึ้นมา โดยบทความตอนหนึ่งในหนังสือมีชื่อว่า "Punching Out Scruff Face." เป็นการกล่าวถึงเวนทูราโดยถูกพาดพิงขึ้น ทำให้เวนทูราเสื่อมเสียชื่อเสียง เวนทูราจึงตัดสินใจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาล และศาลได้พิพากษาว่าเวนทูราสมควรที่จะได้รับค่าชดใช้จากการเสื่อมเสียชื่อเสียงดังกล่าวนี้เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,350,000 เหรียญสหรัฐฯ เนื่องจากคดีดังกล่าว โจทก์สามารถนำเสนอให้เห็นได้ว่าการกล่าวข้อความนั้นของจำเลยเป็นความจริง โดยจำเลยได้กล่าวข้อความดังกล่าวไปโดยทราบอยู่แล้วว่าข้อความนั้นไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด

คดีเกี่ยวกับนักแสดงที่ถูกหมิ่นประมาทโดยสื่อมวลชนที่น่าสนใจอีกคดีหนึ่ง ได้แก่คดี Holmes v. American Media, inc., (2011) ซึ่งข้อเท็จจริงเกิดขึ้น เมื่อนักแสดงสาวชาวอเมริกัน Katie Holmes ได้ยื่นฟ้องคดีหมิ่นประมาทต่อ สำนักพิมพ์อเมริกันมีเดีย ผู้เป็นผู้ผลิตหนังสือนิตยสารดารา อันเนื่องมาจากนิตยสาร “Star Magazine” ได้ลงข้อความและพาดหัวข่าวเป็นการหมิ่นประมาทเคลีโฮล์มว่านักแสดงสาวกำลัง “ติดยาเสพติดอย่างหนัก” พร้อมกับลงภาพข่าวที่เป็นภาพระหว่างเคลีโฮล์มกำลังใช้ชีวิตส่วนตัว เช่น ระหว่างเลือกซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า รับประทานอาหารในร้านอาหาร พร้อมลงข้อความหมิ่นประมาทเคลีโฮล์มว่า “ราวกับคนติดเฮโรอีนอย่างหนัก” (Like a heroin addict, you want another dose” เคลีโฮล์มยื่นฟ้องหมิ่นประมาท และเรียกร้องค่าเสียหายจากสื่อสิ่งพิมพ์นี้เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ กรณีดังกล่าวนี้ โฮล์มนำพิสูจน์ได้ถึงความหมิ่นประมาทของหนังสือพิมพ์ว่านำเสนอข่าวสารไปโดยที่ทราบอยู่แล้วว่าข้อความดังกล่าว เป็นความเท็จ ทำให้ท้ายที่สุด ศาลตัดสินให้โฮล์มเป็นฝ่ายชนะคดี ได้รับเงินชดใช้จำนวนหนึ่ง และสั่งให้สำนักพิมพ์ American Media ออกคำแถลงขอโทษอย่างเป็นทางการต่อนักแสดงสาว ฐานทำให้นักแสดงสาวเสื่อมเสียชื่อเสียงอย่างร้ายแรงและได้รับความอับอายจากการหมิ่นประมาทข้อความที่ไม่เป็นความจริงนี้

นอกจากกรณีหมิ่นประมาทนักแสดงแล้ว ยังมีกรณีที่สื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวสารที่เป็นการละเมิดต่อบุคคลที่เป็นนักแสดงอีกด้วย โดยมีประเด็นให้ศึกษาต่อไปนี้

3.1.4.4.2 กรณีการละเมิดบุคคลที่เป็นนักแสดง

การที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารหรือเผยแพร่ภาพข่าว รวมถึงการเสาะแสวงหาให้ได้มาซึ่งข่าวสารของนักแสดงนั้น ในบางครั้งเกิดกรณีที่นักแสดงถูกละเมิด ต้องนำกฎหมายมาปรับใช้สำหรับกฎหมายในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับเรื่องละเมิดนั้น ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชนและการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน จะเป็นหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว ซึ่งเป็นสิทธิที่ตรงกันข้ามกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้มีกฎหมายที่รับรองการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวเอาไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง

ในประเด็นดังกล่าวนี้ Samuel D. warren และ Louis D. Brandies ได้แบ่งแยกความเป็นส่วนตัวเอาไว้สองกรณี ได้แก่

1. ความเป็นส่วนตัวในลักษณะนามธรรม กล่าวคือ บุคคลทุกคนล้วนมีเสรีภาพในการแสดงความรู้สึก อารมณ์ของตน และย่อมมีเสรีภาพในทางความคิด สามารถที่จะคิดในสิ่งใดก็ได้

2. ความเป็นส่วนตัวในลักษณะรูปธรรม กล่าวคือ เป็นความเป็นส่วนตัวทางกายภาพ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีเสรีภาพในการที่จะเลือกที่จะใช้ชีวิตอยู่โดยลำพังแต่เพียงผู้เดียว ไม่มีผู้อื่นรบกวนเข้ามาสังเกตหรือก้าวร้าวการใช้เสรีภาพนั้น

จากบทความ The Right to privacy ของ Warren และ Brandies นั้นแสดงให้เห็นว่า บุคคลมีสิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง (Right to be alone) และประชาชนทุกคนต้องเคารพในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของปัจเจกบุคคลอื่น ไม่มีผู้ใดสามารถที่จะละเมิดต่อคุณค่าดังกล่าวได้ โดยกฎหมายของสหรัฐอเมริกาในเรื่องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้น มีปรากฏอยู่ในมาตรา 652A - 652E ดังนี้

“มาตรา 652A

(1) ผู้ใดทำการก้าวล่วงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่น ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ได้เกิดขึ้น

(2) การละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว มี 4 ประเภท ได้แก่

(ก) การแทรกแซงความลับโดยผู้อื่น โดยปราศจากเหตุอันสมควรตามมาตรา 652B

(ข) การแสวงหาประโยชน์จากชื่อหรือลักษณะของผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอม ตามมาตรา 652C

(ค) การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นต่อสาธารณะ ตามมาตรา 652D

(ง) การเผยแพร่สิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายในสายตาของสาธารณชน ตามมาตรา 652E”⁹⁹

---

⁹⁹ 652A. General Principle

(1) One who invades the right of privacy of another is subject to liability for the resulting harm to the interests of the other.

(2) The right of privacy is invaded by:

(a) unreasonable intrusion upon the seclusion of another, as stated in 652B; or

(b) appropriation of the other's name or likeness, as stated in 652C; or

(c) unreasonable publicity given to the other's private life, as stated in 652D; or

(d) publicity that unreasonably places the other in a false light before the public, as stated in 652E.

จากบทบัญญัติกฎหมายมาตราดังกล่าว ได้มีการอธิบายความหมายและหลักการอย่างละเอียดเอาไว้แล้วในหัวข้อ “ประเภทของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล” ที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่ในที่นี่จะพิจารณาอธิบายถึง “กรณีที่มีการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวต่อนักแสดง” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.1.4.4.2.1 ประเภทของการละเมิดบุคคลที่เป็นนักแสดง และกรณีคดี

ตัวอย่าง

การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงนั้น มีแนวพิจารณาตามที่ศาลได้วางบรรทัดฐานเอาไว้¹⁰⁰ โดยมีการวางกำหนดประเภทที่ถือว่าการละเมิด “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว” หรือ “สิทธิส่วนบุคคล” อันได้แก่

1. การละเมิดโดยการแทรกแซงเรื่องราวในชีวิตส่วนตัว (intrusion)
  2. การละเมิดโดยนำเรื่องราวส่วนตัวไปแสวงหาประโยชน์ โดยที่บุคคลนั้นมิได้ยินยอม (Appropriation)
  3. การละเมิดโดยการนำเรื่องราวส่วนตัวของบุคคลอื่นมาเปิดเผยต่อสาธารณชน (public disclosure of private fact)
  4. การละเมิดโดยการไขข่าวอันเป็นความเท็จ (false light in the public eyes)
- โดยอธิบาย พร้อมคดีตัวอย่างได้ดังนี้

3.1.4.4.2.1.1 การละเมิดโดยการแทรกแซงเรื่องราวในชีวิต

ส่วนตัวของนักแสดง (intrusion)

บุคคลทุกคนมีสิทธิในความเป็นอยู่อันสันโดษ สามารถที่จะอยู่โดยลำพังด้วยตัวเองได้ แต่หากมีการสอดแทรกเข้ามาโดยมิได้รับอนุญาต เช่นการลอบดักฟังการสนทนา การบุกรุกเข้ามาในพื้นที่ส่วนตัว ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เมื่อมีการละเมิดโดยแทรกสอด แทรกแซงเรื่องราวอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของนักแสดง (intrusion) ในกรณีนี้จึงถือเป็นการละเมิด นักแสดงมีสิทธิที่จะฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายจากการดังกล่าวได้

¹⁰⁰ Goffrey Robertson & Andrew G.L. Nicole, *Media Law : The Rights of Journalists and Broadcasters* (London Oyez Longman Publishing Ltd., 1984), p. 453.

3.1.4.4.2.1.2 การละเมิดโดยการนำเรื่องราวส่วนตัวไปแสวงหาประโยชน์ โดยที่นักแสดงนั้นมิได้ยินยอม (Appropriation)

เป็นกรณีที่มีการใช้ชื่อหรือภาพของนักแสดง ไปแสวงหาประโยชน์จากการค้าหรือการโฆษณาโดยที่นักแสดงไม่ได้ให้ความยินยอมแต่อย่างใด การนำชื่อเสียงของนักแสดง หรือชื่อนาม หรือแม้แต่รูปภาพไปแสวงหาประโยชน์นี้เป็นกรณีที่พบได้ทั่วไป ส่วนใหญ่แล้วนักแสดงมิได้ยินยอมในกรณีดังกล่าว เป็นการกระทำโดยพลการ ถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของนักแสดงอย่างหนึ่ง

กรณีดังกล่าวนี้ ในสหรัฐอเมริกา มีคดีตัวอย่างคือ *Eick v. Perk Dog Food Co.*, 106 N.E.2d 742 (Ill. App. Ct. 1952)¹⁰¹ เมื่อ Virginia Eick เป็นโจทก์ยื่นฟ้องต่อ Perk Dog Food Co., อันเป็นบริษัทจำหน่ายอาหารสุนัข โดยบริษัทเพิร์ก ได้นำรูปภาพของอีกไปทำการโปรโมทและโฆษณาในการที่จะขายอาหารสุนัข บริษัทได้จัดทำโฆษณาดังกล่าวนี้โดยนำรูปของอีกไปทำเป็นภาพวาด ในลักษณะของผู้พิการทางสายตา อีกได้ยื่นฟ้องต่อศาลโดยให้เหตุผลว่า โฆษณาดังกล่าวทำให้เธอต้องสูญเสียความเคารพและความชื่นชมจากผู้ที่รู้จักเธอ และได้สร้างความอับอายสลดและความปวดร้าวทางจิตใจ โดยศาลได้พิจารณาและตัดสินออกมาว่ารูปภาพดังกล่าว เป็นรูปภาพที่ไม่ได้รับอนุญาตจากเธอ ดังนั้นแล้วการที่บริษัท Perk Dog Food Company ได้นำรูปภาพนั้นไปใช้ในทางการโฆษณาเพื่อหาผลประโยชน์ อีกทั้งยังเป็นการทำให้บุคคลผู้อยู่ในรูปภาพเสื่อมเสียชื่อเสียง บริษัท perk dog food จึงต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ Virginia Eick จากการละเมิดนำรูปภาพนี้ไปแสวงหาประโยชน์ทางการค้า โดยที่บุคคลนั้นมิได้ยินยอม

ในทางตรงกันข้าม อีกคดีหนึ่งที่มีความใกล้เคียงกับคดีดังกล่าวนี้ คือคดี *NATHAN F. LEOPOLD, Jr., Appellant, v. MEYER LEVIN et al., Appellees.*, SUPREME COURT OF ILLINOIS 45 Ill. 2d 434, 259 N.E. 2d 250 (1970) คดีดังกล่าวนี้ ผู้ยื่นฟ้องเป็นโจทก์คือ Nathan Leopold ได้ยื่นฟ้องต่อนายทุนบริษัทภาพยนตร์ Meyer Levin ในกรณีที่ได้มีการนำเรื่องราวส่วนตัวของลีโอโพลด์ไปสร้างเป็นภาพยนตร์ โดยได้นำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีการฆาตกรรมและการลักพาตัวเด็กชายวัย 14 ปีไปเขียนเป็นบทประพันธ์และนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ในเวลาต่อมา ในกรณีนี้ลีโอ

¹⁰¹Dylan Mombach, "Privacy Protection of Celebrities from Paparazzi," [Online] Accessed: 16 october 2016.

Available from: <http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/Entertainment%20Law%20Seminar%20Paper-%20Mombach.pdf>

โพลด์ได้ให้เหตุผลว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของลิโพลด์ โดยนายลิโพลด์ไม่ได้ให้การอนุญาตในการนำเรื่องราวดังกล่าวไปสร้างเป็นภาพยนตร์ เมื่อศาลพิจารณาดัดสินแล้ว ในคดีนี้ ศาลได้ให้น้ำหนักไปทางฝั่งของสื่อมวลชนมากกว่า นั่นคือศาลเห็นว่าประชาชนควรมีสิทธิที่จะได้รับรู้ (Right to know) เรื่องราวของนายลิโพลด์เพื่อไว้เป็นอุทธาหรณ์ ดังนั้นคดีดังกล่าวนี้ ศาลจึงมิได้ตัดสินดังเช่นในคดีของ Eick v. Perk Dog Food Co.,

หรือในปี 2002 ได้มีกรณีคดี Tom Cruise ; Nicole Kidman v. Sephora USA LLC (2002)¹⁰² ที่นักแสดงฮอลลีวูด Tom cruise และ Nicole Kidman ได้ยื่นฟ้องต่อบริษัทขายเครื่องสำอาง เซโฟร่า โดยบริษัทได้นำรูปของทอมครุซ และนิโคลคิดแมน ไปใช้ในการโฆษณาขายน้ำหอม มีภาพปรากฏอยู่บนแผ่นพับ (brochure) โดยที่ไม่ได้รับอนุญาต ท้ายที่สุดศาลตัดสินให้นิโคลคิดแมน และทอมครุซชนะคดี ได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากการนี้จากบริษัท Sephora

3.1.4.4.2.1.3 การละเมิดโดยนำเรื่องราวส่วนตัวของนักแสดงมาเผยแพร่ต่อสาธารณชน (public disclosure of private fact)

เป็นการนำเรื่องราวที่เป็นส่วนตัว โดยไม่เคยเปิดเผยที่ไหนมาก่อน มาเปิดเผยต่อสาธารณชน ซึ่งข้อมูลที่น่ามาเปิดเผยนั้นไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะแต่อย่างใด ส่งผลให้เกิดความอับอายแก่บุคคลนั้นต่อสาธารณะ กรณีดังกล่าว ยกตัวอย่างได้แก่ กรณีที่หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารซุบซิบ นำเรื่องราวของนักแสดงไปตีพิมพ์ โดยเรื่องราวดังกล่าวนั้นไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงมาก่อน และเรื่องดังกล่าวไม่ได้มีความเกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนแต่อย่างใด เป็นต้น

3.1.4.4.2.1.4 การละเมิดโดยการไขข่าวอันเป็นความเท็จของนักแสดง (false light in the public eyes)

ในกรณีที่สื่อมวลชนได้นำเรื่องราวของนักแสดงเผยแพร่สาธารณะ โดยที่สื่อมวลชนมิได้คำนึงถึงว่าเรื่องดังกล่าวจะเป็นความจริงหรือไม่ก็ตาม

¹⁰² O'Keeffe v Argus, "Personality Rights," [Online] Accessed: 16 october 2016. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Personality_rights#U.S._states_that_recognize_rights_of_publicity

การเผยแพร่เรื่องราวส่วนตัวอันเป็นความเท็จ ที่ถือว่าเป็นการ “ละเมิดสิทธิในความอยู่ส่วนตัว” ในกรณีนี้ มีความแตกต่างจากการ “หมิ่นประมาท” กล่าวคือ การหมิ่นประมาทนั้นจะเป็นการนำความเท็จมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนและทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงนั้นได้รับความเสียหาย “อย่างร้ายแรง” เป็นความเสียหายแก่ชื่อเสียงอย่างประจักษ์ชัดแจ้ง ในขณะที่กรณีของการละเมิดสิทธิในความอยู่ส่วนตัวนั้น เป็นการนำความเท็จมาตัดต่อตัดทอน ตัดเสริมเติมแต่งแล้วนำเสนอออกไปแก่สาธารณชน ถึงแม้จะมีความเท็จเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่อาจเป็นการแสดงความเท็จในลักษณะที่ล้อเลียนหยอกเย้า แต่ไม่ได้มุ่งร้ายและมีเจตนาให้เสื่อมเสียชื่อเสียงดังเช่นกรณีของการหมิ่นประมาท

ในการไต่สวนอันเป็นความเท็จของนักแสดงนั้น มีกรณีตัวอย่างคือคดี *Solano v. Playgirl, Inc.*¹⁰³ โดยนายโฮเซ โซลานโน ผู้เป็นนักแสดง ยื่นฟ้องต่อจำเลยคือ หนังสือเพลย์เกิร์ล เนื่องจากทางหนังสือได้นำรูปภาพของโซลานโนไปตีพิมพ์เผยแพร่ในหน้าปกนิตยสาร พร้อมกับพาดหัวข่าวไปในทางลามกเสื่อมเสีย ชวนให้ผู้ซื้อทำการชื้อนิตยสาร และข้อความที่ปรากฏอยู่บริเวณหน้าปก เป็นการชี้ชวนให้ผู้คนเข้าใจผิดว่าภายในหนังสือ มีรูปของนายโซลานโนเปลื้องผ้าถ่ายแบบอยู่ กรณีดังกล่าวนี้ศาลตัดสินว่ามีใช่กรณีการหมิ่นประมาท เพราะมิได้มีการเสื่อมเสียถึงชื่อเสียง อย่างร้ายแรง และไม่ได้ทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจไปในทางเดียวกัน แต่กรณีนี้เป็นกรณีละเมิดต่อสิทธิส่วนตัวของคุณ โดยเป็นการไต่สวนอันเป็นความเท็จของนักแสดง

สำหรับกรณีที่เข้าข่ายการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของนักแสดง ในประเภทของการละเมิด โดยการไต่สวนอันเป็นความเท็จของนักแสดง (*false light in the public eyes*) นั้น ศาลได้มีองค์ประกอบไว้ดังต่อไปนี้¹⁰⁴

1. จำเลยได้นำเสนอและเปิดเผยข้อความอันเป็นเท็จนั้นต่อบุคคลตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไป โดยข้อมูลเท็จหรือข้อความเท็จดังกล่าว ทำให้โจทก์ได้รับความเข้าใจผิดจากบุคคลอื่น ว่าข้อความนั้นอาจจะเป็นความจริงได้
2. ข้อมูลเท็จหรือข้อความเท็จดังกล่าวนั้น ก่อให้เกิดความเข้าใจแก่บุคคลทั่วไปว่าบุคคลที่ถูกกล่าวอ้างนั้น กระทำการดังกล่าวจริง ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงและเกียรติภูมิของบุคคลที่ถูกอ้างถึง

¹⁰³ Wendy Tannenbaum, "A Recent Decision Calls False Light Outdated," [Online] Accessed: 16 october 2016. Available from: <http://www.rcfp.org/browse-media-law-resources/news-media-law/news-media-and-law-fall-2002/recent-decision-calls-false-l>

¹⁰⁴ *Solano v. Playgirl Inc.*, 292 F.3d 1078 (9th Cir. 2002)

3. จำเลยได้กระทำการไปโดยมีเจตนามุ่งร้าย

4. โจทก์ได้รับความเสียหายจากการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลนั้น

นอกจากนี้แล้ว โจทก์ผู้ซึ่งเป็นบุคคลสาธารณะ เช่นในกรณีนักแสดงนี้ ยังต้องมีภาระที่มากกว่าบุคคลทั่วไป คือต้องทำการพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลย ได้กระทำการไปโดยเจตนาและประมาท เลินเล่ออย่างมหันต์

3.1.4.4.2.2 กฎหมาย Anti-paparazzi

รัฐบาลแคลิฟอร์เนีย ได้มีการออกกฎหมายฉบับหนึ่ง เป็นกฎหมายเพื่อที่จะคุ้มครอง สิทธิผู้ถูกถ่ายภาพโดยที่ไม่ได้ให้การอนุญาตต่อช่างภาพ และภาพถ่ายนั้นอาจสร้างความเสียหายให้แก่ บุคคลนั้นหรือไม่ก็ตาม กฎหมายฉบับดังกล่าวคือ “กฎหมายต่อต้านปาปาราซซี” (Anti-paparazzi Law) โดยมีกำหนดเรื่องเกี่ยวกับการต่อต้านปาปาราซซีนี้เอาไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งของรัฐ แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา มาตรา 1708.8 (California Civil Code Section 1708.8) ซึ่งกฎหมาย มาตรา 1708.8 นี้ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องของการละเมิดต่อความเป็นส่วนตัว (invasion of privacy) ในกรณีการถ่ายภาพโดยเฉพาะ และถึงแม้ว่ากฎหมายดังกล่าวนี้จะมีชื่อว่า “Anti-paparazzi” หากแต่เนื้อความและใจความหลักของบทกฎหมายนี้ มีการหมายความครอบคลุมทั้ง กรณีช่างภาพที่ตามถ่ายภาพบุคคลอื่นเพื่อนำภาพถ่ายนั้นไปใช้ในเชิงพาณิชย์ หรือกรณีบุคคลทั่วไป ถ่ายภาพแล้วนำไปหาประโยชน์ทางการค้าต่อไป เช่นการนำภาพถ่ายดังกล่าวไปขายให้แก่สื่อมวลชน สำนักพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น โดยรายละเอียดและใจความของกฎหมายในข้อบทดังกล่าว มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

“มาตรา 1708.8 (a) บัญญัติไว้ว่า

บุคคลย่อมจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่มีการละเมิดต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวในทางกายภาพ เมื่อมีการบุกรุกเข้าไปยังที่ดินของผู้อื่นโดยรู้สีกตัวและไม่ได้รับอนุญาตในการกระทำการนั้น และต้องรับผิดชอบ บุกรุกเมื่อมีการล่วงล้ำเข้าไปยังดินแดนส่วนตัวของผู้อื่น โดยเจตนาที่จะถ่ายภาพหรือบันทึกเสียง เอาไว้¹⁰⁵

¹⁰⁵ California Civil Code Section 1708.8

1708.8. (a) A person is liable for physical invasion of privacy when the person knowingly enters onto the land or into the airspace above the land of another person without permission or otherwise commits a trespass in

มาตรา 1708.8 (b) บัญญัติไว้ว่า

บุคคลย่อมจะต้องรับผิดชอบในการละเมิดความเป็นอยู่ส่วนตัว เมื่อมีการกระทำการถ่ายภาพหรือบันทึกเสียงของบุคคลอื่นซึ่งบุคคลนั้นกำลังกระทำกิจกรรมส่วนตัวหรือใช้ชีวิตส่วนตัวหรือกิจกรรมในครอบครัว หรือกิจกรรมอื่นใดที่สามารถคาดหมายได้ว่ากิจกรรมดังกล่าวต้องใช้ความเป็นส่วนตัว โดยมีการใช้อุปกรณ์บางประการที่จะเป็นตัวช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถในการเก็บภาพถ่ายหรือบันทึกเสียงนั้น โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการบุกรุกทางกายภาพก็ตาม¹⁰⁶

มาตรา 1708.8 (f) บัญญัติไว้ว่า

การตีพิมพ์ การถ่ายทอด การขายหรือการเสนอขาย รวมถึงการใช้ภาพหรือเสียงที่ได้ทำการบันทึกมาซึ่งถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ จะไม่ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ ยกเว้นเสียแต่ว่าบุคคลผู้นั้นได้กระทำไปโดยมีความรู้อย่างแท้จริง (Actual Knowledge) ถึงการได้มาซึ่งภาพหรือเสียงนั้น เป็นการได้มาโดยเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และมีการได้เงินสินจ้าง หรือของตอบแทนอื่นใดเพื่อแลกกับรูปหรือเสียงที่ได้ทำการบันทึกมา”¹⁰⁷

order to capture any type of visual image, sound recording, or other physical impression of the plaintiff engaging in a private, personal, or familial activity and the invasion occurs in a manner that is offensive to a reasonable person.

¹⁰⁶ California Civil Code Section 1708.8

(b) A person is liable for constructive invasion of privacy when the person attempts to capture, in a manner that is offensive to a reasonable person, any type of visual image, sound recording, or other physical impression of the plaintiff engaging in a private, personal, or familial activity, through the use of any device, regardless of whether there is a physical trespass, if this image, sound recording, or other physical impression could not have been achieved without a trespass unless the device was used.

¹⁰⁷ California Civil Code Section 1708.8

(f) (1) The transmission, publication, broadcast, sale, offer for sale, or other use of any visual image, sound recording, or other physical impression that was taken or captured in violation of subdivision (a), (b), or (c) shall not constitute a violation of this section unless the person, in the first transaction following the taking or capture of the visual image, sound recording, or other physical impression, publicly transmitted, published, broadcast, sold, or offered for sale the visual image, sound recording, or other physical impression with actual knowledge that it was taken or captured in violation of subdivision (a), (b), or (c), and provided compensation, consideration, or remuneration, monetary or otherwise, for the rights to the unlawfully obtained visual image, sound recording, or other physical impression.

จากมาตรา 1708.8(a) จะพบว่าบุคคลที่มีการบุกรุกเข้าไปในสถานที่ของบุคคลอื่นนั้น จะต้องรับผิดชอบจากการกระทำดังกล่าวโดยข้อกฎหมายนี้ ครอบคลุมถึงการบุกรุกทางกายภาพด้วย ในขณะที่มาตรา 1708.8(b) นั้นไม่ได้จำเป็นต้องหมายความรวมถึงการบุกรุกทางกายภาพ โดยผู้ที่กระทำผิดกฎหมายดังกล่าวนี้ จะต้องชดใช้ให้แก่โจทก์ผู้ฟ้องร้อง ดังนี้

1. ชดใช้โทษปรับตั้งแต่ 5,000 เหรียญสหรัฐ จนถึง 50,000 เหรียญสหรัฐ
2. ค่าสินไหมทดแทนในเชิงลงโทษ (punitive damage)
3. จำเลยต้องนำประโยชน์ที่ได้จากภาพถ่ายนั้นให้แก่โจทก์ ในกรณีที่โจทก์สามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยกระทำการดังกล่าวโดยเพื่อนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์
4. โจทก์มีสิทธิร้องขอให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว (injunction) หรือคำสั่งห้าม (Restraining order) ในการที่จะหยุดยั้งความเสียหายในการกระทำของจำเลยได้

นอกจากนี้ หากมีการตีพิมพ์หรือถ่ายทอด หรือเสนอข่าวนั้นเพื่อนำไปใช้ขายในเชิงพาณิชย์ หากทำไร จะไม่ถือว่าเป็นความผิดเว้นแต่ว่า บุคคลนั้นได้กระทำลงไปโดยรู้ว่าการได้มาซึ่งภาพข่าวนั้น เป็นการละเมิดและรุกล้ำต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และได้มีการจ่ายเงิน หรือตอบแทนโดยของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อการได้มาซึ่งภาพข่าวหรือเสียงนั้นไป เช่น หากนาย ก. ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของนิตยสารฉบับหนึ่ง ได้ตีพิมพ์ภาพส่วนตัวของนาง ข. ที่ได้มาจากการที่นาย ค. ได้ถ่ายภาพนั้นมา นายก. ไม่ถือว่ามีความผิด แต่หากนาย ก. รู้เสียอยู่แล้ว (actual knowledge) ว่านาย ค. ได้เข้าไปรุกล้ำความเป็นอยู่ส่วนตัวของนาง ข. เพื่อให้ได้รูปถ่ายมานั้น และได้มีการให้เงินค่าจ้างหรือของอื่นใดเป็นการตอบแทน ถือว่านาย ก. มีความผิดตามกฎหมาย 1708.8 (f) ในขณะที่นาย ค. ผู้ถ่ายภาพโดยเป็นการรุกล้ำความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้น นายค. มีความผิดตามกฎหมาย 1708.8 (b) อยู่แล้ว

ด้วยเหตุนี้ การที่บุคคลจะได้รับโทษทางกฎหมาย จะต้องมีการกระทำดังกล่าวที่เข้าตามข้อกฎหมายที่ได้บัญญัติเอาไว้ในมาตราข้างต้น ทั้งนี้สาเหตุที่มีกฎหมายดังกล่าวขึ้น ก็เพื่อที่จะเป็นการคุ้มครองต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของนักแสดงนั้น เมื่อสื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวสารโดยการถ่ายภาพที่เป็นส่วนตัวของนักแสดง หรือนำถ้อยคำผ่านการบันทึกเสียงไปเผยแพร่ ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดง โดยข้อสังเกตของกฎหมายดังกล่าวนี้ คือ การถ่ายภาพที่เข้าข่ายผิดกฎหมายนี้ เป็นการถ่ายภาพต่อเมื่อบุคคลอื่นใช้ชีวิตส่วนตัวอยู่ในสถานที่ หรือพื้นที่ส่วนตัว แต่ไม่รวมถึงกรณีการถ่ายภาพบุคคลอื่นในสถานที่สาธารณะ

อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับดังกล่าว เป็นกฎหมายที่มีบังคับใช้เฉพาะภายในมลรัฐแคลิฟอร์เนียเท่านั้น แม้แต่ในอเมริกาเองซึ่งเป็นประเทศแห่งเสรีภาพ ยังมีได้มีการนำกฎหมายดังกล่าวไปใช้หรือเพิ่มเข้าไปในบทบัญญัติของมลรัฐอื่นใด โดยเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลและไม่ก้าวล่วงรุกรานหรือละเมิดต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และสิทธิส่วนบุคคลนั้น โดยจากหลักกฎหมายดังกล่าว มีคดีตัวอย่างให้ศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1.4.4.2.2.1 คดีตัวอย่างเกี่ยวกับหลักกฎหมายต่อต้าน paparazzi

คดีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายต่อต้านปาปาราซซี (anti-paparazzi) นี้ คือ คดี Wilson v. Layne, 526 U.S. 603 (1999) โดยคดีดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของหลักกฎหมายต่อต้านปาปาราซซี เนื่องจากการบุกรุกเข้าไปถ่ายภาพส่วนบุคคลในสถานที่ส่วนบุคคลในสหรัฐอเมริกา เมื่อเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น ผู้เสียหายจึงได้ยื่นฟ้องต่อศาลในรัฐนอร์ทแคโรไลนาเพื่อเอาผิดต่อจำเลยให้ชดใช้ค่าเสียหาย ในครั้งนั้นยังมีได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบุกรุกเข้าไปถ่ายภาพในสถานที่หรือพื้นที่ส่วนตัวดังเช่นในปัจจุบัน ทำให้ในที่สุดศาลได้สั่งตัดสินยกฟ้องโจทก์ ทำให้โจทก์ไม่ได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากการที่จำเลยบุกรุกเข้าไปถ่ายรูปดังกล่าว กรณีนี้เป็นที่น่าสนใจและได้รับการพูดถึงในวงกว้าง เนื่องจากการตัดสินของศาลเป็นการแย้งต่อความรู้สึกทั่วไปของประชาชน โดยในกรณีดังกล่าวนี้เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่ชัดเจน ศาลจึงยังไม่ตัดสินเอาผิดต่อจำเลย เป็นที่ที่ทำให้ในเวลาต่อมาเกิดการจัดตั้งกฎหมายต่อต้านปาปาราซซีขึ้น นอกจากนี้แล้ว การเสียชีวิตของเจ้าหญิงไดอาน่า เจ้าหญิงแห่งเวลส์ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนั้นทำให้เป็นที่พูดถึงไปทั่วโลกถึงการที่ปาปาราซซีได้ล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่น โดยในกรณีดังกล่าว เจ้าหญิงไดอาน่าได้ทรงโดยสารรถยนต์ส่วนบุคคล หนีการตามล่าถ่ายรูปจากปาปาราซซี เข้าไปในอุโมงค์ในปารีส ประเทศฝรั่งเศส และท้ายที่สุดเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ รถพลิกคว่ำทำให้สิ้นพระชนม์ลง จากกรณีดังกล่าวนี้ทำให้เกิดประเด็นถึงการตระหนักในเรื่องของการเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เป็นบุคคลสาธารณะ ดังเช่น นักแสดง เป็นต้น เพราะสื่อมวลชนหรือบุคคลทั่วไปมีความต้องการในภาพถ่ายของบุคคลเหล่านี้ ซึ่งการได้มาซึ่งภาพถ่าย ข้อมูลข่าวสาร หรือแม้แต่การบันทึกเสียงหลายครั้งมีการละเมิดต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ดังนี้แล้ว กฎหมายต่อต้านปาปาราซซี จึงเป็นกฎหมายที่ต้องการและมุ่งเน้นที่จะคุ้มครองต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล ไม่ให้ถูกละเมิดได้โดยง่ายอีกต่อไป

3.1.4.5 กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการหมิ่นประมาทและละเมิดโดยสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา

3.1.4.5.1 เสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดง

เสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดงนั้นจำเป็นที่จะต้องได้รับความเคารพ ไม่เพียงแต่จะต้องได้รับของครบจากสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังคงได้รับความเคารพจากบุคคลทั่วไป รวมถึงเจ้าตัวเองก็จำเป็นต้องเคารพต่อเสรีภาพในชีวิตร่างกายของตนเอง โดยหลักของเสรีภาพในชีวิตร่างกายมีดังต่อไปนี้

เสรีภาพเป็นสิ่งที่ติดตัวทุกคนมาแต่กำเนิดและไม่อาจพรากไปได้ โดยเฉพาะเสรีภาพในเนื้อตัวชีวิตร่างกายของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่ไม่ว่าผู้ใดก็ตามไม่สามารถที่จะเข้าแทรกแซงเสรีภาพในข้อนี้ไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเจ้าตัวมิได้ให้ความยินยอม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือหากผู้เป็นเจ้าของร่างกายไม่ได้ให้ความยินยอม ก็ย่อมไม่สามารถที่จะเข้าแทรกแซงโดยบุคคลใดๆ ได้เลย โดยการแทรกแซงต่อเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคลแต่ละคนนี้หมายความรวมถึงการทำร้ายร่างกายและการกระทำด้วยวิธีอื่นใดที่เป็นวิธีรุนแรงทรมาณทำให้บุคคลผู้นั้นเจ็บปวดต่อเนื้อตัวร่างกาย ได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัสต่อร่างกายของตน เป็นต้น โดยเสรีภาพในชีวิตร่างกายนี้มีการรับรองเอาไว้อย่างเป็นทางการในคำประกาศสิทธิมนุษยชนพลเมืองของฝรั่งเศสปี 1789 ดังนี้

“สังคมนั้นมีวัตถุประสงค์เป็นไปเพื่อที่จะคุ้มครองรักษาสีทธิตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิทธิตลอดไปของมนุษย์ และสิทธิดังกล่าวนี้ได้แก่เสรีภาพกรรมสิทธิ์ ความมั่นคงปลอดภัยและรวมถึงการต่อต้านการกดขี่คัมเหงทางเนื้อตัวร่างกายและจิตใจใดๆก็ตาม”

หลักการพื้นฐานของเสรีภาพในชีวิตร่างกายนี้เป็นการที่บุคคลทุกคนมีสิทธิ์ที่จะปกป้องชีวิตร่างกายของตนและคุ้มครองชีวิตร่างกายของตนพ้นจากการคุกคาม ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจจะเป็นการคุกคามที่ก่อให้เกิดอันตรายและเป็นการละเมิดต่อแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของศักดิ์ศรีของร่างกายของมนุษย์ ซึ่งได้มีการวางหลักเอาไว้เป็นครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศสปี 1789 อย่างไรก็ตามประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของสิทธิเสรีภาพอย่างยิ่ง ดังนั้นแล้ว การที่สหรัฐอเมริกาจากกำหนดหลักการและแนวคิดในเรื่องของเสรีภาพในเนื้อตัวชีวิตร่างกายย่อมได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดที่เป็นสากลและนำมาใช้ต่อภายในประเทศของตนเอง

นักแสดงทุกคนแม้ว่าจะมีสถานะและบทบาทที่ได้รับการยอมรับจากสังคม มีการจับตามองจากคนหมู่มาก มีสื่อมวลชนคอยจับจ้องและพร้อมที่จะนำเสนอข่าวสารรวมถึงอาจจะได้รับอภิสิทธิ์ในการกระทำหลายหลายการกระทำ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงเรื่องความเป็นไปได้และหลักการภายใต้กฎหมายแล้วพบว่าทุกคนนั้น ยังคงต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐในเรื่องของเสรีภาพในเนื้อตัวชีวิตร่างกาย ไม่มีผู้ใดสามารถที่จะกระทำการใดก็ตามให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายของตัวนักแสดง อันถือเป็นปัจเจกชนบุคคลคนหนึ่งได้ หากเกิดกรณีที่มีการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพในเนื้อตัวและร่างกายของนักแสดง นักแสดงย่อมสามารถที่จะฟ้องร้องได้เพื่อที่จะเรียกร้องเอาผิดต่อผู้ที่กระทำความผิดนั้นโดยการละเมิด หรือการหมิ่นประมาทที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกายของนักแสดง ย่อมเป็นการกระทำที่ผิดตามหลักเกณฑ์ของเสรีภาพพื้นฐานอย่างแท้จริงและแน่นอน

3.1.4.5.2 เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดง

สิทธิเสรีภาพของนักแสดงเมื่อเกิดกรณีได้รับผลกระทบจากการหมิ่นประมาท และการละเมิดโดยสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกาแล้วนั้น มีผลกระทบต่อ “เสรีภาพในชีวิตส่วนตัว” ในหลายประการ โดยสหรัฐอเมริกามีเรื่องของ “หลักการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ” (actual malice standard) โดยถือว่าบุคคลสาธารณะทุกคน แม้จะประกอบอาชีพที่ประชาชนจับตามองและเป็นที่สนใจของสังคมในวงกว้าง แต่บุคคลสาธารณะเหล่านั้นย่อมมี “พื้นที่ส่วนตัว” หรือ “ชีวิตส่วนตัว” ที่ไม่ใช่ชีวิตสาธารณะ โดยชีวิตดังกล่าวนั้นตั้งอยู่บนพื้นที่ส่วนตัวและไม่มีผู้ใดสามารถที่จะล่วงละเมิดหรือเข้ากระทำการอันเป็นการแทรกสอดต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของบุคคลสาธารณะนั้นได้

ตัวอย่างที่เกิดขึ้นในคดีต่างๆที่กระทบต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดงสหรัฐอเมริกานั้น อาทิกรณีที่นิตยสารซูบซิบันเทิงได้ลงข้อความและพาดหัวข่าวอันเป็นการหมิ่นประมาทนักแสดงสาวคน “เคธี โฮล์ม” ว่านักแสดงสาวคนดังกล่าวมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่จะเป็นตัวอย่างแก่เยาวชน โดยนักแสดงสาวคนดังกล่าวติดยาเสพติดอย่างหนัก พร้อมลงภาพที่แอบถ่ายและพาดหัวข่าวยังเสียหาย กรณีดังกล่าวนี้นักแสดงสาวคนดังกล่าวได้ยื่นฟ้องต่อศาลและได้รับเงินชดเชยถึงหลายสิบล้านเหรียญสหรัฐ โดยสาเหตุหลักเนื่องจากการล่วงละเมิดและลงข้อความอันเป็นการหมิ่นประมาทเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดงสาวคนดังกล่าว

และหลักการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะนี้ได้มีการกำหนดหลักเอาไว้ว่า เมื่อโจทก์ในคดีหมิ่นประมาทซึ่งเป็นบุคคลสาธารณะประเภทใดประเภทหนึ่ง ได้ทำการยื่นฟ้องโจทก์จะต้องมีภาระใน

การพิสูจน์ความรักผิดของจำเลย แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักแสดงได้รับผลกระทบต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัว จากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนหรือการหมิ่นประมาท รวมถึงการละเมิดและแทรกสอดชีวิตส่วนตัวของนักแสดง นักแสดงซึ่งหากต้องการที่จะยื่นฟ้องนักแสดงจะอยู่ในฐานะโจทก์ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้โจทก์รับภาระในการพิสูจน์ความรับผิดชอบของจำเลย ดังนั้นแล้วนักแสดงจึงมีหน้าที่และมีภาระในการนำเสนอว่าจำเลยนั้นมีความผิดจริงและเป็นการกระทบต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของตน โดยหลักการในเรื่องดังกล่าวนี้โจทก์จะต้องทำการพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยซึ่งอาจจะเป็นสื่อมวลชนหรือบุคคลทั่วไปที่ได้กล่าวล่วงละเมิดและกล่าวหมิ่นประมาทต่อโจทก์ซึ่งเป็นนักแสดงนั้น ได้กระทำการเผยแพร่ข้อความดังกล่าวโดยรู้อยู่แล้วว่าข้อความดังกล่าวนั้นมีความผิดพลาด แต่ได้กระทำการเผยแพร่ต่อไป หรือเป็นกรณีที่จำเลยได้กระทำการไปโดยไม่ได้สนใจที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วส่งผลร้ายและผลกระทบในทางลบต่อนักแสดง

เมื่อพิจารณาตามหลักในข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้แล้ว พบว่านักแสดงนั้นนอกจากจะได้รับผลกระทบต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวนักแสดง ยังมีความลำบากและถือเป็นการที่จะต้องพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ที่กระทำผิดอีกด้วย ถึงแม้ว่าจะมีเหตุผลออกมาชี้แจงว่าสาเหตุของการกำหนดหลักการในเรื่องดังกล่าวนี้ไว้เช่นนี้เนื่องจากศาลต้องการที่จะคุ้มครองเสรีภาพของสื่อ ให้สื่อสามารถที่จะกระทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ แต่ก็ก็เป็นประเด็นที่น่าพิจารณาว่า จะเป็นการลำบากสำหรับโจทก์ผู้ที่ต้องนำสืบ หรืออีกนัยหนึ่งคือ เป็นการลำบากมากขึ้นสำหรับนักแสดงในการพิสูจน์ว่าตนได้รับผลกระทบทางลบ และเสียหายต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัว

3.1.4.5.3 เสรีภาพในตัวของบุคคลของนักแสดง

เสรีภาพในตัวของบุคคลของนักแสดงนั้น พิจารณาได้ว่า เสรีภาพในข้อนี้คือเสรีภาพที่บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะเคารพต่อเนื้อตัวร่างกายของตน และบุคคลแต่ละคนย่อมสามารถที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ต่อเนื้อตัวร่างกายของตน โดยการกระทำดังกล่าวนี้จะต้องอยู่ภายใต้ศีลธรรมอันดีงามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ทั้งบุคคลแต่ละคนย่อมมีเสรีภาพในการเคลื่อนไหวทางกายภาพของตนเอง เสรีภาพในกลุ่มบุคคลของนักแสดงรวมถึงเสรีภาพในการเดินทางต่างๆไม่ว่าจะเป็นการเดินทางภายในรัฐของตนหรือเสรีภาพในการเดินทางออกนอกรัฐโดยเสรีภาพข้อนี้เป็นเสรีภาพแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดโดยที่บุคคลคนหนึ่งสามารถที่จะเดินทางไปไหนมาไหนได้โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ควบคุมไม่ว่าจะเป็นการควบคุมจากฝ่ายปกครองแบบใดก็ตาม

เสรีภาพข้อดังกล่าวนี้ปรากฏอยู่ในอนุสัญญายุโรปว่าด้วยการปกป้องสิทธิมนุษยชน 1950 และปรากฏอยู่ในพันธสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง 1966 เสรีภาพในข้อดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับการเดินทางและบุคคลทุกคนย่อมไม่ถูกจำกัดโดยรัฐ ในการที่จะใช้สิทธิและเสรีภาพของตนในการเดินทางไปไหนมาไหนก็ตาม อย่างไรก็ตาม มาตรการเดินทางและเสรีภาพในตัวบุคคลของนักแสดงนั้น จะยังคงต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของแต่ละรัฐว่าด้วยเรื่องเอกสารในการเดินทางต่างๆ ซึ่งถึงแม้ว่านักแสดงจะมีฐานะทางสังคมและสถานะที่ได้รับการจับตามองเป็นพิเศษแต่การปฏิบัติและการประพฤติตัวของนักแสดงย่อมยังคงต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายของแต่ละรัฐนั่นเอง

สำหรับเสรีภาพในตัวบุคคลของนักแสดงนั้น พบว่านักแสดงหลายคนในประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะเป็นนักแสดงฮอลลีวูดหรือนักแสดงต่างประเทศที่เข้ามาประกอบอาชีพในสหรัฐอเมริกา จะมีผู้คุ้มครองส่วนตัวหรือบอดี้การ์ด ซึ่งสาเหตุหลักของการที่นักแสดงแต่ละคนมีบอดี้การ์ดส่วนตัวก็เพื่อที่จะปกป้องเสรีภาพในตัวบุคคลและป้องกันการรบกวนจากเหล่าแฟนคลับเราสื่อมวลชนในการใช้ชีวิตประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น จัสติน ทิมเบอร์เลค (Justin Timberlake) ในการออกคอนเสิร์ตหรือการแสดงคอนเสิร์ตในแต่ละครั้ง จัสตินได้พาผู้ติดตามอันเป็นบอดี้การ์ดส่วนตัวจำนวนมากถึง 90 คน และทุกครั้งที่มีการเข้าพักในโรงแรมไม่ว่าจะเป็นโรงแรมภายในประเทศหรือโรงแรมต่างประเทศ จัสตินได้มีการเรียกร้องจากทางโรงแรมที่พักให้จัดมาตรการพิเศษในการที่จะคุ้มครองให้เขาได้มีชีวิตส่วนตัวที่ดีที่สุดภายในโรงแรมแห่งนั้น นอกจากนี้แล้วทุกครั้งที่นักแสดงนักร้องคนดังกล่าวจะเข้าห้องน้ำได้มีการปิดห้องน้ำทุกครั้งเพื่อที่จะไม่ให้บุคคลอื่นได้เข้าไปใช้ห้องน้ำร่วมกัน เพื่อป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเสรีภาพไม่ว่าจะเป็นการแอบถ่ายรูป หรือการรบกวนอื่นใด อันเป็นการป้องกันไม่ให้ถูกรบกวนหรือแทรกสอดจากบุคคลอื่นหรือสื่อมวลชนในเสรีภาพการใช้ชีวิตส่วนตัวและเสรีภาพในตัวบุคคล

ในขณะที่ในบางครั้งก็มีการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปว่านักแสดงบางคนได้กระทำการบางอย่างเกินไปกว่าเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้ให้เอาไว้ อาทิ เจนนีเฟอร์ โลเปซ (Jennifer Lopez) มีการกำหนดให้พนักงานและบรรดาผู้ที่ทำงานด้วย ห้ามจ้องตาของนักแสดงสาวคนดังกล่าวโดยตรง หรือการที่จะเช็กอินเข้าพักที่โรงแรมใด โรงแรมดังกล่าวจะต้องเปลี่ยนฟูก เปลี่ยนหมอนและผ้าปูเตียงเป็นของใหม่ที่ดีที่สุด รวมถึงในประเด็นของเสรีภาพในตัวบุคคลและชีวิตส่วนตัวก็มีการเรียกร้องการคุ้มกันมาก จนมีผู้ออกมาวิจารณ์ว่ามีการคุ้มกันนักแสดงสาวคนดังกล่าวมากกว่าเชื้อ

พระวงศ์จากอังกฤษที่เข้าร่วมงาน หรือการเข้าห้องน้ำในที่สาธารณะก็จะต้องมีการกันพื้นที่ส่วนตัวเอาไว้ใช้โดยเฉพาะไม่ให้บุคคลอื่นเข้าใช้ร่วมได้

หรือในกรณีของนักร้องสาว มารายห์ แครี จากสำนักข่าวแห่งหนึ่งได้ให้ข้อมูลไว้ว่า สิ่งที่มาร้ายห์ต้องการให้เตรียมไว้ในห้องแต่งตัวระหว่างทัวร์คอนเสิร์ต ได้แก่ แชมเปญยี่ห้อโปรด ชุดขนงาสำหรับ 8 ทีและเก้าอี้ผู้กำกับที่มีชื่อเธอติดอยู่ มารายห์เคยจ้างสไตลิสต์ส่วนตัวมาเพื่อคอยจัดข้าวของเธอให้ดูสวยงามเมื่อต้องถ่ายรูป ระหว่างการเดินทางไปออกรายการโทรทัศน์ มารายห์เคยให้รถลีมูซีนคันยาวของเธอจอดข้างทางด่วน ทำให้เกิดการจราจรติดขัดอย่างหนัก เพียงเพราะเธอต้องการแต่งหน้าให้สวยก่อนถึงสถานีโทรทัศน์ นอกจากนี้มารายห์เคยบอกยกเลิกการให้สัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์อย่างกะทันหันเมื่อรู้ว่า จะต้องมีการเดินลงบันไดเพราะมีความเห็นส่วนตัวว่าบันไดในรายการนั้นไม่สวย ทำให้ถูกวิพากษ์ว่า ในหลายกรณีนักแสดงฮอลลีวูดหลายคนก็ได้กระทำการเกินกว่าความจำเป็น มิได้เป็นแค่เพียงรักษาสีผิวและเสริมภาพที่กฎหมายให้มาแต่เพียงอย่างเดียว แต่หลายครั้งเป็นการใช้เสริมภาพเกินส่วน และไม่อยู่บนความพอดี

3.1.4.5.4 เสรีภาพทางความคิดของนักแสดง

เสรีภาพในทางความคิดนั้นคือเสรีภาพของบุคคลในการที่จะพิจารณาข้อเท็จจริงใดข้อเท็จจริงหนึ่งในมุมมองของตน ในความคิดของตน ด้วยสภาพที่ปราศจากความคิดของผู้อื่น หรือปราศจากการชักนำรวมถึงการแทรกสอดไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นบุคคลใดก็ตาม เสรีภาพทางความคิดเป็นเสรีภาพคล้ายคลึงกันกับเสรีภาพในการแสดงออก ดังนั้นแล้วการยอมรับต่อเสรีภาพในทางความคิดของบุคคลจึงเป็นการยอมรับต่อเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่สุดของบุคคล ซึ่งหากมีการปฏิเสธถึงเสรีภาพในข้อดังกล่าว ก็มีอาจกล่าวได้ว่า มิได้มีเสรีภาพทางความคิดอย่างแท้จริง

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในกติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองข้อ 19 ได้มีการบัญญัติไว้ว่า

“เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นเสรีภาพที่ทุกคนพึงมีและจะไม่ถูกแทรกแซง และทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการพูด สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพในการแสวงหาส่งต่อข้อมูลข่าวสารและความคิดในทุกรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตไม่ว่าจะโดยการพูด การเขียน การพิมพ์ในรูปแบบของศิลปะผ่านสื่ออื่นใดก็ตามที่เป็นทางเลือก”

เมื่อพิจารณาเสรีภาพที่ได้มีการรับรองในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองข้อ 19 ข้างต้นนี้แล้วนั้นพบว่าเสรีภาพในทางความคิดนี้ ถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษของบุคคลทุกคน ดังนั้นอาจจะมีการต้องถูกจำกัดบ้างเมื่อมีความจำเป็น โดยการจำกัดเสรีภาพในข้อดังกล่าวนี้เป็นไปเพื่อคุ้มครองความมั่นคงของชาติ คือเพื่อให้สอดคล้องต่อความสงบเรียบร้อยและสาธารณสุขและศีลธรรมของประชาชน

สำหรับเสรีภาพทางความคิดของนักแสดงฮอลลีวูดในอุตสาหกรรมบันเทิงของสหรัฐอเมริกา นั้น นับว่านักแสดงมีเสรีภาพทางความคิดอย่างยิ่งและแสดงออกผ่านทางโอกาสต่างๆอยู่เสมอ ดังเช่นนักแสดงเจ้าของ 3 รางวัลออสการ์ “เมอริล สตรีป” ได้ออกมากล่าวสุนทรพจน์ที่ได้วิพากษ์วิจารณ์การทำงานรวมถึงกรณีที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ ได้เข้ารับตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคนล่าสุด และนายโดนัลด์ ทรัมป์ได้มีนโยบายที่จะกีดกันคนต่างชาติ “เมอริล สตรีป” ได้พยายามที่จะเข้ามรณรงคืในเรื่องดังกล่าว โดยระหว่างการประกาศผลรางวัลลูกโลกทองคำปี 2017 เธอได้ออกมากล่าวสุนทรพจน์ว่า

“ชาวฮอลลีวูดทุกคน ที่อยู่ในอุตสาหกรรมวงการบันเทิง ซึ่งนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ถูกป้ายสีมากที่สุด ในสังคมอเมริกันตอนนี้ และฮอลลีวูดคือสถานที่ที่มีการรวบรวมคนจากสถานที่ต่างๆไว้ด้วยกันนั้นหมายความว่าฮอลลีวูดเต็มไปด้วยเหล่าคนนอกและคนต่างชาติ แม้ว่าตัว “เมอริล สตรีป” เองจะเกิดในสหรัฐอเมริกา ในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ แต่นักแสดงคนอื่นก็ได้เกิดและใช้ชีวิตอยู่ยังต่างประเทศหลายคน ไม่ว่าจะเป็น วิโอล่า เดวิสเกิดในเซาท์แคโรไลนา “ซาร่าห์ พอลสัน” เกิดในฟลอริดา “นาตาลี พอร์ตแมน” เกิดในเยรูซาเล็ม “ไรอัน กอสลิง” เป็นชาวแคนาดา “เดฟ พาเทล” เกิดในเคนยาและเติบโตในลอนดอน ดังนั้นเซ้าห้อยอยู่จึงเต็มไปด้วยคนต่างชาติและหากมีการขับไล่ คนต่างชาติออกไปเสียหมด วงการฮอลลีวูดก็จะไม่ใช่วงการฮอลลีวูดอีกต่อไป”

นอกจากนี้นักแสดงสาวคนดังกล่าวยังได้แสดงความคิดเห็นถึงความผิดหวังต่อว่าที่ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคนล่าสุดในกรณีที่มีการล้อเลียนนะคำพิการล้อเลียนใครบางคนที่มีสิทธิพิเศษอำนาจและความสามารถที่จะต่อสู้กับว่าเป็นการกระทำที่น่าขยะแขยงสิ้นดี

จากการที่นักแสดงสาวได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคนล่าสุด ถือว่าเป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่านักแสดงของสหรัฐอเมริกานั้น มิได้กังวลหรือหวั่นเกรงในการที่จะมาแสดงออกซึ่งความคิดของตนต่อความเป็นไปของบ้านเมือง ของสังคม ไม่ว่าจะประเด็นดังกล่าวจะเป็นเรื่องใดก็ตามก็ล้วนแต่มีแนวคิดที่สามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่ เป็นการเดินตาม

หลักของเสรีภาพในทางความคิดที่ได้รับการแสดงออก และเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา ได้วางหลักประกันเอาไว้นั่นเอง

หรือในกรณีที่นักแสดงฮอลลีวูดชื่อดังมากความสามารถ ลีโอนาร์โด ดิคาปริโอ (Leonardo DiCaprio) เจ้าของรางวัลออสการ์ ได้ผันตัวมาบรรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมในตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา เข้าพบประธานาธิบดีบารัค โอบามาพร้อมกับ ดร.แคทธีน เฮโฮ (Dr. Katharine Hayhoe) นักวิทยาศาสตร์ด้านบรรยากาศและอาจารย์รัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเท็กซัส ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ เทศกาลเซาท์บายเซาท์ลอน (South By South Lawn) ของทำเนียบขาวที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรก หลังโอบามาได้แรงบันดาลใจมาจากเทศกาลเซาท์บายเซาท์เวสต์ (South by Southwest) ในเมืองออสตินของรัฐเท็กซัสที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือนมีนาคม โดยเป็นโครงการเพื่อการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมด้านนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการจัดการแสดงดนตรีและฉายภาพยนตร์ เพื่อเป็นกุสโลบายและเชิญชวนให้ประชาชนหันมารักโลกมากขึ้น การแสดงออกทางความคิดเช่นนี้ก็จะเป็นไปตามเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเป็นเสรีภาพในทางมโนธรรมที่นักแสดงยอมคงไว้ซึ่งเสรีภาพเหล่านี้ไม่ต่างจากบุคคลธรรมดา

3.1.4.5.5 เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดง

เสรีภาพในทางเศรษฐกิจและสิทธิทางสังคมนั้นโดยปกติแล้วถือว่าเป็นแนวนโยบายแห่งรัฐที่มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา โดยเมื่อมีการคำนึงถึงความเป็นจริงเศรษฐกิจทางสังคมในปัจจุบันแล้วจะเห็นได้ชัดว่า เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นจำเป็นต้องเป็นไปโดยเสรี และรัฐมีหน้าที่ในการที่จะดำเนินการและยังผลให้เกิดเสรีภาพในข้อนี้ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ถือว่าการเลี้ยงชีพเพื่อการดำรงชีวิตของบุคคลแต่ละคนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชีพมีทั้งเศรษฐกิจโดยอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพแบบดั้งเดิมของบุคคลแต่ละคนนั้น ล้วนแต่มีเสรีภาพในการที่จะประกอบกิจการเป็นประกอบอาชีพของตน รวมถึงเสรีภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจโดยเสรีอย่าง เป็นธรรม และเสรีภาพในข้อนี้หมายความว่ารวมถึงหลักประกันในเรื่องของเสรีภาพและสวัสดิภาพในการทำงานด้วยเช่นกัน เพราะถ้ามีแล้วบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิ์ที่จะเลือกในการประกอบอาชีพของตนอย่างเต็มที่โดยไม่อยู่บนพื้นฐานที่จะทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อน โดยที่การคุ้มครองของประชาชนในเรื่องสาธารณูปโภคและการจัดการประกอบอาชีพต่างๆก็ควรที่ต้องเป็นไปตามศีลธรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคม

สำหรับนักแสดงนั้นมีเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยสามารถที่จะเลือกการประกอบอาชีพการงานของตน อาทิ เสรีภาพในการกำหนดค่าตัวของตนได้ เสรีภาพในการร่วมงานกับบุคคลใดก็ได้ เป็นต้น โดยที่ไม่มีผู้ใดจะเข้าไปขัดขวางในการกระทำต่างๆของนักแสดงตราบเท่าที่การกระทำของนักแสดงนั้นยังคงถูกกฎหมาย และถูกต้องตามความสงบเรียบร้อยของสังคมและไม่เป็นการรบกวนต่อเสรีภาพของบุคคลอื่น อาทิ ในเรื่องของเสรีภาพในการกำหนดค่าตัว อันเป็นเสรีภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่นักแสดงย่อมทรงสิทธิไว้ ก็เป็นเรื่องที่วิพากษ์วิจารณ์ในบางครั้งที่มีการเรียกค่าตัวสูงเกินไปหรือไม่ อาทิเช่น นักแสดงชาย Robert Downey Jr. ได้รับค่าตัวสูงที่สุดในวงการฮอลลีวูดถึง 80 ล้านเหรียญสหรัฐ ทำให้นักแสดงชายคนอื่นดั่งกล่าวเห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างตัวเขากับนักแสดงคนอื่น ได้มีการออกมาเรียกร้องขอเพิ่มค่าตัวให้แก่นักแสดงคนอื่นๆมาแล้ว

จากกรณีที่ยกตัวอย่างไปนั้น พบว่า แม้ว่าค่าตัวของนักแสดงแต่ละคนนั้นจะได้มากน้อยเท่าใดล้วนแต่เป็นเสรีภาพในการเลือกและเสรีภาพในทางเศรษฐกิจของบุคคลแต่ละคน และทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกและดำรงไว้ซึ่งเสรีภาพของตนได้ตราบเท่าที่ไม่เป็นการรบกวนต่อบุคคลอื่น

3.1.4.5.6 เสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงของนักแสดง

เสรีภาพของนักแสดงในกรณีของเสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ และชื่อเสียงนั้นย่อมจำเป็นจะต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐ โดยความเป็นอยู่ส่วนตัวรวมถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียงนี้ได้รับความคุ้มครองโดยที่ไม่มีผู้ใด ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นสื่อมวลชนหรือประชาชนธรรมดา จะสามารถเข้ามาก้าวล่วงได้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายด้วยวิธีการเผยแพร่ภาพหรือเผยแพร่ข้อความ ไม่ว่าจะจะเป็นความจริงหรือไม่เป็นความจริง เผยแพร่ไปยังสาธารณะชนอันเป็นการละเมิดและกระทบต่อสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว เป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้

นักแสดงนั้นถือว่ามีสิทธิและเสรีภาพในบุคคล ครอบครัว เกียรติยศและชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวมาตั้งแต่เกิด บุคคลใดก็ไม่สามารถที่จะเข้าร่วมละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าวได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการทำที่จะมีบุคคลใดก็ตามกระทำการไขข่าวแพร่หลาย ย่อมเป็นการกระทำที่กระทบต่อชีวิตและจิตใจของนักแสดงคนนั้นๆโดยตรงหากไม่ได้รับความยินยอมหรือได้รับความร่วมมือ จากบุคคลผู้เป็นเจ้าของเครื่องแล้วเราไม่สามารถกระทำการใดใดต่างๆนั้นได้เลย

มีกรณีที่นักแสดงถูกดูหมิ่นเกียรติยศและชื่อเสียงและจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอยู่บ่อยครั้ง อาทิ มีหนังสือพิมพ์แท็บลอยด์ฉบับหนึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ลงข้อความกล่าวหา

นักแสดงสาว “ชาร์ลอน สโตน” (Sharon Stone) ว่าสิ่งที่นักแสดงสาวได้กระทำลงไปในภาพยนตร์เรื่อง Basic Stone นั้นเป็นการกระทำเพื่อที่ความต้องการจะเรียกร้องความสนใจจากสื่อมวลชน โดยฉกฉวยกล่าวในภาพยนตร์เรื่อง Basic Stone เป็นฉากที่นักแสดงสาวคนดังกล่าวได้แต่งกายอย่างหวาดเสียวพร้อมกับเคลื่อนไหวและมีบทพูดไปในทางที่ขี้ขลาดทางเพศ หนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวได้ตีพิมพ์เรื่องราวดังกล่าวนี้ว่าชาร์ลอน สโตนได้กระทำไปเพื่อเรียกร้องความสนใจและยังต้องการพื้นที่สื่อเพื่อให้ตัวเองมีชื่อเสียงมากขึ้นอีกด้วย จากกรณีดังกล่าวนี้นักแสดงสาวได้มีความไม่พอใจและได้เรียกร้องให้หนังสือพิมพ์ที่ขบถลอบดัดแปลงออกมาขอโทษเพื่อไม่ให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจผิดต่อตัวของนักแสดงสาวเองและไม่ให้เสื่อมเสียไปถึงเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัวที่ตัวเองได้พยายามสั่งสมและรักษาไว้

ดังนั้นแล้วหากมีข้อหาแพร่หลายโดยสื่อมวลชน หรือมีการนำเสนอข่าวสารอันเป็นการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพในสิทธิส่วนบุคคลเสรีภาพในครอบครัวเกียรติยศและชื่อเสียงของนักแสดง นักแสดงย่อมสามารถที่จะเรียกร้องฟ้องร้องให้บุคคลที่กระทำการล่วงเกินดังกล่าวเข้ามารับผิดชอบต่อการกระทำของตนได้เพราะรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติและได้มีการรองรับเอาไว้ในเรื่องของเสรีภาพใน ชื่อเสียงของแต่ละบุคคลเอาไว้แล้วนั่นเอง

3.1.4.5.7 เสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดง

สำหรับเสรีภาพในการประกอบอาชีพของประชาชนชาวอเมริกันแล้วนั้น ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมของรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา ได้มีการวางหลักเอาไว้ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 9 ใจความว่า

“สิทธิที่รัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดเอาไว้ให้แก่ประชาชนพลเมือง ห้ามผู้ใดนำมาตีความในการยกเลิกหรือลดลงโดยเด็ดขาดไม่ว่าประการใดก็ตาม”

แสดงให้เห็นว่า ประชาชนทุกคนมีสิทธิ แม้จะไม่มีกฎหมายออกมาให้การรับรองว่าเรื่องใดมีสิทธิก็ตาม ถือว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพจนกว่าจะมีกฎหมายออกมาบัญญัติและกำหนดห้ามในการกระทำใดใดดังกล่าว สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกานั้นพบว่าการบัญญัติรัฐธรรมนูญที่ใช้ในประเทศของตนเป็นเรื่องยากที่จะสามารถบัญญัติรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพเอาไว้ได้อย่างครอบคลุม เพราะทั้งนี้การที่มีบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 9 ขึ้นมาจึงเป็นการเพิ่มเติมว่าสิทธิและ

เสรีภาพอื่นๆนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้จะไม่ถูกยกเลิกหรือลดลง ในขณะที่สิทธิเสรีภาพเรื่องอื่นได้ก็ควรที่จะต้องได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกัน และเสรีภาพที่รวมเอาไว้ในกรณีดังกล่าวนี้รวมถึงเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลแต่ละคน

สำหรับนักแสดงแล้วการประกอบอาชีพเป็นนักแสดงเป็นอาชีพที่สุจริต ดังนั้นการที่นักแสดงคนใดจะใช้เสรีภาพของตนในการประกอบอาชีพโดยที่ไม่ได้เป็นการรบกวนต่อบุคคลอื่นย่อมเป็นการกระทำที่สามารถกระทำได้ แต่หากนักแสดงคนใดใช้เสรีภาพในการประกอบอาชีพของตนก่อให้เกิดความรำคาญหรือก่อให้เกิดความรบกวนต่อบุคคลอื่นก็เป็นการกระทำที่ไม่สามารถที่จะยอมรับได้ เพราะเสรีภาพในการประกอบอาชีพนั้นจะต้องเป็นเสรีภาพที่ขึ้นตรงกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งอันเป็นเจ้าของสิทธิและเสรีภาพนั้น โดยที่ระหว่งการใช้เสรีภาพดังกล่าวไม่สามารถที่จะรบกวนต่อเสรีภาพของบุคคลอื่นได้

ดังเช่นในกรณีตัวอย่างของการถ่ายทำภาพยนตร์ฮอลลีวูด ทุกคนก็ล้วนแต่มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพของตนผู้กำกับก็มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพของตน นักแสดงก็มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพเป็นนักแสดง ทุกคนจำต้องบริหารสิทธิเสรีภาพที่ตนเองได้รับให้อยู่ในพื้นที่ของตนเท่านั้น ไม่สามารถไปรบกวนคนอื่นได้แต่ครั้งหนึ่งเคยเกิดกรณีที่กองถ่ายภาพยนตร์เรื่อง The Beach ซึ่งมีนักแสดงนำ เป็นดาราดำเจ้าของรางวัลออสการ์ชื่อดัง Leonardo DiCaprio ได้ยกกองถ่ายเข้ามาถ่ายทำในประเทศไทย โดยได้เข้าไปถ่ายทำที่เกาะแห่งหนึ่งทางภาคใต้ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว กองถ่ายภาพยนตร์รวมถึงนักแสดง แต่ละฝ่ายย่อมมีเสรีภาพในการที่จะประกอบอาชีพของตน แต่เสรีภาพในการที่จะประกอบอาชีพของตนนั้นไม่อาจกระทบกระเทือนต่อสิ่งอื่นได้ แต่ในกรณีนี้การที่กองถ่ายภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวได้ยกกองถ่ายมาถ่ายทำที่ภาคใต้ประเทศไทย ได้มีผู้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์ว่าได้ก่อความเสียหายให้แก่ธรรมชาติที่ยังคงมีความสวยงามอยู่ และเป็นการกระทำบางส่วนเป็นการกระทำโดยไม่ได้รับการอนุญาตจากภาครัฐและไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ ทำให้เป็นประเด็นที่น่าพิจารณาว่าเสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดงนั้นหรือเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลแต่ละคน แม้ทุกคนจะมีเสรีภาพในการที่จะกระทำอาชีพใดๆก็ได้โดยชอบ แต่การกระทำดังกล่าวจะต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางก่อความเสียหายต่อส่วนรวม

3.2 ประเทศญี่ปุ่น

3.2.1 สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น

3.2.1.1 รัฐธรรมนูญประเทศญี่ปุ่น

ก่อนที่จะศึกษาเกี่ยวกับ รัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่น จำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับระบบกฎหมายของญี่ปุ่นโดยทั่วไป รวมถึงความเป็นมาของระบบกฎหมายญี่ปุ่นเสียก่อนเพื่อที่จะทำความเข้าใจถึงรัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นได้อย่างดี

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการใช้ระบบประมวลกฎหมายหรือระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร เช่นเดียวกันกับในประเทศไทย ในปัจจุบันนี้ญี่ปุ่นได้มีการใช้รัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายหลักทั้งสิ้น 5 ฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายพาณิชย์ ซึ่งรวมกันเป็นกฎหมายทั้ง 6 หรือ The Roppo : Six Codes

ญี่ปุ่นนับว่าเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมรวมถึงความหลากหลายและประวัติศาสตร์มานานหลายร้อยหลายพันปี โดยในเรื่องของระบบกฎหมายของญี่ปุ่นนั้น ในระยะเริ่มต้นเท่าที่มีการค้นคว้ามีการใช้ระบบกฎหมายแบบอาณาจักรปรัสเซียหรือระบบกฎหมายอาญาแบบเยอรมนี ในขณะที่มีการเลียนแบบระบบกฎหมายแพ่งมาจากประเทศฝรั่งเศส เมื่อครั้งที่มีการปฏิวัติเมจิ ญี่ปุ่นได้มีการรับอิทธิพลเรื่องของกฎหมายมาจากทางตะวันตก โดยรัฐธรรมนูญฉบับแรกของญี่ปุ่นซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญสมัยใหม่ฉบับแรกนั้นอยู่ภายใต้รูปแบบการจัดทำแบบปรัสเซียและฝรั่งเศส โดยที่ในเวลาต่อมาเมื่อญี่ปุ่นเข้าสู่สภาวะสงครามโลกและสงครามโลกครั้งที่สองได้จบลง ได้มีการออกกฎหมายใหม่ต่างๆรวมถึงมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ได้มีการใช้อยู่ และรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้มีการเริ่มนำมาใช้ ซึ่งกฎหมายทั้งสิ้นเหล่านี้ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยถึงแม้จะมีหลักอ้างอิงมาจากระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา แต่ในหลายส่วนของกฎหมายญี่ปุ่นก็จะมีแตกต่างกันออกไป

กฎหมายของญี่ปุ่นนั้นมีที่มาจากคำพิพากษาของศาลที่ได้มีการพิพากษาคัดสินเอาไว้ หรือได้รับอิทธิพลและมีที่มาจากระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี ทำให้การพัฒนากฎหมายญี่ปุ่นจำต้องตีความอย่างละเอียดถี่ถ้วน พิจารณาถึงบริบทสภาพแวดล้อมของคำพิพากษาคดีในยุคต่างๆ ซึ่งเหตุผลเหล่านี้ทำให้ระบบกฎหมายของญี่ปุ่นมีลักษณะเฉพาะโดยเป็นระบบกฎหมายที่ผสมผสานระหว่างระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมายและระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณีหรือแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการผสมผสานกันระหว่างประเพณีจารีตและวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเข้ากับระบบกฎหมายของสากล

ญี่ปุ่นยุคสมัยใหม่ได้มีการรับเอากฎหมายสมัยใหม่เข้ามาภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเป็นการรับมาจากประเทศตะวันตกและมีการเอากฎหมายมาจากกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยอรมันและฝรั่งเศส¹⁰⁸ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างเห็นได้ชัดกับระบบกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น ในขณะที่ระบบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นนั้น ญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลมาจากสหรัฐอเมริกาโดยตรง โดยเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงในปีพ.ศ. 2488 ซึ่งกองทัพพันธมิตรโดยสหรัฐอเมริกาได้ยึดถือแนวทางในการจัดตั้งรัฐบาลที่มาจากระบบประชาธิปไตยและญี่ปุ่น ได้มีการปฏิวัติโดยหลุดพ้นจากรูปแบบของรัฐทหารเข้าสู่สงคราม โดยนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงมาจากสหรัฐอเมริกาแล้วนั้น ในระบบกระบวนการศาลยุติธรรมต่างๆได้มีการจัดตั้งศาลสูงขึ้น โดยมอบอำนาจศาลในการพิจารณากฎหมายต่างๆที่มีการออกมาใช้ในประเทศญี่ปุ่นที่มีความขัดต่อรัฐธรรมนูญ นอกเหนือจากระบบกระบวนการศาลยุติธรรมแล้ว ระบบการบริหารประเทศญี่ปุ่นยังได้รับอิทธิพลและนำเอาระบบแบบอเมริกันมาใช้อย่างแพร่หลาย โดยได้มีการมีระบบการอิสระหรือระบบองค์กรอิสระซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งขององค์การบริหารของรัฐเข้ามากำกับดูแลกิจการงานต่างๆภายในประเทศ

ในขณะที่ระบบการพิจารณาความทางอาญา ได้มีการยกเลิกระบบการไต่สวนมูลฟ้องและได้มีการนำกฎหมายว่าด้วยการฟ้องร้องคดีอาญาตามรูปแบบการพิจารณาที่มีการฟ้องร้องจากผู้เสียหายในคดีนั้นเข้ามาใช้ ในขณะที่ระบบการพิจารณาความแพ่ง ได้มีการกล่าวถึงเรื่องของระบบกฎหมายครอบครัวรวมถึงมีการตระหนักถึงเรื่องของสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างเพศและการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการอ้างถึงสิทธิเสรีภาพครั้งสำคัญในกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น

สำหรับโครงสร้างของระบบกฎหมายญี่ปุ่นนั้นประกอบดังต่อไปนี้¹⁰⁹

รัฐบัญญัติต่างๆ (制定法)

รัฐธรรมนูญญี่ปุ่น และกฎหมายแก้ไขรัฐธรรมนูญ(日本国憲法・憲法改正)

สนธิสัญญา (条約)

¹⁰⁸ กระบวนพิจารณาแบบไต่สวน(ที่มา

http://www.admincourt.go.th/00_web/02_kadee/02_procedure/02_proc02.htm)

¹⁰⁹ http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/admin_souvane/ewt_dl_link.php?nid=1979

กฎหมาย (法律)

คำสั่ง/กฤษฎีกา (命令)

คำสั่งคณะรัฐมนตรี (政令)

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี (内閣府令)

คำสั่งกรมฟื้นฟูพื้นที่พิบัติภัย (復興庁令)

คำสั่งกระทรวง (省令)

ระเบียบสำนักงาน (ระเบียบ/ คำสั่งกรม)

ระเบียบสำนักตรวจบัญชี

ระเบียบศาลฎีกา (最高裁判所規則)

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (議院規則)

เทศบัญญัติ (条例)

ระเบียบองค์กรส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองตนเองส่วนท้องถิ่น (地方自治
体の規則)

ระเบียบองค์กรส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่นอกเหนือจากระเบียบ

กฎหมายจารีตประเพณี

สำหรับรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น ปัจจุบันญี่ปุ่นใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่นายพลแมคอาเธอร์และทีมงานได้ทำการร่างขึ้น โดยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2489 โดยใช้นับถึงปัจจุบันกว่า 60 ปีแล้ว รัฐธรรมนูญญี่ปุ่นมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม 2490 โดยพระจักรพรรดิได้ทรงทำการลงพระปรมาภิไธยเป็นลำดับแรก ตามด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆได้ลงนามตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า มีการยอมรับโดยพระจักรพรรดิว่า อำนาจอธิปไตยนั้นอยู่กับปวงชนชาวญี่ปุ่น โดยอำนาจอธิปไตยไม่ได้ขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวอีกต่อไป ถึงแม้ว่าพระมหากษัตริย์จะเป็นผู้สถาปนารัฐธรรมนูญแต่ระบบการปกครองรวมถึงการมีรัฐธรรมนูญขึ้นในประเทศญี่ปุ่นทำให้สถานะของพระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งเป็นพระประมุข

และถึงแม้ตำแหน่งประมุขของประเทศจะยังอยู่ที่พระมหากษัตริย์ แต่ประชาชนนั้น เป็นผู้ที่ยึดว่าเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยแท้จริง การมีรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นประกาศใช้ขึ้นจึงเป็นสัญลักษณ์และเป็นการประกาศโดยนัยยะ ว่าพระมหากษัตริย์เป็นสัญลักษณ์ของประเทศและความสามัคคีของประชาชน แต่ประชาชนนั้นเป็นเจ้าของประเทศโดยแท้จริงซึ่งเป็นการพัฒนาประเทศให้ก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยตามอย่างโลกตะวันตก

รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นนั้นได้มีการระบุและกำหนดให้รัฐสภาเป็นองค์กรสูงสุดแห่งอำนาจของประเทศ โดยรัฐสภาเป็นองค์กรในด้านนิติบัญญัติทำหน้าที่ออกกฎหมาย โดยสมาชิกของรัฐสภาทั้งสองประเภท ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาที่ปรึกษา โดยประชาชนจะเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาเข้ามาทำงาน เป็นการเดินตามหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังเป็นเจ้าของอำนาจบริหาร โดยมีหน้าที่ในการบริหารประเทศและมีรัฐสภาเป็นผู้กำหนดมติในการกำหนดผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี และเมื่อมีรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นขึ้นแล้ว อำนาจตุลาการจึงตกเป็นของศาลสูงสุดและศาลล่าง โดยได้รับมอบให้ใช้อำนาจตุลาการ และตุลาการเป็นอิสระในการทำหน้าที่ภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมายศาลสูงสุด ถือว่ามีอำนาจในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ซึ่งศาลสูงสุดประกอบด้วย อธิบดีตุลาการศาลสูงสุดและตุลาการในศาลสูง มีจำนวนเท่าที่กฎหมายกำหนด และตำแหน่งต่าง ๆ นี้จะต้องได้รับการตรวจสอบโดยประชาชนเป็นครั้งแรกเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป¹¹⁰

เมื่อพิจารณาสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นแล้วถือว่า หลักการในรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญแก่อำนาจอธิปไตย โดยอำนาจอธิปไตยเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสังคมการเมือง และประชาชนล้วนแต่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยนั้น ในขณะที่รัฐบาลทำหน้าที่ในการดูแลบริหารประเทศ เชื่อมโยงระบบการเมืองการปกครองและจัดการในเรื่องของทรัพยากรมนุษย์และทรัพย์สินของแผ่นดินหรือรัฐเพื่อนำไปบริหารและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยองค์ประกอบหลักของรัฐบาลได้แก่รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล นอกจากนี้ยังมีองค์กรอิสระต่างๆที่เกิดขึ้นอีกมากมาย เป็นองค์กรต่างๆที่เกิดขึ้นจะต้องถูกตรวจสอบได้โดยประชาชน ไม่สามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ

¹¹⁰ พรชัย รัศมีแพทย์, "รัฐธรรมนูญญี่ปุ่น:ราคากับคุณค่า-ประชาธิปไตยกับความเป็นธรรม" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา:

<https://democracyforjustice.wordpress.com/tag/%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B9%E0%B8%8D%E0%B8%8D%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%9B%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%84%E0%B9%83%E0%B8%AB/>

เพราะเมื่อเดินตามหลักอำนาจอธิปไตยต้องอยู่กับประชาชนแล้ว ย่อมหมายความว่าในสังคมการเมือง ประชาธิปไตยประชาชนต้องสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนนั่นเอง อีกทั้งอำนาจอธิปไตยที่เป็นของประชาชนนี้ไม่อาจแบ่งแยกได้เพราะหากแบ่งแยกก็จะเป็นการขัดต่อหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนขึ้นมา ซึ่งในสังคมการเมืองประชาธิปไตย อำนาจต้องอยู่กับฝ่ายประชาชนเท่านั้น หากอำนาจดังกล่าวอยู่กับฝ่ายรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว ก็ย่อมไม่เป็นประชาธิปไตย

นอกเหนือจากสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญที่ได้มีการให้อำนาจอธิปไตยแก่ประชาชนเอาไว้แล้วนั้น ประเทศญี่ปุ่นอาจพิจารณาได้ว่าการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องเนื่องจากประชาชนเห็นความสำคัญของการเคารพในสิทธิของบุคคลแต่ละคน มีการเคารพต่ออำนาจของกฎหมายบ้านเมือง เคารพต่อระบบกฎหมายเคารพต่อระบบศาลซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาประเทศขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.2.1.2 สาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น

รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นนั้นถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศญี่ปุ่นโดยฉบับที่มีการประกาศใช้ล่าสุด นับเป็นฉบับปัจจุบันนั้น ประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2489 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 3 พฤษภาคม 2490 โดยสาระสำคัญที่จะนำมาพิจารณาศึกษาในบทนี้ นั้นเป็นเรื่องของสาระสำคัญเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพที่ปรากฏอยู่ใน รัฐธรรมนูญญี่ปุ่น

สิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ได้มีการปรากฏในรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นนั้น ปรากฏอยู่ในหมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องของ “สิทธิและหน้าที่ของประชาชน” โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้¹¹¹

“การรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน” มีการกำหนดให้การจำกัดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนเป็นสิ่งที่กระทำมิได้ ไม่สามารถละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ รวมถึงเสรีภาพที่มีการรับรองเอาไว้ให้แก่ประชาชนนั้น รัฐไม่สามารถที่จะเข้าละเมิดต่อเสรีภาพและสิทธิของประชาชนดังกล่าวได้ เพราะประชาชนล้วนแต่เป็นผู้ที่มีสิทธิ์ขาดอย่างเต็มที่ในการจัดการเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของตน ซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญมาตราที่ 11 และ 12 ในขณะที่มาตรา 13 ได้มีการกำหนดไว้ถึงเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่ง ความเป็นมนุษย์ของ

¹¹¹ สุดา วิศุทธิ์พิชญ์, รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2541), หน้า 13.

ประชาชนทุกคนนั้นย่อมที่จะต้องได้รับการเคารพ โดยมาตราที่ 11 12 และ 13 นั้นมีการวางหลักเอาไว้ในเรื่องของเสรีภาพดังต่อไปนี้

มาตรา 11

การจำกัดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนจะกระทำมิได้ สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ต้องตกแก่ประชาชนทั้งใน รุ่งนี้และรุ่งหน้าชั่วลูกชั่วหลาน โดยผู้ใดจะละเมิดมิได้

มาตรา 12

เสรีภาพและสิทธิที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ให้แก่ประชาชนต้องดำรงคงอยู่ ผ่านความวิริยอุตสาหะของประชาชนที่มีมาอย่างต่อเนื่อง การละเมิดเสรีภาพและสิทธิของประชาชนจะกระทำมิได้ และประชาชนต้องมีความรับผิดชอบในการบริหารเสรีภาพและสิทธิเพื่อสวัสดิภาพ ประชาชน

มาตรา 13

ความเป็นมนุษย์ของประชาชนทั้งปวงย่อมได้รับการเคารพ ในการนิติบัญญัติและการบริหารกิจการอื่น ๆ ของรัฐ ให้คำนึงถึงสิทธิที่จะดำรงอยู่ เสรีภาพ และการเข้าถึงความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้ง トラบเท่าที่สิ่งเหล่านี้ไม่กระทบกระเทือนสวัสดิภาพประชาชน

นอกจากเรื่องการรับรองทางด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนแล้ว ในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น ยังได้มีการวางหลักเอาไว้ถึงเรื่องของความเสมอภาคโดยการรับรองด้านความเสมอภาคนี้ ได้มีการกำหนดหลักให้บุคคลทุกคนถือว่ามีเสมอภาคต่อหน้ากฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน และไม่มีผู้ใดสามารถที่จะเลือกปฏิบัติต่อบุคคลต่างๆ เหล่านี้ให้แตกต่างกันได้ ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะมีความแตกต่างกันอย่างไรก็ตามในเรื่องของเชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือสถานะทางสังคม เป็นต้น ทุกคนก็ย่อมที่จะต้องได้รับสิทธิและเสรีภาพรวมถึงความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันเบื้องต้นกฎหมาย

ในขณะที่มาตรา 14 นี้ยังได้มีการวางหลักในเรื่องของความเป็นปัจเจกชนนิยม กล่าวคือบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคต่อกันเบื้องต้นกฎหมาย เพราะถือว่าบุคคลทุกคนล้วนแต่มีเสรีภาพอยู่แล้ว ตามธรรมชาติและรัฐไม่สามารถที่จะทำลายสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานนั้นนั้นของบุคคลลงได้ ดังนั้นแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดหลักของ ปัจเจกชนนิยม กล่าวคือ ประชาชนจะไม่ถูกกำหนดบทบาท หรือสถานะทางวรรณะหรือฐานะของตนโดยรัฐ และรัฐจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวแทรกแซงในการกำหนด

บทบาทข้างต้นนั้น ดังนั้นการที่จะมีการแบ่งชนชั้นโดยรัฐจึงเป็นสิ่งที่จะไม่เกิดขึ้น เว้นเสียแต่ว่าจะเกิดจากความนึกคิดของประชาชนเสียเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ปรากฏอยู่ในมาตรา 14 แห่งรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น ดังนี้

มาตรา 14

1. บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย การเลือกปฏิบัติทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคมเพราะเหตุทางเชื้อชาติ ลัทธิความเชื่อ เพศ สถานภาพทางสังคม หรือเหล่ากำเนิด จะกระทำมิได้
2. ไม่มีชนชั้นขุนนางและฐานันดรศักดิ์
3. การได้รับรางวัลเกียรติยศ ราชอิสริยาภรณ์ หรือยศถาบรรดาศักดิ์ใด ๆ ย่อมไม่ส่งผลให้บุคคลมีเอกสิทธิ์ กับทั้งให้สิ้นสุดลงเมื่อผู้ครอบครองสิ่งดังกล่าวอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ หรือผู้ที่ได้รับในภายภาคหน้าถึงแก่ความตายแล้ว

สำหรับเสรีภาพในเรื่องของชีวิตร่างกายของประชาชนนั้น ก็ได้มีการวางหลักเอาไว้ในมาตราที่ 31 และมาตราที่ 34 รวมถึงมาตราที่ 36 โดยได้มีการวางหลักไว้ว่า ไม่มีผู้ใดสามารถที่จะพรากชีวิตหรือเสรีภาพจากบุคคลได้และการที่จะต้องรับโทษในทางอาญาของแต่ละบุคคลนั้น จะต้องมีความหมายบัญญัติเอาไว้แล้ว รวมถึงการจับกุมหรือกักขังบุคคลให้มีผลต่อชีวิตร่างกายนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้ ยกเว้นแต่มีกรณีกำหนดเอาไว้ในกฎหมาย อีกทั้งบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตของตนโดยปราศจากการที่มีผู้ใดเข้ามากระทบกระทั่งต่อชีวิตร่างกายของตน และแม้ว่าบุคคลผู้นั้นจะกระทำผิด การลงโทษโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่สามารถลงโทษด้วยวิธีที่ทรมาณและทารุณโหดร้ายได้ ซึ่งทั้งหมดนี้ปรากฏอยู่ในมาตราดังต่อไปนี้

มาตรา 31

การพรากชีวิตหรือเสรีภาพไปจากบุคคลจะกระทำมิได้ และบุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา 34

การจับกุมหรือกักขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับแจ้งการขอหาของบุคคลนั้นโดยฉับพลันก็ดี เป็นการใช้ออกสิทธิ์ของทนายความอย่างฉับพลันก็ดี หรือได้มีเหตุผลเพียงพอแล้วก็ดี และในการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยซึ่งมี การเบิกตัวบุคคลผู้ถูกจับกุมหรือกักขัง และทนายความของบุคคลนั้น บุคคลผู้นั้นย่อมมีสิทธิร้องขอให้มีการชี้แจงแสดงเหตุผลที่ตนถูกกระทำเช่น นั้นได้

มาตรา 36

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการลงโทษโดยวิธีทรมานและทารุณโหดร้ายมิได้

สำหรับเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของบุคคล รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นได้มีการกำหนดให้บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตของตนอย่างมีความสุข โดยปราศจากการรบกวนก้ำกายโดยบุคคลใดก็ตามยกเว้นแต่ได้มีการออกหมายศาล โดยหมายศาลดังกล่าวที่จะเป็นการเข้าไปรบกวนต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของบุคคลนั้นจะต้องออกโดยมีเหตุผล และมีการระบุรายละเอียดเอาไว้อย่างเพียงพอตามกฎหมายโดยเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวนี้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นมาตราที่ 35 ดังนี้

มาตรา 35

1. บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะบริโภคอย่างมีความสุขซึ่งที่อยู่อาศัยและกระดาษของตนโดย ไม่ถูกผู้ใดบุกรุกก้ำกาย ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการค้นและการยึดที่ได้กระทำตามหมายศาลอันออกโดยมีเหตุผล เพียงพอและได้ระบุอย่างละเอียดลออซึ่งสถานที่ที่จะค้นและสิ่งที่จะยึด หรือภายในข้อยกเว้นตามมาตรา ๓๓

2. การค้นหรือการยึดในแต่ละครั้งต้องกระทำตามหมายศาลที่ออกให้เป็นครั้ง ๆ

นอกเหนือจากเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคล เสรีภาพในชีวิตส่วนตัว การรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นปัจเจกชนนิยม ความเสมอภาค ที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นที่ได้อธิบายไปเบื้องต้นแล้ว ยังมีการกำหนดสิทธิและเสรีภาพอื่นๆเอาไว้อีก อาทิ สิทธิเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เสรีภาพทางความคิดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ รวมถึงเสรีภาพในทางการศาลของประชาชนชาวญี่ปุ่นด้วย โดย บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะเลือก และเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่ของตนเองตราบเท่าที่การนั้นไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของประชาชน นอกจากนี้ ประชาชนชาวญี่ปุ่นทุกคนย่อมมีสิทธิในการที่จะเลือกใช้ชีวิตอันดีงามของตนและพัฒนาแล้วตามมาตรฐานขั้นต่ำโดยรัฐบาลนั้นมีหน้าที่เสริมในการช่วยทำให้สวัสดิภาพและสวัสดิการของประชาชนนั้นได้รับการคุ้มครองและพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน ประชาชนชาวญี่ปุ่นทุกคนถือว่ามีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบหน้าที่การงานโดยรัฐบาลจะเป็นฝ่ายกำหนดมาตรฐานของค่าจ้างชั่วโมงทำงานเวลาพักผ่อนและเงื่อนไขอื่นๆสำหรับแรงงานให้แก่ประชาชนผ่านกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ นอกจากนี้ ประชาชนชาวญี่ปุ่นยังมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกชุมนุมกัน เป็นการชุมนุมโดยสงบและเป็นไปเพื่อการใดการหนึ่ง อีกทั้งประชาชนชาวญี่ปุ่นย่อมมีเสรีภาพรวมถึงสิทธิในการนับถือศาสนา โดยรัฐไม่สามารถที่จะบีบบังคับให้ประชาชนนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งได้ และในมาตราที่ 21 ก็ได้มีการบัญญัติเอาไว้เกี่ยวกับเสรีภาพของประชาชนในเรื่องของสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการวิเคราะห์ รวมถึงเสรีภาพในการแสดงออกอื่น ๆ ก็ล้วนแต่ได้รับการรับรองทั้งสิ้น

3.2.2 ความหมาย ความสำคัญ และวิวัฒนาการของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น

การที่จะศึกษาเกี่ยวกับสื่อมวลชน และสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในเรื่องเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสารให้มีความถ่องแท้ นั้น จะต้องทำการศึกษาถึงความหมาย ความสำคัญ รวมถึงวิวัฒนาการของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นเสียก่อน เพื่อให้เข้าใจทั้งในบริบท สภาพแวดล้อม สภาพสังคมของประเทศญี่ปุ่น ว่ามีความเป็นอยู่และมีการให้ความสำคัญรวมถึงนิยามเกี่ยวกับสื่อมวลชนไว้เช่นไร จึงจะอธิบายถึงประเด็นดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.2.2.1 ความหมายของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น

สำหรับความหมายของสื่อมวลชน ในประเทศญี่ปุ่นนั้น มีการให้นิยามความหมายที่สอดคล้องกับความหมายของสื่อมวลชนในทางสากล คล้ายคลึงกันกับประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศไทย เป็นต้น โดยสื่อมวลชนนั้น สามารถแยกแยะได้ดังนี้¹¹²

“มวลชน” (Mass) เป็นการเกี่ยวข้องกับการที่คนหมู่มากมารวมถึงกัน ซึ่งมีการรวมตัวกันเป็นหลากหลายลักษณะและรูปแบบ อาทิ การรวมตัวกันเป็น “กลุ่มคน” “ฝูงชน” และ “สาธารณชน” เป็นต้น โดยกลุ่มคนนั้น คือคนจำนวนหนึ่งที่มีความสนใจในเรื่องที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกัน เป็นค่านิยมที่มีเหมือนกัน เป็นการติดต่อสัมพันธ์กันในลักษณะเพื่อให้การวัตถุประสงค์ที่กลุ่มสนใจได้บรรลุ เช่น กลุ่มครู กลุ่มนักเรียน กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มช่างตัดผม กลุ่มชนชั้นสูงในสังคม กลุ่มนักแสดงตลก เป็นต้น

นอกเหนือจาก “กลุ่มคน” ที่นับเป็นมวลชนประเภทหนึ่งแล้วนั้น ยังมี “ฝูงชน” อีกด้วย โดยฝูงชนนั้นคือกลุ่มคนที่ใหญ่ขึ้นกว่าเดิม เป็นการรวมตัวกันในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ภายใต้วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อจัดการเกี่ยวกับเรื่องของวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์ให้เสร็จไป โดยมีกิจกรรมที่ใช้เพื่อการแสดงออกของฝูงชนนั้นเป็นตัวกำกับอยู่ด้วย ในขณะที่มี นอกจาก “กลุ่มคน” และ “ฝูงชน” แล้ว ยังมีการรวมตัวของกลุ่มคนอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งก็คือ “สาธารณชน” หรือ “ชุมชน” นั่นเอง

¹¹² ศุภรัตน์ ฐิติกุลเจริญ, "[ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 29 สิงหาคม 2559. แหล่งที่มา: http://e-book.ram.edu/e-book/m/mc111/mc111_intro.html

ชุมชน (Public) นั้นหมายถึงการที่มีการรวมตัวกันเป็นจำนวนมากของกลุ่มชนที่มีความคงทนถาวร โดยมีการก่อตัวขึ้นจากการดำเนินชีวิต และมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นในการที่จะรวมตัวกันนี้คือ เพื่อให้ได้บรรลุเป้าหมายบางประการ โดยเป้าหมายนี้เป็นเป้าหมายทางสังคม การเมือง โดยถือว่าเป็นสาธารณชนหรือชุมชนนั้นเป็นพื้นฐานองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งของการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีการให้ข่าวสารแก่ประชาชนผ่าน “ชุมชน” และมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับชนชั้นกลางและพรรคการเมือง

สำหรับคำว่า “มวลชน” (Mass) นั้น อาจพิจารณาความหมายว่า มวลชนคือกลุ่มผู้ชมหรือผู้ฟัง (Audience) โดยเป็นกลุ่มผู้ชมผู้ฟังนี้ เป็นผู้เสพผ่านโทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ต่างๆ และรวมถึงกลุ่มผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์อีกด้วย ซึ่งมวลชนนี้ ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันในทางส่วนตัว อาจอยู่กระจัดกระจายกัน โดยเพียงแค่ประกอบด้วยคนจำนวนมาก และอาจมีความแตกต่างกันในทุกเรื่อง เช่น เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ ความชอบ ตำแหน่งการงานของแต่ละคน เป็นต้น โดยบุคคลที่มีความแตกต่างกันนี้ ก็จะมีการเลือกการบริโภคข่าวสารที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความชอบ ความสนใจ ความถนัดของแต่ละคน

ดังนั้นแล้ว “สื่อมวลชน” จึงหมายถึง เครื่องมือ หรือพาหนะที่มนุษย์จะสามารถประดิษฐ์คิดค้นมาเพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการที่จะนำข่าวสารไปเผยแพร่ต่อในวงกว้างต่อไปอีกทีหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การนำข่าวสารหรือข้อมูลต่างๆจากผู้ส่งสาร ไปยังมวลชนที่รับสารนั้น อาจจะต้องพึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง นั่นก็คือ “สื่อมวลชน” ที่เป็นมนุษย์เช่นกัน เพราะทั้งนี้ ในแง่ของกลุ่มผู้ชม ผู้ดู และผู้ฟัง ย่อมมีความต้องการที่จะบริโภคข่าวสารให้กระชับฉับไวและทันต่อเหตุการณ์ของบ้านเมือง ดังนั้น หากพึ่งพาแต่เพียงเครื่องมือหรือพาหนะที่ช่วยในการกระจายข่าวสารที่มีใช้บุคคล ก็อาจจะรับข่าวสารได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้นบุคคลจึงถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่มีความสำคัญในการแพร่กระจายข่าวสาร นำเสนอข่าวสาร และรวมถึงการเสาะแสวงหาข่าวสารเพื่อส่งต่อไปยังมวลชนจำนวนมาก เพื่อให้การกระจายข่าวสารนั้นมีคุณภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องพึ่ง “สื่อมวลชน” นั้นเอง

3.2.2.2 ความสำคัญของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น

สำหรับความสำคัญของสื่อมวลชนญี่ปุ่นนั้น อาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนญี่ปุ่นนั้นได้รับการขนานนามว่าเป็น “อำนาจที่สี่” (fourth authority) ซึ่งอำนาจอีกสามส่วนของสังคมได้แก่ พรรค LDP ที่ครองอำนาจในการปกครองมานานหลายสิบปี ส่วนที่สองได้แก่ กลุ่มข้าราชการประจำ ส่วนที่สามได้แก่ กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ และส่วนสุดท้ายได้แก่ “สื่อมวลชน” ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่ใหญ่ที่สุดเป็น

อันดับสี่ของสังคมญี่ปุ่น ถ้าเปรียบเทียบแล้ว อาจจะเปรียบเทียบได้ว่า “สื่อมวลชน” เปรียบเหมือน “ฐานันดรที่สี่” ของสังคมญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ของสื่อมวลชนญี่ปุ่นนั้นมีความแนบแน่นอย่างยิ่งกับรัฐบาล รวมถึงกลุ่มผลประโยชน์ขนาดใหญ่ในประเทศญี่ปุ่น ทำให้สื่อมวลชนญี่ปุ่นนั้นในหลายกรณีมีความไม่ชัดเจนกับสถานะ และสาธารณชนอาจเคลือบแคลงสงสัยในตัวสถาบันสื่อมวลชนได้บ่อยครั้ง เพราะในบางกรณีมีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่าสถาบันสื่อมวลชน เป็นเครื่องมือที่เอื้อให้นักการเมืองกระทำการบางอย่างได้ และมีความสัมพันธ์กับธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศ

ในแง่ของด้านธุรกิจนั้น สื่อมวลชนมีระบบเครือข่ายที่ครอบคลุมและพัวพันอย่างยิ่งกับวงการธุรกิจ เนื่องจากส่วนใหญ่ผลพวงจากประวัติศาสตร์รวมถึงการแข่งขันทางธุรกิจทำให้สื่อมวลชนมีความแน่นแฟ้นกับการผูกขาดทางธุรกิจ ยกตัวอย่างเช่น การผูกขาดของ NHK โดยได้มีการอนุญาตให้เอกชนประกอบการกระจายเสียงได้โดย มีการเล่นพรรคเล่นพวกกับสื่อหนังสือพิมพ์และธุรกิจอุตสาหกรรมอื่น ๆ เป็นการจับมือกันเพื่อที่ให้ได้มาซึ่งการจัดตั้งสถานีวิทยุแห่งแรกก่อนใคร เป็นต้น นอกจากนี้แล้วการเกิดขึ้นของบริษัทที่เป็นหนังสือพิมพ์ระดับชาติจำนวนทั้งสิ้น 5 ฉบับนั้น แท้ที่จริงแล้วมีกฎหมายป้องกันการเป็นเจ้าของสื่อ ห้ามไม่ให้สื่อมวลชนชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นเจ้าของสื่อเพื่อป้องกันการกระจุกตัวของสื่อ ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดการผูกขาดทางความคิดในสื่อหรือในพื้นที่หนึ่งหนึ่ง จากสิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการให้ความสำคัญต่อธุรกิจและสื่อมวลชนเป็นอย่างยิ่ง มีกฎหมายหลายฉบับนอกเหนือจากกฎหมายป้องกันการกระจุกตัวกันของสื่อแล้ว ยังมีการกำหนดเพดานการถือครองหุ้นเพื่อให้ สื่อมวลชนร่วมทุนหรือถือหุ้นในสื่ออื่น ๆ ได้ไม่เกิน 10% นับว่าเป็นกฎหมายการจำกัดเพดานการถือหุ้นของสื่อ และนอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างโทรทัศน์เอกชนกับหนังสือพิมพ์มีผลและแสดงออกผ่านในรายการข่าวสถานีโทรทัศน์ต่างๆมาโดยตลอด เช่น มีการศึกษาพบว่า มีการให้ความสำคัญกับสถานีโทรทัศน์ซึ่งถือว่าเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาได้จากจำนวนคนที่เข้าทำงานในสถานีโทรทัศน์มีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ ระหว่างหนังสือพิมพ์กับโทรทัศน์ทำให้เห็นได้ชัดว่าหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นไม่เคยวิพากษ์วิจารณ์รายการโทรทัศน์และยังมีการสนับสนุนรายการทางโทรทัศน์ผ่านทางหน้าหนังสือพิมพ์ทั้งปกในปกนอก มีการให้ความสำคัญและความโดดเด่นแก่รายการโทรทัศน์รองจากข่าวหน้าหนึ่ง

นอกจากความสัมพันธ์ในแง่ทางธุรกิจแล้วความสัมพันธ์ของสถาบันสื่อมวลชนกับการเมืองยังมีความสำคัญต่อกันอย่างยิ่ง โดยสถาบันสื่อมวลชนมีความผูกพันและแนบแน่นกับโครงสร้างอำนาจชั้นสูง มีส่วนร่วมในกระบวนการและโครงสร้างการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยตรง เพราะทั้งนี้บรรดานักการเมือง นักธุรกิจ และนักสื่อสาร มวลชนมีความสัมพันธ์แนบแน่นกันมาตั้งแต่สมัยศึกษา

อยู่ในระดับมหาวิทยาลัยโดยนักการเมือง นักธุรกิจ และนักสื่อสารมวลชนที่ทำงานและมีบทบาทต่อสถาบันของตนในประเทศญี่ปุ่นนั้น มักจะจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยชั้นนำไม่กี่แห่งในญี่ปุ่นทำให้มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและแนบแน่นต่อกัน

จากการที่ผู้ที่ขับเคลื่อนสถาบันการเมืองและสถาบันสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กันมาแต่เก่าก่อนนั้นอาจทำให้ทิศทางการขับเคลื่อนของสังคมในประเทศญี่ปุ่นนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันได้จากการที่ผู้มีอำนาจจับมือกันและร่วมกันขับเคลื่อนประเทศผ่านบทบาทและสถานะในการทำงานของตน

สำหรับความสำคัญของสื่อมวลชนในแง่ของรัฐบาลและสื่อมวลชนนั้น รัฐบาลถือว่ามิบทบาทในการควบคุมสื่อมวลชนทั้งทางตรงและทางอ้อม แม้การควบคุมสื่อโดยตรงจากรัฐบาลนั้นไม่สามารถกระทำได้อย่างเปิดเผยเพราะอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญว่าด้วยเสรีภาพของการสื่อสาร หากแต่การควบคุมสื่อทางอ้อมก็ยังพบได้เป็นครั้งคราว มีตัวอย่างให้เห็นมากมายที่ทำให้เห็นว่ารัฐบาลมีการสนับสนุนและควบคุมสื่อรวมถึงแทรกแซงสื่อมวลชนทางอ้อมอยู่เป็นระยะๆ เช่น กรณีของ “นิวสเดชั่น”¹¹³ ซึ่งเป็นรายการข่าวที่มีผู้ชมชมมากที่สุดรายการหนึ่ง ได้มีการเปิดเผยว่ารัฐบาลจะมีการเปิดช่องให้ รัฐส่งกองกำลังป้องกันตนเองของญี่ปุ่นไปในต่างประเทศและมีการสนับสนุนกันของสปอนเซอร์ต่างๆ จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลนั้นมีส่วนในการควบคุมสื่อมวลชนไม่มากนักน้อย

นอกจากนี้แล้วบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นนั้นคือถือว่าจะต้องเป็นผู้ที่คอยเฝ้าดูความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ต่อบ้านเมืองของตนซึ่งไม่มีสถาบันใดในสังคมจะทำหน้าที่ได้ดีไปกว่าสถาบันสื่อมวลชนเพราะทั้งนี้สื่อมวลชนคือผู้ที่มีอำนาจและมีอิสระในการดำเนินงานของตัวเองโดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐนั่นเอง จากความสัมพันธ์ที่พบนี้ทำให้เห็นว่าสถาบันสื่อมวลชนมีความผูกพันกันในหลากหลายแขนงไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์โทรทัศน์วิทยุเป็นต้นการที่มีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นนี้อาจจะส่งผลเสีย ได้หากมีการรวมตัวกันของสื่อมวลชนเพื่อการใดกันหนึ่ง อาจมีการขับเคลื่อน สังคมไปในทางใดทางหนึ่งได้จากสถาบันสื่อมวลชนเนื่องจากสถาบันสื่อมวลชนมีความสำคัญและเป็นสถาบันที่ยิ่งใหญ่ไม่แพ้สถาบันอื่นๆ ในสังคม

3.2.2.3 วิวัฒนาการของสื่อมวลชนญี่ปุ่น

สำหรับวิวัฒนาการของสถาบันสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นนั้น จะขอกกล่าวถึงหนังสือพิมพ์เป็นอย่างแรก หนังสือพิมพ์ในญี่ปุ่นนั้นเกิดขึ้นในช่วงที่สถาบันสังคมนิยมการเมืองในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการ

¹¹³ Shimida Saburoo, *Shimida, Saburoo* (tokyo, japan: The Taikan October, 2001), pp. 200-202.

เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงก่อนการปฏิรูปเมจิเพียงเล็กน้อย โดยในช่วงนั้นมีสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทอื่นที่คล้ายคลึงกันกับหนังสือพิมพ์ออกมาบ้างแต่ว่ายังไม่ได้มีสื่อสิ่งพิมพ์ใดที่ได้รับการยอมรับว่ามีอิทธิพลเทียบเท่าหนังสือพิมพ์ที่มีการยอมรับกันในปัจจุบัน โดยเมื่อประเทศญี่ปุ่นได้เข้าสู่ศตวรรษที่ 17 ประชากรมีอัตราการอ่านออกเขียนได้มากขึ้น มีการเผยแพร่วิทยาทานทางเทคโนโลยี และมีความก้าวหน้าในแง่ของการตีพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ขึ้นเป็นอย่างมาก โดยในระยะแรกนี้มีสิ่งพิมพ์ลักษณะคล้ายแผ่นปลิวที่เรียกว่า “คาวาระบัง” ซึ่งได้มีการยอมรับกันว่าเป็นต้นแบบของการทำหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน ในยุคนั้นมีการใช้เทคนิคการพิมพ์แบบบล็อกไม้มีภาพประกอบเมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้นที่มีความน่าตื่นเต้น ไม่ว่าจะ เป็น แผ่นดินไหว หรือความเคลื่อนไหวอื่นๆในสังคม ก็ได้มีการจัดพิมพ์ “คาวาระบัง” ออกมาแจกจ่ายแก่ประชาชน

ในเวลาต่อมาเมื่อญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากการรุกรานของชาติตะวันตกมากขึ้นในศตวรรษที่ 19 จนท้ายที่สุดได้มีการเปิดประเทศ “หนังสือพิมพ์” จึงเป็นอารยธรรมอย่างหนึ่งที่ตะวันตกได้เผยแพร่เข้ามาสู่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีหลักฐานว่าในปีคริสต์ศักราช 1868 หนังสือพิมพ์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยมีหนังสือพิมพ์ที่ถือกำเนิดขึ้นเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้แก่สถาบันทางการทหาร คอยรายงานข่าวความคืบหน้าทางการเมืองและรายงานข่าวของราชวงศ์ โดยในระยะแรกนั้นหนังสือพิมพ์มีมากถึงกว่า 20 ฉบับ มีการเขียนข่าวเพื่อใช้ประโยชน์ในแง่ของการเมืองไม่ว่าจะเป็นการทำลายขวัญของฝ่ายหนึ่งหรือให้กำลังใจอีกฝ่ายหนึ่ง โดยเมื่อรัฐบาลเริ่มมีความมั่นคงขึ้นจึงได้มีกฎหมายควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ในสมัยโทกูงาวะออกมาใช้ ไม่ให้หนังสือพิมพ์วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ทำให้ท้ายที่สุดหนังสือพิมพ์อยู่รอดเหลืออยู่เพียงสองถึงสามฉบับเท่านั้น

ต่อมารัฐบาลในยุคเมจิยังได้มีการใช้มาตรการอีกหลายประการในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ขึ้นไม่ว่าจะเป็นการจัดทำหนังสือพิมพ์ด้วยตนเอง และได้มีการกระตุ้นให้มีการแพร่กระจายหนังสือพิมพ์ออกไปยังสถานที่ต่างๆ มีการกำหนดเนื้อหาที่ต้องการที่จะใส่ลงไปในสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ แต่ต่อมาหนังสือพิมพ์ได้มีการพัฒนามากขึ้น มีการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งเป็นหนังสือพิมพ์ใหญ่และหนังสือพิมพ์เล็ก โดยหนังสือพิมพ์ขององค์กรนั้นมีลักษณะคือเพื่อผลประโยชน์ในทางการเมืองของพรรคเป็นอันดับหนึ่งแม้กระทั่งความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์ยังถือว่าเป็นรองกว่าเป้าหมายทางการเมือง ในเวลาต่อมาในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 1880 ถือว่าเป็นยุคทองของหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นโดยหนังสือพิมพ์ได้มีอิสระจากการผูกพันและการแทรกแซงจากทางการเมืองมีการเปิดธุรกิจของสื่อสิ่งพิมพ์ขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อการหวังผลการค้าและกำไรและธุรกิจ หนังสือพิมพ์เปิดตัวและเข้าถึงสื่อมวลชนรวมถึงสาธารณชนอย่างกว้างขวาง จนในท้ายที่สุดหนังสือพิมพ์จึงได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างที่เห็นในปัจจุบันนั่นเอง

นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์แล้ววิวัฒนาการของสื่อมวลชนแขนงอื่น เช่นสำนักข่าวในประเทศญี่ปุ่นได้มีขึ้นอย่างชัดเจน โดยได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ โดยเมื่อครั้งเริ่มต้นนั้นสำนักข่าวต่างประเทศแห่ง

แรกที่ได้มีโอกาสเข้ามาปฏิบัติงานในญี่ปุ่นคือ “สำนักพิมพ์รอยเตอร์” ของอังกฤษโดย “รอยเตอร์” ได้สิทธิขาดในการหาข่าวในจีนและญี่ปุ่น ซึ่งต่อมาในทศวรรษที่ 1880 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้เงินหนุนแก่หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับหนึ่งชื่อ “แจแปนเดลิเมลล์” (Japan Daily mail) เพื่อสมัครให้เป็นลูกค้าของรอยเตอร์ โดยหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นฉบับอื่นๆสามารถซื้อข่าวและนำข้อมูลจากแจแปนเดลิเมลล์ไปขายข่าวได้ในนามของตน ทำให้สื่อมวลชนในญี่ปุ่นนั้นมีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำนักข่าวระหว่างประเทศที่แท้จริงแห่งแรกของประเทศญี่ปุ่นนั้นเกิดขึ้นโดยความช่วยเหลือของสำนักข่าวเอพี ชื่อว่า “สำนักข่าวกุกไซ” โดยในยุคนี้นักธุรกิจสำคัญสำคัญหลายคนเป็นผู้ก่อตั้งและก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของสำนักข่าวระหว่างประเทศนี้ โดยสำนักข่าวระหว่างประเทศเมื่อถือกำเนิดขึ้นแล้วก็ได้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสำนักข่าวภายในประเทศของญี่ปุ่นเอง ทำให้การเติบโตของสำนักข่าวและสถาบันสื่อมวลชนในญี่ปุ่นมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับวิทยาการทางด้านโทรทัศน์ซึ่งถือว่าเป็นวิวัฒนาการที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของสถาบันสื่อมวลชนของญี่ปุ่นนั้นพบว่า มีการเติบโตอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปีทศวรรษที่ 1899 ถึง 1990 โดยมีการค้นหาวิธีการส่งสัญญาณโทรทัศน์ในเวลาไล่เลี่ยกันกับโลกตะวันตก โดยนักวิทยาศาสตร์ชาวญี่ปุ่นชื่อ “เคนจิโร่ ทาคายานางิ” เป็นผู้ค้นพบวิวัฒนาการดังกล่าวโดยเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่ญี่ปุ่นได้พยายามเปิดประเทศรับอารยธรรมตะวันตกเข้ามา มีการเสนอไปยังกระทรวงศึกษาธิการขอทุนสนับสนุนวิจัยปีละหลายพันเยนเพื่อที่จะได้มีการติดต่อกับต่างประเทศ โดยนำความรู้มาพัฒนาวงการโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง โดยในปี 1939 NHK ได้ทดลองแพร่ภาพโอกาสทางโทรทัศน์เป็นครั้งแรกเพื่อที่จะต้องการให้เทคโนโลยีโทรทัศน์บังเกิดผลให้ทันต่อการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในปี 1945 ซึ่งโตเกียวได้รับการคัดเลือกให้เป็นเจ้าภาพการจัดงานในครั้งนั้น วิทยาการทางโทรทัศน์ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อเลยผลจากช่วงทดลองแล้ว พบว่าเมื่อสงครามโลกสงบลง บุคคลในวงการสื่อมวลชนได้มีการพยายามที่จะฟื้นฟูชีวิตและเพิ่มโอกาสในการพัฒนางานวิจัยทางโทรทัศน์ขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสถาบันทางโทรทัศน์ที่นับว่าเป็นสถาบันที่เป็นจุดเริ่มต้นได้แก่สถานีเอ็นเอชเคเอ็นทีวี และในท้ายที่สุดสถาบันโทรทัศน์ก็นับว่าเป็นสื่อสถาบันที่มีอิทธิพลต่อชาวญี่ปุ่นไม่แพ้ต่อสื่อมวลชนแขนงอื่นๆ

3.2.3 สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสาร ในประเทศญี่ปุ่น

3.2.3.1 การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณาถึงการควบคุมสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นนั้น พบว่ามีการทำการสำรวจและวิจัยสื่อมวลชนของประเทศต่างๆออกมา โดยสำหรับประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการควบคุมสื่อจากทางรัฐบาลน้อยที่สุดประเทศหนึ่งเพราะทั้งนี้การที่รัฐบาลญี่ปุ่น ไม่แทรกแซงสื่อมวลชนของประเทศตัวเองนั้น อาจเกิดเนื่องมาจากมีการให้เสรีภาพในการแสดงออกอย่างสื่อมวลชนญี่ปุ่นในรัฐธรรมนูญฉบับแรกของญี่ปุ่น ในยุคเมจิ โดยมีการกำหนดใจความไว้ว่าพลเมืองญี่ปุ่นล้วนแต่มีอิสรภาพภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมายในการพูด พิมพ์ เขียน และชุมนุมในที่สาธารณะ

ประเทศญี่ปุ่น มีการให้ความสำคัญกับเสรีภาพอย่างยิ่ง เสรีภาพของสื่อมวลชนถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้ประชาธิปไตยในประเทศญี่ปุ่นนั้นยังคงอยู่ ซึ่งการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนี้ญี่ปุ่นนั้นอาจแบ่งได้ออกเป็นหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมด้วยกฎหมายอันได้แก่ มีหน่วยงานต่างๆ อาทิ เช่น กระทรวงไปรษณีย์โทรคมนาคม กฎหมายวิทยุ กฎหมายกระจายเสียง กฎหมายทั่วไปที่มีการควบคุมอยู่ นอกเหนือจากนี้ยังมีการกำกับควบคุมตนเอง เช่นการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนญี่ปุ่น โดยสมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น NHK และ MAB รวมถึงองค์กรกำกับดูแลสื่อชนิดอื่น ไม่ว่าจะเป็นหนังสือและนิตยสารภาพยนตร์ แผ่นเสียงนอกจากนี้ยังมีการกำกับควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนโดยสังคม อาทิ เช่น มีการจัดตั้งสมัชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชน รวมถึงพลังอิสระของผู้บริโภคในการควบคุมกำกับกับการนำเสนอข่าวสาร โดยในส่วนแรกนี้จะอธิบายถึงการควบคุมด้วยกฎหมายเป็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

3.2.3.1.1 การควบคุมด้วยกฎหมาย

3.2.3.1.1.1 กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม

สำหรับกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมของประเทศญี่ปุ่นหรือ MPT นั้นภายหลังจากสงครามที่เกิดขึ้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารคลื่นวิทยุ” มีการออกกฎหมายที่เรียกว่า “กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการใช้คลื่นวิทยุ” หรือ “Radio regulatory commission establishment law” โดยคณะกรรมการบริหารคลื่นวิทยุนี้มีการจัดตั้งอันได้รับแบบแผนมาจากคณะกรรมการสื่อสารแห่งชาติของประเทศอเมริกาหรือ fcc (Federal communications commission)

ภายในเวลาต่อมารัฐบาลญี่ปุ่นได้มีการยกเลิกกฎหมายฉบับนี้และได้มีการให้อำนาจแก่กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการจัดการงานเกี่ยวกับการไปรษณีย์และโทรคมนาคม อาทิ การส่งจดหมายพัสดุรวมถึงงานที่ควบคุม และครอบคลุมเกี่ยวกับการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นทางโทรเลขหรือโทรศัพท์ ซึ่งถือว่าในยุคหนึ่งกระทรวงคมนาคมเป็นกระทรวงที่ได้รับ ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยกระทรวงคมนาคมเคยได้รับอำนาจให้ดูแลกิจการ กระจายเสียง ภายในประเทศญี่ปุ่น เมื่อเกิดธุรกิจวิทยุกระจายเสียงเกิดขึ้นในปี 1926 นอกจากนี้แล้วไปรษณีย์และโทรคมนาคมยังมีบทบาทในการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในญี่ปุ่น เนื่องจากว่า ขอบข่ายของงานที่ได้รับผิดชอบนั้นมีการครอบคลุม การสื่อสารในหลากหลายทาง รวมไปถึงการ สื่อสารทางดาวเทียมและทางอวกาศในปัจจุบันกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมยังคงมีอิทธิพล โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามชนบทในประเทศญี่ปุ่น เป็นอุตสาหกรรมที่มีการเน้นแรงงานในระดับชนบท จำนวนมาก ดังนี้แล้วจึงมีผลต่อการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น

3.2.3.1.1.2 กฎหมายวิทยุ

สำหรับการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในญี่ปุ่นในด้านที่ เกี่ยวกับการควบคุมด้วยกฎหมายนั้น ในด้านของกฎหมายวิทยุ ได้ถูกจัดตั้งขึ้นภายหลังจากที่มีการร่าง โครงการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการกระจายเสียงขึ้นมาใช้ โดยโครงการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการ กระจายเสียงที่ได้มีการร่างขึ้นนี้ ถือเป็นแนวทางในการออกใบอนุญาตให้แก่คลื่น VHF / UHF สำหรับโทรทัศน์ และ AM/FM สำหรับวิทยุเป็นต้น

การที่จะมีผู้ใดผู้หนึ่งขอใบอนุญาตดำเนินกิจการกระจายเสียงกระทรวงไปรษณีย์และ โทรคมนาคมได้นั้น จะมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตดังกล่าว โดยมีการกำหนด มาตรฐานขั้นต่ำของการขอจัดตั้งสถานีกระจายเสียง ซึ่งรายละเอียดของเนื้อหาของ เรื่องดังกล่าวได้แก่ มาตรฐานทางเทคนิคต่างๆของอุปกรณ์การกระจายเสียงที่จะต้องได้มาตรฐานและมีระดับตามที่ได้ กำหนดเอาไว้ รวมถึงสถานะทางธุรกรรมทางการเงินของผู้ที่ยื่นขอใบอนุญาตดำเนินกิจการกระจาย เสียงดังกล่าวต้องมีมากพอที่จะสามารถดำเนินการในเชิงธุรกิจต่อไปได้ อีกทั้งกฎอื่นๆทั่วไป อาทิ ผู้ยื่น ขอใบอนุญาตดำเนินกิจการกระจายเสียงจะต้องมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับชุมชนในท้องถิ่นเป็นการ ห้ามชาวต่างชาติค้าหรือผู้ที่ถือสัญชาติต่างประเทศยื่นขอใบอนุญาต นอกจากนี้แล้วมาตรฐานขั้นต่ำ ของการขอจัดตั้งสถานีกระจายเสียงยังมีการห้ามผูกขาดการเป็นเจ้าของสื่อมากกว่าหนึ่งสื่อในตลาด

เดียวกันโดยบุคคลคนเดียวกัน นับว่าเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ใดผู้หนึ่งมีอำนาจมากเกินไปซึ่งถือว่าเป็นการควบคุมเบื้องต้นในเรื่อง

ดังกล่าว

กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมมีอำนาจและดุลพินิจในการตัดสินใจเด็ดขาดว่าจะอนุญาตให้ผู้ใดได้รับใบอนุญาตดำเนินกิจการการจัดตั้งกันสถานีกระจายเสียง โดยเมื่อครั้งเริ่มต้นนั้น กฎหมายวิทยุ เคยได้มีการกำหนดเอาไว้เกี่ยวกับการขอสัมปทาน โดยใช้วิธีเดียวกันกับ FCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือมีการเปิดประมูลการแข่งขันพร้อมกับการรับฟังมติสาธารณะ หากแต่ว่าเมื่อญี่ปุ่นได้นำกฎหมายดังกล่าวมาใช้ กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมได้มีการแก้ไขข้อกำหนดดังกล่าว โดยหากมีผู้ขอสัมปทานมากกว่าหนึ่งราย ให้ผู้ขอสัมปทานเจรจาตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมีการแข่งขัน โดยสามารถที่จะเจรจาร่วมกันกลายเป็นบริษัทเดียวกันได้โดยมีผู้ช่วยในการเจรจาดังกล่าวคือผู้ที่มีอิทธิพลและผู้นำทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้นๆ จากข้อกำหนดดังกล่าวทำให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าผู้ที่มีอิทธิพลต่างได้รวมตัวกันในการร่วมทุนซึ่งจะทำให้ในอนาคตคลื่นวิทยุตกอยู่ในมือของกลุ่มผู้ที่มีอำนาจทางสังคมแต่เพียงฝ่ายเดียว เป็นกระบวนการที่ถือว่าไม่เป็นประชาธิปไตย ทำให้ประเด็นดังกล่าวนี้ กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมได้ทบทวนนโยบายในการจัดการเรื่องดังกล่าว รวมถึงเรื่องนอกเหนือจากนี้อื่นๆทั่วไป อาทิ ในอดีตได้มีการกำหนดให้ใบอนุญาตมีอายุความได้สามปี หากทว่าปัจจุบันใบอนุญาตแต่ละรายนั้นมีอายุความยาวสั้นไม่เท่ากัน ซึ่งถือว่าเป็นการปรับตัวให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นการควบคุมการกระจายเสียงทางวิทยุโดยกฎหมายที่ได้ประสิทธิภาพที่มากขึ้น

3.2.3.1.1.3 กฎหมายกระจายเสียง

หากจะพิจารณาถึงการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนแล้ว พบว่าการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่สำคัญที่สุดอีกทางหนึ่ง นั่นคือการกระจายเสียง ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นนั้นได้มีการกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายเสียงขึ้นมาโดยเฉพาะ โดยกฎหมายนี้มีรายละเอียดกล่าวคือ มีการแบ่งหมวดหมู่ของกฎหมายดังกล่าวออกเป็นทั้งสิ้น 6 บรรพ และมีมาตรารวม 59 มาตรา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บรรพที่ 1   บททั่วไป

บรรพที่ 2   ว่าด้วยการกระจายเสียง NHK

ว่าด้วยการกระจายเสียงของมหาวิทยาลัยทางอากาศ (University of the air)

- บรรพที่ 3 ว่าด้วยการกระจายเสียงเอกชน
 บรรพที่ 4 ว่าด้วยการตั้งศูนย์ราชการ
 บรรพที่ 5 เบ็ดเตล็ด
 บรรพที่ 6 บทลงโทษ

บรรพที่ 1 บททั่วไป

สำหรับกฎหมายกระจายเสียงนั้น สิ่ง ที่คือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งสอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย นั่นคือเรื่องของสิทธิเสรีภาพ กล่าวคือ “กฎหมายการกระจายเสียง” จะต้องมีการให้หลักประกันแก่เสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนผ่านทางสื่อกระจายเสียงต่างๆ รวมถึงการให้การแสดงออกของประชาชนนั้น จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยรวมของสาธารณะโดยกฎหมายกระจายเสียงได้มีการบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 1 ว่า

“การกระจายเสียงจะต้องเข้าถึงประชาชนอย่างกว้างขวางและต้องเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด”

จากการที่มีการกำหนดเอาไว้ในเรื่องดังกล่าวผ่านทางข้อที่หนึ่งข้างต้น ที่ได้ยกตัวอย่างมาแล้วนั้น จะพบว่ากฎหมายกระจายเสียงจึงมีเนื้อหาครอบคลุมส่วนที่บังคับใช้เกี่ยวกับการกระจายเสียง NSK มหาวิทยาลัยทางอากาศและการกระจายเสียงเอกชน ดังนั้นจึงจะถือว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการกระจายเสียงดังกล่าว

ในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการพยายามที่จะสร้างสมดุลระหว่างการใช้อสื่อกระจายเสียงเพื่อการศึกษาและเพื่อความบันเทิง โดยที่มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เป็นนักศึกษาได้มีโอกาสเรียนผ่านวิทยุและโทรทัศน์เพื่อที่จะมีโอกาสได้รับปริญญาบัตรเช่นเดียวกันกับนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งการใช้ประโยชน์จากการใช้อสื่อกระจายเสียงดังกล่าวนับว่าเป็นการใช้อสื่อกระจายเสียงเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริง

นอกจากนี้แล้วข้อกำหนดต่างๆของกฎหมายกระจายเสียงที่มีปรากฏอยู่ในบรรพที่ 1 นี้ ยังมีการให้หลักประกันแก่เสรีภาพการแสดงออกผ่านสื่อกระจายเสียง โดยทำให้อสื่อกระจายเสียงมีความเป็นกลาง มีความซื่อสัตย์รวมถึงมีความเป็นอิสระในการที่จะแสดงความคิดเห็น โดยข้อกำหนดนี้มีการกำหนดให้รายการกระจายเสียงจะต้องไม่ถูกแทรกแซงหรือกำกับโดยบุคคลหนึ่งบุคคลใด เว้นแต่จะ

กระทำโดยอำนาจที่กฎหมายได้มอบให้เอาไว้แล้วแต่เพียงเท่านั้น ซึ่งข้อกำหนดข้างต้นนี้ ปรากฏผ่าน มาตราที่ 3 ของกฎหมายกระจายเสียงดังกล่าว สาเหตุของการที่มีการกำหนดข้อกำหนดเช่นนี้ เพื่อที่จะเป็นหลักประกันว่ารายการที่ออกอากาศจะต้องมีความเป็นกลางและมีประโยชน์ต่อประชาชน อีกทั้งเพื่อให้เกิดการพัฒนาในแง่ของประชาธิปไตยของประเทศ และหากเกิดกรณีอื่นใดที่มีความ ผิดปกติฝ่ายบริหารขององค์กรการกระจายเสียงและ NHK จะมีการตรวจสอบความผิดพลาด โดยมี มาตราที่ได้กำหนดเอาไว้ในการรับผิดชอบผู้ที่กระทำความผิดหรือกระทำความผิดปกตินั้นและได้มีการ กำหนดบทลงโทษเอาไว้ในบรรพอื่นอีกด้วย

บรรพที่ 2 ว่าด้วยการกระจายเสียงเอ็นเอชเค

ว่าด้วยการกระจายเสียงของมหาวิทยาลัยทางอากาศ (University of the air)

ในส่วนนี้ถือว่าเป็นส่วนที่มีการกำหนดข้อบังคับที่ถือว่าเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญให้แก่เอ็นเอช เคโดย NHK มีหน้าที่ที่จะต้องกระจายเสียงให้เข้าถึงประชาชนทั้งประเทศด้วยทัศนคติที่ผสมผสานกันทั้ง ระหว่างความทันสมัยของเทคโนโลยีและการอนุรักษ์ วัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นเอาไว้โดย รายละเอียดดังกล่าวได้มีการยึดถือเป็นหลักในการดำเนินงานของทางสถานี ซึ่งภายในประเทศญี่ปุ่น นี้ ได้มีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับรายละเอียดในเรื่องราวดังกล่าวเป็นพิเศษเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย และการควบคุมสื่อมวลชนนั้นได้ผลอย่างดีที่สุด

บรรพที่ 3 ว่าด้วยการกระจายเสียงเอกชน

ในเรื่องเกี่ยวกับการว่าด้วยการกระจายเสียงของเอกชนนี้ถือว่ากฎหมายไม่ได้เข้ามามีส่วนใน การควบคุมการดำเนินงานของพรรคเอกชนมากนักในทางตรงกันข้ามฝ่ายเอกชนถือว่ามีอิสระอย่างยิ่ง ในการที่จะดำเนินงานตามภาพของตัวเองเพราะทั้งนี้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงต่อการศึกษาจากรัฐบาล โดยถึงแม้ว่าภาคเอกชนจะมีอิสระในการดำเนินงานของตนเกี่ยวกับเรื่องของการกระจายเสียงเพียงใด แต่กฎหมายการกระจายเสียงก็ได้มีการกำหนดเอาไว้ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้าน รายการขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานของพรรคเอกชนนั้นสอดคล้อง และเข้ากันได้ดีกับเรื่องของมาตรฐาน รายการในการที่จะบังคับใช้โดยมีการบัญญัติเอาไว้ว่าผู้ชมจะต้องสามารถที่จะจำแนกออกว่าสิ่งใดคือ โฆษณาและสิ่งใดคือเนื้อหารายการโดยสถานีมีหน้าที่จัดลำดับความสำคัญ และแบ่งแยกประเทศให้มี

ความชัดเจนนอกจากนี้แล้วยังมีเรื่องเกี่ยวกับการบัญญัติข้อกำหนดเกี่ยวกับการรับเลือกตั้งทางการเมืองด้วย

สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งว่าด้วยการกระจายเสียงของพรรคเอกชนนั้นคือสถานีเอกชนถูกกำหนดโดยข้อจำกัดและข้อกำหนดในกฎหมายฉบับนี้ว่าสถานีเอกชนไม่ได้รับอนุญาตให้ทำสัญญาใดใดเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดหารายการการกระจายเสียงอันจะมีผลให้สถานีต้องออกอากาศรายการที่มาจากแหล่งเดียวซึ่ง จุดมุ่งหมายของการกำหนดข้อกำหนดดังกล่าวขึ้นคือเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการที่มี สื่อใดสื่อหนึ่งเข้ามาผูกขาด เพราะจุดประสงค์หลักของสถานีเอกชนในการกระจายเสียงนั้นจะต้องเป็นไปเพื่อที่จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้คนในท้องถิ่นหากเกิดการผูกขาดขึ้นจะทำให้ท้องถิ่นรวมถึงผู้คนไม่ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการกระจายเสียงและนำเสนอข่าวสารนั้น

นอกจากนี้แล้ว ในบรรพที่ 4 ของกฎหมายกระจายเสียงดังกล่าว มีการว่าด้วยการตั้งศูนย์ราชการ รวมถึงบรรพที่ 5 ที่ว่าด้วยเรื่องราวเบ็ดเตล็ด และบรรพสุดท้ายได้แก่ บรรพที่ 6 ว่าด้วยเรื่องของบทลงโทษที่มีการฝ่าฝืนกฎข้อบังคับที่ได้มีการวางเอาไว้ ซึ่งจากการศึกษาแล้ว จะพบว่ากฎหมายการกระจายเสียงของญี่ปุ่นมีการกำหนดเอาไว้ค่อนข้างละเอียด และครอบคลุม อย่างไรก็ตาม ก็มิได้มีเนื้อหาที่มากจนเกินไป และเป็นบทกำหนดและข้อป้องกันไม่ให้สื่อมวลชนใช้อำนาจที่ตนมีอยู่ได้ตามอำเภอใจ ในขณะที่เดียวกันก็มีการควบคุมไม่ให้รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงและสร้างความสมดุลของการใช้อำนาจของสื่อมวลชนได้เป็นอย่างดี

3.2.3.1.1.4 กฎหมายทั่วไป

การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นนั้น การกำกับดูแลส่วนหนึ่งนอกเหนือจากกฎหมายข้างต้นที่ได้กล่าวไป ยังมีกฎหมายทั่วไป อาทิ กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายสิ่งพิมพ์ ซึ่งยังมีบทบาทในการช่วยควบคุมบทบาทของสื่อมวลชนด้วย โดยในนี้ก็จะกล่าวถึงกฎหมายทั่วไปที่มีความเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ได้แก่ กฎหมายลามกอนาจาร กฎหมายหมิ่นประมาท กฎหมายสิทธิส่วนบุคคล และกฎหมายลิขสิทธิ์

3.2.3.1.1.4.1 กฎหมายลามกอนาจาร

กฎหมายลามกอนาจารของญี่ปุ่นไม่มีข้อกำหนดใดที่เป็นข้อห้ามเกี่ยวกับการแสดงออกถึงความรุนแรงทางพีการกระทำทางเพศ การข่มขืน แต่สิ่งที่ถูกห้ามเด็ดขาด

ไม่ให้มีการเผยแพร่ออกทางโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และภาพยนตร์นั้นก็คือการห้ามไม่ให้เห็นอวัยวะเพศ เพราะอวัยวะเพศ ถือว่าเป็นสิ่งที่เข้าข่ายต่อการลามกอนาจารสำหรับชาวญี่ปุ่น ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจและน่าศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง เพราะในประเทศญี่ปุ่นแต่เดิมนั้นการนำเสนอภาพที่เป็นการโป้เปลือยในลักษณะต่างๆอย่างเปิดเผยนั้น สามารถที่จะกระทำได้อย่างไร้ขอบเขต โดยอาจจะมีการเผยแพร่ภาพข่าวเหล่านั้น ผ่านทางสื่อโฆษณาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโปสเตอร์โฆษณาตามห้างสรรพสินค้า โฆษณาตามสถานที่ท่องเที่ยว โฆษณาสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเคลื่อนไหวตามแหล่งชุมชน หรือปรากฏอยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์อื่นใด ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เป็นต้น มีการเปลือยกายถ่ายแบบกันอย่างโจ่งแจ้งเปิดเผยโดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดปกติหรือผิดกฎหมายแต่อย่างใด ในประเทศญี่ปุ่น โดยมีอยู่ครั้งหนึ่งมีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางจากต่างประเทศว่าประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการเผยแพร่ภาพลามกอนาจารออกทางโทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ อย่างไม่มีกฎเกณฑ์และข้อห้ามใดๆ ทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการตระหนักและพยายามที่จะปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการลามกอนาจารในเวลาต่อมา

สำหรับประชาชนทั่วไปแล้วการที่ครอบครองสื่อสิ่งพิมพ์ที่ถือว่าเป็นสิ่งลามกอนาจารเอาไว้ นั้นไม่ถือว่าเป็นการผิดกฎหมายแต่หากมีการนำเข้าสู่สิ่งพิมพ์ต่างๆเหล่านี้กลับถูกห้ามอย่างเด็ดขาด โดยมีกฎหมายมาตรฐานศุลกากร กำหนดไว้ว่าไม่ว่าผู้ใดก็ตามมีการนำเข้าสู่สิ่งพิมพ์หรือสื่อใดก็ตามที่ถือว่าเป็นสิ่งลามกอนาจาร จะมีบทลงโทษที่กำหนดเอาไว้อย่างละเอียดและเป็นมาตรการที่ทำให้เกิดความเข้มงวดอย่างยิ่งต่อเรื่องของสื่อสิ่งพิมพ์และสิ่งลามกอนาจาร อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมารัฐบาลญี่ปุ่นได้มีการปรับตัวและปรับปรุงกฎหมายลามกอนาจารให้มีความเข้มงวดน้อยลงไปทำให้ในประเทศเริ่มมีการเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโทรทัศน์ภาพยนตร์ที่มีฉากโป้เปลือยมากขึ้น แม้แต่บางครั้งดาราดาราภาพยนตร์ก็มีการถ่ายภาพและถ่ายแบบรวมถึงทำการแสดงที่มีการเห็นอวัยวะเพศปรากฏอีกครั้งหนึ่ง

ในกรณีดังกล่าวนี้มีคดีที่น่าศึกษาที่เคยมีกรณีของบุคคลที่เป็นเจ้าของภัตตาคารแห่งหนึ่งได้นำ นิตยสารและสื่อวิดีโอเทปนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งถือว่าเป็นสิ่งลามกอนาจารโดยถูกศุลกากรปรับเงินถือเป็นบทลงโทษแต่ในเวลาต่อมา บุคคลผู้นี้ได้ยื่นฟ้องต่อศาลอุทธรณ์และได้ชนะคดี แต่ในที่สุด อย่างไรก็ตาม ในชั้นของศาลฎีกาได้มีการกลับคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์และวางหลักใหม่ กำหนดให้การนำสื่อสิ่งพิมพ์ที่ถือว่าเป็นสิ่งลามกอนาจารเข้ามาภายในประเทศนั้นล้วนแต่ถือว่าเป็นความผิดแม้การนำเข้านั้นจะเป็นการนำมาใช้เพื่อเป็นการส่วนตัวก็ตาม¹¹⁴

¹¹⁴ Anne Cooper Chen, *Mass Communication in Japan* (Ames, Iowa Iowa State University Press, 1997).

เมื่อพิจารณาดังนี้แล้วจึงพบได้ว่ากฎหมายลามก อนาจารของญี่ปุ่นไม่มีข้อห้ามเกี่ยวกับภาพที่แสดงออกถึงความรุนแรงทางเพศเพียงแต่ห้ามไม่ให้เห็นอวัยวะเพศยังเป็นการโจ่งแจ้งเท่านั้น ทำให้การควบคุมสื่อมวลชนในเรื่องดังกล่าวนี้เป็นการควบคุมที่ยังไม่เข้มงวดมากเท่ากับการควบคุมประเภทอื่น

3.2.3.1.1.4.2 กฎหมายหมิ่นประมาท

ในประเทศญี่ปุ่น การหมิ่นประมาทนับว่าเป็นความผิดทางอาญาประเภทหนึ่ง ซึ่งสิทธิเสรีภาพที่ประชาชนชาวญี่ปุ่นได้รับนั้นถือว่ามีเสรีภาพในการแสดงออกอย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ดีหากเกิดกรณีที่มีการหมิ่นประมาทเกิดขึ้น กฎหมายอาญาก็มีการให้โอกาสแก่บุคคลในการที่จะฟ้องร้องหากชื่อเสียงของตนเองมีความเสียหายจากการกระทำของสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน หรือการเผยแพร่ภาพข่าวในทางใดใดผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุก็ตาม

หากจะกล่าวถึงนิยามของการหมิ่นประมาทแล้ว Hirobe Masao ได้ให้นิยามของการหมิ่นประมาทไว้ว่า

“การหมิ่นประมาทคือการลดความน่าเชื่อถือของบุคคลในหมู่ชุมชน หรือการทำให้บุคคลได้รับการประเมินค่าด้อยลงจากเพื่อนพ้อง”¹¹⁵

ลักษณะและประเภทของการหมิ่นประมาทสำหรับชาวญี่ปุ่นนั้น มีลักษณะที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการปล่อยข่าวลือ การให้ข้อความที่ถือว่าเป็นเท็จโดยการนำเสนอข้อความหรือเผยแพร่เนื้อหาใดก็ตามเกี่ยวกับบุคคลที่สาม ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อความจริงที่ทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง หรือการนำเสนอข้อความเท็จและเผยแพร่ออกไปก็ตาม ในฐานะสื่อมวลชนจะต้องมีการคำนึงถึงจรรยาบรรณ และต้องระแวดระวังต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลที่ถูกพาดพิงถึง ในสถานการณ์สถาบันสื่อมวลชนของญี่ปุ่นการหมิ่นประมาทนั้นพบได้บ่อยอย่างทั่วไป แม้ว่าจะมีกฎหมายหมิ่นประมาทเป็นเครื่องยับยั้งไม่ให้สื่อมวลชนใช้อำนาจของตนในการหมิ่นประมาทผู้อื่นจนเกินขอบเขต และยังเป็นการ

¹¹⁵ Hirobe Masao, “Press Law in Japan” in Press Law in Modern Democracies : A Comparative Study, ed. Print Lahav (New York Longman, 1985), p. 300.

ตีกรอบให้การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นเป็นไปอยู่ในทางที่เรียบร้อยแต่ก็พบว่ายังมีกรณีของการหมิ่นประมาทเกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ

แม้ว่าจะมีการหมิ่นประมาทเกิดขึ้นอยู่เป็นครั้งคราว แต่เสรีภาพของสื่อมวลชนและเสรีภาพของประชาชนรวมถึงบุคคลที่ถูกพาดพิงถึงนั้นย่อมสมควรที่จะได้รับความสมดุลและความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน กฎหมายหมิ่นประมาทจึงเปิดโอกาส ให้บุคคลผู้ที่ถูกกล่าวถึงในทางที่เสียหายสามารถที่จะใช้สิทธิของตนในฐานะพลเมืองเรียกร้องต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกัน สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่และนำเสนอข่าวสารต่างๆก็จำเป็นที่จะต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำหรือสิ่งที่ตัวเองนำเสนอเพราะทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวได้ถือว่าเป็นตัวควบคุมไม่ให้สื่อมวลชนทำการนำเสนอข่าวสารจนเกินขอบเขตและหน้าที่ของตน

3.2.3.1.1.4.3 กฎหมายสิทธิส่วนบุคคล

สำหรับในประเทศญี่ปุ่นนั้นสิทธิส่วนบุคคลในระยะเริ่มต้นนั้นมิได้มีการให้ความสำคัญมากกว่าสิทธิและเสรีภาพส่วนอื่นแต่อย่างไรโดยสังเกตได้จากคำว่า privacy มิได้มีการให้คำนิยามอย่างเป็นทางการเป็นเฉพาะเจาะจง ดังนี้แล้วการที่สิทธิส่วนบุคคลได้รับการยอมรับจึงเพิ่มขึ้นหลังจากที่เกิดกรณีที่นักการเมืองผู้หนึ่งถูกนำเรื่องราวส่วนตัวอันเป็นเรื่องราวส่วนบุคคลไปเผยแพร่ต่อโดยไม่ได้รับอนุญาตจากการกระทำของนักเขียนผู้หนึ่งซึ่งตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาได้มีการให้ความสำคัญต่อสิทธิส่วนบุคคลมากขึ้นและได้มีการให้คำจำกัดความเอาไว้ว่า

“สิทธิส่วนบุคคล คือสิทธิทางกฎหมายและเป็นความมั่นใจว่าชีวิตส่วนตัวของบุคคลจะไม่มี การถูกเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชนโดยไร้เหตุผลที่เหมาะสม” ¹¹⁶

สิทธิส่วนบุคคลนี้ถือว่ามีสำคัญ และเป็นสิทธิที่นานาชาติโดยเฉพาะในอารยประเทศ รวมถึงประเทศผู้นำทางด้านสิทธิเสรีภาพอย่างเช่น ประเทศอเมริกา เป็นต้น ได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิส่วนบุคคลดังกล่าว การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนจะต้องมีความระมัดระวัง โดยสื่อมวลชนจะไม่สามารถนำเสนอข่าวสารโดยเปิดเผยชื่อของเหยื่อที่ตกเป็นข่าวไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำผิดจริงหรือไม่ สื่อมวลชนจำต้องมีพื้นที่ให้แก่บุคคลผู้ที่ตกเป็นข่าวโดยพื้นที่ส่วนตัวดังกล่าวนั้นจะเป็นสิ่งที่

¹¹⁶ 26 Article 17 International Covenant on Civil and Political Rights.

ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงยังคงไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนและพลเมืองควรที่จะได้รับ การที่บุคคลถูกกล่าวหาตักเตือนโดยสื่อมวลชน ไม่ว่าจะ เป็น บุคคลใดก็ตาม อาทิ บุคคลที่ป่วยเป็นโรคร้าย และเป็นโรคที่สังคมไม่ยอมรับ หรือแม้แต่เด็กและเยาวชนที่ได้กระทำความผิดไป ก็ได้มีกฎหมายสิทธิส่วนบุคคลวางข้อกำหนดในเรื่องดังกล่าวห้ามมิให้สื่อมวลชนเปิดเผยชื่อหรือภาพถ่ายของผู้ที่เป็นเด็กที่กระทำความผิดเหล่านั้น อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนญี่ปุ่นได้มีการละเมิดต่อกฎหมายดังกล่าวอยู่เป็นระยะ เพราะทั้งนี้สื่อมวลชนญี่ปุ่นถือว่าตนมีอิสระเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำข่าวอาชญากรรม โดยสื่อมวลชนได้ทำการนำเสนอข่าวตั้งแต่กระบวนการสอบสวนจนกระทั่งถึงการพิจารณาคดีเสร็จสิ้น ในเรื่องดังกล่าวนี้ได้มีการรณรงค์ในเวลาต่อมาให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวแต่เพียงข้อเท็จจริงเกิดความสมดุลและยุติธรรมต่อทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายผู้ต้องหา แม้ว่าผู้ต้องสงสัยนั้นจะกระทำความผิดจริงก็ตามแต่สื่อมวลชนยังคงต้องเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลดังกล่าวอยู่เสมอ เพื่อเป็นการเคารพต่อเสรีภาพและสิทธิอันเป็นสิ่งพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนควรที่จะได้รับ

3.2.3.1.1.4 กฎหมายลิขสิทธิ์

ในแง่ของกฎหมายลิขสิทธิ์นั้น การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนก็มีการถูกจำกัดเอาไว้บ้าง เพราะในอดีตได้มีการละเมิดต่องานลิขสิทธิ์ในหลากหลายประเภท อาทิ มีการนำผลงานของนักร้องชื่อดัง เอลวิส เพรสลีย์ (Elvis Presley) รวมถึงนักร้องคนอื่นๆ ไปเผยแพร่ต่อ ไม่ว่าจะ เป็นโดยประชาชนธรรมดาหรือสื่อมวลชนก็ตาม ได้มีการอัดเทปผลงานและมีการเผยแพร่รวมถึงวางขายงานต่างๆ เหล่านั้นในราคาที่ถูกกว่าต้นฉบับ มีการนำผลงานเพลงผลงานศิลปะที่ได้มีการสร้างสรรค์ขึ้นไปใช้ในทางก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อส่วนตนและประโยชน์ต่อกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งการทำซ้ำ การละเมิดต่อลิขสิทธิ์ที่มีผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อยู่นั้น ในอดีตเป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไข มีการละเมิดต่องานลิขสิทธิ์กันหลายวงการ โดยวงการที่ได้รับผลกระทบอย่างเด่นชัดได้แก่ วงการบันเทิงและอุตสาหกรรมการบันเทิงต่างๆ ได้มีการถูกละเมิดและนำเอางานบันเทิงที่มีผู้ได้สร้างสรรค์ขึ้นนั้นไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต

ในเวลาต่อมาจึงได้มีการกฎหมายลิขสิทธิ์เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากมีการประชุมกฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ในปีคริสต์ศักราช 1991 โดยมีการเน้นในเรื่องของการค้าและเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นหลัก กฎหมายฉบับนี้มีข้อห้ามมิให้มีการเลียนแบบ รวมถึงการจำหน่ายแถบบันทึกเสียงและวีดิทัศน์ดนตรีจากต่างประเทศเพื่อให้เจ้าของลิขสิทธิ์ผู้ที่เป็นผู้ผลิตผลงานมีส่วนในการที่จะได้รับเงินค่าตอบแทน ถือว่าเป็นค่าตอบแทนของทรัพย์สินทางปัญญาเมื่อมีผู้นำไปใช้ต่อไม่จะเป็นการนำไปใช้

ซ้ำผลิตซ้ำหรือบันทึกซ้ำก็ตาม โดยไม่ได้สนใจในจุดประสงค์และวัตถุประสงค์ของผู้ที่นำไปใช้ต่อกล่าวคือ แม้ว่าจะเป็นการนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์เป็นการส่วนตัว แต่ก็จำเป็นที่จะต้องมีการชำระค่าลิขสิทธิ์ให้แก่เจ้าของผลงานผู้ที่ผลิตสิ่งต่าง ๆ นั้นออกมา เป็นต้น

แม้ว่าจะมีกฎหมายออกมาใช้บังคับในประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับเรื่องของลิขสิทธิ์อย่างเข้มงวดมากขึ้นแต่ก็ยังพบว่าสถานะของประเทศไทยในเรื่องของการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นไม่ได้มีความแตกต่างจากประเทศไทยเท่าใดนัก ยังคงมีการละเมิดลิขสิทธิ์โดยพ่อค้านักธุรกิจและประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงได้มีนโยบายออกกฎหมายและมีโครงการรณรงค์ที่มุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักและตระหนักถึงคุณค่าของผู้ที่ผลิตงานต่าง ๆ มิให้เกิดการละเมิดต่อลิขสิทธิ์เกิดขึ้น เพื่อให้กฎหมายลิขสิทธิ์ที่ได้มีการกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ นี้ออกมาใช้ภายในประเทศญี่ปุ่นสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติสูงสุด

3.2.3.1.2 การกำกับควบคุมตนเอง

การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งนั้นคือการกำกับและควบคุมดูแลตนเอง โดยสำหรับประเทศญี่ปุ่นการกำกับดูแลตนเองนั้นถือว่าเป็นทางเลือกที่ภาคเอกชนได้เลือกเพราะทั้งนี้ เคยมีการถูกอำนาจการเมืองเข้ามาบีบบังคับในการที่แทรกแซงเป็นสิ่งที่ภาคเอกชนพยายามหลีกเลี่ยงมาโดยตลอด เพราะทั้งนี้รัฐบาลหรืออำนาจการเมืองที่เข้ามาแทรกแซงนั้นอาจส่งผลกระทบต่อกิจกรรมและธุรกิจของภาคเอกชนได้ ดังนั้นการเลือกที่จะกำกับควบคุมตนเองจึงเป็นทางเลือกที่ถือว่าเป็นทางเลือกที่ดีทางหนึ่งโดยองค์กรต่างๆจะร่วมมือกันในการออกกฎระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนดร่วมกันในส่วนที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสื่อ อาทิ กฎระเบียบในการเผยแพร่ภาพข่าว หรือสื่อสิ่งพิมพ์โฆษณาที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ยาเสพติด ต่างก็มีกฎระเบียบที่สมาคมของตนได้ออกมาจำกัด และข้อบังคับเกี่ยวกับการโฆษณาเหล่านั้นถือว่าเป็นการทบทวนข้อเรียกร้องของผู้บริโภคที่มีต่อการผลิตงานโฆษณา เป็นต้น โดยในแง่ของสื่อมวลชนนั้นการกำกับควบคุมดูแลตนเองอาจมีด้วยกันได้หลายทาง ได้แก่สมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นเอ็นเอชเค และ เอ็มเอบี รวมถึงองค์กรกำกับดูแลสื่อชนิดอื่นๆ อาทิ องค์กรกำกับดูแลสื่อหนังสือพิมพ์ และ นิตยสาร องค์กรกำกับดูแลสื่อภาพยนตร์ องค์กรดูแลกำกับแผ่นเสียง เป็นต้น

3.2.3.1.2.1 สมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น (NSK)

สมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นนั้นเกิดขึ้นในเดือนกรกฎาคม 1946 โดยเกิดจากการประกันในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนภายใต้รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นที่เกิดขึ้นในปีนั้น โดยสมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นหรือ ชื่อ Japan newspaper publishers and editors Association หรือ NSK มีการประกาศหลักการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยได้รับอิทธิพลมาจาก Canons of Journalist ของอเมริกา เมื่อครั้งเริ่มต้นในการประกาศใช้หลักการวิชาชีพแห่งหนังสือพิมพ์นั้น คณะกรรมการฝ่ายญี่ปุ่นยังไม่พอใจหลักการที่ได้ถูกร่างขึ้น ในเวลาต่อมาจึงได้มีการร่างหลักการชุดใหม่ขึ้นโดยอ้างอิงจากหลักการแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของสหรัฐอเมริกาซึ่งถือว่าเป็นการประกาศจุดยืนว่า หนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์จำพวกนี้มีบทบาทอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนประเทศ ญี่ปุ่นซึ่งถือว่าเป็นประเทศประชาธิปไตย มีการพยายามให้เกิดความสันติสุข รวมถึงคงไว้ซึ่งเสรีภาพอันเป็นหลักในการขับเคลื่อนประเทศและเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนพึงมี และหนังสือพิมพ์จะต้องมีมาตรฐานจรรยาบรรณในการ เผยแพร่ข่าวสารนำเสนอข่าวสารและสร้างงานของตนเองโดยถือว่าเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่และจำเป็นที่จะต้องได้รับความสำคัญอย่างสูง

สำหรับหลักการแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของประเทศญี่ปุ่นนั้นมียุ่ด้วยกันทั้งสิ้น 7 บทโดยถือว่าเป็นแนวทางชี้้นำการดำเนินงานของสื่อมวลชนญี่ปุ่นมาโดยตลอด และหน้าที่หลักของสมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นคือ เป็นไปเพื่อที่จะสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในบรรดาหมู่สื่อมวลชน ดังนั้นจึงต้องมีการกำกับดูแลควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจของสื่อมวลชนและการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐานจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ เพื่อที่จะตรวจว่ามีสิ่งใดที่เป็นการขัดต่อจริยธรรมของสื่อมวลชนหรือขัดต่อหลักการของวิชาชีพหนังสือพิมพ์หรือไม่ หากพบว่ามีสิ่งใดไม่สมควรก็จะมีการส่งเรื่องดังกล่าวไปให้คณะกรรมการดูแลและพิจารณาว่าเรื่องดังกล่าวควรมีทางออกของปัญหาเช่นว่าอย่างไร นอกจากนี้แล้วสมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นยังมีการกำหนด “หลักแห่งจรรยาบรรณของการโฆษณา” รวมถึง “หลักปฏิบัติว่าด้วยการจัดจำหน่ายขึ้น” เพื่อที่จะขจัดปัญหาที่ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ของสื่อมวลชนญี่ปุ่นอันว่าด้วยเกี่ยวกับการโฆษณาให้หมดสิ้นลงไป

สมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นถือว่าเติบโตภายในระยะเวลาอันรวดเร็วมีสมาชิกกว่า 166 ราย และมีโครงสร้างองค์กรที่แข็งแกร่ง มีประธานองค์กรคณะกรรมการอำนวยการซึ่งทำหน้าที่ในการกำหนดและวางแผนงานนโยบายโดยมีแนวคิดและวัตถุประสงค์รวมถึงการปฏิบัติงานอย่างเข้มข้น เพื่อที่จะทำหน้าที่ในการกำกับดูแลตนเองและสื่อมวลชนให้เดินตามรอยของการปฏิบัติงานภายใต้

จริยธรรมขององค์กร และเป็นไปตามจรรยาบรรณที่ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.2.3.1.2.2 NHK (Japan Broadcasting Corporation) และ NAB

นอกเหนือจากการที่มีสมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นในการกำกับควบคุมดูแลตนเองถึงเกี่ยวกับเรื่องของการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนแล้ว ยังได้มีการจัดตั้ง NHK (Japan Broadcasting Corporation) และ NAB (The National Association of Commercial Broadcasters in Japan) โดย NHK เป็นองค์กรที่มีลักษณะพิเศษกล่าวคือถือเป็นนิติบุคคลโดยไม่หวังผลกำไรทางธุรกิจโดยถือว่าเงินที่ลงทุนไปนั้นเป็นเงินบริจาคเพื่อสังคม โดยนิติบุคคลที่ปรากฏชื่ออันมีฐานะเป็นเจ้าของ NHK แต่เพียงในนามแต่ไม่มีสิทธิ์เรียกร้องส่วนแบ่งผลกำไรได้ ดังนี้แล้วการดำเนินงานทั้งหมดจึงอยู่ในมือของรัฐบาล แต่ภายในเวลาต่อมาได้มีการปรับโครงสร้างของ NHK ใหม่โดยมีกฎหมายการกระจายเสียงเกิดขึ้นและได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการกระจายเสียงรวมถึงภาระหน้าที่ของ NHK มีการจัดตั้ง NHK ให้เป็นองค์กรกระจายเสียงสาธารณะควบคู่ไปกับการกระจายเสียงภาคเอกชนของญี่ปุ่นโดย NHK มีหน้าที่เผยแพร่รายการ กระจายเสียงในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา วัฒนธรรม ด้านบันเทิง เป็นต้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะยกระดับวัฒนธรรมของชาติญี่ปุ่นให้มีความก้าวหน้าถ้าเทียบอารยประเทศ และเพื่อให้ประชาชนภายในประเทศได้รับความรู้สาระความบันเทิง และรวมถึงความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตน

โครงสร้างและการบริหารงานของ NHK นั้นจะมีคณะกรรมการ การอำนวยการทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายต่างๆของ NHK ขึ้นชื่อว่าเป็นตัวแทนความคิดของประชาชน โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการการอำนวยการกลางขึ้นซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่จะใช้ประสบการณ์ของตนเองอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นตัวแทนทางด้านวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม การบันเทิง การอุตสาหกรรม เป็นต้น ทำหน้าที่ในการกำหนดและวางนโยบายโดยดำเนินงานด้วยความเที่ยงตรงและยุติธรรม นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งของผู้ตรวจสอบอันทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหารต่างๆ โดยยึดหลักให้ NHK มีอิสระในการดำเนินงานไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลและแรงกดดัน จากรัฐบาลหรือฝ่ายการเมืองหรืออำนาจทางการเมือง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ในปี 1989 NHK ได้มีการตั้งบริษัทขึ้นมาอีก 29 บริษัทย่อยเรียกว่า NHK Affiliates ทำหน้าที่ในการสร้างกิจกรรมขึ้นมาสนับสนุน NHK เพื่อให้ NHK สามารถแบกรับภาระหน้าที่ในฐานะองค์กรการกระจายเสียงสาธารณะได้อย่างดียิ่งขึ้น โดยมีการแบ่งออกเป็น กลุ่มกระจายเสียง กลุ่มธุรกิจเสริม

กลุ่มบริการสาธารณะ และกลุ่มผลประโยชน์ของพนักงาน โดยบริการชนิดต่างๆของ NHK นั้นมีการให้บริการที่แตกต่างกันออกไปหลากหลายบริการได้แก่ การแพร่ภาพทางโทรทัศน์ด้วยคลื่นวีเอชเอฟ ผ่านทางช่องทั่วไปและช่องการศึกษา เพื่อเผยแพร่ความรู้และการศึกษาโดยเฉพาะโดยมีรายการสอนภาษาต่างประเทศ รายการสำหรับเด็กเล็ก รายการสำหรับเยาวชน รวมถึงผู้ด้อยโอกาสและแม่บ้านต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่โทรทัศน์ผ่านดาวเทียมตรงสู่บ้านออกอากาศ 24 ชั่วโมง รวมถึงการเผยแพร่คลื่นผ่านทางวิทยุเอเอ็มและวิทยุเอฟเอ็มรวมถึงวิทยุคลื่นสั้นต่างๆ

นอกจากนี้แล้ว การผลิตรายการโทรทัศน์ของ NHK ก็ได้มีการพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะช่วงชิงเรตติ้งกับโทรทัศน์ของสถานีเอกชนช่องอื่นๆ โดยรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมและมีคะแนนนิยมผ่านจากการวัดเรตติ้งสูงสุดของ NHK คือ “รายการข่าว” ซึ่ง NHK เน้นภาพลักษณ์ของรายการข่าว คือรายการข่าวของตนต้องมีความน่าเชื่อถือ มีสารประโยชน์ และรายงานข่าวด้วยความซื่อตรงรวดเร็ว ฉับไว โดยมีฝ่ายผลิตรายการที่ทำหน้าที่สร้างสรรค์ผลิตงานต่างๆออกมาอีก 9 แผนก ได้แก่ แผนกเหตุการณ์ปัจจุบันทำหน้าที่ในการผลิตงานข่าวออกมา แผนกรายการสำหรับครอบครัว แผนกรายการสำหรับโรงเรียน แผนกรายการสำหรับวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนชาวญี่ปุ่นเห็นคุณค่าของประวัติศาสตร์ ศาสนา และศิลปะเชิงลึกของประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีแผนกรายการวิทยาศาสตร์ แผนกละครโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการผลิตละครโทรทัศน์ที่ครอบคลุมและหลากหลาย มีการผลิตละครประวัติศาสตร์ยุคโบราณติดต่อกันเป็นซีรีส์ ซึ่งถือว่าเป็นละครที่สร้างสรรค์ให้คนในญี่ปุ่นมีความซาตินิยมต่างๆรวมถึงมีการผลิตแผนกรายการบันเทิง แผนกรายการดนตรีและการแสดงบนเวทีเพื่อที่จะนำเสนอข่าวสารและงานทางด้านบันเทิง

การควบคุมคุณภาพของ NHK นั้นจะต้องเป็นไปตามกำหนดและข้อบังคับของมาตรฐานรายการของกฎหมายการกระจายเสียง ดังนั้น NHK จึงได้มีการร่างมาตรฐานรายการกระจายเสียงในประเทศเกิดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการควบคุมรายการอีกทั้งยังเป็นการกำกับและควบคุมดูแลการนำเสนอข่าวสารรวมถึงการนำเสนอเนื้อหาและแพร่ภาพต่างๆ โดยในการทำงานตรวจสอบเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพของรายการต่างๆนั้น NHK มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านรายการขึ้นเพื่อที่จะทำหน้าที่ในการดูแลข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานรายการหรือผังรายการที่ได้มีการวางเอาไว้ โดยรายการทั้งหมดที่ได้ออกอากาศจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และการผลิตรายการต่างๆเพื่อออกอากาศภายในประเทศญี่ปุ่นนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับความเห็นชอบและการพิจารณาอย่างถ่วงถ่วงจาก คณะกรรมการที่พิจารารายการ ซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นร่วมกันช่วยตรวจสอบรายการต่างๆได้ผ่านการแสดงความคิดเห็นมายังเจ้าหน้าที่ของ NHK เป็นการลด

ช่องว่างระหว่างการดำเนินงานของคณะกรรมการและประชาชน โดยมีการจัดตั้งสำนักงานตรวจพิจารณารายการ ซึ่งมีสำนักงานและสาขากระจายไปตามเขตต่างๆ โดยดูแลและตรวจสอบรายการทุกประเภทที่ได้มีการออกอากาศทางโทรทัศน์ในประเทศญี่ปุ่น

ในเรื่องของมาตรฐานรายการสำหรับการออกอากาศทั้งภายในและภายนอกประเทศนั้น เนื่องจาก NHK เป็นองค์กรนิติบัญญัติในตัวเองจึงได้มีการออกหนังสือคู่มือมาตรฐานรายการขึ้นมา เรียกว่า programs standard handbook มีการร่าง Standards Of Domestic Broadcast Program ขึ้น เพื่อใช้ในการปฏิบัติควบคุมดูแลการดำเนินงานของ NHK มาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการจัดตั้ง “สมาคมผู้ประกอบการกระจายเสียงเอกชน” (National Association of Commercial Broadcasters) หรือ NAB เกิดขึ้น โดยทำหน้าที่ในการดูแลกำกับการกระจายเสียงภายใต้ข้อบังคับของ “มาตรฐานการกระจายเสียง” (Broadcasting Standards) และมีการให้นำหนักรวมถึงดูแลวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการรายงานข่าวที่จำเป็นจะต้องรายงานด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง รวมถึงดูแลรายการบันเทิงที่เกิดขึ้น ให้ดำเนินภายใต้ความสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์แก่ผู้ชมรายการ โดยทั่วไป รวมถึงดูแลความเจริญก้าวหน้าของวัฒนธรรมและการศึกษาผ่านทางรายการที่ออกอากาศ และรายการเหล่านั้นจะต้องส่งประโยชน์ต่อเยาวชนและเด็กที่ได้รับชม อีกทั้งยังต้องมีความซื่อสัตย์ ดำเนินงานด้วยความเที่ยงธรรมและมีมาตรฐานอีกด้วย

โดยการดำเนินงานต่างๆทั้งหมดนี้ มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐานรายการ” โดย NAB ขึ้น เพื่อที่จะทำหน้าที่ในการสอดส่องดูแล สังเกตการณ์ความเป็นไปของรายการต่างๆที่เกิดขึ้น ว่ารายการที่ออกอากาศนั้นมีรายการใดที่ออกอากาศภายใต้การหลีกเลี่ยงหรือไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่จัดตั้งโดย NAB และ NHK หรือไม่ เพื่อคุณภาพของรายการที่ดีกว่า มีคุณภาพที่ดีขึ้น และการจัดตั้งคณะกรรมการต่างๆเหล่านี้ ยังมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนสมาชิกกันเข้ามาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดขององค์กร และเพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานต่างๆ โดยเฉพาะเป็นการควบคุมการใช้อำนาจหน้าที่ของสื่อมวลชนให้อยู่กับความสมเหตุสมผล เป็นถูกต้อง เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

3.2.3.1.2.3 องค์กรกำกับดูแลสื่อชนิดอื่นๆ

นอกเหนือจากการกำกับดูแลสื่อมวลชนด้วยกฎหมาย และการกำกับดูแลควบคุมสื่อมวลชนด้วยตัวเองแล้ว ยังพบว่าในประเทศญี่ปุ่นนั้น มีองค์กรกำกับดูแลสื่อชนิดอื่นๆเกิดขึ้น

อีก อันได้แก่ องค์กรกำกับดูแลสื่อหนังสือและนิตยสาร องค์กรกำกับดูแลสื่อภาพยนตร์ และองค์กรกำกับดูแลสื่อแผ่นเสียง โดยจะสามารถอธิบายและยกตัวอย่างให้เห็นได้ดังต่อไปนี้

3.2.3.1.2.3.1 หนังสือและนิตยสาร

ในด้านของสื่อหนังสือและนิตยสารนั้น มีการจัดตั้ง “สมาคมหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ดำเนินตามหลักการที่มีการวางไว้ นั่นคือ “หลักจรรยาบรรณของสื่อสิ่งพิมพ์” (Code of Ethics of Publication) ซึ่งนอกจากสมคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นที่ได้เกิดขึ้นแล้วนั้น ยังมี “สมาคมนิตยสารญี่ปุ่น” อีกด้วย โดยทำหน้าที่ในการควบคุมกันเองของสื่อประเภทหนังสือและนิตยสาร ซึ่งในเวลาต่อมานั้น มีการออก “หลักจรรยาบรรณของการจัดจำหน่ายหนังสือพิมพ์” (Code Of Ethics for the Distribution Of Publications) ซึ่งออกโดยสมาคมการจัดจำหน่ายหนังสือพิมพ์อีกด้วย

การดำเนินงานของหนังสือและนิตยสารนี้ ยังมีการควบคุมและการกำกับดูแลตัวเองผ่านทาง “สมาพันธ์ผู้จำหน่ายปลีก” (National Retail Federation) โดยมี “หลักจรรยาบรรณแห่งการจัดจำหน่ายสิ่งพิมพ์” (Code of Ethics for the sales of Publication) ซึ่งจากการที่มีการจัดตั้งองค์กรต่างๆมากมายเกิดขึ้นนี้ ถือว่าหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ รวมถึงนิตยสาร ต่างก็ล้วนแต่มีแนวทางในการนำเสนอข่าวสารของตนเอง ที่อยู่ภายใต้การควบคุมและการกำกับดูแลโดยองค์กรกำกับดูแลสื่อข้างต้นอยู่ ทำให้การนำเสนอข่าวสารหรือเผยแพร่สิ่งใดก็ตามในประเทศญี่ปุ่น จะมีการควบคุมการกำกับดูแลอยู่เสมอเพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อทั้งผู้อ่าน ผู้บริโภค และรวมถึงในมุมมองของผู้ผลิตข่าว หรือผู้นำเสนอข่าวสารเองก็ยังคงต้องยึดหลักและเดินตามรอยของจรรยาบรรณที่ได้มีการวางเอาไว้เบื้องต้นอีกด้วย

3.2.3.1.2.3.2 ภาพยนตร์

แต่เดิมในยุคของก่อนสงครามโลกได้มีการจัดตั้ง “กฎหมายภาพยนตร์” ขึ้น เป็นสิ่งที่ควบคุมสื่อภาพยนตร์ในยุคก่อนสงคราม หากแต่ในเวลาต่อมาเมื่อเสร็จสิ้นยุคของสงครามลงได้มีการยกเลิกกฎหมายภาพยนตร์ดังกล่าว และมีการร่างข้อบังคับและกฎเกณฑ์ใหม่ขึ้นมา นั่นคือ “หลักจรรยาบรรณในการผลิตภาพยนตร์” โดยนำมาใช้เพื่อควบคุมผู้สร้างภาพยนตร์ด้วยกัน มีการจัดตั้งคณะกรรมการในชื่อ “คณะกรรมการผลิตภาพยนตร์” เพื่อดูแลการปฏิบัติรวมถึงดูแลเกี่ยวกับการกระทำงานให้เป็นไปตามหลักจรรยาบรรณในการผลิตภาพยนตร์ โดยถือว่าปัจจุบันนั้น หลักจรรยาบรรณที่ใช้ควบคุมภาพยนตร์เป็นหลักใหม่ มีการร่างโดยองค์กรที่เรียกว่า “องค์กร

คณะกรรมการรักษาไว้ซึ่งจรรยาบรรณแห่งภาพยนตร์” หรือที่เรียกกันทั่วไปในญี่ปุ่นว่า “เออิริน” (eirin)

“องค์กรคณะกรรมการรักษาไว้ซึ่งจรรยาบรรณแห่งภาพยนตร์” นี้ทำหน้าที่คล้ายกันกับกองเซ็นเซอร์ที่ปรากฏในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย โดยทำหน้าที่ตรวจสอบและตรวจตราฉากที่มีความรุนแรงหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับทางเพศ อันเป็นการกระทำอันอนาจารหรือลามก โดยหากภาพยนตร์เรื่องใดมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงหรือฉากลามกอนาจารก็จะมีการตรวจสอบโดยคณะกรรมการดังกล่าวและมีการพิจารณาเป็นรายๆ ไปถึงการออกอากาศเนื้อหาต่างๆ เหล่านั้น

3.2.3.1.2.3.3 แผ่นเสียง

ในปีคริสต์ศักราช 1953 มีการจัดตั้งสมาคมแผ่นเสียงญี่ปุ่นและมีการสร้างมาตรฐานการผลิตแผ่นเสียง (Record Production Standards) เพื่อดำเนินงานให้เป็นที่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของสมาคมแผ่นเสียงญี่ปุ่น กล่าวคือการเผยแพร่แผ่นเสียงหรือเพลงต่างๆ ควรที่จะต้องคำนึงถึงเยาวชนและเด็กทั่วไปให้มีเนื้อหาที่เหมาะสม ไม่เป็นการยั่วแหย่และส่งผลเสียต่อเยาวชน โดยมีการปรับปรุงแก้ไขมาตรการดังกล่าวให้มีความเข้มข้นและได้ผลใช้บังคับจริงจังมากขึ้นในปี 1970 และมีการควบคุมการดำเนินงานขององค์กรให้เป็นที่ไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะให้มีการดูแลและตรวจสอบเนื้อหาของเพลงที่ปรากฏผ่านสื่อต่างๆ ออกไป ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการดังกล่าวได้สังเกตเห็นว่าเพลงและเนื้อหาต่างๆ ที่ปรากฏผ่านเพลงนั้นมีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นและเยาวชน จึงสมควรที่จะต้องมีการควบคุมเพื่อให้เด็ก วัยรุ่น และเยาวชนได้รับการฟังเพลงอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีความเหมาะสมต่อทั้งวัยวุฒิและต่อตนเอง

3.2.3.1.3 การกำกับโดยสังคม

สำหรับประเทศญี่ปุ่นนั้นการควบคุมกำกับดูแลการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนถือว่าเป็นไปตามรูปแบบของประเทศที่เป็นประชาธิปไตยประเทศหนึ่ง โดยในประเทศสังคมเสรีนิยมและประชาธิปไตยนั้นการที่สื่อมวลชนควบคุมกันเองจากภายในถือว่าเป็นหลักประกันที่ทำให้สื่อมวลชนมีทั้งสิทธิและเสรีภาพรวมถึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยหากเกิดกรณีที่มีการควบคุมตนเองหรือการควบคุมจากภายในไม่ได้ผล จะมีกรณีการตรวจสอบและการควบคุมจากภายนอกอีกชั้นหนึ่ง โดยทั้งนี้การควบคุมจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละ

ประเทศ โดยในนี้ประเทศญี่ปุ่นมีการกำกับควบคุมการดูแลนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนโดย สมิชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชนและพลังอิสระของผู้บริโภค ดังจะอธิบายได้ต่อไปนี้

3.2.3.1.3.1 สมิชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชน (FCT)

สมิชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชนหรือ FCT เป็นองค์กรที่มีการดำเนินงานมา อย่างยาวนานและต่อเนื่อง มีผลและมีพลังต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบรายการและเนื้อหาของสื่อ โดย การจัดตั้งสมิชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชนนี้ได้จัดตั้งโดย “มิโดริ ซูซูกิ” (Midori Suzuki) ซึ่งเคยเป็น นักหนังสือพิมพ์มาก่อน โดยในปี 1977 ได้มีการจัดตั้งสมิชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชนขึ้น ในระยะแรก นั้นมีสมาชิกอยู่ไม่มาก แต่ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 100 คนทุกคนล้วนแต่เป็นอาสาสมัครการทำงาน ภายใตสมิชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชน จึงไม่มีเงินเดือนเป็นผลตอบแทน โดยมีการดำเนินงานและการ จัดสัมมนาเกี่ยวกับการเรียนรู้สื่ออย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง โดยมีการรายงานข่าวของสื่อรวมถึงการ กระทำและผลงานต่างๆของสื่อมวลชนในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้สมาชิกและคณะกรรมการได้ร่วม ระดมความคิดและมีการเปิดให้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวโดยยึดถือหลักตามแนวของประเทศต้นแบบ ประชาธิปไตยอย่างเช่นสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ การที่จะจัดตั้งสถานีสักแห่งหรือสองแห่งควรที่จะให้ ประชาชนได้มีส่วนร่วมและมีโอกาสเข้าถึงได้ง่าย แต่อย่างไรก็ดีในประเทศญี่ปุ่นนั้นไม่ได้มีสถานีดังเช่น ในสหรัฐอเมริกา การจัดตั้งสมิชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชนนี้จึงเป็นการจัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์โดยหวัง ที่จะให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อและไม่ให้สื่อมวลชนใช้อำนาจที่ตนมีอย่างเกินขอบเขต เป็นการดูแลและ กำกับควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนด้วยวิธีที่ประนีประนอม และละมุนละม่อม

สมิชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชนนี้มีการจัดตั้งและมีการให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านทาง หลักสูตรของอาจารย์ซูซูกิมาโดยตลอดในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการรณรงค์ไม่ให้ประชาชนถูก สื่อปิดล้อมและเป็นการเพิ่มทักษะให้แก่ประชาชนในการที่จะสามารถวิพากษ์วิจารณ์สื่อมวลชนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการประกาศทัศนะ 7 ประการ เกี่ยวกับกฎบัตรว่าด้วยสิทธิของผู้ชม โทรทัศน์ suzuki ได้แก่

1. ผู้ผลิตควรจะต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่ารายการของตนเผยแพร่ออกไปไม่แต่เพียง เฉพาะให้ชาวญี่ปุ่นรับชมเท่านั้น แต่ยังเป็นการเผยแพร่โดยที่ชาวต่างชาติสามารถที่จะรับชมได้ด้วย ดังนั้นการไหลอย่างเสรีของข่าวสารจึงเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนทุกคนควรต้องตระหนัก

2. ประชาชนทุกคนควรที่จะมีสิทธิและเสรีภาพในการพูด รวมถึงการเข้าถึงสื่อมวลชน แม้ว่า ในปัจจุบันนั้นเสียงของคนกลุ่มน้อยและผู้ด้อยโอกาสยังคงไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควร แต่ใน

อนาคตควรที่จะต้องมีการรณรงค์เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับสิทธิและเสรีภาพในการพูดและการเข้าถึงสิ่งอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

3. ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะรับรู้ในเรื่องราวต่างๆในสังคม ไม่มีเพียงแต่ที่จะต้องรับรู้เฉพาะเรื่องราวของผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคมหรือเหตุการณ์ประจำวันแต่เพียงเท่านั้น แต่โทรทัศน์ยังมีหน้าที่หลักในการที่จะต้องนำเสนอข่าวสารให้มีความครอบคลุมกว้างขวางและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในนี้มุมด้านอื่นๆด้วย

4. ประชาชนสามารถที่จะได้ตอบความคิดและแสดงความคิดเห็นของตนต่อรายการโทรทัศน์ต่างๆ โดยการที่จัดตั้งแล้วรวมตัวกันเป็นสมัชชานี้เพื่อที่จะส่งเสียงของประชาชนทุกคนไปยังสื่อมวลชนหรือผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อให้ตระหนักรู้และรับฟังเสียงของประชาชนและนำไปพัฒนาต่อเพื่อรายการที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์แก่สังคมอย่างแท้จริง

5. ประชาชนทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กและเยาวชน มีสิทธิในรายการที่เป็นคุณภาพและรายการที่มีประโยชน์ต่อสังคม

6. ประชาชนทุกคนควรได้รับการฝึกหัดให้ดูรายการด้วยการใช้ความคิด ใฝ่หมั่นสมอง ฝึกวิพากษ์วิจารณ์ เพราะทุกคนล้วนแต่มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงวิพากษ์วิจารณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในแง่ของการแสดงความคิดเห็นนี้จะทำให้สื่อที่มีความระแวดระวัง และ นำเสนอข่าวสารในสิ่งที่ดี

7. สาธารณะชนสมควรอย่างยิ่งในการที่จะมีส่วนร่วมและมีสิทธิมีเสียงในการเลือกประธานและคณะผู้อำนวยการบริหารของ NHK เพื่อให้คลื่นวิทยุนี้เป็นคลื่นสำหรับสาธารณะชน และเป็น การดำเนินงานเพื่อคนหมู่มากและเพื่อประโยชน์ในสังคม

3.2.3.1.3.2 พลังอิสระของผู้บริโภค

นอกจากสมัชชาโทรทัศน์เพื่อประชาชนแล้ว การกำกับดูแลการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนโดยสังคมอีกทางหนึ่งนั่นคือ “พลังอิสระของผู้บริโภค” โดยจุดเริ่มต้นเกิดจากการที่คุณแม่บ้านลูกสามรายหนึ่งชื่อ “อิซาโกะ นาคาโอะ” ได้ทำการเลือกหนังสือการ์ตูนเล่มหนึ่งให้แก่บุตร โดยให้บุตรเลือกจากรูปหน้าปกที่มีรูปเด็กสาวตาโตน่ารัก ซึ่งชื่อหนังสือคือ “เทพธิดา” (Angel) แต่เมื่อได้มีการซื้อหนังสือเล่มนี้กลับไปพบว่าภายในของหนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่ขัดแย้งกับรูปหน้าปกอย่างรุนแรง เพราะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของตัวการ์ตูนอย่างลามกอนาจาร ทำให้ นาคาโอะ ได้รวมตัวกับกลุ่มแม่บ้านเพื่อที่จะจัดการและต่อสู้กับการ์ตูนลามกวมถึงสื่อลามกที่

แสดงออกในรูปแบบของสื่อเพื่อเด็กประเภทนี้ โดยพลังอิสระของผู้บริโภคกลุ่มเริ่มต้นกลุ่มนี้ทำให้สำนักพิมพ์ หลายสำนักพิมพ์ได้ตระหนักถึงเรื่องราวดังกล่าวและได้ร่วมมือกันติดฉลากหนังสือเพื่อผู้ใหญ่บนหน้าปกหนังสือเพื่อเป็นการแบ่งแยกประเภทอย่างชัดเจน ว่าหนังสือประเภทใดเหมาะสมสำหรับเด็กหรือหนังสือประเภทใดเหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตามก็เกิดปัญหาตามมาเพราะมีกลุ่มคนจำนวนไม่น้อยไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าวของสำนักพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทุนด้วยตนเอง เพราะว่า การกระทำเช่นว่า เป็นการทำให้ยอดขายของสำนักพิมพ์ได้รับผลกระทบ

อย่างไรก็ดี ยังมีการเรียกร้องให้มีฉลากอีกหลายประเภท เช่นหนังสืออันตราย หรือการ์ตูนต้องห้าม พิมพ์แจกให้แก่ร้านหนังสือ นอกจากนี้แล้วในแง่มุมมองของสื่อโฆษณายังได้มีการพยายามรณรงค์ให้เลิกขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามตู้จำหน่ายเครื่องดื่มทั่วไป เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดและวัยรุ่นก่อเหตุต่างๆอันเนื่องมาจากสุรา ถือว่าเป็นการกระทำที่พลังอิสระของผู้บริโภคได้คาดหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นต่อสังคม และเป็นการควบคุมการแสดงออกและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนอีกทางหนึ่งนั่นเอง

3.2.3.2 ข้อจำกัดเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในญี่ปุ่น

3.2.3.2.1 ข้อจำกัดด้านจรรยาบรรณของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น

การนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในญี่ปุ่นนั้น มีผู้วิพากษ์วิจารณ์กันว่าสื่อมวลชนญี่ปุ่นไม่มีความหลากหลายในการนำเสนอข่าวสาร โดยเฉพาะผู้บริหารของสื่อขนาดใหญ่ทุกวันนี้ได้มีการทำนโยบายรวมถึงดำเนินงานต่างๆร่วมกับเป็นสมาชิกที่ปรึกษาของรัฐบาล ซึ่งทำให้เกิดข้อสงสัยว่าผู้บริหารของสื่อต่าง ๆ นั้น เป็นตัวแทนของสื่อของตนเองหรือเป็นตัวแทนของรัฐบาล ซึ่งความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างสื่อมวลชนและรัฐบาลที่มีขึ้นนั้น ทำให้ประชาชนและนักวิชาการจำนวนมากเกรงกลัวว่าจะมีการแทรกแซงอำนาจการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน โดยรัฐบาลเพราะทั้งนี้รัฐบาลเป็นผู้ให้ใบอนุญาตแก่สถานีโทรทัศน์ทำให้รัฐบาลอาจจะมีอำนาจในการที่จะกดดันหนังสือพิมพ์ได้โดยง่าย

เมื่อเกิดข้อพิพาทวิจารณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจรรยาบรรณของสื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งที่ถูกนำมาพูดถึงอย่างกว้างขวาง ในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาได้มีการเรียกร้องให้มี “คณะกรรมการอธิการบริหารการกระจายเสียง” ที่เป็นอิสระเหมือนกับ FCC (Federal Communicatuib Commission) ของ

สหรัฐอเมริกา เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารการกระจายเสียงที่เป็นธรรมให้แก่สื่อมวลชน นอกจากนี้ยังมีการสลับหมุนเวียนตำแหน่งของผู้บริหารสื่อมวลชนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหนังสือพิมพ์เข้าไปเป็นผู้บริหารในเชิงธุรกิจต่างๆเกิดขึ้น เป็นประเด็นที่ผู้อำนวยการรวมถึงผู้บริหารของบริษัทในเชิงธุรกิจต่างๆอาจมีผลประโยชน์ส่วนตัวข้องแวะกับสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อโฆษณาต่างๆ ทำให้การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอาจจะดำเนินไปโดยไม่ถูกควบคุมภายใต้จรรยาบรรณของสื่อมวลชน อีกทั้งยังมีประเด็นในการเรียกร้องให้ผู้เขียนข่าวเปิดเผยชื่อตัวเองเช่นเดียวกันกับในประเทศตะวันตก โดยวิธีดังกล่าวนี้อาจส่งเสริมความเป็นวิชาชีพของนักข่าวแต่ละคน เพื่อให้ นักข่าวแต่ละคนรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้นำเสนอข่าวออกไปรวมถึงเป็นการรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอข่าวของตนต่อไปในเวลาข้างหน้าด้วย

ประเทศญี่ปุ่นถือว่าเป็นประเทศประชาธิปไตยที่มีการให้ความเคารพต่อเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการแข่งขันทางธุรกิจในประเทศจึงเป็นการแข่งขันที่สูงทำให้ประชาชนและสังคมมีการจับตามองการปฏิบัติงานของสื่ออย่างละเอียด แม้ในระยะเวลาหลังสื่อมวลชนญี่ปุ่นจะมี ข้อวิพากษ์เกี่ยวกับการกระทำของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารทั้งจากในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น แต่ได้มีการพยายามที่จะปรับปรุงจรรยาบรรณของสื่อให้เป็นรูปธรรมอยู่เสมอ มีข้อวิจารณ์เกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กรสื่อที่ได้ขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมยักษ์ใหญ่จนมีความใกล้ชิดกับสถาบันการเมืองมากเกินไป ข้อวิจารณ์ดังกล่าวนี้เป็นทัศนคติความเห็นของคนในสังคมและคนหนุ่มมากที่ได้มีต่อสื่อมวลชน ดังนั้นแล้วการปฏิบัติงานและการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในภาพรวมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเดินตามจรรยาบรรณของสื่อ ซึ่งจรรยาบรรณของสื่อมวลชนในญี่ปุ่นนั้นถือว่าเป็นจรรยาบรรณเช่นเดียวกันกับที่ต่างประเทศได้มีการนำมาปรับใช้

สำหรับจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวสารนั้นในประเทศญี่ปุ่นมีการให้ความสำคัญ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การนำเสนอข่าวสารจะต้องมีความเที่ยงตรงและมีความเป็นภาวะวิสัยในการรายงานข่าว กล่าวคือ ข่าวที่นำเสนอควรที่จะต้องนำเสนอในส่วนของข้อเท็จจริง มีเหตุมีผล มีความสมดุลกัน ในกรณีที่เกิดข้อเท็จจริงหลายแง่มุม สื่อจำเป็นที่จะต้องนำเสนอให้ครบทุกแง่มุมโดยปราศจากอคติและความรู้สึกส่วนตัว เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสในการตัดสินใจและบริโภคข่าวสารด้วยตนเอง

2. ประชาชนมีสิทธิในการที่จะรับรู้ข่าวสาร โดยประชาชนมีสิทธิที่จะชั่งน้ำหนักว่าข่าวใดสมควรที่จะรับรู้และการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนจะต้องเคารพต่อความเป็นส่วนบุคคล โดย

จะต้องมีการให้เกิดความสมดุลกันระหว่างความเป็นส่วนตัวบุคคลของผู้ที่ถูกนำเสนอข่าวสารและความต้องการบริโภคข่าวสารของประชาชนทั่วไป

3. การได้มาซึ่งข้อมูลของนักข่าวหรือผู้สื่อข่าวบางครั้งไม่สามารถที่จะเปิดเผยคุณลักษณะของแหล่งข่าวได้ เพราะอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของแหล่งข่าว รวมถึงครอบครัวของแหล่งข่าว ดังนั้นนักข่าวจึงจำเป็นที่จะต้องมีการบรรณาธิการไม่ละเมิดต่อสิทธิของผู้ที่เป็นแหล่งข่าว ในขณะเดียวกันจะต้องมีความเหมาะสมและความสมดุลกันระหว่างการปกปิดแหล่งข่าวกับการเปิดเผยแหล่งข่าวให้มาในสถานะที่เหมาะสม เพราะทั้งนี้หากมีการปิดแหล่งข่าวมากเกินไปอาจทำให้เกิดข้อสงสัยและความคลางแคลงใจของประชาชนผู้ที่เสพข่าวได้ว่าข่าวนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

4. การประกอบอาชีพเป็นนักสื่อสารมวลชนนั้นจะต้องไม่มีการกระทำที่ผิดหลักจริยธรรม อาทิ การรับสินบนหรือรับใต้โต๊ะ รวมถึงของขวัญจากแหล่งข่าว และของขวัญใดที่มีมูลค่ามากเกินไป นักข่าวหรือนักสื่อสารมวลชนก็ควรที่จะปฏิเสธ เพื่อป้องกันผลเสียนั้นในอนาคตที่อาจจะตามมาได้

5. นักสื่อสารมวลชนหรือผู้สื่อข่าวไม่ควรที่จะใช้อิทธิพลของตนในฐานะของการเป็นนักข่าวในการปฏิบัติหน้าที่หรือในระหว่างการใช้ชีวิตส่วนตัว เพราะทั้งนี้นักข่าวจำเป็นที่จะต้องบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข่าวสารนั้น คือให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด หากมีการใช้อิทธิพลของความเป็นนักข่าวของตนในปริมาณที่เกินกว่าความพอดี อาจจะทำให้เกิดผลเสียตามมาในภายหลัง

6. การนำเสนอข่าวสารของนักข่าวหรือนักศึกษามวลชนจะต้องพิจารณาถึงความมั่นคงของชาติ เศรษฐกิจ นำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและเป็นประโยชน์แก่สาธารณะชน อย่างไรก็ตามการถูกแทรกแซงโดยรัฐบาลหรือขั้วอำนาจทางการเมืองก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่นักข่าวจำเป็นที่จะต้องพึงระวัง เพราะหากมีการแทรกแซงขั้วอำนาจทางการเมือง อาจจะทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารที่ไม่เป็นจริงหรือเป็นข่าวสารที่ผ่านการกรองมาจากฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายขั้วอำนาจทางการเมืองนั้นๆ แล้ว ทำให้การนำเสนอข่าวและการบริโภคข่าวสารอาจจะเกิดการบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้

นอกจากนี้ ยังมีจรรยาบรรณสื่อสารมวลชนสากล 23 ข้อ¹¹⁷ ที่ประเทศญี่ปุ่นนำหลักการนี้มาใช้ด้วยเช่นกัน ได้แก่

¹¹⁷ http://km.rubber.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=5758:2012-10-12-07-31-48&catid=130:2012-07-06-06-50-02&Itemid=1

1. ต้องกระทำตนให้อยู่ในขอบเขตของความเหมาะสมมีเกียรติ (The bounds of decency)
2. ไม่สร้างข่าวขึ้นเอง (Do not attempt to make news)
3. ต้องเสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ผู้รับสาร (The truth and the whole truth)
4. ไม่ก้าวล่วงสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น (Do not to invade the private rights)
5. ไม่บังคับบุคคลให้พูด (Do not to force individuals to speak)
6. ซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่ต่อสู้เพื่อสังคม (Play fair with a person against whom derogatory charges)
7. ซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่นำมากล่าวถึงในคอลัมน์ (Play fair with persons quoted in its columns)
8. รักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว (Keep the confidence of its news sources)
9. ไม่ปิดบังอำพรางข่าวที่นำเสนอ (Do not suppress news)
10. ไม่ควรขายข่าว ขายคอลัมน์เพื่อเงิน หรือความพอใจส่วนตัว (Do not "sell" its news columns for money or courtesies)
11. ละเว้นจากการเข้าร่วมพรรคการเมือง (Refrain from allowing party politics)
12. ต้องบริการคนส่วนรวม มิใช่บริการคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Serve the whole society, not just one "class")
13. ช่วยต่อสู้และปราบปรามอาชญากร (Fight and discourage crime)
14. ต้องเคารพ และช่วยผดุงกฎหมายบ้านเมือง (Must respect and aid the law and the courts)
15. สร้างความสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชน (Seek to build its community)
16. ไม่ทำลายความสัมพันธ์ระหว่างญาติและเพื่อนของผู้อื่น (Not injure the relatives and friends)
17. คำนึงว่าการหย่าร้าง การฆ่าตัวตายนั้น เป็นปัญหาสังคมสิ่งหนึ่งไม่ควรเสนอข่าวไปในเชิงไม่สุภาพ (To recognize divorce, suicide as an unfortunate social problem)
18. อย่ากล่าวโจมตีคู่แข่ง (Do not attack on competitive)
19. อย่าหัวเราะเยาะความวิกลจริต จิตทรมาน หรือพลาดโอกาสของบุคคล (Do not ridicule the insane or the feeble-minded or misfortunes)

20. เคารพนับถือวัด โบสถ์ เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ของบุคคล (Respect churches, nationalities and races)
21. หน้ากีฬาควรเขียนถึงทุกๆ คน (Sports page is written for everybody)
22. แก้ไขข้อผิดพลาดที่พบในทันที (Be prompt in correcting errors)
23. จำไว้ว่าข่าวที่นำเสนอ นั้น มีเยาวชนชายหญิงอ่านด้วย (Remember that the new is read by young boys and girls)

3.2.3.2 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท

ในประเทศญี่ปุ่น การนำเสนอข่าวสารการแพร่ภาพของสื่อมวลชนมีกรณีที่มีต่อการก้าวล่วงต่อการหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไป โดยกฎหมายญี่ปุ่นเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือจากการถูกหมิ่นประมาทนี้ สามารถที่จะฟ้องร้องเอาต่อผู้ที่กระทำการประมาทต่อตนได้ ซึ่งหากเกิดการกระทำใดก็ตามที่เป็นการดูหมิ่นหรือดูแคลนต่อชื่อเสียงของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่ว่าจะกระทำต่อบุคคลนั้นในสถานที่ใดก็ตาม ถือว่ามีการเข้าข่ายหมิ่นประมาท โดยบทลงโทษของกฎหมายหมิ่นประมาทของประเทศญี่ปุ่นนั้นพิจารณาจากกรณีที่เคยเป็นคดีที่ถูกพิพากษาโดยศาลจะพบว่า ค่าเสียหายที่ศาลสั่งให้จำเลยชดใช้แก่โจทก์นั้นมีมูลค่าที่ต่ำมาก

“การหมิ่นประมาท” ตามประมวลกฎหมายญี่ปุ่นนั้นหมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ใส่ความต่อบุคคลที่สามโดยการหมิ่นประมาทนั้นอาจจะทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ได้รับความดูหมิ่นต่อเกียรติยศของตน

การหมิ่นประมาทยังหมายความรวมถึงการดูหมิ่นซึ่งหน้า อันเป็นการที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยมุ่งหวังให้บุคคลนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกดูแคลน ถือว่าผู้นั้นเป็นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งการดูหมิ่นหรือการหมิ่นประมาทผู้อื่นนั้น อาจจะมีการหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยการเผยแพร่เอกสาร ภาพวาด การระบายสี ภาพยนตร์ หรือวิธีอื่นใด อาทิ การเผยแพร่แผ่นเสียงเผยแพร่ข้อความรูปภาพอันถูกบันทึกไว้ หรือเป็นการเผยแพร่อักษรที่ได้บันทึกผ่านทาง การปิดประกาศ ถือว่าเป็นการหมิ่นประมาทโดยโฆษณา

ในประเทศญี่ปุ่นนั้นเมื่อมีกรณีการหมิ่นประมาทเกิดขึ้นศาลมักจะพิพากษาลงโทษจำเลยผู้กระทำการหมิ่นประมาทนั้น มีกรณีที่น่าสนใจและมีความแตกต่างกันออกไป ดังจะศึกษาได้จากกรณีหมิ่นประมาทคดีตัวอย่างต่อไปนี้

3.2.3.2.2.1 กรณีหมิ่นประมาทคดีตัวอย่าง

กรณีหมิ่นประมาทที่ถือว่าเป็นคดีที่ขึ้นชื่อได้แก่ “คดีอื้อฉาวลอสแอนเจลิส” (Los Angeles Scandal) เกิดจากการที่นาย คาซุโยชิ มิอูระ นักธุรกิจพร้อมภรรยาถูกปล้นชิงทรัพย์ โดยคนร้ายขณะที่เดินทางไปพักผ่อนที่ลอสแอนเจลิสในปี 1981 ตัวเหตุการณ์ครั้งนั้นคนร้ายได้ทำการยิงศีรษะของภรรยาของนักธุรกิจรายนี้ได้รับบาดเจ็บสาหัส ส่วนตัวเองถูกยิงที่บริเวณขา ในเวลาต่อมา มิอูระได้นำภรรยาที่กำลังอยู่ในระหว่างการรักษาและมีอาการบาดเจ็บสาหัสนั้นเดินทางกลับประเทศ ญี่ปุ่นด้วยเที่ยวบินพิเศษ ประชาชนทั่วไปได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมากกับกรณีดังกล่าวนี้ แต่ภายในเวลาหลังจากนั้นไม่นานได้มีนิตยสารรายสัปดาห์ “ชูคัง บุนซุน” (Shukan Bunshun) ได้ตีแผ่เบื้องหลังของคดีดังกล่าวนี้ จนพบว่ามิอูระเป็นผู้ได้จ้างวานมือปืนให้สังหารภรรยาของตนเองหวังที่จะรับเงินประกันชีวิต นายมิอูระถูกสื่อมวลชนเขียนนำเสนอข่าวดังกล่าวนี้จนหมดเปลือกด้วยถ้อยคำที่รุนแรงหยาบคายและล่วงละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวอย่างยิ่ง มีการลงรายละเอียดถึงกรณีที่เกิดการวางแผนมาก่อนเบื้องต้น โดยมีการตีแผ่ว่านายมิอูระได้เคยเกลี้ยกล่อมผู้หญิงคนหนึ่งให้รอบคอบภรรยาของเขาแล้วในลอสแอนเจลิสก่อนหน้านั้น และมิอูระมีความสัมพันธ์กับแก๊งมาเฟีย เป็นผลให้นายมิอูระถูกศาลสั่งจำคุกตลอดชีวิต

จากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้มีมิอูระได้ทำการยื่นฟ้องดำเนินคดีต่อสื่อมวลชนในข้อหาหมิ่นประมาท และทำลายชื่อเสียงของตนโดยได้ยื่นฟ้องถึง 230 รายด้วยกัน โดยในหลายคดีศาลได้ทำการตัดสินให้มิอูระชนะคดี อาทิ ศาลได้พิพากษาให้หนังสือพิมพ์ซันเคอิ ชดเชยค่าเสียหายแก่นายมิอูระเป็นจำนวนเงิน 1,000,000 เยน อันเนื่องมาจากสำนักพิมพ์ดังกล่าวได้มีการกล่าวหาและพาดหัวข่าวถึงนายมิอูระว่านายมิอูระคือ “ผู้ที่ในปีศาจจำแลงสมควรต้องถูกตัดสินประหารชีวิต”

นอกจากนี้ยังเคยมีกรณีที่หญิงสาวผู้หนึ่งถูก สื่อมวลชนเขียนข่าวนำเสนอว่าหญิงสาวผู้นี้เป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังของการฆาตกรรมสามีซึ่งเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียง โดยหนังสือพิมพ์หลายฉบับได้พาดหัวข่าวอย่างละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวแม้จะยังไม่มีการพิจารณาพิพากษาตัดสินสิ้นสุดโดยศาลออกมา แต่สื่อมวลชนได้มีการพาดหัวข่าวอย่างรุนแรง อาทิ “บ้ำระห่า เจ้าหญิงตระกูลเก่าแก่และสูงส่งฆ่าสามีตัวเอง” สร้างความเสื่อมเสียแก่ผู้ถูกกล่าวหา เป็นต้น

จากกรณีหมิ่นประมาทคดีตัวอย่างนี้ พบว่าประเทศญี่ปุ่นยังคงให้โอกาสแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในการที่จะยื่นฟ้องต่อศาลว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีหมิ่นประมาท อย่างไรก็ดี การชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนั้นมีผู้สังเกตว่าศาลได้ชดเชยในอัตราที่มีมูลราคาต่ำมาก และเป็นประเด็นที่น่าสนใจกล่าวคือสื่อมวลชนญี่ปุ่นยังคงนำเสนอข่าวสาร

โดยการพาดหัวข่าวอย่างรุนแรงโดยคาดหวังที่จะให้เกิดยอดขายต่อหนังสือพิมพ์ต่อสำนักข่าวของตน โดยหลายครั้งเป็นการละเมิดต่อบุคคลผู้ที่ถูกกล่าวหา และเป็นการไม่เคารพต่อจรรยาบรรณของการเป็นสื่อมวลชน

3.2.3.2.3 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

3.2.3.2.3.1 ความหมาย และนิยามของการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

การล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลนั้นประกอบด้วย การเขียนข้อมูลหมิ่นประมาทหรือการดูถูกดูหมิ่น ดูแคลน ทำให้บุคคลอื่นเสื่อมเสียชื่อเสียงผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อโซเชียลมีเดียบนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือการปลอมแปลงข้อมูลส่วนบุคคลนั้นถือว่าการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลทั้งสิ้น อาทิ การเผยแพร่ภาพส่วนบุคคลการเผยแพร่คลิปส่วนตัว ก็นับว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเช่นเดียวกัน

สำหรับประเทศญี่ปุ่นนั้น กฎหมายยังคงมิได้ให้นิยามที่ชัดเจนถึงคำว่า “สิทธิส่วนบุคคล” มีแต่เพียงการตีความจากนักวิชาการหลากหลาย อาทิ

“สิทธิส่วนบุคคล คือ เรื่องราวในชีวิตส่วนตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งการนำเรื่องราวชีวิตส่วนตัวหรือข้อมูลของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนอันจะเป็นผลทำให้เกิดความเสียหายต่างๆตามมา ถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล”¹¹⁸

3.2.3.2.3.2 กรณีตัวอย่างของการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

ข้อจำกัดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นถือว่าเป็นข้อจำกัดที่สำคัญ ทำให้การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นจะต้องนำเสนออยู่เพียงแต่ภายในขอบเขต โดยจะต้องมีความระมัดระวังไม่ให้ล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ใดก็ตาม ทั้งนี้เพราะญี่ปุ่นถือว่าเป็นสังคมที่มีการให้ความสำคัญกับกลุ่มมากกว่าตัวบุคคล อย่างไรก็ตาม กรณีที่เกิดขึ้นอาจจะทำให้พิจารณาได้ว่าสิทธิส่วนบุคคลบุคคลนั้นอาจจะไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควรในมุมมองของคนในประเทศของตนเอง

¹¹⁸ Hirobe Masao, 1985. “Press Law in Japan” in Press Law in Modern Democracies : A Comparative Study. 315-318. edited by Print Lahav. New York : Longman

สำหรับชาวต่างประเทศที่ได้มีโอกาสสัมผัสต่อชาวญี่ปุ่นและได้ไปเยือนประเทศญี่ปุ่นนั้นจะพบว่าชาวญี่ปุ่นมีการเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดีมีกรณีต่างๆมากมายที่แสดงให้เห็นว่าชาวญี่ปุ่นเป็นชาติที่ให้ความสำคัญต่อสิทธิส่วนบุคคล อาทิ กรณีที่นักท่องเที่ยวถ่ายรูปติดชาวญี่ปุ่นที่กำลังใช้ชีวิตส่วนตัวโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต เป็นที่ไม่พอใจแก่ชาวญี่ปุ่น หรือกรณีที่ชาวญี่ปุ่นจะใช้ชีวิตกันโดยไม่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลกัน เห็นได้จากการขึ้นรถสาธารณะในประเทศ เช่น รถไฟ เป็นต้น จะไม่มีการคุยกันด้วยเสียงอันดังอันจะเป็นการรบกวนการใช้ชีวิตส่วนตัวของผู้อื่น เป็นต้น

อย่างไรก็ดีการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนถือว่าเป็นประเด็นที่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนทั่วไปนักในเรื่องของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล กล่าวคือนักวิชาการชาวญี่ปุ่น อิโต ได้แสดงทัศนะในเรื่องดังกล่าวนี้ว่าคำว่าส่วนตัวไม่มีคำศัพท์ในภาษาญี่ปุ่นที่มีนัยยะตรงกัน ในทางปฏิบัติจึงพบได้ว่าปัญหาร้ายแรงประการหนึ่งของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารคือมีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรงระหว่างสื่อด้วยกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดกรณีที่มีการแข่งขันเพื่อที่จะต้องทำรายได้ให้แก่สำนักพิมพ์ของตนหรือสำนักข่าวของตน สื่อมวลชนจึงพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสารโดยที่ไม่ได้เคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนทั่วไป ปัญหาร้ายแรงที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้พบได้ทั่วไปในสังคมดังจะยกตัวอย่างได้ ดังนี้

อุบัติเหตุแผ่นดินไหว หรืออุบัติเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นนั้น ยกตัวอย่างเช่น เมื่อแผ่นดินภูเขาไฟฟูจิเกิดดาเคะ ในเมืองนางาซากิบนเกาะคิวชูได้ทำการปะทุไฟเถ้าถ่านขึ้นมาอย่างรุนแรงขึ้น ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากมายรวม 50 ศพ มีนักข่าวที่ไปเฝ้าดูภูเขาไฟอีก 16 คนโดยไม่มีการป้องกันแต่อย่างใด ทำให้เกิดกรณีวิจารณ์จากชาวญี่ปุ่นและประชาชนทั่วไปว่านักข่าวได้พยายามเสี่ยงชีวิตเข้าไปเพื่อที่จะให้ได้ภาพที่ดีที่สุดโดยที่ไม่ได้สนใจหรือเคารพต่อคำเตือนที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ว่าบุคคลสามารถที่จะเข้าไปในเขตดังกล่าวได้ถึงเพียงใด การกระทำของนักข่าวดังกล่าวนี้เป็นการนำเสนอข่าวสารของผู้ที่เสียชีวิตโดยที่ไม่ได้มีการระแวดระวังถึงการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทำให้เป็นประเด็นที่สื่อมวลชนญี่ปุ่นส่วนใหญ่ต้องใส่ใจและควรต้องตระหนักในเวลาต่อมาว่าการนำเสนอข่าวสารจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความปลอดภัยและเคารพ สิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นด้วย

จากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ นักข่าวได้สัมภาษณ์ถึงญาติของผู้เสียชีวิตในประเด็นที่มีความอ่อนไหวต่อครอบครัวของผู้เสียชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ถามว่า ครอบครัวผู้เสียชีวิตรู้สึกอย่างไรหรือผู้ใกล้ชิดวางแผนอย่างไรต่อไปกับชีวิตของตน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลนี้เป็นกรล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล โดยประชาชนมีข้อพิพาท และข้อวิจารณ์ว่าสื่อมวลชนใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ของสื่อมวลชนไปในทางที่ไม่เหมาะสม เป็นการใช้อิทธิสิทธิ์ของการเป็นสื่อมวลชนรุกล้ำเข้ามาในพื้นที่

ส่วนตัวของประชาชนทั่วไปทำให้ประชาชนมีความไม่พอใจต่อการปฏิบัติงานของนักข่าวจำนวนมาก โดยการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลนี้ถือว่าเป็นกรณีที่ไม่เหมาะสมและทำให้บุคคลอื่นๆ ที่ถึงแม้ว่าจะมิได้รับผลเสียจากการนำเสนอข่าวสารครั้งนี้เกิดความรู้สึกไปในทิศทางเดียวกันว่านักข่าวและนักสื่อสารมวลชนกำลังใช้อำนาจของตนที่มีไปในทางที่ผิด และการนำเสนอข่าวสารของนักสื่อสารมวลชนเริ่มเอนเอียงไปในทางของการแสวงหาข่าวฉาวและข่าวที่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่นมานำเสนอ เพื่อที่หวังผลทางธุรกิจคือให้มีผู้ซื้อหนังสือพิมพ์ของตน นิตยสาร วารสาร หรือมีผู้บริโภคลูกสื่อของตนมากกว่าสื่ออื่นซึ่งเป็นการกระทำที่นักวิชาการส่วนใหญ่ ให้ความเห็นและมีการแสดงความกังวลและเป็นห่วงต่อเรื่องนี้ยิ่งยที่สุด

3.2.3.2.4 ข้อจำกัดเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจาร

ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งที่ทำกรกำกับดูแลมิให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารและใช้อำนาจของตนไปในทางที่ผิดจนเกินไป คือข้อจำกัดเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจาร โดยในเรื่องของการควบคุมสื่อมวลชนมิให้นำเสนอเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจารนี้ได้มีกฎหมายลามกอนาจาร ออกมาบังคับใช้โดยปรากฏดังต่อไปนี้

มาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น วางหลักไว้ว่า

“ห้ามมิให้สื่อมวลชนทุกประเภทเผยแพร่ภาพลามกอนาจารผ่านทางสิ่งของตนเอง”

มีการให้คำนิยามสามคำที่กฎหมายยังไม่ได้ตีความเอาไว้อย่างเด่นชัดนักโดยศาสตราจารย์ ฮา มาตะ ดังนี้

“อ้อบซีน” (obscene) เป็นสิ่งอนาจาร อุจาด การแสดงออกทางเพศอย่างโจ่งแจ้งโดยไม่มีอะไรปิดบัง รวมถึงการนำเสนอความรุนแรงผ่านสื่ออีกด้วย โดยถือเป็นข้อห้ามที่ร้ายแรงที่สุดในบรรดาสิ่งลามกทุกประเภท เพราะมีความอนาจารอยู่อย่างครบถ้วน

“พอร์โน” หรือ “ฮาร์ดคอร์ พอร์โนกราฟี” (Hard-core Pornography) คือ การร่วมเพศ การร่วมรักโดยผ่านการแสดงออกกิจกรรมทางเพศ ระหว่างชายหญิง ชายชาย หรือหญิงหญิง รวมถึงการร่วมรักกับสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตอื่นด้วย

“นู้ด” (Nude) เป็นการโป๊เปลือยธรรมดา ซึ่งกฎหมายญี่ปุ่นไม่ได้มีการห้ามการนำเสนอสิ่งนี้ไม่ได้มีความรุนแรงเทียบเท่ากับสองคำแรก

สำหรับข้อจำกัดเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจารนี้ เมื่อเกิดกรณีการฟ้องร้องกันเกิดขึ้น สื่อมวลชนมักจะอ้างมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญ 21 มาปกป้องตนเองให้รอดพ้นจากการต้องรับผิด โดยมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 21

1. เสรีภาพในการชุมนุม เสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม ตลอดจนเสรีภาพในการพูด การพิมพ์ และการแสดงออกอย่างอื่น ล้วนได้รับการรับรอง

ซึ่งอย่างไรก็ดี รัฐบาลญี่ปุ่นก็มีการผ่อนคลายความเข้มงวดของกฎหมายอนาจารลงไป โดยภาพยนตร์ในประเทศเริ่มมีการผลิตสื่อที่มีความโป๊เปลือยออกมา อีกทั้งมาตรฐานของสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ยังลดน้อยถอยลงไป โดยในยุคหนึ่ง โดยเฉพาะยุคก่อนสงคราม ได้มีการวางแผนอย่างเข้มงวดมิให้ประชาชนได้เสพสื่อลามก หรือมิให้สื่อใดๆก็ตามนำเสนอภาพข่าว หรือข้อความอันเป็นการลามกอนาจาร แต่ในเวลาต่อมา เมื่อมีการลดหย่อนผ่อนคลายความเข้มงวดลงไป สื่อก็เริ่มกลับมานำเสนอข่าวสารและภาพข่าวที่มีความลามกอนาจารอีกครั้งหนึ่ง

3.2.4 สิทธิเสรีภาพของนักแสดงในประเทศญี่ปุ่น

3.2.4.1 การให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดง ในประเทศญี่ปุ่น

3.2.4.1.1 แนวความคิดเบื้องต้น

แนวความคิดเบื้องต้นของการให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดงในประเทศญี่ปุ่นนั้น เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการให้ความสำคัญในแง่ของการคุ้มครองลิขสิทธิ์สิทธิของผู้สร้างสรรค์ โดยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่นปรากฏออกมาต่างๆไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองลิขสิทธิ์งานพิมพ์ งานนาฏกรรม หรืองานดนตรีกรรม ซึ่งในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นต้นมา เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลทางด้านกฎหมายมาจากประเทศแถบตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายแพ่งอาญาที่ได้รับอิทธิพลมาจากฝรั่งเศส เยอรมนี หรือรัฐธรรมนูญที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประเทศต่างๆเหล่านี้ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องของสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ทำให้มีการคุ้มครองในเรื่องของลิขสิทธิ์ อาทิ การคุ้มครองงานวรรณกรรม และศิลปกรรม เป็นต้น

อย่างไรก็ดีงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรมต่างๆ จะได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณชนได้จำเป็นต้องมีตัวกลางในการสื่อสารออกไปนั่นก็คือ นักแสดง นักร้อง ศิลปินต่างๆ ทำให้เกิดกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงหรือศิลปินต่างๆเหล่านี้ โดยในระยะแรกนั้นการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงจะเป็นการคุ้มครองในแง่ของการแสดงต่างๆ ซึ่งการแสดงที่จะได้รับการคุ้มครองนั้นจะเป็นการแสดงสด แต่ต่อมาเมื่อมีความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีมากขึ้น ได้มีการบันทึกการแสดงต่างๆอยู่ในรูปแบบของวีดิทัศน์ วีดีโอ ประเทศบันทึกการแสดงสดต่างๆเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในสถานที่สาธารณะหรือสถานที่ส่วนตัวทำให้เกิดแนวคิดการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงขึ้นมา

ในประเทศญี่ปุ่นนั้นจากการที่มีการพัฒนาในเรื่องของเทคโนโลยีมากขึ้น ส่งผลกระทบต่ออาชีพนักแสดงกล่าวคือ ทำให้มีผู้ใช้ประโยชน์หรือหาประโยชน์จากการแสดงของนักแสดง และนำงานต่างๆเหล่านั้นไม่ผลิตซ้ำเพื่อหาประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องทำให้เริ่มมีการพัฒนาแนวความคิดและเกิดวิวัฒนาการของการคุ้มครองสิทธินักแสดงขึ้น จากการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวมีผลต่อรายได้ของนักแสดง ส่งผลให้มีการว่าจ้างการแสดงสดน้อยลง เพราะประชาชนทั่วไปได้รับชมการแสดงต่างๆผ่านทางเทปบันทึกภาพมากขึ้น การแข่งขันต่างๆที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดความไม่ยุติธรรมหรือผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม โดยนักแสดงนั้นหมายความถึงศิลปิน นักร้อง นักดนตรี อีกด้วยเพราะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดงานตามเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงานและตนเองก็ได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานต่างๆเหล่านั้น เมื่อมีการเห็นความสำคัญของอาชีพดังกล่าวการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงจึงเกิดขึ้นโดยเป็นไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของนักแสดง ศิลปิน นักร้อง นักดนตรี นักเต้น เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจากงานแสดงของนักแสดงเหล่านั้น

นอกจาก การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในแง่ของการปกป้องผลงานเป็นการเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ของนักแสดง การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงยังหมายความรวมถึงการคุ้มครองสิทธิอันเป็นสิทธิ์พื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดเอาไว้ให้กับประชาชนที่เป็นบุคคลสัญชาตินั้นๆนั้นทุกคน โดยปัจเจกชนแต่ละคนย่อมควรที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ไม่ว่าจะเป็นการปกครองด้านทรัพย์สินความเป็นมนุษย์ของนักแสดง ความเสมอภาค การรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่นักแสดงเป็นปัจเจกชน ไม่ว่าจะเป็นการหมิ่นประมาทหรือการละเมิดที่เกิดขึ้น นักแสดงซึ่งถือว่าเป็นประชาชนคนหนึ่งย่อมสมควรที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่างๆเหล่านั้น เพราะทั้งนี้ รัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นก็ได้มีการกำหนดและบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของ

ประชาชนทั่วไป แสดงก็ถึงว่าเป็นปัจเจกชนและประชาชนคนหนึ่งก็ย่อมสมควรที่จะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิ์เหล่านั้นเช่นกัน

3.2.4.1.2 จุดยึดถือสำหรับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

มีการร่างสนธิสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตซึ่งบันทึกเสียงขึ้นเพื่อที่จะดำเนินการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตซึ่งบันทึกเสียงให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีประสิทธิภาพอีกด้วย โดยผลกระทบจากการที่มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีสื่อสารต่างๆ มากขึ้น สนธิสัญญาฉบับนี้จะทำหน้าที่ในการให้เกิดความสมดุลระหว่างสิทธิของนักแสดงและสิทธิของผู้ผลิตซึ่งบันทึกเสียง ให้มีความสมดุลกันกับผู้บริโภคทั้งในแง่ของผลประโยชน์ของสาธารณะและการศึกษา การวิจัยต่างๆ

โดยสนธิสัญญาฉบับนี้เป็นสนธิสัญญาที่ต่อเนื่องมาจากประเทศที่มีผลที่ต่ออนุสัญญาโรม 1961 และการคุ้มครองที่เกิดขึ้นภายใต้สนธิสัญญานี้จะไม่มีผลต่อความเสียหายหรือผลต่อความคุ้มครองของลิขสิทธิ์ของวรรณกรรมหรือศิลปะกรรมในทางใดๆก็ตาม โดยมีจุดยึดถือคือ สนธิสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตซึ่งบันทึกเสียงได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องให้ความคุ้มครองตามสนธิสัญญากับนักแสดง โดยผู้ที่ได้รับการคุ้มครองนั้น นอกจากจะต้องเป็นคนชาติของประเทศสมาชิกที่ได้รับสิทธิ์ในฐานะนักแสดงแล้ว จะต้องมีความสัมพันธ์ที่กำหนดไว้ตามอนุสัญญาโรมอีกด้วย

3.2.4.1.3 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

ต้องคุ้มครองนักแสดงนั้นจะต้องเป็นไปตามหลักคนชาติ โดยหลักคนชาติไม่มีสนธิสัญญากำหนดเอาไว้ในประเทศสมาชิกที่ต้องปฏิบัติต่อคนชาติของประเทศสมาชิกอื่น ซึ่งคุณสมบัติตามมาตรา 3(2) ของสนธิสัญญานี้ และสิทธิได้รับค่าตอบแทนตามมาตรา 15 ของสนธิสัญญาจะเป็นข้อผูกพันแก่ประเทศสมาชิกโดย ได้มีการแก้ไขปรับปรุงอนุสัญญาโรมเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสารยุคใหม่ ซึ่งเป็นการช่วยทำให้การทำซ้ำตัดแปลงงานแสดงด้วยการใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกการแสดงนั้นมีความง่ายมากขึ้น โดยอนุสัญญาโรมไม่สามารถให้ความคุ้มครองครอบคลุมถึงสื่อต่างๆหลายชนิด ก็ได้มีการปรับปรุงอนุสัญญาเกิดขึ้น

การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงนั้นจำเป็นจะต้องพิจารณานักแสดงก็ถือว่าเป็นประชาชนที่เป็นปัจเจกชนคนหนึ่ง การที่จะได้รับการคุ้มครองจากแสงย่อมต้องได้รับการคุ้มครอง

รวมถึงการรับรองทั้งด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะเนื่องมาจากนักแสดงก็นับว่าเป็นปัจเจกชน โดยสิทธินักแสดงจะได้รับการรับรอง ได้แก่การรับรองทางด้านความเป็นปัจเจกชน ตามหลักปัจเจกชนนิยม โดยไม่ว่านักแสดงจะประกอบอาชีพใดก็ตาม ถือว่ามีสถานะเดียวกันกับประชาชนคนธรรมดาทั่วไป เพราะถือว่าทุกคนนั้นมีความเสมอภาคในกฎหมาย การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนจึงเป็นการรับรองว่านักแสดงนั้นมีความเท่าเทียมกันกับประชาชนทั่วไป ไม่ได้มีความเหลื่อมล้ำหรือมีสถานะใดใดที่สูงกว่าในทางกฎหมายหรือในทางสังคม ดังนั้นการเคารพต่อนักแสดงจึงจำเป็นที่ต้องเคารพในฐานะเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และไม่ล่วงละเมิดต่อสิทธิที่มนุษย์คนหนึ่งพึงมี

3.2.4.1.4 คำจำกัดความของคำว่า “นักแสดง” ในประเทศญี่ปุ่น

คำจำกัดความคำว่านักแสดงนั้นสำหรับในประเทศญี่ปุ่นนักแสดงหมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นผู้แสดง นักร้อง ศิลปิน นักดนตรี นักเต้น หรือบุคคลที่แสดง ร้อง กล่าว พากย์ หรือแสดงตามบทในลักษณะการแปลความหรือการแสดงในลักษณะใดในงานวรรณกรรม งานศิลปกรรม หรือการแสดงพื้นบ้าน

นอกจากนี้แล้วองค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (WIPO) ได้มีการแก้ไขคำจำกัดความคำว่านักแสดงตามมาตรา 3 ของอนุสัญญาโรมเพื่อขยายความคุ้มครองแก่นักแสดงที่ไม่ได้แสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม โดยในปัจจุบันนี้ ประเทศต่างๆรวมถึงประเทศญี่ปุ่นได้มีการขยายความคุ้มครองให้แก่นักแสดงที่ไม่ได้แสดงงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม เพราะเนื่องจากในช่วงเวลาที่ผ่านมาเกิดการเกิดปัญหาเกี่ยวกับการตีความเรื่องของคำจำกัดความของนักแสดง ทำให้ยากต่อการตีความว่าผู้ใดสมควรที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองในเรื่องดังกล่าว

3.2.4.1.5 ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

ระยะเวลาในการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงนั้นจะขอแบ่งออกเป็นการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในแง่ของการแสดงและการคุ้มครองสิทธินักแสดงในแง่ของความเป็นปัจเจกชนและคนชาติของประเทศนั้นนั้น

ได้มีการกำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในแง่ของนักแสดงในฐานะที่เป็นผู้ผลิตผลงานต่างๆโดย The Model Law โดยกำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงมีระยะเวลา 20 ปี

นับจากวันสุดท้ายของปีนี้ทำการแสดง ซึ่งข้อบังคับนี้ได้มีการกำหนดเอาไว้แล้วปรากฏชัดแจ้งในอนุสัญญาโรม

ในขณะที่เมื่อพิจารณาถึงนักแสดงในแง่ของความเป็นปัจเจกชนแล้วนักแสดงย่อมได้รับการคุ้มครองสิทธิของตนไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองสิทธิในเรื่องของการประกอบอาชีพ เสรีภาพในชื่อเสียง เกียรติยศ เสรีภาพส่วนบุคคล เสรีภาพในชีวิตส่วนตัว หรือการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น ย่อมได้รับความคุ้มครองตลอดระยะเวลาที่มีสภาพบุคคล ไม่มีจุดกำหนดสิ้นสุดของระยะเวลาในการคุ้มครอง

3.2.4.1.6 การบังคับใช้สิทธิของนักแสดง

สิทธิของนักแสดงที่จะได้รับการคุ้มครองนั้น ได้มีการกำหนดเอาไว้ในแง่ของการที่นักแสดงมีฐานะเป็นผู้ผลิตและเป็นสื่อกลางในงานศิลปกรรมและงานวรรณกรรม โดยมีปรากฏไว้ในอนุสัญญาโรม ว่าการกระทำดังต่อไปนี้จะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง

1. การแพร่เสียง หรือแพร่ภาพต่อสาธารณชน รวมถึงการแสดงที่ยังไม่มีการแพร่เสียงหรือภาพที่ได้ทำการบันทึกมาก่อน
2. การบันทึกการแสดงที่ยังไม่ได้มีการบันทึกมาก่อน
3. การทำสำเนาจากสิ่งบันทึกเฉพาะ กับบันทึกที่ไม่ได้รับการอนุญาต หรือการทำซ้ำสิ่งบันทึกที่มีวัตถุประสงค์อื่นนอกจากที่นักแสดงอนุญาต รวมถึงการทำซ้ำจากสิ่งบันทึกที่ได้รับการยกเว้นไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

นอกจากการบังคับใช้สิทธิของนักแสดงและการรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่นักแสดงเป็นผู้ผลิตผลงานศิลปกรรมและวรรณกรรม สิ่งที่จะต้องศึกษาเป็นลำดับถัดไปนั่นคือการรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน โดยเฉพาะในประเทศญี่ปุ่นศึกษาว่าการรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน ด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้านความเสมอภาคนั้นมีการให้ความรับรองเอาไว้เช่นกัน

3.2.4.2 การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศญี่ปุ่น

3.2.4.2.1 การรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น นับว่ามีความสำคัญและอิทธิพลอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับการรับรองสิทธิเสรีภาพ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนักแสดงก็ตาม หากจะกล่าวถึงแนวคิดของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้วนั้นอาจพบว่าคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นจะต้องมีผลบังคับในทางกฎหมายและสามารถที่จะใช้ปฏิบัติได้จริง โดยการที่มนุษย์คนใดคนหนึ่งจะได้รับการรับรองเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นไม่จำเป็นว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องเป็นใครเกิดที่ใด เพศสภาพใด มีฐานะความเป็นอยู่ หรือสถานะทางสังคมอย่างไร ทุกคนล้วนแล้วแต่มีสิทธิ์ที่จะได้รับการรับรองในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งสิ้นเพราะแนวคิดหลักของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นมาจากบุคคลแต่ละคนนั้นต่างก็มีสิทธิ์ในการที่จะตัดสินใจในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อบุคคลมีอำนาจในการตัดสินใจการกระทำใดดังกล่าวแล้วบุคคลย่อมสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายต่างๆของตัวเองได้ จากการตัดสินใจของตนเอง

ในประเทศญี่ปุ่น การรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นถือว่าได้รับความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะประเทศญี่ปุ่นและให้คุณค่าเกี่ยวกับสิทธิในชีวิตร่างกายซึ่งถือว่าเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงมี โดยสิทธิในชีวิตร่างกายนี้เป็นสิทธิที่ติดตัวมาแต่เกิด ปัจเจกชนทุกคนล้วนแล้วแต่มี 10 ในชีวิตร่างกายของตนเองและบุคคลอื่นไม่สามารถที่จะเข้ามาขัดต่อเจตจำนงที่ตนมีความประสงค์ ดังนั้นสิทธิในชีวิตร่างกายจึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก มีหลากหลายนิกาย และในขณะที่เดียวกันถึงแม้จะมีการนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก แต่ญี่ปุ่นก็ยังมีมีการนับถือศาสนาอื่นๆ เช่นเดียวกันซึ่งความแตกต่างในด้านของการนับถือศาสนาต่างๆนั้น ทำให้มีการตีความในเรื่องของศักดิ์ศรีเอาไว้ที่ต่างกันไป โดยในทางศาสนาพุทธนี้ มีการให้คุณค่าและเคารพต่อสิทธิและเนื้อตัวร่างกายของแต่ละบุคคล ไม่พบว่าการประทุษร้ายต่อร่างกายหรือบุคคลอื่นจะก่อประโยชน์แต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามจะก่อให้เกิดบาป ด้วยเหตุผลดังนี้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนมีอำนาจและมีจิตวิญญาณของตนเองและเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างจากความเป็นอยู่ในธรรมชาติ และเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่มีคุณค่าในตนเอง เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้จะก่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างบุคคล ทุกคนจะมีสิทธิ์ในเนื้อตัวร่างกายและในการตัดสินใจของตนเอง เพราะทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันการปฏิบัติตนต่อการของผู้คนในสังคมจึงต้องมีความเคารพต่อกันทั้งในด้านของการไม่ทำร้ายร่างกายการทารุณ ความโหดร้ายอื่นๆที่ได้แสดงออกผ่านการกระทำอันเป็นการ

เหยียดหยามต่อความเป็นมนุษย์ด้วยกันเพราะทั้งนี้ มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเกิดในเชื้อชาติใด เกิดในครอบครัวเช่นใด มีสถานะทางสังคมเช่นใด ก็ล้วนแต่มีอิสระในการที่จะใช้ชีวิตของตนอย่างเท่าเทียมกัน

สำหรับระบบการปกครองของประเทศญี่ปุ่น รวมถึงระบบกฎหมายต่างๆพบว่า การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น เบื้องต้นรัฐไม่สามารถที่จะเข้าแทรกแซงต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปัจเจกชนได้ เพราะทั้งนี้รัฐมีหน้าที่ในการที่จะต้องเคารพต่อการกระทำของปัจเจกชนทุกคนและปกป้องคุ้มครองให้บุคคลทุกคนได้สามารถที่จะใช้ชีวิตของตน โดยยังคงมีหลักของการนับถือต่อกัน ดังนั้นแล้วรัฐก็ไม่สามารถที่จะกระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือเกิดผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนแต่ละคนได้ เพราะรัฐมีหน้าที่ในการที่จะจัดสรรคุ้มครองและปกป้องให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังคงอยู่กับประชาชนทุกคน

การที่จะละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดต่อความเสมอภาคในทางกฎหมายของปัจเจกชนแต่ละคนหรือการคุ้มครองลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่รัฐจะต้องจัดสรรให้แก่ประชาชนในประเทศของตน เพราะทั้งนี้ รัฐมีความสำคัญทางการรับรองความคิดในการให้หลักประกันในกระบวนการพิจารณาทางศาล คือการประกันต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละคน ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ใช้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นหลัก รัฐบาลจึงยิ่งสมควรที่จะ ต้องเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชน ไม่สามารถที่จะกระทำการโหดร้ายทารุณ ขับไล่ นிரเทศ ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ หรือการกระทำอื่นใดที่เป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้

3.2.4.2.2 การรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนนิยม

หากพิจารณาถึงการรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนนิยมตามหลักปัจเจกชนนิยมในประเทศญี่ปุ่นแล้วนั้น จะต้องพิจารณาถึงความสำคัญของแนวคิดปัจเจกชนนิยมที่ปรากฏในประเทศญี่ปุ่นเสียก่อน

สำหรับชาวญี่ปุ่นนั้นเป็นชนชาติที่มีการให้ความสำคัญต่อความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างยิ่ง มีการให้ความสำคัญต่อปัจเจกชน บุคคลทุกคน ล้วนแล้วแต่มีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิต และรัฐมีหน้าที่เพียงแต่ทำการคุ้มครองให้บุคคลแต่ละคนได้มีสิทธิและเสรีภาพในการใช้ชีวิตดังกล่าว ไม่เข้าไปล่วงละเมิดต่อการใช้ชีวิตของบุคคลแต่ละคน ชาวญี่ปุ่นเป็นชนชาติที่ทำงานหนักเป็นชนชาติที่มีความเคารพและมีความเกรงใจซึ่งกันและกัน จะไม่มีการแทรกแซงต่อกันไม่ว่าจะในทางของการ

ดำเนินงาน หรือกิจการอื่นใดของปัจเจกชนแต่ละคน เพราะทั้งนี้เมื่อเกิดกรณีพิพาทใดๆเกิดขึ้น ประชาชนจะสามารถควบคุมสถานการณ์และเคารพต่อสิทธิของแต่ละคนโดยไม่ล่วงละเมิดต่อสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลอื่น

สาเหตุที่ประชาชนชาวญี่ปุ่นมีความเคารพและมีความเกรงใจต่อกันนั้น เนื่องมาจาก วัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศญี่ปุ่นมีรากฐานจากความคิดในเรื่องของมนุษยนิยม โดยแต่เดิมนั้น ประชาชนชาวญี่ปุ่นมีความเชื่อมั่นในชาตินิยมและมีความเชื่อว่ารัฐจะทำหน้าที่ดูแลปกป้องตนเองได้ แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไป ภายหลังจากสงครามโลก แนวคิดจากตะวันตกเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นมากขึ้น ทำให้พบว่า ญี่ปุ่นมีการให้ความสำคัญต่อ “อำนาจในมือของมวลชน” มากขึ้น ซึ่งการที่ให้ความสำคัญแก่ มวลชนหรือประชาชนแต่ละคนนั้นถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยในยุคใหม่เพราะพรุ่งนี้แล้วเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆเกิดขึ้นประชาชนจะรวมตัวกัน ขับเคลื่อนประเทศและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆภายใต้การดูแลของรัฐซึ่งการที่ประชาชนจากกระทำ การต่างๆดังกล่าวได้นั้นประชาชนจะต้องมีการเคารพและนับถือต่อกันและกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการ เคารพในแง่ของความเป็นตัวตนแต่ละคน ถือว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของหลักความสำคัญในด้าน ปัจเจกชนเพราะหลักปัจเจกชนนิยมนั้นมีการให้ความสำคัญต่อบุคคลแต่ละคนบุคคลแต่ละคนมีเอก สิทธิและทุกคนจะต้องเคารพในสิทธิเสรีภาพรวมถึงได้ฟังเสียงของส่วนใหญ่ในขณะเดียวกันก็จะมี การล่วงละเมิดต่อเสียงส่วนน้อยในสังคม

แนวคิดปัจเจกชนนิยมได้พัฒนาขึ้นในประเทศญี่ปุ่นอย่างเด่นชัดในต้นศตวรรษที่ 19 จนกระทั่งถึงศตวรรษที่ 20 ได้มีการพัฒนาแนวคิดดังกล่าวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยหลักปัจเจกชนนิยมนั้น สนับสนุนให้ทุกคนเสมอภาคกันทั้งในฐานะและในความรู้ส่วนบุคคลบุคคลจึงมีอิสระอย่างเต็มที่ในการ ที่จะกระทำการใดก็ตามที่ไม่เป็นการละเมิดต่อบุคคลอื่น เพราะบุคคลทุกคนล้วนแต่มีพื้นที่ในการ กระทำของตนเองทั้งสิ้น อาทิ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการจัดทำสัญญา เป็นต้นและนอกเหนือจากนี้ แนวคิดปัจเจกชนนิยมนั้นมีอิทธิพลเพิ่มขึ้นเรื่อยๆไม่ว่าจะเป็นในแง่ของเศรษฐกิจ การปกครอง หรือ แม้แต่กฎหมาย ข้อความที่มีการประกาศเอาไว้ในคำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองปี 1789 ของประเทศฝรั่งเศสได้พูดถึงหลักปัจเจกชนนิยมไว้ว่า

“มนุษย์ทุกคนล้วนเกิดมาและมีชีวิตอยู่โดยเป็นอิสระและมีความเสมอภาคกันเบื้องหน้า กฎหมายความแตกต่างในสังคมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเป็นความแตกต่างที่ก่อให้เกิดประโยชน์ของมวล มนุษยชาติด้วยกัน”

สำหรับประชาชนในประเทศญี่ปุ่นนั้นได้มีการใช้ชีวิตตามหลักปัจเจกชนนิยมกล่าวคือ ประชาชนทุกคนต้องการอิสระในการเลือกการตัดสินใจในการที่จะกระทำการต่างๆ เพราะแนวคิดปัจเจกนิยมเป็นการเคารพต่อตัวบุคคลและมีความเชื่อว่าบุคคลทุกคนล้วนแต่มีเป็นอิสระในการตัดสินใจ เลือกตัดสินใจคิด ตัดสินใจกระทำการใดๆก็ตาม รัฐจะไม่เข้าควบคุมกระบวนการทางเศรษฐกิจ จะไม่แทรกแซงในกระบวนการทางสังคมและจะเน้นเสรีภาพในการเลือกสรรเพราะปัจเจกบุคคลนั้นถือว่ามีสิทธิ์ในการที่จะตัดสินใจเลือกการกระทำของตนเองโดยอิสระและเสรี ปัจเจกชนนิยมในทฤษฎีประชาธิปไตยมีความยึดอยู่บนรากฐานของแนวคิดที่ว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดในทางการเมือง นอกจากนี้อำนาจของรัฐบาลยังมีอยู่อย่างจำกัดในขณะที่ปัจเจกชนมีสิทธิ์ในการเลือกคิดตัดสินใจและไม่สามารถละเมิดได้ไม่ว่าจะโดยบุคคลใดก็ตาม

ดังนั้นแล้วการรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน ตามหลักปัจเจกชนนิยมในประเทศญี่ปุ่นจึงพบว่าไม่ว่าประชาชนชาวญี่ปุ่นผู้นั้นจะประกอบอาชีพอะไรเป็นนักแสดงหรือไม่ก็ตาม ย่อมได้รับการรับรองสิทธิเสรีภาพตามหลักปัจเจกชนนิยม อย่างไรก็ตามก็ยังมีกรณีที่น่าศึกษาสำหรับสิทธิของสตรีในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งพบว่าไม่ว่าสตรีจะประกอบอาชีพเป็นอะไรก็ตาม ในสังคมญี่ปุ่นสถานภาพของสตรีมีความก้าวหน้าน้อยกว่าผู้ชาย แม้ในปัจจุบันจะมีการรณรงค์ให้สตรีได้แสดงออกถึงสิทธิของตนเอง รวมถึงได้แสดงออกถึงความสามารถของตน และมีการพัฒนามากขึ้นแล้วในประเทศญี่ปุ่น แต่ก็ยังพบว่ามีการกีดกันอีกมากมายที่แสดงให้เห็นว่า สตรียังต้องการพื้นที่ในการใช้ชีวิตเลือกคิด เลือกตัดสินใจด้วยตัวเองอยู่ เพราะทั้งนี้ ด้วยวัฒนธรรมและประเพณีที่มีมาตลอด สตรีมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษในประเทศญี่ปุ่น เมื่อประเทศญี่ปุ่นเปิดประเทศและต้องการพัฒนาประเทศของตนให้ทัดเทียมอารยประเทศ การให้ความสำคัญแก่บทบาทและสถานภาพของสตรีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นประเด็นที่ทั่วโลกยังคงจับตามอง และแม้แต่ในประเทศญี่ปุ่นเองก็ต้องการพัฒนาในเรื่องดังกล่าวเช่นเดียวกัน

3.2.4.2.3 การรับรองด้านความเสมอภาค

นักแสดงถือว่าเป็นประชาชนคนหนึ่ง ในประเทศญี่ปุ่นก็เช่นกัน การรับรองด้านความเสมอภาคนั้นพิจารณาได้ว่าภารกิจของสิทธิเสรีภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งนั่นคือเสรีภาพและสิทธินั้นมีหน้าที่ในการก่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน หรืออีกนัยหนึ่งคือป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติ โดยจุดประสงค์ที่มีการบัญญัติเรื่องของสิทธิและเสรีภาพเอาไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เพื่อที่จะก่อให้เกิดการที่

ไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ซึ่งรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นนี้ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่สองญี่ปุ่นได้มีการปฏิรูปกฎหมายหลายประการ ในขณะที่รัฐธรรมนูญก็ได้มีการให้การรับรองเอาไว้ในเรื่องของความเสมอภาคถือว่าเป็นการให้หลักประกันแก่ประชาชนในประเทศญี่ปุ่นทุกคนว่าประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันเสมอภาคเบื้องต้นกฎหมายและรักจะไม่มีมีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นเพศใด สถานภาพใดหรือ ประกอบอาชีพเป็นอะไรก็ตาม

การรับรองโดนความเสมอภาคของประชาชนชาวญี่ปุ่นรวมถึงให้แก่นักแสดงนี้พิจารณาได้จากแนวคิดของหลักความเสมอภาคที่ยึดถือเรื่องของสาระสำคัญเป็นสิ่งสำคัญกล่าวคือ สาระสำคัญของแต่ละสิ่ง จำต้องปฏิบัติให้เท่าเทียมกัน ในขณะที่สิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันก็ย่อมต้องปฏิบัติให้แตกต่างกันเพื่อให้เกิดความเสมอภาคอย่างแท้จริง หากในกรณีที่เกิดความไม่เสมอภาคกันขึ้นระหว่างบุคคล รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขและปกป้องคุ้มครองให้เกิดความเท่าเทียมกันไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ใดก็ตาม ถือว่าเป็นการเดินตามแนวคิดของเรื่องความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันเบื้องต้นกฎหมาย

ความเสมอภาคที่มีการรับรองนี้ที่ว่าเป็นความเสมอภาคบรรดากฎหมายกล่าวคือไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีฐานะในทางกฎหมายอย่างไรก็ตาม ทุกคนล้วนแต่อยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันไม่ได้มีใครมีเอกสิทธิ์เหนือบุคคลอื่นไปได้ อีกทั้งนอกเหนือจากเรื่องของหลักความเสมอภาคทั่วไปอันเป็นความเสมอภาคที่บุคคลทุกคนพึงได้รับ ยังมีกรณีของหลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่อง ซึ่งหลักความเสมอภาคเฉพาะเรื่องขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละที่ สำหรับในประเทศญี่ปุ่นความเสมอภาคที่มีการเรียกร้องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา คือความเสมอภาคในการรับบุคคลเข้าทำงานในภาครัฐ ในประเทศญี่ปุ่นการรับบุคคลเข้าทำงานในภาครัฐมีการให้เอกสิทธิ์ในการรับสมัครงานแก่บุรุษมากกว่าสตรี ทำให้เกิดการเรียกร้องถึงความเสมอภาคระหว่างเพศและความเท่าเทียมกันทางเพศในประเทศญี่ปุ่นมากขึ้น เป็นต้นที่คนทั่วไปให้ความสนใจและโดยเฉพาะสตรีที่ต้องการพัฒนาให้เท่าเทียมกันกับเพศชาย

ในขณะที่นักแสดงนั้น การรับรองเรื่องของความเสมอภาคญี่ปุ่นถือว่าเป็นบุคคลที่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนและจากประชาชนทั่วไปเนื่องจากวงการบันเทิงของญี่ปุ่นเป็นชาวมุสลิมที่ได้รับความนิยมอย่างสูง นักแสดงหลายคนมีชื่อเสียงโด่งดังในประเทศ ทำให้นักแสดงมีสถานภาพทางสังคมที่ถูกจับตามองได้ง่าย หลายครั้งที่ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์กันว่านักแสดงอาจจะมียุทธศาสตร์มากกว่าบุคคลธรรมดา แต่อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และพิจารณาถึงรัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นแล้วนั้นพบว่ามิกล่องให้ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันแก่บุคคล ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะประกอบอาชีพใดก็ตาม ดังนี้แล้วสถานภาพของนักแสดงที่เห็นกันว่าได้รับเอกสิทธิ์มากกว่าบุคคล

ทั่วไปในประเทศญี่ปุ่นนั้น แท้ที่จริงแล้วเบื้องหน้ากฎหมายก็มีการรับรองและให้ความเสมอภาคแก่ประชาชนทั่วไปเทียบเท่ากับประชาชนที่ประกอบอาชีพนักแสดงนั่นเอง

3.2.4.2.4 การรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน

สำหรับการรับรองในสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนนั้น ในรัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นได้มีการวางหลักเอาไว้อย่างชัดเจนในเรื่องของสิทธิเสรีภาพต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่านักแสดงก็ถือว่าเป็นประชาชนคนหนึ่ง ดังนั้นนักแสดงย่อมมีสิทธิและหน้าที่ของประชาชนเทียบเท่ากับประชาชนคนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนักแสดงนั่นเอง

ในรัฐธรรมนูญประเทศญี่ปุ่นมาตรา 11 ได้มีการวางหลักเอาไว้อย่างชัดเจนว่าการจำกัดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนไม่สามารถกระทำได้ และประชาชนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลและคุ้มครองโดยรัฐ อีกทั้งเสรีภาพและสิทธิที่รัฐธรรมนูญฉบับของญี่ปุ่นได้รับรองไว้ให้แก่ประชาชน โดยในมาตรา 12 ได้กำหนดไว้ว่า เสรีภาพเหล่านี้จะต้องยังคงอยู่ ผ่านความวิริยะอุตสาหะของประชาชนที่มีมาอยู่อย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญที่สุดการละเมิดเสรีภาพและสิทธิของประชาชนจะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้เพราะประชาชนทุกคนมีความรับผิดชอบในการบริหารเสรีภาพและสิทธิของตนเพื่อสวัสดิภาพของตน

นอกจากนี้แล้วการรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนนี้ยังมีมาตรา 13 รัฐธรรมนูญญี่ปุ่นได้วางหลักเกี่ยวกับเรื่องของการเคารพต่อสิทธิของกันและกันไว้ว่าความเป็นมนุษย์ของประชาชนทั้งปวงย่อมได้รับการเคารพจากรัฐ โดยให้คำนึงถึงสิทธิที่จะดำรงอยู่เสรีภาพ รวมถึงการเข้าถึงความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้งตราบเท่าที่สิ่งเหล่านี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน อีกทั้งมาตรา 14 ยังได้วางหลักเรื่องของความเสมอภาคเบื้องหน้ากฎหมายกล่าวคือไม่ว่าประชาชนคนนั้นจะมีเชื้อชาติใด มีความเชื่อใด เพศสภาพ สถานภาพทางสังคม หรือแหล่งกำเนิดใดก็ตาม บุคคลทุกคนย่อมมีความเสมอภาคกันเบื้องหน้ากฎหมาย ไม่มีผู้ใดสามารถเลือกปฏิบัติต่อทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม ด้วยเหตุต่างๆดังกล่าวนี้ จากการกำหนดเอาไว้ในมาตรานี้ทำให้พิจารณาได้ว่าการรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศญี่ปุ่นนั้น ทุกคนล้วนแต่มีความเท่าเทียมกันและเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมายอย่างแท้จริง

นอกจากเสรีภาพต่างๆข้างต้นแล้วนักแสดงยังถือว่าเป็นปัจเจกชนคนหนึ่งที่มีเสรีภาพในการนับถือศาสนาโดยมาตรา 20 รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นได้ระบุไว้ว่าบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในทางศาสนา และแม้แต่ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นนักแสดงก็ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับคนธรรมดา เสรีภาพเช่นว่านั้น

คือเสรีภาพในการชุมนุม โดยมีการกำหนดเรื่องของเสรีภาพในการชุมนุมกันโดยสงบ หรือการรวมตัวกันเป็นสมาคมเอาไว้ในมาตรา 21 รวมถึงนักแสดงย่อมมีเสรีภาพในการแสดงออก ในการพูด ในการพิมพ์ หรือในการสื่อความต่างๆ เพราะทั้งนี้เสรีภาพทางการแสดงออกถือว่าเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน นอกจากนี้ประชาชนทุกคนซึ่งหมายความรวมถึงนักแสดงและมีเสรีภาพในการที่จะเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยและเสรีภาพในการประกอบอาชีพของตน ตราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของประชาชน ซึ่งทั้งหมดนี้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตราที่ 22 แห่งรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น

จากการศึกษาที่ได้แสดงไปข้างต้น พบว่านักแสดงได้รับสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของตนในชีวิตส่วนตัว ในตัวบุคคล ในทางความคิดทางเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงเสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และเสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดงซึ่งล้วนแต่มีการกำหนดเอาไว้ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นปี 2489 เอาไว้แล้วทั้งสิ้น

3.2.4.3 กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น

3.2.4.3.1 กรณีการหมิ่นประมาทบุคคลที่เป็นนักแสดง

สำหรับบุคคลที่ได้รับความสนใจและมีสถานะอยู่ในที่แจ้งในประเทศญี่ปุ่นนั้น ได้แก่บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นศิลปิน ดารา นักแสดง นักร้องหรือแม้แต่บุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นพิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการทางทีวีก็ถือว่าเป็นบุคคลสาธารณะที่ได้รับการยอมรับในประเทศญี่ปุ่น โดยประเทศญี่ปุ่นนั้นมีรายการประเภทวาไรตี้ที่ใช้ผู้ดำเนินรายการหลากหลายคน และผู้ดำเนินรายการคนเหล่านั้นเป็นบุคคลสำคัญทางทีวีที่สังคมรู้จักกันดีในฐานะนักแสดงตลกหรือนักแสดงตลกคู่ มีรายการเป็นของตัวเองมากมาย โดยส่วนใหญ่ชื่อรายการ มักจะตั้งชื่อมาจากบุคคลผู้ที่ดำเนินรายการซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นเช่น รายการดาวทาวน์ (Downtown) ทันเนล (Tunnel) เป็นต้น โดยลักษณะรายการของญี่ปุ่นเกี่ยวกับรายการบันเทิงนั้นมีความคล้ายคลึงกันในหลายหลายรายการคือพิธีกรผู้ดำเนินรายการและแขกรับเชิญกลุ่มเดิมมักจะออกอากาศในทุกๆวัน วันละหลายๆครั้ง ในหลายๆช่อง ทำให้นักแสดงญี่ปุ่นคนเดิมนั้นปรากฏตัวทางสื่อมวลชนและสื่อต่างๆอยู่เกือบตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์สื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อวิทยุก็ตาม

จากการที่นักแสดงเป็นกลุ่มคนกลุ่มเดิมๆที่วนไปวนมาจากสถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่งไปยังสถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่งแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนของญี่ปุ่นนั้นมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อ

ประชาชน เพราะประชาชนจะได้รับการบ่อนข้อมูลจากนักแสดงกลุ่มเดิมๆซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของวงการบันเทิงของญี่ปุ่น ดังนี้แล้วเมื่อนักแสดงกลุ่มเดิมๆได้ปรากฏตัวทางสื่อต่างๆบ่อยครั้งก็ย่อมที่จะต้องเป็นที่พูดถึงจากประชาชนทั่วไปมากขึ้น รวมถึงมีการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนด้วยตัวเอง และหลายครั้งก็เป็นการหมิ่นประมาทต่อบุคคลที่เป็นนักแสดงดังกล่าวในประเทศไทย

การหมิ่นประมาทบุคคลที่เป็นนักแสดงในประเทศไทยญี่ปุ่นนั้นส่งผลกระทบต่ออย่างยิ่งไม่ได้เป็นแต่เพียงวงการบันเทิงเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวของบุคคลที่เป็นนักแสดงดังกล่าวโดยกรณีที่นักแสดงถูกหมิ่นประมาท สามารถอธิบายได้มีดังต่อไปนี้

3.2.4.3.1.1 คดีตัวอย่าง กรณีนักแสดงถูกหมิ่นประมาท

สำหรับกรณีการหมิ่นประมาทในประเทศไทยญี่ปุ่นนั้น เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง และเป็นประเด็นที่ชาวญี่ปุ่นเองในสังคม โดยเฉพาะนักวิชาการให้ความสนใจและวิตกกังวลว่าเกิดจากวิกฤตจรรยาบรรณของสื่อมวลชนนั้นลดน้อยถอยลงไปมาก โดย เห็นได้จากกรณีของการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะที่ถึงแม้จะไม่ใช่นักแสดงแต่เป็นประเด็นที่มีความสนใจได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนในสังคมอย่างยิ่ง โดยในปีคริสต์ศักราช 1981 มีกรณีนักธุรกิจที่มีชื่อเสียงในสังคม ชื่อคาซุโย ชิมีอูระ ถูกคนร้ายปล้นชิงทรัพย์ขณะเดินทางไปพักผ่อนที่สหรัฐอเมริกา เมืองลอสแอนเจลิสในปี 1981 โดยได้มีการถูกประทุษร้ายจากคนร้าย คนร้ายได้หญิงภรรยาของเขาที่ศีรษะบาดเจ็บสาหัส ส่วนตัวเขาเองถูกยิงที่ขา ในเวลานั้นได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างยิ่งแต่เมื่อกลับมายังประเทศไทยญี่ปุ่น ได้มีการขูดคุ้ยเบื้องหลังโดยสื่อมวลชนชาวญี่ปุ่น ก็ได้พบว่านายมิอูระนี้ได้ว่าจ้าง ให้มีเหตุอาชญากรรมดังกล่าวขึ้นเกิดขึ้นต่อภรรยาของตน เพื่อที่จะเรียกร้องเอาเงินประกันชีวิตจากบริษัทประกันชีวิต กรณีดังกล่าวนี้สื่อมวลชนได้พาดหัวข่าวอย่างรุนแรงว่ามิอูระเป็นปีศาจที่น่ารังเกียจเด็ดฉันทันในสังคมและสังคมจะต้องลงทัณฑ์ต่อเขาในกรณีดังกล่าวนี้

จากการที่มีอูระถูกหมิ่นประมาทชื่อเสียง ทำให้มีการยื่นฟ้องดำเนินคดีต่อสื่อมวลชนในข้อหาหมิ่นประมาทและทำลายชื่อเสียง ซึ่งศาลได้ตัดสินให้นายมิอูระเป็นฝ่ายชนะกรณีดังกล่าวนี้อยู่ในหลายคดี และมีอูระได้รับการชดใช้เงินจากหนังสือพิมพ์ที่มีการประทุษร้ายและมีการลงข่าวหมิ่นประมาทดังกล่าว จะพบว่ากฎหมายญี่ปุ่นนั้นเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเสียหายต่อชื่อเสียงสามารถที่จะทำการฟ้องร้องได้แต่หลายครั้ง การฟ้องร้องเพื่อเรียกค่าชดเชยจากบุคคลผู้ที่กระทำผิดนั้นจะได้รับค่าชดเชยในกรณีที่มีมูลค่าที่ต่ำกว่ามาก

นอกจากนี้ยังมีการ สร้างข่าวโคมลอยและข่าวฉาวโดยสื่อมวลชนต่อนักแสดงโดยพบว่าหน้าที่ของสื่อมวลชนญี่ปุ่นนั้นที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบสังคมนั้นมีภาระอ่อนลงไป สื่อมวลชนสนใจในเรื่องที่จุกจิกไร้สาระมากขึ้นแทนที่จะมุ่งนำเสนอสิ่งที่มีคุณค่าในเนื้อข่าวอย่างแท้จริง¹¹⁹ มีกรณีการหมิ่นประมาทเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง สำหรับการที่สื่อมวลชนได้แสดงความเห็นวิพากษ์วิจารณ์ต่อนักแสดง อาทิ ในปี 1989 นักข่าวหนังสือพิมพ์อาซาฮีได้สร้างภาพข่าวเท็จขึ้นโดยได้ลงมือขูดหินปะการังและนำภาพข่าวเหล่านั้นมาสร้างภาพและนำเสนอข่าวสารในทางเสียหายในสถานีโทรทัศน์และรายการของตนเอง เป็นการสร้างกระแสเพื่อเรียกร้องความสนใจ รวมถึงมีกรณีที่นักข่าวมักจะสัมภาษณ์เจาะลึกต่อศิลปินนักแสดง แกร็บเชิญหรือผู้ที่เป็บุคคลสาธารณะอย่างมากเกินความจำเป็น สร้างความอึดอัดใจและเป็นประเด็นที่หมิ่นประมาทอยู่บ่อยครั้ง

สำหรับกรณีที่มีนักแสดงถูกละเมิดจากการหมิ่นประมาทนี้ มีการพาดหัวข่าวและมีการแอบถ่ายรูปส่วนตัวของนักแสดงระหว่างใช้ชีวิตส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นการแอบถ่ายระหว่างอาบน้ำของนักแสดงสาวผู้หนึ่ง และมีการพาดหัวข่าวในเชิงหมิ่นประมาท ว่านักแสดงสาวคนนี้มีพฤติกรรมที่น่ารังเกียจเสียฉันท มีการใช้เสน่ห์ผู้หญิงเพื่อปั่นกระแสและเรียกร้องความสนใจจากประชาชนและสื่อมวลชนจากการเปลี่ยนชายคนรักไม่ซ้ำหน้า มีการยื่นฟ้องต่อศาลและท้ายที่สุดศาลได้สั่งชดใช้ให้หนังสือพิมพ์ชูปชิฉบับนี้ ชดใช้ค่าเสียหายและลงประกาศขอโทษทางหน้าหนังสือพิมพ์ เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อดาราสาวคนดังกล่าว

3.2.4.3.2 กรณีการละเมิดบุคคลที่เป็นนักแสดง

การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นนั้นเมื่อพิจารณาเกี่ยวกับกรณีของสิทธิเสรีภาพของนักแสดงหรือบุคคลสาธารณะที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารดังกล่าวสามารถพิจารณาได้จากสื่อหลายช่องทางของประเทศญี่ปุ่น โดยที่จะยกตัวอย่างได้แก่ กรณีรายการโทรทัศน์ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งสำหรับประเทศญี่ปุ่นนั้นรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมในช่วงกลางวันคือรายการ โทรทัศน์สำหรับแม่บ้านเพราะประเทศญี่ปุ่นนอกจากการมุ่งให้ความสำคัญกับคนหนุ่มสาวแล้ว โทรทัศน์ญี่ปุ่นยังถือว่าเป็นสื่อที่สำคัญสำหรับผู้หญิงโดยเฉพาะผู้หญิงที่ประกอบอาชีพเป็นแม่บ้าน เพราะสื่อมวลชนญี่ปุ่นให้คุณค่าในฐานะผู้บริโภคกลุ่มใหญ่อีกกลุ่มหนึ่ง แม่บ้านของผู้หญิง

¹¹⁹ Nakasa Hideo, *Scandal Vs. Social Responsibility : The Growing Criticism of Journalism in Japan Studies of Broadcasting* (Tokyo NHK broadcasting culture research Institute, 1987), pp. 27-49.

ญี่ปุ่นถือเป็นผู้คอยสนับสนุนครอบครัวอยู่เบื้องหลัง เมื่ออิทธิพลของแม่บ้านมีมากจึงทำให้สื่อมวลชนให้ความสำคัญกับกลุ่มแม่บ้านขึ้นมาด้วย

สิ่งที่กลุ่มผู้ชมที่เป็นแม่บ้านให้ความสนใจอย่างยิ่งนั้นคือละคร Soap opera หรือละครประโลมโลก ซึ่งหลังจากสามีไปทำงานและลูกลูกไปโรงเรียนแล้วหน้าบ้านจะเริ่มทำภารกิจต่างๆ ภายในบ้านโดยมีโทรทัศน์เป็นเพื่อน ทำให้กลุ่มแม่บ้านญี่ปุ่นกลายเป็นกลุ่มคนที่ดูโทรทัศน์มากที่สุดเฉลี่ยวันละ 4.25 ชั่วโมง¹²⁰ แล้วในประเทศญี่ปุ่นได้มีการผลิตรายการไวต์โซว์หรือรายการโทรทัศน์สำหรับแม่บ้าน มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานและรายการไวต์โซว์ได้มีการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องของบุคคลสาธารณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักแสดงหรือผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคม หรือผู้ที่สังคมรู้จักมักคุ้นกันดี โดยรายการไวต์โซว์นี้มีรูปแบบรายการวาไรตี้ โดยมีผู้ดำเนินรายการ 1-2 คนและมีแขกรับเชิญเพื่อร่วมพูดคุยในรายการประมาณ 5-6 คนโดยมีการตั้งวงสนทนาในห้องส่ง โดยนำเนื้อหาข่าวต่างๆ มาจากสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ข่าวสังคมข่าวซุบซิบ เรื่องราวเบาๆ สมอง มีการดำเนินเรื่อง สอบถามทัศนคติ ความคิดเห็นมุมมองและการวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกันจากแขกรับเชิญที่เข้าร่วมรายการทั้งสิ้น โดยการสนทนาเรื่องราวต่างๆ และแลกเปลี่ยนต่างๆ นี้มีการให้ข้อมูลทั้งในแง่ของความเป็นที่ติและในแง่ของสาระสำคัญในเชิงสังคมควบคู่กันไป

การที่มีการวิพากษ์วิจารณ์บุคคลผู้ที่เป็นบุคคลสาธารณะ อาทิ นักแสดงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงต่างๆ ออกทางสื่อโทรทัศน์นั้นถือว่าการแสดงความคิดเห็นตามที่รัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นได้มีการให้การรับรองและมีการวางหลักประกันเกี่ยวกับเรื่องของเสรีภาพในการแสดงออกเอาไว้ โดยเสรีภาพในการแสดงออกนี้หมายความว่ารวมถึง การแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพเคารพต่อบุคคลอื่น การวิพากษ์วิจารณ์วิเคราะห์พินิจและแสดงความคิดเห็นส่วนตัวซึ่งถือว่าเป็นสิทธิ์ที่สามารถกระทำได้ตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและบัญญัติเอาไว้

อย่างไรก็ดีถึงแม้จะมีการให้การรับรองเอาไว้ในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อที่ประชาชนจะได้มีสิทธิ์ในการคิดวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องต่างๆ แล้วนั้น ประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องของการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนก็อาจเกิดประเด็นมีการกระทบกระทั่งและเป็นการละเมิดต่อบุคคลสาธารณะที่ได้ มีการนำมาพูดถึงอาจเกิดการละเมิดต่อนักแสดงที่นำมาเป็นประเด็นในหัวข้อการพูดสนทนาในรายการ หรือในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยสำหรับรายการโทรทัศน์ที่มี

¹²⁰ Makita Tetsuo, "Japanese Television News Reporting Japanese through the Looking Glass" Intermedia " 17, August/September (1997): 21-23.

ประเด็นเรื่องของการสู้มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิเสรีภาพของนักแสดงหรือบุคคลสาธารณะนั้น อาทิ รายการไวต์โชว์ของญี่ปุ่นรายการหนึ่ง ชื่อรายการคือ Morning wide show , Look Look konnichiwa โดยรายการประเภทดังกล่าวนั้นจะมีแขกรับเชิญซึ่งจะประกอบด้วยนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักกฎหมาย แพทย์ เป็นต้น โดยสลับเปลี่ยนกันขึ้นมาสนทนาในเรื่องที่เป็นประเด็นในแต่ละวันธรรมดา โดยมีการคิดเรื่องเด่นๆขึ้นมาพูดคุยกัน โดยเนื้อหาในแต่ละวันสามารถที่จะแบ่งออกได้เป็นสามส่วน ส่วนแรกเป็นข่าวสังคมและเหตุการณ์ประจำวันเกี่ยวกับข่าวอาชญากรรมต่างๆ รวมถึงข่าวอุบัติเหตุที่มีขึ้นตามหน้าหนังสือพิมพ์ต่างๆและตั้งประเด็นดังกล่าวขึ้นมาพูดคุยกัน สำหรับประเทศญี่ปุ่นนั้นเมื่อพูดถึงข่าวสถิติอาชญากรรมนั้นพบว่าเป็นประเทศที่มีอาชญากรรมไม่มาก ดังนั้นหากเกิดกรณีใดขึ้น จะมีการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งโดยแขกรับเชิญในรายการ ตัวอย่างเช่น เกิดการจอดรถขวางทางจราจรกันขึ้น โดยตำรวจได้มีขั้บรถออกไปดูและมีการใช้ปืนยิงกระจกด้านหลัง และอย่างทำยรถสองนัดก่อนจะหายตัวไป จากกรณีดังกล่าวพบว่าถึงแม้จะเป็นกรณีที่เกิดเพียงเล็กน้อยแต่ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางเพราะประเทศญี่ปุ่นไม่ได้มีสถิติของการเกิดอาชญากรรมที่สูง ทำให้บุคคลใดก็ตามที่ได้กระทำอะไรลงไปและเป็นประเด็นที่ประชาชนให้ความสนใจ บุคคลนั้นย่อมสามารถที่จะกลายเป็นบุคคลสาธารณะได้ง่ายขึ้น

ในกรณีของนักแสดงนั้นสามารถพบได้ว่านักแสดงเป็นกลุ่มบุคคลที่ประชาชนญี่ปุ่นให้ความสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นสตรีถึงแม่บ้าน โดยมีการนำเรื่องราวของดารา ศิลปินดังๆมาพูดถึงอยู่เสมอ อาทิ เนื้อหาของรายการไวต์โชว์ประเภทการดูดวงที่ได้รับความนิยมอย่างยิ่ง มีการนำใบหน้าของดาราดังๆมาให้หมอดูที่เป็นแขกรับเชิญในรายการต่างๆได้พิจารณาดูโหงวเฮ้งบนใบหน้าของดาราดังเหล่านั้น เรียกเสียงฮาอย่างสนุกสนานจากวงสนทนา เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่แม่บ้านได้ให้ความสนใจและเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความงามและสุขภาพโดยหยิบยกดาราดังออกมาเป็นกรณีทดลองและกรณีศึกษาใช้ในรายการเพื่อให้ผู้เข้าร่วมรายการได้วิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น

นอกจากนี้การวิพากษ์วิจารณ์รูปร่างหน้าตาของนักแสดงออกที่โทรทัศน์แล้วยังมีการนำเรื่องราวของบุคคลที่มีชื่อเสียงในประเทศญี่ปุ่นไม่ว่าจะเป็น นักแสดง นักร้อง Celebrities บุคคลไฮโซ หรือนักแสดงก็ตามมาทำข่าวและสกุปนำเสนอเรื่องราวซุบซิบนินทาเกี่ยวกับบุคคลเหล่านั้น อาทิ มีกรณีดาราสาววัยรุ่นคนหนึ่งไฉ่ฉวยมาสามปีและได้ตัดสินใจที่จะเปลี่ยนทรงผมเป็นทรงผมสั้น กรณีเบื้องต้นนี้สามารถที่จะเล่นข่าวโดยสื่อมวลชนญี่ปุ่นได้เป็นเวลาถึง 15-20 นาทีโดยรายการได้มีการทำสกุป เบื้องลึกเบื้องหลังเกี่ยวกับดาราดังกล่าวว่าเหตุใดจึงได้ตัดสินใจที่จะปรับปรุงทรงผมของ

ตัวเองจากผมยาวเป็นผมสั้นซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวสารของเรื่องตาราเป็นอย่างมาก

เมื่อมีการให้ความสำคัญจากสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารและเผยแพร่รูป หรือเรื่องราวต่างๆของบุคคลสาธารณะจำพวกนักแสดงศิลปินนักร้องตาราผ่านทางสื่อต่างๆไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์หรือสื่อสิ่งพิมพ์รวมถึงสิ่งที่อยู่ก็ตามทำให้เกิดประเด็นต่างๆตามมามากมาย โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของนักแสดงตาราหรือบุคคลสาธารณะเหล่านั้น

3.2.4.3.2.1 คดีตัวอย่างกรณีนักแสดงถูกละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพ

จากการที่ได้ยกตัวอย่างไปว่าประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่สื่อมวลชนให้ความสำคัญต่อเรื่องของการนำเสนอข่าวสารของศิลปินตารา มีการวิพากษ์วิจารณ์บุคคลที่มีชื่อเสียงบุคคลสาธารณะในสังคมอย่างมากมาย ทำให้มีกรณีที่น่าสนใจที่จะถูกละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพอยู่เสมอในกรณีที่จะยกตัวอย่างนั้นเกิดกรณีเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของตาราสาวคนหนึ่งชื่อ คิคุชิ โมโมโกะ โดยนักแสดงสาวคนดังกล่าวมีปัญหาจากเรื่องของชีวิตรักของตนที่ไม่สมหวังถูกกีดกันจากมารดาของคนที่รักของตน แต่ในที่สุดได้มีการแต่งงานกันเกิดขึ้นและมีการจัดพิธีการแต่งงานอย่างยิ่งใหญ่ทำให้นักข่าวรวมถึงบุคคลที่รู้เรื่องราวความเป็นมาของความรักของนักแสดงสาวคนนี้เกิดความสงสัยและต้องการจะทราบถึงเบื้องหลังของการแต่งงานในครั้งนี้ มีนักข่าวทำสื่อบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานแต่งงานครั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นช่างออกแบบชุดแต่งงาน ร้านขายเครื่องประดับให้แก่เจ้าสาวและเจ้าบ่าว รวมถึงมีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างออกรสชาติโดยรายการโทรทัศน์ต่างๆรวมถึงสื่อมวลชนที่ได้เข้าไปนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเบื้องหลัง ของการแต่งงานครั้งนี้ว่าเป็นงานแต่งงานที่ซื้อควงการและทำให้บุคคลทั่วไปให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งจากการโหมนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน

จากกรณีดังกล่าวพบว่านักแสดงสาว คิคุชิ โมโมโกะ ได้ถูกสื่อมวลชนที่ต้องการนำเสนอข่าวสารของตนเองนั้น เข้าไปก้าวล่วงต่อสิทธิเสรีภาพส่วนตัวอย่างประจักษ์ชัดแจ้ง เพราะแท้ที่จริงแล้ว การที่นักแสดงสาวคนดังกล่าวเลือกที่จะแต่งงานกับชายคนรัก แม้ว่าประวัติความเป็นมาก่อนหน้าจะเป็นที่สนใจจากสื่อมวลชน แต่สื่อมวลชนยังคงควรที่จะต้องให้ความเคารพในสิทธิส่วนตัวของนักแสดงสาวและชายคนรัก การที่สื่อมวลชนเข้าไปนำเสนอข่าวถึงเบื้องหลัง และเบื้องลึกโดยสัมภาษณ์ทุกคนที่มีความเกี่ยวข้องดังกล่าวนี้นับว่าเป็นการที่ละเมิดต่อเสรีภาพส่วนบุคคลของนักแสดงสาวคนดังกล่าวอย่างแน่นอน นอกจากนี้การทำสื่อบุคคลในเรื่องการแต่งงานดังกล่าวนี้แล้วนั้น ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างออกรสชาติโดยสื่อมวลชนชนหลายแขนง ไม่ว่าจะเป็นรายการโทรทัศน์ ที่ได้มีการ

เชิญแขกรับเชิญมาร่วมพูดคุยกันกับผู้ดำเนินรายการว่าเหตุใดนักแสดงสาวจึงสามารถที่จะแต่งงานกับชายคนรักได้ ทั้งๆที่ถูกกีดกันจากมารดาของชายคนรัก โดยการวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวมีทั้งวิจารณ์ในเชิงบันเทิงและวิจารณ์ในเชิงละเมิดต่อความเป็นส่วนตัว ส่งผลให้มีผู้วิจารณ์การกระทำดังกล่าวของสื่อมวลชนนี้ในวงกว้างว่า สื่อมวลชนจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องเข้าไปล่วงละเมิดต่อเสรีภาพของนักแสดงมากมายถึงเพียงนี้ และมีประเด็นข่าวลือว่านักแสดงสาวมีความไม่พอใจที่สื่อมวลชนเข้าก้าวล่วงต่อเรื่องราวส่วนตัวของตนมากเกินไป อย่างไรก็ตามก็ดี เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีวัฒนธรรมการปฏิบัติตนระหว่างศิลปินดารานักแสดง ต่อสื่อมวลชนในลักษณะที่เป็นน้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า ทำให้ไม่มีการฟ้องร้องกันแต่อย่างใดเกิดขึ้น เป็นได้แต่เพียงประเด็นที่สังคมในวงกว้างให้ความสนใจ และแสดงความเห็นว่าการกระทำดังกล่าวนี้ของสื่อมวลชนสมควรเป็นที่ยอมรับได้ในสังคมหรือไม่แต่เพียงเท่านั้น

3.2.4.4 กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการหมิ่นประมาทและละเมิดโดยสื่อมวลชนในญี่ปุ่น

3.2.4.4.1 เสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดง

ประเทศญี่ปุ่นมีการรับรองเรื่องสิทธิเสรีภาพเอาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น โดยมีมาตราต่างๆบัญญัติเอาไว้ในเรื่องของเสรีภาพในชีวิตร่างกายดังต่อไปนี้

มาตรา 31

การพรากชีวิตหรือเสรีภาพไปจากบุคคลจะกระทำมิได้ และบุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญาเว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา 33

การจับกุมตัวบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้กระทำตามหมายศาลที่ได้ระบุความผิดของบุคคลนั้น หรือเป็นการจับกุมชนิดคาหนังกาเขา

มาตรา 36

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการลงโทษโดยวิธีทรมานและทารุณโหดร้ายมิได้

จากการบัญญัติเรื่องของเสรีภาพในชีวิตร่างกายในรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นที่ได้ปรากฏไว้นั้น พบว่าเป็นการยึดหลักตามแนวคิดที่ว่าบุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในชีวิตและในร่างกายของตนเอง และจะไม่มีผู้ใดก็ตามเข้าสามารถแทรกแซงในเรื่องของเสรีภาพในชีวิตร่างกายนี้ได้โดยปราศจากความยินยอมของบุคคลที่เป็นเจ้าของร่างกายนั้น โดยการเข้าล่วงละเมิดของเสรีภาพของร่างกายของแต่ละบุคคลนั้นไม่ว่าจะเป็นการพรากชีวิตหรือเสรีภาพไปก็ดี หรือการจับกุมตัวบุคคลโดยที่บุคคลนั้นไม่ได้กระทำความผิดหรือไม่มีหมายศาลระบุให้สามารถกระทำได้อีกดี หรือการลงโทษด้วยวิธีทรมานทารุณโหดร้ายก็ดี เป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ทั้งสิ้น

เพราะทั้งนี้ เรื่องของหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคลนั้น จะต้องยึดตามหลักที่บุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการที่จะปกป้องร่างกายของตนเองให้รอดพ้นจากการคุกคามไม่ว่าจากบุคคลใดๆก็ตาม เป็นแนวคิดที่ปรากฏเป็นสากล และบุคคลทุกคนจะต้องเคารพต่อเรื่องดังกล่าวอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอารยประเทศที่ถือว่าเสรีภาพในชีวิตร่างกายนั้นเป็นสิ่งที่ควรต้องได้รับความสำคัญจากทุกคน และไม่สามารถที่จะเข้าล่วงละเมิดต่อเรื่องดังกล่าวได้ หรืออีกนัยหนึ่งคือเสรีภาพในชีวิตร่างกายนั้นถือว่าเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของเสรีภาพอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของความมั่นคงปลอดภัย เพราะหากจะพิจารณาตามหลักการสากลแล้ว การที่สังคมจะอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขได้นั้น เกิดจากการที่บุคคลแต่ละคน ซึ่งปัจเจกชนในที่นี่มีความสมัครใจนำร่างกายเนื้อตัวของตนเองเข้ามารวมกันเป็นสังคม ทำให้พื้นฐานของเรื่องเสรีภาพในเนื้อตัวชีวิตร่างกายนี้ประกอบหลอมรวมกันกลายเป็นความปลอดภัยของสังคมและทำให้สังคมสามารถดำเนินต่อไปได้นั่นเอง

ในกรณีของนักแสดงในประเทศญี่ปุ่นนั้น โดยเฉพาะกรณีเกี่ยวกับเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกายนั้น แม้ว่าสื่อมวลชนญี่ปุ่นจะได้กระทำการละเมิดต่อเนื้อตัวร่างกายของนักแสดงหรือของบุคคลใดโดยตรงผ่านการนำเสนอข่าวสารของตนเอง แต่จะพบว่าว่ามีกรณีที่นักแสดงได้กระทำ “อัตวิบากกรรม” หรือ “ฆ่าตัวตาย” เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และแม้ว่าแท้ที่จริงแล้ว บุคคลแต่ละคนจะมีสิทธิเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกายของตนเอง สามารถที่จะกระทำอะไรก็ได้ต่อเนื้อตัวร่างกายของตน แต่เป็นประเด็นที่น่าพิจารณาว่า การเกิดการฆ่าตัวตายของนักแสดงญี่ปุ่นนั้น สื่อมวลชนมีส่วนด้วยหรือไม่ในการนำเสนอข่าวสารต่างๆเหล่านั้น และการกระทำของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวสาร การนำนักแสดงมาวิพากษ์วิจารณ์ในสาธารณะสถาน หรือการเผยแพร่ภาพข่าวสารของนักแสดงไม่ว่าจะเป็นภาพลับ หรือภาพที่เป็นส่วนตัวและส่งผลกระทบต่อจิตใจของนักแสดงนั้น ส่งผลทางอ้อมให้นักแสดงได้กระทำการฆ่าตัวตายหรือไม่

ยกตัวอย่างได้จากกรณีที่นักแสดงนักร้องชาวญี่ปุ่นรายหนึ่ง ยูกิโกะ โอะกะตะ (Yukiko Okada) ที่ได้กระทำอัตวินิบาตกรรม¹²¹ โดยนักร้องยูกิโกะรายนี้ ได้กระโดดลงมาจากอาคารพาร์ทเมนต์เพื่อฆ่าตัวตาย เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงเช้าของวันที่ 8 เมษายน 1986 เวลา 10 โมงเช้า โดยเธอกระโดดลงมาจากชั้น 7 ซึ่งเหตุผลของการกระทำครั้งนี้ยังเป็นปริศนาจนถึงทุกวันนี้ บ้างก็ว่านักแสดงนักร้องชาวญี่ปุ่นคนดังกล่าวปัญหาชีวิตส่วนตัวอันเกิดจากการที่มีประชาชนได้ล่วงรู้ถึงปัญหาชีวิตส่วนตัวนั้น ผ่านการนำเสนอข่าวสารของสื่อแห่งหนึ่ง ที่ได้มีการตีพิมพ์ ผ่านทางหนังสือพิมพ์ซุบซิบและมีการนำเรื่องราวดังกล่าวพูดถึงในวงกว้าง แต่ในขณะที่บางแหล่งข่าวก็พบว่าเกิดจากความกดดันจากการทำงานของนักร้องคนดังกล่าวเนื่องจากว่าเมื่อเธอได้เริ่มงานในสาขาอาชีพของวงการบันเทิงและมีชื่อเสียงขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้สถานีโทรทัศน์รวมถึงบริษัทเพลงได้มีการเอาใจเปรียบและกดดันให้มีการทำผลงานให้ได้ตามเป้าอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความเครียดสะสมและเกิดการฆ่าตัวตายในที่สุด

นอกจากกรณี ของนักร้องคนดังกล่าวเรื่องของ การฆ่าตัวตายของศิลปินนักแสดงนักร้องชาวญี่ปุ่นถือว่ามีเหตุเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ ยูคิโอะ มิซึมา นักเขียนที่มีปมเกี่ยวกับเรื่องของนาร์ซิสซัสอย่างรุนแรง โดยกรณีของยูคิโอะนี้เค้ามิมีแนวคิดบุชาความงามร่างกายของตนเองมีแนวคิดข้างขอบอย่างสุดโต่งและทำที่สุดแล้วเมื่อเกิดการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนทั่วไป และสื่อมวลชนมากขึ้นเขาจึงเลือกที่จะจบชีวิตด้วยการกระทำฆ่าตัวตาย โดยถือว่าการกระทำฆ่าตัวตายอันสง่างามแบบญี่ปุ่นดั้งเดิม กรณีดังกล่าวนี้ทำให้เกิดกระแสที่ศิลปินชาวญี่ปุ่นได้พยายามที่จะฆ่าตัวตายโดยถือว่างานฆ่าตัวตายนี้เป็นงานศิลปะอย่างหนึ่งและ ไม่สามารถแยกออกได้จากชีวิตของศิลปิน¹²² เป็นประเด็นที่น่าสนใจเพราะการกระทำอัตวินิบาตกรรมกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกทำซ้ำผ่านวรรณกรรมและภาพยนตร์ญี่ปุ่น รวมถึงสื่อมวลชนญี่ปุ่นได้นำเสนอเรื่องราวดังกล่าวอย่างโจ่งแจ้งส่งผลให้ประชาชนทั่วไปได้รับแนวคิดนี้และมีการฆ่าตัวตายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นการกระทำที่น่าพิจารณาและน่าศึกษาว่าการกระทำของสื่อมวลชนนั้นส่งผลต่อการใช้ชีวิตของศิลปินนักแสดงโดยอย่างน้อยที่สุดเมื่อเกิดการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพของนักแสดงผ่านการวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวแล้วทำที่สุดเกิดการฆ่าตัวตายเกิดขึ้น อาจถือได้ว่าเป็นผลกระทบทางอ้อมที่เกิดขึ้นต่อเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกายของนักแสดงก็ว่าได้

¹²¹ นิรมล ทองอยู่ดี, "Yukiko Okada Life" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 30 สิงหาคม 2559. แหล่งที่มา:

<http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=chanpanakrit&date=26-05-2011&group=11&blog=4>

¹²² ธนากร จันทิมา, "สุนทรียศาสตร์ของการฆ่าตัวตายแบบญี่ปุ่น" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา:

<http://www.gqthailand.com/talk/view/?url=suicide-of-japan>

3.2.4.4.2 เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดง

เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดงนี้ โดยหลักทั่วไปแล้วพบว่าเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวเป็นเสรีภาพที่มีความเป็นอิสระอย่างสูง บุคคลอื่นไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ใด จะมีสถานะใดเกี่ยวกับปัจเจกชนหรือบุคคลผู้นั้นก็ไม่สามารถที่จะเข้ามารุกรานเสรีภาพในข้อดังกล่าวนี้ได้ เพราะทั้งนี้มีการถือว่าบุคคลแต่ละคนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มเปี่ยมในเรื่องส่วนตัวของตน โดยบุคคลแต่ละคนมีสิทธิ์ที่จะตัดสินใจคิด ตัดสินใจทำในชีวิตส่วนตัวของตนเองโดยที่สามารถที่จะปฏิเสธไม่ให้บุคคลอื่นเข้ามาล่วงเกินหรือสอดแทรกในชีวิตส่วนตัวของตนได้ไม่ว่าจะเป็นการบุกรุกเข้ามาในเคหะสถานหรือการรุกรานสิทธิเสรีภาพของตน โดยรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นได้มีการวางหลักในเรื่องของเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวเอาไว้ ดังนี้

มาตรา 35

1. บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะบริโภคอย่างเป็นสุขในที่อยู่อาศัยของตน โดยไม่ถูกผู้ใดบุกรุกก้าวล่วง ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการค้นและการยึดที่ได้กระทำตามหมายศาลอันออกโดยมีเหตุผล เพียงพอ และได้ระบุอย่างละเอียดลออซึ่งสถานที่ที่จะค้นและสิ่งที่จะยึด หรือภายในข้อยกเว้นตามมาตรา 33
2. การค้นหรือการยึดในแต่ละครั้งต้องกระทำตามหมายศาลที่ออกให้เป็นครั้ง ๆ

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นมาตรา 35 ที่ได้มีการวางหลักเอาไว้ในเรื่องของเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดงแล้วนั้นพบว่านักแสดงย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตของตนอยู่ในสถานที่ของตนไม่ว่าจะเป็นเคหะสถานหรือสถานที่ใดก็ตามที่มีความเป็นส่วนตัว โดยผู้ใดก็ไม่สามารถที่จะเข้าบุกรุกก้าวล่วง แทรกซ้อน หรือเข้ายึดหรือครอบงำการกระทำอื่นใดที่เป็นการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของบุคคลเหล่านั้นได้ สำหรับในแง่มุมมองของนักแสดงแล้วพบว่าเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดงนั้นจะต้องได้รับความเคารพอย่างสูง เมื่อเกิดกรณีต่างๆ โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันที่มีการนำเสนอข่าวสารผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้นพบว่า สื่อมวลชนจำนวนมากไม่น้อยได้ใช้เครื่องมือที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีขั้นนำ เค้รบบกวนต่อการอยู่อาศัยในเคหะสถานของนักแสดงไม่ว่าจะเป็นการแอบถ่ายในบ้านพักหรือในสถานที่ส่วนตัวของนักแสดงหรือมีการแอบถ่ายกิจกรรมที่นักแสดงใช้ชีวิตส่วนตัวไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหารการเข้าห้องน้ำหรือแม้แต่การมีเพศสัมพันธ์ ก็ได้มีเทคโนโลยีต่างๆเกิดขึ้น และสื่อมวลชนหรือแม้แต่ประชาชนทั่วไปก็นำเทคโนโลยีต่างๆเหล่านั้นเข้ามารบกวนต่อการใช้ชีวิตและเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดงส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา

เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวนี้ ไม่ว่าจะ เป็นเสรีภาพในที่อยู่อาศัยของนักแสดงอันเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับนักแสดงจำเป็นที่จะต้องได้รับการปกป้องเพราะนักแสดงมีสิทธิอยู่เหนือทรัพย์สินและกรรมสิทธิ์ที่ตนอาศัยอยู่ หรือไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิทธิในความลับโดยสิทธิเรื่องดังกล่าวขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการใช้ชีวิตส่วนบุคคลของแต่ละคนโดยบุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะเก็บความลับเป็นของตนเองและไม่สามารถแทรกสอดได้ไม่ว่าโดยบุคคลใดก็ตาม จะเป็นรัฐบาลหรือปัจเจกบุคคลอื่นก็ตาม รวมถึงสิทธิในการไม่ถูกละเมิดในการติดต่อสื่อสารจากพื้นฐานที่ว่าบุคคลธรรมดาทุกคนล้วนแต่มีสิทธิในการที่จะติดต่อสื่อสารด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีสิทธิในการที่มีชีวิตอันเป็นปกติในครอบครัวของตน

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นแล้ว ประกอบกับเสรีภาพที่นักแสดงควรได้รับตามหลักสากลจึงพบว่านักแสดงก็ย่อมที่จะมีสิทธิและเสรีภาพเหนือเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวซึ่งไม่ว่าผู้ใดก็ตามไม่สามารถที่จะเข้าแทรกสอดต่อเสรีภาพดังกล่าวได้ ดังนั้นหากเกิดกรณีที่มีสื่อมวลชนเข้าร่วมนำเสนอและก้าวล่วงต่อเสรีภาพดังกล่าวจึงถือว่าเป็นการผิดหลักและไม่เป็นไปตามหลักรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นที่ได้มีการให้หลักประกันในเรื่องเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวเอาไว้ นักแสดงสามารถที่จะฟ้องร้องต่อสื่อมวลชนว่าจะทำการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพในชีวิตร่างกายของตนรวมถึงชีวิตส่วนตัวของตนได้

3.2.4.4.3 เสรีภาพในตัวบุคคลของนักแสดง

บุคคลทุกคนนั้นล้วนแต่มีสิทธิและเสรีภาพในการที่จะเคารพในเนื้อตัวร่างกายของตน สามารถกระทำการอย่างใดก็ได้ต่อเนื้อตัวร่างกายของตนภายใต้กรอบของกฎหมายและมีเสรีภาพในการเคลื่อนไหวทางกายภาพได้อย่างเต็มที่ เสรีภาพในตัวบุคคลนี้เป็นเสรีภาพที่หมายความรวมถึงการที่บุคคลดังกล่าวจะเดินทางไปยังที่ต่างๆโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการอนุญาตจากใครหรือ เสรีภาพในการเดินทางนี้อาจจะพิจารณาว่าเป็นเสรีภาพแบบเด็ดขาดโดยที่บุคคลแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องต้องมีผู้ใดควบคุมและดูแลตัวบุคคลดังกล่าว เสรีภาพในตัวบุคคลยังหมายความรวมถึงเสรีภาพในการที่จะได้รับการเคารพต่อความเป็นมนุษย์นั้นๆ โดยไม่ว่าจะได้รับการเคารพจากรัฐหรือปัจเจกบุคคลด้วยกันเองก็จำเป็นต้องมีการคำนึงให้มีการดำรงอยู่ซึ่งเสรีภาพ เพื่อให้ก่อให้เกิดความผาสุกที่แท้จริงอันถือว่าเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งของเสรีภาพของบุคคลทั่วไป

ในรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นนี้ ความเป็นมนุษย์ของประชาชนทั้งปวงย่อมที่จะได้รับการเคารพในทางนิติบัญญัติ อีกทั้งรัฐบาลญี่ปุ่นให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของสิทธิที่จะดำรงอยู่ ซึ่งประชาชนทุกคนจะต้องไม่ได้รับการกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพอันเป็นบทบัญญัติสูงสุดที่รัฐธรรมนูญได้มี

การกำหนดเอาไว้ โดยในเรื่องเสรีภาพในตัวบุคคลนี้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 13 แห่งรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น ดังนี้

มาตรา 13

ความเป็นมนุษย์ของประชาชนทั้งปวงย่อมได้รับการเคารพ ในการนิติบัญญัติและการบริหารกิจการอื่น ๆ ของรัฐ ให้คำนึงถึงสิทธิที่จะดำรงอยู่ เสรีภาพ และการเข้าถึงความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้ง ตรวจจับที่สิ่งเหล่านี้ไม่กระทบกระเทือนสวัสดิภาพประชาชน

สำหรับนักแสดงแล้วนั้นสิทธิเสรีภาพในตัวบุคคลถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง นักแสดง ศิลปิน นักร้อง ดาราทั่วไปในประเทศญี่ปุ่น จำเป็นที่จะต้องมีการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเพื่อทำงานหรือเดินทางเพื่อที่จะใช้ชีวิตส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นการกระทำใดก็ตาม บุคคลล้วนแต่จำเป็นที่จะต้องได้รับการเคารพและไม่ถูกล่วงละเมิดจากสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารต่างๆ

นอกเหนือจากนี้แล้วยังมีการบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 14 เกี่ยวกับเรื่องของความเสมอภาคกัน เบื้องหน้ากฎหมายด้วย ดังต่อไปนี้

มาตรา 14

1. บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย การเลือกปฏิบัติทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคมเพราะเหตุทางเชื้อชาติ ลัทธิความเชื่อ เพศ สถานภาพทางสังคม หรือเหล่ากำเนิด จะกระทำมิได้
2. ไม่มีชนชั้นขุนนางและฐานันดรศักดิ์
3. การได้รับรางวัลเกียรติยศ ราชอิสริยาภรณ์ หรือยศถาบรรดาศักดิ์ใด ๆ ย่อมไม่ส่งผลให้บุคคลมีเอกสิทธิ์ กับทั้งให้สิ้นสุดลงเมื่อผู้ครอบครองสิ่งดังกล่าวอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ หรือผู้ที่ได้รับในภายภาคหน้าถึงแก่ความตายแล้ว

ดังนั้นแล้วแม้นักแสดงจะมีหน้าที่การทำงานที่ได้รับการจับจ้องจากประชาชน รวมถึงมีสื่อมวลชนคอยนำเสนอข่าวต่างๆ แต่การนำเสนอข่าวต่างๆของสื่อมวลชนก็ไม่สามารถที่จะทำให้นักแสดงได้รับการเลื่อนฐานะขึ้นไปเป็นบุคคลชนชั้นที่เหนือกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไปของสังคมได้ เพราะทุกคนถือว่ามีฐานะเท่ากันและมีความเสมอภาคต่อกันเบื้องหน้ากฎหมายนั่นเอง

3.2.4.4 เสรีภาพทางความคิดของนักแสดง

เสรีภาพในทางความคิดเกิดจากแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลทุกคนย่อมสมควรที่จะได้รับการเคารพ และความเห็นของบุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิ์ที่จะได้รับการเคารพจากบุคคลอื่น ไม่มีบุคคลผู้ใดสามารถที่จะเข้าล่วงละเมิดหรือว่ากล่าวต่อเสรีภาพในทางความคิดของบุคคลแต่ละคนได้ โดยในมาตรา 19 รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นได้มีการบัญญัติไว้ว่าสิทธิทางความคิดและมโนธรรมจะไม่สามารถถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลผู้ใดได้ดังนี้

มาตรา 19

การละเมิดสิทธิทางความคิดและมโนธรรมจะกระทำมิได้

เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการพูด รวมถึงเสรีภาพในการส่งต่อความคิดของตน ต่างๆเหล่านี้มีสิทธิ์ที่จะไม่ถูกแทรกแซงโดยบุคคลอื่นใดก็ตาม โดยอาชีพนักแสดงนั้นเมื่อพิจารณาแล้วว่าเป็นอาชีพที่จำเป็นที่จะต้องใช้เสรีภาพทางความคิดไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอาชีพอื่น นักแสดงมีสิทธิ์ที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักแสดงนั้นอยู่ในตำแหน่งที่เรียกว่าเป็นบุคคลสาธารณะอันเป็นสถานะที่ไม่ว่าใครก็ตามมีสิทธิวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของคนดังกล่าว ย่อมเป็นการกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดและแทรกแซงต่อสิทธิทางความคิดและมโนธรรมของคนหนึ่งกล่าวซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถกระทำได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.4.4.5 เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดง

เสรีภาพในทางเศรษฐกิจและสังคมนี้ พิจารณาได้ว่าบุคคลทุกคนย่อมได้รับความเสมอภาคในเรื่องของเศรษฐกิจและสังคมอย่างเท่าเทียมกัน เพราะรัฐบาลเป็นผู้ที่จะทำการอำนวยความสะดวกและเสรีภาพในเรื่องของเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นเรื่องพื้นฐานของบุคคลให้แก่สมาชิกในสังคม ดังนั้นแล้วเสรีภาพในข้อนี้จึงมีความคิดที่เกี่ยวพันกับแนวคิดเสรีนิยมรวมถึงแนวคิดปัจเจกชนนิยม กล่าวคือบุคคลทุกคนไม่ว่าจะมีสถานะใดก็ตาม จะประกอบอาชีพใด จะมีเพศใด นับถือศาสนาใด หรือจะได้รับการยกย่องหรือเคารพนบนอบจากคนในสังคมแบบใดก็ตาม บุคคลผู้นั้นย่อมถือว่ามีเสมอภาคเบื้องต้นหากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นได้มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้

มาตรา 25

1. บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตอันดีงามและพัฒนาแล้วตามมาตรฐานขั้นต่ำ
2. รัฐมีหน้าที่ใช้ความวิริยอุตสาหะในการสร้างเสริมและส่งเสริมสวัสดิการสังคม ความมั่นคงของสังคม และการสาธารณสุขสำหรับบุคคลในทุกช่วงอายุ

จะเห็นได้ว่าบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในการที่จะใช้ชีวิตของตนซึ่งเป็นชีวิตส่วนตัวและมีสิทธิได้ต่อก็ตามในชีวิตของตน อันเป็นสิทธิในเศรษฐกิจและสังคมที่รัฐบาลได้จัดหาให้ โดยรัฐบาลนั้นมีหน้าที่ในการใช้ความวิริยอุตสาหะในการที่จะส่งเสริมให้ประชาชนและปัจเจกชนทุกคนได้รับสวัสดิการที่มั่นคงรวมถึงมีสาธารณสุขที่ดีไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในช่วงอายุใดก็ตาม และยังมีความมั่นคงที่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขอีกด้วย

นักแสดงนับว่ามีความเสมอภาคต่อบุคคลทั่วไปและกฎหมาย โดยนักแสดงนั้นมีเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งรัฐบาลย่อมต้องจัดหาให้แก่นักแสดงเพราะนักแสดงนั้นก็นับว่าเป็นปัจเจกชนหรือบุคคลธรรมดาทั่วไปคนหนึ่งดังนั้นนักแสดงจึงต้องได้รับเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในเรื่องดังกล่าวเหล่านี้ สื่อมวลชนนั้นไม่สามารถที่จะเข้าไปก้าวก้าวเข้าไปแทรกแซงเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดงได้ไม่ว่าจะด้วยวิธีการนำเสนอข่าวใดก็ตาม สื่อมวลชนยังคงต้องเคารพในเสรีภาพข้อดังกล่าว รวมถึง ไม่ล่วงละเมิดหรือหมิ่นประมาทต่อนักแสดงในเรื่องของเสรีภาพในข้อดังกล่าว เพราะแม้แต่รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นยังได้มีการให้การรับรองเอาไว้

3.2.4.4.6 เสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงของนักแสดง

ในหลักของรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นนั้น เรื่องของเสรีภาพในครอบครัวเกียรติยศและชื่อเสียงนั้นแม้ว่าอาจจะไม่ได้มีการบัญญัติเอาไว้โดยตรงแต่หลักการของประชาธิปไตยทั่วโลกต่างก็ให้เสรีภาพในเรื่องของความเป็นอยู่ส่วนตัวครอบครัว เกียรติยศ และชื่อเสียงเอาไว้ ดังนี้แล้วหากมีการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายออกไป ไม่ว่าจะข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นความจริงหรือไม่ก็ตาม รวมถึงข้อความดังกล่าวนั้นอาจจะส่งผลเสียต่อบุคคลที่ถูกอ้างกล่าวถึง ก็ ล้วนแล้วแต่เป็นการกระทำที่ไม่สามารถที่จะกระทำได้ หากเกิดกับการกระทำดังกล่าวขึ้นนักแสดงย่อมมีสิทธิจะเรียกร้องเอาผิดต่อบุคคลผู้ที่ได้กระทำการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพในเกียรติยศและชื่อเสียงของนักแสดงดังกล่าวด้วย

ในประเทศญี่ปุ่นนั้นพบว่ามีการโทรทัศนหลายรายการที่มีการนำเรื่องราวของนักแสดงหรือศิลปินดารารวมถึงบุคคลสาธารณะที่มีชื่อเสียงในสังคมตลอดจนบุคคลธรรมดานำมาวิพากษ์วิจารณ์ในรายการโทรทัศน์อยู่บ่อยครั้งโดยมีรายการประเภทที่เรียกว่าไวด์โชว์ (Wideshow) อันเป็นรายการที่มีผู้ดำเนินรายการหนึ่งคน พร้อมกับแขกรับเชิญจากสาขาอาชีพต่างๆที่จะมีการ

หมุนเวียนกันไป เข้ามาร่วมพูดคุยสนทนาวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นต่างๆที่ได้รับความสนใจในสังคม รายการโทรทัศน์นี้มีสัดส่วนผู้ชมมากที่สุดในประเทศญี่ปุ่น ดังนั้นจึงถือว่ามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการใช้ชีวิตของชาวญี่ปุ่น โดยรายการต่างๆเหล่านี้เมื่อมีการวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นต่างๆไม่ว่าจะเป็น ประเด็นเรื่องส่วนตัวของศิลปินนักแสดงหรือแม้แต่เป็นประเด็นที่บุคคลทั่วไปให้ความสนใจก็ย่อมที่จะต้องมีการนำเรื่องราวของนักแสดงมาวิพากษ์วิจารณ์ออกโทรทัศน์ เป็นการสุ่มเสี่ยงต่อเสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ และชื่อเสียงอย่างแท้จริง ดังนั้นสื่อมวลชนจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะรักษาต่อเสรีภาพในครอบครัวเกียรติยศและชื่อเสียงของนักแสดง เพื่อหลีกเลี่ยงการหมิ่นประมาทหรือการล่วงละเมิดในเสรีภาพในข้อดังกล่าวให้น้อยที่สุดหรือละเว้นการล่วงละเมิดไปเลย เพื่อเป็นการเคารพต่อหลักประกันที่เกี่ยวกับเสรีภาพที่ทางรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นไปให้เอาไว้

3.2.4.4.7 เสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดง

ในรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นนั้นเสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดงได้มีการบัญญัติเอาไว้ในมาตราที่ 22 โดยได้วางหลักเอาไว้ว่า

มาตรา 22

1. บุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพที่จะเลือกและเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่ตลอดจนเลือกจะ ประกอบอาชีพของตน ตราบเท่าที่การนั้นไม่กระทบกระเทือนสวัสดิภาพประชาชน
2. เสรีภาพของบุคคลในการเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่ไปยังต่างด้าวและในการเปลี่ยนแปลงสัญชาติย่อมไม่ถูกละเมิด

จะพิจารณาได้ว่าบุคคลทุกคน มีเสรีภาพในการที่จะเลือกหรือเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่ของตน โดยการตัดสินใจของบุคคลแต่ละคนนั้น ตราบใดที่ไม่มีการกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของประชาชนส่วนรวม ก็ย่อมเป็นการกระทำที่สามารถกระทำได้ รวมถึงบุคคลแต่ละคนย่อมมีเสรีภาพในการเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่อาศัยไปไหนยังที่ต่างๆรวมถึงไปอยู่ยังต่างด้าวและสามารถที่จะเปลี่ยนสัญชาติได้ด้วย ซึ่งจะไม่มีผู้ใดสามารถที่จะล่วงละเมิดในข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ได้

จากการบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นในหัวข้อเกี่ยวกับเรื่อง ของเสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดงแล้วนั้นพบว่า เมื่อพิจารณากฎหมายของญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นมีเสรีภาพในการที่จะประกอบอาชีพของตนไม่ว่าอาชีพนั้นจะเป็นอาชีพใดก็ตามและจะไม่ได้รับการดูหมิ่นดูแคลนจากประชาชน สังเกตได้จากประเทศญี่ปุ่นนั้นมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมอยู่มาก แม้แต่ใน

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่ประเทศได้มีการพัฒนาและรุดหน้าไปมาก มีงานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเข้ามาต่างๆมากมาย แต่ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมยังคงได้รับการเคารพนับถือจากประชาชนภายในประเทศอยู่

ในขณะที่ประชาชนทั่วไปมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ นักแสดงก็เช่นเดียวกัน นักแสดงย่อมมีเสรีภาพที่จะเลือกและเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่ จนถึงเสรีภาพในการประกอบอาชีพของตนโดยที่หากมีการเลือกเสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดงนั้นมิได้เป็นการกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของประชาชนส่วนรวมก็ย่อมเป็นการกระทำที่สามารถกระทำได้ และแม้ว่าจะถูกวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลผู้อื่นไม่ว่าจะโดยสื่อมวลชนโดยบุคคลทั่วไป นักแสดงยังคงมีเสรีภาพในเรื่องในการนี้อยู่อย่างเต็มเปี่ยม โดยที่อันที่จริงแล้วการวิจารณ์เรื่องวิพากษ์รวมถึงวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆเหล่านี้โดยสื่อมวลชนจะต้องกระทำอยู่ภายในขอบเขตจำกัดไม่ล่วงละเมิดเข้าไปกระทบต่อเสรีภาพในการใช้ชีวิตของนักแสดง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเคารพต่อหลักประกันที่รัฐธรรมนูญได้ให้เอาไว้นั่นเอง

บทที่ 4

สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน และสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ในประเทศไทย

4.1 สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญไทย

4.1.1 สิทธิ เสรีภาพ ของชนชาวไทยและสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญ

เมื่อกล่าวถึงสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยที่มีพัฒนาการตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ได้มีความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเรื่องของสิทธิเสรีภาพอย่างมากมาย สิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางและทั่วถึงจนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยเช่นเดียวกัน โดยในปีพุทธศักราช 2475 ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศครั้งใหญ่ โดยเปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรก ปีพุทธศักราช 2475 ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับแรกนั้นเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้มีการบัญญัติเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพตามแนวคิดทฤษฎีสถาปนนิยมนปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญเป็นครั้งแรก และในเวลาต่อมาแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญจนถึงฉบับปัจจุบันไปแล้วทั้งสิ้นรวม 20 ฉบับ แต่จะพบได้ว่าในประเด็นเรื่องของสิทธิและเสรีภาพนั้นเป็นเรื่องที่มีการกำหนดเอาไว้และให้ความสำคัญอยู่ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ และได้รับความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ

สำหรับสิทธิและเสรีภาพของ “สื่อมวลชน” ตามรัฐธรรมนูญนั้นได้มีการบัญญัติเอาไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 และได้กำหนดบทบาทในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนมากขึ้นในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 จนกระทั่งมาถึงรัฐธรรมนูญฉบับปีพ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นฉบับล่าสุดนั้น โดยมีการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน มีการให้หลักประกันแก่สื่อมวลชนในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ มีการให้ความรับรองในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพรวมถึงการจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการอันเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพตามหลักที่ว่า “รัฐธรรมนูญคือกฎหมายสูงสุดของประเทศ” ดังนั้นแล้วการบัญญัติเรื่องราวเกี่ยวกับเสรีภาพเอาไว้ในรัฐธรรมนูญย่อมเป็นกฎหมายที่สำคัญรวมถึงเป็นหลักประกันที่จะทำให้เสรีภาพเป็นสิ่งที่บังคับใช้ได้จริง และได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญอย่างแท้จริง ซึ่งในพัฒนาการของรัฐธรรมนูญไทยนั้น อาจกล่าวได้ว่า เมื่อมีการปฏิรูปทางการเมืองในแต่ละครั้ง รัฐธรรมนูญก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยที่

จะสังเกตได้ชัดคือในเรื่องของ “หลักประชาธิปไตย” และ “หลักนิติรัฐ” นั้น มีสาระสำคัญที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ เป็นการคุ้มครองและส่งเสริมเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง และประชาชนนั้นมีโอกาสในการร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ รวมถึงรัฐธรรมนูญมีส่วนเอื้อในการสร้างเสถียรภาพของรัฐบาลมากขึ้น

เมื่อกล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพ ในการที่จะพิจารณาถึงสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยและสื่อสารมวลชนตามรัฐธรรมนูญนั้น ควรที่จะพิจารณาถึงสิทธิเสรีภาพในแง่ของความหมายเสียก่อนโดย “สิทธิ” คือประโยชน์ที่กฎหมายมีการรับรองและคุ้มครองให้ โดยรับรองว่าสิทธินี้มีอยู่ตามกฎหมายและคุ้มครองไม่ให้มีผู้ใดมาละเมิดต่อการใช้สิทธินั้น ตัวอย่างของสิทธิได้แก่ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิในครอบครัว สิทธิในการรับข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการประกอบอาชีพ เป็นต้น โดย “สิทธิ” เป็นสิ่งที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่าเมื่อบุคคลหนึ่งมีสิทธิย่อมที่จะต้องทำหน้าที่ในการปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลขึ้น โดยกฎหมายจะรับรองและคุ้มครองให้ นอกเหนือจากนี้แล้วบุคคลอีกหลายหลายคนก็ยังคงต้องทำหน้าที่ในการที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามประโยชน์นั้นๆ¹²³

สำหรับ “เสรีภาพ” นั้นตามหลักสากลทั่วไป เสรีภาพมีการแยกออกจากสิทธิ โดย “เสรีภาพ” เป็นประโยชน์ซึ่งบุคคลได้มาโดยปราศจากหน้าที่ในทางกฎหมายใดๆต่อตนเอง บุคคลแต่ละคนนั้นย่อมสามารถที่จะกระทำการใดก็ได้ตามชอบใจ และเป็นสิ่งที่บุคคลจะสามารถกระทำโดยอิสระเสรี โดยไม่มีกฎหมายป้องกันหรือขัดขวางเอาไว้

สำหรับความแตกต่างระหว่าง “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” นั้นอาจพิจารณาได้ว่า “สิทธิ” คืออำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งในการที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการใดการหนึ่ง ดังนั้นสิทธิจึงก่อให้เกิดหน้าที่ด้วย ซึ่งสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิตามความหมายทั่วไป ในขณะที่ “สิทธิตามรัฐธรรมนูญ” นั้นหมายถึงการที่กฎหมายสูงสุดได้มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในการที่จะกระทำการใดการหนึ่งหรือการงดเว้นการกระทำการใดการหนึ่ง โดยบุคคลดังกล่าวเมื่อได้รับอำนาจในข้อนั้นแล้วจะก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลอื่นใดเข้าแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปล่อยให้รัฐเข้ามาแทรกแซงในขอบเขตและสิทธิของตนย่อมไม่ได้ ดังนี้แล้ว สิทธิตามรัฐธรรมนูญจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลต่อรัฐ โดยรัฐจะต้องให้ความเคารพ ปกป้องและคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ในขณะที่ “เสรีภาพ” นั้น หมายถึง

¹²³ หยุด แสงอุทัย, *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*, หน้า 217-218.

สภาพการณ์ที่บุคคลแต่ละคนมีอิสระในการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเสรีภาพเป็นเรื่องของการที่ปัจเจกแต่ละคนมีอำนาจในการตัดสินใจกระทำการใดการหนึ่งด้วยตัวเอง

เมื่อพิจารณาดังนี้ สิทธิ และ เสรีภาพ จึงมีความแตกต่างว่าสิทธิเป็นอำนาจที่บุคคลมีเพื่อเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการใดการหนึ่งหรือละเว้นการกระทำการใดการหนึ่ง ในขณะที่เสรีภาพเป็นอำนาจที่บุคคลนั้นมีอยู่ในตัวเอง ในการตัดสินใจกระทำการใดการหนึ่ง โดยที่จะไม่มีบุคคลใดเข้าแทรกแซงหรือเข้าครอบงำ ชักจูงตัดสินใจการกระทำนั้นๆได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “เสรีภาพ” เป็นอำนาจที่บุคคลนั้นมีอยู่เหนือตนเอง และเป็นอำนาจในการตัดสินใจว่าจะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด ในขณะที่ “สิทธิ” เป็นอำนาจในการเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการหรืองดเว้นการใดการหนึ่งต่อตนเอง

ในแง่ของการสื่อสารมวลชนแล้วนั้น ตัวอย่างในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนอาจจะยกมาให้พิจารณาได้เช่น การที่สื่อมวลชนวิพากษ์วิจารณ์ผู้ใดผู้หนึ่ง องค์กรใดองค์กรหนึ่ง หรือกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง แล้วนั้น ย่อมเป็นเสรีภาพของสื่อมวลชนในการที่จะวิพากษ์วิจารณ์ได้ เพราะทั้งนี้ ในรัฐธรรมนูญได้มีการให้ความรับรองในเรื่องของ “เสรีภาพในการแสดงออก” “เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านการตีพิมพ์ การพูด การสื่อสาร” ซึ่งเสรีภาพนี้ตามที่ได้กล่าวไปว่าเป็นอำนาจที่บุคคลแต่ละคนมีอยู่เหนือตนเอง ดังนั้นการที่สื่อมวลชนแสดงออกผ่านการพิมพ์ การพูด การสื่อสารต่างๆย่อมนับว่าสิ่งนั้นเป็น “เสรีภาพ” มิใช่ “สิทธิ” เพราะ “สิทธิ” เป็นอำนาจในการที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นบุคคลใด กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อตนเองได้นั่นเอง ในขณะที่ตัวอย่างของ “สิทธิ” ของสื่อมวลชน เช่น การที่สื่อมวลชนมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้องค์กรของรัฐเปิดเผยข้อมูลบางอย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับตน เพราะ “สิทธิ” คือการที่จะเรียกร้องให้ผู้ใดผู้หนึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งนั่นเอง

ประเด็นเรื่องของ “สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน” นั้น คือการที่รัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพด้านต่างๆให้แก่ประชาชนพลเมืองของรัฐนั้นๆ เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยเมื่อมีการบัญญัติในเรื่องดังกล่าวนี้แล้ว การจะเพิกถอนสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นไม่สามารถที่จะกระทำได้ เพราะจะต้องให้ความสำคัญต่อสิ่งที่ได้มีการรับรองละให้หลักประกันเอาไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างใดก็ตาม มิได้หมายความว่ากว้างขวางรวมถึงการที่จะไม่มีเงื่อนไขใดๆเป็นตัวกำหนดกรอบในการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนเสียเลย เพราะทั้งนี้แล้ว ยังคงต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะในการที่จะใช้เสรีภาพและสิทธิของแต่ละคน รวมถึงยังคงต้องคำนึงต่อศีลธรรมอัน

ดีของสังคมและความสงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้นอีกด้วย เพื่อเป็นการจำกัดไม่ให้ประชาชนทุกคนกระทำการทุกอย่างได้อย่างใจตนจนอาจก่อให้เกิดปัญหาตามขึ้นมาภายหลัง

สำหรับ “สิทธิเสรีภาพของสื่อสารมวลชน” นั้น มีหลักประกันในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของสื่อสารมวลชนเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญปี 2540 โดยรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้าปี 2540 นั้น ในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนไม่ได้มีการให้หลักประกันอย่างจริงจังนักแก่สื่อมวลชนในเรื่องของการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการตีพิมพ์ การโฆษณา การเขียน หรือการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น นอกจากนี้แล้วยังมีกฎหมายอีกต่างหากมากมายที่ได้ควบคุมเสรีภาพของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการคมนาคมต่างๆโดยในเวลาต่อมาได้มีการให้หลักประกันและคุ้มครองเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติเอาไว้ โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเอาไว้เกี่ยวกับเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน รวมถึงการสื่อสารของสื่อมวลชนเอาไว้ ในมาตรา 34 และ 35 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ว่า

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐ จะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกันต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ให้คำนึงถึง วัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

จากมาตรา 34 และ 35 รัฐธรรมนูญไทย 2560 นั้นสามารถพิจารณาและอธิบายถึงสิทธิและ เสรีภาพของสื่อมวลชนได้เป็นข้อๆดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชนได้รับหลักประกันในการที่จะแสดงความคิดเห็นผ่านการพูด การเขียน การ พิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น โดยที่สื่อมวลชนนั้นมีเสรีภาพในการกระทำ ดังกล่าวอย่างเต็มที่และไม่มีผู้ใดสามารถที่จะจำกัดเสรีภาพตามที่ได้มีการกำหนดและให้หลักประกัน ในข้อดังกล่าวนี้ไว้ได้ เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติเอาไว้เพื่อเป็นไปซึ่งการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพบุคคลอื่น หรือเพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

2. การจะสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น เพื่อลดทอนเสรีภาพในการนำเสนอ ข่าวสารหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนั้นไม่สามารถที่จะกระทำได้ โดยมีการระบุเอาไว้ในมาตรา 35 วรรคสอง โดยเดิมทีแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการสั่งปิดโรงพิมพ์อันเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานการพิมพ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 แต่ต่อมารัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2538 ได้มีการแก้ไขให้คณะกรรมการว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ มีอำนาจในการสั่ง ปิดสื่อภาครัฐอันได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์ตามระเบียบว่าด้วย วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ 2535 แต่เมื่อมีรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวขึ้น การที่รัฐบาลจะใช้ อำนาจของตนในการสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่สามารถ กระทำได้อีกต่อไปเพราะถือว่าจะเป็นการลดทอนต่อสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

3. จากมาตรา 35 วรรคห้า มีการบัญญัติเอาไว้ว่าหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนนั้น จะไม่ นำเสนอข่าวสารโดยถูกแทรกแซงโดยวิธีการอื่นใดจากบุคคลอื่น ซึ่งวิธีการดังกล่าวอาจจะเป็นการให้

เงินหรือทรัพย์สินเพื่ออุดหนุนสื่อจากรัฐ อันเป็นการกระทำที่ถือว่าเป็นการลิดรอนต่อเสรีภาพตามมาตรานี้ ซึ่งหากจะมีการกระทำดังกล่าวแล้ว จะต้องมีการแจกแจงรายละเอียดต่างๆ ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบ และประกาศให้ประชาชนทราบด้วย ดังนี้แล้วจึงไม่มีผู้ใดสามารถจะเข้าแทรกแซงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนได้ เพราะถือว่าเป็นการลิดรอนต่อสิทธิเสรีภาพและเป็นการกระทำที่เป็นการแทรกแซงเสรีภาพของสื่อมวลชน

4. รัฐบาลไม่สามารถที่จะเข้าสั่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้ใดเข้าตรวจข่าวเนื้อหาของบทความก่อนทำการโฆษณาหรือตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นใดได้ การนี้เป็นไปตามมาตรา 35 วรรค 3 รัฐธรรมนูญ 2560 เพราะทั้งนี้รัฐบาลไม่มีอำนาจในการที่จะเข้ากระทำการดังกล่าวเพราะรัฐธรรมนูญได้ให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชนในการที่จะตีพิมพ์ข่าวและบทความและเผยแพร่ต่างๆ แต่อย่างไรก็ดีรัฐบาลยังคงมีสิทธิในการใช้อำนาจตรวจตราพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ก่อนที่จะมีการนำออกฉาย อันเป็นการให้อำนาจแก่รัฐในการที่จะเซ็นเซอร์ภาพยนตร์และวีดิทัศน์อยู่ โดยในกรณีดังกล่าวนี้มีข้อยกเว้นกล่าวคือหากประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือภาวะแห่งความไม่สงบ รัฐบาลสามารถที่จะมีการเรียกให้สื่อมวลชนนำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบก่อนที่จะมีการโฆษณาลงในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นใด ซึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อบ้านเมืองอยู่ในภาวะไม่ปกติเท่านั้น

5. มีการกำหนดให้เจ้าของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเป็นบุคคลสัญชาติไทยเท่านั้น ป้องกันไม่ให้นายทุนข้ามชาติเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการ โดยในเรื่องดังกล่าวนี้ได้มีการบัญญัติเอาไว้อย่างชัดเจนว่าเจ้าของกิจการสื่อมวลชนจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยแต่เพียงเท่านั้น

6. มีการบัญญัติเอาไว้ว่ารัฐบาลไม่สามารถที่จะเข้าไปอุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชนไม่ว่าจะเป็นการอุดหนุนด้วยการให้ทุนทรัพย์ผ่านทาง การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดก็ตาม สาเหตุที่มีการบัญญัติในเรื่องดังกล่าวนี้เอาไว้เพื่อป้องกันไม่ให้รัฐ ทำธุรกิจแข่งกับเอกชน ป้องกันไม่ให้เอกชนนั้นถูกเข้าครอบครอง ครอบงำ และกำหนดข้อจำกัดต่างๆ โดยรัฐ

นอกจากนี้แล้วมีการวางหลักเอาไว้ในมาตราที่ 60 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ไว้เพิ่มเติมอีกดังต่อไปนี้

มาตรา ๖๐ รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมอันเป็นสมบัติของชาติ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน

การจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ รวมตลอดทั้งการให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐต้องจัดให้มืองค์กรของรัฐที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบและกำกับ การดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ให้เป็นไปตามวรรคสอง ในการนี้ องค์กรดังกล่าวต้องจัดให้มี มาตรการป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภค เกินความจำเป็นป้องกันมิให้คลื่นความถี่รบกวนกัน รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำที่มีผลเป็นการ ขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของ ประชาชน และป้องกันมิให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่โดยไม่คำนึงถึงสิทธิ ของประชาชนทั่วไป รวมตลอดทั้งการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำที่ผู้ใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่จะต้อง ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

จากมาตราดังกล่าวนี มีกรณีถือว่าคลื่นความถี่ ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคมนั้น เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ดังนั้นแล้วจึง ดำเนินการให้องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่ในการจัดสรรคลื่นความถี่ แต่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ ของประชาชนเป็นหลัก โดยรัฐธรรมนูญนั้นถือว่าคลื่นความถี่เป็นทรัพยากรของชาติจำเป็นที่จะต้องให้ เกิดประโยชน์แก่สาธารณะและมีการโอนอำนาจให้อยู่ในการควบคุมขององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลในเรื่องที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ นั้นเอง

ในขณะที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 มาตราที่ 41 และ 59 ได้มีการวางหลักให้ ประชาชนนั้นมีสิทธิในการที่จะได้รับทราบและมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะในการ ครอบครองของหน่วยงานราชการ โดยข้อกำหนดนี้ แม้จะมีการวางหลักให้ประชาชนอันเป็นการทั่วไป แต่ย่อมหมายถึงสื่อมวลชนด้วย ดังนั้นแล้วสื่อมวลชนจึงมีสิทธิในการที่จะได้รับทราบนโยบาย และ สื่อมวลชนย่อมมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะของหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ทั้งนี้ในการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติ สื่อมวลชนย่อมมีสิทธิในการที่จะตรวจสอบการ ทำงานของรัฐบาลรวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกระดับ อันเป็นการกระทำโดยมีอำนาจตามที่ได้รับมาจาก รัฐธรรมนูญ เพื่อมิให้รัฐบาลนั้นมีอำนาจมากเกินไป ประชาชนสามารถที่จะเข้าตรวจสอบการใช้อำนาจ

ดังกล่าวของรัฐบาลได้ โดยใจความดังกล่าวนี้มีการให้สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 อันบัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ...

มาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

สำหรับในประเด็นของการที่บุคคลจะได้รับสิทธิในการได้รับข้อมูล คำชี้แจงจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมอื่นใดที่อาจมีการสร้างปัญหาต่อสังคมได้นั้น รัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดให้มีการให้สิทธิดังกล่าวแก่บุคคลทุกคน ไม่จำเป็นว่าผู้นั้นจะมีส่วนได้เสียตามกฎหมายหรือไม่ ดังนี้แล้ว สื่อมวลชนก็ย่อมสามารถที่จะได้รับข้อมูลในเรื่องดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเรื่องดังกล่าวนี้เอาไว้ในรัฐธรรมนูญ 2560 มาตราที่ 58 ไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๕๘ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

ทั้งนี้ของผู้บริโภค ผู้บริโภคย่อมมีสิทธิในการที่จะได้รับการดูแลจากรัฐในข้อมูลที่เป็นจริง และผู้บริโภคแต่ละคนย่อมมีสิทธิในการที่จะเรียกร้องความเสียหายรวมถึงรวมตัวเพื่อรักษาสิทธิของผู้บริโภคได้ ดังนั้นแล้วการที่สื่อมวลชนจะให้ข้อมูลข่าวสารโฆษณาสินค้าผ่านบริการหรือผ่านสื่อมวลชน บางการกระทำใต้นั้นจะต้องระมัดระวังให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคมากที่สุด เพราะทั้งนี้เมื่อผู้บริโภคมีความเชื่อใจข้อมูลเหล่านั้น หากข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่อันตรายและไม่ผ่านการตรวจสอบอย่างดี ผู้บริโภคอาจจะได้รับอันตรายจากการหลงเชื่อในข้อมูลดังกล่าว ดังนั้นรัฐจึงต้องคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค โดยในเรื่องดังกล่าวนี้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 61 วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ดังต่อไปนี้

มาตรา ๖๑ รัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรมในการทำสัญญา หรือด้านอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค

ดังที่ได้แสดงมาข้างต้นนี้ เป็นเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย และสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนที่ได้มีการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ มีการให้ความสำคัญและมีการให้หลักประกัน รวมถึงการคุ้มครองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการคุ้มครองให้แก่ทั้งประชาชนทั่วไปและคุ้มครองแก่สื่อมวลชน โดยในลำดับถัดไป สิ่งที่จะพิจารณาศึกษาต่อไปคือ “ความรับผิดชอบของสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญ” โดยศึกษาถึงความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ ความคิดในทางทฤษฎีอิสระภาพนิยมและเสรีนิยมอันเป็นฐานสำคัญที่ทำให้เสรีภาพนั้นมีหลักประกันทางกฎหมาย รวมถึงสังคมนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบต่อผ่านทางสื่อมวลชนเพื่อก่อให้เกิดสภาพสังคมที่ดี น่าอยู่และสงบสุข

4.1.2 ความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญ

การที่สื่อมวลชนมีสิทธิ เสรีภาพ และได้รับหลักประกันจากรัฐธรรมนูญที่มีการวางหลักเอาไว้แล้วนั้น สิ่งที่จะส่งผลตามมาก็คือ เมื่อสื่อมวลชนมีสิทธิเสรีภาพ สื่อมวลชนจึงต้องมี “ความรับผิดชอบ” ติดตามมาด้วยเช่นเดียวกัน ในกรณีแรกนี้ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยนั้นมีการทางฝ่ายประชาธิปไตยเกี่ยวกับเรื่องเสรีภาพในการพูดและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งสาเหตุที่มีเสรีภาพในข้อดังกล่าวนี้เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากมนุษย์ทุกคนนั้นต่างก็มี ความปรารถนา และมีความสามารถในการที่จะพูดแสดงความคิดเห็นชักจูงบุคคลอื่น ๆ ได้ ทั้งนี้มนุษย์

แต่ละคนนั้นย่อมมีความคิดเห็นที่เป็นส่วนตัว แต่ละความคิดนั้นเป็นความคิดที่แตกต่างกัน การที่มนุษย์แต่ละคนได้มีโอกาสในการที่จะถ่ายทอดแสดงความคิดเห็นของตนอย่างอิสระเสรีจึงเป็นการคงไว้ซึ่งสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์อันจะเป็นการพัฒนาสังคม ในขณะที่เดียวกัน การที่บุคคลคนหนึ่งมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ก็จำต้องที่จะต้องให้สิทธิเช่นเดียวกันนี้แก่บุคคลอื่นเพื่อให้เป็นความสมดุลและเกิดความยุติธรรมขึ้นภายในสังคม

ศาสตราจารย์คาร์ล เบ็คเคอร์ (Carl Becker) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวนี้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความมั่นใจในอำนาจเหตุผลของตนเอง และการแสดงแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิต่างๆทางธรรมชาตินี้ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการพิมพ์ เสรีภาพในการพูด ล้วนแล้วแต่เป็นผลอันเกิดจากแนวคิดอิสระนิยมอันเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อสถานะและความเป็นไปรวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน¹²⁴

ดังนั้นทุกคนจึงมีเสรีภาพและมีความปรารถนาที่จะรู้ความจริงในสังคม การที่มนุษย์ได้รับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีผู้ใดเข้าแทรกแซงควบคุมหรือจำกัดจึงทำให้มนุษย์ได้ใช้เสรีภาพตามความปรารถนาเต็มของตน ซึ่งแม้แต่ในรัฐธรรมนูญ 2560 ยังได้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 34¹²⁵

เสรีภาพขั้นพื้นฐานตามมาตรานี้มีการรับรองและคุ้มครองรวมถึงการให้กับประกันตามรัฐธรรมนูญว่า บุคคลใดก็ตามรวมถึงสื่อมวลชน ล้วนแต่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตน แต่ก็ได้มีการจำกัดเสรีภาพเอาไว้ โดยเป็นข้อจำกัดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อที่จะรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของรัฐ เพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ต่อสิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนจะใช้เสรีภาพในข้อดังกล่าวนี้ จะต้องไม่ฝ่าฝืนข้อยกเว้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เช่นกระทำการละเมิดผู้อื่นจากการใช้เสรีภาพของตัวเอง หรือกระทำการหมิ่นประมาทอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย เป็นต้น โดยการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนี้มีข้อยกเว้นเอาไว้ในมาตรา 32 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ซึ่งมาตรา 32 ได้มีการวางหลักเอาไว้ว่า

¹²⁴ เกษม ศิริสัมพันธ์, *ทฤษฎีสื่อสารมวลชน* แปลจาก *Four Theories of the Press* (กรุงเทพมหานคร โครงการตำราสังคมศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2513), หน้า 35.

¹²⁵ มีการอธิบายไปแล้วในหัวข้อ 4.1.1 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยและสื่อมวลชน

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูล ส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ทำให้พิจารณาได้ว่าสื่อมวลชนอาจมีความจำเป็นในการติดตามข่าวเพื่อที่จะให้ผู้บริโภคข่าว ส่วนนั้นได้รับข้อมูลที่ดีที่สุด ในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนนี้ไม่สามารถที่จะอ้างว่าการทำหน้าที่ของตนนั้นกระทำได้อย่าง เพราะรัฐธรรมนูญได้มีการจำกัดในเรื่องดังกล่าวนี้เอาไว้ว่า สื่อมวลชนแม้จะมีอำนาจและมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์มากเพียงใด แต่สื่อมวลชนยังคงต้องเคารพในสิทธิและเคารพต่อเสรีภาพของบุคคลอื่นอีกด้วย กรณีดังกล่าวนี้ทำให้พบว่าตัวอย่างจากการล่วงละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นจากการกระทำของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวสาร โดยการเข้าไปในเคหสถานของบุคคลอื่นโดยที่เจ้าของไม่ได้ให้ความยินยอมนั้นเป็นการกระทำที่ไม่เคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น รวมถึงการแอบถ่ายไม่ว่าบุคคลนั้นจะใช้ชีวิตอยู่ในที่สาธารณะหรือไม่ก็ตามล้วนแต่เป็นการก้าวล้ำต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

นอกจากนี้ มาตรา 33 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้มีการกำหนดไว้ว่า

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถาน หรือที่สาธารณะจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

จากการพิจารณามาตราดังกล่าวนี้ มีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณากล่าวคือ เสรีภาพและสิทธิของประชาชนไม่อาจถูกลดทอนจากการกระทำจากรัฐบาลได้ ยกเว้นแต่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญได้วางเอาไว้เท่านั้น โดยจะเป็นการกระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ และบุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานของตน การที่บุคคลนั้นใช้ชีวิตอยู่ในเคหสถานของตนโดยปกติสุขและมีผู้อื่นได้เข้าไปล่วงล้ำในเคหสถานแห่งนั้นโดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถานแห่งนั้นรวมถึงการตรวจค้นเคหสถานก็แล้วแต่ เป็นการกระทำที่กระทำมิได้ เว้นแต่จะมีข้อยกเว้นตามที่กำหนดเอาไว้ใน

รัฐธรรมนูญ ดังนั้นแล้วสื่อมวลชนเมื่อต้องการที่จะใช้อำนาจของตัวเองรวมถึงใช้เสรีภาพของตัวเองในการเสาะแสวงหาข้อมูลและข่าวสาร สื่อมวลชนย่อมมีข้อจำกัดในการหาข้อมูลและข่าวสารของตัวเอง โดยไม่สามารถที่จะเข้าไปบุกรุกเคหสถานของบุคคลอื่นได้ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นบุคคลสาธารณะ นักแสดง ดารา ศิลปิน นักการเมือง หรือเป็นคนธรรมดาก็ตาม สื่อมวลชนย่อมจะเคารพและยอมรับในเสรีภาพของบุคคลอื่น จะล่วงละเมิดมิได้ ถือเป็นความรับผิดชอบที่สื่อมวลชนจะต้องมีในเรื่องของสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้แล้วความรับผิดชอบต่อประการอื่นที่สื่อมวลชนควรจะต้องมีในประเด็นของสิทธิและเสรีภาพที่มีการให้การรับรองเอาไว้ตามรัฐธรรมนูญนั้นพบว่า แม้สื่อมวลชนจะมีอิสระอย่างเต็มที่ในการนำเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็น แต่เสรีภาพที่สื่อมวลชนมีจะต้องเคารพและอยู่ภายใต้หลักของความจริง โดยมีการเคารพในสิทธิของผู้อื่นและความเป็นธรรมแก่บุคคลที่สื่อมวลชนได้เสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นถึง ในเรื่องดังกล่าวนี้ จะพบว่าสถานการณ์ของสื่อมวลชนในประเทศไทยปัจจุบันนี้ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว อุตสาหกรรมด้านการสื่อสารมวลชนกลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อสังคม และเมื่อศึกษาสำหรับความจริงแล้วพบว่าเมื่อมีความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนแต่ละเจ้านั้นก็ย่อมมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ประกอบกับในยุคปัจจุบันมีการให้โอกาสและให้เสรีภาพและเปิดกว้างในด้านของเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารมากขึ้น และจากการที่สื่อมวลชนมีเสรีภาพมากขึ้นนี้เองทำให้องค์กรด้านสื่อสารมวลชนถูกเรียกร้องจากประชาชนทั่วไปให้มีการรับผิดชอบต่อสังคมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพในการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและเพื่อสังคมให้มากขึ้น บ่อยครั้งที่มีการวิพากษ์วิจารณ์ทางสังคมถึงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนว่าสื่อมวลชนนั้นก็ทำหน้าที่ได้สมกับเสรีภาพที่ตนได้รับหรือไม่

ในเรื่องดังกล่าวนี้อาจพิจารณาได้ตามหลักอิสรภาพนิยม อันเป็นหลักที่ถือว่าเป็นพื้นฐานประการหนึ่งของเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญที่ได้มีการรับรองเอาไว้ โดยหลักและความเชื่อในเรื่องของแนวคิดอิสรภาพนิยมหรือเสรีภาพนิยมนี้มีความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนจะไม่ยอมให้อำนาจใดแม้แต่รัฐเข้ามาอ้างสิทธิในการกำหนดกฎเกณฑ์ทางกฎหมายมารับรองเสรีภาพ เพราะอิสรภาพนั้นเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่มนุษย์ทุกคนเมื่อเกิดขึ้นมาก็ย่อมมี อิสรภาพอยู่แล้ว และเสรีภาพดังกล่าวมิใช่เกิดจากการที่รัฐรับรองให้ อีกทั้งมนุษย์นั้นยังเป็นสัตว์ที่มีความฉลาดและมีเหตุผลในการที่จะไตร่ตรองเรื่องราวต่างๆได้เพียงพอ มนุษย์จึงมีอำนาจอันชอบธรรมและไม่มีอำนาจใดเหนือกว่าธรรมชาติในการจะเข้ามากำหนดและรับรองให้แก่มนุษย์ได้ ดังนี้แล้วเมื่อมนุษย์มีเสรีภาพที่ได้รับการรับรองเอาไว้ตามธรรมชาติ อันเป็นแนวคิดหลักของแนวคิดอิสรภาพนิยม ทำให้เสรีภาพจึงเป็นเจตจำนงร่วมกันทางสังคมและทุก

ฝ่ายจะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม เพราะทั้งนี้ทฤษฎีเสรีภาพนิยมหรือทฤษฎีอิสรภาพนิยมเชื่อในเรื่องของความเป็นอิสระ และมนุษย์ทุกคนจะมีอิสระได้ก็ต่อเมื่อมีทั้งสิทธิและเสรีภาพประกอบกัน การดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้จึงจะเป็นการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าหากมนุษย์ได้รับทั้งสิทธิและเสรีภาพ

แนวคิดของนักทฤษฎีเสรีภาพนิยมนี้มีแนวคิดหนึ่งถูกแสดงไว้โดยนักปรัชญาการเมืองชาวสกอตแลนด์จอห์น สจิวต มิลล์ (John Stuart mill) โดยมีนั้นมีความเชื่อว่าเสรีภาพนั้นจะต้องเคารพต่อความคิดเห็นที่ต่างกัน แม้มนุษย์ทุกคนถ้าไม่มีความคิดเห็นที่ตรงกันหมดแต่ความคิดเห็นจากส่วนน้อยนั้นย่อมสมควรที่จะต้องได้รับความสำคัญเพราะทุกคนนั้นล้วนแต่มีเสรีภาพของตนเอง ด้วยแนวคิดดังกล่าวนี้มีความเชื่อว่า ผู้ที่มีศรัทธาในแนวคิดเสรีภาพนิยมนั้นยังคงให้ความคิดเห็นและความสำคัญต่อบุคคลที่เป็นเสียงส่วนน้อยแม้ว่าจะมีการยอมรับในเสรีภาพทั้งความคิดของมนุษย์ที่คิดอยู่เช่นนั้น แต่ว่าการปิดกั้นนั้น อาจก่อให้เกิดอันตรายและความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงต่อมนุษย์ได้ ดังนั้นแล้วมนุษย์จึงจำเป็นที่จะต้องยอมรับถึงเสรีภาพในการคิดเห็นของบุคคลอื่น ว่าทุกสิ่งนั้นย่อมมีความแตกต่างกัน และความแตกต่างกันนั้นเป็นสิ่งที่มียู่แล้วตามธรรมชาติ ดังนั้นแนวคิดเสรีภาพนิยมจึงเป็นแนวคิดที่เชื่อว่าเป็นทฤษฎีพื้นฐานของสื่อมวลชนและมีบทบาทอย่างยิ่งกับสื่อมวลชนในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

สาเหตุที่สื่อมวลชนในประเทศเสรีประชาธิปไตยยึดหลักเรื่องของทฤษฎีอิสรภาพนิยมและเสรีภาพนิยมเป็นหลักนี้เนื่องมาจากการนำเสนอข่าวสารรวมถึงการเสาะแสวงหาข่าวสารและวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นต่างๆ โดยสื่อมวลชนนั้นต้องอาศัยความซื่อสัตย์ของสื่อมวลชนนั้นนั้นเป็นสำคัญ อิสรภาพจึงต้องเกิดขึ้นก่อนที่สื่อมวลชนจะ กระทำการหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับตามจรรยาบรรณของตน ดังนั้นเสรีภาพจึงได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นสากลว่าเป็นเรื่องพื้นฐานที่สำคัญของสื่อมวลชน หากบ้านเมืองใดก็ตามพลเมืองไม่มีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ในการพูด ในการเขียน หรือการพิมพ์ บ้านเมืองนั้นย่อมเป็นบ้านเมืองที่ไม่สมบูรณ์

จากแนวคิดทั้งหมดที่ได้แสดงให้เห็นไปทำให้พิจารณาได้ว่าสื่อมวลชนในยุคปัจจุบันนั้นเป็นสื่อมวลชนที่เป็นเสรีประชาธิปไตย มีทุนต่างๆมากมายคอยสนับสนุน รวมถึงองค์กรธุรกิจต่างๆล้วนแต่ให้โอกาสอุตสาหกรรมของสื่อมวลชน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีเสรีภาพในการที่จะยกระดับสังคมจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งด้วยกันผ่านทางการทำงานที่ของตนเอง หากมีกรณีที่สื่อมวลชนใช้เสรีภาพเพื่อที่จะเอาใจผู้บริโภคมอยู่เพียงกลุ่มเดียว สื่อมวลชนด้านบันเทิงมุ่งแต่จะนำเสนอข่าวสารเรื่องความรักของดารานักแสดงอยู่เพียงฝ่ายเดียว เพื่อที่จะเอาใจผู้บริโภคมกลุ่มเดียว ย่อมเป็นการทำให้บุคคลส่วนใหญ่ไม่ได้รับข่าวสารที่ควรจะได้รับตามความเป็นจริง ดังนั้นแล้วสื่อมวลชนจึงจำเป็นที่

จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการทำหน้าที่ของตนอีกด้วย โดยความคิดเห็นของสื่อมวลชนนั้นสื่อมวลชนจะต้องตระหนักตลอดเวลาว่าการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์ของตนนั้นจะต้องสร้างสรรค์แนวความคิดใหม่ให้แก่สังคม เป็นส่วนหนึ่งในการที่จะพัฒนาให้สังคมนั้นมีความรู้สึก รู้รอบ ทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้มากขึ้น ซึ่งจะหลอมรวมทำให้สังคมมีความน่าอยู่ ให้สังคมมีความเท่าทันกัน และบุคคลในสังคมไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็สามารถที่จะพัฒนาได้จากการเสพข้อมูลจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนทั้งสิ้น ถือว่าสื่อมวลชนมีส่วนอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคม และเป็นกลไกรวมถึงเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการพัฒนาสังคม

ดังนั้นองค์กรธุรกิจสื่อมวลชนจึงได้รับการคาดหวังจากคนในสังคมเป็นอย่างยิ่งว่าจะต้องมีส่วนในการที่จะรับผิดชอบต่อสังคม มีการใช้เวลาสังคมพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆจนกระทั่งท้ายที่สุดมีการตกลึกทางความคิด เกิดเป็นสติปัญญาและมนุษย์สามารถที่จะนำเรื่องราวที่ตกลึกได้จากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นไปพัฒนาและยกระดับให้สังคมมีความน่าอยู่ยิ่งขึ้น ดังนั้นสื่อมวลชนกับสังคมมีความกลมกลืนกันเพราะสื่อมวลชนจะต้องช่วยกันรักษาไว้ซึ่งความมีเสรีภาพและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพราะทั้งนี้หากสื่อมวลชนเดินอยู่บนทฤษฎีของความมีเสรีภาพนิยมหรืออิสรภาพนิยม สื่อมวลชนก็จำเป็นที่จะต้องเคารพต่อหลักการและความคิดที่มีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการนำเสนอข่าวสารต่างๆของสื่อมวลชนจะต้องนำเสนอและกล่าวอ้างโดยอยู่บนพื้นฐานแห่งความจริง อันประกอบไปด้วยความสุจริต มีความรอบคอบ ความชอบธรรมเพื่อที่จะให้สังคมพัฒนายิ่งขึ้น เพราะสังคมที่ดีนั้นย่อมที่จะต้องประกอบไปด้วยคนดีที่มีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคกันเบื้องต้นกฎหมาย เป็นผู้ที่ยึดมั่นต่อกันทั้งทางศีลธรรมและทั้งทางกฎหมาย ซึ่งทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสังคมได้รับการชี้แจงและพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง โดยปฏิเสธไม่ได้ถึงความสำคัญของสื่อมวลชน เพราะหากสื่อมวลชนบริหารและจัดการต่อสิทธิและเสรีภาพหน้าที่ที่ตนได้รับ สื่อมวลชนย่อมเป็นกลไกฟันเฟืองหลัก เป็นผู้ที่สามารถเปลี่ยนแนวโน้มของสังคมได้ ทั้งนี้สื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเป็นไปของสังคม หากสื่อมวลชนดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณรวมถึงความรับผิดชอบ อันเกิดจากสิทธิและเสรีภาพที่มีการกำหนดเอาไว้ตามรัฐธรรมนูญ สังคมก็มีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปในทางที่ดีได้และเกิดความสงบสุขในสังคมได้เช่นเดียวกัน

4.2 ความหมาย ความสำคัญและวิวัฒนาการของสื่อมวลชนไทย

4.2.1 ความหมายของสื่อมวลชน

ในการศึกษาความหมายของสื่อมวลชนนั้น จะพิจารณาแยกเพื่อให้เกิดการอธิบายที่เด่นชัด โดยจะพิจารณาความหมายถึงคำว่า “สื่อ” “สื่อสาร” “สื่อมวลชน” และ “การสื่อสารมวลชน” เพื่อจะได้เข้าใจความหมายในทุกๆแง่มุม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 มีการให้ความหมายของคำต่างๆที่เกี่ยวกับสื่อมวลชนเอาไว้ดังต่อไปนี้¹²⁶

“สื่อ” (คำกริยา) หมายถึง การติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกัน

“สื่อ” (คำนาม) หมายถึง ผู้หรือสิ่งที่ติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกัน

“สื่อสาร” (คำกริยา) หมายถึง การนำหนังสือหรือข้อความของฝ่ายหนึ่งส่งให้อีกฝ่ายหนึ่ง

“สื่อสารมวลชน” (คำนาม) หมายถึงการสื่อสารสู่มหาชนโดยอาศัยเครื่องมือหรือสื่อกลางต่างๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

“สื่อมวลชน” (คำนาม) หมายถึง สื่อกลางที่นำเสนอเนื้อหา ข่าวสาร ต่างๆในทุกรูปแบบไปสู่มวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนนี้อาจหมายถึงตัวบุคคลได้แก่นักข่าว นักหนังสือพิมพ์ นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น ก็ได้

“การสื่อสารมวลชน” (คำนาม) หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารสู่มวลชนโดยส่งสารผ่านสื่อมวลชน

“การสื่อสารมวลชน” กล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนข่าวสารจากโลกของแหล่งข่าวสารผ่านช่องทางของการสื่อสาร โดยช่องทางของการสื่อสารนั้นมีหลากหลายช่องทาง ในปัจจุบันนี้ไม่ว่าจะมีหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือแม้แต่ช่องทางการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ โดยการส่งต่อและการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนข่าวสาร ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆเหล่านี้เป็นการส่งสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารจำนวนมากภายในระยะเวลาที่สั้นและรวดเร็ว ซึ่งวัตถุประสงค์สำคัญอันเป็นวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อให้ประชาชนจำนวนมากได้รับข่าวสารข้อมูลและมีการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆเพื่อเพิ่มพูนความรู้และให้ความรู้แก่ประชาชน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ “สื่อมวลชน” หมายความว่ารวมถึงสื่อในการ

¹²⁶ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 1200.

ติดต่อสื่อสารส่งข่าวสารถึงมวลชนจำนวนมาก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ โฆษณา ภาพยนตร์ เป็นต้นหรืออาจรวมถึงตัวบุคคลที่เป็นนักสื่อสารมวลชนได้แก่ นักหนังสือพิมพ์ นักจัดรายการวิทยุ เป็นต้น ในขณะที่การสื่อสารมวลชนนั้นคือกระบวนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนสารจากแหล่งข่าวไปยังมวลชนจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารมวลชนจำเป็นต้องพึ่งสื่อมวลชนในการส่งข่าวสารต่างๆ เพราะสื่อมวลชนถือว่าเป็นเครื่องมือในการส่งผ่านข้อมูลต่างๆเหล่านั้นนั่นเอง

สื่อมวลชนนั้น อาจแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่ๆ กล่าวคือ

1. สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์
2. สื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์นั้น คือสื่อมวลชนที่ส่งต่อข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆที่เกิดจากการตีพิมพ์ โดยการตีพิมพ์ดังกล่าวคือการตีพิมพ์ตัวอักษรและข้อความรวมถึงเนื้อความและบทความต่างๆลงบนแผ่นกระดาษโดยใช้สิ่งพิมพ์ การตีพิมพ์นั้นทำหน้าที่ในการที่จะส่งต่อถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากกลุ่มคนจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่เสาะแสวงหาข่าวสารนั้นรวมถึงผู้ที่เป็นเจ้าขององค์ความรู้ดังกล่าว ส่งต่อไปยังมวลชนจำนวนมาก ซึ่งสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ เป็นการถ่ายทอดเนื้อความความรู้และความรู้สึกนึกคิดของผู้ถ่ายทอดไปสู่คนจำนวนมากโดยเก็บรายละเอียดได้อย่างครบถ้วน ทั้งนี้สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ได้แก่ หนังสือพิมพ์ หนังสือ นิตยสารวารสารโฆษณา วารสารความรู้ ใบปลิว โปสเตอร์ เป็นต้น โดยสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆนี้สามารถที่จะเก็บรักษาไว้ได้เพื่อเอาไว้ใช้เป็นหลักฐานหรือข้อมูลในการยืนยันสิ่งต่างๆตามความเป็นจริง และสามารถที่จะตรวจสอบในข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้โดยง่ายเพราะมีการแก้ไขลำบากเมื่อมีการตีพิมพ์ออกมาแล้ว

นอกจากสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์แล้ว ยังมีสื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์โดยสื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์นี้ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ตต่างๆ เป็นต้น โดยสื่อมวลชนประเภทนี้สามารถที่จะส่งต่อข้อมูลข่าวสาร เนื้อความ บทความ รวมถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วเพราะมีระบบการส่งต่อได้ที่ละจำนวนมากและส่งต่อจากคนกลุ่มหนึ่งไปอีกคนกลุ่มหนึ่งได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม ในบางกรณีที่มีการคมนาคมยังไม่สะดวกมากนักแต่การใช้สื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์นี้ จะทำให้ผู้ที่แม้จะอยู่ในพื้นที่ที่ไม่สะดวกที่จะรับข่าวสารประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ก็สามารถที่จะรู้ข่าวสารได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันเป็นการสื่อสารแบบไร้สาย ดังนั้นในระบบของอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็นระบบไวร์เลส (Wireless) หรือว่าระบบการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ย่อมเป็นการเชื่อมโลกเอาไว้ให้ใกล้กันมากขึ้น จึงนับได้ว่าในปัจจุบันสื่อมวลชนประเภท

อิเล็กทรอนิกส์นี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมวลชนจำนวนมากและจะพบได้ว่าในสถานการณ์ทุกวันนี้ สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์หลายสถาบันไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์บางฉบับหรือนิตยสารหลายหลายฉบับ ได้ทำการปิดตัวลง เพราะโลกมีการเปลี่ยนแปลงไป มีการสื่อสารและมีการส่งต่อข้อความรวมถึงข้อมูลผ่านทางโลกสังคมออนไลน์มากขึ้น ผู้คนสามารถที่จะอ่านหนังสือหรือรับความรู้ผ่านทางโลกของอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์หรืออย่างยิ่ง โดยจะอธิบายถึงความสำคัญและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยในหัวข้อถัดไป

4.2.2 ความสำคัญและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทย

4.2.2.1 สภาพการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

2475

ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพุทธศักราช 2475 มีวิวัฒนาการของสื่อมวลชนปรากฏขึ้นมาโดยตลอด โดยก่อนที่จะพิจารณาถึงสภาพการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนนั้นจะต้องพิจารณาก่อนว่าสื่อมวลชนนั้นได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2387 เมื่อมิชชันนารีชาวอเมริกันนามว่า “หมอบรัดเลย์” ได้เข้ามาทำการเปลี่ยนแปลงต่อวงการสื่อมวลชนในประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อว่า “บางกอกกรีตอร์เดอรั” โดยหนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวนี้ตั้งขึ้นเพื่อที่จะนำเสนอในเรื่องของข่าวสารบ้านเมืองอันเป็นวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งหนังสือพิมพ์ รวมถึงวิทยาการสมัยใหม่ต่างๆ อีกทั้งยังมีการปลูกฝังให้ประชาชนชาวไทยทุกคนมีความรักในชาติของตนและมีการกระตุ้นให้ได้เริ่มคิดเกี่ยวกับเรื่องของสิทธิและเสรีภาพผ่านการนำเสนอข่าวสารต่างๆที่ปรากฏอยู่ในแง่ของการเรียกร้องความยุติธรรมในสังคม

หากแต่ว่าวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เดอรัดังกล่าวนี้ เนื่องจากจัดตั้งโดยหมอบรัดเลย์ซึ่งเป็นมิชชันนารีชาวอเมริกัน ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักจึงเป็นไปเพื่อที่ต้องการนำเสนอและเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ดังนั้นในระยะแรกนั้นในแนวคิดของเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนนั้นจึงยังไม่ปรากฏมากนัก อีกทั้งเมื่อศึกษาถึงสภาพสังคมในยุคสมัยดังกล่าวพบว่าประชาชนจำนวนมากไม่ได้มีการศึกษาอยู่ในระดับอ่านออกเขียนได้กันอย่างกว้างขวาง ทำให้การผลิตหนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เดอรัออกมาเป็นการส่งต่อข้อมูลข่าวสารรวมถึงเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆเพียงเฉพาะกลุ่มแต่เพียงเท่านั้น เพราะประชาชนยังไม่มี การตื่นตัวในเรื่องของการศึกษา ทำให้การตื่นตัวในเรื่องอื่นๆตามมาอันจะเป็นผลที่ทำให้ประเทศชาติพัฒนานั้นยังไม่มี อาทิ การตื่นตัว

เรื่องของการเมือง การปกครองหรือการเรียกร้องสิทธิต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความยุติธรรมต่อตนเองหรือความเรียบริยต่างๆในสังคมจึงยังมีไม่มากนัก

เมื่อมีการจัดตั้งหนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เดอร์ดังกล่าวนี้ เสรีภาพที่ได้มีการรับรองสิทธิผ่านทาง การจัดตั้งและความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เกิดขึ้นคือ เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร และบทความต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นเป็นครั้งแรกที่มีการให้ความสำคัญของสื่อมวลชนในแง่ของการนำเสนอข่าวสารเป็นครั้งแรก แม้ว่าในระยะแรกนั้นเจกกันหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เน้นดำเนินการโดยชาวต่างชาติ เพราะในขณะนั้นประเทศไทยยังอยู่ในระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่สามารถกระทำได้ในขณะนั้นนับได้ว่ามีการนำเสนอข่าวสารที่มีเสรีภาพค่อนข้างสูงหากเทียบกับยุคสมัยนี้ ผู้ที่ได้บันทึกไว้เป็นหลักฐานว่าในสมัยนั้นแม้จะยังคงมีศกตินาอยู่อย่างมากมายและประชาชนชาวไทยยังคงเคารพกลัวเกรงต่อพระราชาภาพขององค์พระมหากษัตริย์อยู่ก็ตาม แต่ตลอดระยะเวลาที่หนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เดอร์ดได้มีการนำเสนอข่าวสารบ้านเมืองต่างๆแม้ว่าในบางครั้งการนำเสนอข่าวสารนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบและจะเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ต่อขุนนางและชนชั้นสูง แต่ไม่เคยมีการแทรกแซงถึงขนาดที่มีการจับ ผู้เสาะแสวงหาข่าวสารรวมถึงนักหนังสือพิมพ์ในยุคดังกล่าวไปคุมขังหรือลงโทษจนได้รับความกระทบกระเทือนต่อร่างกาย นับได้ว่าพระมหากษัตริย์เองไม่ว่าจะเป็นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่สามหรือพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่สี่ต่างก็มีพระเมตตาและทรงมีความคิดในเรื่องของการนำเสนอข่าวสารต่างๆผ่านทางสื่อมวลชน ทรงเป็นพระราชอาไทยที่เปิดกว้างและไม่ได้จำกัดการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนเสียทีเดียว

ในความกังวลที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนั้น มีการกังวลจากหลายฝ่ายว่าข่าวสารที่นักข่าวได้มีการเสาะแสวงหาข่าวสารและตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์นั้นบางเรื่องเป็นเรื่องที่มีความเข้าใจผิดหรือเป็นเรื่องเท็จ มีความคลาดเคลื่อนไปจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นเมื่อเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น สิ่งที่ทางราชสำนักโต้ตอบหรือพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงจัดการนั้นก็คือการออกแถลงการณ์แก้ข่าวต่างๆ โดยไม่ได้ทำทรงลงพระราชอาญาแก่สื่อมวลชนผู้ที่นำเสนอข่าวคลาดเคลื่อน จากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้พิจารณาได้ว่าสื่อมวลชนในยุคสมัยของรัชกาลที่สี่นั้นมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารที่ค่อนข้างเป็นไปตามแนวทางของฝั่งตะวันตก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเริ่มมีการจัดตั้งหนังสือพิมพ์โดยชาวตะวันตกนั้นคือหมอบรัดเลย์ อย่างไรก็ตามก็เคยมีกรณีของการฟ้องร้องที่เกิดขึ้นและได้มีการฟ้องร้องกันระหว่างชาวต่างชาติหากแต่ชาวไทยมิได้เป็นคู่กรณีในการฟ้องร้องดังกล่าวด้วย

เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารในสมัยของรัชกาลที่สี่นั้นนับได้ว่าเป็นเสรีภาพที่เริ่มต้นจากสื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์นั้นคือหนังสือพิมพ์ โดยเสรีภาพดังกล่าวนั้นแรกเริ่มเป็นของนักการสื่อสารมวลชนซึ่งเป็นชาวต่างชาติ ภายในระยะเวลาต่อมาวิวัฒนาการของการนำเสนอข่าวสารทางหนังสือพิมพ์นี้ไปอย่างกว้างขวาง มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีบรรดาศักดิ์หรือมีศักดินาได้เข้ามาร่วมในการจัดทำหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นของทางราชการ แม้ว่าในระยะแรกนั้นประชาชนสามัญทั่วไปยังคงไม่ได้รับโอกาสในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเพราะการจัดทำหนังสือพิมพ์รวมถึงการนำเสนอข่าวสารเป็นเรื่องของชนชั้นสูงในประเทศไทย ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาขึ้นเมื่อหนังสือพิมพ์มีการแพร่หลายมากขึ้น ประชาชนจึงได้รับข่าวสารต่างๆผ่านทาง การนำเสนอข่าวสารโดยสื่อสิ่งพิมพ์ เมื่อประชาชนได้รับข่าวสารมากขึ้นจึงเกิดกระบวนการเรียนรู้และตกตะกอน ท้ายที่สุดประชาชนจึงสามารถที่จะวินิจฉัยรวมถึงวิพากษ์วิจารณ์ข้อเท็จจริงต่างๆที่เกิดขึ้นภายในสังคมได้ โดยที่ในยุคสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น การนำเสนอข่าวสารระยะแรก สื่อมวลชนมีอิทธิพลและมีเสรีภาพสูงมาก เพราะยังคงไม่มีการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์เพราะบุคคลที่รู้หนังสือยังมีไม่มาก ดังนั้นเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ในยุคดังกล่าวจึงยังคงไม่ได้ทำหน้าที่ตามแนวคิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างเต็มที่นั่นก็คือหน้าที่ในการติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆของรัฐรวมถึงหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของผู้นำประเทศเพื่อตอบประโยชน์ที่แท้จริงแก่ประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้นในระยะแรกรัฐบาลจึงยังคงไม่มีการควบคุมหนังสือพิมพ์เพราะยังไม่เห็นถึงความจำเป็น หากแต่ในเวลาต่อมาในสมัยของรัชกาลที่ 5 มีความเปลี่ยนแปลงต่างๆอย่างยิ่ง มีแนวคิดเสรีนิยมแบบชาวตะวันตกแพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการปฏิวัติฝรั่งเศส ปฏิวัติสหรัฐอเมริกา และเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นในสหรัฐอเมริกา ทำให้มีแนวคิดต่างๆแพร่หลายเข้ามาสู่ประชาชนชาวไทยอย่างรวดเร็วโดยส่วนหนึ่งเกิดจากการที่รัชกาลที่ 5 ได้ส่งพระราชวงศ์ไปศึกษาต่างประเทศเพื่อรับแนวคิดต่างๆเข้ามาในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังคงมีแนวคิดของตะวันตกที่แพร่หลายเข้ามาในเมืองไทยผ่านการเข้ามาเผยแพร่ศาสนาและเข้ามาเผยแพร่อารยธรรมต่างๆ ทั้งชาวอังกฤษ ฮอลันดา ฝรั่งเศส เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยนั้นมีส่วนในการที่จะพัฒนาองค์การการสื่อสารมวลชนมากขึ้น โดยหนังสือพิมพ์นั้นมีการเสนอข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาขึ้น มีการเขียนโดยถ้อยคำที่รุนแรงและมีการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลอย่างกว้างขวาง นับได้ว่าเสรีภาพของนักหนังสือพิมพ์ในยุคสมัยนั้นถือว่าเพิ่มขึ้นอย่างมากมาควบคู่ไปกับอารยธรรมตะวันตกที่ได้มีการรับเข้ามาอีกด้วย

ในตอนกลางของรัชสมัยรัชกาลที่ห้า สื่อมวลชนในสังคมตะวันตกได้มีการแพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยอย่างมากมาเกิดเป็นแนวคิดต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างกับสื่อมวลชนที่เกิดขึ้นในประเทศ

ไทย โดยพิจารณาได้ว่าสื่อมวลชนในสังคมตะวันตกนั้นเป็นสื่อของประชาชนสามัญทั่วไป มิใช่เป็น
 สิ่งของสมาคมชนชั้นสูงดังเช่นในประเทศไทยเพียงกลุ่มเดียว ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจาก
 การที่สื่อมวลชนต่างๆได้มีการขยายกลุ่มเป้าหมาย จากเดิมมีความเกี่ยวข้องกันแค่เป็นสื่อและเป็น
 กระบอกเสียงของเจ้านายชนชั้นสูงและเหล่าเชื้อพระวงศ์ แต่ต่อมามีการออกหนังสือพิมพ์ของไทยเอง
 นั่นก็คือ “สยามประภท” อันเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกที่มีการจัดทำโดยสามัญชนเริ่มจาก ก.ศ.ร.
 กุหลาบ โดยนักหนังสือพิมพ์สามัญชนคนแรกที่น่าเสนอข่าวสารและเสาะแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับ
 กิจกรรมการปกครองบ้านเมืองนั้นก็คือ “เทียนวรรณ” มีการเรียกร้องให้มีการเลิกทาส รวมถึงมีการ
 เรียกร้องให้เกิดการปฏิวัติเคลื่อนไหวของคนในสังคม โดยนักสื่อสารมวลชนคนดังกล่าวถูกกลั่นแกล้ง
 จากบุคคลหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นข้าราชการรวมถึงเจ้านายและขุนนางได้ตัดเดือนและยับยั้งการ
 นำเสนอข่าวสารดังกล่าว บ้างก็วิพากษ์วิจารณ์ไปในความคิดเห็นที่รุนแรง อีกประการหนึ่งพิจารณาได้
 ว่าในยุคสมัยนั้น เสรีภาพในการพูดและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นยังคงไม่ได้รับการรองรับ
 อย่างแท้จริงในประเทศไทย ดังนั้นการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่เป็นการกระตุ้นให้ประชาชน
 ทั่วไปได้ออกมาลุกขึ้นมีปากมีเสียงและแสดงความคิดเห็นของตนนั้นจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างขัดต่อธรรมเนียม
 นิยมของไทยอย่างยิ่ง ซึ่งในเวลาต่อมาในยุคสมัยของรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
 เจ้าอยู่หัว ในขณะนั้นต่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นยิ่งกว่าในสมัยของรัชกาลที่ 5 แต่ประกอบ
 กับว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีการศึกษาและมีพระราชหฤทัยที่ถือได้ว่าเป็น
 การมองการณ์ไกล

แม้ว่าประเทศไทยในขณะดังกล่าวจะยังคงปกครองด้วยระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์แต่
 รัชกาลที่ 6 ได้ทรงวางหลักและมีแนวคิดต่างๆที่เป็นการปูพื้นฐานให้ประชาชนได้เข้าใจถึงระบบการ
 ปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีการจัดตั้งเมืองจำลองคือดุสิตธานีขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจและ
 รับรู้ถึงวิถีการใช้ชีวิตเยี่ยงตะวันตกว่าประชาชนทั่วโลกปฏิบัติกันอย่างเป็นสากลนั้นมีการปฏิบัติกันเช่น
 ไร การออกหนังสือพิมพ์และพระองค์เองก็ได้ทรงทำการเขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิธ
 เพื่อที่จะโต้ตอบกลับแก่ประชาชนที่จะแสดงความคิดเห็นต่างๆเอาไว้¹²⁷ นับได้ว่าเป็นการสื่อสารสอง
 ทางเป็นครั้งแรกในเมืองไทยโดยพระมหากษัตริย์ผ่านทางการนำเสนอข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ สิ่งที่
 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทำได้เป็นคุณูปการอย่างยิ่งต่อประเทศไทยเพราะถือได้ว่าในยุค

¹²⁷ มารีย์ บุญศิริพันธ์, เสรีภาพหนังสือพิมพ์ไทย (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2548), หน้า 39.

ดังกล่าวนี้เป็นยุคทองของเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ไทย มีการตื่นตัวกันอย่างกว้างขวางในแนวคิดต่างๆเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสาร

ในยุคสมัยของรัชกาลที่ 6 นั้นแม้ว่าจะถือว่าเป็นยุคทองของหนังสือพิมพ์ไทยแต่ก็อาจพิจารณาได้ว่ามีเสรีภาพบางประการที่ถูกจำกัดเอาไว้ด้วยเงื่อนไขต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขทางด้านจริยธรรม เงื่อนไขทางด้านค่านิยมที่เกิดขึ้นในสังคม รวมถึงเงื่อนไขของความรุนแรงของภาษาในการวิพากษ์วิจารณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงื่อนไขด้านความมั่นคงของประเทศ ซึ่งในยุคดังกล่าวนี้คุณภาพของนักหนังสือพิมพ์และคุณภาพของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอาจจะพบว่ายังไม่ได้มีการพัฒนามากนัก ดังนั้นในการนำเสนอข่าวสารของนักหนังสือพิมพ์จึงมีการกระทบกระทั่งกันอยู่เนื่องๆระหว่างประชาชนในสังคม เพราะประชาชนทุกคนยังคงมีค่านิยมและความเชื่อที่สอดคล้องกับรากฐานของวัฒนธรรมและประเพณีประเทศไทยที่มีมาแต่เดิมจากโบราณ แต่หนังสือพิมพ์ถือว่าเป็นของใหม่ ดังนั้นจึงมีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่ขัดแย้ง และมีเหตุการณ์ที่รวมขอมกันระหว่างหนังสือพิมพ์ประชาชนและองค์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว¹²⁸

ในขณะที่เมื่อล่วงเข้าสู่สมัยของรัชกาลที่ 7 ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น สื่อมวลชนถือว่ามีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอข่าวสารเช่นเดียวกันกับในสมัยของรัชกาลที่ 6 โดยพระราชวิสัยทัศน์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 นั้นทรงมีพระราชประสงค์ที่ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเรื่องของการปกครองแบบประชาธิปไตยอยู่ ดังนั้นสื่อมวลชนในสมัยรัชกาลที่ 7 จึงมีเสรีภาพที่ค่อนข้างมาก หากแต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติและเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยนั้น ในระยะแรกคณะทหารรวมถึงคณะราษฎรที่ได้ทำการปกครองบ้านเมืองอยู่ขณะนั้น ได้มีกฎเกณฑ์ต่างๆกำหนดขึ้นใหม่มากมาย ทำให้เกิดการหยุดชะงักและติดขัดของการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน มีการกล่าวอ้างจากบุคคลหลายฝ่ายที่ปรากฏขึ้นอันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าการนำเสนอข่าวสารของนักข่าวในยุคนั้นถูกจำกัดโดยรัฐบาลทหารอันต้องการที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปกครองต่างๆในประเทศให้เป็นไปในทางเดียว ดังนั้นจึงมีการนำเสนอข่าวสารต่างๆที่มีการแทรกแซงจากรัฐบาลทหาร อาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนถูกควบคุมโดยรัฐบาลทหารและเป็นเครื่องมือหนึ่งของรัฐบาลในการที่จะเผยแพร่ข่าวสารต่างๆเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันโดยพร้อม

¹²⁸ สุกัญญา ตีรวนิช, รายงานผลการวิจัยเรื่องพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการหนังสือพิมพ์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2532), หน้า 253.

เพียง ด้วยสื่อมวลชนที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนั้นไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่สื่อมวลชนที่เกิดจากสิ่งพิมพ์แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงสื่อวิทยุที่เกิดขึ้นซึ่งมีการให้ข่าวและมีการแทรกแซงโดยรัฐบาลอยู่อย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งพระราชบัญญัติจัดการตรวจข่าวการทหารก่อนโฆษณาและหนังสือพิมพ์ เนื่องจากในระยะปี พ.ศ. 2461 นั้นประเทศไทยอยู่ในภาวะของสงคราม การนำเสนอข่าวสารโดยสื่อมวลชนจึงเป็นที่ระมัดระวังอย่างยิ่งเพราะบ้านเมืองอยู่ในภาวะของความไม่สงบ ดังนั้นสภาพการสงครามระหว่างประเทศไทยและประเทศต่างๆที่กำลังก่อสงครามกันอยู่นั้น ไม่ว่าจะเป็เนเยอร์มัน ออสเตเรีย หรือฮังการียังคงต้องพึ่งการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในการเผยแพร่เรื่องราวต่างๆ ดังนั้นพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นพระราชบัญญัติ

ที่มีการกำหนดให้ส่งฉบับร่างของหนังสือพิมพ์ให้แก่ทางรัฐบาลพิจารณาก่อนที่จะทำการเผยแพร่ข่าวสารออกไป¹²⁹ เป็นการคัดกรองข่าวสารก่อนที่จะทำการเผยแพร่และนำเสนอสู่มวลชน

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยสมุดเอกสารการพิมพ์ซึ่งจัดตั้งขึ้นในสมัยของรัชกาลที่ 6 เพราะมีความรุ่งเรืองของหนังสือพิมพ์เกิดขึ้นอย่างเป็นจำนวนมากทำให้นักหนังสือพิมพ์บางคนมีการนำเสนอข่าวสารและวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเพลิดเพลินจนเกินขอบเขตและก้าวล่วงเกินกว่าที่สังคมจะรับได้ ในบางครั้งถึงขนาดหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ทำให้รัฐบาลสมัยนั้นได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยสมุดเอกสารการพิมพ์ พ.ศ. 2465 ขึ้น เป็นการจำกัดขอบเขตและกำหนดไม่ให้สื่อมวลชนนั้นใช้อำนาจเกินควร โดยวัตถุประสงค์หลักนอกเหนือจากนี้แล้วถือได้ว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยสมุดเอกสารการพิมพ์ พ.ศ. 2465 สร้างขึ้นมาเพื่อที่จะทำการควบคุมหนังสือพิมพ์จากการกระทำใดก็ตามที่ถือว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศไทยและป้องกันมิให้มีการวิพากษ์วิจารณ์รวมถึงแสดงความคิดเห็นกันอย่างหยาบคายและเกินขอบเขต เพื่อให้สถานการณ์ของสื่อมวลชนในขณะนั้นสอดคล้องกับสถานการณ์ของบ้านเมืองและไม่เป็นการก่อให้เกิดความไม่สงบใดก็ตาม

ในเวลาต่อมาในสมัยของรัชกาลที่ 7 ได้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยสมุดเอกสารการพิมพ์ พ.ศ. 2470 ถือได้ว่าเป็นกฎหมายหนึ่งช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเมื่อพิจารณาสภาพโดยรวมแล้วจะพบว่าสื่อมวลชนไทยนั้นมีเสรีภาพมากกว่าช่วงที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้การปฏิบัติของคณะ

¹²⁹ ชัยนันท์ นันทพันธ์, "เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว," วารสารธรรมศาสตร์ 7(2520): 40.

ราชภัฏ โดยสถานการณ์และสภาพการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 แล้วนั้น สามารถอธิบายได้ในหัวข้อดังต่อไปนี้

4.2.2.2 สภาพการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475

การปกครองของประเทศไทยแต่เดิมนั้นใช้ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่เมื่อภายหลังปีพุทธศักราช 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย ด้วยแนวคิดว่าการปกครองในแบบสมัยใหม่นั้นต้องการที่จะเน้นและบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนและต้องการวางหลักให้ประชาชนทุกคนได้มีสิทธิเสรีภาพอันเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญจะต้องมีการให้หลักประกันให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนและพลเมืองทุกคนว่าด้วยเรื่องของสิทธิเสรีภาพ ดังนั้นในระบอบการปกครองแบบใหม่ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองปี 2475 แล้วนั้นจึงมีแนวคิดแบบรัฐธรรมนูญนิยมกล่าวคือเป็นแนวคิดที่ยกย่องและนับถือว่ารัฐธรรมนูญนั้นเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และกฎหมายทุกบทบัญญัติที่มีการบังคับใช้นั้นจะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยในประเด็นของการสื่อสารมวลชนนั้นได้มีความพยายามที่จะให้เกิดการรับรองเกี่ยวกับด้านของสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นสิทธิเสรีภาพในด้านการแสดงออก การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็น การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา ที่มีการบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญถือเป็นเสรีภาพที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

เมื่อพิจารณาถึงด้านของสภาพการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในประเทศไทยโดยเจาะจงเฉพาะช่วงภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ. 2475 แล้วนั้นพิจารณาได้ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญที่ได้มีการบังคับใช้มาแล้วถึงปัจจุบันนั้นจำนวนทั้งสิ้น 19 ฉบับด้วยกัน โดยรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับได้มีการบัญญัติรองรับคุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชนอยู่ในระดับที่มีความแตกต่างกันบ้าง บางฉบับมีการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนเอาไว้ในปริมาณที่มากแต่ในขณะที่บางฉบับอาจมิได้มีการบัญญัติรับรองเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวเอาไว้เลยก็มีเช่นเดียวกัน

ในปีพุทธศักราช 2492 นั้นเมื่อมีการบัญญัติรัฐธรรมนูญในปีดังกล่าวจะพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปี 2492 ได้มีการให้หลักประกันเกี่ยวกับเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเอาไว้โดยกว้างขวาง โดยหลักประกันเสรีภาพดังกล่าวนี้เป็นหลักประกันที่มีการให้การรับรอง

แก่สื่อมวลชนเอาไว้ นับว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกแรกที่ได้มีการให้หลักประกันแก่สื่อมวลชนในเรื่องของเสรีภาพ และในเวลาต่อมา ได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2517 ได้มีการให้หลักประกันแก่สื่อมวลชนในเรื่องของเสรีภาพไว้เช่นเดียวกันในขณะที่รัฐธรรมนูญในอดีตบางฉบับอาทิรัฐธรรมนูญปี 2489, 2511, 2519, 2521 มีการกำหนดเงื่อนไขและเสรีภาพของสื่อมวลชนเอาไว้และมีข้อจำกัดหลายประการ โดยจะสังเกตได้ว่าในช่วงปีดังกล่าวมีเหตุการณ์บ้านเมืองเกี่ยวกับเรื่องของการปกครองที่เปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้ปกครองไป อาทิ ในบางปีได้มีการปกครองโดยรัฐบาลทหาร ทำให้มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับเรื่องของความมั่นคงของรัฐหรือเงื่อนไขที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงามของสังคม ซึ่งการที่มีการบัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้รัฐอาจออกกฎหมายในลักษณะต่างๆที่มีการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกของสื่อมวลชนได้โดยง่าย โดยในเรื่องของเสรีภาพในด้านการแสดงออกของสื่อมวลชนนั้นมิใช่ให้การสังเกตเอาไว้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่มีการให้หลักประกันในเรื่องเสรีภาพดังกล่าวแก่สื่อมวลชนในประเทศไทยนั้นมีการใช้บังคับได้ไม่นานก็จะมีเปลี่ยนแปลง โดยการรัฐประหารหรือการเข้ามาของคณะปฏิวัติทำให้เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นไม่สามารถใช้ได้อย่างเต็มที่เพราะมีเงื่อนไขดังกล่าวเข้ามาเกี่ยวข้อง ในบางครั้งการดำเนินงานของสื่อมวลชนจึงมีการวิพากษ์วิจารณ์กันว่าเป็นการดำเนินงานที่มีการสร้างความพึงพอใจและเป็นการถูกแทรกแซงโดยรัฐบาลหรือไม่ ทั้งนี้การที่สื่อมวลชนดำเนินงานอยู่ภายใต้การควบคุมจากรัฐบาลนั้นย่อมไม่เป็นผลดีเพราะเป็นการขัดต่อหลักสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สื่อมวลชนจะต้องยืนหยัดเพื่อที่จะรักษาสิทธิและเสรีภาพของตนเอาไว้รวมถึงเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารต่างๆเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและความเป็นกลางที่สุดในสังคม

โดยในระยะแรกนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 การบังคับใช้รัฐธรรมนูญมีการถือว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวนั้นต่อมาได้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับถาวรปี พ.ศ. 2475 นั้นได้มีการรับรองเอาไว้ในมาตรา 12 ว่าบุคคลทุกคนนั้นย่อมมีความเสมอภาคในทางกฎหมายฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี หรือโดยประการอื่นใดก็ดี ซึ่งมีการบัญญัติเอาไว้ดังนี้

“มาตรา ๑๒ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมายฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี หรือโดยประการอื่นใดก็ดีไม่กระทำให้เกิดเอกสิทธิ์อย่างใดเลย”

ถือว่ามาตราดังกล่าวนี้เป็นหลักประกันของความเสมอภาคของพลเมืองชาวไทยทุกคน เพราะประชาชนทุกคนนั้นไม่ว่าจะเกิดอยู่ในฐานันดรศักดิ์ใดหรือมีการแต่งตั้งโดยฐานันดรศักดิ์ใด ย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมายทั้งสิ้น ไม่มีผู้ใดเหลื่อมล้ำหรือมีศักดิ์สูงกว่าใครในทางกฎหมาย โดยมาตรา 14 ของรัฐธรรมนูญปี 2475 ได้วางหลักในเรื่องของความมีเสรีภาพแก่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพในร่างกาย เศรษฐกิจ ททรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การสมาคมและการประกอบอาชีพ โดยมีรายละเอียดที่บัญญัติเอาไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๑๔ ภายในบังคับแห่งบทกฎหมายบุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เศรษฐกิจ ททรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การตั้ง สมาคม การอาชีพ”

โดยมาตราดังกล่าวนี้มีการรับรองเสรีภาพของสื่อมวลชนเอาไว้ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน การสมาคมและการเลือกประกอบอาชีพทางด้านสื่อสารมวลชน ซึ่งถือว่าเป็นการรับรองเรื่องของเสรีภาพอันเป็นหลักประกันพื้นฐานให้แก่สื่อมวลชนเป็นครั้งแรก โดยสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้พบว่ามีการให้ความสำคัญในบทบาทของพระมหากษัตริย์มากขึ้นแต่ไม่ได้มีการให้ออกาสแก่พรรคการเมืองหรือเพิ่มบทบาทให้แก่คณะราษฎรที่เข้ามาบริหารงานมากนัก จึงอาจกล่าวได้ว่าแล้วรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้ไม่ได้มีเจตนาในการสร้างการปกครองระบบประชาธิปไตยที่แท้จริงแต่เป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อที่จะให้กลุ่มและคณะของตนนั้นมีอำนาจมากขึ้นในทางการเมืองโดยเน้นบทบาทสำคัญไปยังทหารซึ่งได้เข้ามามีบทบาทแทนพระมหากษัตริย์ โดยในช่วงปี 2475 เป็นต้นไปปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องของเสรีภาพของสื่อมวลชน มีการสั่งปิดเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์ที่รัฐบาลมีความเห็นตรงกันว่าได้มีการเสนอข่าวหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล หากสื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์ฉบับใดมีความเห็นที่แตกต่างไปกับรัฐบาลและมีการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานดังกล่าว รัฐบาลก็ได้ใช้อำนาจที่ตนมีสั่งปิดหนังสือพิมพ์เหล่านั้น โดยภายในระยะเวลาตั้งแต่เดือนมิถุนายนจนกระทั่งถึงเดือนกรกฎาคมปี 2475 มีหนังสือพิมพ์ที่ถูกปิดทั้งสิ้น 18 ฉบับ มีนักหนังสือพิมพ์ที่ได้ถูกยึดใบอนุญาตทั้งสิ้น 32 คนและมีการกำหนดความผิดต่างๆแก่นักหนังสือพิมพ์หรือนักศึกษามวลชนที่ได้กระทำการวิจารณ์วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลไว้ในฐานต่างๆกัน อาทิ กระทำการติเตียนการกระทำของทหาร ไม่ส่งข้อความให้กอง

โฆษณาตรวจ ชัดคำสั่งต่อรัฐบาล ลงโฆษณาที่ได้มีการห้ามลง ฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐบาลไม่ส่งต้นฉบับ ข้าราชการเมืองให้กองโฆษณาตรวจตามคำสั่ง ไม่ส่งรูปถ่ายให้กองการโฆษณาตรวจตามคำสั่ง เป็นต้น ซึ่งถือว่าการกระทำดังกล่าวนั้นคณะปฏิวัติได้มีการตั้งกองตรวจเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์เพื่อป้องกันมิให้มีการนำ เสนอข่าวสารที่เป็นการขัดต่อคณะปฏิวัติ¹³⁰

จึงอาจสรุปได้ว่าสิทธิเสรีภาพที่ได้มีการให้หลักประกันเอาไว้ในมาตรา 12 และมาตรา 14 แก่พลเมืองชาวไทยทุกคนนั้น เป็นเสรีภาพที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงและไม่มีผลในทางปฏิบัติ รวมถึงมิได้มีการให้ความคุ้มครองในเรื่องของเสรีภาพการนำเสนอข่าวสารอย่างแท้จริง

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปี 2492 ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีการให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชนเอาไว้อย่างยิ่ง โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์มีการบัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 35 โดยมาตรา 35 นั้นได้มีการระบุถึงเสรีภาพของสื่อมวลชนเอาไว้และจะมีการจำกัดเสรีภาพเฉพาะเพียงบางเรื่อง และการจำกัดบัญญัติดังกล่าวจะต้องมีการระบุเอาไว้ในกฎหมายแต่เพียงเท่านั้น โดยมาตรา 35 นั้นมีใจความที่ได้บัญญัติเอาไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการพูดการเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำได้ก็แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะคับขัน หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความเสื่อมทรามทางจิตตใจของยุวชน

การปิดโรงพิมพ์หรือห้ามทำการพิมพ์เพื่อบั่นรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้

การให้เสนอเรื่องหรือข้อความในหนังสือพิมพ์ไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนโฆษณา จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มิพระบรมราชโองการ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึก แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์รัฐจะกระทำมิได้”

โดยรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้มีการเน้นถึงการบั่นทอนเสรีภาพในการสั่งปิดโรงพิมพ์โดยไม่เป็นธรรม รวมถึงสิ่งที่คณะปฏิวัติได้กระทำในปี 2475 นั้นก็ถือว่าได้รับการเปลี่ยนแปลงนั้นก็คือ การ

¹³⁰ โกศล โสภาควิจิตร, รายงานผลการวิจัยเรื่องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายไทย (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 328.

ตรวจข้อความในหนังสือพิมพ์ก่อนที่จะทำการโฆษณา โดยรัฐธรรมนูญฉบับปี 2492 ระบุไว้ว่าการตรวจหนังสือพิมพ์ข้อความต่างๆก่อนที่จะทำการตีพิมพ์ในยามปกตินั้นเป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่เมื่อบ้านเมืองอยู่ในภาวะที่มีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของชาติ อยู่ในภาวะคับขัน รัฐบาลสามารถใช้อำนาจดังกล่าวตรวจสอบข้อความต่างๆได้เพื่อที่จะรักษาความสงบเรียบร้อย และเพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่กันอย่างผาสุก

ในเวลาต่อมาเมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2517 แล้ว เป็นการเน้นถึงการคุ้มครองเสรีภาพของหนังสือพิมพ์โดยตรงและเป็นการให้การรับรองและหลักประกันที่เพิ่มมากขึ้นจากปี 2492 โดยก่อนที่จะถึงปี 2517 นั้นได้มีรัฐธรรมนูญการปกครองถูกประกาศให้ออกมาในปี พ.ศ. 2502 แต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญดังกล่าวก็ยังคงไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ประชาชนในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ แต่เป็นรัฐธรรมนูญที่มุ่งที่จะก่อวิฤตประสงคในการให้อำนาจเด็ดขาดแก่หัวหน้าฝ่ายบริหารในการสั่งการจัดการต่างๆเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างรากฐานความมั่นคงของชาติแต่ไม่ได้มีการเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการ โดยเป็นการให้อำนาจแก่หัวหน้าฝ่ายบริหารนั้นก็คือนายกรัฐมนตรีให้ปฏิบัติการต่างๆได้ ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญการปกครองที่ไม่ได้ให้อำนาจแก่ประชาชนและไม่ได้เน้นความสำคัญแก่ประชาชนเท่าใดนัก

ต่อมารัฐธรรมนูญฉบับปี 2517 ถือว่าเป็น รัฐธรรมนูญฉบับที่มีการให้ความสำคัญและมีการรับรองสภาพของเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและการแสดงออกของสื่อมวลชนอย่างยิ่งฉบับหนึ่ง โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีการบัญญัติรับรองเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น โดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาเอาไว้ โดยมีการเน้นการคุ้มครองเสรีภาพของหนังสือพิมพ์โดยตรง เช่น การที่จะมีการสั่งปิดโรงพิมพ์ หรือห้ามการสั่งปิดได้จะต้องมีคำพิพากษาสูงสุดที่สั่งให้ปิดโรงพิมพ์ดังกล่าวเท่านั้น โดยที่เจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจเข้าไปกระทำการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพดังกล่าวได้ โดยในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีมาตรา 40 กำหนดเอาไว้ในกรณีที่รัฐจะเข้าไปจำกัดขอบเขตของเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารนี้ได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจแต่เพียงเท่านั้น โดยจะมีเฉพาะ 4 กรณีที่รัฐสามารถกระทำการดังกล่าวได้ โดยกำหนดเอาไว้ในมาตรา 40 รัฐธรรมนูญ 2517 ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๔๐ บุคคล ย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียนการพิมพ์และการโฆษณา

การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศหรือชื่อเสียงของบุคคล

อื่น หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ หรือสุขภาพของประชาชน

การปิดโรงพิมพ์หรือห้ามทำการพิมพ์เพื่อบันรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ปิดโรงพิมพ์ หรือห้ามทำการพิมพ์

การให้เสนอเรื่องหรือข้อความในหนังสือพิมพ์ไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนโฆษณา จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยทั้งนี้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์ของเอกชน รัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ จะกระทำมิได้”

โดยเมื่อพิจารณาถึงสาระสำคัญของมาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับดังกล่าวนี้แล้วจึงพบว่าได้มีการยืนยันหลักในเรื่องของบุคคลทุกคนยังคงมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา โดยรัฐบาลได้ออกกฎหมายห้ามมิให้บุคคลใช้เสรีภาพตามมาตรานี้ทำลายสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น เป็นการเคารพต่อบุคคลอื่นและสามารถที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างที่จะมีความสุข

สำหรับรัฐธรรมนูญที่มีการบัญญัติและรับรองในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงออก ในการตีพิมพ์ ในการเขียนหรือการแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีภาพของสื่อมวลชนนั้น มีมาปรากฏอีกทีในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 2550 2560 โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ละ 2550 นั้นพยายามเปิดกว้างถึงการมีเสรีภาพของสื่อมวลชนโดยมีการบัญญัติในมาตรา 8 ว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย และประชาชนทุกคนแม้ว่าจะยังอยู่ภายใต้สภาวะของระบบเศรษฐกิจการเมืองที่มีการจำกัดเอาไว้ซึ่งเสรีภาพและสิทธิเป็นเวลานานหลังจากมีการเปลี่ยนผ่านรัฐธรรมนูญมาในหลายสมัย แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการให้การคุ้มครองแก่ประชาชนในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพรวมถึงสื่อมวลชนเอาไว้อย่างชัดเจนกว้างขวางที่สุด โดยมีการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นทั้งการพูด การพิมพ์ การเขียน การโฆษณา หรือการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น มีการกำหนดไว้ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจข่าวสารบทความหรือเข้าแทรกแซงการดำเนินงานของสื่อโดยไม่จำเป็นและหากมิได้มีภาวะของ

บ้านเมืองที่อยู่ในความไม่สะดวกการเข้าแทรกแซงจากรัฐ รัฐจะไม่สามารถกระทำได้เลย และมีการรับรองสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระของสื่อมวลชนซึ่งหมายความว่าข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการรวมถึงหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินงานนั้น สามารถที่จะเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นของตนได้โดยที่ยืนอยู่บนพื้นฐานของหลักจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ที่ได้มีการรับรองเอาไว้ในเรื่องดังกล่าว

ดังนั้นเมื่อพิจารณาแล้ว จึงจะเห็นได้ว่าภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี 2475 เป็นต้นมานั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงและมีพัฒนาการที่ดีและร้ายสลับกันไปโดยในปี พ.ศ. 2492 ได้มีรัฐธรรมนูญที่มีการเปิดกว้างให้เสรีภาพและมีการให้หลักประกันแก่สื่อมวลชนในการแสดงออกวิพากษ์วิจารณ์การทำงานอย่างเป็นทางการและเป็นกลางและสามารถใช้สิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่ในบางช่วงการแทรกแซงจากรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นจากคณะปฏิวัติหรือรัฐบาลทหารที่ได้เข้ามาปฏิวัติหรือยึดอำนาจ ทำให้ในบางช่วงนั้นมีรัฐธรรมนูญที่กำหนดเอาไว้ว่าสื่อมวลชนไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ ยังผลให้เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงไม่เพียงพอ แต่อย่างไรก็ดีในปี 2540 2550 และปี 2560 ได้มีรัฐธรรมนูญที่มีการวางหลักเกี่ยวกับเรื่องของเสรีภาพในการแสดงออกของสื่อมวลชนเอาไว้อย่างชัดเจนทำให้เสรีภาพนั้นกลับมาได้รับการให้หลักประกันโดยรัฐอีกครั้งหนึ่ง โดยในก่อนหน้าที่จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดนี้ เมื่อมีการยึดอำนาจโดยรัฐบาลทหารได้มีรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวปี 2557 ออกมาประกาศใช้ ซึ่งในทางลายลักษณ์อักษรนั้นได้มีการให้อำนาจและมีการให้หลักประกันแก่สื่อมวลชนและการแสดงออกของประชาชนครบถ้วนเช่นเดียวกันกับปี 2550 นั้นเอง ซึ่งหากรัฐมีการให้การคุ้มครองและมีการรับรองถึงหลักประกันในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงออกของสื่อมวลชนอย่างเต็มที่ที่ย่อมที่จะทำให้สื่อมวลชนนั้นมีอำนาจ และมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและสามารถที่จะนำความจริงมานำเสนอสู่สาธารณะชนก่อให้เกิดประโยชน์ในภายภาคหน้าต่อไป

4.3 สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารในประเทศไทย

4.3.1 มาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในประเทศไทย

4.3.1.1 มาตรการการควบคุมทางกฎหมาย

การควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยกฎหมายนั้น พิจารณาได้ว่ากฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมสื่อมวลชนมีหลากหลายด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายแม่บทของประเทศอันมีการบัญญัติเรื่องของสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารเอาไว้ นั่นก็คือ รัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายต่างๆ ที่เป็นกฎหมายเฉพาะและเป็นกฎหมายที่ได้กระทำการควบคุมเรื่องของการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน อาทิ กฎหมายเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. 2550, กฎหมายเกี่ยวกับภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ได้แก่ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551, กฎหมายวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2550, กฎหมายเกี่ยวกับการโฆษณา ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และกฎหมายที่ปรากฏอยู่กับสื่อสังคมออนไลน์โดยจะสามารถอธิบายในแต่ละลักษณะของกฎหมายในหัวข้อดังกล่าวในลำดับต่อไป

4.3.1.1.1 รัฐธรรมนูญ

การควบคุมการนำเสนอข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยกฎหมายที่สำคัญที่สุด ประการหนึ่งนั้นคือการควบคุมผ่านทางรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญนั้นเป็นกฎหมายสูงสุดที่ได้มีการบัญญัติในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญไทยได้มีการบัญญัติเรื่องดังกล่าวเอาไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ซึ่งถือว่าเป็นฉบับที่มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมากที่สุด ดังนั้นแล้วในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนที่ถูกควบคุมโดยกฎหมายนั้น จึงสามารถอธิบายและพิจารณาภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ โดยข้อจำกัดที่จะนำมาพิจารณาประการแรกนั้นคือ การนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนภายใต้ข้อจำกัดในรัฐธรรมนูญ โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

4.3.1.1.1 การนำเสนอข่าวสารและการแสดงความเห็นของสื่อมวลชนภายใต้ ข้อจำกัดในรัฐธรรมนูญ

ขอบเขตในการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดในรัฐธรรมนูญ โดยมีหลักการสำคัญอันเป็นขอบเขตของตนนำเสนอข่าวสารอยู่ 2 ประการกล่าวคือ

1. ขอบเขตที่เป็นหลักทั่วไปสำหรับบุคคลนั้น คือขอบเขตตามมาตรา 25 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 โดยจะต้องไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ และไม่ขัดต่อศีลธรรมและทำอันดีของประชาชน มีการบัญญัติเอาไว้ว่า

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น...

2. ขอบเขตตามมาตรา 32 รัฐธรรมนูญ 2560 โดยมีรายละเอียดและใจความสำคัญคือ ในการใดก็ตามที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของบุคคลอื่น ในเรื่องของสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและครอบครัว เป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ยกเว้นแต่จะกระทำไปเพื่อประโยชน์แก่สาธารณะและต้องมีการให้อำนาจเอาไว้โดยกฎหมายก่อนหน้าแล้ว โดยในประเด็นดังกล่าวนี้ ได้มีการบัญญัติเอาไว้ว่า

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

จากมาตราดังกล่าวที่ได้มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วนั้นจะพบว่าสื่อมวลชนย่อมสมควรที่จะต้องมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่การใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนนั้นจะต้องคำนึงถึงความเสียหายและผลกระทบต่างๆที่อาจเกิดขึ้นภายในเวลาต่อมาทั้งกับสังคมส่วนรวม ซึ่งเสรีภาพที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญย่อมเป็นเสรีภาพที่สื่อมวลชนสามารถเอาไว้ใช้ในการนำเสนอข่าวสารหรือเสาะแสวงหาข่าวสาร อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนจะต้องมีความรับผิดชอบและเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นที่ได้มีการคุ้มครองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญอีกด้วย

ดังนั้นขอบเขตของสื่อมวลชนในการที่จะนำเสนอข่าวสารได้แสดงความคิดเห็นนั้น จึงถือว่ามีอยู่ในขอบเขตที่สื่อมวลชนนั้นจะต้องรักษาอำนาจ รักษาหน้าที่ของตนให้ดี โดยไม่ให้ผู้อื่นเข้ามาแทรกแซงหรือทำสิ่งใดก็ตามที่จะกระทบกระเทือนต่อการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน สื่อมวลชนยังคงมีหน้าที่ในการที่จะนำเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็นได้อย่างตรงไปตรงมา แต่การนำเสนอข่าวสารต่างๆนั้นจะต้องไม่กระทำใ้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติยศ ดังนั้นในประเด็นของการไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นจะต้องเข้าใจว่าการจำกัดเสรีภาพของบุคคลอื่นนี้เป็นข้อจำกัดที่มีมานานแล้ว โดยมีแนวคิดของการที่จะกระทำการสิ่งใดก็ตามที่ไม่เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นอันเป็นแนวคิดดังสุภาษิตโรมันที่ว่า “Neminem Laedere”¹³¹ ดังนั้นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในด้านของสื่อมวลชนใดก็ตามที่จะเป็นการรบกวนหรือขัดขวางการใช้เสรีภาพของบุคคลอื่น จึงเป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ และกฎหมายคือตัวรัฐธรรมนูญเองนั้นก็ได้มีการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลอื่นทั่วไปตามที่ได้อธิบายไว้ในมาตราดังกล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ดีหากการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐธรรมนูญได้มีการให้ข้อจำกัดยกเว้นเอาไว้ได้ว่าอาจเป็นการกระทำได้ แต่หากการกระทำใดก็ตามที่เป็นการกระทบกระทั่งหรือละเมิดต่อเสรีภาพของบุคคลอื่นตามมาตรา 32 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 แล้วนั้น หากมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐธรรมนูญย่อมไม่ยินยอมให้มีการกระทำการดังกล่าวนี้ ถือว่าในกรณีการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนจึงมีข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าวนี้ตามรัฐธรรมนูญ

นอกเหนือจากประเด็นในเรื่องของการไม่กระทบและล่วงละเมิดต่อเสรีภาพของบุคคลอื่นแล้วนั้นยังต้องพิจารณาอีกว่า ในการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนย่อมมีข้อจำกัดคือการกระทำใดก็ตามของ

¹³¹ บุญนำ โสภากุทก, "เสรีภาพในการเสนอข่าวและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540" (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 219.

สื่อมวลชนจะต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญกล่าวคือ ไม่เป็นการขัดต่อศีลธรรมที่รัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดเอาไว้ หากการกระทำได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือกระทำการใดเพื่อมุ่งหวังอันก่อให้เกิดความวุ่นวาย โดยไม่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดเอาไว้ เป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ และเป็นการปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญ นอกเหนือจากนี้แล้วการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนยังคงต้องเคารพและให้เป็นไปตามศีลธรรมอันดีและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้นถือว่าเป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดของคนส่วนรวมหรือการกระทำต่างๆ ของสื่อมวลชนนั้นจะต้องได้รับการยอมรับและไม่เป็นการขัดต่อความรู้สึกของบุคคลส่วนใหญ่ ดังนั้น การนำเสนอข่าวสารและการแพร่ภาพรวมถึงการแสดงความคิดเห็นจะต้องอยู่ตามครรลองคลองธรรม และให้สอดคล้องกับข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ

4.3.1.1.2 สิ่งพิมพ์

สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์นั้น มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนประเภทของสื่อมวลชนที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ โดยจะพิจารณาจากกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ คือพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. 2550 ซึ่งสามารถอธิบายได้ในส่วนถัดไป

4.3.1.1.2.1 พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

การประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. 2550 นี้มีวัตถุประสงค์คือเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการบัญญัติรับรองเอาไว้ นอกจากนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพรวมถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชน ซึ่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ได้มีการประกาศออกมาใช้ก่อน แต่ภายในเวลาต่อมาได้มีคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินปี 2519 ได้ประกาศบังคับใช้ แต่บทบัญญัติในบางมาตรามีความไม่สอดคล้องกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้นแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการพิมพ์ประกาศออกมาใช้ โดยสาระสำคัญของร่างกฎหมายพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์นี้ในเบื้องต้นได้มีการกำหนดให้ยกเลิกกฎหมาย 3 ฉบับได้แก่พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2485 พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2488 และคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินปี 2519 ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 36

พระราชบัญญัติจดทะเบียนการค้าฉบับนี้มีการวางหลักเกณฑ์ในการรับจดทะเบียนการค้าเป็นหลักฐาน เพื่อให้ทราบว่าผู้ใดหรือสื่อมวลชนใดเป็นผู้ที่ได้กระทำการพิมพ์ เป็นผู้ที่ได้กระทำการโฆษณา หรือ สื่อมวลชนใดก็ตามเป็นบรรณาธิการหรือเจ้าของกิจการ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในแง่ของ การตรวจสอบ หากเกิดกรณีความเสียหายต่างๆประชาชนจึงสามารถที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีในกรณีที่มี การกระทำความผิดตามที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้นั้นเอง

เบื้องต้นแล้วจะต้องพิจารณาถึงความหมายของสิ่งที่มันที่อยู่ในบังคับของกฎหมาย โดย กฎหมายฉบับนี้ได้มีการให้ความหมายของสิ่งพิมพ์และหนังสือพิมพ์เอาไว้ โดยมีการให้ความหมาย แตกต่างกันไปซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 4 และมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติจดทะเบียนการค้าหรือโดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“พิมพ์” หมายความว่า ทำให้ปรากฏด้วยตัวอักษร ปรุปรอย ตัวเลข แผ่นผังกหรือภาพ โดย วิธีการอย่างใด ๆ

“สิ่งพิมพ์” หมายความว่า สมุด หนังสือ แผ่นกระดาษ หรือวัตถุใด ๆ ที่พิมพ์ขึ้นเป็น

“หนังสือพิมพ์” หมายความว่า สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจำหน่ายเช่นเดียวกัน และออกหรือ เจตนาจะ ออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ ให้ หมายความว่ารวมถึงนิตยสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ที่เรียกชื่ออย่างอื่นทำนองเดียวกัน “ผู้พิมพ์” หมายความว่า บุคคลซึ่งจัดการและรับผิดชอบในการพิมพ์

“ผู้โฆษณา” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดให้สิ่งพิมพ์แพร่หลายด้วย

“บรรณาธิการ” หมายความว่า บุคคลผู้รับผิดชอบในการจัดทำ และควบคุมเนื้อหา ข้อความ หรือภาพที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ รวมทั้งวัสดุหรือเอกสารที่แทรกในหนังสือพิมพ์โดยความ เห็นชอบ ของบรรณาธิการด้วย

“เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของกิจการ หนังสือพิมพ์”

โดยผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสิ่งนี้นั้นได้มีการกำหนดเอาไว้ว่า ผู้พิมพ์ คือบุคคลผู้ซึ่งจัดการ และรับผิดชอบในการพิมพ์ ในขณะที่ผู้โฆษณาคือบุคคลที่รับผิดชอบในการจัดให้เผยแพร่สิ่งดังกล่าว ด้วยประการใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการขายหรือการให้เปล่า ดังนั้นแล้วในกรณีของผู้พิมพ์หรือผู้โฆษณานั้น กฎหมายจึงต้องกำหนดให้เป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยซึ่งบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายแล้ว

โดยอาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือจะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายก็ได้ กฎหมายไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นคนไทยหรือมีสัญชาติไทยแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย แต่หากมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยก็สามารถที่จะเป็นผู้พิมพ์หรือผู้โฆษณาได้เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาจากการอธิบายเอาไว้แล้วจะพบว่า บุคคลที่มีความสำคัญต่อการพิมพ์นอกจากผู้โฆษณาแล้วยังมีบรรณาธิการและเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ โดยบรรณาธิการนี้จะต้องเป็นบุคคลธรรมดาที่บรรลุนิติภาวะแล้ว มีสัญชาติไทยหรือสัญชาติแห่งประเทศซึ่งมีสนธิสัญญากับประเทศไทย รวมถึงมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยและไม่เป็นบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิ์เนื่องจากเหตุบกพร่องที่กฎหมายกำหนดเอาไว้เท่านั้น ในขณะที่เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์สามารถเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งในกรณีที่เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์เป็นบุคคลธรรมดานั้น กฎหมายได้กำหนดให้ว่าจะเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์จะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยและบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายด้วย

ในการปฏิบัติงานของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 48 โดยได้กำหนดหลักประกันความเป็นอิสระของสื่อมวลชนให้มีความปลอดภัยจากการถูกแทรกแซงจากการทำงานไม่ว่าจะเป็นจากองค์กรของรัฐ องค์กรของเอกชนที่ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในสื่อสารมวลชนต่างๆ ด้วยเหตุที่ว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นอาจจะยังความไม่อิสระมาสู่วงการสื่อมวลชนได้ โดยกิจการที่ห้ามถือหุ้นนั้นได้แก่กิจการหนังสือพิมพ์ กิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคมต่างๆ ไม่ว่าจะทั้งอ้อมหรือทางตรง ซึ่งมาตรา 48 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีการกำหนดเอาไว้แล้ว มีการบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา ๔๘ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามของตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว”

ขณะที่เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ที่เป็นนิติบุคคลนั้น กฎหมายกำหนดให้นิติบุคคลที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยและได้มีการกำหนดให้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า

ร้อยละ 70 ของหุ้นทั้งหมด โดยรายละเอียดต่างๆพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. 2550 ได้มีการกำหนดเอาไว้อย่างละเอียด

สำหรับพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์นี้ได้มีการกำหนดเอาไว้เกี่ยวกับเรื่องของหนังสือพิมพ์ว่าหากในกรณีใดก็ตามที่ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หรือบรรณาธิการ รวมถึงเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ได้กระทำการใดใดที่เป็นการผิดไปจากที่ได้บัญญัติเอาไว้ ย่อมจำเป็นที่จะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย รวมถึงพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นตามมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 36 มาตรา 41 มาตรา 43 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีอำนาจต่างๆในการกระทำการที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้เท่านั้น ถือได้ว่าพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ฉบับนี้เป็นฉบับที่มีการใช้ต่อเนื่องกันมาชั่วระยะเวลาหนึ่งและมีความสมบูรณ์อยู่ในระดับที่สามารถใช้บังคับกับสื่อมวลชนต่อไปได้และเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในกรณีที่ถูกสื่อมวลชนก้าวล่วงและสื่อมวลชนเองก็มีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงานของตน โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ อันถือว่าเป็นการวางกฎระเบียบให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติงานจริงยิ่งขึ้นไป

4.3.1.1.3 ภาพยนตร์และวีดิทัศน์

สำหรับการจำกัดการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนซึ่งถือว่าเป็นข้อจำกัดทางกฎหมายอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องของภาพยนตร์และวีดิทัศน์นั้น มีพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติภาพยนตร์ปี 2443 และพระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวีสดูโทรทัศน์มี 2530 โดยวัตถุประสงค์หลักของพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ปี 2551 นี้คือต้องการที่จะควบคุมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ไปพร้อมๆกันโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1.1.3.1 พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ปี 2551 แล้วพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติภาพยนตร์ปี 2473 อันเป็นพระราชบัญญัติภาพยนตร์ฉบับแรกและพระราชบัญญัติภาพยนตร์ฉบับที่ 2 ปี 2479 รวมถึงยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 205 ลงวันที่ 9 กันยายน 2515 และยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวีสดูโทรทัศน์ปี 2530 โดยมีการประกาศเอาไว้ในมาตรา 3 ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓ ไหยกเล็ก

(๑) พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พุทธศักราช ๒๔๗๓

(๒) พระราชบัญญัติภาพยนตร์ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๗๙

(๓) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๐๕ ลงวันที่ ๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๑๕

(๔) พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๐”

นอกจากนี้ยังมีการให้ความหมายถึงนิยามของคำว่าภาพยนตร์และวีดิทัศน์เอาไว้ด้วย โดย “ภาพยนตร์” นั้นหมายความว่า วัสดุที่มีการบันทึกภาพหรือภาพและเสียงซึ่งสามารถนำมาใช้เห็นเป็นภาพที่เคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่คำว่า “วีดิทัศน์” หมายความว่าวัสดุที่มีการบันทึกภาพหรือภาพและเสียงซึ่งนำมาใช้ให้เห็นเป็นภาพที่เคลื่อนไหวต่อเนื่องในลักษณะที่เป็นการเล่นเกมคาราโอเกะที่มีภาพประกอบหรือลักษณะอื่นใดตามที่มีการกำหนดไว้ในแง่ของสื่อมวลชนนั้น ในกรณีของสื่อโฆษณาได้มีการให้คำจำกัดความไว้ว่า “โฆษณา” หมายถึงสิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ โดยกำหนดเอาไว้ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้

เมื่อพิจารณารายละเอียดของพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ปี 2558 แล้วนั้นจะพบว่าภาพยนตร์และวีดิทัศน์ที่อยู่ในบังคับของกฎหมายได้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 4 โดยการควบคุมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ตามกฎหมายนั้นแบ่งการควบคุมออกเป็นสองประเภทคือการควบคุมภาพยนตร์และการควบคุมวีดิทัศน์

สำหรับการควบคุมภาพยนตร์นั้นหลักเกณฑ์ในการควบคุมภาพยนตร์ได้มีการกำหนดเพิ่มเติมขึ้นมาจากราชบัญญัติฉบับเก่าหลายประการ โดยในพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ปี 2551 นี้ได้มีการควบคุมตลอดจนถึงกระบวนการของการประกอบกิจการภาพยนตร์ โดยรัฐมีอำนาจในการควบคุมการสร้างภาพยนตร์รวมถึงเนื้อหาและการออกฉายภาพยนตร์ โดยมีรายละเอียดต่างๆ โดยการควบคุมการสร้างภาพยนตร์นั้น โดยทั่วไปแล้วกฎหมายกำหนดให้ผู้ที่ประสงค์ในการที่จะสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักรไทยจะต้องยื่นคำขออนุญาตในการสร้างภาพยนตร์ต่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวและผู้ที่จะเป็นผู้อนุญาตนั้นคือ “คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์” ซึ่งหากนอกเหนือจากการนี้แล้วผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายได้กำหนด โดยในเรื่องของการประกอบกิจการภาพยนตร์นี้มาตรา 20 ได้มีการกำหนดเอาไว้ดังนี้

“มาตรา ๒๐ ผู้ใดประสงค์จะสร้างภาพยนตร์ต่างประเทศในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขออนุญาตพร้อมด้วยบทภาพยนตร์ เค้าโครง และเรื่องย่อของภาพยนตร์ที่จะสร้างต่อสำนักงานพัฒนาการ ท่องเที่ยว และต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิดิทัศน์และหน่วยงาน ของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบสถานที่ที่จะใช้สร้างภาพยนตร์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การขออนุญาตและการอนุญาตให้ไปไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

และเมื่อได้รับอนุญาตแล้วจะต้องดำเนินการสร้างภาพยนตร์ตามบทภาพยนตร์และเค้าโครงที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น โดยผู้สอนภาพยนตร์จะต้องคำนึงถึงฉากที่จะทำการถ่ายทำบทสนทนา รวมถึงสถานที่ถ่ายทำต่างๆ เพื่อให้มีความเข้ากันได้กับสถานการณ์รวมถึงสภาพสังคมและ สิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วยโดยในเรื่องดังกล่าวมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 21 ดังนี้

“มาตรา ๒๑ ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๐ ต้องดำเนินการสร้างภาพยนตร์ตามบทภาพยนตร์ และเค้าโครงตลอดจนเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาต โดยคำนึงถึงฉากที่ถ่ายทำบทสนทนา และสถานที่ถ่ายทำ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม”

หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ. 2551 แล้วนั้นจะพบว่าในการสร้างภาพยนตร์ที่จะต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิดิทัศน์ก่อนนั้นคือ กรณีที่มีการสร้างภาพยนตร์จากต่างประเทศที่จะเข้ามาสร้างในไทยเท่านั้น แต่หากผู้สร้างมันเป็นชาวไทยอยู่แล้ว หรืออีกนัยหนึ่งคือหากมีการสร้างภาพยนตร์ไทยในราชอาณาจักรไทย ผู้สร้างภาพยนตร์ ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิดิทัศน์แต่อย่างใด

นอกจากนี้แล้วกฎหมายมีการกำหนดในเรื่องของการควบคุมเนื้อหาของภาพยนตร์ โดยในการสร้างภาพยนตร์นั้นจะต้องไม่มีเนื้อหาในลักษณะที่ต้องห้ามตามกฎหมาย โดยเนื้อหาที่มีความต้องห้ามตามกฎหมายได้แก่ เนื้อหาที่เป็นการบ่อนทำลายหรือภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาที่ขัดต่อสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนรวมถึงเนื้อหาที่อาจกระทบต่อความมั่นคงของประเทศด้วย หากมีการขัดข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องรับโทษตามที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ ซึ่งในเรื่องของการกำหนดให้ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องดำเนินการสร้างภาพยนตร์ในลักษณะที่ไม่เป็นการบ่อนทำลายหรือขัดต่อความเรียบร้อยของประเทศนั้นนั้นมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 23 ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๒๓ ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องดำเนินการสร้างภาพยนตร์ในลักษณะที่ไม่เป็นการบ่อนทำลาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง และเกียรติภูมิของประเทศไทย”

นอกเหนือจากการควบคุมการสร้างภาพยนตร์การควบคุมเนื้อหาของภาพยนตร์ ยังมีอีกกรณีหนึ่งนั่นคือการควบคุมการฉายภาพยนตร์ โดยกฎหมายกำหนดให้การที่จะนำภาพยนตร์ออกฉายนั้นไม่ว่าจะเป็นการนำออกฉายให้เช่า แลกเปลี่ยน รวมถึงการจำหน่ายในราชอาณาจักร รวมถึงสื่อโฆษณา ภาพยนตร์ดังกล่าวนั้นจะต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์เสียก่อน หากมีการฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด โดยในเรื่องดังกล่าวนี้มีกำหนดเอาไว้ในมาตรา 25 ดังนี้

“มาตรา ๒๕ ภาพยนตร์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์”

ในขณะที่นอกเหนือจากประเด็นของการควบคุมภาพยนตร์แล้ว ยังมีเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมวีดิทัศน์ในพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ 2551 นี้ด้วย กฎหมายได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมให้มีผลที่จะครอบคลุมตลอดจนกระบวนการของการประกอบกิจการวีดิทัศน์ในลักษณะเช่นเดียวกันกับการควบคุมภาพยนตร์ โดยรัฐนั้นมีอำนาจในการที่จะเข้าควบคุมเนื้อหาของวีดิทัศน์ รวมถึงควบคุมการออกใช้วีดิทัศน์ ควบคุมการส่งวีดิทัศน์ออกไปนอกราชอาณาจักรและควบคุมสถานที่ประกอบธุรกิจวีดิทัศน์ โดยในประเด็นแรกนั้นคือการควบคุมเนื้อหาของวีดิทัศน์ โดยกฎหมายนั้นได้ห้ามให้วีดิทัศน์และสื่อโฆษณาวีดิทัศน์มีเนื้อหาในลักษณะที่ต้องห้ามตามกฎหมาย โดยเนื้อหาที่ต้องห้ามตามกฎหมายได้แก่ เนื้อหาที่เป็นกบฏบ่อนทำลาย เนื้อหาที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมถึงเนื้อหาที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐและของประเทศไทยอีกด้วย หากฝ่าฝืนต่อการกระทำดังกล่าวนี้จะถือว่าเป็นการผิดต่อกฎหมาย โดยในเรื่องดังกล่าวนี้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 51 กล่าวคือ

“มาตรา ๕๑ ให้นำความในมาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๖ มาใช้บังคับแก่วิถีทัศน์โดยอนุโลม”

ในขณะที่เรื่องของการควบคุมการออกฉายวิถีทัศน์นั้น กฎหมายกำหนดให้วิถีทัศน์เป็นสื่อโฆษณาที่วิถีทัศน์จะนำออกฉายให้เช่า แลกเปลี่ยน รวมถึงจัดจำหน่ายในราชอาณาจักร รวมทั้งสื่อโฆษณาวิถีทัศน์จะต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิถีทัศน์เสียก่อน หากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ผู้ที่ฝ่าฝืนจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งหากวิถีทัศน์ที่สร้างขึ้นเป็นวิถีทัศน์ที่มีการใช้เพื่อการส่วนตัวหรือเป็นวิถีทัศน์ส่วนราชการหรือองค์การมหาชนหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เป็นการสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมหรือเผยแพร่การทำงานของหน่วยงานนั้นๆ วิถีทัศน์ดังกล่าวก็ไม่จำเป็นที่จะต้องได้รับอนุญาตก่อนใช้แต่อย่างใด

ในกรณีของการควบคุมการส่งวิถีทัศน์เพื่อนำออกไปฉายนอกราชอาณาจักร ได้มีการกำหนดไว้ว่าในกรณีที่บุคคลใดก็ตามที่ต้องการที่จะส่งวิถีทัศน์ที่ถูกสร้างขึ้นในประเทศไทยออกไปยังต่างประเทศ จะต้องมีการได้รับการอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิถีทัศน์เสียก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้ ในกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการในการที่จะพิจารณาให้แล้วเสร็จ อีกทั้งกฎหมายก็ได้มีการกำหนดข้อยกเว้นเอาไว้ สำหรับวิถีทัศน์บางประเภทที่สามารถนำออกไปใช้นอกราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องทำการขออนุญาตหรือต้องส่งวิถีทัศน์นั้นๆต่อคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวิถีทัศน์เสียก่อนซึ่งมีกำหนดเอาไว้ในมาตรา 82 พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิถีทัศน์ 2551

4.3.1.1.4 วิชุกกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

สำหรับด้านของวิชุกกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์นั้น แต่แรกเริ่มกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการที่จะควบคุมจำกัดสื่อวิทยุ โทรทัศน์และวิชุกกระจายเสียง คือพระราชบัญญัติวิชุกกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับที่ 4 ปี พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติวิชุกคมนาคมฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2504 แต่ภายหลังจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2540 ได้มีการประกาศออกมาใช้ให้มีผลบังคับ ได้มีการกำหนดให้มีการปฏิรูประบบการสื่อสารทั้งระบบโดยให้ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของคลื่นความถี่และยังมีการกำหนดในเรื่องของคลื่นความถี่ ให้คลื่นความถี่นั้นถือเป็นทรัพยากรของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งให้มีหน่วยงานพิเศษในการที่จะมีหน้าที่อำนาจการกำกับดูแลและจัดสรรคลื่นความถี่ทั้งหมดเพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับประโยชน์สูงสุด โดยมีการ

กำหนดเอาไว้ในพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ 2550 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1.1.4.1 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ ได้มีการกำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ปี พ.ศ. 2498 ปี พ.ศ. 2502 ฉบับที่ 2 และปี 2521 ฉบับที่ 3 รวมถึงปี พ.ศ. 2530 ฉบับที่ 4 โดยกำหนดไว้ในมาตรา 3 ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘

(๒) พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๒

(๓) พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๑

(๔) พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐”

พระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ 2550 นี้มีการบัญญัติเอาไว้ในหลายเรื่องด้วยกัน โดยในประการแรกนั้นได้มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่เอาไว้ในมาตรา 47 พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ในการกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 โดยมีความสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2550 กล่าวคือ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง 2543 นี้เป็นกฎหมายที่ได้มีการรวบรวมเอาการกำกับดูแลกิจการการสื่อสารมวลชนทั้งระบบทั้งกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมรวมเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งได้มีการกำหนดและรองรับหลักการการใช้ประโยชน์คลื่นความถี่เอาไว้ โดยให้ความสำคัญกับคลื่นความถี่ในฐานะที่เป็นทรัพยากรของชาติ จะต้องมีการใช้ประโยชน์ให้เกิดแก่สาธารณะชนเป็นสำคัญ

สำหรับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่อยู่ในบังคับของกฎหมายนั้นมีการให้ค่านิยามถึงกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เอาไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยมาตรา 4 มีการกำหนดเอาไว้ว่า

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“กิจการกระจายเสียง” หมายความว่า กิจการกระจายเสียงตามกฎหมายว่าด้วย องค์การ
จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

“กิจการโทรทัศน์” หมายความว่า กิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การ จัดสรรคลื่น
ความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

“กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่” หมายความว่า กิจการ กระจาย
เสียงหรือกิจการโทรทัศน์ซึ่งต้องขอรับการจัดสรรคลื่นความถี่ตาม กฎหมายว่าด้วยองค์การ จัดสรรคลื่น
ความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

“กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่” หมายความว่า กิจการกระจาย
เสียงหรือกิจการโทรทัศน์ซึ่งไม่ต้องขอรับการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามกฎหมายว่าด้วย องค์การจัดสรร
คลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม...”

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความหมายที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวในมาตรา
4 ที่ได้ยกตัวอย่างให้เห็นมานั้นจะพบว่า กิจการการสื่อสารจะต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายเอาไว้ได้มี
การครอบคลุมระบบการสื่อสารทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ
โทรคมนาคม ในกรณีของกิจการที่ใช้คลื่นความถี่นั้นจะต้องเป็นกรณีขอรับการจัดสรรคลื่นความถี่ตาม
กฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ซึ่งคลื่นความถี่ที่มีความหมายไว้ว่าเป็นคลื่นวิทยุหรือ
คลื่นแอสตซีเซียน ซึ่งเป็นคลื่นไฟฟ้าที่มีความถี่ต่ำกว่า 3,000,000 เมกะเฮิร์ตซ์ลงมา ที่ถูกแพร่กระจาย
ในที่ว่างปราศจากสื่อที่ประดิษฐ์ขึ้น

โดยลักษณะการควบคุมกิจการการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์นั้นไม่มีการควบคุม
ชัดเจน โดยมีการแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลผู้ได้รับอนุญาต
2. การกำหนดเงื่อนไขของรายการที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ
3. การสร้างโครงข่ายพื้นฐานการใช้และการเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจาย
เสียงและกิจการโทรทัศน์

โดยในหมวดที่ 1 นั้นมีการกำหนดในเรื่องของการประกอบกิจการการกระจายเสียงและ
กิจการโทรทัศน์ โดยแบ่งออกเป็นส่วนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่น

ความถี่ ส่วนที่สองคือกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช่คลื่นความถี่ และส่วนที่สามคือ การบริหารสถานี ในขณะที่ส่วนที่สี่นั้นมีการกำหนดในเรื่องของการป้องกันการผูกขาดเอาไว้

ในขณะที่หมวดที่ 2 ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ว่าด้วยเรื่องของการรายการของกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และหมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องของการส่งเสริมและการควบคุมจริยธรรม แห่งวิชาชีพและการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดย นอกเหนือจากนี้แล้วยังมีการกำหนดเรื่องการสร้างโครงสร้างพื้นฐานการใช้และการเชื่อมต่อโครงข่ายใน การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เอาไว้ในหมวดที่ 4 อีกด้วย ในขณะที่หมวดที่ 5 นั้นว่าด้วยเรื่องของการกำหนดเกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์ หมวดที่ 6 คือการกำหนดดูแล และหมวดที่ 7 คือการกำหนดบทลงโทษต่างๆ ซึ่ง พระราชบัญญัติฉบับนี้นั้นยังคงมีผลใช้บังคับจนกระทั่งถึงทุกวันนี้และเป็นพระราชบัญญัติรวมถึงเป็น กฎหมายที่มีการจำกัดและควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนให้ กระทำการนำเสนอข่าวสาร ต่างๆอยู่ภายในขอบเขตและความเรียบร้อย

4.3.1.1.5 การโฆษณา

การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ในอีกรูปแบบหนึ่งคือ “สื่อโฆษณา” โดยสิทธิ ของเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารผ่านทางสื่อโฆษณานั้นได้มีมาตรการการควบคุม การนำเสนอข่าวสารเช่นว่านี้ออกมา โดยมีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับโฆษณาออกมานั้นคือ “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522” ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและเป็นการให้หลักประกันแก่ประชาชนว่าจะได้รับความเป็นธรรมในการบริโภคในสิ่งต่างๆ ผ่านทางการโฆษณาของสื่อ ซึ่งการที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าใดสินค้านั้นๆ ผู้บริโภคอยู่ ในฐานะที่อาจตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบหรืออาจอยู่ในฐานะที่ถูกเอาเปรียบจากฝ่ายของผู้ผลิตได้ ซึ่งผู้ผลิตนั้นย่อมจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อโฆษณาในการที่จะโฆษณาสินค้าของตัวเอง และในการโฆษณา ดังกล่าวนั้น หากรัฐไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือเข้ามาควบคุมการใช้เสรีภาพในการโฆษณาดังกล่าว ผู้บริโภคก็อาจจะตกอยู่ในฝ่ายของผู้ที่เสียเปรียบได้ ดังนั้นแล้วการที่มีการโฆษณาสินค้าและบริการจึง จำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบจากรัฐ ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญจะมีการกำหนดเอาไว้ ว่าบุคคลทุกคนนั้นมี เสรีภาพในการที่จะโฆษณารวมถึงการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นก็ตาม แต่รัฐจำเป็นที่จะต้องเข้ามา ควบคุมในเรื่องดังกล่าวเพื่อที่จะยังความยุติธรรมมาแก่ประชาชนและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ ชนสูงสุดนั่นเอง

ดังนั้นในแง่ของสื่อมวลชนหากมีการกระทำใดก็ตามที่ถือเป็นการโฆษณา ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่ออื่นใดก็ตามจะถือว่าการโฆษณาทั้งหมดนั้น อยู่ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 อีกทั้งยังอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายพิเศษซึ่งได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าและบริการนั้นเอาไว้เป็นการเฉพาะ สำหรับสินค้าบางชนิดที่มีความพิเศษ ได้แก่สินค้าประเภทยา อาหาร เครื่องมืออุปกรณ์ การแพทย์บางชนิดอีกด้วย เป็นต้น ซึ่งสินค้าดังกล่าวถือว่าเป็นสินค้าที่จำเป็นที่ต้องได้รับความตรวจสอบก่อนที่จะทำการวางขาย โดยคณะกรรมการตามกฎหมายจะทำหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบดังกล่าว หากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแล้วจึงสามารถที่จะทำการต่อไปได้ โดยพระราชบัญญัติที่มีความคุ้มครองเกี่ยวกับเรื่องของการโฆษณานั้นมีหลายฉบับได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2522, พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522, พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551, พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535, พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551, พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 โดยพระราชบัญญัติที่จะนำมาพิจารณาในส่วนของการนำเสนอข่าวสาร โดยสื่อมวลชนที่ถือว่าเป็นพระราชบัญญัติที่มีความสำคัญฉบับหนึ่งนั้นคือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งสามารถอธิบายในเรื่องดังกล่าวได้ดังต่อไปนี้

4.3.1.1.5.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคนั้นเป็นการออกกฎหมายและเป็นการควบคุมการโฆษณาเพื่อที่จะปกป้องประชาชนและเพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมจากการนำเสนอข่าวสาร รู้จักและสามารถที่จะรู้เท่าทันในการโฆษณาของสื่อ ซึ่งถึงแม้ว่าสื่อจะมีสิทธิเสรีภาพในการที่จะโฆษณาได้ตามที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ แต่ว่าจำเป็นต้องมีการควบคุมการโฆษณาดังกล่าวออกมาเพราะเนื่องจากปัจจุบันนี้ได้มีการขายสินค้าและบริการต่างๆที่ถือได้ว่ามีความ พัฒนาไปมากไม่ว่าจะในด้านของเทคโนโลยีการผลิตสินค้า เทคโนโลยีการประกอบสินค้า รวมถึงความก้าวหน้าและ พัฒนาการทางด้านการใช้สื่อ เพื่อนำเสนอขายต่อประชาชนซึ่งจะพบว่าในบางกรณีนั้นมีความเสี่ยงที่ประชาชนอาจจะได้รับความไม่เป็นธรรมในการบริโภค เพราะประชาชนนั้นตัดสินใจที่จะซื้อสินค้าต่างๆผ่านการนำเสนอโฆษณา โดยสื่อมวลชน ดังนั้นแล้วหากเมื่อประชาชนได้ตัดสินใจที่จะซื้อบริการหรือซื้อสินค้าต่างๆผ่านทาง การโฆษณาของสื่อมวลชนและเมื่อประชาชนได้รับความไม่เป็นธรรมการโฆษณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 จึงได้มีการออกกฎข้อบังคับต่างๆออกมา

เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เพื่อที่จะให้ความคุ้มครองต่อสิทธิของประชาชน และ เพื่อที่จะได้กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการและผู้ประกอบธุรกิจการโฆษณาให้กระทำการใดก็ตามให้ สมเหตุสมผลต่อประชาชนในฐานะผู้บริโภค

สำหรับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ฉบับนี้นั้นได้มีการกำหนดหน้าที่สำหรับผู้ประกอบการในการที่จะกระทำการต่างๆเพื่อที่จะยังความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค โดยพระราชบัญญัติ ฉบับนี้มีผลใช้บังคับกับการโฆษณาสำหรับผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่ไม่มีกฎหมายกำหนดลักษณะหรือ หลักเกณฑ์การโฆษณาไว้เป็นกรณีพิเศษ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หากผลิตภัณฑ์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่มี กฎหมายเฉพาะกำหนดเรื่องการควบคุมการโฆษณาไว้เป็นการเฉพาะ ผลิตภัณฑ์ที่มีกฎหมายเฉพาะนั้น ก็จะต้องใช้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่มีการกำหนดเอาไว้ในเรื่องนั้นๆโดยไม่จำเป็นต้องใช้บทบัญญัติ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคกับสินค้านั้นๆอีก แต่หากเกิดกรณีพิเศษที่ปรากฏว่ามีได้มีการดำเนินการ ดังกล่าวนั้นจากเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีอำนาจในเรื่องดังกล่าวภายในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคได้มีการกำหนดให้สามารถที่จะนำบทบัญญัติในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค มาใช้แทนกฎหมายเฉพาะเรื่องดังกล่าว แม้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนั้นจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์เอาไว้เป็น การเฉพาะก็ตาม ซึ่งจุดประสงค์หลักของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้คือต้องการที่จะให้ประชาชน ทุกคนได้รับการบริโภคที่เป็นธรรมรวมถึงใช้สินค้าที่ปลอดภัยและได้รับบริการที่สมเหตุสมผล เป็นการ คุ้มครองสิทธิดังกล่าวให้มีผลจริงขึ้นในทางปฏิบัติ

มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค” ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานในการที่จะมีอำนาจ หน้าที่ในการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ต่างๆจากประชาชนผู้บริโภค เมื่อเกิดกรณีที่ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อนความเสียหายอันเกิดจากการที่ผู้ประกอบการได้กระทำการบางอย่าง คณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคดังกล่าวจะเป็นหน่วยงานที่เข้ามาพิชิตชอบและรวมถึงการให้คำปรึกษาและแนะนำ อีกทั้งหากผู้บริโภคต้องการที่จะดำเนินคดีฟ้องร้องทางคณะกรรมการดังกล่าวก็จะให้คำปรึกษา ในขณะที่หากมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการย่อยเพื่อที่จะทำหน้าที่ คุ้มครองผู้บริโภค ด้วยเหตุผลนั้นกล่าวนี้จึงถือได้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค 2522 นี้เป็น พระราชบัญญัติเป็นกฎหมายที่มุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคอย่างแท้จริง

การคุ้มครองผู้บริโภค สามารถพิจารณาแบ่งได้เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคผ่านทาง การโฆษณา โดยเมื่อเกิดกรณีที่มีสื่อกระทำการโฆษณาจึงได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า “คณะกรรมการว่าด้วย การโฆษณา” ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณาตามกฎหมาย ควบคุมข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค หากเกิดกรณีที่มีความเสียหายหรืออันตรายที่เกิดขึ้นจาก

การโฆษณา คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจะทำหน้าที่ในการป้องกันการดังกล่าว รวมถึงทำหน้าที่ในการที่จะตรวจสอบโฆษณาก่อนที่จะทำการเผยแพร่สู่ประชาชนทั่วไป เพราะทั้งนี้ประชาชนอยู่ในฐานะผู้บริโภค การที่จะมีการเผยแพร่สิ่งใดสู่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับการผลิต แหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ประชาชนจะเลือกใช้บริการ ในเรื่องดังกล่าวจึงสมควรที่รับการตรวจสอบ อย่างไรก็ตามในรัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดให้มีให้มีการตรวจสอบข่าว บทความก่อนโฆษณาที่จะเผยแพร่ แต่การที่จะมีการร้องขอผู้ประกอบการโฆษณาให้มีการตรวจสอบข้อความก่อนจึงจะเกิดขึ้นเฉพาะที่อยู่ในกรณีที่มีผู้ร้องขอให้ทำการตรวจสอบเท่านั้น โดยรัฐจะไม่เข้าไปเป็นผู้ตรวจสอบก่อน เพราะอาจจะเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้ทำการคุ้มครอง

กฎหมายได้มีการกำหนดลักษณะของข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคเพื่อให้การปฏิบัติการนั้นเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาดังกล่าว ดังนั้นการโฆษณาดังกล่าวนั้นจึงจะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคกล่าวคือ ข้อความดังกล่าว นั้นจะต้องไม่ทำให้ผู้บริโภคได้รับความอันตรายไม่ว่าจะเป็นการอะไรต่อร่างกายหรือจิตใจ หรืออาจกระทำการแก่ผู้บริโภคโดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการควบคุมด้วยกฎหมาย ซึ่งข้อความที่มีการต้องห้ามเอาไว้ได้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2552 ซึ่งมีการบัญญัติรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรา 22 การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ

ข้อความดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม

(1) ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง

(2) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริง หรือไม่ก็ตาม

- (3) ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ
- (4) ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน
- (5) ข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาที่บุคคลทั่วไปสามารถรู้ได้ว่าเป็นข้อความที่ไม่อาจเป็นความจริงได้ โดยแน่แท้ ไม่เป็นข้อความที่ต้องห้ามในการโฆษณาตาม (1)

นอกจากการโฆษณาด้วยข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค กฎหมายยังได้มีการกำหนดเงื่อนไขในการควบคุมสื่อโฆษณาในรูปแบบอื่นอีก อาทิ ในกรณีที่บุคคลทั่วไปสามารถที่จะทราบได้ว่าข้อความนั้นไม่เป็นความจริงโดยเนื้อแท้หรือการโฆษณาใดที่มีวิธีการที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพก็จิตใจหรือร่างกาย รวมถึงอาจก่อความรำคาญแก่ผู้อื่น “คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา” มีสิทธิในการที่จะจัดการและมีอำนาจในการสั่งการใดการหนึ่ง เช่น การสั่งให้แก้ไขข้อความที่โฆษณา สั่งห้ามไม่ให้มีการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา สั่งห้ามการโฆษณาในวิธีการดังกล่าวนั้น รวมถึงสั่งให้โฆษณาเพื่อที่จะแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นตามมาให้กลับคืนสู่สภาพเดิม โดยหากผู้กระทำการโฆษณาต้องการที่จะพิสูจน์การแสดงความเสี่ยงดังกล่าวนั้นสามารถที่จะพิสูจน์ได้โดยจะต้องยืนยันข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่งในการโฆษณาแก่คณะกรรมการ แต่หากผู้กระทำการโฆษณาไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าโฆษณาดังกล่าวที่ตัวเองได้ใช้การป่าวประกาศของตนนั้นเป็นความจริง คณะกรรมการมีอำนาจในการที่จะสั่งการใดการหนึ่งตามที่ได้ชี้แจงไปข้างต้น

นอกจากนี้แล้วพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2541 และมีการกำหนดในเรื่องของการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านฉลาก โดยผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการที่จะให้ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับสินค้าดังกล่าวนี้เพื่อที่ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์สูงสุด ด้วยเหตุดังกล่าวกฎหมายจึงได้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 30 และประชาชนมีสิทธิในการที่จะได้รับคำพัฒนาคุณภาพของสินค้าอย่างถูกต้องและเพียงพอ อีกทั้งกฎหมายยังกำหนดให้ข้อความที่ปรากฏในฉลากนั้นเป็นข้อความที่จำเป็นที่จะต้องถูกควบคุมโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยฉลากทำหน้าที่ในการควบคุมสินค้าที่กฎหมายให้ตรงควบคุมฉลาก เป็นต้น

4.3.1.1.6 สื่อสังคมออนไลน์

เนื่องจากในโลกศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาอย่างมากมาของการส่งต่อข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะการส่งต่อข้อมูลข่าวสารผ่านระบบดาวเทียมและระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งสื่อมวลชนในปัจจุบันมีวิธีการเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารรวมถึงเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและรูปภาพต่างๆด้วยวิธีที่

ทันสมัยมากขึ้น ทำให้มีปัญหาอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ไม่ว่าจะเป็นตัวอย่างที่เคยเกิดขึ้นมาในประวัติศาสตร์ อาทิ การขโมยดาวเทียมของกองทัพอังกฤษ การเจาะระบบคอมพิวเตอร์ในองค์กรขนาดใหญ่ต่างๆทั้งของรัฐและเอกชน โดยการกระทำต่างๆเหล่านี้เป็นไปเพื่อที่จะต้องการข้อมูลของฝั่งตรงข้าม ในขณะที่สื่อมวลชนนั้น ใช้เทคโนโลยีในการเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารมาได้อย่างง่ายดายมากขึ้น ทำให้มีความเสี่ยงในการที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา ดังนั้นในระบบสื่อสังคมออนไลน์จึงจำเป็นที่จะต้องมีความคุ้มครองเกี่ยวกับการกระทำความผิดผ่านทางคอมพิวเตอร์

กฎหมายที่ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้แก่พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2560 โดยเป็นกฎหมายเพิ่มเติมของ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 โดยปัญหาเรื่องของการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีมาอย่างยาวนานแล้ว มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว มีการจัดตั้งนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ เพื่อที่จะพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจให้มีความเข้ากันได้กับโลกยุคใหม่ อีกทั้งยังเป็นการรักษาผลประโยชน์ของประเทศให้มีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 นี้อีกด้วย โดยในปี 2541 คณะรัฐมนตรีได้มีนโยบายให้มีการดำเนินโครงการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งระบบ ทำให้เกิดกฎหมายที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับและเกิดขึ้นนั้นก็คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2543 ในขณะที่เวลาต่อมาเกิดการก่ออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการโจรกรรมข้อมูลผ่านทางระบบอีเมล ระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบดาวเทียม ทำให้ไม่สามารถที่จะนำประมวลกฎหมายอาญาหรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เข้ามาใช้บังคับและลงโทษผู้ที่กระทำความผิดดังกล่าวได้ ก่อเกิดเป็นช่องว่างของกฎหมายขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการจัดตั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับดังกล่าวขึ้นเพื่อที่จะอุดช่องโหว่ทางกฎหมายและเพื่อให้มีความทันสมัยและสามารถปรับใช้กับเทคโนโลยีแบบใหม่ได้ อาทิ การกระทำความผิดผ่านทางโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ดังนั้นกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้จึงเป็นกฎหมายที่ควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนทำให้ สื่อมวลชนนั้นจะต้องนำเสนอข่าวสารอยู่แต่เพียงในกรอบของกฎหมายที่กำหนดเอาไว้ให้ไม่สามารถกระทำการล่วงละเมิดหรือล่วงเกินต่อผู้อื่นได้ เพราะหากมีการล่วงละเมิดเกิดขึ้น จะมีการกำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนว่าบทลงโทษจะเป็นอย่างไร และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับดังกล่าวมีการระบุเอาไว้ถึงโทษของการได้มาซึ่งข้อมูลโดยมิชอบ อันจะเป็นการวางกรอบและกำหนดขอบเขตในการนำเสนอข่าวสารรวมถึงการเสาะแสวงหาข่าวสารของสื่อมวลชนได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับรายละเอียดของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และรายละเอียดที่ได้มีการเพิ่มเติมเอาไว้ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มีดังต่อไปนี้

4.3.1.1.6.1 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ

คอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐

สำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์นี้มีความหลากหลายและมีลักษณะของการกระทำที่แตกต่างองค์ประกอบกันออกไป ในส่วนที่จะอธิบายดังต่อไปนี้เป็นส่วนของการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นผู้กระทำหรือเป็นผู้ให้บริการ โดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนมีดังต่อไปนี้

4.3.1.1.6.1.1 การเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน

สำหรับการเสาะแสวงหาข้อมูลของสื่อมวลชนนั้นมีมาตรา 5 บัญญัติเอาไว้ดังนี้

“ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึง โดยเฉพาะและ มาตรการนั้นมีได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

พิจารณาได้ว่าการกระทำความผิดโดยการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นการเข้าถึงระบบ โดยไม่ชอบ เป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง อาจเรียกได้ว่าเกิดขึ้นมากที่สุดและเป็น พื้นฐานของการกระทำความผิดอื่น ไม่ว่าจะเป็นการเจาะระบบ (hacking) การบุกรุกทางคอมพิวเตอร์ (computer trespass) โดยการกระทำความผิดดังกล่าวนี้เป็นการกระทำโดยมีเจตนาเข้าถึงระบบ คอมพิวเตอร์ของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ขององค์กรหรือจะเป็นคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลก็ตาม ซึ่งการจารกรรมข้อมูลดังกล่าวนี้เป็นการจารกรรมข้อมูลโดยที่เจ้าของระบบคอมพิวเตอร์นั้นมิได้ให้ ความยินยอมมีการเข้าถึงและการเจาะระบบผ่านกันทางปลอมแปลงรหัสผ่าน หรือการพยายามเข้าถึง โดยการขโมยรหัสผ่านก็ตาม ซึ่งการเจาะระบบฐานข้อมูลเช่นว่านี้เป็นกระทำที่ผิดกฎหมายและ

แม้แต่กระทรวงไอซีทีก็ได้มีการถูกผู้ไม่ประสงค์ดีเจาะระบบดังกล่าวเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงมีกฎหมายกำหนดให้ผู้ที่เข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจะต้องรับโทษตามที่กำหนดเอาไว้ใน มาตรา 5 สำหรับในกรณีของสื่อมวลชนนั้น การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบจึงเป็นการกระทำที่ผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้

สำหรับการกระทำความผิดในประเด็นต่อไปคือการล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นแล้วมีการนำไปเปิดเผยโดยมิชอบโดยในเรื่องดังกล่าวนี้มีมาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ นำมาตรการดังกล่าวไปเปิดเผยโดยมิชอบในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ลักษณะความผิดตามมาตรา 6 นี้เป็นการพยายามหรือการรู้มาซึ่งรหัสลับหรือรหัสผ่านของผู้อื่นและเป็นการกระทำที่ผู้กระทำล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ เช่นมีการล่วงรู้ถึงยูสเซอร์เนมและพาสเวิร์ดและนำข้อมูลที่ตนเองได้รู้มาไปเปิดเผยโดยมิชอบ ข้อมูลดังกล่าวนี้รวมถึงการรับมาซึ่งข้อมูลสำคัญสำคัญเกี่ยวกับบุคคลนั้นนั้นเช่นหมายเลขบัตรประชาชน รหัสเอทีเอ็ม รหัสคอมพิวเตอร์ หมายเลขบัตรเครดิต หมายเลขใบขับขี่ เป็นต้น โดยผู้กระทำความผิดอาจจะนำรหัสดังกล่าวไปใช้เพื่อเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ของเจ้าของรหัสที่แท้จริงได้ โดยมาตรานี้มุ่งเน้นที่การนำไปเปิดเผยโดยมิชอบ แต่การล่วงรู้หรือการได้มาโดยชอบหรือไม่นั้นมิได้สำคัญ ดังนั้นบทลงโทษจึงเป็นบทลงโทษที่มีสำหรับผู้ให้นำข้อมูลดังกล่าวนี้ไปเปิดเผยโดยมิชอบแต่เพียงเท่านั้น

การกระทำความผิดในประเด็นถัดไปคือการเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบโดยมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 7 พระราชบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ดังต่อไปนี้

“ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะ และมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

สำหรับความผิดตามมาตรา 7 นี้จะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีผู้ใดผู้หนึ่งเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นเป็นข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์เท่านั้นแต่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งบันทึกในสิ่งอื่นไม่ว่าจะเป็นแผ่น DVD แผ่น cd สัตว์ไร่มิรวมอยู่ในความหมายของมาตรานี้เว้นแต่จะมีการนำอุปกรณ์เหล่านี้มาเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์โดยผู้กระทำผิดจะต้องเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบตามมาตรา 5 หลังจากนั้นจึงเข้า ถึง ข้อมูลของผู้อื่นที่มีกันเก็บเอาไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ดังนั้นความผิดตามมาตรา 7 นี้จึงมีโทษที่มากกว่าความผิดฐานเข้าถึง ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นตามมาตรา 5 เนื่องจากกฎหมายได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลมากกว่าระบบฮาร์ดแวร์หรือระบบคอมพิวเตอร์นั่นเอง

ในขณะที่การดักข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบมีการกำหนดบทลงโทษเอาไว้ใน มาตรา 8 ดังต่อไปนี้

“ผู้ใดกระทำความผิดโดยมิชอบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อดักจับไว้ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น มิได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อใหญ่บุคคลทั่วไปไซ้ประโยชน์ใดต่อระหว่างโทษจำคุกไม่เกิน สามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ความผิดในมาตราดังกล่าวนี้เกิดจากการที่มีผู้ส่งข้อมูลเข้าหากันในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ส่วนตัว ที่แท้ที่จริงแล้วข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลส่วนบุคคลและคอมพิวเตอร์นั้นมีได้มีไว้ใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ใช้ ดังนั้นการแอบดักจับหรือบันทึกข้อมูลสื่อสารด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถการนี้จึงมิได้คำนึงถึงว่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้บันทึกข้อมูลดังกล่าวจะต้องเชื่อมต่อกับสายสัญญาณส่งผ่านข้อมูลหรือไม่ อีกทั้งการดักจับข้อมูลที่เป็นความผิดจะต้องเป็นข้อมูลที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ และผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้ไปดักจับข้อมูลที่อยู่ระหว่างการส่งนั้นโดยมิชอบเป็นวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลนั่นเอง

ในขณะที่การรวบรวมข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบมีการบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 9 ดังนี้

“ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตราดังกล่าวบัญญัติเอาไว้ถึงความรับผิดชอบของการที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งทำให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้เสียหายได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นความเสียหายจากการทำลายแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม เช่น มีการดัดแปลงข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยไม่ชอบ โดยการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายนี้อาจเกิดจากการกระทำในลักษณะได้หลายรูปแบบ เช่นการ Data Diddling¹³² คือการเปลี่ยนแปลงข้อมูลโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลระหว่างที่มีการบันทึกข้อมูลนั้นลงในระบบคอมพิวเตอร์โดยเมื่อพิจารณาถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ถูกโจมตีแล้วนั้น การแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลคอมพิวเตอร์สามารถจำแนกได้สองกรณีกล่าวคือ การโจมตีประเภทที่ทำให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ถูกโจมตีมีความเปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่อีกกรณีคือการโจมตีระบบโดยใช้วิธีการดักจับข้อมูล โดยไม่ทำให้ระบบคอมพิวเตอร์เปลี่ยนแปลงไป โดยมาตราดังกล่าวนี้นี้หมายถึงกรณีที่มีการโจมตี ในลักษณะที่มีการทำให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ถูกโจมตีเปลี่ยนแปลงไปโดยจะต้องปรับโทษตามที่กำหนดเอาไว้ดังกล่าว

นอกเหนือจากนี้แล้วการรวบรวมระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นก็เป็นการกระทำโดยมิชอบโดยมาตรา 10 มีการกำหนดเอาไว้ดังต่อไปนี้

“ผู้ใดกระทำความผิดโดยมิชอบ เพื่อให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ขัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติได้ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

¹³² ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล, "อาชญากรรมในยุคโลกาภิวัตน์," บทบัณฑิต 55 1 มีนาคม (2542).

ความผิดตามมาตราดังกล่าวนี้เป็นการรบกวนที่มีใช้กันรบกวนข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น ตามมาตรา 9 แต่เป็นการรบกวนต่อระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น ทำให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นได้รับการกระทบกระเทือนไม่ว่าจะเป็นการถูกระงับหรือขัดขวางการใช้งานจนไม่สามารถที่จะใช้งานตามปกติได้ การกระทำดังกล่าว อาทิ มีการใช้โปรแกรมรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการทำลายระบบ หรือแม้แต่โปรแกรมสอดแนมข้อมูลจนทำให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นไม่เป็นปกติ ซึ่งการทำให้เสียหายทำลายเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นตามมาตรา 9 นี้เพื่อให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ขัดขวางหรือรบกวน ไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ ตามมาตรา 10 นั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและมีโทษกำหนดเอาไว้

การส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นก็เป็นการกระทำที่มีความผิดเช่นเดียวกัน โดยการกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำที่มีการกำหนดบทลงโทษเอาไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550 ในมาตราที่ 11 ใจความดังต่อไปนี้

“ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นโดยปกปิด หรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของ บุคคลอื่นโดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

การกระทำในมาตราดังกล่าวนี้เป็นการกระทำที่มีมิใช่การทำผิดรุนแรง โดยมุ่งหมายใช้กับการกระทำที่มีลักษณะ สแปมมิ่ง (Spamming) เช่น การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การส่งอีเมลเข้าไปรบกวนผู้อื่น โดยองค์ประกอบความผิดตามมาตรานี้จะต้องมีการปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของข้อมูล อาทิ ปลอมแปลงหมายเลขประจำเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ในขณะที่การปกปิดชื่อผู้ส่งข้อมูล อาทิ การใช้นามแฝงนั้น มิใช่จัดอยู่ในความหมายของการปกปิดแหล่งที่มาของการส่งข้อมูล การส่งนี้แม้จะเป็นเพียงแค่การรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยปกติสุขก็นับว่าเป็นความคิดที่จะต้องได้รับโทษแล้วโดยโทษที่จะต้องได้รับนั้นมีแต่เพียงโทษปรับแต่ไม่ถึงขนาดเป็นโทษจำคุกเพราะการกระทำความผิดในมาตราดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดที่ไม่รุนแรงมากนัก

4.3.1.1.6.1.2 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน

(ก) ความรับผิดชอบของสื่อมวลชนจากการหมิ่นประมาท

ทางอินเทอร์เน็ตตามกฎหมายอาญา

การที่สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องราวต่าง ๆ นั้น ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการที่สื่อมวลชนจะล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลรวมถึงอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลแต่ละคน ดังนั้นเมื่อเกิดกรณีที่สื่อมวลชนได้กระทำการหมิ่นประมาทจึงต้องมีบทลงโทษที่อธิบายและกำหนดให้ได้รับโทษจากการหมิ่นประมาทของสื่อมวลชนนั้น โดยปรากฏอยู่ในกฎหมายอาญา ดังจะอธิบายดังต่อไปนี้

กฎหมายอาญามีการวางหลักในเรื่องราวดังกล่าวไว้ในมาตราที่ 326 โดยมีการบัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

“ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะ ทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

โดยมาตรา 326 มีการวางหลักเอาไว้ที่มีความเกี่ยวพันกับการหมิ่นประมาทจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน โดยสามารถอธิบายองค์ประกอบได้ดังต่อไปนี้

1. จากการพิจารณาหลักกฎหมายมาตรา 326 ประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวพบว่า มาตรา 326 ไม่ได้จำกัดความหมายของการกระทำอันเป็นการหมิ่นประมาท ไว้ว่า “การกระทำด้วยวาจา” เป็นการหมิ่นประมาทแต่เพียงเท่านั้น แต่การกระทำอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทั้งลายลักษณ์อักษร ภาพถ่าย หรือภาพวาด รวมถึงภาพที่มีการสร้างขึ้นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็เป็นการหมิ่นประมาทได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นหากสื่อมวลชนมีการกระทำความผิดดังกล่าวก็อาจเข้าข่ายการหมิ่นประมาทได้

2. การหมิ่นประมาทอาจเกิดขึ้นได้ในการสื่อสารในหลายหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นการหมิ่นประมาทผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบอินเทอร์เน็ต ไม่เฉพาะแต่เพียงทางโทรทัศน์ หรือทางวิทยุ หรือหนังสือพิมพ์แต่เพียงเท่านั้น ดังนั้นแล้วหากมีการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต ประมวลกฎหมายอาญาก็ได้มีการเปิดช่องเอาไว้ให้สื่อมวลชนจำต้องรับโทษจากการกระทำของตนเอง

เนื่องจากกฎหมายอาญามาตรา 326 แล้วยังมีการระบุไว้ในมาตรา 328 โดยมีใจความจากการบัญญัติเอาไว้ในกฎหมายดังต่อไปนี้

“ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณา ด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศ ด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท”

เมื่อพิจารณามาตรา 328 แล้วจะพบว่ากระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 328 จะต้องมีการเข้าองค์ประกอบตามมาตรา 326 เสียก่อน โดยเมื่อพิจารณาการหมิ่นประมาทโดยทางอินเทอร์เน็ตนั้น อาจพบได้ว่าการหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 เป็นการหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 เพราะการโฆษณาตาม มาตรา 328 นั้นมิได้มีการจำกัดช่องทางในการหมิ่นประมาทเอาไว้ ดังนั้นหากเกิดกรณีการหมิ่นประมาทไม่ว่าจะเป็นการหมิ่นประมาทผ่านทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ รวมถึงการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต ก็จัดอยู่ในองค์ประกอบของการหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาได้ เพราะทั้งนี้ประชาชนทั่วไป หรือผู้ที่รับข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับผู้รับข่าวสารทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ ในขณะที่บางกรณีการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ตอาจจะไม่ใช่การโฆษณาก็เป็นได้ เช่น การส่งอีเมลถึงผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ หรือเขียนข้อความเป็นการสื่อสารส่วนบุคคลที่มีได้มีประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวนั้น หากเป็นกรณีที่ยกตัวอย่างเช่นนี้ ก็จะไม่สามารถปรับเหตุการณ์ดังกล่าวเข้ากับมาตรา 328 ได้ แต่ก็ยังคงอยู่ในขอบข่ายของการหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 เช่นเดิม

(ข) ความรับผิดของสื่อมวลชนจากการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

ในกรณีที่สื่อมวลชนได้กระทำการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต มีการกำหนดโทษเกี่ยวกับความรับผิดของสื่อมวลชนเอาไว้จากการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 โดย

จุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับนี้ มุ่งหมายที่จะให้เกิดความครอบคลุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์เอาไว้หลายประการ มิได้มุ่งหมายเพียงประสงค์ที่จะลงโทษเฉพาะการหมิ่นประมาทที่เกิดขึ้นในทางอาญาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าไม่ได้มีการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้มุ่งหมายที่จะคุ้มครอง ให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยอันดี โดยมาตราที่สามารถนำมาปรับใช้ในกรณีการหมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ตนั้นได้แก่มาตราที่ 14 และ 16 โดยรายละเอียดของแต่ละมาตรามีดังต่อไปนี้

การหมิ่นประมาทที่ต้องรับผิดตามมาตรา 14 มี การบัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือ ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(๒) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(๓) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง แห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและ ข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(๕) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (๑)

(๒) (๓) หรือ (๔)”

โดยในเวลาต่อมาได้มีมาตรา 8 ยกเลิกความในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งมาตรา 8 ดังกล่าวนี้คือมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 โดยรายละเอียดของมาตราแปดพระราชบัญญัติฉบับใหม่มีการบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา ๑๔ ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(๓) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆอันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(๕) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (๑) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใด บุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้”

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงกฎหมายดังกล่าวสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ความผิดตามมาตรา 14 (1)

ก่อนที่จะทำความเข้าใจองค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 14 (1) จำต้องย้อนกลับไปพิจารณาคำผิดฐานหมิ่นประมาทตามกฎหมายอาญามาตรา 326 โดยความผิดฐานหมิ่นประมาทตามกฎหมายอาญามาตรา 326 นั้น เมื่อเกิดการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่จะทำให้บุคคลผู้นั้นได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ได้มีการวางหลักไว้ว่า การใส่ความดังกล่าวจะต้องเป็นการใส่ความที่สามารถรู้ได้แน่นอนว่าบุคคลผู้นั้นเป็นใคร หรือแม้จะไม่มี การระบุถึงผู้ที่ถูกใส่ความโดยตรงก็ต้องพิจารณาว่าการใส่ความนั้นจะต้องมีการหมายถึงบุคคลผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง การใส่ความดังกล่าวนี้เมื่อนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงจะพบว่าหากเกิดกรณี

การหมิ่นประมาทแม้จะไม่มีการระบุชื่อหรือให้ตัวอักษรย่อลงไปอย่างเด่นชัด แต่หากผู้อ่านสามารถทราบได้ว่าบุคคลที่ถูกกล่าวอ้างนั้นเป็นใคร ผู้ที่กระทำการหมิ่นประมาทนั้นย่อมจะต้องได้รับโทษ เพราะถือว่าได้กระทำการหมิ่นประมาทลงไปแล้ว

ในขณะที่มาตรา 14 (1) มีองค์ประกอบที่ แตกต่างกันจากความผิดฐานประมาทตามกฎหมายอาญามาตรา 326 ในแง่ของผลกระทบของความเสียหาย เพราะมาตราดังกล่าวในพระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องพิจารณาจากคำว่า “โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” แม้จะมีส่วนที่เหมือนกันกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 แต่องค์ประกอบของมาตราดังกล่าวนี้ จะมีความครอบคลุมกว่าในกรณีที่เกิดการหมิ่นประมาทขึ้น กล่าวคือแม้จะไม่ได้มีการระบุถึงบุคคลใด บุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเหมือนดังกฎหมายอาญาด้านหมิ่นประมาท แต่หากมีการหมิ่นประมาทที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนโดยทั่วไป ก็นับว่าเข้าข่ายความผิดฐานหมิ่นประมาทตามพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว

ในขณะที่หากพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นๆของมาตรา 14 (1) จะพบว่า การหมิ่นประมาทในข้อความที่เป็นความจริงหรือความเท็จของข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างนั้น ถือเป็นสาระสำคัญ โดยองค์ประกอบและความหมายของมาตรา 14 (1) นั้น จำกัดไว้เฉพาะข้อมูลปลอมหรือข้อมูลที่เป็นเท็จเท่านั้น ซึ่งหากข้อมูลปลอมหรือข้อมูลเท็จดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้อื่นได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียงและเสียหายต่อเกียรติยศก็นับว่าอาจเป็นความผิดได้ แต่หากข้อมูล ดังกล่าวมิใช่ข้อมูลเท็จแม้จะเกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นก็มิได้เข้าข่ายความผิดตามมาตรา 14 (1) ในขณะที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 การกล่าวอ้างที่เป็นข้อความจริงหรือข้อความเท็จนั้นมิได้ถือว่าเป็นสาระสำคัญ เพียงแต่ การกล่าว ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลอื่นและการกล่าวถึงนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงแก่บุคคลอื่นก็นับว่าเป็นความผิดที่จะต้องรับโทษตามมาตรา 326 ประมวลกฎหมายอาญาแล้ว

2. ความผิดตามมาตรา 14 (2)

สำหรับความผิดตามมาตรา 14 (2) พิจารณาได้ว่าองค์ประกอบสำคัญของความผิดตามมาตรานี้จะต้องเป็นข้อมูลอันเป็นเท็จเท่านั้น ประกอบกับข้อมูลที่เป็นเท็จดังกล่าวจะต้องมีลักษณะที่ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรืออาจทำให้ประชาชนทั่วไปตื่นตระหนกจาก ข้อมูลดังกล่าว ซึ่งข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ปัจเจกชนนั้นไม่อยู่ในขอบข่ายของกฎหมาย มาตราดังกล่าวนี้

3. ความผิดตามมาตรา 14 (3)

สำหรับความผิดตามมาตรา 14 (3) เมื่อพิจารณาแล้ว การ นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่ง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดใดอันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือการก่อการร้าย ตามประมวลกฎหมายอาญานั้นจะพบว่า องค์ประกอบความผิดที่สำคัญคือจะต้องเป็นข้อมูลความผิด เกี่ยวกับความมั่นคงต่อราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย โดยการหมิ่นประมาท บุคคลอื่นทั่วไปไม่อยู่ในลักษณะของข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามอนุมาตรานี้

4. ความผิดตามมาตรา 14 (4)

สำหรับความผิดตามมาตรา 14 (4) จะต้องทำการศึกษาและทำความเข้าใจว่าการเผยแพร่ ภาพลามกอนาจารทางระบบอินเทอร์เน็ตนั้นเกิดขึ้นมาตั้งแต่ในระยะแรกที่มีการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะ เป็นการเผยแพร่บนเว็บไซต์หรือชุมชนข้อมูลข่าวสารเฉพาะกลุ่ม ซึ่งเกิดขึ้นก่อนพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ประกาศใช้ แต่ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติ ฉบับดังกล่าวนี้ได้นำมาใช้จึงได้มีการกำหนด หลักเกณฑ์ดังกล่าวขึ้นเกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะลามกเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต และการที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข้อมูลลามกดังกล่าวนั้น อาจจะอยู่ในลักษณะข้อความหรือเข้าถึงใน ลักษณะของภาพก็ได้ โดยกรณีข้อมูลที่ขึ้นภาพนั้นแม้จะมีได้มีการกำหนดนิยามเอาไว้ ว่าภาพ ลักษณะใดเป็นภาพลามกอนาจารในพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ศาลฎีกาได้มีการวางหลักเอาไว้ว่าภาพ ลามกอนาจารคือภาพที่แสดงถึงสัดส่วนความสมบูรณ์ของร่างกายที่ไม่ได้มีสิ่งปกปิดหรือพยายามปกปิด แต่เป็นการทำภาพให้ลบลื่อน เป็นต้น¹³³

เมื่อพิจารณาดังนี้แล้วกรณีที่จะเข้าข่ายอนุมาตรา 4 ในมาตรา 14 นี้ต้องเป็นกรณีที่เข้า องค์ประกอบความผิดอีกทั้งยังอาจเข้าองค์ประกอบของการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตาม กฎหมายอาญามาตรา 328 อีกด้วย โดยกรณีข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีความลามกอนาจารและประชาชน ทั่วไปสามารถที่จะเข้าถึงได้กรณีนี้ เป็นการเข้าองค์ประกอบตามมาตรา 14 (4) และอาจเข้า องค์ประกอบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 หากข้อมูลดังกล่าวนี้ ผู้รับข้อมูลสามารถทราบ ได้ว่าบุคคลดังกล่าวคือผู้ใด อีกทั้งกรณีที่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ลามกอนาจารไม่ได้ทำการระบุว่าบุคคล ในรูปดังกล่าวหรือบุคคลในข้อมูลดังกล่าวคือผู้ใดโดยเฉพาะเจาะจง จะไม่เข้าความผิดฐานหมิ่น

¹³³ คำพิพากษาศาลฎีกา 3150/2531

ประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาแต่จะเข้าองค์ประกอบความผิดของมาตรา 14 (4) นอกจากนี้แล้วกรณีที่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ไม่ลามกอนาจารและประชาชนทั่วไปได้เข้าถึง กรณีดังกล่าวแม้จะไม่เข้าองค์ประกอบตามมาตรา 14 (4) แต่อาจเข้าองค์ประกอบกฎหมายอาญามาตรา 326 ได้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบอนุมาตราต่างๆของมาตรา 14 จะพบว่ามาตรา 14 (4) ไม่ได้มีการกำหนดว่าข้อมูลดังกล่าวจะต้องก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนรวมถึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าข้อมูลดังกล่าวจะต้องเป็นข้อมูลเท็จหรือข้อมูลปลอมหรือไม่ เพราะหากเป็นกรณีเพียงภาพลามกอนาจารก็สามารถที่จะรับผิดได้แล้ว

สำหรับความรับผิดของสื่อมวลชนที่เกิดจากการหมิ่นประมาทตามพระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550 นั้นนอกจากความผิดตามมาตรา 14 ยังมีความผิดตามมาตรา 16 ซึ่งพระราชบัญญัติการกระทำความผิดคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 โดยมีการกำหนดมาตรา 16 เอาไว้ใหม่ โดยมีประเด็นที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

การหมิ่นประมาทที่ต้องรับผิดตามมาตรา 16 มี การบัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๑๖ ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อเติม หรือดัดแปลง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อภาพของผู้ตาย และการกระทำนั้นน่าจะทำให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ผู้กระทำได้ระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยสุจริตอันเป็นการติชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ ผู้ถูกกระทำไม่มีความผิด

ความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นความผิดอันยอมความได้

ถ้าผู้เสียหายในความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย”

ความคล้ายคลึงกันระหว่างมาตรา 16 และมาตรา 14 ในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวคือการมุ่งกำหนดบทลงโทษผู้ที่นำข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อาจก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ แต่มาตรา 16 จะมีการจำกัดอยู่เฉพาะข้อมูลที่เป็นภาพเท่านั้น และภาพที่จะต้องรับผิดนั้นคือภาพที่อาจเกิดขึ้นจากการสร้างขึ้นโดยการติดต่อ โดยภาพที่อยู่ในความผิดตามมาตรานี้ไม่จำเป็นต้องเป็นภาพลามกแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ภาพที่เกิดจากการติดต่อเติมตัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใดโดยที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงแต่ไม่ว่าจะถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอายล้วนแต่จำเป็นที่จะต้องรับโทษทั้งสิ้น

นอกจากนี้แล้วการกระทำความผิดตามมาตรา 16 นี้ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ติดต่อภาพนั่นเองแต่การนำภาพดังกล่าวที่ได้รับการส่งต่อมาจากวิธีการอื่นใดก็ตาม มาส่งต่อหรือมาเผยแพร่ต่อบุคคลดังกล่าวนั้นย่อมที่จะต้องรับผิดเช่นเดียวกันแม้จะไม่ได้เป็นผู้ติดต่อรูปดังกล่าวนั้น โดยมาตรา 16 นี้มีจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายในการที่จะคุ้มครองชื่อเสียงของบุคคล โดยหากปัจเจกบุคคลที่ได้รับความเสียหายนั้นได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงที่ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ย่อมสามารถที่จะเอาผิดต่อผู้กระทำความผิดในมาตราดังกล่าวนี้ได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวหลายกรณี โดยกรณีของข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นภาพนั้นอาจจะทำให้บุคคลอื่นได้รับความอับอายอันเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว กรณีที่นอกเหนือจากนี้ไม่นับว่าอยู่ในขอบเขตของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว อาทิ การเผยแพร่ภาพที่มีความล่อแหลมแต่ยังไม่เข้าชั้นลามกอนาจารซึ่งบุคคลดังกล่าวนั้นใช้ชีวิตส่วนตัวของตน และถูกถ่ายภาพและนำมาเผยแพร่ต่อก็มิได้เข้าข่ายของการเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร รวมถึงมิได้เข้าข่ายของภาพติดต่ออื่นใดก็ตาม

สำหรับการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารรวมถึงภาพข่าวต่างๆและการเสาะแสวงหาให้ได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ นั้น จะต้องพิจารณาว่าเมื่อมีพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ขึ้น การกระทำของสื่อมวลชนในการเผยแพร่ภาพข่าวต่างๆผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อออนไลน์ ย่อมที่จะถูกจำกัดขอบเขตขึ้น ทั้งนี้สื่อมวลชนอาจจะไม่ต้องรับผิดหากภาพที่ได้ทำการเผยแพร่นั้นไม่ได้เกิดจากการกระบวนกรสร้างขึ้นหรือติดต่อด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพราะอย่างไรก็ดีถึงกฎหมายจะกำหนดให้ผู้รับผิดนั้นจะต้องรับผิดจากการกระทำของตนเอง แต่กฎหมายไม่ได้ล่วงละเมิดต่อสิทธิในการ “แสดงความคิดเห็น” ของสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูล ดังนั้นสื่อมวลชนจึงยังคงมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่กฎหมายได้ให้การรับรองและคุ้มครองเอาไว้แน่นอน

4.3.1.1.7 กฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง

ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน เมื่อพิจารณาถึงเรื่องของการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและการแพร่ภาพของสื่อมวลชนโดยบทบัญญัติของกฎหมายแล้วนั้นพบว่า การควบคุมการนำเสนอข่าวสารโดยกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งได้มีการกำหนดเอาไว้ถึงขอบเขตในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนให้อยู่ในขอบเขตที่สมควรและมีการให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชนเอาไว้อย่างพอสมควร โดยจะพิจารณาด้านกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามลำดับ

ในกรณีของ “กฎหมายอาญา” นั้น ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องของเสรีภาพของสื่อรวมถึงเสรีภาพของประชาชนไว้ในมาตรา 326 328 329 อันเป็นมาตรฐานเกี่ยวกับเรื่องของการหมิ่นประมาท หากเกิดกรณีที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของตัวแล้วนั้นปรากฏว่ามีการหมิ่นประมาทบุคคลใดก็ตาม ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการดังกล่าวอาจยกกฎหมายในเรื่องดังกล่าวนี้ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ต่อสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ นั้นได้ การกระทำละเมิดของสื่อมวลชนนั้นหากมีการกระทำที่ถือว่าเป็นการหมิ่นประมาทก็จะต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมถึงความผิดในฐานต่างๆที่สื่อมวลชนอาจจะต้องรับผิดชอบหากเกิดจากการนำเสนอข่าวสารของตนไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานดูหมิ่น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญ ความผิดฐานเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามกก็ตาม

ในกรณีนี้ก็จะอธิบายถึง “ความผิดฐานหมิ่นประมาท” อันเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นหัวข้อที่ได้ทำการศึกษาและจะพิจารณาในส่วนนี้นอกเหนือจากนี้แล้วไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานดูหมิ่น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญ รวมถึงความผิดฐานเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามกนั้น จะแสดงให้เห็นในหัวข้อเกี่ยวกับ “ข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบทางอาญาในการนำเสนอข่าวสามของนักแสดง” ซึ่งจะปรากฏในส่วนถัดไป

ในด้านของความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้นเมื่อพิจารณาถึงความหมายจากนักวิชาการต่างๆ อาจพิจารณาได้ดังนี้

จิตติ ดิงสัทย์ ได้ให้ความหมายของความผิดฐานหมิ่นประมาทไว้ว่า¹³⁴

¹³⁴ จิตติ ดิงสัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอน 2 และภาค 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา), หน้า 2163.

“ความผิดฐานหมิ่นประมาท คือการแสดงออกความหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งน่าจะได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกบุคคลอื่นดูหมิ่น เกลียดชัง”

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ มีการให้ความหมายของความผิดฐานประมาทว่า¹³⁵

“ความผิดฐานหมิ่นประมาท คือการกระทำที่เขาเสื่อมเสียชื่อเสียง สาธารณชนจึงเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นได้กล่าวต่อบุคคลที่สาม เพื่อให้มันได้รับการลดความเชื่อถือลงถึงขั้นทำให้เสียชื่อเสียง”

สำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทในประมวลกฎหมายอาญานั้น มีปรากฏเอาไว้ตั้งแต่มาตราที่ 326 ถึงมาตรา 333 โดยมาตราที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนโดยเฉพาะการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงนั้นมีประเด็นที่น่าพิจารณาในมาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 329 ซึ่งในมาตรา 326 นั้นเป็นกรณีที่มีการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่น มีการระวางโทษเอาไว้ และบัญญัติเอาไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

การหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 นั้น เป็นการหมิ่นประมาทในกรณีทั่วไป หากเกิดกรณีที่สื่อมวลชนซึ่งอยู่ในฐานะผู้ที่นำเสนอข่าวสารต่างๆรวมถึงแสดงความคิดเห็นและนำเสนอข้อเท็จจริงต่อสาธารณะชนได้กระทำการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม ซึ่งบุคคลที่สามในกรณีนี้อาจจะเป็นประชาชนทั่วไปที่เสพข่าวสารต่างๆ โดยข้อความดังกล่าวที่มีการใส่ความผู้อื่นนั้น หากเป็นการใส่ความที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นได้รับความเสื่อมเสียหรือเสียหายต่อชื่อเสียง รวมทั้งถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังจากบุคคลทั่วไป สื่อมวลชนอาจตกอยู่ในฐานะของผู้หมิ่นประมาท ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้กฎหมายด้วยระวางโทษเอาไว้ ให้มีการจำคุกไม่เกินหนึ่งปี รวมถึงอาจจะมีการปรับไม่เกิน 20,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

¹³⁵ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและโทษ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน), หน้า 100.

นอกเหนือจากกรณีของการหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 แล้วยังมีความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการประกาศโฆษณาตามมาตรา 328 ด้วย โดยมีการวางหลักบัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาดังต่อไปนี้

“มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

ในความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณานั้น คือความผิดฐานหมิ่นประมาทที่มีการเผยแพร่ข้อความที่เป็นการหมิ่นประมาทที่สาธารณะชนสามารถรับรู้ได้ไม่ว่าจะรับรู้ผ่านทางเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ รวมถึงอักษรต่างๆที่มีปรากฏ หรือแม้แต่การป่าวประกาศด้วยวิธีอื่นก็ตาม หากมีผู้พบเห็นแม้แต่เพียงคนเดียวก็ถือว่าการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นความผิด หากไม่มีผู้ใดทราบการกระทำดังกล่าวก็อาจผิดได้ฐานพยายามทำความผิด ดังนั้นความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการประกาศโฆษณานี้จึงเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทที่มีความเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนโดยตรง สื่อมวลชนนี้มีหน้าที่หลักในการที่จะนำเสนอข่าวสารต่างๆด้วยเอกสาร ภาพถ่าย รวมถึงตัวอักษรต่างๆ หรือวิธีอื่นใดไม่ว่าจะเป็นสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรด้วยการกระจายเสียงก็ตาม เพราะการกระทำความผิดในมาตรา 328 นี้เป็นกรณีที่อาจเกิดขึ้นจริงได้กับสื่อมวลชนมากที่สุด

องค์ประกอบสำคัญในความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณานั้นพบว่าการกระทำความผิดดังกล่าวจะต้องเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทเสียก่อน โดยความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้นได้บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 326 แล้วโดยจะเห็นได้ว่าในคดีหมิ่นประมาทซึ่งปรากฏตามมาตรา 326 นั้น หากมีกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท มาตรา 328 เปิดโอกาสให้กฎหมายกำหนดโทษเอาไว้คือมีทั้งจำทั้งปรับ ไม่มีละเว้นการกระทำการลงโทษเอาไว้ สำหรับในกรณีของความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาด้วยเอกสารในกรณีของสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวารสาร หรือสื่อวิทยุโทรทัศน์ บรรณาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการนำเสนอข่าวสารต่างๆ จึงจำเป็นต้องตรวจสอบข่าวสารให้ดีก่อนที่จะมีการนำเสนอออกไป สำหรับในกรณีขององค์ประกอบที่ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญานั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีการใส่ความ

คือมีการยืนยันข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลอื่น โดยการใส่ความนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นการใส่ร้ายหรือให้ร้ายแก่บุคคลอื่น เพียงแค่การใส่ความนั้นอาจทำให้บุคคลอื่นนั้นได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงก็ถือว่าเป็นความผิดได้แล้ว

2. ผู้อื่น

ในกรณีนี้ “ผู้อื่น” คือผู้ที่ได้รับความเสียหาย, ผู้ถูกกระทำหรืออาจจะเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องและได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียงอาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ บุคคลที่ถูกหมิ่นประมาทนั้นแม้จะไม่มีการระบุชื่อออกมาโดยตรงหรือมีการยืนยันตัวตน แต่หากมีการเข้าใจได้ว่าเป็นการใส่ความบุคคลนั้นโดยเฉพาะเจาะจงและทราบแน่นอนว่าบุคคลผู้นั้นคือใครและแม้จะไม่มีการระบุชื่อ ก็ถือว่าเป็นความผิดของผู้ที่ได้กระทำลงไป

3. ต่อบุคคลที่สาม

การใส่ความต่อบุคคลที่สามนั้นพิจารณาได้ว่า “บุคคลที่สาม” คือบุคคลอื่นที่มีใจผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ บุคคลที่สามในแง่นี้อาจจะเป็นประชาชนทั่วไปที่ได้รับข่าวสารจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ไม่จำเป็นต้องระบุว่าบุคคลที่สามนี้คือผู้ใดแต่ให้ถึงโดยรวมว่าบุคคลที่สามคือบุคคลที่ได้รับทราบข้อความหมิ่นประมาทจากการที่ผู้กระทำได้กระทำการใส่ความต่อผู้อื่นต่อบุคคลที่สามนี้ นั่นเอง

4. โดยประการที่น่าจะทำให้บุคคลผู้นั้นเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง

การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามนั้นจะต้องเป็นกรณีที่บุคคลที่ได้รับการใส่ความนั้น มีข้อความอันเป็นประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง โดยการใส่ความนั้นไม่จำเป็นต้องให้เกิดผลดังกล่าวจริง เพียงแต่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดการเสื่อมเสียชื่อเสียง น่าจะได้รับความทุกข์ ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชังก็เพียงพอแล้ว

5. การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำโดยเจตนา

การกระทำดังกล่าวนั้นหากเป็นการกระทำโดยเจตนาจึงถือว่าเป็นความผิด โดยเจตนา ดังกล่าวที่นี้คือเจตนาในการใส่ความไม่ใช่เจตนาในการหมิ่นประมาท เพราะผู้ที่กระทำนั้นมีเจตนาในการที่จะยืนยันข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองคิดเห็นและได้แสดงออกนั้น อันเป็นข้อความเกี่ยวกับบุคคลอื่นต่อบุคคลที่สาม ดังนั้นผู้กระทำจึงต้องรู้ชัดแจ้งว่ามีบุคคลที่สามอยู่ในที่นั้น หรือผู้ที่ได้กระทำ จะต้องทราบเสียก่อนว่ามีบุคคลที่สามจะอ่านข้อความดังกล่าว หรือรับรู้ในข้อความดังกล่าว หากแม้ผู้เสียหายจะทราบถึงข้อความดังกล่าวแล้ว แต่ผู้กระทำไม่รู้ว่าบุคคลที่สามอยู่หรือแอบฟังอยู่ ผู้กระทำ ก็จะไม่มีความผิด เพราะขาดองค์ประกอบสำคัญคือเจตนาที่จะใส่ความ

สำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น หากเป็นการกล่าวเพียงเหยียดหยามให้ได้รับความเจ็บใจหรือได้รับความอับอายจะไม่ถือว่าเป็นการใส่ความให้เสื่อมเสียชื่อเสียงหรือถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังจึงจะไม่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานหมิ่นประมาท

อย่างไรก็ตามกรณีกเว้นของการหมิ่นประมาทเอาไว้ว่าหากเกิดการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงข้อความใดโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรมหรือเพื่อป้องกันตน รวมถึงป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนเอง ในฐานะที่บุคคลที่กล่าวนั้นเป็นเจ้าของงานหรือเจ้าหน้าที่หรือเป็นการปฏิบัติไปตามหน้าที่รวมถึงการติชมด้วยความเป็นธรรมในวิสัยที่ประชาชนทั่วไปได้กระทำกัน อีกทั้งหากมีการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม บุคคลผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยในเรื่องดังกล่าวนี้มีการระบุเอาไว้ในมาตรา 329 ซึ่งถือว่าเป็นบทบัญญัติที่เป็นการให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชน เพราะสื่อมวลชนยังคงมีเสรีภาพในการที่จะนำเสนอข่าวสารรวมถึงเสาะแสวงหาข่าวสารต่างๆ มานำเสนอด้วยความชอบธรรม และหากได้กระทำการไปโดยถูกต้องตามทำนองคลองธรรมอยู่ภายใต้จรรยาบรรณของสื่อมวลชน อยู่ภายใต้ความถูกต้องดีงามแล้วนั้น แม้ว่าจะมีการพาดพิงถึงบุคคลอื่นแต่หากเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายมาตรา 329 ก็ถือว่าไม่เป็นความผิด โดยมาตรา 329 ประมวลกฎหมายอาญามีการระบุและบัญญัติเอาไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา 329 ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

- (1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม
- (2) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่
- (3) ติชม ด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ

(4) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม

ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท”

สำหรับในกรณีหมิ่นประมาทนั้น ยังมีกรณียกเว้นความผิดสำหรับผู้ที่กระทำความผิดเอาไว้อีกกรณีหนึ่งคือผู้ที่กระทำความผิดนั้นไม่ต้องรับโทษหากมีการพิสูจน์ว่าข้อที่กล่าวหานั้นเป็นความจริง แต่หากการพิสูจน์ความจริงของข้อเท็จจริงดังกล่าวนั้นไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม กฎหมายกำหนดห้ามมิให้พิสูจน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากข้อกล่าวหาดังกล่าวเป็นการหมิ่นประมาทอันเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว โดยมีการระบุถึงเรื่องดังกล่าวนี้เอาไว้ในมาตรา 330 ดังนี้

“มาตรา 330 ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

แต่ห้ามมิให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน”

นอกจากกฎหมายอาญาแล้ว การควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชน โดยกฎหมายนั้น ยังมีกรณีของการควบคุมโดย “กฎหมายแพ่งและพาณิชย์” อีกด้วย โดยในประเด็นที่ต้องพิจารณาคือกรณีของการละเมิด โดยการดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชนนั้นไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ อาทิ สื่อนิตยสาร สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวารสาร รวมถึงสื่อด้านอื่นนอกจากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ หรือสื่อสังคมออนไลน์นั้น มีโอกาสอย่างยิ่งที่อาจก่อให้เกิดการละเมิดต่อบุคคลอื่น ซึ่งในปัจจุบันนี้ผู้นั้นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดเริ่มมีการใช้สิทธิทางศาลมากขึ้นโดยตัวผู้ที่ได้รับการละเมิดนั้นสามารถที่จะฟ้องร้องให้ผู้ที่ได้กระทำการล่วงละเมิดต่อตนให้ได้รับบทลงโทษ อาทิ การเรียกค่าเสียหาย ในแง่ของกฎหมายอันถือว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้ที่กระทำความผิดโทษฐานละเมิดอีกด้วย โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กรณีของการละเมิดนั้นมีตั้งแต่มาตรา 420 ถึง 449 ในกรณีนี้จะชี้ให้เห็นถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปของเรื่องละเมิดอันมีการระบุเอาไว้ในมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังนี้

“มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

สำหรับหลักกฎหมายเรื่องละเมิดนั้นมืองค์ประกอบสำคัญได้แก่

1. จงใจ กล่าวคือมีการกระทำโดยรู้สำนึกถึงผลรวมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่นจากการกระทำของตน หากเป็นกรณีที่ผู้กระทำมิได้รู้สำนึกหรือตระหนักในผลในทางเสียหายจะไม่พิจารณาเรียกว่าการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจ และการกระทำดังกล่าวนี้จะต้องมีความเสียหายเกิดขึ้นจึงจะถือว่าเข้าองค์ประกอบเรื่องของละเมิด

2. เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ กล่าวคือผู้กระทำไม่รู้สำนึกในผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น โดยการไม่รู้สำนึกนั้นเกิดจากการที่ผู้กระทำมิได้ระมัดระวังตามสมควร การระมัดระวังนั้นมีเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินคือบุคคลทั่วไปจะต้องใช้วิสัยของบุคคลในพฤติการณ์และในฐานะ เช่นว่านั้นพิจารณานั้นเอง

3. เป็นการกระทำโดยผิดกฎหมาย กล่าวคือเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำโดยมีสิทธิตามกฎหมายหรือมีกฎหมายรับรองเอาไว้ ไม่ถือว่าเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยการกระทำละเมิดนี้หมายรวมถึงการงดเว้นหรือละเว้นไม่กระทำการเมื่อมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำตาม โดยหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ในการกระทำเพื่อป้องกันผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย

4. การกระทำดังกล่าวจะต้องมี “ความเสียหาย” เกิดขึ้น โดยความเสียหายเป็นองค์ประกอบสำคัญ หากไม่มีความเสียหายใดเกิดขึ้นก็ไม่อาจถือได้ว่าการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำละเมิด โดยในการที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการกระทำละเมิดหรือไม่นั้นจะต้องใช้วิสัยของบุคคลธรรมดา รวมถึงวิสัยของคนในสังคมเป็นมาตรฐานในการตัดสิน ว่าการกระทำใดเป็นการกระทำละเมิด

นอกเหนือจากนี้แล้วยังมีกรณีของการไขข่าวแพร่หลายซึ่งมีการส่งต่อข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ผู้อื่นในแง่ของชื่อเสียงหรือเกียรติคุณหรือเสียหายในทางทำมาหาได้หรือในทางเจริญของผู้อื่น บุคคลนั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างใดอันเกิดแต่การนั้นแม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่เป็นจริงแต่หากควรจะได้ โดยมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 423 ดังนี้

“มาตรา 423 ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความอันฝ่าฝืน ต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่น กดีหรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดย ประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อ ความเสียหาย ใดๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อ ความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

ผู้ใดส่งข่าวสาส์นอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเอง หรือผู้รับข่าวสาส์นนั้นมีทางได้ เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่า เพียงที่ส่งข่าวสาส์นเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่า สินไหมทดแทนไม่”

จากมาตรา 423 นี้มีประเด็นที่น่าพิจารณาคือการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย อันเป็นการฝ่าฝืนต่อความจริงนี้จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย คือการแสดงข้อความใดก็ตามต่อบุคคลที่สามหรือ บุคคลภายนอกที่นอกเหนือจากผู้เสียหายนั้นได้รับทราบโดยที่ผู้กระทำนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องทำการ เจาะจงบุคคลที่สามเสมอไป ในการกล่าวถึงไม่สามารถอ้างได้ว่าการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำ เพียงเพื่อความตกลงขบขันหรือเพียงเพื่อหยอกเย้า เพราะการแสดงถ้อยแถลงใดก็ตามออกมาผู้ที่กล่าว หรือไขข่าวแพร่หลายนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

2. ข้อความที่ได้กล่าวออกไปนั้นเป็นข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง ถือว่าข้อความดังกล่าว นั้นเป็นข้อความที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง หากข้อความดังกล่าวเป็นข้อความจริง ไม่ถือว่าเรื่องดังกล่าว นั้นเป็นการละเมิดแม้ว่าจะไม่มีใครเชื่อหรือรู้สึกอย่างที่พูดที่ได้กระทำการกล่าวหาได้กระทำก็ตาม โดย การกล่าวข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงนี้จะต้องมีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงด้วย

3. มีการทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ หรือทาง เจริญของผู้อื่น การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดข้อความใดเป็นข้อความที่ส่งผลกระทบต่อความเสียหาย ของผู้อื่นในด้านของชื่อเสียงจนกระทั่งถึงการถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังนั้น จะต้องถือตามความคิด ของวิญญูชนทั่วไป ซึ่งวิญญูชนทั่วไปจะมีระดับมาตรฐานใดจะต้องพิจารณาตามมาตรฐานของคนส่วนใหญ่ มิใช่เพียงถือเอาแต่ความรู้สึกของผู้เสียหายแต่เพียงฝ่ายเดียว หากเกณฑ์วัดมาตรฐานตามวิญญู ชนทั่วไปพบว่าการกระทำดังกล่าวหรือข้อความที่ได้เผยแพร่รวมถึงไขข่าวแพร่หลายไปนั้นไม่ได้ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของบุคคลนั้นก็ไมถือว่าเป็น การละเมิด

สำหรับความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่จะเป็นการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชนในประเด็นอื่นนั้น ในเรื่องของกฎหมายละเมิดมีการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องของหลักเกณฑ์ความรับผิดในกรณีทั่วไป หลักเกณฑ์ความรับผิดกรณีการใช้สิทธิที่ก่อให้เกิดความเสียหาย รวมถึงขยายความเพิ่มเติมของหลักเกณฑ์ความรับผิดกรณีการละเมิดต่อชื่อเสียง และค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด รวมถึงอายุความในการฟ้องร้องคดีละเมิด โดยผู้เขียนได้อธิบายเพิ่มเติมเอาไว้ในหัวข้อของ “ข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความรับผิดทางแพ่งในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง” ซึ่งจะได้ทำการศึกษาและแสดงเอาไว้ในหัวข้อถัดๆไป

4.3.1.2 การควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชน โดยกลุ่มวิชาชีพสื่อมวลชนกันเอง

4.3.1.2.1 แนวคิดและทฤษฎีจริยธรรมของสื่อมวลชน

เมื่อก้าวถึงความสำคัญของสื่อมวลชนแล้วพิจารณาได้ว่าอาชีพสื่อมวลชนนั้นเป็นอาชีพที่ส่งผลและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของประชาชนอย่างกว้างขวาง ดังนั้นเมื่อบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนมีต่อสังคมอย่างยิ่งแล้ว การใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนจึงจำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกับแนวคิดทางจริยธรรมเพื่อให้การใช้อำนาจในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนเป็นไปในทางที่ดีและเกิดผลแก่สังคมทั่วไป อย่างสูงสุด

สำหรับความหมายของจริยธรรมแล้วคำว่าจริยธรรมเกิดจากคำว่า จริยะ รวมกับ ัมม ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้มีการให้ความหมายของ จริยธรรมเอาไว้ดังต่อไปนี้

“จริยะ” แปลว่าความประพฤติหรือกริยาที่ควรประพฤติ

“ัมม” แปลว่าคุณงามความดี

“จริยธรรม” แปลว่า ธรรมที่เป็นข้อควรปฏิบัติ ศีลธรรม กฎแห่งศีลธรรมหรือคุณความดีที่ควรปฏิบัติ

มีนักวิชาการเคยได้ให้ความหมายของคำว่าจริยธรรมเอาไว้ เช่น ศาสตราจารย์วิทย์ วิศุทเวทย์ โดยให้ความหมายของคำว่า

“จริยธรรมไว้ว่าจริยธรรมคือการประพฤติดี การพัฒนาตามค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้วิชาจริยศาสตร์มาวิเคราะห์แยกแยะว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่กระทำและก่อให้เกิดผลดีหรือสิ่งใดที่ควรงดเว้นการกระทำเพราะอาจก่อให้เกิดผลเสีย”

รองศาสตราจารย์สมคิด บางโม ได้ให้ความหมายไว้ว่า

“จริยธรรมหมายถึงหลักคือข้อควรประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามตามหลักคุณธรรมตลอดจนมีปัญญาไตร่ตรองด้วยเหตุผลว่าอะไรดีควรประพฤติอะไรไม่ดีไม่ควรประพฤติปฏิบัติ”¹³⁶

อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ทุกคนนั้น การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่านั้นจะต้องใช้ชีวิตโดยคำนึงถึงความถูกต้องดีงามและประพฤติปฏิบัติตัวอยู่บนหลักของจริยธรรม โดยประโยชน์ของจริยธรรมนั้นถือว่ามีหลากหลาย ซึ่งจริยธรรมเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มนุษย์ทุกคนมีชีวิตที่ดีไม่เพียงแต่สุขภาพกายดีเท่านั้น แต่สุขภาพจิตจะดี เป็นชีวิตที่สมบูรณ์จากภายใน นอกเหนือจากนี้แล้วมนุษย์ที่รู้จักดำเนินชีวิตอยู่บนหลักพื้นฐานของจริยธรรมก่อให้เกิดความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองต่อบุคคลรอบข้าง รวมถึงความรับผิดชอบในระดับที่ใหญ่ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อประเทศชาติ อีกทั้งจริยธรรมยังก่อให้เกิดสันติในสังคม เป็นการสร้างให้โลกสงบสุขเพราะมนุษย์ทุกคนเมื่อรู้จักใช้ชีวิตให้การดำรงชีวิตตั้งมั่นอยู่บนการใช้สติปัญญาการใช้แก้ปัญหาโดยการเอาหลักจริยธรรมและหลักธรรมะมาทำให้ชีวิตนั้นมีความรู้เท่าทันและสามารถช่วยให้มนุษย์ทุกคนสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นๆได้ เพราะทั้งนี้การอยู่ในสังคมจำเป็นที่จะต้องอยู่กันอย่างมีระบบระเบียบ เมื่อมีหลักธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวมนุษย์จึงสามารถที่จะปฏิบัติตัวโดยไม่เบียดเบียนบุคคลอื่น ทำให้สังคมมีความหนักแน่นและสงบสุขไม่มีการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

จริยธรรมนั้นกล่าวได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวงการสื่อสารมวลชน เพราะจริยธรรมเป็นหลักประกันความประพฤติปฏิบัติของสื่อมวลชน หากสื่อมวลชนปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยศีลธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นก็จะยอมเป็นการทำให้สื่อมวลชนนั้นมีความน่าเชื่อถือ เมื่อสื่อมวลชนได้รับความน่าเชื่อถือประกอบกับอิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อสังคมจึงทำให้การนำเสนอข่าวสารรวมถึงการเสาะแสวงหาข่าวสารต่างๆของสื่อมวลชนตั้งมั่นอยู่บนหลักของความรู้ผิดชอบชีวิต

¹³⁶ สมคิด บางโม, กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน, หน้า 135.

ไม่มีการเอาไรต์เอาเปรียบกันและกัน อีกทั้งจะเป็นการพัฒนาสังคมโดยทางอ้อมเพราะสื่อมวลชนเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดทิศทางโดยรวมของสังคม ทำให้สื่อมวลชนเรียนรู้และรับรู้ความจำเป็นของ ความรับผิดชอบ ซึ่งเมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการสื่อสารมวลชนตระหนักในความสำคัญของ จริยธรรมต่อระบบวงการสื่อสารมวลชนดังกล่าวนี้แล้วย่อมก่อให้เกิดผลดีต่างๆทั้งต่อวงการสมุขนเอง และต่อสภาพสังคมรวมถึงความเป็นไปของประเทศโดยรวม

จริยธรรมของสื่อมวลชนนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆมากมาย ซึ่งองค์ประกอบ ของจริยธรรมด้านสื่อสารมวลชนที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งนั้นคือความซื่อสัตย์ โดยการทำงานของ สื่อมวลชนจำเป็นที่จะต้องซื่อสัตย์และตรงไปตรงมาต่อความเป็นจริง ซื่อสัตย์ต่อองค์กรของตน ซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภคข่าวสาร ซื่อสัตย์ต่อแหล่งข่าวหรือการรายงานข้อมูลต่างๆ ไม่แต่งเติมข่าวสาร ข้อมูลจนเกิดปัญหาต่างๆตามมา ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้สื่อมวลชนยังต้องรู้จักที่จะ รับผิดชอบต่อสังคม กล่าวคือจะต้องปฏิบัติงานอย่างละเอียดรอบคอบ ยอมรับในผลการกระทำของตนเอง ผลงานที่มีคุณภาพไม่ว่าจะเป็นงานโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือการแสดง ความเห็นต่างๆของสื่อมวลชนจะต้องตั้งมั่นอยู่บนความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่กระทำการใดก็ตามที่จะให้สังคม ได้รับความเสียหายหรือกระทบต่อผู้บริโภคข่าวสารทั่วไป อาทิ การลอบแอบถ่าย การนำเสนอภาพ ข่าวที่มีความล่อแหลมต่อสังคม เช่น การเสนอภาพข่าวลามกอนาจาร เป็นต้น เคารพและรับผิดชอบต่อ กฎหมายที่มีการกำหนดกรอบระหว่างขอบเขตในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนเอาไว้

จริยธรรมที่สำคัญอีกข้อหนึ่งของสื่อมวลชนนั้นก็คือสื่อมวลชนจำเป็นที่จะต้องรู้จักแบ่งปัน เสียสละและลดเว้นความเห็นแก่ตัวลง แม้ว่าการทำงานของตนเองอาจก่อให้เกิดผลประโยชน์กับพวกพ้อง สื่อจำเป็นที่จะต้องเสียสละและใช้ศีลธรรมเข้าช่วยในการตัดสินใจการทำงานต่างๆเพื่อให้ไม่มีการเอา เปรียบผู้บริโภคและเป็นการเอาเปรียบต่อสังคม รวมถึงการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนจำเป็นที่จะต้อง ปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงไม่โจมตีรวมถึงไม่เสนอข่าวด้วยความอยุติธรรม เพราะ สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการกำกับสังคมและการวิพากษ์วิจารณ์ของสื่อมวลชนนั้นย่อมส่งผลต่อความรู้สึก นึกคิดของคนในสังคม รวมถึงเป็นการกำหนดการเคลื่อนไหวสิ่งต่างๆในสังคมซึ่งสื่อมวลชนจำเป็นที่ จะต้องทำงานอยู่บนความยุติธรรมเพื่อลดการกระทบกระทั่งกันระหว่างคนในสังคม และทำให้สังคมมี ความสงบสุข

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบในด้านต่างๆของการทำงานของสื่อมวลชนแล้วพบว่าความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อสังคมรวมถึงความเสียสละและการนำเสนอข่าวสารต่างๆด้วยใจที่เป็นธรรม มีความยุติธรรม นั้น ย่อมที่จะทำให้สื่อมวลชนได้รับการยอมรับจากคนในสังคม โดยหน้าที่หลักๆของสื่อมวลชนนั้นมี

หน้าที่ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติต่อสาขาวิชาอาชีพโดยทำหน้าที่ที่ตนปกติให้ดี นอกจากนี้แล้ว สื่อมวลชนยังมีหน้าที่ต่อตนเองโดยการปฏิบัติตนให้เป็นคนดี พัฒนาตนเองและพัฒนาผลงานของตน รวมถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อผู้อื่นโดยสื่อมวลชนจะต้องเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นและทำงานอยู่บนหลักจริยธรรมศีลธรรมถูกต้องและตั้งงามตามสิ่งที่ควรจะเป็น

สำหรับแนวคิดและจริยธรรมของสื่อมวลชนในแง่ของความรับผิดชอบของสื่อมวลชนต่อสังคม นั้น นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะบทบาทของสื่อมวลชนต่อสังคมนั้นมีบทบาทอย่างยิ่ง โดยสื่อมวลชนมีหน้าที่เสริมสร้างสติปัญญาให้แก่ประชาชนและสังคมโดยรวมมีการเกี่ยวเนื่องต่อบริบท การเมืองรวมถึงการเคารพต่อเสรีภาพส่วนบุคคลและการให้ความบันเทิงแก่ประชาชน รวมถึงส่งผลในแง่ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศชาติ อีกด้วย

ทฤษฎีที่สำคัญของศีลธรรมที่สื่อมวลชนจะยึดถือและนำไปปฏิบัติ นั้น คือทฤษฎีทางจริยธรรม โดยทฤษฎีทางจริยธรรมคือทฤษฎีที่ว่าด้วยความประพฤติของมนุษย์ เป็นปรัชญาสาขาหนึ่งโดย การศึกษาจริยธรรมนั้นมีเป้าหมายเพื่อให้คุณนั้นได้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ หลีกเลียงในสิ่งที่ไม่ดีไม่ถาวร รวมถึงการกระทำต่างๆที่จะต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์คือ สังคมจะอยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุขเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์โดยการปลูกฝังพฤติกรรมที่ ควรปฏิบัติผ่านทางการศึกษาธรรมะ คุณธรรม เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข ทั้งทฤษฎีจริยธรรมนั้นเป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ด้านคุณค่า อันหมายถึงคุณค่า ทางจริยธรรม ได้แก่ ความดีงาม ความถูกต้อง จริยธรรมจึงเป็นการขีดเส้นระหว่างกรอบว่าความ ประพฤติที่ดีและความประพฤติที่ไม่ดีมีมาตรฐานเช่นไร

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของจริยธรรมแล้ว จริยธรรมคือเครื่องกำหนดความประพฤติและ การควบคุมความประพฤติของคนในสังคมเช่นเดียวกันกับกฎหมาย กฎหมายเป็นเครื่องบังคับว่าการ กระทำใดเป็นการกระทำที่ถูกและการกระทำใดเป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ในสังคม ประชาชนมีหลักเกณฑ์และมีมาตรฐานในการกระทำต่างๆว่าการกระทำใดถูกหรือผิดจริยธรรมจะช่วย เสริมให้กฎหมายนั้นมีเหตุผล เพราะทั้งนี้กฎหมายอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอต่อการควบคุมความ ประพฤติของประชาชนในสังคม การกระทำบางอย่างที่ไม่ผิดกฎหมายแต่การกระทำบางอย่างถือว่าเป็นผิด จริยธรรมและผิดศีลธรรม ก็ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ ผู้ใดฝ่าฝืนกระทำก็จะได้รับการดู หมิ่นและถูกเหยียดหยามจากคนในสังคมเพราะการกระทำดังกล่าวนั้นอาจขัดต่อความสงบเรียบร้อย ของสังคมหรือขัดต่อจริยธรรมและศีลธรรมอันดีที่ประชาชนควรปฏิบัติต่อกัน ทั้งนี้เพราะจริยธรรมเป็น เรื่องของจิตสำนึกเกี่ยวกับคุณธรรมในขณะที่กฎหมายเป็นบทบัญญัติหรือข้อบังคับทางสังคมหากเกิด

การกระทำผิดเมื่อสังคมลงโทษนั้นคือการกระทำผิดจริยธรรมแต่การกระทำที่ผิดกฎหมายรัฐจะเป็นผู้ลงโทษ

จริยธรรมนั้นแม้จะไม่มีลายลักษณ์อักษรกำกับเอาไว้ต่างกับกฎหมายที่มีลายลักษณ์อักษรชัดเจน แต่จริยธรรมนับได้ว่าเป็นเครื่องมือควบคุมความประพฤติและพฤติกรรมระดับสูงของมนุษย์ในขณะที่กฎหมายเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า เพราะการควบคุมพฤติกรรมระดับของกฎหมายนั้นเป็นการควบคุมพฤติกรรมจากภายนอก ในขณะที่จริยธรรมนั้นเป็นการควบคุมความประพฤติจากภายใน ผู้กระทำและผู้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมนั้นย่อมภูมิใจและกระทำไปด้วยใจสมัคร แต่กฎหมายนั้นอาจกล่าวได้ว่าผู้กระทำจำเป็นที่จะต้องกระทำเพราะกฎหมายเป็นตัวบังคับ ซึ่งแหล่งที่มาของทฤษฎีทางจริยธรรมนั้นมีที่มาจากหลายแหล่งอาทิ แหล่งศาสนา โดยศาสนาต่างๆไม่จำเป็นเฉพาะศาสนาพุทธจะสอนในเรื่องของการปฏิบัติคุณงามความดี โดยการปฏิบัติตามคุณงามความดีต่างๆนั้นจะมีข้อห้ามรวมถึงข้อที่แนะนำให้ควรกระทำทั้งทางกาย วาจา ใจ ถือว่าแหล่งที่มาของจริยธรรมจากศาสนา เป็นแหล่งที่มีความแข็งแกร่งที่สุด เพราะเป็นหลักยึดเหนี่ยวของสังคมและสร้างความสงบสุขให้แก่คนในสังคมมาอย่างยาวนาน นอกจากแหล่งที่มาของจริยธรรมทางศาสนาแล้วจริยธรรมยังมีแหล่งมาจากปรัชญาปรัชญาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ความจริงของสิ่งต่างๆในสังคมนวมถึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความจริงผ่านการคิดและการปฏิบัติอย่างมีเหตุผล ปรัชญาจึงมีบทบาทในการกำหนดว่าจริยธรรมที่ดีนั้นควรเป็นเช่นไร อีกทั้งแหล่งที่มาจริยธรรมในทางอื่นๆได้แก่ในทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมการเมืองการปกครองและแนวคิดของแต่ละประเทศเป็นตัวกำหนดว่าจริยธรรมเช่นใดเป็นจริยธรรมที่ดีและควรปฏิบัติตาม

มาตรฐานของจริยธรรมนั้นจะต้องพิจารณาถึงหลักศีลธรรมและหลักคุณธรรมเป็นหลัก โดยความประพฤติที่ดีงามเหมาะสมเป็นที่ปรารถนาของสังคมนั้นอาจพิจารณาได้ว่าบุคคลแต่ละคนย่อมมีมาตรฐานในการตัดสินใจที่แตกต่างกัน บางอย่างถือว่าถูก บางอย่างถือว่าผิดขึ้นอยู่กับการเล็งดูและการอบรมในครอบครัวโดยปัญหาอย่างหนึ่งของจริยธรรมคือ การใช้เกณฑ์มาตัดสิน เมื่อพิจารณาแล้วไม่ว่าจะพิจารณาตามเกณฑ์หรือ เมื่อตัวแทนได้ก็ตามอาจพบว่าเกณฑ์ในการตัดสินและเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานของจริยธรรมนั้นอาจแบ่งย่อยออกได้เป็น 4 กลุ่ม ตามการแบ่งแยกของสุภาพร วิชาลบุตร กล่าวคือ

1. มาตรฐานที่ยึดหน้าที่เป็นหลัก โดยมาตรฐานที่ยึดหน้าที่เป็นหลักนี้ ขึ้นอยู่กับเจตนาในการกระทำต่างๆไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลการกระทำ ดังนั้นบุคคลแต่ละคนจึงควรที่จะทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดเพื่อให้เป็นการประพฤติอย่างตรงไปตรงมาตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตน

2. มาตรฐานที่ยึดความสุขเป็นหลัก โดยการตัดสินใจว่าสิ่งใดดีไม่ได้นั้นตัดสินจากความสุขหากการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความสุขแก่ตนเองและผู้อื่นและไม่เป็นการเบียดเบียนใคร การกระทำดังกล่าวย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมเป็นเกณฑ์โดยการใช้ความสุขมาตัดสิน

3. มาตรฐานที่ความอยู่รอดเป็นหลัก โดยมาตรฐานที่ความอยู่รอดเป็นหลักนี้เป็นการรักษาตัวรอดและการปรับตัวได้อยู่บนพื้นฐานของความดีงามช่วยให้ตนเองและสังคมได้รับความอยู่รอดและไม่เป็นการเบียดเบียนกระทบต่อบุคคลกลุ่มอื่นกลุ่มใดก็ตาม

4. มาตรฐานที่ยึดการพัฒนาตามธรรมชาติเป็นหลักกลุ่มนี้ถือว่าการพัฒนาตามธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่ดีเพราะมีความเชื่อว่าบุคคลทุกคนอยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคมอันเดียวกันดังนั้นกฎแห่งเหตุผลจึงเป็นกฎที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นตัวที่จะตัดสินว่ามนุษย์คนใดกระทำสิ่งใดไปโดยชอบหรือไม่

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมดดังกล่าวนี้แล้วจึงเป็นที่เข้าใจได้ว่าแนวคิดและทฤษฎีจริยธรรมของสื่อมวลชนนั้นเป็นเช่นไรโดยในประเด็นถัดไปที่จะจำเป็นต้องพิจารณานั้นคือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของสื่อมวลชนโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1.2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมสื่อมวลชน

สำหรับจริยธรรมของสื่อมวลชนนั้นเป็นที่น่าพิจารณาว่าสื่อมวลชนในปัจจุบันนี้ธุรกิจนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีการเข้ามาเกี่ยวข้องกันกับการนำเสนอข่าวสารต่างๆ กล่าวได้ว่าไม่สามารถแยกธุรกิจออกจากการสื่อสารมวลชนได้อย่างเด็ดขาดนัก โดยการเข้ามาผสมประเภทรหว่างธุรกิจและสื่อมวลชนนั้นส่งผลกระทบต่อจริยธรรมในการนำเสนอข่าวสารและการส่งแสวงหาข่าวสารของสื่อมวลชนอย่างยิ่ง เพราะทั้งนี้การที่สื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวสารต่างๆ ไปได้ย่อมเกิดจากการหล่อหลอมและการสั่งสมจากประสบการณ์ของสื่อมวลชนแต่ละแขนงรวมถึงประสบการณ์ส่วนตัวของนักศึกษามวลชนแต่ละคนเช่นเดียวกัน ดังนั้นการที่จะสร้างจริยธรรมให้แก่สื่อมวลชนนั้นจึงเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวของนักสื่อสารมวลชนแต่ละคน การศึกษา รวมถึงสภาพแวดล้อมและสังคมในองค์กรของสื่อมวลชนแต่ละแขนง โดยปัจจัยที่ส่งผลและส่งอิทธิพลต่อสื่อมวลชนมีหลากหลาย อาทิ ปัจจัยทางด้านการเลี้ยงดู การปลูกฝังจากครอบครัว ปัจจัยทางด้านความเชื่อส่วนตัวของนักสื่อสารมวลชนแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อทางด้านจริยธรรม ความเชื่อทางด้านศาสนา เป็นต้น รวมถึงสภาพแวดล้อมและการเจริญเติบโตมาของนักสื่อสารมวลชนแต่ละคน อันจะส่งผลต่อบุคลิกภาพและเจตคติรวมถึงทัศนคติของ สื่อสารมวลชนแต่ละคนอีกด้วย

นอกเหนือจากนี้แล้ว พิจารณาได้ว่าปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อจริยธรรมของสื่อมวลชนนั้นอาจได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน หรือจริยธรรมขององค์กรแต่ละองค์กร ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง ระบบวัฒนธรรมการทำงานขององค์กร รวมถึงเทคโนโลยีต่างๆที่จะหล่อหลอมให้สื่อมวลชนกระทำการต่างๆ เหล่านี้นับว่ามีอิทธิพลต่อจริยธรรมของสื่อมวลชนอย่างยิ่ง

ปัจจัยประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของสื่อมวลชน โดยปัจจัยทางด้านนี้คือปัจจัยที่อาจกล่าวได้ว่าไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อจริยธรรมของสื่อมวลชนเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของนักสื่อสารมวลชนแต่ละคนนั่นก็คือ ปัจจัยทางด้านการศึกษาจากครอบครัว โดยปัจจัยทางด้านการศึกษาหรือภูมิหลังของบุคคลแต่ละคนนั่นคือว่ามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อเจตคติและทัศนคติในการใช้ชีวิตของแต่ละคน รวมถึงจริยธรรมในการใช้ชีวิต โดย จากผลการศึกษาพบว่า เพศชายมีแนวโน้มในการที่จะประพฤติจริยธรรมสูงกว่าเพศหญิง รวมถึงการพยายามความอดทนและการให้ความสำคัญต่อการแข่งขันต่างๆ เพศชายมีการอุทิศมากกว่า ซึ่งนอกเหนือจากนี้แล้วการที่บุคคลแต่ละคนคาดหวังความเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของตนเช่นเดียวกันกับนักศึกษามวลชนคาดหวังการพัฒนาในขณะงานของตนนั้นจะพบว่า มีปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งต่อการทำงานของนักสื่อสารมวลชน นั่นคือ “เงิน” ปัจจัยนี้ส่งผลให้นักธุรกิจที่ทำงานสื่อสารมวลชนหลายคน มุ่งในการที่จะทำยอดเงินให้ได้มาโดยในบางครั้งอาจจะหลงลืมและมองข้ามประเด็นในเรื่องของจริยธรรมในการทำงานของสื่อมวลชนไป ส่งผลเสียต่างๆตามมามากมาย นอกเหนือจากนี้แล้ว การเลี้ยงดูจากครอบครัวถือว่าเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญ หากครอบครัวของนักสื่อสารมวลชนแต่ละคนเลี้ยงดูมาด้วยทัศนคติที่ปลูกฝังให้การคำนึงถึงผู้อื่น คำนึงถึงส่วนรวม ย่อมที่จะพัฒนาขึ้นมาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และไม่ทำงานประกอบอาชีพอะไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนหรือไม่ บุคคลดังกล่าวก็ย่อมที่จะมีจริยธรรมที่ดีส่งผลดีต่อการทำงานของตน

ในด้านของความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ทัศนคติของสื่อมวลชนแต่ละคนก็ย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่ง ปัจจัยทางด้านทัศนคตินั้น คือความรู้สึกที่บุคคลแต่ละคนมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่ามีความเห็นด้วยต่อสิ่งนั้นหรือไม่ มีความเห็นชอบต่อสิ่งดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งในประเด็นด้านอิทธิพลของสื่อมวลชนอันเกิดจากจริยธรรมนั้นพบว่ามีแนวคิดเอาไว้สองแนวคิด แนวคิดแรกเน้นเรื่องของการทำกำไรให้ตอบสนองของยอดทางธุรกิจจากการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน แนวคิดนี้เห็นว่าการทำงานสื่อสารมวลชนแม้จะทำหน้าที่ในการเสาะแสวงหาความจริงและนำเสนอข่าวสารต่างๆ แต่จำเป็นที่จะต้องทำกำไรให้ได้ด้วย เหตุผลคือองค์กรธุรกิจต่างๆจะอยู่ได้นั้นก็จำเป็นที่จะต้องอยู่ได้ด้วยการทำยอดกำไรให้ตรงตามเป้าที่องค์กรได้กำหนดเอาไว้ เพราะทั้งนี้แม้สื่อมวลชนจะมีอำนาจและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการกำหนด

ทิศทางของสังคม แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธไปได้ว่าองค์กรธุรกิจของการสื่อสารมวลชนนั้นจำเป็นที่จะต้องหยุดยั้งต่อไปโดยพิจารณาจากขอบเขตประกอบการทางด้านธุรกิจที่เรียกว่ากำไรนั่นเอง ในขณะที่ประเด็นดังกล่าวนี้มีฝ่ายที่เห็นตรงกันข้ามว่า การประกอบอาชีพของสื่อมวลชนจะต้องไม่อิงตามหลักธุรกิจ พร้อมทั้งเห็นว่าสื่อมวลชนมีหน้าที่ในการที่จะรับใช้สังคมและขับเคลื่อนสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีงาม หากสื่อมวลชนมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ประกอบการทางด้านธุรกิจมากกว่าจริยธรรมในการนำเสนอข่าวสาร ก็ย่อมที่จะทำให้การนำเสนอข่าวสารรวมถึงการเสาะแสวงหาข่าวสารต่าง ๆ นั้นเป็นไปด้วยความไม่ยุติธรรมและส่งผลกระทบต่อวิชาชีพสื่อมวลชนโดยตรง

ปัจจัยทางด้านการปลูกฝังจากการอบรมเลี้ยงดูจากโรงเรียน ครอบครัวนั้นถือว่ามีส่วนสำคัญ รวมถึงปัจจัยทางด้านความเชื่อศานาของนักสื่อสารมวลชนแต่ละคน ก็เป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของสื่อมวลชนและการใช้จริยธรรมในการทำงาน เพราะทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่า “ศาสนา” คือสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออิทธิพลและต่อจิตใจของมนุษย์ทั่วโลก ดังนั้นปัจจัยทางด้านศาสนาจึงเป็นปัจจัยที่จะอบรมบ่มให้สื่อมวลชนกระทำการในสิ่งที่ควรกระทำ โดยไม่ว่าสื่อมวลชนจะนับถือศาสนาใดก็ตาม ทุกศาสนาย่อมสอนให้บุคคลทุกคนเป็นคนดี แต่อย่างไรก็ดีศาสนาแต่ละศาสนาย่อมมีความเชื่อและมีวิถีปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปในการให้เข้าถึงการกระทำความดีนั้น ดังนั้นแล้ว การกระทำความดีของสื่อมวลชนจึงขึ้นอยู่กับความเชื่อและเจตคติที่มีต่อศาสนาที่ตนนับถือตนเอง

วัฒนธรรมในการทำงานของสื่อแต่ละที่ก็มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อด้านของจริยธรรมของสื่อมวลชน โดยวัฒนธรรมในที่นี้ เปรียบเสมือนความคิด ความเชื่อ รวมถึงแบบแผนในการปฏิบัติตนและการดำรงชีวิตของคนในสังคม ซึ่งสั่งสมผ่านระยะเวลาอันมาเป็นระยะเวลายาวนาน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควบคุมบ่งชี้ว่าในแต่ละสังคมนั้นมีค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติต่อกันเช่นไร อาทิ ในบางวัฒนธรรมมีการแบ่งแยกอำนาจ แบ่งแยกสถานะทางสังคมกันอย่างชัดเจน บุคคลในสถานะที่สูงกว่าอาจกดขี่ต่อบุคคลที่มีสถานะทางสังคมที่ต่ำกว่าได้เช่นในบางประเทศ อาทิ อินเดีย เป็นต้น ดังนั้นการใช้อำนาจรวมถึงการทำงานต่างๆจึงขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ในขณะที่บางสังคมยึดถือตัวบุคคลเป็นหลักโดยให้ความสำคัญกับปัจเจกชน หากปัจเจกชนหรือบุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการทำงานและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน บุคคลนั้นย่อมได้รับความชื่นชมจากคนในสังคม เพราะทั้งนี้การให้อิสระและเสรีภาพแก่บุคคลแต่ละคนหรือการให้สิทธิทางความคิดในการกระทำการต่างๆต่อบุคคลแต่ละคนหรือปัจเจกชนนั้นเป็นตัวที่จะกำหนดความเป็นไปของสังคมได้ในระดับหนึ่ง กล่าวคือ เมื่อบุคคลแต่ละคนมีความคิดที่ดี มีความเชื่อที่ดี และการอบรมสั่งสอนรวมถึงค่านิยมในสังคมที่ดี บุคคลนั้นก็ย่อมที่จะผลิตงานและทำงานออกมาได้ดี เช่นเดียวกันกับสื่อมวลชน หาก

สื่อมวลชนได้รับอิสระและเสรีภาพ รวมถึงความเชื่อถือในการปฏิบัติงานของตนจากสังคมที่แวดล้อม สื่อมวลชนนั้นแล้ว สื่อมวลชนย่อมสามารถที่จะปฏิบัติงานของตนออกมาได้ดีและดำเนินการทำงานของตนอยู่บนหลักของจริยธรรมได้

ปัญหาการทำผิดจริยธรรมของสื่อมวลชนในปัจจุบันนั้นพบว่า การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนรวมถึงการเสาะแสวงหาให้ได้มาซึ่งข่าวสารต่างๆในบางครั้งมีการโกหกและหลอกลวงนำเสนอข่าวสารและข้อมูลที่เป็นเท็จ รวมถึงการบิดเบือนแต่งเติมข้อมูลข่าวสารให้มีความผิดเพี้ยนไปจากความจริงที่ปรากฏ นอกจากนี้แล้วการนำเสนอข่าวสารและนำเสนอความจริงเพียงครึ่งเดียวก็นับว่าเป็นการทำผิดจริยธรรมของสื่อมวลชน เพราะหากสื่อมวลชนนั้นรู้อยู่แล้วว่า ความจริงในแต่ละประเด็นเป็นเช่นไร สื่อมวลชนก็ควรที่จะต้องนำเสนอออกมาให้ครบในทุกๆมิติ ในทุกๆแง่มุมและในทุกด้าน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อบุคคลที่ถูกกล่าวถึงในเนื้อหาข่าวสารนั้นๆ นอกจากนี้แล้วปัญหาการทำผิดจริยธรรมของสื่อมวลชนยังพบว่า ด้วยปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นต่าง ๆ มากมาย การสร้างเหตุการณ์รวมถึงการข่าวสารที่สร้างหลักฐานขึ้นจากเครื่องมือทางเทคโนโลยีต่างๆไม่ว่าจะเป็นการตัดต่อหรือการกล่าวหารวมถึงการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ นั้น ในบางครั้งก็เป็นการสร้างเหตุการณ์ขึ้นมิใช่เหตุการณ์จริง เป็นการบิดเบือนข้อมูล อีกทั้งการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของแต่ละคนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและหลายครั้งก็ไม่มีทีท่าว่าจะได้รับการบรรณรงค์หรือการตระหนักในการนำเสนอต่างๆของสื่อมวลชน

ปัญหาที่เกิดขึ้นต่างๆเหล่านี้จะพบว่ามีอยู่ในสังคมให้เห็นอยู่เสมอ อาทิ เหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น เมื่อต้นปี พ.ศ. 2559 จากกรณีการสูญเสียนักแสดงชื่อดังของเมืองไทยนายทฤษฎี สหวงษ์ หรือ ปอ มีประเด็นที่ประชาชนให้การวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางถึงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ไร้ขอบเขตและไร้กาลเทศะ เป็นการไม่คำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชนอย่างแท้จริง โดยในวันฉาปนกิจศพและการเคลื่อนย้ายศพของนายทฤษฎีจากโรงพยาบาลไปยังวัดที่จะประกอบพิธีกรรมนั้น มีการยื้อแย่งกันจากสื่อมวลชนเพื่อให้ได้ภาพข่าวที่ดีที่สุด มีการปฏิบัติตัวที่ไม่ดีงามโดยสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการมุ่งเข้าสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตนี้โดยมิได้คำนึงถึงจิตใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ หรือการเข้ายื้อแย่งถ่ายรูปศพขณะที่มีการเคลื่อนย้ายศพจากโรงพยาบาลขึ้นรถตู้ จนเกิดเหตุการณ์ที่น่าอนาถใจคือมีสื่อมวลชนรายหนึ่งได้กระซอกผ้าคลุมศพของนายทฤษฎี สหวงษ์ ออกจากศพเพื่อให้ตนเองสามารถที่จะถ่ายภาพข่าวนั้นและนำเสนอข่าวต่อไป เหตุการณ์ดังกล่าวนี้สร้างแรงกระเพื่อมต่อประชาชนอย่างยิ่งในการวิจารณ์จริยธรรมในการทำงานของสื่อมวลชน ว่ามีการล่วงละเมิดทั้งต่อบุคคลที่ยังคงมีชีวิตอยู่และล่วงละเมิดต่อศพที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว

หรือเหตุการณ์ล่าสุดเมื่อมีการแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราชองค์ใหม่องค์ที่ 20 ประจำกรุงรัตนโกสินทร์คือสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีภาพที่ปรากฏออกมาคือ นักข่าวพยายามยื่นไมโครโฟนและเครื่องเสียงในการบันทึกเสียงและภาพต่อสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ปัจจุบันนี้ โดยไม่คำนึงถึงธรรมเนียมปฏิบัติในสังคม ไม่เพียงเฉพาะธรรมเนียมหนึ่งในการเข้าพบพระสงฆ์แต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ อันเป็นครรลองดีงามตามสังคมทั่วไป ซึ่งเป็นภาพที่ทำให้บุคคลจำนวนมากออกมาวิจารณ์การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนว่าไม่เคารพต่อกาลเทศะ สื่อมวลชนหลายสำนักมุ่งเพียงแต่การพยายามให้ได้มาซึ่งภาพข่าวและข้อมูลข่าวสาร โดยไม่คำนึงถึงจรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติที่ควรปฏิบัติกันในสังคม เป็นการแสดงออกถึงความไม่มีมารยาทและความไม่เคารพต่อบุคคลที่สื่อมวลชนกำลังทำข่าวนั้นอยู่

นอกจากนี้แล้ว ลักษณะการทำผิดจริยธรรมของสื่อมวลชนยังมีอีกหลายประการอาทิ การซ้ำเติมผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นการที่มีเด็กหรือสตรีถูกข่มขืนและสื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวอย่างจาบจ้วงอย่างละเอียดโดยที่ไม่ได้เป็นการเคารพต่อบุคคลผู้เสียหายต่อเหยื่อของอาชญากรรมนั้นๆ รวมถึงการทำผิดจริยธรรมของสื่อมวลชนประเภทที่มีการเสนอข่าวสารโดยใช้ออคติของตนในการเขียนข่าวและแสดงความคิดเห็นต่างๆ ทำให้บุคคลที่อ่านข่าวสารต่างๆนั้นได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกิดจากอคติของสื่อมวลชนแต่ละคน อันเป็นการไม่สมควร นอกจากนี้แล้วการนำเสนอข่าวสารต่างๆของสื่อมวลชนที่เป็นการผิดจริยธรรมยังมีอีกมากมาย อาทิ การพาดหัวข่าวให้เกินไปจากความเป็นจริงโดยมุ่งหวังประโยชน์ในด้านของทางธุรกิจเพื่อให้มีการขายข่าวได้ ทำยอดกำไรให้ถึงเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้น อีกทั้งการที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวโดยใช้ความคิดเห็นของตนเองลงไปนับว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน เพราะทั้งนี้สื่อมวลชนจะต้องมีความเป็นกลางในการนำเสนอข่าวสาร หากสื่อมวลชนมีอคติต่อข่าวใดข่าวหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การรับรู้ข้อมูลของประชาชนในสังคมย่อมที่จะได้รับผลกระทบที่คลาดเคลื่อนอันเกิดจากการกระทำอันไม่ยุติธรรมและซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเองของสื่อมวลชนนั้น

เมื่อเห็นถึงความสำคัญของการเคารพและการดำเนินงานภายใต้หลักจริยธรรมของสื่อมวลชนแล้ว ในลำดับถัดไปจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพของสื่อมวลชนนั้น ในแต่ละแขนงมีจรรยาบรรณวิชาชีพวางหลักเอาไว้เช่นไร โดยจะอธิบายได้ดังนี้

4.3.1.2.3 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชน

4.3.1.2.3.1 จริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพหนังสือพิมพ์

เมื่อกล่าวถึงองค์การทางวิชาชีพเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ที่สำคัญที่สุดในปัจจุบัน นี่จะเป็นที่รู้จักกันดีคือสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องของจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพของหนังสือพิมพ์เอาไว้ โดยมีปรากฏไว้ดังต่อไปนี้

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้มีการกำหนดจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์เอาไว้ 7 ประการได้แก่

1. การส่งเสริม และรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพ ของหนังสือพิมพ์เป็นภารกิจอันมี ความสำคัญเหนืออื่นใด สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์
2. การเสนอ ข่าว ภาพ หรือการแสดงความคิดเห็น ต้องเป็นไปด้วยความ สุภาพ สุจริต ปราศจากความมุ่งหวัง ในผลประโยชน์ส่วนตน หรืออามิสสินจ้างใด ๆ
3. การเสนอข่าว ต้องเสนอแต่ความจริง พึงละเว้น การต่อเติมเสริมแต่ง หากปรากฏว่า ข่าวใดไม่ตรงตามความจริง ต้องรีบแก้ไขโดยด่วน
4. การที่จะให้ได้ข่าว ภาพ หรือข้อมูลอย่างใด ๆ มาเป็นของตน ต้องใช้วิธีการที่สุภาพ และซื่อสัตย์
5. ต้องเคารพต่อความไว้วางใจ ที่ได้รับมอบหมาย จากการปฏิบัติหน้าที่ ในวิชาชีพของตน
6. ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยถือเอาสาธารณประโยชน์เป็นสำคัญ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ แสวงหาประโยชน์ส่วนตน หรือหมู่คณะ โดยมีขอบ
7. ต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการบั่นทอน เกียรติคุณ ของวิชาชีพ หรือความสามัคคี ของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

นอกจากนี้ ยังมีแนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์เอาไว้โดยมีการระบุไว้ถึงจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ในหมวดที่สองของ “ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์” โดยมีการกำหนดเอาไว้ดังนี้

“หมวด ๒ จริยธรรมของหนังสือพิมพ์

ข้อ 14 หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำและความครบถ้วน

ข้อ 5 หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือ หมู่คณะ

ข้อ 6 หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายาม ในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ 7 หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าว จนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 8 หนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาด เคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 9 หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว

ข้อ 10 เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ต้องบอกที่มาของข้อความ นั้น

ข้อ 11 การเสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใด ๆ ต้องแสดงถึงความ พยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ 12 ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาด ดังกล่าว โดยไม่ชักช้า

ข้อ 13 หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็น ประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ 14 หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่นแก่แหล่ง ข่าวนั้นไว้ หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้เป็นความลับ

ข้อ 15 ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ บุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อย โอกาส ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรีและผู้ ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ข้อ 16 การพาดพิงข่าวและความน่าขงหนังสือพิมพ์ ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อน ใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ข้อ 17 หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้ สึกของสาธารณชนอย่างถี่ยวน

ข้อ 18 ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูก พาดพิงเสมอ

ข้อ 19 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณา ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศ โฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นไม่ได้”

ทั้งยังมีการกำหนดเรื่องของจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เอาไว้ในหมวดที่สาม โดยหลักทั่วไปแล้วผู้ที่ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้รับการกำหนดให้จะต้องไม่มีการประพฤติปฏิบัติการณ์ใดใดโดยจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์และวิชาชีพของตนซึ่งรายละเอียดของหมวดที่สามนี้มีดังต่อไปนี้

ข้อ 20 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการณ์ใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติ ศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ 21 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร่ำงอสิทธิหรือผล ประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 22 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง รอบด้าน

นอกจากนี้แล้วจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางหนังสือพิมพ์ยังมีปรากฏอยู่ โดยมีการกำหนดโดย “สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย” ได้มีการกำหนดจริยธรรมของวิชาชีพเอาไว้ว่า¹³⁷

¹³⁷ Code of Conduct for Members' Thai Journalists Association

1. Promote and maintain freedom of expression and news reporting.
2. Provide only accurate news information and arrange to correct those found to be inaccurate.
3. Be Polite and honest in discharging function, especially in obtaining documents, photographs and other informant materials useful for news reports.
4. Respect the confidentiality of news sources.
5. Perform duties for the greatest benefit of the public and restrain from seeking self-gain and from being an instrument of any group of people.

1. ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น
2. ให้ประชาชนได้ทราบข่าวเฉพาะที่เป็นจริง การเสนอข่าวสารใด ๆ ออกพิมพ์โฆษณาเผยแพร่ ถ้าปรากฏว่าไม่ตรงต่อความเป็นจริง ต้องรีบจัดการแก้ไขให้ถูกต้องโดยเร็ว
3. ในการได้มาซึ่ง ข่าว ภาพ หรือข้อมูลอื่นใด มาเป็นของตน ต้องใช้วิธีการที่สุภาพและซื่อสัตย์เท่านั้น
4. เคารพในความไว้วางใจของผู้ให้ข่าว และรักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว
5. ปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยมุ่งหวังต่อสาธารณประโยชน์ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือหมู่คณะโดยไม่ชอบธรรม
6. ไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

ในขณะที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้มีการรวมกลุ่มกันในรูปแบบของสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยปี 2540 โดยในกรณีของสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์นี้ ได้มีความพยายามในการจัดตั้งองค์กรดังกล่าวข้างต้นนี้ในระยะแรก โดยในช่วงแรกนั้นมีการจัดตั้งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและในเวลาต่อมาได้มีการร่วมกันลงนามในบันทึกเจตนารมณ์จัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เพื่อเป็นองค์กรควบคุมกันเองและส่งเสริมเสรีภาพรวมถึงความรับผิดชอบของผู้ประกอบการเกี่ยวกับทางด้านหนังสือพิมพ์ อีกทั้งยังมีธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีการกำหนดเนื้อหาต่างๆเอาไว้ 6 หมวด โดยจะอธิบายเอาไว้ในหัวข้อ “หลักจริยธรรมและการควบคุมกันเองของหนังสือพิมพ์” ในลำดับถัดๆไป

4.3.1.2.3.2 จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพสื่อและวิทยุโทรทัศน์

สำหรับวิชาชีพสื่อและวิทยุโทรทัศน์ได้มีการกำหนดหลักจรรยาบรรณเอาไว้เพื่อใช้ในการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของนักสื่อสารมวลชนที่ทำงานทางสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรวิชาชีพเกิดขึ้นเช่น “สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย” “สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย” และในเวลาต่อมาได้มีการจัดตั้ง “สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย” โดยในเวลาต่อมาได้มีการกำหนดธรรมนูญสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2552 ได้

---

6. Refrain from any act that may be damaging to the profession's integrity and image.

มีการกำหนดจรรยาบรรณวิชาชีพของสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทยเอาไว้ โดยมีหลักสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 15 ประการดังต่อไปนี้

1. ไม่เสนอข่าวและภาพซึ่งรู้้อยู่แก่ใจว่าเป็นเท็จ ไม่ว่าลักษณะใดๆ
2. ไม่เสนอข่าวและภาพซึ่งทำให้ประชาชนเสียขวัญ เกิดการแตกแยกกระทบกระเทือนความมั่นคงแห่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสัมพันธ์ไมตรีอันดีระหว่างประเทศ
3. ไม่เสนอข่าวและภาพลามกอนาจาร ซึ่งขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
4. ไม่เสนอข่าวลือและภาพไร้สาระ ชวนให้หลงเชื่อมงาย
5. ไม่เสนอข่าวลือและภาพไร้สาระ
6. ไม่สอดแทรกความเห็นใดๆของตนลงไปในช่วง
7. ในกรณีคัดลอกข้อความจากหนังสือพิมพ์ หรือหนังสืออื่น ต้องแจ้งให้ทราบถึงแหล่งที่มาของข้อความนั้น
8. ภาษาที่ใช้ในการเสนอข่าวและการบรรยายภาพต้องสุภาพ ปราศจากความหมายในเชิงเหยียดหยาม กระทบกระเทียบ เปรียบเปรย เสียดสี
9. ไม่ใช้การเสนอข่าวและภาพเป็นไปในทางโฆษณาตนเอง
10. ไม่เสนอข่าวและภาพซึ่งขัดกับสาธารณสุขประโยชน์ของประชาชนและสังคมประเทศชาติ
11. ไม่เสนอข่าวและภาพซ้ำเติม ระบายสี บุคคล องค์กร สถาบัน ซึ่งตกเป็นข่าว
12. ไม่เสนอข่าวและภาพ ในเชิงดูหมิ่นเหยียดหยามลัทธิความเชื่อศาสนาใดๆ
13. พึงให้ความเคารพต่อสิทธิของบุคคล องค์กร และสถาบันอื่นตามกฎหมาย
14. พึงรับผิดชอบและแก้ไขโดยเปิดเผยและไม่ชักช้าถ้าเกิดความเสียหายแก่บุคคล องค์กร หรือสถาบัน ในการเสนอข่าวผิดพลาด คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
15. พึงละเว้นจากการรับอามิสสินจ้างใดๆ ให้ทำหรือละเว้นการกระทำเกี่ยวกับการเสนอข่าวตรงไปตรงมา

นอกจากนี้ยังมีจรรยาบรรณของสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย โดยจุดเริ่มมาจากการกำหนดในเรื่องของจรรยาบรรณเอาไว้และมีการจัดทำธรรมนูญสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2552 โดยในธรรมนูญดังกล่าวนั้น มีการจัดตั้งองค์กรอิสระควบคุมกันเองชื่อว่า “สภาวิชาชีพข่าวแล้ววิทยุโทรทัศน์ไทย” เอาไว้ เป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่ในการควบคุมนักข่าวและนักวิทยุโทรทัศน์ไทยด้วยกันเอง เพื่อให้การปฏิบัติงานทุกอย่างเป็นไปอย่างราบรื่น โดยมีอำนาจในการกำกับ

ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ซึ่งได้มีการกำหนดเรื่อง
ของอำนาจหน้าที่ที่สำคัญเอาไว้ในธรรมนูญรณปรากฎอยู่ในข้อ 8 มีเนื้อความใจความเต็มดังต่อไปนี้

“ข้อ 8 สภาการวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก และผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ใน
สังกัดสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพ และข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติอื่น
ซึ่งตราขึ้นตามธรรมนูญนี้ หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด

2. ให้การศึกษาอบรมด้านวิชาการแก่ผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ ตามความ
จำเป็น

3. เผยแพร่ ประกาศ รายงานการประชุม งาน คำวินิจฉัย และคำสั่งของสภาวิชาชีพข่าววิทยุ
และโทรทัศน์ไทยต่อสาธารณะเป็นประจำ

4. ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามหลักวิชาชีพแก่สมาชิก”

4.3.1.2.3.3 จริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่ รายการขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (TPBS)

สำหรับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยนั้นได้ถูกจัดตั้ง
ขึ้นโดยพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 โดย
องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยนี้มีสถานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่ใน
การควบคุมจัดการเกี่ยวกับองค์กรสื่อสาธารณะด้านวิทยุกระจายเสียงรวมถึงด้านวิทยุโทรทัศน์ โดย
กรอบของจริยธรรมที่มีการกำหนดเอาไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดเอาไว้ในหมวด 3
มาตรา 42 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) ความเที่ยงตรงความเป็นกลางและความเป็นธรรม

(๒) ความเป็นอิสระของวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสาธารณชน

(๓) การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

(๔) การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรง การกระทำ

อันผิดกฎหมายหรือศีล ธรรม อบายมุข และภาษาอันหยาบคาย

(๕) การปฏิบัติต่อเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายและผู้ที่อยู่ในภาวะเศร้าโศก

(๖) การจ่ายเงินแก่แหล่งข่าว การรับรางวัลหรือผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อโฆษณาหรือ

มีส่วนร่วมในการกระทำได้อันกระทำใหขาดความเป็นธรรมและความเป็นอิสระของวิชาชีพ

(๓) การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเปนธรรม

โดยจะสังเกตได้ว่าจริยธรรมที่มีการกำหนดกรอบไว้นี้จะเน้นถึงเรื่องของความเป็นธรรม ความยุติธรรม ความเที่ยงตรง รวมถึงนักข่าวและผู้ประกอบการจะต้องมีความเป็นอิสระของวิชาชีพ มีการทำงานกันอยู่บนหลักของการเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงมีการปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเปนธรรม อันเป็นมาตรฐานทั่วไปของจรรยาบรรณนักข่าวนั้นเอง

คณะกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยมีการออกข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมจำนวนทั้งสิ้น 3 ฉบับ ตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ได้แก่

1. ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยว่าด้วยจริยธรรมของกรรมการผู้บริหารและพนักงาน พ.ศ. 2551
2. ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการพ.ศ. 2552
3. แนวทางปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพการผลิตการจัดการจัดหาและการเผยแพร่รายการองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยว่าด้วยจริยธรรมของกรรมการผู้บริหารและพนักงาน พ.ศ. 2551 มีการกำหนดจริยธรรมออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ จริยธรรมองค์กร จริยธรรมของกรรมการและผู้บริหารองค์กร จริยธรรมว่าด้วยความยุติธรรม สุจริต โปร่งใส และจริยธรรมของพนักงาน โดยเน้นให้มีการปฏิบัติตามหลักที่สำคัญได้แก่ หลักผลประโยชน์สาธารณะ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและสังคมเป็นหลัก หลักความเป็นอิสระโดยคำนึงถึงเสรีภาพและสิทธิในการประกอบอาชีพ รวมถึงหลักสิทธิมนุษยชน หลักความสุจริตและความโปร่งใส โดยจะต้องมีการเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลและเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงดำเนินงานภายใต้หลักความซื่อสัตย์และไม่ฝักฝักประโยชน์ทับซ้อน อีกทั้งการดำเนินงานของกรรมการและผู้บริหารองค์กร โดยพนักงานทั่วไปนั้นจะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรักษาผลประโยชน์องค์กร ในขณะที่ผู้บริหารองค์กรจะต้องบริหารงานด้วยความโปร่งใส ไม่มีอคติบริหารงานด้วยความระมัดระวังรอบคอบอยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มุ่งเพียงแต่หาประโยชน์ใดใดให้แก่

องค์กรของตนแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก อันจะเป็นการดำเนินตามหลักจรรยาบรรณที่พึงกระทำ

2. ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการพ.ศ. 2552 เน้นเรื่องของความถูกต้องเที่ยงตรง โดยมีการกำหนดเอาไว้ในข้อบังคับดังกล่าวว่า การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลจำเป็นที่จะต้องยึดถือความถูกต้องเที่ยงตรง รวมถึงนำเสนอตามข้อเท็จจริงเป็นหลัก ในการรายงานข่าวจะต้องรายงานด้วยความจริง ไม่มีการบิดเบือน และไม่ชี้นำสังคม มีการแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นของผู้นำเสนอข่าวสาร รวมถึงผู้บริหารและพนักงานจะต้องมีความเป็นอิสระ ได้รับความอิสระของวิชาชีพ ไม่มีกลุ่มพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์เข้าแทรกแซง ในขณะที่เรื่องของความเป็นส่วนตัวการคุ้มครองสิทธิบุคคลนั้นได้มีการกำหนดเอาไว้ว่าการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆรวมถึงการผลิตรายการจะต้องไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เสียดสีบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดๆก็ตาม ให้ความเท่าเทียมกันไม่ว่าบุคคลดังกล่าวที่ต่อจะนำเสนอข่าวสารนั้นจะอยู่ในพื้นที่ใด ถิ่นกำเนิดใด เพศ อาชีพใดก็ตาม จะต้องได้รับความเท่าเทียมกัน การนำเสนอเนื้อหาจำเป็นที่จะต้องระมัดระวังในเรื่องของการละเมิดต่อสิทธิและความเป็นอยู่ส่วนตัว และในเรื่องของการหาแหล่งข่าวมานักข่าวจะต้องมีการปกปิดแหล่งข่าวเอาไว้ตามจรรยาบรรณของนักข่าว มีเหตุผลอันสมควรเพื่อประโยชน์ของมหาชนส่วนใหญ่ รวมถึงเคารพต่อสวัสดิการและความปลอดภัยอันจะทำให้การปฏิบัติงานของนักข่าวเป็นไปอย่างสันติและยุติธรรมต่อทุกฝ่าย

3. แนวทางปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพการผลิตการจัดการและการเผยแพร่รายการองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย โดยมีการกำหนดเนื้อหาของสื่อสาธารณะใน 2 ส่วนด้วยกัน โดยส่วนแรกนั้น มีการกำหนดหลักการสำคัญของสื่อสาธารณะ ในขณะที่ส่วนที่สองได้กำหนดแนวทางปฏิบัติงานด้านการผลิตการจัดการและการเผยแพร่รายการ โดยแนวทางในการปฏิบัติงานและหลักการสำคัญของสื่อสาธารณะนั้นจะต้องประกอบด้วยความทั่วถึง โดยประชาชนทุกคนและพลเมืองทุกคนในประเทศจะต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆได้มากที่สุด มีความเสมอภาคและความเป็นประชาธิปไตย รวมถึงมีความหลากหลาย สาเหตุที่สื่อสาธารณะจะต้องมีการกระจายกลุ่มเป้าหมายและมีความหลากหลายของรายการ คือเพื่อให้ไม่มีการยึดติดต่อรูปแบบรายการ ไม่มีการยึดเยียดให้แก่ผู้ชม ไม่ยึดเพียงรูปแบบรายการใดรายการหนึ่งให้ผู้ชมได้ชมแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนี้แล้วองค์กรเพื่อสื่อสาธารณะยังต้องการความเป็นอิสระ รวมถึงการปกป้องสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิมนุษยชน อีกทั้งยังต้องมีเสรีภาพและความเป็นอิสระต่อจริยธรรม

วิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการเปิดให้มีส่วนร่วมกันตามลักษณะของสื่อในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีเป้าหมายเพื่อสังคม และการทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาและการผลิตเผยแพร่สื่อต่างๆจะต้องพัฒนาทั้งคนและคุณภาพสังคม มีความเชื่อถือไว้วางใจได้โดยไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใดๆ เป็นการทำเพื่อสาธารณะอย่างแท้จริง มิใช่การทำเพื่อพวกพ้องของตน ซึ่งสื่อทั้งหลายจะต้องเคารพและปฏิบัติตามข้อบังคับต่างๆเหล่านี้เพื่อให้การนำเสนอข่าวสารต่างๆเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

4.3.1.3 มาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชนโดยองค์กรภายนอก

4.3.1.3.1 ศาล

การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นมีมาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชนโดยองค์กรภายนอกที่สำคัญองค์กรหนึ่ง นั่นคือ การควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชนโดย “ศาล”

เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็ตามได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน บุคคลดังกล่าวนั้นมีสิทธิในการที่จะทำการฟ้องร้องต่อศาลและดำเนินคดีต่อสื่อมวลชนที่กระทำการดังกล่าว นั้น ซึ่งหากเนื้อหาต่างๆของคดีรวมถึงรายละเอียดของคดีต่างๆเป็นที่สนใจแก่ประชาชนทั่วไป ก็จะได้รับ ความสนใจมากเป็นพิเศษ ทำให้ในบางครั้งมีการรายงานข่าว และนำเสนอข่าวสารผิดเพี้ยนไป จากความเป็นจริงที่ได้เกิดขึ้น ซึ่งไม่ว่าจะเกิดขึ้นด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม อาทิ เวลาที่บีบคั้นให้ต้องนำเสนอข่าวสารอย่างรวดเร็ว หรือการรายงานข่าวโดยสอดแทรกความเห็นส่วนตัวของผู้รายงาน ทำให้การรายงานข่าวบางข่าวนั้นมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด จึงถือได้ว่าการที่มีมาตรการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นเป็นมาตรการในการที่จะทำให้เกิดความเข้าใจถูกและเกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลน้อยที่สุดหรืออย่างมากที่สุดคือเพื่อไม่ให้มีการก่อให้เกิดผลกระทบใดในการนำเสนอข่าวสารเลย

การที่ศาลมีส่วนในการควบคุมเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสารนั้น ทำให้สื่อมวลชนตระหนักต่อหน้าที่ของตนเองและทำให้เกิดความระมัดระวังยิ่งขึ้นในการที่จะเลือกเสนอความคิดเห็นหรือเสนอข้อเท็จจริงใดใดต่อสาธารณชน เพราะเท่ากับว่าสื่อมวลชนมีเครื่องมือในการที่จะตรวจสอบและควบคุมการนำเสนอข่าวสารของตัวเอง ซึ่ง “ศาล” นอกจากจะเป็นองค์กรภายนอกที่มีผลอย่างยิ่งต่อการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนแล้วยังพบว่าการที่ศาลมีบทบาทในการที่จะมีมาตรการในการ

ควบคุมต่อการนำเสนอข่าวสารดังกล่าว ทำให้สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นในการที่จะนำเสนอข่าวไม่ให้กระทบต่อชื่อเสียง หรือมีการหมิ่นประมาทรวมถึงการละเมิดอำนาจศาลและการฝ่าฝืนข้อห้ามต่างๆตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล แต่อย่างไรก็ดีหากเกิดกรณีใดก็ตามที่มีการกระทบต่อชื่อเสียงของบุคคลอื่น มีการหมิ่นประมาท มีการละเมิดอำนาจศาล มีการฝ่าฝืนข้อห้ามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ หรือมีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณา ดังนั้นผู้เขียนจะทำการศึกษาและอธิบายเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้นโดยจะศึกษาบทบาทของศาลและมาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพรรภาพของสื่อมวลชนจากประเด็นดังกล่าว

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทเกิดขึ้น เช่นการที่สื่อมวลชน อาทิ หนังสือพิมพ์ได้ลงข้อความหมิ่นประมาทบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น สื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์ดังกล่าวที่ได้กระทำการนั้นลงไปมิได้มีอิทธิพลเหนือผู้ใดและยิ่งไปกว่านั้นหากประชาชนทั่วไปต้องการที่จะให้สื่อมวลชนนั้นรับผิดชอบอันเนื่องมาจากการกระทำที่เกินกว่าเหตุหรือเป็นการกระทำที่เป็นการก้าวล่วงต่อสิทธิส่วนบุคคลจนถึงขั้นหมิ่นประมาทนั้น สื่อมวลชนที่กระทำการเผยแพร่ข่าวสารดังกล่าวก็จะต้องรับผิดชอบ

การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นพบว่าบางโอกาส การที่สื่อมวลชนมีเจตนาเพื่อให้สังคมได้รับความจริงโดยสื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการที่จะเผยแพร่และตีแผ่ความจริงเหล่านั้น อาจส่งผลกระทบต่อหรืออาจทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติยศ ดังนั้นแล้วผู้เสียหายอาจใช้สิทธิ์ทางกฎหมายฟ้องร้องสื่อมวลชนในความผิดฐานหมิ่นประมาทได้ สื่อมวลชนสามารถพิสูจน์ได้ว่าข้อหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง สื่อมวลชนก็ต้องรับผิดชอบ แต่หากการพิสูจน์ดังกล่าวนั้นมิได้เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน สื่อมวลชนก็อาจที่จะต้องถูกฟ้องต่อศาลให้รับผิดชอบ ดังนั้นศาลจึงมีบทบาทสำคัญและศาลจึงมีสิทธิในการที่จะพิจารณาว่าการกระทำในแต่ละกรณีนั้นเป็นการหมิ่นประมาทหรือไม่ และหากเป็นการหมิ่นประมาท ศาลก็สามารถที่จะกำหนดค่าสินไหมในการใช้สื่อมวลชนนั้นชดเชยจ่ายแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการหมิ่นประมาทดังกล่าวนี้ด้วย

นอกเหนือจากกรณีของการหมิ่นประมาทแล้ว การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนโดยศาลยังมีในกรณีที่เมื่อเกิดการละเมิดต่ออำนาจศาลและการฝ่าฝืนข้อห้ามกฎหมายอย่างอื่นที่ไม่ได้มีการกำหนดเอาไว้ โดยการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนเมื่อส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นแล้ว อาจทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายดังนั้นการที่สื่อมวลชนพยายามอย่างยิ่งในการที่จะรายงานข่าวสารโดยเน้นที่ความรวดเร็วในการนำเสนอข่าวสารเพื่อให้ข่าวสารและสื่อของตัวเองได้รับความสนใจ อาจทำให้เกิดการขาดการระมัดระวังและเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ง่าย ดังนั้นแล้ว การที่

สื่อมวลชนถูกฟ้องร้อง จึงเป็นประเด็นที่จำต้องพิจารณา โดยข้อจำกัดในการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในส่วนที่เกี่ยวกับการรายงานการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ เช่นในประมวลวิธีพิจารณาความแพ่ง มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 32 และมาตรา 33 และมาตรา 36 ว่า

“มาตรา 32 ผู้ใดเป็นผู้ประพันธ์ บรรณาธิการหรือผู้พิมพ์โฆษณา ซึ่งหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ อันออกโฆษณาต่อประชาชน ไม่ว่าบุคคล เหล่านั้นจะรู้ถึงซึ่งข้อความหรือการออกโฆษณาแห่งหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์เช่นนั้นหรือไม่ ให้ถือว่าได้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสองอย่าง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) ไม่ว่าเวลาใดๆ ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์เช่นว่ามานั้นได้ กล่าวหรือแสดงไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ซึ่งข้อความหรือความเห็นอันเป็น การเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์อื่น ๆ แห่งคดี หรือ กระบวน พิจารณาใด ๆ แห่งคดี ซึ่งเพื่อความเหมาะสมหรือเพื่อคุ้มครอง สาธารณประโยชน์ ศาลได้มีคำสั่งห้ามการออกโฆษณาส่งเหล่านั้น ไม่ว่าโดยวิธีเพียงแต่สั่งให้พิจารณาโดยไม่เปิดเผย หรือโดยวิธีห้าม การออกโฆษณาโดยชัดแจ้ง

(2) ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ ได้กล่าวหรือแสดงไม่ว่าโดย วิธีใดๆ ในระหว่างการพิจารณา แห่งคดีไปจนมีคำพิพากษาเป็นที่สุด ซึ่งข้อความหรือความเห็น โดยประสงค์จะให้มิมีอิทธิพลเหนือความรู้สึกของประชาชน หรือเหนือศาล หรือเหนือคู่ความ หรือเหนือ พยานแห่งคดี ซึ่งพอเห็นได้ว่า จะทำให้การพิจารณาคดีเสียความ ยุติธรรมไป เช่น

ก. เป็นการแสดงผิดจากข้อเท็จจริงแห่งคดี หรือ

ข. เป็นรายงานหรือย่อเรื่องหรือวิภาค ซึ่งกระบวนพิจารณา แห่งคดีอย่างไม่เป็นกลางและไม่ถูกต้อง หรือ

ค. เป็นการวิภาคโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งการดำเนินคดีของคู่ความ หรือคำพยานหลักฐาน หรือ นิสัยความประพฤติของคู่ความหรือพยาน รวมทั้งการแถลงข้อความอันเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของคู่ความ หรือพยาน แม้ถึงว่าข้อความเหล่านั้นจะเป็นความจริง หรือ

ง. เป็นการชักจูงให้เกิดมีคำพยานเท็จ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ให้นำวิเคราะห้ศัพท์ทั้งปวงใน มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2476 มาใช้บังคับ”

“มาตรา 33 ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดกระทำความผิดฐาน ละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาลนั้นมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธี ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ

(ข) ให้ออกจากบริเวณศาล หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับการไล่ออกจากบริเวณศาลนั้น ให้กระทำได้ชั่วระยะที่ศาลนั่ง พิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจช่วยจัดการได้ในกรณีกำหนดโทษจำคุกและปรับนั้น ให้จำคุกได้ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท”

บทบัญญัติข้างต้นเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมีการบัญญัติเอาไว้ว่าความหมายและนิยามของ ผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์โฆษณา มีการบัญญัติความหมายเอาไว้เช่นไรและมีการกำหนดให้นำบทบัญญัติในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2476 มาใช้บังคับ ซึ่งปกติโดยทั่วไปพื้นฐานแล้วนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการบัญญัติรับรองเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลเอาไว้รวมถึงสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพและเสรีภาพที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสื่อมวลชน นั่นก็คือ “เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น” ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายหลายฉบับประกอบกันไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติการพิมพ์ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินปี พ.ศ. 2519 ฉบับที่ 5 และ 36 ซึ่งได้มีการบัญญัติเอาไว้ตามที่ได้แสดงไปข้างต้นเกี่ยวกับกรณีที่ผู้โฆษณาบรรณาธิการหรือเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์จะมีการได้รับความรับผิดชอบอย่างไร หากมีการกระทำก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนและเมื่อประชาชนได้ทำการฟ้องร้องดำเนินคดีเกิดขึ้น

โดยความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่ระบุไว้ในมาตรา 33 นี้กฎหมายอนุญาตให้ศาลลงโทษผู้กระทำผิดได้ทันทีโดยที่ไม่ต้องมีผู้ใดทำการฟ้องร้องและไม่ต้องมีการพิจารณาเพื่อที่จะให้ศาลนั้นมีความอำนาจในการที่จะระงับเหตุเมื่อเกิดกรณีที่มีการขัดขวางการพิจารณาของศาลและการทำหน้าที่ของศาลได้อย่างกระชับฉับไวและไม่เป็นการเสียเวลาและเพื่อให้การทุกอย่างผ่านพ้นไปได้อย่างราบรื่นนั่นเอง โดยบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องของการละเมิดอำนาจศาลนี้ การพิจารณาคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ได้มีการนำบทบัญญัติดังกล่าวไปปรับใช้กับกรณีของการพิจารณาคดีอาญาเช่นเดียวกัน โดยสำหรับมาตรา 36 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น ในประเด็นของการพิจารณาคดีของศาล ได้มีการกำหนดให้ศาลกระทำต่อหน้าคู่ความที่มาศาลและทำการทุกอย่างโดยเปิดเผยเพื่อที่จะเป็นการให้หลักประกันแก่คู่ความว่าศาลจะต้องกระทำหน้าที่ของตนโดยเที่ยงธรรม และคู่ความทั้งสองฝ่ายมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการที่จะได้รับโอกาสมาฟังการพิจารณา

อย่างไรก็ดีอาจมีกรณีที่ศาลมีอำนาจในการพิจารณาโดยไม่จำเป็นต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อที่จะคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความหรือเพื่อความเหมาะสมรวมถึงคุ้มครองต่อประโยชน์ของสาธารณะ อีกทั้งบุคคลทั่วไปยังอาจถูกศาลสั่งไม่ให้เข้าฟังการพิจารณาคดีได้ ซึ่งคดีบางประเภทนั้นก็ถือว่าเป็นคดีที่ศาลไม่เปิดโอกาสให้สาธารณชนได้รับรู้เพราะมีเรื่องราวบางประการที่สมควรที่จะต้องปิดเป็นความลับและหากเปิดเผยข้อมูลบางส่วนไปอาจจะทำให้รูปคดีเสียหายรวมถึงอาจจะทำให้คู่ความได้รับความอับอายต่อชื่อเสียงเกียรติยศของตน รวมถึงบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องอาจได้รับผลกระทบต่างๆเหล่านั้น อีกทั้งศาลยังมีอำนาจในการที่จะกำหนดจำนวนผู้ที่จะเข้าฟังการพิจารณาคดีและกำหนดสถานการณ์เหตุการณ์พิเศษต่างๆได้ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพิจารณาคดีนั่นเอง

นอกเหนือจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของศาลเอาไว้ อาทิ ในมาตรา 177 ได้มีการกำหนดว่า

“มาตรา 177 ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ เมื่อ เห็นสมควรโดยผลการหรือโดยคำร้องขอของคู่ความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม อันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับ ความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน”

และมาตรา 178 ได้บัญญัติเอาไว้ว่า

“มาตรา 178 เมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับ บุคคลเหล่านี้เท่านั้น มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้ คือ

- (1) โจทก์และทนาย
- (2) จำเลยและทนาย
- (3) ผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (4) พยานและผู้ชำนาญการพิเศษ
- (5) ล่าม
- (6) บุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องและได้รับอนุญาตจากศาล
- (7) พนักงานศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ศาล แล้วแต่จะเห็นสมควร”

ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้ได้อ้างถึงหลักสำคัญในการที่ศาลจะทำการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการพิจารณาคดีต่างๆ ซึ่งจะพบว่าจากมาตรการดังกล่าวแล้ว การพิจารณาคดีนั้นโดยทั่วไปจะต้องกระทำโดยเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการที่จะเข้าร่วมกับต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับประชาชนทุกคนที่อยู่ภายใต้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยการที่ประชาชนจะสามารถเข้าไปฟังการพิจารณาคดีของศาลได้นั้น อาจจะเป็นการเข้าไปฟังการพิจารณาคดีด้วยตัวเองหรือสื่อมวลชนทำหน้าที่ในการถ่ายทอดและเผยแพร่รายละเอียดต่างๆ จากห้องพิจารณาคดีออกสู่สาธารณะชนได้ ซึ่งการพิจารณาคดีในชั้นต้นนี้เป็นชั้นที่สำคัญที่สุดชั้นหนึ่ง ขณะที่การพิจารณาคดีในศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกานั้นโดยปกติแล้วศาลชั้นต้นจะต้องมีการส่งสำนวนไปให้ศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ได้พิจารณา ซึ่งขั้นตอนของการสืบพยานต่างๆ จะอยู่ในศาลชั้นต้น ดังนั้นแล้วการพิจารณาคดีในศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกานั้นจึงไม่มีการสืบพยานที่จะต้องกระทำโดยเปิดเผย แต่หากศาลได้พิจารณาเห็นแล้วว่าจำเป็นต้องมีการสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีก ศาลอาจจะมีการกำหนดให้มีการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยอีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตามศาลมีสิทธิในการที่จะสั่งห้ามประการใดประการหนึ่ง อาทิ ห้ามมิให้มีการถ่ายทอดสดหรือเผยแพร่ข้อมูล หรือโจทก์ภายในห้องพิจารณาคดีโดยศาลอาจจะห้ามสื่อมวลชนในการดังกล่าวเพื่อที่จะปกป้องต่อสิทธิเสรีภาพของจำเลยหรือโจทก์ไม่ได้รับความเสียหายชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังจากประชาชนทั่วไปได้ อีกทั้งศาลโดยทั่วไปแล้วยังมิได้มีการอนุญาตให้ทำการรายงานข่าวสดหรือถ่ายทอดการพิจารณาโดยมีการนำเสนอต่อประชาชนจำนวนมาก ยกเว้นเสียแต่ว่าการรายงานข่าวดังกล่าวนั้นไม่มีการนำเสนอภาพของจำเลยหรือบรรยากาศต่างๆ ภายในห้องพิจารณาคดี ซึ่งในกรณีที่คดีบางคดีได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นจำนวนมาก การพิจารณาของศาลจะต้องมีความละเอียดถี่ถ้วนรอบคอบและต้องมีการรับรองรวมถึงรับมือต่อเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นได้ โดยมาตรา 177 ประมวลกฎหมายอาญานั้นได้วางหลักและบัญญัติถึงสาเหตุที่ศาลควรสั่งให้มีการพิจารณาลับ ในขณะที่มาตรา 178 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติถึงตัวบุคคลที่จะสามารถอยู่ในห้องพิจารณาคดีระหว่างการพิจารณาลับได้ โดยการพิจารณาลับนั้นอาจจะกระทำการพิจารณาลับเฉพาะข้อเท็จจริงในบางตอนหรือพิจารณาลับเฉพาะจำเลยบางคนหรือพยานบางปากก็สามารถที่พิจารณาลับได้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพิจารณาคดี

นอกจากกรณีของการหมิ่นประมาทการละเมิดต่ออำนาจศาลแล้วอีกประเด็นหนึ่งที่มีความน่าสนใจนั้นก็คือ การละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของสื่อมวลชน โดยทั่วไปแล้วประชาชนทุกคนนั้นมีสิทธิในการที่จะได้อยู่ลำพังโดยปราศจากการรบกวนจากผู้อื่น โดยรัฐธรรมนูญนั้นมีบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 35 ดังนี้คือ

“มาตรา ๓๕ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวดูหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พบว่าจุดมุ่งหมายของบทบัญญัติมาตราดังกล่าวนี ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีจุดประสงค์มุ่งให้ประชาชนทุกคนรวมถึงสื่อมวลชนนั้นจะต้องกระทำการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่น โดยหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นแม้จะมีหน้าที่ในการที่จะพิจารณานำเสนอข่าวสารต่างๆ แต่สื่อมวลชนจำเป็นที่จะต้องมีความรับผิดชอบและตระหนักให้ถี่ถ้วนก่อนที่จะกระทำการเสาะแสวงหาข่าวสารหรือนำเสนอข่าวสารออกสู่สาธารณชน เพราะสื่อมวลชนเองจำเป็นที่จะต้อง ตระหนักต่อผลเสียที่จะเกิดขึ้นหากเกิดการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่น โดยแม้รัฐธรรมนูญจะมีการรับรองการมีอยู่ของสิทธิส่วนบุคคลของแต่ละคน แต่ก็ได้มีการกำหนดข้อยกเว้นเอาไว้ในวรรคที่สองตอนท้ายว่า การนำเสนองานหรือแพร่ภาพต่างๆไม่ว่าจะด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการกระทบต่อชื่อเสียงสิทธิส่วนบุคคลของแต่ละคนนั้นไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่มีกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความว่าเมื่อสิทธิส่วนบุคคลนั้นเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ สิทธิส่วนบุคคลดังกล่าวย่อมอาจที่จะถูกแทนที่ด้วย “สิทธิที่จะรู้ของประชาชน” เพราะประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆซึ่งเป็นประโยชน์แก่ตน

พิจารณาในแง่ของสื่อมวลชนแล้วการที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารนั้น สื่อมวลชนก็ควรที่จะต้องเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น โดยสื่อมวลชนจะต้องทำการนำเสนอข่าวโดยไม่ขัดต่อความยุติธรรมหรือมโนสำนึกของประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งมโนสำนึกในฐานะสื่อมวลชน ดังนั้นการตีไขใส่สี่หรือการกล่าวหาผู้ใดเกินความเป็นจริงที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นจะต้องคำนึงถึงค่านิยมของคนในสังคม พิจารณาต่อการรับรู้ของสาธารณะว่าเรื่องใดสมควรที่จะให้สาธารณชนรับรู้และจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือไม่ โดยสิทธิส่วนบุคคลในกฎหมายฉบับอื่นๆนั้นยังมีปรากฏอยู่อีก อาทิเช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิของส่วนบุคคลที่ว่าด้วยความผิดฐานละเมิดได้แก่มาตรา 420 421 423 438

447 เป็นต้น ซึ่งประเด็นต่างๆดังกล่าวนี้ได้มีการแสดงและอธิบายเอาไว้อย่างละเอียดแล้วในกรณีของการ ละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้อธิบายเอาไว้ในหัวข้อ “ข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบในทางแพ่งในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง” โดยอธิบายเอาไว้อย่างละเอียดในหัวข้อ “หลักกฎหมายเรื่องละเมิด” นั่นเอง

โดยในส่วนต่อไปนี้นั้น จะทำการศึกษาอธิบายเกี่ยวกับกรณีของการที่มีมาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนโดยองค์กรภายนอกที่นอกเหนือจากศาล นั่นคือ “การควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ” โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

4.3.1.3.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ

4.3.1.3.2.1 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.

๒๕๔๐

สำหรับมาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชนโดยองค์กรภายนอก ได้มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการพ.ศ. 2540 วางหลักเอาไว้เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐ อันจะทำให้เสรีภาพของสื่อมวลชนนั้นได้รับความมั่นคงและมีความน่าเชื่อถือในบทบาทสาธารณะมากขึ้น ด้วยเหตุที่สิทธิดังกล่าวนี้จะส่งผลโดยตรงต่อการนำเสนอข่าวสารในเชิงลึก ทำให้สิทธิในการที่จะได้รู้กฎหมายนั้นเกิดการที่จะพัฒนาองค์กร โดยจุดเริ่มต้นนั้นเกิดจากการที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีการกำหนดให้การที่ประชาชนจะมีสิทธิที่จะรู้ของประชาชนนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐในการที่จะต้องตอบสนองต่อสิทธิดังกล่าวในเรื่องของข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่อยู่ในความครอบครองของรัฐ ซึ่งในต่างประเทศนั้นอาทิประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายที่ระบุให้ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1946 และในอีก 20 ปีต่อมาได้มีกฎหมายที่ขยายโครงสร้างที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นโดยกฎหมายดังกล่าวนั้นเป็นการตรากฎหมายเกี่ยวกับเรื่องของ ข้อมูลข่าวสารของทางราชการกับการเผยแพร่

สำหรับในประเทศไทยนั้นรัฐธรรมนูญฉบับที่ได้มีการพูดถึงเรื่องของสิทธิในการที่จะรับรู้ข่าวสารนั้นมีการกำหนดเรื่องดังกล่าวเอาไว้ครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2550 โดยได้บัญญัติในเรื่องของการได้มาซึ่งสิทธิที่จะได้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของทางราชการมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 56 ดังนี้

“บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะใน ครอบครองของหน
วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ การเปิดเผยข้อมูลหรือข
าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือ สวนใดเสียอันพึงได้รับ
ความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นขอมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

นอกจากนี้ ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้มีการบัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ว่า

มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ
ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่
มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และ
ต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

ข้อมูลข่าวสารของสาธารณะนั้นพิจารณาได้ว่าสามารถที่จะเปิดเผยเป็นอิสระและเปิดเผยอยู่
ในตัวอยู่แล้วโดยสิทธิในการที่ประชาชนทั่วไปจะสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากท่านราชการหรือ
ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาธารณะได้นั้นนับได้ว่า ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะรู้เรื่องดังกล่าวตามธรรมชาติ
การปกปิดข้อมูลข่าวสารจึงเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากเพราะสิทธิในการที่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร
หมายถึงสิทธิที่จะรู้ที่รัฐจะต้องมีการให้หลักประกันแก่ประชาชนด้วยท่าทีที่ชัดเจน และรัฐจะต้องให้
ความมั่นใจกับประชาชนว่าการออกกฎหมายของรัฐนั้นจะทำให้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
สาธารณะของประชาชนยังคงอยู่ และได้รับความสำคัญรวมถึงให้ความคุ้มครองในระดับที่เท่าเทียม การ
บริหารประเทศในเรื่องของการใช้อำนาจการออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับหรือประกาศคำสั่งใดใดก็
ดีโดยทั่วไปแล้วรัฐบาลจะบอกกล่าวให้ประชาชนได้ทำการรู้ล่วงหน้าการให้ข้อมูลข่าวสารตามสิทธิที่
รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองจึงเท่ากับเป็นการยอมรับว่าประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในการปกครองนั่นเอง
โดยพิจารณาได้ว่าการปกครองของรัฐนั้นมีผลกระทบต่อประชาชนในหลากหลายด้านไม่ว่าจะเป็นการ
ให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนรวมถึงการกำหนดหน้าที่ให้ทราบ

เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆข้างต้นนั้น จะพบว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา มีการมุ่งหวังที่จะให้ประชาชนนั้นได้รับรู้ข้อมูลสาธารณะและดำเนินการภายใต้หลักที่ว่า ประชาชนจะต้องได้รู้เช่นเดียวกับสิ่งที่รัฐได้รู้และได้ดำเนินการ โดยรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้มีผลใช้บังคับเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยช่วงเวลาก่อนหน้าได้มีการออกพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการพ.ศ. 2540 โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้มีความมุ่งหวังต่อสิทธิที่จะได้รู้ของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องราวที่รัฐบาลได้มีการบริหารประเทศผ่านการใช้อำนาจของตนในการควบคุมประเทศ ในยุคปฏิรูปที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่กำหนดให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมกับการเมือง นับว่า “สิทธิได้รู้” นั้นเป็นสิทธิที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นหัวใจหลักสำคัญของการบริหารประเทศและหัวใจสำคัญของการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง

ในการปกครองของรัฐนั้นจะมีกรณีที่จะได้รับความกระทบกระเทือนต่อประชาชนทั้งในแง่ของการที่ประชาชนจะต้องได้รับความคุ้มครองจากรัฐและรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องกำหนดหน้าที่ให้แก่ประชาชน ดังนั้นจึงถือว่าประชาชนจะต้องเชื่อฟังคำสั่งจากรัฐ อย่างไรก็ตามประชาชนควรอย่างยิ่งที่จะได้รู้ว่าภายใต้เบื้องหลังของการที่ตนต้องปฏิบัติตามต่อรัฐนั้นที่มาที่ไปของอำนาจและการใช้อำนาจดังกล่าวใช้อำนาจเช่นไรเพื่อที่ประชาชนจะได้มีความมั่นใจต่อสิทธิและเสรีภาพที่ตนมีอยู่ว่าจะไม่ถูกฉ้อโกงโดยรัฐ อีกทั้งประชาชนควรได้รับรู้และถูกแจ้งล่วงหน้าว่าถ้าหากจะมีการจำกัดสิทธิของตนจะมีประการใดบ้างที่จะทำให้ตนถูกจำกัดสิทธิลง เพื่อที่ประชาชนจะได้สามารถที่จะใช้ชีวิตและดำรงชีวิตของตนให้สมกับหลักเสรีภาพและสิทธิต่างๆที่ได้รับประกันมาจากรัฐนั่นเอง

สำหรับเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ มีผลดังต่อไปนี้

1. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆของรัฐนั้น ประชาชนมีโอกาสที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้นในการที่จะได้รับข้อมูลต่างๆ ประชาชนมีสิทธิและเสียงในการที่จะแสดงความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวข้องกับด้านการเมือง เป็นสิทธิทางการเมืองที่ประชาชนพึงมี
2. ในกรณีที่มีข้อยกเว้นไม่ต้องเปิดเผยชัดแจ้งและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารนอกเหนือข้อมูลข่าวสารจากนั้นแล้ว ประชาชนมีสิทธิในการที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ โดยในกรณีที่ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลบางประการได้รัฐบาลจะต้องมีเหตุผลที่ชัดแจ้งทำการแสดงต่อประชาชนว่าเพราะเหตุใดจึงไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้
3. ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการที่จะรู้หน้าที่ของตนเองและประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิในการที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนเองเพื่อที่จะประกอบกับระบอบประชาธิปไตยและพัฒนาให้มี

ความสมบูรณ์ รวมถึงเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับทางรัฐบาลมากที่สุด

ดังนั้นแล้วจึงกล่าวได้ว่าพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการจึงมีขึ้นเพื่อที่จะให้ประชาชนทุกคนสามารถที่จะใช้สิทธิของตนขอข้อมูลข่าวสารต่างๆเพื่อเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานต่างๆของรัฐบาล ขณะเดียวกันนั้น หน่วยงานของรัฐต่างๆก็จะต้องกระทำการตามสัญญาที่เคยได้ให้ถ้อยแถลงเอาไว้ต่อประชาชนและปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายที่ได้มีบัญญัติเอาไว้ เป็นที่น่าสังเกตว่าถือได้ว่าพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้มีการให้ความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการไว้เป็นกรณีพิเศษ โดยได้มีการกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารที่ห้ามเปิดเผยหากไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อน อีกทั้งยังมีการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่จะครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว โดยมีหน้าที่ที่จะต้องทำการรักษาข้อมูลดังกล่าวเหล่านั้นเอาไว้เพื่อมิให้เกิดการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือมีการใช้ชีวิต โดยมีการรบกวนจากผู้อื่น

ในกรณีของสิทธิที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญนั้น บุคคลต่างๆล้วนแต่มีสิทธิ อาทิ สิทธิที่จะรู้ เป็นต้น สิทธิส่วนบุคคลบางอย่างของบางคนในบางสถานการณ์สามารถที่จะแปรสภาพไปเป็นสิทธิที่จะรู้ได้ แต่อย่างไรก็ดีประชาชนยังคงต้องมีขอบเขตในการที่จะรับรู้บางเรื่องราวและเรื่องบางกรณีก็ถือว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลอย่างชัดเจน การก้าวก้าวหรือนำเสนอข่าวสารบางประการโดยสื่อมวลชนจึงนับว่าเป็นสิ่งที่ต้องพึงระวังอย่างยิ่ง เพราะมิฉะนั้นแล้วจะเกิดเป็นกรณีของการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการถือว่าการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอีกทางหนึ่งโดยถือว่าการควบคุมโดยองค์กรภายนอกเพื่อให้การทำงานทั้งหมดสัมฤทธิ์ผลอย่างดียิ่งขึ้นนั่นเอง

4.3.1.3.3 องค์กรอิสระ

ในด้านของการควบคุม ตรวจสอบการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนโดยองค์กรภายนอกนั้น มีอีกองค์กรภายนอกหนึ่งนั่นก็คือ “องค์กรอิสระ”

4.3.1.3.3.1 องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญนั้น พิจารณาหน้าที่อย่างกว้างของ “องค์กรอิสระ” พบว่าองค์กรอิสระมีส่วนในการที่จะช่วยควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนให้อยู่ใน

ขอบเขตและเป็นการจัดระเบียบให้มีความเรียบร้อยมากขึ้น โดยองค์กรอิสระนั้นคือองค์กรของรัฐที่มีการได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจของรัฐตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญของกฎหมายเป็นองค์กรของรัฐที่ถือได้ว่ามีสถานะพิเศษและมีการให้หลักประกันในการที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่และกระทำการต่างๆได้โดยอิสระโดยมิต้องมีการแทรกแซงขององค์กรอื่นหรือสถาบันการเมืองอื่นๆ อีกทั้งหากมีกระแสนบ้านเมืองอยู่ในช่วงใดก็ตาม องค์กรอิสระถือว่าไม่อยู่ภายใต้แรงกดดันต่างๆ เหล่านั้นและอิสระในการที่จะดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหน้าที่ของตนได้นั้นเอง¹³⁸

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และ 2560 แล้วนั้น พบว่า องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีทั้งสิ้น 4 องค์กรได้แก่

1. “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” โดยหน้าที่หลักของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นมีหน้าที่ในการที่จะต้องประกาศหรือวางระเบียบเกี่ยวกับกำหนดการทั้งหลายซึ่งถือว่ามีความจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงมีการวางระเบียบเกี่ยวกับข้อห้ามในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีขณะอยู่ในตำแหน่ง เพื่อที่มีจุดมุ่งหมายในการรักษาประโยชน์ของรัฐและให้เกิดความสุจริตเที่ยงธรรมมีความเสมอภาคและมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเลือกตั้ง นอกจากนี้แล้วยังมีหน้าที่ในการที่จะกำหนดมาตรการและควบคุมการบริจาคนเงินให้แก่พรรคการเมือง รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินโดยรัฐ อีกทั้งยังมีการตรวจสอบบัญชีทางการเงินของพรรคการเมืองและการควบคุมการจ่ายเงินหรือรับเงินเพื่อประโยชน์ในการลงคะแนนเลือกตั้งด้วย

นอกเหนือจากนี้แล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีหน้าที่ในการที่จะสืบสวนสอบสวนเพื่อพิจารณาหาถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายทั้งยังมีหน้าที่ในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นนั้นไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

จึงกล่าวได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งถือว่าเป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับขั้นตอนของการเลือกตั้งและการตรวจสอบรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับนักการเมืองเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายที่ได้มีการวางหลักเอาไว้ ดังนั้นแล้วองค์กรอิสระประเภทของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงถือว่าเป็นองค์กรหนึ่งที่มีส่วนในการที่จะช่วยควบคุมให้เกิดความเรียบร้อยในสังคมขึ้น

¹³⁸ คณิต ฒ นคร, ภูมิธรรมและบทบาทของพนักงานอัยการ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551), หน้า 127-128.

2. “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” โดยผู้ตรวจการแผ่นดินนั้นมาจากบุคคลผู้ที่เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ลงพระปรมาภิไธยไทยแต่งตั้งโดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องมีคุณสมบัติที่มีความรอบรู้ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ รวมถึงมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในเรื่องราวอันเป็นกิจกรรมซึ่งถือเป็นสาธารณะประโยชน์ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีหน้าที่หลักในการที่จะพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของทางข้าราชการนั่นเอง ซึ่งหากมีการละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของทางราชการไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจก็ตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่ที่จะพิจารณาว่าการใดนั้นชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ของตน

นอกจากนี้ยังดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ อีกทั้งยังจัดทำข้อเสนอแนะทำการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญรวมถึงข้อจำกัดต่างๆ

3. “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” เป็นองค์กรอิสระที่มีหน้าที่หลักในการที่จะไปสอบสวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนเกี่ยวกับการถอดถอนนักการเมืองออกจากตำแหน่ง โดยเสนอต่อวุฒิสภา โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะต้องได้สอบสวนข้อเท็จจริงพร้อมทั้งทำการสรุปสำนวนอีกทั้งยังต้องสรุปความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาบางตอนของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หลังจากนั้นส่งก็ยงศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

นอกจากนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังคงมีหน้าที่ในการที่จะได้สอบสวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่พวกในการขึ้นไปมีความร้ายแรงผิดปกติกหรือไม่ หากมีการกระทำใดที่มีความผิดปกติกหรือเป็นที่น่าสังเกตว่ามี การร้องเรียนมาจากประชาชน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสามารถที่จะใช้อำนาจของตนเข้าพิจารณาดำเนินการจัดการเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างที่เกิดขึ้นนั้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่ในการที่จะตรวจสอบความถูกต้องว่าความถูกต้องได้มีอยู่จริงหรือไม่ทั้งจะต้องพิจารณาความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนั่นเอง

4. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน โดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการที่จะให้คำปรึกษาแนะนำรวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงิน

แผ่นดิน อีกทั้งยังมีการเสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินต่างๆ ซึ่งเพื่อให้เป็นไปโดยราบรื่นแล้วคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะจัดการเกี่ยวกับคดีพิพาทในกรณีของการที่มีควินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยวินัยทางการเงิน และการครั้งถือว่ามีอำนาจที่อิสระและเป็นกลางนั่นเอง¹³⁹

ดังนั้นแล้วเมื่อพิจารณาถึงองค์กรอิสระต่างๆ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ได้มีการกำหนดเอาไว้จึงพบว่าความจำเป็นที่ต้องมีองค์กรอิสระนั้นก็คือ องค์กรอิสระดังกล่าวมีกลไกในตัวเองที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยที่องค์กรอิสระนั้นจะดำเนินการต่างๆ ตามกฎหมาย เพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกคนให้ยังคงอยู่และมีให้ลูกละเมิดโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อีกทั้งในกรณีที่มีข้อจำกัดบางประการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณา องค์กรอิสระก็คือองค์กรจะสามารถช่วยจัดการต่างๆ ได้โดยมิได้อยู่ภายใต้แรงกดดันของผู้ใดและมีสถานะเป็นกลางทางการเมือง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดและมีการดำเนินงานในขอบเขตหน้าที่ของตนที่ชัดเจน

ในแง่ของกรณีด้านการตรวจสอบการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนโดยองค์กรอิสระนั้น จะพบว่าเนื่องจากองค์กรอิสระมีฐานะที่เป็นกลาง ดังนั้นองค์กรอิสระจะมีกลไกตรวจสอบเกี่ยวกับความสุจริตในการใช้อำนาจของรัฐและตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทางภาครัฐ โดยสื่อมวลชนมีหน้าที่ในการที่จะนำเสนอข่าวสารต่างๆ ตามการตรวจสอบที่ได้มีขึ้นและหากมีการตรวจสอบได้ใดก็ตามที่ใดมีผลออกมาแล้วและสื่อมวลชนได้นำเสนอ โดยไม่ได้ให้เป็นไปและสอดคล้องกับสิ่งที่องค์กรอิสระได้ตรวจสอบ องค์กรอิสระย่อมมีอำนาจในการที่จะเรียกร้องให้สื่อมวลชนนั้นดำเนินการแก้ไขนำเสนอข่าวสารอย่างถูกต้องและให้เป็นไปตามกลไกในการเสริมสร้างระบบความมั่นคงของประเทศและเพื่อให้ประชาชนทุกคนยังคงได้รับสิทธิและเสรีภาพในการที่จะบริโภคข่าวสารต่างๆ ตามความเป็นจริง เพราะทั้งหมดทั้งมวลแล้วเอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุดขององค์กรอิสระนั้นคือ ความเป็นอิสระ

ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในทางการเมือง มีความเที่ยงธรรม มีความชอบธรรม มีความชอบด้วยเหตุผลและมีหน้าที่ในการที่จะดำรงความยุติธรรมเอาไว้โดยปราศจากปกติและความลำเอียงต่างๆ ดังนั้นองค์กรอิสระจึงถือว่าเป็นองค์กรภายนอกหนึ่งซึ่งสามารถที่จะเข้าตรวจสอบการทำงานต่างๆ ของสื่อมวลชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกลางและอำนวยซึ่งสิทธิและเสรีภาพรวมถึงความถูกต้องมาสู่ประชาชนและสังคมส่วนรวมนั่นเอง

¹³⁹ <https://www.gotoknow.org/posts/228276>

4.3.1.3.3.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในการที่จะตรวจสอบการทำงานต่างๆของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ข่าวสารหรือเผยแพร่ภาพข่าวของสื่อมวลชนในกรณีต่างๆนั้น องค์กรภายนอกอีกองค์กรหนึ่งก็คือว่ามีอำนาจหน้าที่ที่จะทำการส่งเสริมเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงตรวจสอบและรายงานการกระทำต่างๆว่ามีผู้ใดหรือหน่วยงานหรือองค์กรใดกระทำการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนหรือไม่ องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้คือ “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” นั่นเอง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่หลักในการที่จะเคารพและส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงทำหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำอื่นใดก็ตามที่เป็นการไม่เคารพต่อการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน หรือในกรณีที่มีการละเลยการกระทำที่เป็นการเคารพต่อกันสิทธิมนุษยชนนี้รวมถึงมีการละเมิดคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเข้าตรวจสอบและเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานที่กระทำการละเลยดังกล่าว เพื่อที่จะดำรงการแก้ไขให้มีการปรับปรุงไปในทางที่ถูกต้องรวมถึงส่งเสริมการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับด้านของสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีดังต่อไปนี้¹⁴⁰

1. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินต่อไป
2. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
3. ส่งเสริมการศึกษาการวิจัยและการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
4. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

¹⁴⁰ มาตรา 200 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ <http://www.nhrc.or.th/AboutUs/The-Commission/Mandates.aspx>

5. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

6. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560 ได้มีการบัญญัติเอาไว้ถึงหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

มาตรา ๒๔๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้าและเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน

(๓) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

(๔) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

(๕) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

เมื่อรับทราบรายงานตาม (๑) และ (๒) หรือข้อเสนอนแนะตาม (๓) ให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบโดยไม่ชักช้า

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญด้วย

เมื่อพิจารณาจากหน้าที่และอำนาจหลักของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว จึงพิจารณาได้ว่าในการตรวจสอบการรายงานข่าวต่างๆ หากมีการละเลยการกระทำที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชนนั้น หรือมีการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจในการที่จะเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำการหรือ

ละเลยการกระทำการ เพื่อที่จะดำเนินการแก้ไข หากจะปรับในกรณีของการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนจึงพบว่า การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในหลายครั้งนั้นได้มีการล่วงละเมิดและมีการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน รวมถึงมีการเลือกดเว้นการกระทำบางประการซึ่งถือว่าไม่เป็นการเคารพต่อสิทธิมนุษยชน หากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ตรวจสอบแล้วพบเจอกันก็ทำงานดังกล่าวหรือมีผู้ใดแจ้งว่ามีการกระทำการดังกล่าวเกิดขึ้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีอำนาจในการที่จะเดินเรื่องแก้ไขต่างๆ รวมถึงการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่หากมีบทบัญญัติใดก็ตามที่มีผลอันเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

ดังนั้นเมื่อพิจารณาและศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในด้านของอำนาจหน้าที่ต่างๆ แล้วนั้นจึงพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของสื่อมวลชน โดยหากสื่อมวลชนได้ทำการเผยแพร่ข่าวสารเผยแพร่ภาพใดก็ตามที่เป็น การล่วงละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงซึ่งเป็นกรณีที่คุณเขียนได้ทำการศึกษาขึ้นนั้น หากมีกรณีที่ล่วงละเมิดหรือมีการกระทำใดก็ตามที่สื่อมวลชนควรต้องกระทำเพื่อเป็นการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นแต่สื่อมวลชนไม่ได้กระทำ การนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะมีขั้นตอนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและมีอำนาจหน้าที่ในการที่จะปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามสิ่งที่สมควรจะเป็น จึงถือว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเป็นองค์กรภายนอกอีกองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการตรวจสอบการทำงานและการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนอย่างแท้จริง

4.3.2 ข้อจำกัดด้านเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงของสื่อมวลชนในประเทศไทย

4.3.2.1 ข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบทางอาญา ในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง

4.3.2.1.1 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

ข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวของนักแสดงโดยสื่อมวลชนในประเทศไทยนั้นมีข้อจำกัดหลายประการ โดยข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบทางอาญาในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงนั้นจะต้องทำความเข้าใจถึงความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญาว่าความรับผิดชอบตามกฎหมายอาญาคืออะไรเสียก่อน จึงจะเข้าใจถึงความผิดในฐานต่างๆที่ได้เป็นการจำกัดการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้

กฎหมายอาญานั้นเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับรัฐ เป็นการป้องกันและคุ้มครองไม่ให้ประชาชนได้กระทำความผิดกฎหมายที่กำหนดไว้โดยรัฐ และมีการกำหนดเอาไว้

ชัดเจนว่าการกระทำอย่างไรเป็นความผิด ในขณะที่การกระทำอย่างไรสามารถกระทำได้และไม่เป็นความผิด ความรับผิดชอบทางอาญาจะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญสองประการ อันได้แก่ “การกระทำ” ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบภายนอก และ “เจตนา หรือ เหตุจูงใจ” ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบภายใน

สำหรับผู้ที่กระทำความผิดทางอาญามีโทษหลายสถานซึ่งโทษทางอาญาจากพิจารณาตามความรุนแรงของการกระทำของผู้ที่กระทำความผิดโดยโทษทั้งห้าสถานของทางอาญานี้ได้แก่

1. โทษการริบทรัพย์สิน โดยการยึดหรือริบทรัพย์สินนี้ ทรัพย์สินที่ได้ทำการยึดไปจะตกเป็นของรัฐ
2. โทษปรับ คือการที่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำการชำระเงินตามจำนวนที่ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายหรือตามจำนวนที่ศาลได้พิจารณาพิพากษาตัดสิน
3. โทษกักขัง คือมีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในสถานที่ที่ยังไม่ใช่เรือนจำ เช่น กักขังไว้ในสถานitäรรวจ เป็นต้น
4. โทษจำคุก คือการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ
5. โทษประหารชีวิต โดยในสมัยก่อนนั้นมีโทษประหารชีวิตหลากหลายวิธี เช่น การยิงเป้า แต่ในปัจจุบันมีวิธีการประหารชีวิตนักโทษการฉีดยาหรือทานสารพิษเพื่อให้ถึงแก่ชีวิต

ซึ่งการนำเสนอข่าวสารข้อมูลต่างๆของสื่อมวลชนนั้นจะต้องนำเสนอข่าวสารอยู่บนกรอบของกฎหมาย หากมีการกระทำการใดๆก็ตามที่เป็นการล่วงละเมิดต่อกฎหมายที่ได้กำหนดเอาไว้และเป็น การผิดไปจากรัฐธรรมนูญที่ได้มีการวางหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดทางอาญา สื่อมวลชนจะต้องรับผิดชอบตามที่กำหนดเอาไว้และได้แสดงเอาไว้ข้างต้น โดยสำหรับข้อจำกัดของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารที่เป็นข้อจำกัดทางกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงนั้น ประกอบไปด้วยข้อจำกัดทางด้านการหมิ่นประมาท ไม่ว่าจะเป็นการหมิ่นประมาทซึ่งหน้าหรือการหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา รวมถึงความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลและความผิดฐานก่อกวนความเดือดร้อนรำคาญ โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

4.3.2.1.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาท

4.3.2.1.2.1 ความผิดฐานหมิ่นประมาททั่วไป

หน้าที่หลักของสื่อมวลชนนั้นพิจารณาได้ว่า สื่อมวลชนจำเป็นที่จะต้องให้ข้อมูลข่าวสาร นำเสนอข่าวสาร รวมถึงเสาะแสวงหาข่าวสารด้วยความยุติธรรมเป็นจริงและนำเสนอข่าวสารในทุกมิติ มีการแสดงความคิดเห็นต่างๆโดยมุ่งคำนึงถึงสาธารณะชนเป็นหลัก อีกทั้งการนำเสนอข่าวสารต่างๆจะต้องเป็นการรักษาประโยชน์ของมวลชน ดังนั้นการทำหน้าที่ของนักข่าวหรือนักสื่อสารมวลชนจึงพุ่งเป้าไปที่เพื่อให้สังคมได้รับความจริง หากการกระทำของนักข่าว นักสื่อสารมวลชนในบางกรณีได้มีการกระทบต่อผู้อื่นทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติยศ ผู้เสียหายอาจใช้สิทธิ์ในการฟ้องร้องสื่อมวลชนให้รับผิดชอบในความผิดฐานหมิ่นประมาทได้

ในขณะที่ผู้ที่ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องสื่อมวลชนให้รับผิดชอบตามข้อหาหมิ่นประมาท สื่อมวลชนเองก็มีสิทธิ์ที่จะปกป้องการทำงานของตน โดยหากพิสูจน์ได้ว่าข้อหาที่หมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริงสื่อมวลชนก็ต้องรับโทษ แต่กฎหมายได้มีการห้ามไม่ให้พิสูจน์หากข้อหาหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัวและการพิสูจน์ดังกล่าวจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะชน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงอาจถูกฟ้องให้รับผิดชอบละเมิดสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งได้นั่นเอง

สำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไปนั้น ได้มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวเอาไว้โดยมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 326-333 ในประมวลกฎหมายอาญา โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาทนักแสดงโดยสื่อมวลชน ดังนี้

“มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะ ทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

โดยองค์ประกอบของมาตรา 326 ว่าด้วยเรื่องของการหมิ่นประมาทนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน อันได้แก่ “องค์ประกอบภายนอก” และ “องค์ประกอบภายใน”

สำหรับ “องค์ประกอบภายใน” คือการกระทำโดยเจตนา โดยที่มีการกำหนดเอาไว้มาตรา 59 วรรคสองประมวลกฎหมายอาญาว่า

“การกระทำโดยเจตนาคือการกระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น”

ดังนั้น จึงพิจารณาได้ว่าการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาเป็นตัวกำหนด โดยเจตนาดังกล่าวเป็นเจตนาที่รู้ถึงข้อเท็จจริงในการที่จะทำให้ผู้ถูกระทำจะได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หากเข้าองค์ประกอบภายในข้อดังกล่าวนี้ ถือว่ามีการกระทำโดยเจตนาเกิดขึ้น

ในขณะที่ยังองค์ประกอบภายนอกจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆดังต่อไปนี้

1. “การใส่ความ” กล่าวคือมีการกล่าวอ้างหรือทำให้เรื่องราวดังกล่าวได้แพร่หลายออกไป โดยเรื่องราวดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่กระทบถึงเกียรติของบุคคลให้ปรากฏต่อผู้อื่น เช่น มีกรณีที่สื่อมวลชนได้แสดงความเห็นวิพากษ์วิจารณ์ไม่ว่าจะโดยการเขียนหรือการพูดถึงดารานักแสดงคนใดคนหนึ่งออกไป ถึงปัจจัยและข้อเท็จจริงต่างๆ โดยที่ผู้ใส่ความหรือผู้กระทำนั้นอาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือเป็นนิติบุคคลซึ่งให้บุคคลธรรมดาคนใดคนหนึ่งกระทำแทนก็ย่อมได้ และการใส่ความจะต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตหรือปัจจุบันคือมีข้อเท็จจริงที่ได้เกิดขึ้นแล้ว ในขณะที่ข้อความในอนาคตที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น ถือว่าเป็นเพียงการทำนายแต่ไม่ได้ถือว่าเป็นการใส่ความ ด้วยเหตุผลที่ได้อธิบายไปข้างต้น

2. “การใส่ความผู้อื่น” กล่าวคือการใส่ความดังกล่าวจะต้องเป็นการแสดงข้อเท็จจริงที่ได้มีการพาดพิงถึงบุคคลอื่นเอาไว้ โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวนั้นจะเป็นความจริงหรือความเท็จก็ได้ และการใส่ความผู้อื่นอาจจะแสดงผ่านทางวาจาลายลักษณ์อักษรหรือรูปภาพก็ได้ รวมถึงในบางกรณีแม้จะมีได้มีการเอ่ยชื่อผู้เสียหายออกมาโดยตรงแต่ก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นการใส่ความผู้อื่นได้ ซึ่งการกล่าวหาผู้อื่นและใส่ความผู้อื่นนี้หากมีการให้ข้อมูลที่ประชาชนสามารถรับรู้ได้ทันทีว่าผู้ที่ถูกกล่าวถึงดังกล่าวคือผู้ใด ถือว่าเป็นการใส่ความแล้ว และรวมถึงการกล่าวถึงผู้อื่นอย่างเฉพาะเจาะจงก็นับว่าเป็นการใส่ความผู้อื่นเช่นเดียวกัน

3. “การใส่ความต่อบุคคลที่สาม” กล่าวคือจะต้องเป็นการใส่ความต่อบุคคลที่สามซึ่งบุคคลนั้นไม่ใช่ผู้ที่ถูกใส่ความเอง โดยบุคคลที่สามนี้ไม่ว่าจะสนใจฟังการใส่ความหรือไม่ ไม่ว่าจะเข้าใจในข้อความที่ใส่ความหรือไม่ ผู้กระทำก็ยังคงมีความผิดอยู่และจำต้องรับโทษ

4. “ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง หรือถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง” โดยคำว่าชื่อเสียงนี้กล่าวคือเป็นคุณค่าหรือราคาที่มีมนุษย์มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันในทางศีลธรรม หากเป็นกระทำที่ทำให้ค่าหรือ

ราคาที่มีอยู่ของบุคคลแต่ละคนน้อยลงไป แล้วข้อความที่ได้มีการใส่ความเอาไว้แม้จะยังไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายก็นับว่าเป็นความผิดที่สำเร็จเรียบร้อยแล้วผู้กระทำต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาท

4.3.2.1.2.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา

สำหรับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในกรณีหนึ่งนั้น ข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวสารที่จำกัดไว้โดยกฎหมายโดยประมวลกฎหมายอาญานั้นก็คือเรื่องของ “ความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา” โดยมาตรา 328 ได้มีการวางหลักเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาไว้ว่า

“มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

“การโฆษณา” นี้คือการกระทำการใดๆก็ตามที่ให้มีข้อความแพร่หลายออกไปผ่านทางสื่อมวลชน อาทิ การที่หนังสือพิมพ์ได้แสดงความคิดเห็นแสดงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ลงไปผ่านการพิมพ์ การแพร่ภาพและเสียงของสถานีวิทยุโทรทัศน์ วิทยุชุมชน เป็นต้น รวมถึงการป่าวประกาศด้วยวิธีการอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นการป่าวประกาศต่อหน้าประชาชน ซึ่งยกตัวอย่างได้ เช่น มีการกล่าวปราศรัยในที่สาธารณะต่อหน้าผู้คนจำนวนมาก เป็นต้น เหล่านี้ถือว่าเป็นการโฆษณา ซึ่งผู้ใดได้กระทำการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา นี้ กฎหมายได้มีการบัญญัติเอาไว้ถึงโทษที่จะได้มีการกำหนดให้มีการเพิ่มโทษขึ้นเพิ่มเติมจากมาตรา 326 โดยกรณีสื่อมวลชนมีหน้าที่ในการรายงานข่าวและวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นต่างๆสู่สาธารณะชนนั้น ในบางกรณีอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่บุคคลที่ถูกกล่าวถึงในรายการหรือบทความที่ถูกตีพิมพ์ดังกล่าว หากสื่อมวลชนมีความผิดตามข้อกล่าวหาของมาตรา 326 บทลงโทษมาตรา 328 จึงได้มีการกำหนดโทษเอาไว้มากกว่ามาตรา 326 นั่นเอง

4.3.2.1.2.3 ความผิดฐานหมิ่นประมาทเป็นความผิดที่ยอมความกันได้

กรณีของความผิดพลาตหมิ่นประมาทที่ถือว่าเป็นความผิดที่ยอมความกันได้ นั้นมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 333 ประมวลกฎหมายอาญาโดยบัญญัติเอาไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา 333 ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดามารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย”

ความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้นถือว่าเป็นความผิดที่เป็นความผิดต่อส่วนตัว หากมีการประนีประนอมยอมความและทำความเข้าใจกันทั้งจากผู้ที่กระทำความผิดและผู้ที่ถูกหมิ่นประมาท และมีการยอมรับผิดกัน เมื่อ คู่กรณีไม่รู้สึกโกรธเคืองกันแต่อย่างใดต่อไปแล้ว ผู้เสียหายและผู้ที่ยุติความผิดก็สามารถที่จะตกลงระงับคดีกันได้ ความผิดฐานหมิ่นประมาทที่จะมีการยอมความกันนั้น อาจจะเป็นการยอมความในศาลหรือนอกศาลก็ได้ และการยอมความนั้นจะยอมความตามเวลาใดก็ได้ เพียงแต่ยอมความก่อนที่คดีจะถึงที่สุดเพียงเท่านั้น โดยอายุความในกรณีของความผิดต่อส่วนตัวคือ ถ้าเกิดกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้ทำการร้องทุกข์ภายในระยะเวลาสามเดือนนับตั้งแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด ก็ให้ถือว่าอายุความในกรณีความผิดต่อส่วนตัวนั้นเป็นอันขาดและไม่สามารถฟ้องร้องได้

อย่างไรก็ดีจุดมุ่งหมายของความผิดฐานหมิ่นประมาทอันเป็นความผิดที่ยอมความได้นั้น กฎหมายมุ่งเจตนาให้เกิดความสงบสุขในสังคมเท่านั้น หากคู่กรณีเกิดการยอมความกันได้ก็จะช่วยให้เกิดความสงบสุขได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยที่ไม่เป็นการรบกวนและเป็นการนำคดีขึ้นสู่ศาลมากจนเกินไป ทำให้ศาลสามารถที่จะพิจารณาคดีอื่นๆได้และนำความสงบสุขมาสู่สังคมส่วนรวมได้มากยิ่งขึ้น

4.3.2.1.2.4 ข้อยกเว้นไม่ต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาท

สำหรับการกระทำความผิดฐานประมาทที่ไม่จำเป็นต้องรับโทษเพราะมีกฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นให้ไม่ต้องรับผิดฐานประมาทนั้น มีการวางหลักเอาไว้ในมาตรา 329 ว่า

ด้วยเรื่องของการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตถือว่าไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท ในกรณีดังกล่าวนี้ ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติเอาไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา 329 ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

(1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับ

ตนตามคลองธรรม

(2) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่

(3) ดิชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัย ของประชาชนย่อมกระทำ หรือ

(4) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการ

ประชุม

ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท”

กรณีดังกล่าวนี้เป็นกรณีที่กฎหมายได้มีการกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ให้เป็นกรณีที่ยกเว้น ความรับผิดในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดๆก็ตาม ซึ่งหากผู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นหรือกระทำการเผยแพร่ดังกล่าวนั้นกระทำไปโดยความสุจริต ส่งผลให้ผู้นั้นไม่มีความผิด โดยการกระทำโดยสุจริตนี้หากการที่ผู้กระทำได้กล่าวหรือเผยแพร่ข้อความดังกล่าวไปโดยเชื่อว่าเป็นความจริง และเชื่อว่าการกล่าวของตนเป็นการกล่าวตามเหตุผล แม้ว่าการกล่าวข้อความนั้นหรือการแสดงความคิดเห็นรวมถึงข้อความดังกล่าวจะกล่าวโดยเข้าใจผิด แต่หากเชื่อโดยสุจริตว่าความจริงที่ตนได้กล่าวไปเป็นข้อเท็จจริง ก็ถือว่าไม่ต้องรับผิด เพราะองค์ประกอบของมาตราดังกล่าวนี้ ประกอบด้วย

1. “การแสดงความคิดเห็นนั้นเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต” คือเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยความจริงใจและแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง โดยที่ผู้แสดงความคิดเห็นเชื่อว่าข้อมูลที่ตนได้แสดงไปนั้นเป็นความจริงแท้ ไม่จำกัดว่าการแสดงความคิดเห็นดังกล่าวจะเป็นการแสดงความคิดเห็นผ่านทางกรพูด การพิมพ์ การเขียน หรือการแสดงข้อความรวมถึงรูปภาพอื่นใดก็ตาม

2. “การแสดงความคิดเห็นข้างต้นจะต้องเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยเป็นไปเพื่อความชอบธรรม” โดยความชอบธรรมนี้จัดอยู่บนพื้นฐานความคิดของปุถุชนทั่วไป เป็นการกระทำที่ชอบด้วยประเพณีวัฒนธรรมถูกต้องตามครรลองของสังคม จึงนับได้ว่าเป็นการกระทำที่แสดงไปโดยชอบธรรม และถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

นอกเหนือจากการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตถือว่าไม่ผิดฐานหมิ่นประมาทและไม่ต้องรับโทษแล้วนั้น ข้อยกเว้นของการหมิ่นประมาทยังมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 330 ว่าด้วยเรื่องของการ

หมิ่นประมาทแต่ไม่ต้องรับโทษ โดยมาตรา 330 ประมวลกฎหมายอาญา ได้มีการบัญญัติเอาไว้ดังนี้

“มาตรา 330 ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้อง รับโทษ

แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน”

สำหรับกรณีดังกล่าวนี้เป็นกรณีที่มีการหมิ่นประมาทเกิดขึ้นเพราะมีการใส่ความตามมาตรา 326 โดยศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย ได้แสดงทัศนะไว้ว่า

“การใส่ความนั้นแม้จะเป็นความเท็จก็ตาม จะเป็นความจริงก็ตามย่อมเป็นความผิดตามมาตรา 326 ได้ มาตรานี้เป็นแต่วางเงื่อนไขในการยกโทษให้แก่ผู้กล่าวหา ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อหาที่ว่าหมิ่นประมาทเป็นความจริง ส่วนเรื่องการพิสูจน์นี้ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ต่อศาลเสมอไป ถ้าผู้ต้องหาพิสูจน์ความจริงต่อพนักงานสอบสวนได้ พนักงานสอบสวนต้องทำความเห็นเสนอต่อพนักงานอัยการว่าควรสั่งไม่ฟ้อง เพราะผู้ต้องหาได้รับยกเว้นโทษ”

ซึ่งหากมีกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดได้กระทำการพิสูจน์ให้เห็นว่าข้อความดังกล่าว นั้นเป็นความจริง ผู้นั้นก็ไม่จำเป็นต้องรับโทษ แต่กฎหมายยังคงถือว่าผู้นั้นย่อมมีความผิดอยู่ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่มีความขัดแย้งกับความรู้สึกของสื่อมวลชนที่ยึดมั่นในหลักจริยธรรม และเสี่ยงภัยในการทำหน้าที่ของตนเพื่อที่จะปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม เพราะว่าในความเป็นจริงแล้ว เมื่อเกิดกรณีที่สื่อมวลชนถูกกล่าวหาว่าตนได้กระทำความผิดไป และสื่อมวลชนได้มีการ พิสูจน์ว่าข้อหาที่ว่าตนได้กระทำความหมิ่นประมาทไปนั้นเป็นความจริง สื่อมวลชนก็ไม่ต้องรับผิด แต่ในทางของกฎหมายยังคงถือว่าสื่อมวลชนยังคงมีความผิดอยู่ เพียงแต่ไม่ต้องรับโทษเท่านั้น

อย่างไรก็ดีมาตรา 330 วรรคสองได้มีการห้ามไม่ให้พิสูจน์หาข้อหาที่ว่าหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัวและการพิสูจน์ดังกล่าวจะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม โดยการใช้ความรู้เรื่องส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับหน้าที่การงาน เช่น นักข่าวหรือสื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารของนักแสดงในแง่ของความรักเชิงชู้สาวที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของนักแสดงด้านการประกอบอาชีพ เป็นต้น รวมถึง “การพิสูจน์ความจริงจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน” หมายถึงการที่เมื่อมีการ พิสูจน์ความจริงดังกล่าวนี้ ประชาชนจะได้ประโยชน์จากการนำเสนอเรื่องราวดังกล่าว สื่อมวลชนมี สิทธิในการที่จะแสวงหาข้อมูลข่าวสาร รวมถึงมีเสรีภาพในการเสนอข่าวรวมถึงการแสดงความคิดเห็น

เพื่อที่จะคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ดังนั้นการที่ในบางกรณีสื่อมวลชนได้มีการเสนอข่าวสารของนักแสดงโดยเปิดเผยถึงพฤติกรรมด้านอื่นของนักแสดงที่ไม่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของนักแสดง จึงเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของประเทศชาติและไม่ได้ทำให้ประเทศชาติหรือสังคมส่วนรวม ได้รับความเสียหาย ดังนั้นแล้วการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนจึงเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง

4.3.2.1.3 ความผิดฐานดูหมิ่น

นอกจากความรับผิดฐานหมิ่นประมาทที่ได้มีการอธิบายไปแล้วนั้น ความรับผิดที่เกี่ยวกับชื่อเสียงอีกประการหนึ่งเรียกว่า “ความผิดฐานดูหมิ่น” โดยความผิดฐานดูหมิ่นที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารของดารานักแสดงนั้น คือ “ความผิดฐานดูหมิ่นบุคคลธรรมดา” โดยรายละเอียดของความผิดพลังดูหมิ่นบุคคลธรรมดาโดยมีการวางหลักบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 393 ประมวลกฎหมายอาญา โดยมีรายละเอียดดังนี้

“ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า หรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ความผิดในเรื่องของการดูหมิ่นบุคคลอื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณานั้น ถือว่าเป็นความผิดลหุโทษคือความผิดเล็กน้อย อาจจะเป็นความผิดที่มีการกระทำต่อร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลผู้เป็นเจ้าของงาน ทำให้เกิดความวุ่นวายต่อสาธารณชนเพียงเล็กน้อย ไม่ได้เกิดความเสียหายร้ายแรงแต่ประการใด¹⁴¹ โดยองค์ประกอบความผิดนั้น ประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีการที่บุคคลหนึ่งได้กระทำการ “ดูหมิ่น” บุคคลอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งการดูหมิ่นนี้คือการเหยียดหยาม การดูถูก การสบประมาท ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะใดก็ตาม ผ่านการแสดงออกต่างๆไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางวาจา กิริยาท่าทาง ข้อความ หรือการกระทำต่างๆอันเป็นการไม่ให้เกียรติบุคคลหนึ่ง เช่น การกล่าวคำหยาบคายการด่าทอเสียดสี เป็นต้น

¹⁴¹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, หลักกฎหมายอาญาภาคความผิด (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2544), หน้า 313.

2. การกระทำที่เรียกว่าเป็นการดูหมิ่นดังกล่าวนั้นจะต้องเป็น “การกระทำซึ่งหน้า” หรือ “การกระทำด้วยการโฆษณา” อันเป็นการกระทำความผิดฐานดูหมิ่นตามกฎหมาย ซึ่งจะทำให้ผู้ถูกดูหมิ่นได้รับความเสื่อมเสีย โดยการกระทำซึ่งหน้านั้นคือการกระทำที่เป็นการเหยียดหยามต่อหน้าผู้ถูกดูหมิ่นเท่านั้น โดยศาลได้เคยตัดสินว่าการกระทำความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า คือการกระทำในลักษณะดูหมิ่น โดยที่ผู้เสียหายจำเป็นที่จะต้องอยู่ในจุดเกิดเหตุไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าหรือแม้ไม่อยู่ต่อหน้า ผู้เสียหายก็จำเป็นที่จะต้องอยู่ในบริเวณนั้น และผู้กระทำต้องทราบด้วยว่าผู้เสียหายอยู่ในบริเวณดังกล่าว¹⁴² ในขณะที่คำว่า “การดูหมิ่นด้วยการโฆษณา” คือการกระทำที่เป็นการดูหมิ่นเหยียดหยาม โดยจะทำให้แพร่หลายออกไป โดยมีผู้รับรู้จำนวนหลายคน อาทิ การปิดข้อความหรือป้ายประกาศลงในหนังสือพิมพ์ การแจกใบปลิว หรือการตำหนิบุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อหน้าธารกำนัล เป็นต้น

4.3.2.1.4 ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

สำหรับ “ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล” ที่เป็น “ความรับผิดทางอาญา” เกี่ยวกับศาลนั้น ได้มีการบัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 198 และยังมีการบัญญัติเพิ่มเติมมาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 31 ถึง 33 โดยมีการบัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา 31 ผู้ใดกระทำการอย่างใด ๆ ดังกล่าวต่อไปนี้ ให้ถือว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

(1) ขัดขืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลตามมาตรา ๓๐๓ ก่อนอันว่าด้วยการรักษาความเรียบร้อย หรือประพฤติตนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล

(2) เมื่อได้มีคำร้องและได้รับอนุญาตจากศาลให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลตามมาตรา ๑๕๖/๑ แล้ว ปรากฏว่าได้แสดงข้อเท็จจริงหรือเสนอพยานหลักฐานอันเป็นเท็จต่อศาลในการ ไต่สวนคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล

(3) เมื่อรู้ว่าจะมีการส่งคำคู่ความหรือส่งเอกสารอื่น ๆ ถึงตน แล้วจงใจไปเสียให้พ้น หรือหาทางหลีกเลี่ยงที่จะไม่รับคำคู่ความหรือเอกสารนั้นโดยสถานอื่น

(4) ตรวจเอกสารทั้งหมด หรือฉบับใดฉบับหนึ่ง ซึ่งอยู่ในสำนวนความ หรือคัดเอา สำเนาเอกสารเหล่านั้นไป โดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติ มาตรา ๕๔

¹⁴² คำพิพากษาฎีกาที่ 856-857 / 2502

(5) ชัดขึ้นไม่มาศาล เมื่อศาลได้มีคำสั่งตามมาตรา ๑๙ หรือมีหมายเรียกตามมาตรา 227

มาตรา 32 ผู้ใดเป็นผู้ประพันธ์ บรรณาธิการหรือผู้พิมพ์โฆษณา ซึ่งหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ อันออกโฆษณาต่อประชาชน ไม่ว่าบุคคล เหล่านั้นจะรับรู้ถึงซึ่งข้อความหรือการออกโฆษณาแห่ง หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์เช่นนั้นหรือไม่ ให้ถือว่าได้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจ ศาลในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสองอย่าง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) ไม่ว่าเวลาใดๆ ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์เช่นว่ามานั้นได้ กล่าวหรือแสดงไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ซึ่งข้อความหรือความเห็นอันเป็น การเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์อื่น ๆ แห่งคดี หรือ กระบวน พิจารณาใด ๆ แห่งคดี ซึ่งเพื่อความเหมาะสมหรือเพื่อคุ้มครอง สาธารณประโยชน์ ศาลได้มี คำสั่งห้ามการออกโฆษณาส่งเหล่านั้น ไม่ว่าโดยวิธีเพียงแต่สั่งให้พิจารณาโดยไม่เปิดเผย หรือโดยวิธี ห้าม การออกโฆษณาโดยชัดแจ้ง

(2) ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ ได้กล่าวหรือแสดงไม่ว่าโดย วิธีใดๆ ในระหว่างการพิจารณา แห่งคดีไปจนมีคำพิพากษาเป็นที่สุด ซึ่งข้อความหรือความเห็น โดยประสงค์จะให้มื่อสิทธิพลเหนือความ รู้สึกของประชาชน หรือเหนือศาล หรือเหนือคู่ความ หรือเหนือ พยานแห่งคดี ซึ่งพอเห็นได้ว่า จะทำ ให้การพิจารณาคดีเสียความ ยุติธรรมไป เช่น

ก. เป็นการแสดงผิดจากข้อเท็จจริงแห่งคดี หรือ

ข. เป็นรายงานหรือย่อเรื่องหรือวิภาค ซึ่งกระบวนพิจารณา แห่งคดีอย่างไม่เป็นกลางและไม่ ถูกต้อง หรือ

ค. เป็นการวิภาคโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งการดำเนินคดีของคู่ความ หรือคำพยานหลักฐาน หรือ นิสัยความประพฤติของคู่ความหรือพยาน รวมทั้งการแถลงข้อความอันเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียง ของคู่ความ หรือพยาน แม้ถึงว่าข้อความเหล่านั้นจะเป็นความจริง หรือ

ง. เป็นการชักจูงให้เกิดมีคำพยานเท็จ

เพื่อประโยชน์แห่ง มาตรานี้ ให้นำวิเคราะห้ศัพท์ทั้งปวงใน มาตรา 4 แห่งพรบ.การพิมพ์ พ.ศ.2476 มาใช้บังคับ

มาตรา 33 ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดกระทำความผิดฐาน ละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาล นั้นมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธี ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ

(ข) ให้ลงโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

การไล่ออกจากบริเวณศาลนั้น ให้กระทำได้ชั่วระยะที่ศาลนั่ง พิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจช่วยจัดการได้

ในกรณีกำหนดโทษจำคุกและปรับนั้น ให้จำคุกได้ไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท”

โดยข้อสรุปของการละเมิดอำนาจศาลตามมาตรา 31 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับศาลนี้ คือการที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของศาลและเมื่อได้รับอนุญาตให้ต่อสู้คดีแบบคนอนาถา ผู้กระทำความผิดนั้นได้นำความเท็จขึ้นมาส่งศาลประกอบกับหลีกเลี่ยงหรือไม่รับคำคู่ความที่ส่งมาถึงตน รวมถึงการขัดขืนไม่มาศาลเมื่อศาลสั่งหรือได้รับหมายศาล ซึ่งถือว่ามีความผิดตามมาตรา 31 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ในขณะที่มาตรา 32 และ 33 นั้นคือการที่ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ได้กระทำการฝ่าฝืนคำสั่งศาลกรณีศาลได้ห้ามโฆษณากระบวนการพิจารณาคดีใดๆก็ตาม โดยผู้กระทำความผิดนั้นได้กล่าวหรือแสดงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อประชาชนอันจะทำให้การพิจารณาคดีเสียความยุติธรรมไป อาทิ การแสดงข้อความที่ผิดไปจากข้อเท็จจริง การรายงานที่ไม่ถูกต้องและมีความไม่เป็นกลาง รวมถึงการชักจูงให้เกิดพยานเท็จ โดยได้มีการกำหนดโทษไว้ว่าหากมีการละเมิดอำนาจศาลในกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น มาตรา 33 ได้กำหนดให้มีการลงโทษด้วยการไล่ออกจากบริเวณศาล หรือให้ลงโทษจำคุก หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

4.3.2.1.5 ความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญ

ความผิดในฐานการก่อความเดือดร้อนรำคาญนี้ ถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อยที่ได้มีการกระทำต่อร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือต่อเจ้าพนักงาน เป็นความผิดลหุโทษ ไม่ได้มีความเสียหายร้ายแรง โดยความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญนี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นตัวตัดสิน เพราะแม้ผู้กระทำความผิดจะมีเจตนาในการกระทำความผิด แต่เมื่อได้กระทำการนั้นลงไปก็นับว่าเป็นความผิดแล้วเว้นแต่มีบทบัญญัติกฎหมายยกเว้นให้เป็นอย่างอื่น โดยในประมวลกฎหมายอาญานี้ได้มีการบัญญัติเรื่องของความรับผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญเอาไว้ ในมาตรา 397 ดังต่อไปนี้

“ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะล่อไปในทางที่จะลวงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำอันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”¹⁴³

ในการกระทำหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นอาจพบได้ว่า ในบางครั้งสื่อมวลชนได้ทำการเสาะแสวงหาข่าวสาร รวมถึงนำเสนอข่าวสารอันอาจก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่นได้ ดังนั้นในมาตรา 397 ประมวลกฎหมายอาญา เมื่อได้มีการบัญญัติเรื่องของความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญ จึงอาจนำมาปรับใช้กับกรณีของการที่สื่อมวลชนเข้ากระทำการอันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับความอับอายหรือได้รับความรำคาญได้ โดยองค์ประกอบของมาตราดังกล่าวนี้นี้มีดังต่อไปนี้

1. การกระทำต่อบุคคลผู้อื่นแม้จะยังไม่ได้ทำต่อหน้าที่ธารกำนัลหรือต่อหน้าสาธารณะสถาน แม้เพียงแต่กระทำต่อผู้อื่นอันเป็นการข่มเหง รังแก คุกคาม หรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ย่อมจำที่จะต้องได้รับโทษแล้ว

2. หากมีการกระทำอันได้ระบุไว้ในมาตรา 397 วรรคหนึ่งโดยเป็นการกระทำในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล หรือแม้แต่การกระทำใดใดก็ตามที่มีลักษณะล่อไปในทางที่จะลวงเกินทางเพศ ผู้กระทำจะต้องรับโทษเพิ่มขึ้น

3. การกระทำที่เป็นการข่มเหงรังแกคุกคามหรือทำให้ได้รับความอับอายนั้น จะเป็นการกระทำด้วยวาจาหรือกิริยา หรือด้วยการเผยแพร่ข้อความหรือภาพใดๆก็ตามที่ส่งผลให้ผู้ที่ถูกระทำได้รับความกระทบต่อจิตใจ

เมื่อพิจารณากันในองค์ประกอบและข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้แล้วจึงพบว่า ข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบทางอาญาในกรณีของการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงจึงถูกจำกัดด้วยความผิดฐานการก่อความเดือดร้อนรำคาญ โดยสรุปได้ว่าหากสื่อมวลชนได้มีการกระทำใดๆก็ตามที่เป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือลวงละเมิดต่อนักแสดงไม่ว่าในทางใดๆก็ตาม จะโดยการเผยแพร่

¹⁴³ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558

ข้อมูลข่าวสารผ่านทางกรตีพิมพ์ ผ่านทางข้อความ หรือผ่านทางแสดงออกทางกิริยา หรือการกระทำด้วยคำพูด ถ้าเข้าองค์ประกอบครบตามมาตรา 397 ประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว สื่อมวลชนก็อาจถูกฟ้องให้รับผิดและจำต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่นักแสดงผู้ที่ถูกกระทำนั่นเอง

4.3.2.1.6 ความผิดฐานเผยแพร่วัตถุหรือสิ่งลามก

ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น สื่อมวลชนจะมีอำนาจอย่างเต็มที่ในการที่จะเสาะแสวงหาข่าวสารและนำเสนอข่าวสารในแง่มุมต่างๆให้แก่ประชาชนได้รับทราบความจริง แต่อย่างไรก็ดี ได้มีข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอีกประการหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดในประมวลกฎหมายอาญา ถือว่าเป็นข้อจำกัดกับความรับผิดชอบทางอาญาในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นคือ ข้อจำกัดเรื่องของการเผยแพร่วัตถุหรือสิ่งลามก โดยการกระทำความผิดตามฐานความผิดนั้นได้มีการกำหนดบทลงโทษและกำหนดลักษณะของความผิดเอาไว้โดยมีการกำหนดไว้ในมาตรา 287 ประมวลกฎหมายอาญา มีใจความดังต่อไปนี้

“ผู้ใด

(1) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพหรือสิ่งอื่นใดอันลามก

(2) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว แจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชน หรือให้เข้าวัตถุหรือสิ่งของเช่นว่านั้น

(3) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรานี้ หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าวัตถุ หรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ลักษณะการกระทำความผิดของมาตรานี้ มีการกำหนดโดยกฎหมายให้การกระทำความผิดฐานเผยแพร่วัตถุลามกอนาจารนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ไปในทางการค้าหรือเพื่อ

การค้า¹⁴⁴ โดยจะต้องเพื่อแจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชน¹⁴⁵ รวมถึงการประกอบการค้าหรือการมีส่วนที่เกี่ยวข้องในทางการค้า¹⁴⁶ หรือที่จะทำให้แพร่หลายใดๆเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งลามกนั้น โดยมีวัตถุแห่งการกระทำความผิดคือวัตถุหรือสิ่งลามกโดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นลักษณะแบบใด ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพเขียน ภาพถ่ายภาพที่ได้รับการตีพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆเครื่องหมาย ภาพยนตร์ ภาพโฆษณา หรือสิ่งใดก็ตามที่เข้าข่ายของนิยามคำว่า “สิ่งลามก”

โดยนิยามของสื่อลามกนี้ได้มีการจำกัดความเอาไว้โดยทวิเกียรติ มินะกนิษฐ ว่าสื่อลามกสามารถจำแนกได้ออกเป็น

Pornography คือการแสดงพฤติกรรมทางเพศไม่ว่าจะเป็นการเขียนหรือการนำเสนอภาพที่นำไปสู่การ ตื่นเต้นทางเพศหรือทางกามารมณ์

Obscenity คือการทำให้เกิดความรู้สึกน่าเกลียด รู้สึกน่ารังเกียจ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากการแสดงถ้อยคำหรือวัตถุสิ่งของ

ดังนั้นหากสื่อมวลชนได้มีกรณีของการนำเสนอข่าวสารหรือเสาะแสวงหาข่าวสารรวมถึงได้เผยแพร่ออกไปในสิ่งที่เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องราวของวัตถุทางเพศ อาทิ การลอบถ่ายภาพดารานักแสดงไม่ว่าจะเป็นการถ่ายภาพนักแสดงที่แต่งกายล่อแหลมขณะทำงานในที่สาธารณะ หรือลอบ

¹⁴⁴ ¹⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3278/2554 การที่จำเลยส่งเอกสารที่มีข้อความประณามว่าโจทก์ร่วมมือผู้และพฤติกรรมทางเพศของโจทก์ร่วม ภาพถ่ายเปลือยกายของโจทก์ร่วม ภาพถ่ายและแถบบันทึกเสียงการร่วมเพศของโจทก์ร่วมกับจำเลยอันเป็นสิ่งลามกทางไปรษณีย์ไปยังราษฎรในหมู่บ้านที่เกิดเหตุ ถือได้ว่าเป็นการทำให้แพร่หลายโดยมีเจตนาเพื่อการแจกจ่าย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานทำให้แพร่หลายซึ่งสิ่งลามก แม้ราษฎรในหมู่บ้านที่เกิดเหตุได้รับเอกสาร รวมทั้งภาพถ่ายและแถบบันทึกเสียงจะไม่ได้อ่านเอกสารหรือดูภาพถ่ายหรือฟังแถบบันทึกเสียง ก็ถือว่าเป็นความผิดฐานสำเร็จในความผิดฐานทำให้แพร่หลายซึ่งสิ่งลามก ตาม ป.อ. มาตรา 287 (1)

¹⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2875/2531 โทรทัศน์สีและเครื่องเล่นวีดีโอเทปที่จำเลยใช้เป็นเครื่องมือแพร่ภาพลามก โดยจัดให้มีการฉายภาพยนตร์วีดีโอเทปลามกเพื่อแสดงอวดแก่ประชาชน และเรียกเก็บเงินจากประชาชนที่เข้าชมเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ศาลสั่งรับได้.

¹⁴⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3213/2526 แม้ศาลจะบันทึกคำฟ้องด้วยวาจาของโจทก์แต่เพียงว่า จำเลย มีวีดีโอเทปภาพลามกไว้ในครอบครองเพื่อบริการแลกเปลี่ยนให้แก่ลูกค้าหรือสมาชิกด้วยการคิดค่าบริการเป็นเงินค่าเช่า แต่บันทึกหลักฐานการฟ้องคดีด้วยวาจาของโจทก์ได้บรรยายไว้ชัดเจนว่าจำเลยมีวีดีโอเทปภาพยนตร์ลามกไว้ในความครอบครองเพื่อบริการให้เช่าแลกเปลี่ยนแก่ลูกค้าหรือสมาชิก ด้วยการคิดค่าบริการเป็นเงินค่าเช่า อันเป็นการบรรยายครบ องค์ประกอบความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา287(2) แล้ว เมื่อจำเลยรับสารภาพ ศาลย่อมลงโทษจำเลยตามฟ้องได้

บันทึกหลักฐานการฟ้องคดีด้วยวาจาของโจทก์ระบุแต่เพียงว่าเจ้าพนักงานตำรวจได้จับจำเลยพร้อมทั้งยึดของกลางจำนวน 2 รายการซึ่งได้แนบท้ายฟ้องและบัญชีของกลางระบุว่ามีเงิน570 บาทเป็นของกลางที่พบในสถานที่เกิดเหตุขณะจับกุมเท่านั้น เมื่อโจทก์ไม่บรรยายให้ชัดเจนว่าเงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินที่จำเลยได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 เงินของกลางจึงมีทรัพย์สินที่พึงรับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32,33

ถ่ายนักแสดงในทีรโหฐาน อาทิ เคยมีกรณีผู้แอบถ่ายนักร้องสาวรายหนึ่งขณะอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้า และสื่อมวลชนได้นำเสนอในประเด็นของการช่วยทางกามารมณีสื่อมวลชน ก็อาจจะถูกฟ้องให้ได้รับ ผิดตามความรับผิดที่ได้มีการกำหนดไว้โดยกฎหมาย

4.3.2.2 ข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความรับผิดทางแพ่ง ในการนำเสนอข่าวสารของ นักแสดง

4.3.2.2.1 ความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งฯ

ในด้านของสื่อมวลชนกับความรับผิดทางแพ่งนี้ จะต้องพิจารณาเรื่องของความผิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งเสียก่อนเพื่อที่จะได้เข้าใจข้อจำกัดของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสาร ของนักแสดงกับความรับผิดทางแพ่งให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ความรับผิดในทางแพ่งจะต้องพิจารณาว่าความรับผิดนั้นจะต้องประกอบด้วยเจ้านี้และ ลูกหนี้ รวมถึงมีนิติสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่เจ้านี้ในการที่จะทวงหนี้จากลูกหนี้และมีเกิดหน้าที่แก่ ลูกหนี้ในการที่จะต้องปฏิบัติตามภารกิจและพันธะทำสัญญา โดยที่ลูกหนี้มีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ต่อ เจ้านี้ ในขณะที่เจ้านี้เองก็มีสิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ เมื่อปรับเข้าสู่กรณีของการนำเสนอข่าวสารของ สื่อมวลชนแล้วจึงพิจารณาได้ว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารและเมื่อเกิดความละเมิดต่อ บุคคลอื่นทำให้บุคคลผู้อื่นเสียหาย สื่อมวลชนจึงจะต้องมีหน้าที่ในการที่จะชำระหนี้โดยการรับผิดใน การละเมิดดังกล่าวนี้ซึ่ง หนี้ที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นการชำระโดยการจ่ายค่าสินไหมทดแทน เป็นต้น สำหรับการชำระหนี้นั้นสามารถที่จะกระทำได้ 3 วิธีในกรณีของความผิดทางแพ่งได้แก่

1. การชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สิน อาทิ เป็นการชำระแล้วจ่ายเงินตามจำนวนที่ศาลได้ ตัดสินสั่งให้ผู้ชำระหนี้ที่ได้กระทำความผิดลงไปต้องชำระ
2. การชำระหนี้โดยการกระทำการใดการหนึ่ง อาทิ ในกรณีที่สื่อมวลชนหรือหนังสือพิมพ์ได้ ตีพิมพ์ข้อความใดๆก็ตามที่เป็นการล่วงละเมิดต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อาจจะมีการสั่งให้สื่อมวลชนนั้น ลงข้อความเพื่อที่จะขอโทษและแสดงความรับผิดขอต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นต้น
3. การชำระหนี้ด้วยการให้ดเว้นกระทำการใดการหนึ่ง เช่นงดนำเสนอข่าวสารของผู้เสียหาย เป็นระยะเวลาเท่าที่ศาลได้กำหนดเอาไว้ เป็นต้น

โดยสื่อมวลชนกับผมรับผิดทางแพ่งนั้น พิจารณาได้ว่าความรับผิดที่สำคัญที่สุดที่กระทบต่อ การทำงานของสื่อมวลชนนั้นก็คือความรับผิดเพื่อการละเมิดและค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด

เพราะในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นมีโอกาสบ่อยครั้งที่สื่อมวลชนจะได้กระทำการละเมิดต่อผู้อื่นเกิดขึ้น ดังนั้นจึงชนจึงมีโอกาสที่จะต้องรับผิดชอบเพื่อการละเมิดโดย ในส่วนของหลักกฎหมายเรื่องการละเมิดนั้นจะอธิบายในประเด็นต่อไปได้ดังต่อไปนี้

4.3.2.2.2 หลักกฎหมายเรื่องละเมิด

4.3.2.2.2.1 ความรับผิดชอบเพื่อการละเมิด

ในกรณีของความรับผิดชอบเพื่อการละเมิดนี้สามารถที่จะนำมาปรับใช้ได้กับกรณีการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนกล่าวคือ สื่อมวลชนนั้นมีหน้าที่หลักในการที่จะเสาะแสวงหาข่าวสารและนำเสนอข่าวสารออกไปสู่ประชาชน โดยการเสาะหาข่าวสารมาของสื่อมวลชนนั้นรวมถึงการแสดงความคิดเห็นหรือนำเสนอข้อเท็จจริงต่างๆที่สื่อมวลชนได้กระทำไปตามหน้าที่ ในบางครั้งอาจพบว่ามีกรกระทบต่อสิทธิเสรีภาพรวมถึงอาจมีการก้าวล่วงต่อเรื่องส่วนตัวของบุคคลที่ถูกนำเสนอข่าวสาร ดังนั้นจึงมีกรณีของการกำหนดความรับผิดชอบเพื่อการละเมิดเอาไว้โดยในกรณีของสื่อมวลชนสามารถที่จะปรับใช้ได้คือ เมื่อมีการกระทำละเมิดต่อผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นการจงใจหรือการประมาทเลินเล่อโดยในบางกรณีอาจจะเกิดจากความไม่ระวังหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงให้แน่ชัดก่อนที่จะนำเสนอข่าวสารนั้นออกไปทำให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้น ดังนั้น เมื่อสื่อมวลชนได้กระทำการละเมิดผู้อื่นได้รับความเสียหายจึงต้องมีความรับผิดชอบทั้งทางอาญาและทางแพ่ง โดยความรับผิดชอบทางแพ่งนั้นคือการผูกมัดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้เป็นเงินหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นต้น

สำหรับความรับผิดชอบเพื่อการละเมิดจะต้องพิจารณาให้เข้าใจถึงการกระทำที่เป็นละเมิด ว่าการกระทำใดบ้างที่ถือว่าการละเมิด การกระทำใดที่มีได้ถือว่าการละเมิดรวมถึงองค์ประกอบความผิดของการกระทำละเมิดว่ามีองค์ประกอบความผิดใดบ้างโดยจะอธิบายได้ดังนี้

4.3.2.2.2.2 หลักเกณฑ์ความรับผิดกรณีละเมิดทั่วไป

สำหรับความรับผิดชอบละเมิดโดยการกระทำของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบกรณีละเมิดทั่วไปแล้วนั้นจะพบว่า หลักเกณฑ์ดังกล่าวมีอยู่คือเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้กระทำความผิดทางละเมิด จะต้องมีความรับผิดชอบทางละเมิดเฉพาะในการกระทำที่ตนเองได้กระทำลงไปเท่านั้น ในขณะที่บางกรณีกฎหมายลักษณะละเมิด ได้มีการกำหนดให้บุคคลต้องรับผิดชอบในการกระทำ

ละเมิดของบุคคลอื่นด้วย โดยในขั้นต้นนี้ ความรับผิดเพื่อละเมิดหรือโดยการกระทำของตนเองหรือ ความรับผิดกรณีละเมิดทั่วไปนั้น มีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ได้บัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่า ผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

จากมาตรา 420 ดังกล่าว มีหลักเกณฑ์และองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีการกระทำเกิดขึ้น โดยการกระทำดังกล่าวนั้น เป็นการกระทำโดยผิดกฎหมาย กล่าวคือ เป็นการกระทำที่ล่วงละเมิดในสิทธิของผู้อื่นตามที่กฎหมายได้เคยมีการรับรองเอาไว้ ดังนั้นแล้วการกระทำใดก็ตามที่เป็นการกระทบต่อบุคคลอื่นจึงมีสิทธิที่จะเข้าข่ายขององค์ประกอบมาตรานี้

2. การกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจ โดยการกระทำโดยจงใจคือ การกระทำที่มีเจตนาในการกระทำ เป็นการกระทำที่ผู้กระทำการทำโดยรู้สำนึกในการกระทำนั้น และมีความประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลจากการกระทำของตนดังกล่าว

3. การกระทำเช่นว่า อาจเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อได้ กล่าวคือเป็นการกระทำที่ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นควรที่จะต้องมีความวิสัยและพฤติการณ์ เหตุการณ์ดังกล่าวอาจจะไม่เกิดขึ้นหากผู้กระทำใช้ความระมัดระวังเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นแล้วหาก ได้มีการกระทำใดลงไปอันเป็นการกระทำที่ประมาทเลินเล่อจึงเข้าองค์ประกอบของข้อนี้

4. การกระทำนั้น เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆไม่ว่าจะเป็นความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย แก่อนามัย แก่เสรีภาพ แก่ทรัพย์สิน หรือแก่สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง อาทิ การกักขังหน่วงเหนี่ยวผู้อื่น กาเอาทรัพย์สินหรือเอาทรัพย์ของผู้อื่นไป หรือการกระทำใดก็ตามที่ก่อให้เกิดความเสียหาย จึงนับว่าเข้าองค์ประกอบของละเมิดตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในกรณีของสื่อมวลชนนั้นพบว่าสื่อมวลชนตามปฏิบัติงานและปฏิบัติหน้าที่ที่มักจะได้มีการกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายที่มีลักษณะที่กำหนดไว้ได้ชัดเจน โดยการนำเสนอข่าวสารในกรณีของนักแสดงนั้นบ่อยครั้งที่สื่อมวลชนได้มีการเสนอข่าวรวมถึงวิพากษ์วิจารณ์และนำเสนอข้อเท็จจริงที่กระทบต่อชื่อเสียง ความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยที่มาตรา 420 มิได้บัญญัติเอาไว้อย่างชัดเจนว่าการละเมิดนั้นจะต้องเป็นการละเมิดต่อชื่อเสียงหรือความเป็นอยู่ส่วนตัว แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าคำจำกัดความของความเสียหายต่อสิทธิต่างๆที่มาตรา 420 ได้มีการระบุไว้มิได้จำกัดอยู่เพียงแต่เฉพาะ

สิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน อนามัย เท่านั้นแต่รวมถึงสิทธิอื่นๆด้วยเพราะการที่บัญญัติไว้ว่า “สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง” จึงมีความหมายกว้างกว่า สิทธิที่ได้มีการกำหนดเอาไว้วันนั้นก็คือสิทธิในชีวิตร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน เป็นต้น

การทำงานของสื่อมวลชนแม้ว่าจะได้รับความอิสระเสรีและไม่มีการแทรกแซงจากรัฐหรือจากองค์กรใดก็ตาม แต่การใช้สิทธิของสื่อมวลชนจะยังคงต้องอยู่บนพื้นฐานของการเคารพต่อสิทธิที่ผู้อื่นมี เช่นเดียวกัน ดังนั้นการที่สื่อมวลชนทำการถ่ายภาพ บันทึกเสียง หรือนำเสนอภาพข่าวต่างๆจะต้องพิจารณาถึงสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เพราะสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งที่มาตรา 420 ได้กำหนด ไว้วันนั้นเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ โดยหากมีการที่สื่อมวลชนปฏิบัติหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและเกิดผลกระทบต่อชื่อเสียงของบุคคลอื่นจึงเข้าองค์ประกอบของความเสียหายที่เกิดต่อสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้ที่ได้รับผลกระทบนั้น และเมื่อมีการฟ้องร้องเกิดขึ้นโอกาสที่สื่อมวลชนจะต้องชดใช้ค่าเสียหายหรือชดใช้ค่าสินไหมจึงมีอยู่เช่นเดียวกัน ซึ่งภาระในการพิสูจน์ความเสียหายที่เรียกชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นตกอยู่กับแก่โจทก์

4.3.2.2.3 หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบกรณีการใช้สิทธิที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

ในการใช้สิทธิของตนเองนั้น โดยทั่วไปแล้วกฎหมายแพ่งและมีการกำหนดให้เห็นชัดว่าการใช้สิทธิแห่งตนนั้นจะต้องกระทำโดยสุจริต ทุกอย่างจะต้องอยู่ภายใต้ของหลักความสุจริต ในขณะที่เมื่อมีการกระทำที่มีสิทธิหรือมีกฎหมายรองรับเป็นการกระทำที่สามารถกระทำได้ แต่การกระทำใดที่กฎหมายไม่ได้ให้การรองรับเอาไว้ ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยหากมีการใช้สิทธิซึ่งมุ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น มาตรา 421 ได้มีการบัญญัติเอาไว้ว่า

“การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น ท่านว่าเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมาย”

สำหรับมาตรา 421 นี้พิจารณาได้ว่าเป็นมาตราที่มีบทขยายคำว่าโดยผิดกฎหมาย โดยในมาตรา 420 นั้นได้มีการบัญญัติเอาไว้ว่าสิ่งใดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหลักกฎหมายทั่วไปได้มีการกำหนดไว้ว่าการใช้สิทธิแห่งตนทุกคนต้องกระทำการโดยสุจริต ในการพิจารณาว่าผู้ใดได้กระทำการใด

ที่ก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือไม่ให้ดูว่าผู้นั้นได้กระทำการเกินกว่าสิทธิของตนหรือไม่ หากกระทำการเกินกว่าสิทธิของตนย่อมเป็นการกระทำที่ผิด หรือหากไม่เกินกว่าสิทธิของตนนั้นแต่ได้มีการใช้สิทธิของตนโดยมีเจตนาที่จะกลั่นแกล้งผู้อื่นหรือไม่ หากมีเจตนาในการที่จะให้ผู้ได้รับความเสียหายก็นับว่าเข้าองค์ประกอบของการใช้สิทธิที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

ในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน หากสื่อมวลชนมิได้ใช้สิทธิที่ตนมีเกินกว่าที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เมื่อเรื่องราวได้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนแม้บุคคลในข่าวจะมีความเสียหายไปบ้างเล็กน้อย แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นการละเมิดเพราะสื่อมวลชนมีเจตนาที่มุ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยทั่วไป มิได้มีเจตนากลั่นแกล้ง ในขณะที่หากสื่อมวลชนใช้อคติในการนำเสนอข่าวสาร และมีเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ในการนำเสนอข่าวสาร ดังนั้นแล้วสื่อมวลชนจึงอาจเข้าข่ายมาตรา 421 ที่ว่าด้วยเรื่องของการใช้สิทธิที่ก่อให้เกิดความเสียหายก็เป็นได้

4.3.2.2.4 หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบการละเมิดต่อชื่อเสียง

ในกรณีที่มีการละเมิดอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้อื่นนั้น ได้มีมาตรา 423 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้ทำการบัญญัติเอาไว้ดังนี้

“ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความอันฝ่าฝืน ต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่น กิติหรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อ ความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเอง หรือผู้รับข่าวสารนั้นนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่า เพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่”

กรณีของมาตรา 423 นี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาหลายประเด็นโดยหลักเกณฑ์ของมาตราดังกล่าวซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการละเมิดนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย โดยการไขข่าวคือ การที่พูด หรือแสดงความคิดเห็นตามที่ได้ยินคนอื่นพูดมา โดยนอกจากการพูดแล้วยังหมายความถึงการนำข้อความตัวอักษร เอกสาร หรือสิ่งที่ปรากฏในทางอื่นใดมาตีพิมพ์และเผยแพร่ต่อไปเพื่อให้คนอื่นได้รู้ต่อข้อความดังกล่าว นั้น จึง

อาจสรุปได้ว่าการกล่าวหรือขายข่าวแพร่หลายนี้อาจสามารถกระทำได้ด้วยไม่ว่าจะเป็นทางวาจาหรือลายลักษณ์อักษร อีกทั้งกฎหมายยังได้เปิดช่องเอาไว้มิได้จำกัดเรื่องช่องทางในการสื่อสารของการกล่าวหรือขายข่าวแพร่หลายเอาไว้ ดังนั้นการกระทำผ่านทางช่องทางการสื่อสารต่างๆจึงเข้าข่ายของการกล่าวหรือขายข่าวแพร่หลายได้

ในกรณีของสื่อมวลชนนี้ หากสื่อมวลชนได้ตีพิมพ์ข้อความหรือว่าได้แสดงความเห็น และได้พูดในเรื่องใดของนักแสดงในเรื่องหนึ่งผ่านทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ทางอินเทอร์เน็ต หรือสื่อต่างๆ เป็นต้น ก็อาจเข้าข่าย องค์ประกอบ ของมาตราดังกล่าวนี้ โดยองค์ประกอบที่สำคัญคือ จะต้องเป็นการสื่อสารที่มีการแพร่หลายไปยังบุคคลทั่วไป หากมีการส่งข้อความดังกล่าวที่จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะเพียงผู้ส่งสารและผู้รับสาร เช่น การคุยโทรศัพท์กันเพียงสองคน หรือการส่งอีเมลติดต่อกันเพียงสองคน ย่อมไม่เข้าองค์ประกอบของการกล่าวหรือขายข่าวแพร่หลาย แต่หากมีกรณีที่ผู้รับสารมีมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไปและเป็นผู้รับจำนวนมาก จึงถือว่าเข้าองค์ประกอบซึ่งการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้น โดยมากแล้วการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆโดยสื่อมวลชนจะเป็นการเผยแพร่สู่ประชาชนจำนวนมาก จึงมักจะเข้าองค์ประกอบในข้อดังกล่าวนี้

2. ข้อความอันฝ่าฝืนต่อความเป็นจริง กล่าวคือ หากมีการกล่าวข้อความอันที่จะเข้าลักษณะขององค์ประกอบของมาตรา 423 ได้ นั้น จะต้องเป็นข้อความที่ฝ่าฝืนต่อความจริง ดังนั้นหากสื่อมวลชนได้กระทำการนำเสนอข่าวสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยอยู่บนพื้นฐานของความจริงต่อสาธารณะ ก็จะไม่เข้าองค์ประกอบของความผิดตามมาตราดังกล่าวนี้

3. มีการกล่าวข้อความที่เป็นข้อความอันส่งผลต่อความเสียหายแก่ชื่อเสียง หรือเกียรติคุณเกียรติยศของบุคคลอื่น รวมถึงเสียหายและกระทบต่อทางทำมาหาได้และความเจริญของผู้อื่น

สำหรับความเสียหายตามมาตรา 423 อาจพิจารณาแบ่งได้ออกเป็นสองกรณีได้แก่

1. ความเสียหายต่อสิทธิในชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ
2. ความเสียหายต่อทางทำมาหาได้หรือทางเจริญโดยประการอื่น

อย่างไรก็ตามมาตรา 423 ได้มีการกำหนดข้อยกเว้นเอาไว้ในวรรคสอง ว่าการที่ผู้ใดผู้หนึ่งส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความจริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นแล้ว ศาลได้กำหนดให้การที่เพียงส่งข่าวสารเช่นนั้น ไม่ทำให้บุคคลนั้นต้องรับผิดชอบในหนี้ทดแทน โดยทางได้เสียโดยชอบนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเกี่ยวกับผลประโยชน์ของสาธารณะ จึงพิจารณา

ได้ว่าช้อยกเว้นตามมาตรา 423 ไม่ได้มีการให้นำหนักไปในสิทธิที่จะรู้หรือต่อประโยชน์สาธารณะ แต่ มุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ที่มีส่วนได้เสียนั่นเอง

4.3.2.2.2.5 ค่าสินไหมทดแทน เพื่อละเมิด

เมื่อสื่อมวลชนได้กระทำผิดในทางละเมิดย่อมที่จะถูกให้ชดใช้ค่าสินไหม ทดแทนเพื่อการละเมิดที่ตนได้กระทำผิดลงไป โดยเมื่อพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวนั้นเข้า องค์ประกอบของการละเมิดแล้ว ส่วนที่จะต้องพิจารณาต่อไปคือ ค่าสินไหมจากการทดแทนละเมิดนั้น จะเป็นจำนวนเท่าใด ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนนั้นโดยทั่วไป โจทก์จะต้องกล่าวในฟ้องเพื่อ แสดงถึงความเสียหายที่ได้รับและจำนวนที่ต้องการได้รับการเยียวยาค่าสินไหมจากการกระทำของ จำเลย โดยศาลอาจไม่กำหนดค่าสินไหมทดแทนให้หรือกำหนดให้แตกต่างจากฟ้องของโจทก์ได้ เพราะ ทั้งนี้ได้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 438 ดังต่อไปนี้

“ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และ ความร้ายแรงแห่งละเมิด”

นอกจาก มีการวางหลักเอาไว้เกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวข้างต้นตามมาตรา 438 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วนั้น กฎหมายยังได้มีการกำหนดหลักการสำหรับค่าสินไหม ทดแทนเฉพาะสำหรับการทำละเมิดต่อสิทธิต่างๆของผู้ถูกทำละเมิดต่อ เช่น ผู้ใดได้รับการละเมิดต่อ ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็สามารถที่จะมีการกำหนดค่า สินไหมทดแทนเอาไว้ในมาตรา 444 หรือในกรณีที่มีการทำแล้วเหมือนให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง ก็มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 447 ซึ่งสามารถอธิบายค่าสินไหมต่างๆที่ได้มีการกำหนดไว้โดย กฎหมายดังต่อไปนี้

4.3.2.2.2.5.1 ค่าสินไหมทดแทนที่เป็นเงิน

ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของ สื่อมวลชนนั้นพิจารณาได้ว่า หากมีการละเมิดและเกิดความเสียหายต่อสิทธิในทรัพย์สินการที่ ผู้เสียหายจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน โดยการเรียกร้องให้กำหนดเป็นตัวเงินหรือการคืนทรัพย์สินต่อ ตนนั้น สามารถที่จะกระทำได้โดยมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 438 วรรคสอง ดังนี้

“ค่าสินไหมทดแทนนั้นได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหาย ต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหาย อันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย”

และมาตรา 444 ได้มีการกำหนดไว้ว่า

“ในกรณีทำให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยนั้น ผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้ชดใช้ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป และค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงานสิ้นเชิงหรือแต่ บางส่วน ทั้งในเวลาปัจจุบันนั้นและในเวลาอนาคตด้วย

ถ้าในเวลาพิพากษาคดี เป็นพันวิสัยจะหยั่งรู้ได้แน่ว่าความเสียหายนั้นได้มีแท้จริงเพียงใด ศาลจะกล่าวในคำพิพากษาว่ายัง สงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษานั้นอีกภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีก็ได้”

สำหรับค่าสินไหมทดแทนที่เป็นตัวเงินนั้น แม้ว่าโจทก์จะต้องทำการกล่าวถึงค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนมาในฟ้อง พร้อมกับได้ทำการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนได้รับความเสียหายและกระทบกระเทือนเป็นจำนวนเงินเท่าไรแล้ว หากโจทก์ไม่สามารถสืบความเสียหายที่แน่นอนได้ ศาลอาจใช้อำนาจตามมาตรา 438 ทำการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ตามสมควรได้ อีกทั้งมาตรา 444 ยังได้มีการกำหนดเอาไว้ในกรณีที่มีการกระทำละเมิดต่อร่างกายอนามัยนอกจากศาลจะกำหนดค่าเสียหายเพื่อการเสียหายที่สามารถประกอบการงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วนทั้งในเวลาปัจจุบันและในอนาคตได้แล้ว ศาลยังสามารถที่จะกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่ไม่ใช่ตัวเงินด้วยก็ได้

4.3.2.2.5.2 ค่าสินไหมทดแทนอื่น

ในกรณีที่มีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนอื่น คือเมื่อได้พิจารณาความรับผิดชอบละเมิดของสื่อมวลชนที่เกี่ยวกับความเสียหายต่อชื่อเสียงแล้วจะพบว่า การกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 438 ยังได้กำหนดหลักการในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายต่อชื่อเสียงเอาไว้ในมาตรา 447 อีกด้วย โดยมาตรา 447 ได้มีการกำหนดเรื่องของค่าสินไหมทดแทนอื่นนี้เอาไว้ ดังต่อไปนี้

“บุคคลใดทำให้เขาต้องเสียหายแก่ชื่อเสียง เมื่อผู้ ต้องเสียหายร้องขอ ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นจัดการตามควรเพื่อให้ ชื่อเสียงของผู้นั้นกลับคืนดีแทนให้ใช้ค่าเสียหายหรือทั้งให้ใช้ค่าเสียหายด้วยก็ได้”

ดังนั้นแล้ว เมื่อมีกรณีที่สื่อมวลชนได้กระทำละเมิดต่อชื่อเสียงของบุคคลอื่น นอกจากโจทก์สามารถที่จะเรียกร้องค่าเสียหายเป็นตัวแทนตามหลักทั่วไปของมาตรา 438 แล้ว อันเป็นหลักที่ศาลมีอำนาจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามควร โดยศาลจะพิจารณาจากความร้ายแรงและพฤติการณ์แห่งละเมิดที่เกิดขึ้น โจทก์ยังสามารถที่จะร้องขอต่อศาลให้ศาลนั้นมีคำสั่งตามมาตรา 447 กำหนดค่าเสียหายทดแทนอื่น หรือโจทก์จะขอให้ศาลกำหนดค่าเสียหายเป็นการกระทำพร้อมกับจำนวนเงินด้วยก็สามารถทำได้ โดยการจัดการตามควรนั้น คือการที่พิจารณาแล้วว่าวิธีการใดก็ได้ที่จะทำให้ชื่อเสียงของผู้ที่ได้รับการกระทบกระเทือนนั้นคืนสู่สภาพเดิมหรือกลับมาดีได้เช่นเดิม เช่น ลงประกาศสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่โจทก์ เพื่อให้สาธารณชนได้เข้าใจใหม่ เป็นต้น

4.3.2.2.2.6 อายุความในการฟ้องร้องคดีละเมิด

ในเรื่องของอายุความในการฟ้องร้องคดีละเมิดนั้น มาตรา 448 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้กำหนดเอาไว้ดังต่อไปนี้

“สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิด มิโทษตามกฎหมายลักษณะอาญาและมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมา นั้นไซ้ ท่านให้เอาอายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับ”

อายุความ หมายถึงระยะเวลาที่กฎหมายได้มีการกำหนดเอาไว้ให้ใช้สิทธิเรียกร้อง ถ้าไม่ใช่สิทธิเรียกร้องภายในระยะเวลาอันกฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ก็นับว่าขาดอายุความ ห้ามมิให้ฟ้องร้อง

สำหรับอายุความเรื่องของละเมิดนั้นจากมาตรา 448 ได้กำหนดเอาไว้ว่าอายุความละเมิดมีอายุความ 1 ปีนับแต่ “รู้” หมายความว่าต้องนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดที่เกิดขึ้น และต้อง

รู้ตัวผู้ต้องใช้สินไหมทดแทนคือรู้ตัวผู้กระทำผิด หากรู้ข้อใดอย่างหนึ่งไม่นับว่าเริ่มอายุความ เช่น หากรู้แต่เพียง ว่ามีการละเมิดเกิดขึ้นแต่ยังไม่ทราบตัวผู้กระทำผิด อายุความละเมิดก็จะยังไม่เริ่มนับ

4.4 สิทธิเสรีภาพของนักแสดงในประเทศไทย

4.4.1 การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศไทย

4.4.1.1 ประวัติการให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดง

สำหรับสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาถึงเรื่องของการให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดงในประเทศไทยจะพิจารณาในสองกรณีนั้นคือ

1. พิจารณาในแง่มุมมองที่สิทธินักแสดงในฐานะปุถุชนและประชาชนคนธรรมดา
2. พิจารณาในแง่มุมมองที่นักแสดงเป็นผู้ผลิตและเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ออกสู่สาธารณะซึ่งพิจารณาในแง่ของกฎหมายลิขสิทธิ์

สำหรับการพิจารณาถึงเรื่องของการให้ความคุ้มครองสิทธินักแสดงในประเทศไทยในฐานะที่นักแสดงเป็น ปุถุชนและประชาชนคนธรรมดานั้นจะพบว่า นักแสดงย่อมได้รับการคุ้มครองในเรื่องของสิทธิต่างๆไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิส่วนบุคคล สิทธิเกี่ยวกับด้านของความเสมอภาคและความเป็นปัจเจกชนนิยม ซึ่งการรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศไทยนั้น จะพิจารณาอธิบายเอาไว้ในหัวข้อของ “การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศไทย” ในวิทยานิพนธ์เล่มดังกล่าวนี้ ซึ่งเป็นหัวข้อถัดๆไป โดยในที่นี้จะทำการศึกษาในกรณีของสิทธินักแสดงที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายลิขสิทธิ์เสียก่อน

เบื้องต้นนี้ เนื่องมาจากกฎหมายระหว่างประเทศได้มีการให้ความคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่นักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง รวมถึงองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ในฐานะที่องค์กรต่างๆเหล่านั้นรวมถึงตัวนักแสดงเองเป็นสื่อกลางในการที่จะทำหน้าที่ช่วยเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์ออกสู่สาธารณะ ทำให้สาธารณชนในวงกว้างได้รับรู้ถึงงานต่างๆ ดังนั้นจึงถือว่าสิทธิที่บุคคลทั้งสามประเภทอันได้แก่ “นักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ” ได้รับถือว่าเป็น “สิทธิข้างเคียง”

การให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียง ได้มีการให้ความคุ้มครองในเรื่องดังกล่าวในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ปี พ.ศ. 2521 โดยมีการให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียงเฉพาะการแพร่เสียงและแพร่ภาพและโสตทัศนวัสดุในฐานะอันมีงานลิขสิทธิ์ แต่ในเวลาดังกล่าวนั้นยังไม่ได้มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของนักแสดงเนื่องจากในขณะนั้นเอง กฎหมายไทยมีการให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์งานหรือผู้รับโอนลิขสิทธิ์แต่เพียงเท่านั้น นักแสดงซึ่งอยู่ในฐานะประชาชนบุคคลทั่วไปจึงไม่ได้อยู่ในฐานะของผู้สร้างสรรค์งาน ยังคงมีหน้าที่ในฐานะผู้ถ่ายทอดงานแต่เพียงอย่างเดียว ในเบื้องต้นปี พ.ศ. 2521 นักแสดงจึงไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ด้วยเหตุนี้ ในช่วงเวลาดังกล่าวการบันทึกการแสดงหรือการแพร่ภาพของนักแสดงจึงไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง นอกจากนี้การแสดงไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่สามารถครอบครองได้ จึงต้องอาศัยการตีความในเรื่องของทรัพย์สินเป็นวัตถุไม่มีรูปร่างแต่อาจถือเอาได้โดยหากมีการละเมิดลิขสิทธิ์เกิดขึ้นอาจฟ้องร้องดำเนินคดีฐานละเมิดลิขสิทธิ์หรือผิดสัญญา ซึ่งเป็นความยุ่งยากในการนำสืบและก่อให้เกิดความไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่ต่อนักแสดง¹⁴⁷

ต่อมาเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงก็ถือได้ว่ามีการได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น โดยกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองของสิทธินักแสดงเอาไว้ในหมวด 2 ซึ่งผู้ที่ยกร่างได้มีเจตนาในการยกร่างดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของนักแสดง โดยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์นั้น ในหลายประเทศ อาทิ ประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ หรือเยอรมันได้มีการแยกหมวดการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงเอาไว้โดยเฉพาะ เช่นเดียวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย¹⁴⁸ เพราะทั้งนี้เหตุผลที่มีการกระทำดังกล่าวเนื่องจากการพิจารณาว่าสิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลิขสิทธิ์ โดยสิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิขยายเพิ่มขึ้นในฐานะผู้เผยแพร่งานเช่นเดียวกับผู้แปลหรือผู้พิมพ์งานลิขสิทธิ์ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ผู้ร่างกฎหมายจึงได้มีการแยกสิทธิของนักแสดงไว้เป็นเอกเทศแต่ยังคงรวมอยู่ในกฎหมายลิขสิทธิ์นั่นเอง

¹⁴⁷ ขาดิชาชัย กิตติสารศักดิ์, "การให้ความคุ้มครองแก่สิทธิข้างเคียง" (ปริญญามหาบัณฑิต, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 215.

¹⁴⁸ ประสิทธิ์ รวมนสิน, "การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง" (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, ภาควิชานิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า.

4.4.1.2 แนวความคิดของการคุ้มครองของสิทธิของนักแสดง

สำหรับแนวความคิดของการคุ้มครองสิทธินักแสดงนั้น ในกรณีนี้จะพิจารณาถึงแนวความคิดที่ว่าด้วยเรื่องของงานอันมีลิขสิทธิ์เป็นหลัก พิจารณาได้ว่าจุดเริ่มต้นมาจากการที่องค์กรของนักแสดงระหว่างประเทศได้มีความพยายามที่จะให้นักแสดงได้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับการที่การแสดงที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งการคุ้มครองดังกล่าวนี้มีผลต่อรายได้ของนักแสดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมและการหมุนเวียนของโลกที่เปลี่ยนไปจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าเทคโนโลยีมีบทบาทอย่างยิ่งต่อเรื่องต่างๆ โดยในเรื่องของนักแสดงนั้นผมว่าสิ่งบันทึกได้มีการเข้ามาแทนที่การแสดงทั้งในโรงภาพยนตร์หรือร้านอาหารและมีความกังวลว่าในขณะที่การแสดง ได้ดำเนินต่อไปจะมีการถูกบันทึกและถูกนำไปใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นการละเมิดต่อแนวคิดและเป็นการละเมิดต่อสิทธิของนักแสดง ดังนั้นจึงได้มีแนวคิดที่จะกำหนดกฎหมาย ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อที่จะทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

ดังนั้นแล้ว การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงก็เป็นไปเพื่อที่จะป้องกันผลประโยชน์ของนักแสดง ศิลปิน นักร้อง นักดนตรี ดารา นักเต้น หรือบุคคลอื่นใดที่ทำการแสดง ไม่ว่าจะเป็นการร้อง กล่าวพากย์ แสดงงานอื่นๆ ในงานมหรหรรรมและศิลปกรรม เพื่อที่จะเป็นการป้องกันการใช้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจากงานแสดงของนักแสดงนั่นเอง¹⁴⁹

4.4.1.3 คำจำกัดความของคำว่า “นักแสดง” ในประเทศไทย

ในประเทศไทยนั้นได้มีการให้คำจำกัดความของคำว่านักแสดงเอาไว้ในมาตรา 4 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้มีการให้คำนิยามของนักแสดงไว้ว่า

“นักแสดงหมายถึง ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้แสดงท่าทางการร้อง กล่าวพากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่น”

เมื่อศึกษาถึงความหมายของคำว่านักแสดงอันปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานสถานแล้วนั้นมีการให้ความหมายเอาไว้ถึงคำว่า “นัก” โดยคำว่า “นัก” หรือ “ผู้” เป็นคำที่ใช้แทนคำ

¹⁴⁹ รัชชัย ศุภผลศิริ, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์นิติธรรม สำนักพิมพ์นิติธรรม), หน้า 27.

ว่า “คน” ดังนั้นแล้ว “นักแสดง” จึงหมายถึง “บุคคลธรรมดา” เท่านั้น นิติบุคคลย่อมไม่สามารถที่จะเป็นนักแสดงได้เพราะนักแสดงจะต้องมีสถานะเป็นบุคคลธรรมดาตามที่ได้อธิบายไปแล้วนั่นเอง

ฉันทนา ไชยชิต ได้แสดงนิยามของคำว่านักแสดงเอาไว้ว่า

“นักแสดง คือผู้แสดงบทบาทของตัวละครในนวนิยายเรื่องหนึ่ง โดยนักแสดงเป็นผู้แปลหรือถ่ายทอดคำบรรยายตามตัวอักษร เป็นสิ่งมีชีวิตจริงหรือกรณีผู้กล่าวหมายถึงพิธีกร โฆษก หรือดีเจ”

มีผู้พิจารณาถึงปัญหาว่า “นักแสดง” นั้นจำเป็นที่จะต้องเป็นนักแสดงอาชีพที่มีการใช้ทักษะหรือไม่ หรือโดยทั่วไปนักแสดงสมัครเล่นก็ถือว่าเป็นนักแสดงตามความหมายของกฎหมายแล้ว ในกรณีนี้ผู้เขียนความเห็นเห็นว่าโดยทั่วไป หากพิจารณาในแง่ของหลักพื้นฐานของงานลิขสิทธิ์ ผู้สร้างสรรค์จำเป็นที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการที่จะสร้างสรรค์งานดังกล่าวเพื่อที่จะให้ได้รับการคุ้มครองตามลิขสิทธิ์ดังนั้น ไม่ว่าบุคคลดังกล่าวที่ทำการแสดงจะเป็นนักแสดงที่มีชื่อเสียง เป็นนักแสดงอาชีพ หรือเป็นนักแสดงสมัครเล่นก็ตาม แต่หากได้มีการกระทำการต่างๆออกมาผ่านทางงานแสดงหรือมีผลงานอันผ่านการสร้างสรรค์ออกมา จึงนำพิจารณาได้ว่าบุคคลดังกล่าวเหล่านั้นย่อมได้รับความคุ้มครองในฐานะที่เป็นนักแสดงอย่างเท่าเทียมกัน

อย่างไรก็ดีหากการกระทำใดก็ตามที่มีได้ถือว่าเป็นการใช้ความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ อาทิ การเดิน การกิน การนั่ง หรือการนอน โดยไม่ได้สร้างสรรค์งานสิ่งใหม่ขึ้นมา ก็ไม่ถือว่าเป็นการแสดง ดังนั้นผู้แสดงดังกล่าวก็ย่อมไม่ถือว่าเป็นนักแสดงด้วยเช่นกัน ส่วนในประเด็นของการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น เมื่อมีการแสดงเกิดขึ้นกฎหมายจึงทำการคุ้มครองและปกป้องต่องานอันมีลิขสิทธิ์นั้นโดยเป็นการคุ้มครองในฐานะนักแสดง ผู้ผลิตงานใหม่ออกมานั่นเอง

4.4.1.4 ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

การศึกษาในเรื่องของระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงนั้น ตามหลักสากลซึ่งถือตามอนุสัญญาโรม มีกำหนดอายุ 20 ปีแต่ในแต่ละประเทศนั้นมีระยะเวลาการคุ้มครองสิทธินักแสดงที่ต่างกัน โดยต่างประเทศนั้นส่วนใหญ่จะมีกำหนดอยู่ที่ 50 ปีซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุดโดยระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงสามารถที่จะแบ่งแยกได้ออกเป็นสองกรณีได้แก่

1. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิเด็ดขาด

โดยระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิเด็ดขาดนี้กำหนดทั้งสิ้น 50 ปีนับตั้งแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการแสดงส่วนในกรณีที่มีการบันทึกการแสดงให้มีอายุ 50 ปีนับตั้งแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกการแสดง โดยมีการบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 49 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไว้ว่า

“มาตรา 49 สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 ใหม่มีอายุหาสิบปีนับตั้งแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการแสดง ในกรณีที่ มีการบันทึกการแสดงใหม่มีอายุหาสิบปีนับตั้งแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกการแสดง”

2. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิที่ได้รับค่าตอบแทน

ซึ่งระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิที่ได้รับค่าตอบแทนนั้น มีกำหนด 50 ปีนับตั้งแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกเสียงการแสดง ซึ่งมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 50 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ดังนี้

“มาตรา 50 สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 ใหม่มีอายุหาสิบปีนับตั้งแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกเสียง การแสดง”

4.4.1.5 การบังคับใช้สิทธิของนักแสดง

สำหรับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ปีพุทธศักราช 2537 ได้มีการพูดถึงเรื่องของการบังคับใช้สิทธิของนักแสดงโดยมีการให้สิทธิเด็ดขาดและนักแสดงตามมาตรา 44 รวมถึงสิทธิในการที่นักแสดงจะได้รับค่าตอบแทนตามมาตรา 45 โดยมาตรา 44 นั้นมีการบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 44 นักแสดงย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตน ดังต่อไปนี้

- (1) แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดงเว้นแต่จะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว
- (2) บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว

(3) ทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับ อนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เขาขอยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 53”

ในขณะที่มาตรา 45 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ซึ่งอยู่ในหมวดสองว่าด้วยเรื่องของสิทธินักแสดงมีการบัญญัติเอาไว้ดังนี้

“มาตรา 45 ผู้ใดนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือนำสำเนา ของงานนั้นไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ให้ผู้นั้นจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดงในกรณีที่ ตกลงค่าตอบแทนไม่ได้ ให้อธิบดีเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทน ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติใน ธุรกิจประเภทนั้น...”

ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นี้ นั้น ไม่ได้มีการกำหนดวิธีการเผยแพร่เสียงหรือเผยแพร่ภาพหรือเผยแพร่การแสดงสดโดยการเผยแพร่การแสดงสดออกไปนอกสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่โดยจอภาพลำโพงเสียงหรือการส่งสัญญาณทางสายต่างๆใดๆก็ตามจะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงทั้งสิ้น เนื่องจากในปัจจุบันนี้นั้นได้มีเทคโนโลยีของการส่งต่อการสื่อสารต่างๆพัฒนาขึ้นอย่างว่องไว ทำให้ในบางครั้งการเผยแพร่สิ่งต่างๆสู่สาธารณชนเป็นไปได้โดยง่ายและอาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิของนักแสดงได้ง่ายยิ่งขึ้น ดังนั้นมาตรา 44 จึงมีการกำหนดให้นักแสดงเป็นผู้เดียวที่มีสิทธิในการที่จะกระทำการเกี่ยวกับการแสดงของตน ไม่ว่าจะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพต่อสาธารณชนจากสิ่งที่มีการบันทึกไว้แล้ว หรือบันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้รวมถึงนักแสดงยังคงมีสิทธิในการที่จะทำซ้ำสิ่งซึ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยที่มีได้รับอนุญาตจากนักแสดง

ขณะที่ มาตรา 45 ก็ได้กล่าวถึงเอาไว้ในกรณีที่ผู้ใดนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงออกเผยแพร่ วัตถุประสงค์ทางการค้าไม่ว่าจะเป็นการนำสำเนาต่างๆหรืองานนั้นออกไปแพร่ต่อสาธารณชนผู้นั้น จะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดงซึ่งนักแสดงมีสิทธิที่จะเรียกค่าตอบแทนที่ถือว่าเป็นค่าตอบแทนที่เป็นธรรม โดยให้มีการคำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทดังกล่าว

ซึ่งนอกเหนือจากการพิจารณาสิทธิของนักแสดงในแง่ของกฎหมายลิขสิทธิ์แล้ว ในประเด็นถัดไปที่มีความสำคัญอย่างยิ่งนั่นคือ การพิจารณา “สิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศไทย” โดยจะพิจารณาถึงด้านการรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การรับรองด้านความ

เป็นปัจเจกนิยมในประเทศไทยรวมถึงการรับรองด้านความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนอีกด้วย โดยสามารถที่จะอธิบายได้ในประเด็นต่อไปนี้

4.4.2 การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศไทย

4.4.2.1 การรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในประเทศไทยนั้น การรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน โดยเฉพาะการรับรองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น พิจารณาศึกษาแล้วว่าการรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงกับการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลธรรมดาที่มีความไม่แตกต่างกันนัก โดยได้รับการยอมรับในระดับที่เท่าเทียมกัน และมีผู้แสดงความเห็นไว้ว่าในบางกรณีนักแสดงอาจได้รับการยอมรับและมีสถานะทางสังคมที่ได้รับอภิสิทธิ์มากกว่าบุคคลธรรมดาอีกด้วย

แนวคิดเรื่องของเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นเป็นการอธิบายถึงคุณค่าศักดิ์ศรีของความเป็นคนว่าบุคคลแต่ละคนนั้นการที่เกิดมาอยู่บนโลกนี้ทุกคนล้วนแต่มีสถานะที่เท่าเทียมกันไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะเกิดในสถานที่ใด เกิดภายใต้เชื้อชาติหรือสภาพแวดล้อมเช่นใด แต่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความเท่าเทียมกัน โดย แนวคิดในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้พิจารณาตามหลักสากลทั่วไปคือมนุษย์ทุกคนนั้นมีอำนาจในการควบคุมจิตวิญญาณของตนเอง ทำให้ความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับธรรมชาตินั้นมีอยู่ เพราะธรรมชาติโดยทั่วไปนั้นปราศจากความเป็นส่วนบุคคล ในขณะที่บุคคลแต่ละคนล้วนแต่มีสิทธิในการที่จะกระทำการใดกันหนึ่งมีสิทธิในการที่จะตัดสินใจดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับชีวิตของตน เพื่อให้ตนได้บรรลุเงื่อนไขต่างๆและกระทำการต่างๆภายในขอบเขตของตน ซึ่งสิทธิในการรับรองสิทธิเสรีภาพให้แก่บุคคลใดด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นสำคัญอย่างยิ่ง สิทธิหนึ่งนั้นก็คือ “สิทธิในชีวิตร่างกาย” นั่นเอง

บุคคลทุกคนไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็ตามจะเป็นนักแสดงหรือประชาชนคนธรรมดาทั่วไปก็ล้วนแต่มีสิทธิในชีวิตร่างกายของตน เป็นสิทธิที่เกิดมาและถือได้ว่าอยู่ในสภาวะธรรมชาติ ดำรงอยู่ตั้งแต่เกิดเป็นสภาพบุคคลจนกระทั่งบุคคลนั้นเสียชีวิตไป ไม่มีผู้ใดสามารถที่จะตัดสิทธิในชีวิตร่างกายดังกล่าวนี้ออกจากบุคคลแต่ละคนได้เลย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุที่บุคคลทุกคนจึงต้องเคารพในขอบเขตของตนเองและของผู้อื่นเพราะสิทธิในชีวิตร่างกายคือพื้นฐานที่มาจากการกำหนดเจตจำนงที่บุคคลแต่ละคนมีความประสงค์การใช้ชีวิตของตน ดังนั้นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงมีคุณค่าในตัวของตัวเองและทำให้บุคคลทุกคนนั้นมีความเสมอภาคเอาไว้อย่างเท่าเทียมกัน

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการรับรองแนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์บัญญัติเอาไว้ในมาตราที่ 4 ดังนี้

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

จากการรับรองเอาไว้ในมาตรา 4 จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐได้มีการให้หลักประกันเอาไว้เกี่ยวกับเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ว่าทุกคนย่อมมีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครอง นอกจากนี้แล้วมาตรา 25 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ยังได้บัญญัติเอาไว้ว่า

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับในประเทศไทยแล้วการกำหนดขอบเขตในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นยังไม่มีชัดเจนชัดเท่าไรนัก เนื่องจากว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นยังคงต้องมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมสภาพสังคมของแต่ละสถานที่ อีกทั้งวัฒนธรรมประเพณีและประวัติศาสตร์ที่ผ่านมามีส่วนเกี่ยวข้องและหล่อหลอมทำให้สังคมแต่ละสังคมมีการกำหนดขอบเขตศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่แตกต่างกัน ซึ่งพิจารณาเฉพาะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในประเทศไทย จะพบว่าตั้งแต่สมัยที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้มีพระราชดำริแนวคิดที่ต้องการที่จะเลิกทาส โดยที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์เท่านั้นแน่วแน่ในการที่จะให้ประชาชนทุกคนในประเทศมีความเท่าเทียมกันเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีสถานะเป็นทาสได้มีโอกาสเป็นไท ให้มีชีวิตเป็นของตนเองปราศจากการกดขี่คัมเหงจากเจ้านายของตน อีกทั้งยังมีการยกเลิกระบบนำทาสไปสังกัดกับมูลนาย เพื่อให้ทาสได้ตระหนักว่าตนเองนั้นก็มิมีสถานะที่เท่าเทียมกันกับบุคคลทั่วไป

นับตั้งแต่การเลิกทาสในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมาประเทศไทยก็นับได้ว่ามีการให้คุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในสภาพและสถานะที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับจากอารยประเทศมากขึ้น เพราะแนวคิดหลักของด้านการศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นคือมนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความสามารถในตนเองที่แท้จริง อีกทั้งมนุษย์ทุกคนนั้นยังสามารถที่จะคิดอ่านประการใดรวมถึงกระทำการใดก็ตามภายใต้แนวคิดของตนโดยที่ไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น และไม่มีบุคคลใดก็ตามที่สามารถที่จะเข้ามาล่วงละเมิดหรือกระทำการใดให้ได้รับความอับอายหรือเสื่อมเสียต่อร่างกายจิตใจได้ ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงถือได้ว่ามีเจตจำนงในการที่จะรักษาศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ของตนเอาไว้

ในแง่ของการรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนในประเทศไทย ด้านการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น พบว่า “สิทธิของนักแสดง” ถือว่าสิทธินั้นติดตัวตามธรรมชาติมาตั้งแต่นักแสดงคนนั้นเกิดมาเป็นมนุษย์อยู่แล้ว ดังนั้นในแง่ของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แม้ว่านักแสดงจะการประกอบอาชีพอยู่ในสถานะที่มีบุคคลทั่วไปให้ความสนใจ เรียกได้ว่านักแสดงมีสถานะเป็น “บุคคลสาธารณะ” แต่การที่จะได้รับความสนใจไม่ว่าจะจะเป็นจากประชาชนทั่วไปหรือแม้ว่าจะมีการได้รับความสนใจมากกว่าบุคคลธรรมดา แต่คุณค่าในความเป็นคนของนักแสดงยังคงเท่าเทียมกันกับประชาชนบุคคลธรรมดาทั่วไป บุคคลธรรมดามีสิทธิใด นักแสดงก็มีสิทธิดังกล่าวนั้นและนักแสดงมิได้มีสถานะของความเป็นคนหรือความเป็นมนุษย์เหนือไปกว่าบุคคลธรรมดาแต่อย่างใด

ในประเทศไทยนั้นในอดีตนั้น การประกอบอาชีพเป็นนักแสดง ถือได้ว่าเป็นอาชีพที่ยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเท่าใดนัก เพราะสังคมของนักแสดงเป็นสังคมที่มีความแคบและจำเพาะ เพราะค่านิยมในสมัยเดิมผู้คนนิยมให้บุตรของตนรับราชการหรือทำงานอื่นๆที่ไม่ใช่อาชีพนักแสดง ด้วยเกรงที่จะถูกครหาจากคนในสังคมว่าอาชีพนักแสดงเป็นอาชีพ “เต็นกินรำกิน” ซึ่งเป็นค่านิยมที่อยู่กับสังคมไทยมาช้านาน ทำให้บุคคลที่ประกอบอาชีพนักแสดงนั้นอาจไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมเฉกเช่นกับบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่น อาทิ ข้าราชการ เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อสภาพกาลในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป แนวคิดที่ถือว่านักแสดงนั้นเป็นอาชีพเต็นกินรำกินก็ถือว่ามีเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยในประเทศไทยมีการให้ความสำคัญกับศาสตร์และศิลป์ของการแสดงมากขึ้น ดังนั้นผู้ที่ประกอบอาชีพ เป็นศิลปินไม่ว่าจะเป็น นักร้อง นักแสดง นักพากย์ นักรำ โฆษก พิธีกร ฯลฯ จึงได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคม

นอกจากที่ได้แสดงการอธิบายไปแล้วนั้น ยังคงประกอบกับมีแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องของสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันหลังไหลเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้อาชีพของนักแสดงนั้นได้รับการ

ยอมรับมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีแม้ว่าในอดีตอาชีพนักแสดงนั้นจะไม่ใช่อาชีพที่ถือว่าเป็นเกียรติแก่ผู้ที่ประกอบอาชีพ แต่ก็ยังมีได้มีเหตุการณ์ใดที่แสดงถึงว่านักแสดงได้รับความทรมาน ต่อร่างกายและจิตใจจากการประกอบอาชีพเป็นนักแสดง เพราะทั้งนี้ในสังคมประเทศไทยพิจารณาได้ว่าเป็นสังคมที่มีความอะลุ่มอล่วยและมีการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การแบ่งแยกก็ติดกันด้วยเหตุปัจจัยของการประกอบอาชีพหรือชนชั้นวรรณะทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการกีดกันทางสีผิว เชื้อชาติ จึงไม่ได้มีให้เห็นมากเท่ากับประเทศสหรัฐอเมริกาหรือประเทศแถบตะวันตกที่มีการกีดกันและไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากนัก

โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาศึกษาในกรณีของเชื้อชาติ จะพบว่านักแสดงไทยหลายคนที่มีชื่อเสียงนั้น เป็นนักแสดงที่มีเชื้อสายผสมกันหลายสัญชาติ และแต่ละคนก็สามารถที่จะประสบความสำเร็จกับการประกอบอาชีพเป็นนักแสดงของตนได้โดยปราศจากการกีดกัน ดูถูก ดูหมิ่นเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากผู้คนในสังคม ซึ่งนักแสดงที่มีชื่อเสียงหลายท่านซึ่งเป็นนักแสดงที่มีเชื้อชาติผสมกัน หรือที่เรียกว่าลูกครึ่งและมีชื่อเสียงในสังคม สามารถยกตัวอย่างได้แก่ วิลลี่ แมคอินทอช, ศุภักษร แมคอินทอช เป็นนักแสดงเชื้อสายไทย-อังกฤษ, มาซา วัฒนพานิช เป็นนักแสดงเชื้อสายไทย-เยอรมัน, อารยา เอ ฮาร์เก็ต นักแสดงสาวเชื้อสายไทย-อเมริกัน เป็นต้น และทุกคนก็ได้รับการยอมรับในสังคมโดยมีผลงานที่มีชื่อเสียงโด่งดังโดยที่ประชาชนสนใจให้การยอมรับและไม่ได้นำประเด็นเรื่องของเชื้อชาติมา กีดกัน

ด้วยเหตุที่ได้แสดงไปแล้ว แล้วจึงถือว่าในสังคมของนักแสดงชาวไทยเป็นสังคมที่ได้รับการยอมรับโดยมาตรฐานทั่วไปและมีการปฏิบัติในด้านของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการเคารพในเรื่องดังกล่าวอยู่อย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลธรรมดาตนเอง

4.4.2.2 การรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนนิยม

การรับรองด้านความเป็นปัจเจกชนนิยมต่อการประกอบอาชีพนักแสดงในประเทศไทยนั้น พิจารณาได้ว่า “หลักปัจเจกชนนิยม” เป็นหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะรัฐจะต้องรับรองเสรีภาพให้แก่บุคคลทุกคน ซึ่งบุคคลทุกคนนั้นมีเสรีภาพอยู่ตามธรรมชาติและรัฐจะไม่ทำลายสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ยกเว้นแต่จะมีเหตุการณ์อันสมควรที่สามารถจำกัดการใช้เสรีภาพมันได้ รัฐจึงจะสามารถกระทำการดังกล่าวได้ แต่นอกเหนือไปจากกรณีดังกล่าวแล้วการกระทำใดก็ตามของบุคคลแต่ละคนนั้นย่อมขึ้นอยู่กับตัวบุคคลแต่ละคนนั่นเอง

แนวคิดปัจเจกชนนิยมที่ต้องการการรับรองให้แก่นักแสดงในประเทศไทยนั้น มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับแนวคิดส่วนรวมนิยมและแนวคิดที่มีการบุชารัฐ นั่นคือ “แนวคิดรัฐนิยม” โดยในลักษณะของปัจเจกชนนิยมนั้นรัฐบาลจะไม่เข้าควบคุมกระบวนการใดในทางเศรษฐกิจ รัฐจะไม่เข้าแทรกแซงในเรื่องของทางสังคม โดยรัฐจะปล่อยให้ประชาชนทุกคนนั้นได้มีอิสระและเสรีภาพอย่างเต็มที่ การที่จะประกอบอาชีพต่างๆดำเนินการให้เหมาะสมกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมต่างๆที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่ปัจเจกชนแต่ละคนนั้นสามารถที่จะเลือกสรรสิ่งต่างให้แก่ตัวเองได้ โดยหลักสำคัญอย่างยิ่งของแนวคิดปัจเจกชนนิยมคือประชาชนทุกคนมีสิทธิในการที่จะเลือกสรรหรือเรียกเสรีภาพดังกล่าวนี้ว่า “เสรีภาพในการเลือกสรร” ซึ่งประชาชนทุกคนมีความอิสระในการที่จะเลือกสรรการใดการหนึ่งให้ตัวเอง ไม่ว่าจะประชาชนแต่ละคนนั้นจะมีความแตกต่างหรือมีความเหลื่อมล้ำกันอย่างไรก็ตามในเรื่องของสถานะทางสังคม ชาติกำเนิด เชื้อชาติ รายได้ เพศสภาพต่างๆ จะพบว่าประชาชนทุกคนย่อมต้องมีเสรีภาพในการเลือกสรรจึงจะสอดคล้องกับแนวคิดของปัจเจกชนนิยม

การรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลธรรมดาที่มีความเท่าเทียมกันกับการรับรองสิทธิเสรีภาพของนักแสดง โดยอยู่บนรากฐานความคิดที่ถือว่าประชาชนทุกคนนั้นเป็นผู้ใช้อำนาจในการเมืองและปัจเจกชนทุกคนมีสิทธิอย่างเต็มที่ในการที่จะใช้ชีวิตและเลือกคิดรวมถึงเลือกตัดสินใจ ซึ่งสิทธิบางประการดังกล่าวนี้เป็นสิทธิที่มีติดตัวมาตามธรรมชาติอยู่แล้ว และไม่ว่าบุคคลใดก็ตามไม่สามารถที่จะเข้าล่วงละเมิดต่อสิทธิดังกล่าวได้

ในแง่ของนักแสดง นักแสดงทุกคนถือว่าเป็นบุคคลคนหนึ่งที่มีลักษณะสำคัญเฉพาะตัว และมีความต้องการพื้นฐานเช่นเดียวกับประชาชนธรรมดาคนธรรมดาทั่วไปนั่นก็คือ นักแสดงย่อมต้องการพื้นที่ส่วนตัว ย่อมต้องการการศึกษา ต้องการการพักผ่อน และการปฏิบัติที่ดีต่อกันจากคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน โดยที่นักแสดงทุกคนนั้นมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งที่มาของสิ่งหนึ่งต่างอย่างเท่าเทียมกันถือว่าเป็นสิทธิโดยกำเนิดของปัจเจกชนทุกคน รวมถึงเสรีภาพถือว่าเป็นพฤติกรรมทางศีลธรรมที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ ซึ่งหากปัจเจกชนแต่ละคนนั้นใช้เสรีภาพตามที่ตนมีอยู่จะเป็นการดีที่สุด การใช้เสรีภาพของนักแสดงก็ต้องขึ้นอยู่กับขอบเขตของตัวเองเช่นเดียวกัน แต่หากมีการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพของบุคคลอื่น เป็นการใช้เสรีภาพอันเกิดจากสิ่งที่ไม่ดีเข้ากระทำการใดก็ตามที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเดือดร้อน ถือว่าเป็นการออกนอกขอบเขตของเสรีภาพที่มีส่วนตัวของแต่ละบุคคล

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 นั้นได้มีการบัญญัติเอาไว้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยเอาไว้ในหมวดที่ 3 โดยระบุไว้ชัดเจนว่าประชาชนทุกคนนั้นมีความเสมอภาค

กัน และประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคล สิทธิเสรีภาพภาพในการศึกษาสิทธิในการได้รับการสาธารณสุข เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม และสิทธิต่างๆ อีกหลายประการ โดยในแง่มุมของนักแสดงนั้น มีเสรีภาพในการที่จะเลือกประกอบอาชีพของตนเป็นนักแสดงแล้วย่อมสมควรที่จะได้รับการเคารพจากบุคคลทั่วไป และไม่มีบุคคลใดก็ตามจะล่วงละเมิดต่อเสรีภาพในการตัดสินใจได้โดยมีการกำหนดไว้ในมาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ว่า

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ เพียงเท่าที่จำเป็นหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น...

ดังนั้นแล้วในฐานะของนักแสดง จึงควรต้องได้รับเคารพและการยอมรับจากบุคคลทั่วไปและได้รับการยอมรับจากนักแสดงด้วยกันเอง ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะนักแสดงนั้นมีสถานะทางสังคมที่เหนือยิ่งกว่าบุคคลธรรมดา แต่เป็นเพราะนักแสดงก็ถือว่าเป็นปัจเจกชนคนหนึ่ง เป็นปัจเจกชนที่มีเสรีภาพในการที่จะเลือกคิดเลือกตัดสินใจโดยปราศจากการแทรกแซงและการล่วงละเมิดจากบุคคลใดก็ตาม ดังนั้นเมื่อนักแสดงมีเสรีภาพในการดังกล่าว การตัดสินใจที่จะเข้าประกอบอาชีพเป็นนักแสดงนั้นจึงต้องได้รับการเคารพและไม่มีผู้ใดล่วงละเมิดในฐานะที่เป็นปัจเจกชนตามหลักของปัจเจกชนนิยมนั่นเอง

4.4.2.3 การรับรองด้านความเสมอภาค

ในประเทศไทยนั้นเป็นเช่นเดียวกับหลักสากลทั่วโลกนั่นก็คือ ไม่ว่าจะบุคคลใดก็ตามจะประกอบอาชีพใดแม้อาชีพนั้นจะมีสถานะเป็นบุคคลสาธารณะดังเช่นอาชีพนักแสดง แต่ก็ถือว่าเป็นนักแสดงเป็นประชาชนคนหนึ่ง ดังนั้นแล้วการที่นักแสดงจะมีเสรีภาพ สิทธิและเสรีภาพที่นักแสดงมีจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและเท่าเทียมกันกับประชาชนคนธรรมดาทั่วไป ในเรื่องดังกล่าว

นี้มีรัฐธรรมนูญมาตรา 27 ได้บัญญัติเอาไว้เกี่ยวกับกรณีของความเสมอภาคโดยมีการบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ดังต่อไปนี้

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง
ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะใน ส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

จากการระบุเรื่องของความเสมอภาคเอาไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่ามีการให้หลักประกันในเรื่องราวดังกล่าวนี้ด้วยการรับรองความเสมอภาคของประชาชนชาวไทยทุกคนรวมถึงการรับรองความเสมอภาคระหว่างนักแสดงและบุคคลธรรมดาทั่วไป จะต้องเน้นย้ำในสาระสำคัญของหลักความเสมอภาคนั้นก็คือ “สาระสำคัญของแต่ละสิ่งจะต้องปฏิบัติให้มีความเท่าเทียมกัน ในขณะที่สิ่งที่มีสาระสำคัญที่แตกต่างกันออกไปก็จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติให้แตกต่างกันเพื่อให้เกิดความเสมอภาคที่แท้จริงนั่นเอง” โดยรัฐมีหน้าที่ที่จะดำเนินการให้เกิดความเสมอภาคดังกล่าวนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการวางหลักประกันและมีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แล้วนั้น รัฐจึงจำเป็นที่จะต้องปกป้องคุ้มครองให้เกิดความเท่าเทียมกันในทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะบุคคลดังกล่าวนั้นจะเป็นผู้ใดหรือประกอบอาชีพใดก็ตาม

ในกรณีของนักแสดง การที่นักแสดงประกอบอาชีพเป็นบุคคลสาธารณะ พิจารณาได้ว่าแม้นักแสดงจะได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารต่างๆและมีประชาชนจำนวนมากให้ความสนใจถึงเรื่องราวในชีวิตส่วนตัวของนักแสดง แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่านักแสดงยังคงมีสถานะที่

เสมอภาคและเท่าเทียมกันกับประชาชนทั่วไป มิได้มีสถานะที่เหนือกว่าบุคคลธรรมดาที่ประกอบอาชีพอื่น แม้ว่าจะมีผู้วิจารณ์ว่าในบางครั้งนักแสดงมีสถานะที่เหนือกว่าคนธรรมดาแต่ในแง่ของการให้หลักประกันจากรัฐแล้ว จะต้องทำให้ความเท่าเทียมกันเกิดขึ้นให้ได้ระหว่างนักแสดงและบุคคลธรรมดา

ในกรณีของความเสมอภาคระหว่างบุคคลธรรมดาและนักแสดงนั้นมีเหตุการณ์ที่สามารถพิจารณาพบได้ว่านักแสดงก็มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกันกับบุคคลธรรมดา อาทิ เหตุการณ์ที่ประชาชนชาวไทยได้เข้าร่วมถวายสักการะพระบรมศพในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระบรมมหาราชวัง เป็นช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2559 จนกระทั่งถึงเวลาปัจจุบันนี้นั้น ได้มีเหตุการณ์ที่นักแสดงหลายคนได้เข้าร่วมถวายสักการะเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป ซึ่งมีการมาต่อคิวและแสดงเจตจำนงในการที่จะเข้าถวายสักการะและเป็นจำนวนมาก โดยในระยะเวลาวันหนึ่งๆนั้น มีประชาชนเข้าร่วมสักการะกว่าหนึ่งพันคนขึ้นไป นักแสดงซึ่งถือว่าเป็นประชาชนคนหนึ่งเมื่อมาเข้าคิวเพื่อที่จะต่อแถวสักการะพระบรมศพก็ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกันกับประชาชนธรรมดาทั่วไป เช่น นักแสดงสาว “แพนเค้ก เขมนิจ จามิกรณ์” หรือมิสยูนิเวิร์สไทยแลนด์ ประจำปี พ.ศ. 2559 “นางสาวชลิตา ส่วนเสน่ห์” ก็ได้มาเข้าคิวต่อแถวเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นที่สนใจและเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์จำนวนมากเพราะมีประชาชนหลายคนได้ตระหนักถึงเรื่องของความเสมอภาคและเท่าเทียมกันระหว่างนักแสดงและประชาชนคนธรรมดาและต้องการเรียกร้องให้มีการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน หากมีกรณีใดก็ตามที่มีการปฏิบัติไม่เสมอภาค ประชาชนทั่วไปก็ได้มีการออกมาเรียกร้องต่อสื่อมวลชนให้ช่วยเป็นกระบอกเสียงให้มีการปฏิบัติที่เสมอภาคกันยิ่งขึ้น อาทิ กรณีของนักแสดงสาว มิน พีชญา วัฒนามนตรี ที่มีกระแสข่าวลือออกมาว่านักแสดงสาวคนดังกล่าวได้ไปเข้าร่วมสักการะพระบรมศพแต่ไม่ได้เข้าแถวอย่างเช่นประชาชนคนธรรมดาทั่วไป แต่ใช้อภิสิทธิ์อำนาจในการลัดแถวเพื่อให้เสร็จภารกิจของตน ซึ่งท้ายที่สุดนางเอกสาวคนดังกล่าวก็ได้ออกมาแถลงข้อเท็จจริง ต่อสื่อมวลชนว่าข่าวลือดังกล่าวไม่เป็นความจริง ตนและครอบครัวได้ต่อแถวเพื่อรอเข้าเคารพถวายสักการะพระบรมศพเช่นเดียวกันกับทุกคน มิได้ใช้อภิสิทธิ์ในฐานะนักแสดงกระทำการไม่สมควรดังกล่าว เมื่อมีการแถลงจากนักแสดงสาว ประชาชนทั่วไปจึงยอมรับได้

จากเหตุการณ์ดังกล่าวที่ได้ยกตัวอย่างไปนี้ เป็นเหตุการณ์ที่แสดงถึงความเท่าเทียมกันและการตระหนักรู้ของผู้คนในสังคม ที่มีการตระหนักตรงกันว่า ไม่ว่านักแสดงจะอยู่ในฐานะบุคคลสาธารณะและได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนและประชาชนในเรื่องต่างๆมากเพียงใด แต่เมื่อนักแสดงจะกระทำการใดร่วมกับคนหมู่มากแล้ว นักแสดงก็ต้องปฏิบัติตนอย่างไม่มีอภิสิทธิ์และไม่ขี้และฉก

ฉวยประโยชน์จากการเป็นบุคคลสาธารณะเข้าใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เป็นการปฏิบัติตามหลักของ
ความเสมอภาคอย่างแท้จริงนั่นเอง

4.4.2.4 การรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชน

เมื่อพิจารณาถึงภาพรวมของสิทธิเสรีภาพของนักแสดงในฐานะที่เป็นปัจเจกชนนั้น พบว่ามี
การรับรองเอาไว้ทั้งในแง่ของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 5 และ 26 รัฐธรรมนูญ
2560 ตามที่ได้อ้างอิงไปแล้วก่อนหน้านี้ ในขณะที่เรื่องของความเสมอภาคมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา
27 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ซึ่งได้อธิบายไปแล้วเช่นเดียวกัน โดยสิทธิและเสรีภาพ
ส่วนบุคคลนั้นถือว่าเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีการรับรองให้สิทธิเสรีภาพให้แก่นักแสดงในฐานะที่เป็น
ปัจเจกชน และเป็นสิทธิเสรีภาพสำคัญเพราะมักจะมีการล่วงละเมิดต่อดังกล่าว มีการกระทำที่ถือได้
ว่าเป็นการก้าวล่วงต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลไม่ว่าจะเป็นสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย หรือ
เสรีภาพในเคหสถาน รวมถึงเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ และเสรีภาพในการเดินทาง เป็นต้น ซึ่งใน
ประเด็นของการคุ้มครองและให้หลักประกันแก่นักแสดงในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลนั้นมี
ปรากฏ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ดังมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่าง
อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือ
ร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติ
หรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่
เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถาน หรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

มาตรา ๓๕ การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทย เข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้

จากมาตราที่ได้ยกตัวอย่างไปข้างต้นนั้น ถือว่าเป็นการรับรองด้านสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ โดยในฐานะที่นักแสดงเป็นปัจเจกชนนี้มีสิทธิเสรีภาพหลายประการที่นักแสดงได้รับการรับรองเช่นเดียวกับประชาชนธรรมดาทั่วไป ได้แก่ สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล โดยนักแสดงย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายและจะไม่มีผู้ใดจะสามารถทำการใดก็ตามที่เป็นการทรมานหรือทารุณกรรมนักแสดงด้วยวิธีอันโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม อีกทั้งการเข้าล่วงละเมิดต่อนักแสดงผู้ซึ่งมีเสรีภาพในเคหสถานก็เป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ เช่นหากมีกรณีที่สื่อมวลชนแอบถ่ายภาพนักแสดงเพื่อนำไปแพร่ภาพต่อยังสาธารณะชนในเคหสถานส่วนตัวนั้นก็เป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ เพราะในกรณีดังกล่าวนี้ต้องพิจารณาอยู่เสมอว่านักแสดงมีสถานะเป็นบุคคลสาธารณะอยู่ก็จริง แต่เมื่อเสร็จสิ้นจากการทำงานเป็นนักแสดงแล้ว นักแสดงย่อมมีมิติส่วนตัวในการที่จะใช้ชีวิตของตน ดังนั้นในมิติส่วนตัวดังกล่าวจะต้องได้รับการเคารพและไม่มีบุคคลผู้ใดเข้าร่วมละเมิดต่อการใช้ชีวิตในมิติส่วนตัวนั้นของนักแสดง จึงเป็นที่มาของการที่นักแสดงย่อมมี

เสรีภาพในเคหสถานของตนรวมถึงเสรีภาพในเรื่องส่วนตัวต่างๆ และเป็นการรับรองสิทธิเสรีภาพให้แก่นักแสดงในฐานะที่นักแสดงเป็นปัจเจกชน

นอกจากนี้แล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ยังได้ปกป้องและให้หลักประกันแก่นักแสดงเช่นเดียวกับกับบุคคลธรรมดาทั่วไปในเรื่องของสิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือและความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลนี้ได้มีการให้หลักประกันว่าจะได้รับความคุ้มครอง ดังนั้นแล้วถึงแม้นักแสดงจะเป็นบุคคลสาธารณะแต่ก็ได้รับการรับรองในระดับเดียวกันกับประชาชนทั่วไป ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้รวมถึงการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายต่อตัวนักแสดงนั่นเอง นอกเหนือจากนี้แล้วไม่ว่าเสรีภาพดังกล่าวที่มีการรับรองให้แก่ปัจเจกชนจะเป็นสิ่งใดก็ตาม นักแสดงย่อมได้รับการรับรองเช่นเดียวกันและสื่อมวลชนจะต้องเคารพต่อการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงเพราะพึงนึกไว้เสมอว่ารัฐธรรมนูญได้มีการให้การรับรองสิทธิของนักแสดงในฐานะของปัจเจกชนแล้ว เมื่อนักแสดงมีความเท่าเทียมกันและมีสถานะเช่นเดียวกันกับคนธรรมดาทั่วไป นักแสดงจึงสมควรที่จะต้องได้รับการเคารพในฐานะมนุษย์คนหนึ่งและจะไม่มีผู้ใดมาพรากสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวนั้นไปจากชีวิตของนักแสดงได้

4.4.3 กรณีสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องของสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่มีอยู่นั้น เมื่อเกิดผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในด้านต่างๆแล้ว พบว่ากรณีที่นักแสดงได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่พบบ่อยที่สุดได้แก่กรณีของการละเมิดและการหมิ่นประมาท ซึ่งการละเมิดหรือการหมิ่นประมาทนี้เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพต่างๆในชีวิตของนักแสดง ไม่ว่าจะเป็นสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดง เสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดง เสรีภาพทางความคิด เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดง เสรีภาพในครอบครัวเกียรติยศ ชื่อเสียงของนักแสดง รวมถึงเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถที่จะอธิบายได้ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.4.3.1 สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดง

สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวนี้ เมื่อนักแสดงประกอบหน้าที่ของตนและมีการนำเสนอข่าวสารจากสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นการเสาะแสวงหาข้อมูล รวมถึงการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารต่างๆออกไปสู่สาธารณะชน มักพบว่าสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงจะได้รับผลกระทบเป็นสัดส่วนที่

ชัดเจนที่สุด โดยในเบื้องต้นนี้จะทำความเข้าใจถึงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวตามบริบทต่างๆ อันได้แก่ บริบททางปรัชญา บริบททางศาสนา บริบททางด้านการเมืองการปกครอง บริบทสำนักความคิด กฎหมายธรรมชาติและความคิดกฎหมายบ้านเมือง บริบทของสิทธิมนุษยชน และบริบททางวัฒนธรรม ซึ่งสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวในบริบทต่างๆนี้ จะอธิบายให้เห็นถึงสิทธิของนักแสดงที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเทศไทยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4.4.3.1.1 สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในบริบทต่างๆ

4.4.3.1.1.1 บริบททางปรัชญา

สำหรับสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวในแนวคิดของบริบททางปรัชญานั้นพบว่า สิทธิของมนุษย์ทั้งหลายมีที่มาจากธรรมชาติ เพราะทั้งนี้ธรรมชาติเป็นผู้ที่ได้กำหนดระเบียบอันถูกต้องแห่งจักรวาลเอาไว้ให้แก่มนุษย์ทุกคน ดังนั้นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนได้รับจึงอาจพิจารณาเรียกอีกอย่างได้ว่าเป็น “สิทธิตามธรรมชาติ” หรือ “สิทธิแห่งธรรมชาติ” และสิ่งที่ธรรมชาติมอบให้นี้ นี้เป็นสิทธิที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะว่าเป็นตัวกำหนดวิวัฒนาการของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบจากการที่ธรรมชาติได้มอบความชอบธรรมแห่งสิทธินั้นให้ ซึ่งทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้และถือว่าเป็นส่วนสำคัญแห่งชีวิตมนุษย์ ดังนั้นแล้วการที่มนุษย์แต่ละคนจะได้สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้นจึงเป็นการกล่าวได้ว่าธรรมชาติมีบทบาทอย่างยิ่งในการที่จะมอบสิทธิดังกล่าวนี้ให้กับมนุษย์ทุกคน โดยถือว่าเป็นการเหมาะสมเมื่อมนุษย์ได้สิทธิเช่นว่านี้ และหากมนุษย์คนใดปราศจากซึ่งสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวนี้ก็อาจกล่าวได้ว่าในสังคมที่มนุษย์ผู้นั้นได้ใช้ชีวิตอยู่เป็นสังคมที่ปราศจากความมั่นคงตามธรรมชาติ และเป็นสังคมที่ไม่สมบูรณ์เพราะสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์อันเป็นสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้นมาจากสิทธิตามธรรมชาติ ความเกี่ยวข้องจะมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายธรรมชาติ และนอกเหนือไปจากนี้แล้วในทางปรัชญายังให้ความสำคัญกับกฎระเบียบอันถูกต้องแห่งจักรวาลอันถือว่าเป็นพื้นฐาน ดังนั้นสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในทางบริบทของปรัชญาคือสิทธิที่ธรรมชาติมอบให้และมนุษย์ทุกคนเป็นเจ้าของสิทธินี้อย่างสมบูรณ์แบบ

4.4.3.1.1.2 บริบททางศาสนา

สำหรับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของมนุษย์ในทางศาสนาหรือในบริบทของศีลธรรมแล้วนั้น จะพิจารณาและอธิบายถึงบริบททางศาสนาคริสต์เป็นหลัก เพราะศาสนาคริสต์

เป็นศาสนาที่ได้อธิบายถึงรากฐานของสิทธิของมนุษย์มาตั้งแต่ต้นว่ามนุษย์ทั้งหลายได้สิทธิต่างๆมาจากพระผู้เป็นเจ้าของ โดยพระเจ้าได้สร้างมนุษย์คนแรกขึ้นมา นั่นก็คือ อדם และถือว่าพระผู้เป็นเจ้าของเป็นผู้ที่กำหนดคุณค่าอันสูงยิ่งนั้นให้แก่มนุษย์ทุกคนด้วย คุณค่าดังกล่าวนี้เป็นคุณค่าที่ก่อให้เกิดสิทธิและเสรีภาพแก่มนุษย์ ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงถือได้ว่ามีอำนาจอันชอบธรรมที่ได้รับมาจากพระผู้เป็นเจ้าของและเป็นเจ้าของสิทธิดังกล่าวนี้แต่เพียงผู้เดียวโดยที่ไม่มีผู้ใดสามารถที่จะพรากเอาสิทธิดังกล่าวไปจากชีวิตของมนุษย์ผู้นั้นได้

ในมุมมองของทางศาสนานั้นพบว่า การให้ค่าต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของบุคคลแต่ละคนหรือสิทธิที่เกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกายนั้นเป็นการเคารพต่อทั้งตัวเองและเคารพต่อทั้งผู้อื่น เป็นเรื่องเฉพาะตัวที่สงวนไว้กับผู้ที่เป็เจ้าของสิทธิดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว การที่จะมีผู้ใดผู้หนึ่งพยายามเข้ามาพรากสิทธิดังกล่าวซึ่งเป็นสิทธิเฉพาะตัวของบุคคลแต่ละคนนั้นจึงเป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้นั่นเอง และเมื่อมีผู้ใดกระทำการดังกล่าวอันเป็นการไม่สมควรต่อสิทธิชีวิตส่วนตัวของบุคคลแต่ละคน บุคคลจึงมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้มีการชดใช้เยียวยาเพื่อให้กลับคืนสู่สภาพเดิมหรือเพื่อชดเชยความเสียหายทางจิตใจหรือความเสียหายที่เป็นรูปธรรมที่เกิดขึ้นได้

4.4.3.1.1.3 บริบททางด้านการเมืองการปกครอง

สิทธิของนักแสดงในเรื่องของความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้น ถ้าพิจารณาเฉพาะในเรื่องของสิทธิความเป็นส่วนตัวในบริบททางด้านการเมืองการปกครอง จะพบว่าแนวคิดของสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยในระยะแรกนั้นเป็นแนวคิดที่มนุษย์ใช้อ้างยันต่อรัฐ เพราะมนุษย์ถือว่าตนเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตของบุคคล การที่มนุษย์แต่ละคนเกิดมา มนุษย์ล้วนแต่มีคุณค่าในตนเอง ดังนั้นเมื่อมนุษย์เกิดมาแล้วมนุษย์จึงมีเหตุผลในการที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและไม่มีผู้ใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นรัฐเอกชนหรือบุคคลใดจะเข้าทำการพรากหรือล่วงละเมิดต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวดังกล่าวได้ ดังนั้นแล้วรัฐหรือกฎหมายจึงจำเป็นที่จะต้องเคารพต่อการมีส่วนร่วมของมนุษย์ รวมถึงยึดมั่นในศักดิ์ศรีของมนุษย์แต่ละคน รัฐก็ต้องทำการปฏิบัติต่อมนุษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและเคารพต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลปัจเจกแต่ละคนให้มากที่สุด

ในเวลาต่อมาแนวคิดเรื่องของการปฏิบัติต่อมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันนั้นเริ่มแพร่หลายมากขึ้น มีการเน้นความเคารพต่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และกระตุ้นบรรณรงค์ไม่ให้มีการละเมิดต่อการดำรงอยู่ของสถานะแห่งการเคารพต่อตัวเองในตัวบุคคลของมนุษย์ทุกคน ด้วยเหตุนี้แล้วมนุษย์ทุกคนจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการคงไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีของปัจเจกชนบุคคล โดยรัฐทำหน้าที่ในการ

บริหารสิทธิดังกล่าวของบุคคลแต่ละคน ดังนั้นการที่รัฐจะอ้างสิทธิใดๆก็ตามเหนือต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวและเสรีภาพของมนุษย์นั้น โดยพื้นฐานทั่วไปจึงไม่สามารถที่จะกระทำได้ เว้นแต่มีเหตุที่กำหนดเอาไว้และรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอย่างชัดเจน แต่ทั้งนี้ก็จะต้องได้รับการยอมรับในข้อกำหนดต่างๆเหล่านั้นโดยประชาชนอีกด้วย

4.4.3.1.1.4 บริบทสำนักความคิดกฎหมายธรรมชาติและสำนักความคิดกฎหมายบ้านเมือง

แนวคิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในกรณีของสำนักกฎหมายธรรมชาติถือว่าเป็นแนวคิดแบบปัจเจกชนนิยมมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนในสภาวะธรรมชาติสมบูรณ์ มนุษย์จะใช้ชีวิตและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเหตุผลเพราะในโลกและจักรวาลนี้เป็นจักรวาลที่มีระบบระเบียบยิ่งใหญ่มากและแก่นสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์แต่ละคนคือเหตุผล โดยมนุษย์ทุกคนนั้นย่อมไม่ถูกจำกัดในสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของตนด้วยเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์ใดก็ตาม ดังนั้นแล้วระบบสากลที่เป็นพื้นฐานของกฎหมายและธรรมชาตินั้นก็คือความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน เมื่อปัจเจกชนแต่ละคนมีสิทธิอย่างเท่าเทียมกันตามธรรมชาตินั้นก็เกิดเป็นมนุษย์ ปัจเจกชนทุกคนจึงย่อมสอดคล้องกับธรรมชาติ และสำนักกฎหมายความคิดกฎหมายธรรมชาติได้มีความเชื่อว่าเหตุผลที่ถูกต้องต้องสอดคล้องกับความเป็นธรรมชาติและยังคงเป็นกฎหมายอันหนึ่งอันเดียวกันไม่เปลี่ยนแปลงตลอดไป

ดังนั้นแนวคิดที่สำคัญของสำนักความคิดกฎหมายธรรมชาติคือการที่สิทธินั้นเกิดแล้วมีอยู่แล้วตามธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ไม่มีผู้ใดบัญญัติหรือออกคำสั่ง และสิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีนั้นล้วนแต่เป็นสิทธิที่มีความเป็นสากล ดังนั้นสิทธิตามกฎหมายธรรมชาตินี้จึงกล่าวได้ว่าเป็นสิทธิที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมนุษย์ ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นมาโดยผู้หนึ่งผู้ใด อีกทั้งเหตุผลที่ถูกต้องยังคงถูกกำหนดโดยธรรมชาติอีกด้วย ด้วยเหตุนี้แล้วมนุษย์ทุกคนจึงถือว่ามีสิทธิในตัวเองและสิทธิมนุษยชนดังกล่าวหรือสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวนี้ก็มีรากฐานมาจากแนวคิดจากธรรมชาตินั้นเอง

ในขณะที่สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวตามสำนักความคิดกฎหมายบ้านเมืองนั้น มีแนวคิดที่มีความแตกต่างจากสำนักความคิดกฎหมายธรรมชาติ โดยสำนักกฎหมายบ้านเมืองถือว่ากฎหมายได้ออกโดยรัฐอธิปัตย์หรือผู้ปกครองรัฐ ดังนั้นแล้วกฎหมายที่บัญญัติโดยเจตนาของรัฐนั้นก็คือกฎหมายที่ใช้บังคับในสังคม บุคคลแต่ละคนไม่สามารถที่จะโต้แย้งหนึ่งความถูกต้องของดังกล่าวได้ เพราะรัฐอธิปัตย์นั้นเป็นผู้ที่ได้กระทำการออกกฎหมายต่างๆมาบังคับใช้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและอำนวยความสะดวกเท่าเทียมกันอยู่แล้วในสังคม อีกทั้งในแนวคิดของสำนักความคิดกฎหมายบ้านเมือง

ถือว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นเกิดจากการที่ประชาชนแต่ละคนเข้ามาทำสัญญาประชาคมและได้ทำการยกอำนาจให้รัฐอธิปไตย ดังนั้นรัฐจึงมีหน้าที่ในการที่จะดูแลและควบคุมความประพฤติของบุคคลทุกคนให้อยู่ภายใต้อำนาจทางการเมืองของตน บุคคลใดจะมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือไม่จึงต้องพิจารณาว่ามีกฎหมายรองรับเอาไว้หรือไม่ เมื่อมีกฎหมายใดก็ตามให้การรองรับเอาไว้ จึงจะถือได้ว่าบุคคลนั้นมีสิทธิความเป็นส่วนตัวซึ่งเป็นสิทธิที่กฎหมายได้บัญญัติรับรองเอาไว้แน่นอน

4.4.3.1.1.5 บริบทสิทธิมนุษยชน

ในทางสิทธิมนุษยชนแล้ว สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวในบริบทของสิทธิมนุษยชนถือว่าเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนเมื่อเกิดมาก็ได้รับสิทธิดังกล่าวและเป็นสิทธิที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด มนุษย์ไม่จำเป็นที่จะต้องดิ้นรนใดๆเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าว ขอเพียงได้เกิดมาเป็นมนุษย์ก็ย่อมได้สิทธิมนุษยชนดังกล่าวแล้ว สิทธิมนุษยชนนั้นได้มาจากศักดิ์ศรี อันสืบสายติดตัวมาของบุคคลและบุคคลจะถูกแทรกแซงในความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน รวมถึงการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ อันเป็นการรับรองไว้ในกติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมืองของสหประชาชาติ นอกจากนี้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติยังได้มีการกำหนดเอาไว้ว่า บุคคลนั้นย่อมที่จะไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว หรือในเคหสถานของตน รวมถึงบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในการสื่อสารของตนและจะไม่มีผู้ใดเข้าทำการลบลู่ต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง บุคคลทุกคนนั้นย่อมสามารถที่จะได้รับการปกป้องและคุ้มครองโดยกฎหมาย ต่อการใช้สิทธิเช่นนี้ซึ่งทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติและกติกาสากลว่าด้วย สิทธิทางแพ่งและการเมืองของสหประชาชาติได้รับรองถึงสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ดังกล่าวในระดับของกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้นแล้วสิทธิในชีวิตส่วนตัว ในการนับถือศาสนา หรือสิทธิในชีวิตร่างกายต่างๆของมนุษย์จึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชื่อของตนอยู่ในขอบเขตของตัวเองโดยไม่เข้ารบกวนหรือล่วงละเมิดรวมถึงหมิ่นประมาทต่อบุคคลอื่นหรือทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย เพราะในแนว คิดและบริบทของสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในด้านของสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นการที่จะต้องรู้จักเคารพซึ่งกันและกัน และพึงระลึกว่ามนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน

4.4.3.1.1.6 บริบททางวัฒนธรรม

การให้ความสำคัญต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวอันอ้างอิงตามบริบททางวัฒนธรรมแล้วจะพบว่า ในแต่ละสังคมนั้นการให้การยอมรับรวมถึงให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวมีความแตกต่างกันไป โดยปัจจัยที่ทำให้มีความแตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับทัศนคติ รวมถึงความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมในแต่ละสังคมนั่นเอง

มนุษย์ทุกคนนั้นอาจกล่าวได้ว่ามีความเป็นส่วนตัวและมีขอบเขตทางกายภาพในการที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นส่วนตัวตามรูปแบบของตนอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อมนุษย์ทุกคนมีความเป็นส่วนตัว ในแต่ละสังคมจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวัฒนธรรมที่จะทำให้ประชาชนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของความเป็นส่วนตัวได้ และหลักเกณฑ์ทางวัฒนธรรมรวมถึงหลักเกณฑ์ทางสังคมต่างๆจึงเป็นตัวที่จะคอยกำหนดกรอบและขอบเขตให้สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของมนุษย์แต่ละคน

ในแง่บริบททางวัฒนธรรมนี้พิจารณาได้ว่า หากมีการเปรียบเทียบเรื่องของสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของประชาชนชาวไทยกับพลเมืองอเมริกาจะพบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการฟ้องร้องกันในเรื่องของการล่วงละเมิดต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวกันเป็นจำนวนมาก เพราะในบริบทสังคมของโลกตะวันตกโดยเฉพาะในสังคมของสหรัฐอเมริกาซึ่งมีการยึดถือในเรื่องของเสรีภาพและสิทธิของบุคคลแต่ละคนอย่างยี่งั้น มีการฟ้องร้องให้บุคคลแต่ละคนเคารพต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งถือว่าวัฒนธรรมการใช้ชีวิตของพลเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกาหรือในประเทศแถบยุโรปนั้นมีความแตกต่างกับคนไทย เพราะในลักษณะบริบททางวัฒนธรรมของคนไทยแล้วจะมีการยึดหยุ่นกว่า และวัฒนธรรมต่างๆทำให้คนไทยไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวมากเท่าไรนัก ดังนั้นเมื่อนำในกรณีของสื่อมวลชนได้มีการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงออกไปหลายครั้งจึงพบว่า มีการอนุโลมรวมถึงมีความยึดหยุ่นที่นักแสดงมีให้แก่สื่อมวลชนอยู่สูง โดยยึดคติ น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า แต่อย่างไรก็ดีสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวก็ยังคงมีอยู่ ไม่ได้หายไปไหนเพียงแต่การเรียกร้องในสิทธิความเป็นส่วนตัวนั้นมีไม่มากเท่ากับประเทศในแถบตะวันตก

4.4.3.1.2 สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงในระบบกฎหมายไทย

หากจะพิจารณาถึงกฎหมายเฉพาะในการบัญญัติเรื่องการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงจากการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้เป็นการเฉพาะนั้น จะพบว่าในปัจจุบันนี้ในระบบกฎหมายไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะดังกล่าว แต่การคุ้มครองนั้นจะมีอยู่ทั่วไปตามกฎหมายต่างๆ เช่นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้ โดย

ปรากฏอยู่ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยโดยมีมาตรา 32 ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 บัญญัติถึงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้โดยเฉพาะดังนี้

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวตามรัฐธรรมนูญได้รับการรับรองเอาไว้ในมาตราเดียวกันกับสิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง อีกทั้งการกระทำต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวซึ่งเป็นการกระทำได้ห้ามตามมาตรา 32 ได้มีการบัญญัติเอาไว้เฉพาะเจาะจงว่า การกระทำอันใดอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่งนั้น รวมถึงการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด เป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้ หากมีผู้ที่กระทำการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นโดยสื่อมวลชนหรือโดยประชาชนทั่วไป ในฐานะของนักแสดงซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและประชาชนคนหนึ่ง สามารถที่จะฟ้องเอาผิดต่อสื่อมวลชนที่กระทำการเช่นนั้นได้เพราะได้มีการรับรองเอาไว้แล้วในรัฐธรรมนูญ

นอกเหนือจากสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้มีการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเอาไว้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของบทบัญญัติลักษณะละเมิด ซึ่งได้ทำการอธิบายไว้แล้วในหัวข้อของข้อจำกัดของสื่อมวลชนกับความผิดทางแพ่งในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ความรับผิดเพื่อการละเมิดปรากฏเอาไว้ การศึกษาที่ได้ทำการศึกษาไปแล้วและได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อก่อนหน้าข้างต้นนี้ จะพบว่านักแสดงจะได้รับการคุ้มครองในเรื่องของสิทธิความเป็นส่วนตัว และหากมีกรณีหรือพฤติกรรมต่างๆในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนและกระทำการใดใดก็ตามอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความจริงนำเสนอข่าวสารที่สร้างความเสียหายแก่ชื่อเสียงต่อบุคคลอื่นหรือต่อนักแสดงตามมาตรา 420 หรือ 423 แล้วนั้น นักแสดงย่อมสามารถที่จะฟ้องให้สื่อมวลชนรับผิดได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องของการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว

ในขณะที่ประมวลกฎหมายอาญานั้น ในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวแม้จะมีได้มีการบัญญัติฐานความผิดในเรื่องดังกล่าวนี้เอาไว้อย่างชัดเจน แต่หากพฤติกรรมของสื่อมวลชนคนใดที่

ได้แก้าล่วงละเมิดต่อตัวนักแสดงเอาไว้ไม่ว่าจะเป็นวิธีการเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่กระทบต่อชื่อเสียงและกระทบต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดง นักแสดงย่อมสามารถที่จะฟ้องร้องได้หรือในกรณีหมิ่นประมาทซึ่งได้อธิบายเรื่องดังกล่าวไว้ชัดเจนแล้วในหัวข้อข้างต้นเช่นเดียวกัน

การคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงนี้ นอกจากในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญา ยังมีกฎหมายได้คุ้มครองเอาไว้ในเรื่องของสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน อาทิ มีการบัญญัติเอาไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 หรือพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการพ.ศ. 2540 ก็ได้มีการระบุเอาไว้ว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งจะทำการเปิดเผยนั้น หากเป็นการคุกคามสิทธิส่วนบุคคลย่อมไม่สมควรที่จะได้รับการเปิดเผย เป็นต้น

ในกรณีของการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนบุคคลของนักแสดงที่พบได้บ่อยนั้น คือกรณีที่นักแสดงถูกสื่อมวลชน หรือประชาชนทั่วไป รวมถึงนักข่าวสมัครเล่นหรือ “ปาปาราซซี” แอบถ่ายภาพขณะนักแสดงกำลังใช้ชีวิตส่วนตัวอยู่ จนเป็นการรบกวนการใช้ชีวิตของนักแสดง ประเด็นต่างๆเหล่านี้เห็นได้บ่อยครั้ง และมีการเรียกร้องสิทธิจากนักแสดงหลายคนเพื่อมิให้มีการกระทำใดก็ตามที่เป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวดังกล่าว อาทิ กรณีของนักแสดงสาว **“พลอย เหมอมารลย์ บุญยศักดิ์”** ที่ครั้งหนึ่งได้เคยให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนและความเข้าใจจากประชาชนทั่วไปว่า นักแสดงดาราที่ต้องการสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวต้องการใช้ชีวิตเฉกเช่นประชาชนบุคคลธรรมดาทั่วไป โดยเหตุการณ์ในครั้งนั้นเกิดจากการที่นักแสดงสาวเดินทางไปพักผ่อนส่วนตัวกับครอบครัวของอดีตคนรัก **“นาวิน เยาวพลกุล”** หรือ **“ต้า นาวิน ตาร์”** ซึ่งมีสื่อมวลชนสมัครเล่นได้เข้าประชิดตัวและถ่ายภาพนักแสดงสาวพร้อมกับคนรักโดยไม่ได้ขออนุญาต โดยหลังจากถ่ายรูปแล้วได้เดินหนีไป และแอบดักถ่ายรูปลื่นๆเรื่อยๆในทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะเป็นขณะนักแสดงสาวพร้อมคนรักได้เดินซื้อขนม ซื้อหนังสือ หรือแม้แต่ขณะเข้าเช็คอินที่โรงแรมที่พัก ทำให้นักแสดงสาวคนดังกล่าวมีความไม่พอใจ และได้เข้าพูดคุยกับสื่อมวลชนสมัครเล่นรายนั้น ซึ่งทราบภายหลังว่าเป็นสื่อมวลชนของนิตยสารบันเทิงฉบับหนึ่ง ได้พยายามถ่ายรูปของตนเพื่อที่จะนำภาพข่าวไปเผยแพร่ในโอกาสถัดไป ทำให้นักแสดงสาวมีความไม่พอใจ จึงได้ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนดังกล่าวให้ลบรูปของตนและชี้แจงเหตุผลว่าตนไม่สบายใจเนื่องจากรู้สึกถูกรุกล้ำสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและไม่สามารถใช้ชีวิตปกติได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ดีหลังจากที่นักแสดงสาวได้เข้าไปแสดงเจตนาดังกล่าวว่าไม่ต้องการให้สื่อมวลชนสมัครเล่นรายนั้นถ่ายรูปของตนเพื่อนำไปเสนอข่าวสารอีก แต่สื่อมวลชนรายดังกล่าวก็ได้หยุดการ

กระทำยังคงถ่ายรูปต่อไปทำให้นักแสดงสาวรู้สึกว่าเป็นวัตถุ แมตตนจะเข้าใจว่าหน้าที่การงานของตนเป็นบุคคลสาธารณะเป็นคนของประชาชน แต่ในอีกมุมหนึ่งนักแสดงคนดังกล่าวก็อยากที่จะทำให้ประชาชนตระหนักว่านักแสดงเช่นตนเองและนักแสดงทุกคนเป็นมนุษย์ธรรมดาทั่วไป ไม่ต้องการให้คนมองนักแสดงเป็นวัตถุสิ่งของและสื่อมวลชนทั่วไปควรที่จะเคารพต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงให้มากขึ้น¹⁵⁰

หรือในกรณีของนักแสดงสาวอีกรายหนึ่ง “มิน พิษญา วัฒนามนตรี” ที่เมื่อปี พ.ศ. 2557 ได้มีกรณีที่มีมือดีซึ่งคาดว่าเป็นประชาชนทั่วไปมีใช้สื่อมวลชนสมัครเล่นแต่อย่างใด ได้ทำการแอบถ่ายดาราสาวคนดังกล่าวนี้ในห้องน้ำของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง และมีการแชร์ภาพดังกล่าวออกมากันอย่างแพร่หลายในโลกออนไลน์

โดยเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยมีภาพของหญิงสาวรายหนึ่งมีใบหน้าคล้ายกับนักแสดงชื่อดัง “มิน พิษญา วัฒนามนตรี” ซึ่งนักแสดงสาวคนดังกล่าวถูกแอบถ่ายขณะเข้าในห้องน้ำและมีการเผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยวิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่าเป็นภาพที่นำมาจากคลิปวิดีโอที่แอบถ่ายในห้องน้ำของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เป็นการชอนกล้อแอบถ่ายเอาไว้ในถังขยะ ด้วยกรณีดังกล่าวนี้ได้มีการเอาผิดผู้กระทำความผิดโดยมีการแจ้งความบันทึกประจำวันต่อตำรวจและมีการฟ้องร้องดำเนินคดี โดยเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่เกิดขึ้นเพราะมีแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้รายงานมาว่ายังมีดาราสาวอีก 4 รายที่ถูกแอบถ่ายจากผู้กระทำความผิดคนเดียวกันนี้ มีการสันนิษฐานและตั้งข้อสังเกตจากประชาชนทั่วไปว่าภาพดังกล่าวน่าจะถูกถ่ายมาจากปลาช่าหนึ่งในบริเวณสถานศึกษาชื่อดังย่านบางนา ทำให้มีความวิตกว่านักศึกษาในสถาบันดังกล่าวอีกหลายคนอาจจะถูกแอบถ่ายจากผู้กระทำความผิดรายนี้เช่นเดียวกัน

มีการแสดงความเห็นจากสื่อมวลชนและประชาชนจำนวนมากว่าการกระทำดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่ไม่สมควรเกิดขึ้นอย่างยิ่งสังคมควรต้องตระหนักว่าการกระทำเช่นนี้เป็นความผิดและผู้ที่ส่งต่อรูปรวมถึงส่งต่อคลิปต่อกันไปนั้นก็มีความผิดเช่นเดียวกันเพราะการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการละเมิดสิทธิอย่างร้ายแรงเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์สำหรับผู้ที่เผยแพร่คลิป รูปภาพต่อไปทางสื่อสังคมออนไลน์ ในขณะที่ผู้กระทำการด้วยตัวเองนี้ก็มีความผิดอย่างร้ายแรงฐานละเมิดต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่น กรณีดังกล่าวนี้เป็นกรณีศึกษาที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างยิ่งใน

¹⁵⁰ ไทยซาส์เอ็นเตอร์เทนเมนท์, "พลอย"ตอกปาบาร์ซซี่ "ดารามาไม่ใช่หมีแพนด้า" ถูกละเมิดสิทธิ์" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 8 มกราคม 2560. แหล่งที่มา: <http://entertainment.thaiza.com/-พลอย-ตอกปาบาร์ซซี่-ดารามาไม่ใช่หมีแพนด้า-ถูกละเมิดสิทธิ์>

สังคมว่าในปัจจุบันนี้ ในโลกที่มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ผู้คนกลับนำเทคโนโลยีที่มีความพัฒนาก้าวหน้าดังกล่าวมาใช้ในทางที่ผิดทำให้ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน โดยในกรณีนี้นักแสดงสาวคนดังกล่าวได้รับความเดือดร้อนทั้งมีการกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว การปฏิบัติภารกิจธุระอันเป็นส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตทั่วไปหรือแม้แต่การเข้าห้องน้ำ ก็ล้วนแต่เป็นสิทธิส่วนตัวของบุคคลแต่ละคน ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะมีการละเมิดจากสื่อมวลชนหรือจากประชาชนทั่วไป

จากกรณีดังกล่าวนี้ทำให้สังคมได้ตระหนักว่าผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นบุคคลสาธารณะเช่นนักแสดง ดารา ศิลปิน นักร้อง ย่อมมีมติการใช้ชีวิตที่เป็นส่วนตัวนอกเหนือไปจากมิติที่เป็นบุคคลสาธารณะ อีกทั้งเมื่อเกิดเรื่องดังกล่าวขึ้นแล้ว การที่สื่อมวลชนได้พยายามที่จะเข้าซักถามสอบถามความรู้สึกของนักแสดงคนดังกล่าวก็ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่สมควรเพราะเปรียบได้กับว่าเมื่อนักแสดงถูกละเมิดสิทธิจากผู้ที่เกี่ยวข้องถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิในขั้นที่หนึ่ง แต่การละเมิดสิทธิในขั้นที่สองคือการตอกย้ำจากการถามคำถามโดยไม่ระมัดระวังในเรื่องของกาลเทศะจากสื่อมวลชน ทำให้ได้รับความกระทบกระเทือนต่อจิตใจซึ่งเป็นการกระทำที่สื่อมวลชนเองก็ต้องตระหนักและกระทำการต่างๆให้อยู่ภายในขอบเขตของการนำเสนอข่าวสารและภายใต้ของการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ โดยต้องมีจรรยาบรรณที่ดีของสื่อมวลชนควบคู่กันไปด้วย อย่างไรก็ตามหากมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นอีกนักแสดงย่อมสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายตามที่ได้อธิบายไป เพื่อที่จะเรียกร้องและปกป้องสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของตน เอาผิดต่อผู้ที่กระทำการล่วงละเมิดต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้น ทำให้ผู้กระทำผิดต้องรับผิดชอบตามกฎหมายที่ได้วางเอาไว้ ซึ่งเป็นสิทธิที่นักแสดงได้รับในฐานะที่เป็นประชาชนคนหนึ่งนั่นเอง

ดังนั้นจากกฎหมายทั้งหมดที่ได้แสดงให้เห็นไปจึงพบว่า เสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของนักแสดงนั้นตามกฎหมายไทยได้รับการคุ้มครองอยู่ และหากนักแสดงถูกล่วงละเมิดถูกหมิ่นประมาท ไม่ว่าจะถูกระทบกระเทือนด้วยการใดๆก็ตามจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน นักแสดงย่อมสามารถจะใช้บทบัญญัติกฎหมายที่มีอยู่นั้นขึ้นฟ้องร้องต่อศาลและปกป้องให้มีการคุ้มครองสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของตนได้

4.4.3.2 เสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดง

ในการที่นักแสดงเป็นบุคคลสาธารณะนั้น แม่นักแสดงจะมีมติในการทำงานที่บุคคลทั่วไปสามารถที่จะเข้าถึงได้โดยง่าย สื่อมวลชนสามารถที่จะนำเสนอข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับนักแสดงได้แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสื่อมวลชนจะสามารถนำทุกประเด็นและนำทุกเรื่องราวของนักแสดงไปนำเสนอ

ต่อไปได้ เพราะทั้งนี้นักแสดงยังคงมีเสรีภาพต่างๆอยู่ โดยเสรีภาพที่สำคัญอีกประการหนึ่งนั่นคือเสรีภาพในชีวิตร่างกาย ซึ่งถือว่าบุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของตนเอง บุคคลใดก็ตามไม่สามารถที่จะเข้าแทรกแซงต่อเสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดงได้ ซึ่งหากมีการแทรกแซงใดก็ตามเกิดขึ้นมาอันเป็นการแทรกแซงเกี่ยวกับเสรีภาพที่เกี่ยวกับร่างกาย ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดทันที โดยการละเมิดต่อเสรีภาพในชีวิตร่างกายนี้มีความหมายรวมถึงการทำร้ายร่างกายหรือการกระทำใดใดก็ตามที่เป็นการกระทำอันก่อให้เกิดความรุนแรงต่อร่างกายต่างๆของนักแสดง เป็นต้น ซึ่งในกรณีของเสรีภาพในชีวิตร่างกายนี้ มีการรับรองเอาไว้ในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของฝรั่งเศสปี 1789 โดยใจความดังกล่าวนั้นพูดถึงเรื่องของสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งได้แก่เสรีภาพ กรรมสิทธิ์ความมั่นคงปลอดภัยและการต่อต้านการกดขี่ข่มเหง โดยมีใจความกล่าวคือ

“วัตถุประสงค์ของสังคมการเมืองทุกสังคม ย่อมเป็นไปเพื่อที่จะคุ้มครองรักษาสิทธิตามธรรมชาติ ซึ่งไม่มีอายุความของมนุษย์ และสิทธิดังกล่าวเหล่านี้ได้แก่ เสรีภาพ กรรมสิทธิ์ ความมั่นคงปลอดภัย และการต่อต้านการกดขี่ข่มเหง”

บุคคลแต่ละคนนั้นจะต้องได้รับการครบจากคนอื่นๆทั่วไปและไม่มีใครจะสามารถรับมือต่อร่างกายของตนได้ซึ่งมีกรณียกเว้นคือ หากมีความจำเป็นในการรักษาและจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงจะสามารถรับมือต่อร่างกายได้ นอกเหนือจากนั้นแล้วไม่สามารถที่จะเข้ากระทำการใดใดก็ตามอันเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพในชีวิตร่างกายของแต่ละคน ด้วยแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นแนวคิดที่ยอมรับและใช้กันทั่วโลก สำหรับในประเทศไทยนั้น ในกรณีนักแสดงสามารถที่จะปรับใช้กับการรับรองเรื่องของเสรีภาพในชีวิตร่างกายซึ่งได้มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยการรับรองดังกล่าวนี้มีได้เป็นเพียงแค่การรับรองเอาไว้สำหรับนักแสดงแต่เพียงอย่างเดียวและเป็นการรับรองสำหรับพลเมืองชาวไทยทุกคน ซึ่งใจความดังกล่าวมีการบัญญัติเอาไว้ในมาตราที่ 28 รัฐธรรมนูญพ.ศ. 2560 เกี่ยวกับเสรีภาพในชีวิตร่างกายเอาไว้ว่า

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

จะสังเกตได้ว่ารัฐธรรมนูญนั้นได้มีการรองรับเอาไว้ในกรณีใดก็ตามที่เป็นการป้องกันมิให้มีการทรมานทารุณกรรมด้วยวิธีการอื่นใดก็ตามที่เป็นการโหดร้ายไร้มนุษยธรรม อันเป็นการกระทำซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดง

สำหรับในกรณีของนักแสดงไทยนั้น มีกรณีที่นักแสดงถูกละเมิดเสรีภาพในชีวิตร่างกายหลายประการด้วยกัน สามารถยกตัวอย่างได้เช่น กรณีที่มีประชาชนที่ติดตามผลงานของนักแสดงที่เรียกว่า “แฟนคลับ” ได้ ทำการจู่โจมจับสัมผัสเนื้อตัวหรือส่วนที่เป็นบริเวณสงวนของนักแสดงเช่นในกรณีของนักแสดงชายรายหนึ่ง “บอย โขชัย บุญวรินทร์” ขณะที่กำลังร้องเพลงโชว์ตัวอยู่ในงานคอนเสิร์ตที่วิสามานยนครที่จังหวัดแห่งหนึ่ง ได้มีแฟนคลับได้เข้ามารุมล้อมขอถ่ายรูปและขอจับมือ โดยมีแฟนคลับรายหนึ่งได้พุ่งเป้าเข้ามาจู่โจมและจับบริเวณของสงวนของนักแสดงชายคนดังกล่าว ทำให้นักแสดงรายนี้รู้สึกตกใจ ซึ่งผู้คุมกันหรือบอดี้การ์ดที่ทำหน้าที่ป้องกันอยู่ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ทันเนื่องจากเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้นักแสดงหนุ่มคนดังกล่าวถูกละเมิดไป สร้างความตกใจให้แก่นักแสดงคนดังกล่าวอย่างมาก

หรือในกรณีของนักแสดงหนุ่ม “ก๊อต จิรายุ” ที่ถูกละเมิดระหว่างที่ได้เข้าฟิตเนสเพื่อทำการออกกำลังกาย โดยเหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อนักแสดงหนุ่มกำลังเปลี่ยนเสื้อผ้าอยู่ในห้องแต่งตัวภายในบริเวณฟิตเนส แต่ได้มีผู้เล่นฟิตเนสสักรายหนึ่งเดินเข้ามาขอจับหน้าอก แล้วเดินจากไป โดยนักแสดงหนุ่มคนดังกล่าวรู้สึกตกใจแต่ผู้คุมได้ตั้งใจเอาความแต่อย่างใด โดยภายหลังได้มีการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนว่าเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ตนรู้สึกหวาดกลัวและต้องระมัดระวังให้มากขึ้น เพราะการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำที่เชื่อว่าไม่ว่านักแสดงคนใดได้เจอกับตัวก็ย่อมที่จะต้องรู้สึกอึดอัดและรู้สึกได้ถึงความไม่เป็นส่วนตัว ทั้งนี้นักแสดงหนุ่มได้แสดงความคิดเห็นว่าทุกคนควรที่จะเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลและเคารพต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้อื่น ไม่สมควรที่จะเข้าทำการใดๆก็ตามที่เป็นการกระทบต่อบุคคลอื่นแม้บุคคลดังกล่าวนั้นจะเป็นนักแสดงก็ตาม เพราะทุกคนย่อมต้องการเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกายของตนเองทั้งสิ้น

ในขณะที่กรณีที่รุนแรงต่อเสรีภาพเนื้อตัวร่างกายของนักแสดงจนถึงขั้นเสียชีวิตนั้น มีกรณีที่เกิดขึ้นเป็นที่ตกใจแก่ประชาชนทั่วไป อาทิ กรณีของนางงามและนักแสดงสาวชื่อดัง “ฟ้ารุ่ง ชาลีรักษ์”

ที่เสียชีวิต เมื่อวันที่ 24 สิงหาคมปี พ.ศ. 2543 โดยขณะที่เสียชีวิตนั้นนักแสดงสาวคนดังกล่าวมีอายุเพียง 26 ปีโดยสาเหตุของการเสียชีวิตเกิดจากการถูกยิงบริเวณศีรษะบนที่นอนในบ้านพักที่ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสภาพศพมีบาดแผลถูกจ่อยิงผ่านหมอนทะเลลูเข้าปาก 1 นัด ทำให้ทะลุออกท้ายทอยไปฝังอยู่ในฟูกที่นอน นอกจากนี้บนโต๊ะเครื่องแป้งเจ้าหน้าที่พบจดหมายลาตายเขียนถึงบิดามารดา แต่เนื้อความในจดหมายไม่ได้รับการเปิดเผย ทั้งนี้สาเหตุการฆ่าตัวตายของ ฟาร์รุ่ง นั้นมาจากหลายกระแสทั้งเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและปัญหาเรื่องคู่สาว สุดท้ายคดีนี้เจ้าหน้าที่ FBI ของสหรัฐฯ ออกมาเปิดเผยสาเหตุว่า "การถูกคุกคามจากมาเฟียเมืองไทยและข่มขู่จะทำร้ายพ่อแม่ เนื่องจากเธอไปล่วงรู้ถึงเครือข่ายของขบวนการค้ายาเสพติด จนกระทั่งถูกบีบบังคับจนทนไม่ไหว ต้องคิดสั้นด้วยการปลิดชีพตัวเองด้วยอาวุธปืน"

นอกเหนือจากนี้แล้ว กรณีที่ยังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์สำหรับคนในสังคมยังมีอีกหนึ่งกรณีหนึ่งคือกรณีที่นักแสดงสาว “แตงโม ภัทรธิดา” ได้กินยานอนหลับเกินขนาดจนต้องห้ามส่งโรงพยาบาลซึ่งภายหลังได้มีการออกมายอมรับว่าเป็นอารมณ์ชั่ววูบและต้องการที่จะฆ่าตัวตายหนีปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาจากการที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับกรณีความรักของเธอระหว่างศิลปินหนุ่ม “โตโน่ ภาคิน” และได้รับผลตอบรับในทางที่ไม่ดีจากประชาชนทั่วไป โดยมีการโพสต์ต่อว่านักแสดงสาวคนดังกล่าวยังเสียหายด้วยถ้อยคำหยาบคายจากประชาชนทั่วไปผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) ส่งผลกระทบทำให้ชีวิตของนักแสดงสาวคนดังกล่าวไม่สามารถใช้ชีวิตได้เช่นเดิม มีผู้คนดูถูกเหยียดหยามดูหมิ่นเกลียดชังและแสดงออกอย่างชัดเจน ทำให้นักแสดงสาวคนดังกล่าวได้รับความเครียดและต้องการที่จะจบปัญหาด้วยการพยายามฆ่าตัวตาย

จากกรณีข้างต้นทั้งหมดนอกเหนือจากการกระทำที่เป็นการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพในชีวิตร่างกายของนักแสดงโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการพุ่งเข้าจู่โจม จับ สัมผัสของสงวน หรือบริเวณสงวนของนักแสดง หรือกรณีที่มีการแสดงความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปหรือการนำเสนอข่าวสารจากสื่อมวลชนในทิศทางที่จะทำให้นักแสดงเกิดความเครียดและได้รับผลกระทบต่อเสรีภาพในชีวิตร่างกายนั้น ก็ถือว่าเป็นประเด็นที่น่าพิจารณาและควรที่จะต้องสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชนในสังคมอย่างยิ่ง เพื่อมิให้มีกรณีที่ไม่เกิดการกระทบต่อเสรีภาพและสิทธิในการดังกล่าว เป็นการเคารพต่อเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกายของนักแสดงอย่างแท้จริง เพราะทั้งนี้นักแสดงก็คือประชาชนคนหนึ่งที่ไม่ได้มีมติในการใช้ชีวิตเป็นบุคคลสาธารณะตลอดเวลา แต่นักแสดงย่อมมีมติในการใช้ชีวิตที่เป็นบุคคล

ธรรมดาด้วยเช่นกัน ดังนั้นการที่ประชาชนทั่วไปจากเคารพต่อนักแสดงนั้นจึงเป็นสิ่งที่สมควรกระทำ อย่างน้อยก็คือการเคารพในการที่นักแสดงเป็นประชาชนคนหนึ่งนั่นเอง

4.4.3.3 เสรีภาพทางความคิดของนักแสดง

4.4.5.4.1 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิได้รู้ตามกฎหมายไทย

ในแนวคิดของเรื่องการแสดงความคิดเห็นและสิทธิได้รู้ตามกฎหมายไทยนั้น พิจารณาได้ว่าสำหรับนักแสดงแล้วซึ่งถือว่าเป็นปฏิกชนธรรมดาคนหนึ่ง นอกเหนือจากการทำงานในมิติของความเป็นบุคคลสาธารณะ นักแสดงย่อมเป็นบุคคลธรรมดาที่มีมิติของชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว อันผู้อื่นไม่สามารถที่จะเข้ามาพรวดไปจากตัวนักแสดงได้ ดังนั้นนักแสดงย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการที่จะได้รู้ โดยตั้งอยู่บนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว สำหรับในแง่มุมมองของสื่อมวลชนแล้ว สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการที่จะแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการที่จะได้รู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามฐานะของความเป็นประชาชนคนหนึ่งซึ่งได้รับการรับรองสิทธิดังกล่าวนี้เอาไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในแง่มุมมองของนักแสดงแล้วนั้น นักแสดงก็ย่อมมีเสรีภาพในการที่จะแสดงความคิดเห็นและสิทธิได้รู้เช่นกันโดยที่นักแสดงไม่จำเป็นต้องจำกัดการแสดงออกของตนเอาไว้เพราะถูกบีบคั้นหรือถูกแทรกแซงจากองค์กร จากรัฐ หรือจากสื่อมวลชนก็ตาม

สำหรับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนั้น อาจจะประกอบไปด้วยเสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการเขียน เสรีภาพในการเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารและความคิด โดยแนวคิดที่เป็นสากลของ John Stuart Mill ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (freedom of expression) จะหมายความรวมถึงสิทธิในการเผยแพร่ความคิดเห็นรวมถึงสิทธิในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและความคิด (the right to seek information and ideas) สิทธิในการได้รับข้อมูลและความคิด (the right to receive information and ideas) สิทธิในการสื่อสารข้อมูลและความคิด (the right to impart information and ideas) อีกด้วย

ในกรณีของนักแสดงนั้น นักแสดงก็ย่อมที่จะมีสิทธิในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารอันเป็นสิทธิที่สำคัญ เพราะการแสวงหาข้อมูลข่าวสารนี้เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการที่จะได้รับรู้ของนักแสดงในฐานะประชาชนคนหนึ่ง ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน สื่อมวลชนนั้นมีหน้าที่ในการที่จะแสวงหาข้อมูลข่าวสารและนำมาเผยแพร่ต่อ ในขณะที่นักแสดงในฐานะประชาชนก็มีสิทธิที่จะได้รู้และมีเสรีภาพในการที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตน สำหรับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิได้รู้นั้นมีด้วยกันในหลากหลายบริบท สำหรับในบริบทด้าน

การเมืองการปกครองนั้นจะพบว่าจากเดิมแนวคิดทางการเมืองมาจากปัจจัยต่างๆที่รัฐอยู่เหนือประชาชน รัฐมีอำนาจเหนือประชาชนและได้รับอำนาจดังกล่าวนั้นมาจากพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า ดังนั้นประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐจึงจำเป็นต้องยอมรับอำนาจนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าในอดีต เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิที่จะได้รู้ของประชาชนนั้นมีไม่มากเท่ากับปัจจุบัน เพราะเมื่อปัจจุบันนั้นมีการพัฒนาแนวคิดต่างๆขึ้นแนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชน แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของปวงชนธรรมดาทั่วไปจึงพัฒนามากขึ้นโดยทฤษฎีอิสรภาพของสื่อมีความเชื่อมโยงกันกับแนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพในการรับรู้ของประชาชน ประชาชนทั่วไปมีสิทธิในการที่จะได้รับรู้ข้อมูลต่างๆและมีสิทธิในการที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ขณะที่แง่มุมหรือในบริบทของสิทธิมนุษยชนนั้น บุคคลทุกคนได้รับการรองรับเอาไว้จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติว่าทุกคนมีสิทธิในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด อีกทั้งการพูด การเขียน การพิมพ์ หรือการสื่อสารรูปแบบใดก็ตามที่เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นได้รับการรับรองเอาไว้และให้เป็นไปตามอัธยาศัยของบุคคล

สำหรับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิที่จะรู้ในระบอบกฎหมายของไทย ที่มีความสอดคล้องกันกับเสรีภาพที่ “นักแสดง” ได้รับนั้น สามารถพิจารณาได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งได้มีการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิที่จะรู้ไว้ โดยในมาตรา 34 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้มีการบัญญัติเอาไว้ว่า

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

และขณะที่สิทธิที่ได้อันนี้ ได้มีการรับรองเอาไว้จากหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยซึ่งรัฐธรรมนูญพ.ศ.2560 ได้มีการบัญญัติเอาไว้ว่า

มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ...

มาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

ซึ่งสำหรับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิที่จะได้รู้ นั้น เมื่อพิจารณาในกรณีของการแสดงออกของดารานักแสดงต่างๆพบว่า นักแสดงหลายท่านในปัจจุบันที่มีความคิดเห็นของตัวเองและสามารถแสดงออกซึ่งความคิดของตัวเองในหลากหลายประเด็น หลากหลายช่องทาง กรณีที่สามารถยกตัวอย่างได้ อาทิ กรณีที่มีการเข้าร่วมกันชุมนุมทางการเมืองและมีการแสดงออกทางความเห็น แสดงความคิดเห็นจากบุคคลหลายฝ่าย รวมถึงศิลปินดารานักแสดงด้วยเช่นกัน ซึ่งการแสดงออกทางความเห็นครั้งนั้นแม้จะมีการแบ่งฝ่าย แบ่งข้างกันทางการเมือง แต่ก็เป็นไปตามเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามที่รัฐธรรมนูญได้มีการรองรับเอาไว้ เช่น นักแสดงที่ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและประชาชนให้ความสนใจและวิพากษ์วิจารณ์กันมากได้แก่ แดงโม ภัทรธิดา, จารุณี สุขสวัสดิ์, ฉัตรชัย และสินจัย เปล่งพานิช, เหมี้ยว ปวันรัตน์ นาคสุริยะ, ญาณี จงวิสุทธิ์ เป็นต้น หรือในอีกขั้วการเมืองหนึ่ง ก็มีบุคคลสาธารณะที่เป็นที่รู้จักในสังคมออกมาแสดงตนและแสดงความคิดเห็นด้านการเมือง อาทิ ดารุณี กฤตบุญญาลัย เป็นต้น ซึ่งการแสดงออกทางการเมืองที่แม้จะเห็นต่างกันนี้ แต่สิ่งที่จะพบว่าจะได้รับความสนใจคือการแสดงออกต่างๆของดารานักแสดง ที่มีการพยายามออกมาแสดงความคิดเห็นของตนกันมากขึ้น มีผู้วิจารณ์ไว้ว่า ไม่ว่าจะผลทางการเมืองจะออกมาเช่นไร แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือขั้นตอนหนึ่ง บทเรียนหนึ่งและประวัติศาสตร์อีกหน้าหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะนักแสดงดารานักแสดงสามารถออกมาแสดงความคิดเห็นสมกับที่ตนมีเสรีภาพ กล้าพูด กล้าคิดและกล้าแสดงออกซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพที่มีการรับรองเอาไว้ในกฎหมายนั่นเอง ทราบใดที่นักแสดงดารานักแสดงสามารถแสดงออกในเรื่องดังกล่าวออกมาอย่างไม่ผิดกฎหมายหรือไม่ผิดข้อบังคับของบ้านเมือง ย่อมสามารถที่จะทำได้

นอกจากรัฐธรรมนูญแล้ว ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังได้มีการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการที่จะได้ดูของประชาชน ซึ่งการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในกรณีชื่อเสียงดังเช่นในมาตรา 423 ก็เป็นอีกหนึ่งมาตราที่นักแสดงสามารถที่จะได้รับความ

คุ้มครองในเรื่องของเสรีภาพดังกล่าวเอาไว้ โดยในกรณีของนักแสดงนั้น เมื่อมีเหตุการณ์ไขข่าวแพร่หลายเกิดขึ้น ไม่ว่าจะมาจากสื่อมวลชน จากประชาชนทั่วไปได้กระทำการละเมิดหรือหมิ่นประมาทในข้อความที่ไม่เป็นความจริง ก็ถือว่าเป็นความผิด แต่ในขณะที่กรณีเข้าข้อยกเว้นเอาไว้ก็จะไม่เป็นความผิด หรือในกรณีของประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการที่จะได้ดูของประชาชน ได้มีการกำหนดเอาไว้ในเรื่องของความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่าความผิดฐานหมิ่นประมาทนี้เป็นการจำกัดสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลอื่นในการที่จะเข้าหมิ่นประมาทต่อตัวนักแสดง แต่หากเป็นกรณีที่เข้าข้อยกเว้นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 329 และ 330 ดังจะอธิบายให้ละเอียดชัดเจนในหัวข้อถัดไป ก็ย่อมที่จะเข้าข้อกำหนดข้อยกเว้นสำหรับการแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้นั่นเอง

4.4.3.4 เสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดง

การดำรงชีวิตของบุคคลแต่ละคนนั้น หากจะกล่าวถึงเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแล้วจะพบว่าบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการที่จะประกอบอาชีพใดก็ได้และกระทำการใดก็ได้ที่ถูกกฎหมาย โดยอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพแบบดั้งเดิม ซึ่งการที่นักแสดงแต่ละคนนั้นถึงแม้ว่าจะมีอาชีพหลักเป็นนักแสดง ศิลปิน ดารา นักร้องก็ตาม แต่นักแสดงแต่ละคนยังคงมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการที่จะแข่งขันกันทางเศรษฐกิจโดยเสรีอย่างเป็นธรรมในอาชีพอื่นเพิ่มเติม โดยเสรีภาพในข้อดังกล่าวนี้รวมถึงหลักประกันในเรื่องของการทำงาน เพราะบุคคลทุกคนนั้นอยู่บนพื้นฐานที่ว่ามีอิสระเต็มที่ในการประกอบอาชีพ โดยประกอบอาชีพใดก็ได้ที่ไม่อยู่บนพื้นฐานที่ทำให้สังคมเดือดร้อน ซึ่งถึงแม้ว่าเสรีภาพในประเด็นดังกล่าวนี้จะได้รับการยอมรับทั่วไปแต่หากมีการจำกัดเสรีภาพข้างต้นได้ ก็จะต้องเป็นไปในทิศทางหรือแนวโน้มที่ต้องการให้เกิดความมั่นคงของประเทศ ที่รักษาเศรษฐกิจต่างๆ รวมถึงคุ้มครองประชาชนในกรณีของสาธารณูปโภคและเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ในประเด็นดังกล่าวนี้ เรื่องของเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้รองรับเอาไว้ในมาตราต่างๆ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

บุคคลทุกคนนั้นย่อมได้รับความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันในเรื่องของเสรีภาพด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะส่วนหนึ่งของการเป็นสมาชิกในสังคมนั้นคนแต่ละคนย่อมมีเสรีภาพติดตัวเป็นพื้นฐาน โดยมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดของเสรีนิยมและปัจเจกชนนิยมคือ บุคคลทุกคนนั้นมีสิทธิเสรีภาพของตนเองและอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันจะมีความยุติธรรมเท่าเทียมและเสมอภาคต่อการประกอบกิจการทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง ก็ย่อมสามารถที่จะกระทำได้ สำหรับในกรณีของนักแสดงนั้น ในกรณีของการประกอบเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมนักแสดงทุกคนแม้จะประกอบอาชีพหลักเป็นนักแสดง แต่มีเสรีภาพในการที่จะประกอบอาชีพการงานของตน โดยไม่มีผู้ใดจะเข้าขัดขวางในการทำการงานต่าง ๆ นั้นได้ตราบเท่าที่การงานนั้นเป็นการประกอบอาชีพที่ถูกกฎหมายและไม่ได้เป็นการรบกวนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ๆ เพราะทั้งนี้นักแสดงยังคงได้รับสิทธิ์ดังกล่าวนี้เช่นเดียวกันกับบุคคลธรรมดาทั่วไป เพราะบุคคลธรรมดาทุกคนนั้นได้รับการรับรองในเรื่องของความเสมอภาคเท่าเทียมกันและได้รับเสรีภาพในทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งได้มีการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ เมื่อการเป็นดังกล่าวตามนี้แล้ว จึงพิจารณาได้ว่านักแสดงยังคงมีเสรีภาพในด้านเศรษฐกิจและสังคมเช่นเดียวกันกับบุคคลธรรมดาทุกคนอย่างเต็มเปี่ยมนั่นเอง

4.4.3.5 เสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงของนักแสดง

บุคคลแต่ละคนนั้นย่อมมีสิทธิของตนในเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว เกียรติยศและชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมที่จะได้รับความคุ้มครอง ดังนั้นหากมีผู้ใดก็ตามที่ได้กระทำการกล่าวหรือมีไขข่าวแพร่หลายไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตามเผยแพร่ต่อสาธารณะชนนั้นถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำละเมิดและกระทบโดยตรงต่อสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัวดังกล่าว จึงเป็นการกระทำที่พิจารณาได้อย่างชัดเจนว่าไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ทั้งนี้ในการที่จะพิจารณาว่าแต่ละคนจะได้รับสิทธิในเรื่องดังกล่าวหรือไม่ก็สามารถพิจารณาได้ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นพลเมืองชาวไทยจะได้รับการคุ้มครองใน

เรื่องดังกล่าว ซึ่งการคุ้มครองในเรื่องของสิทธิในครอบครัวเกียรติยศและชื่อเสียงส่วนตัวนี้มีปรากฏอยู่ในมาตราที่ 32 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 โดยมีใจความดังต่อไปนี้

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ประเด็นที่น่าพิจารณาสำหรับเสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงของนักแสดงนั้น ต้องพิจารณาได้ว่าเมื่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่าง ๆ ได้มีการให้การคุ้มครองต่อสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวนี้แล้ว บุคคลใดก็ไม่สามารถที่จะละเมิดได้ เพราะสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน บุคคลทุกคนรวมถึงนักแสดงมีมาแต่กำเนิด แต่การที่ประชาชนทั่วไปจะได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ นั้นประชาชนทั่วไปก็อยู่บนพื้นฐานของ “สิทธิที่จะได้รู้” เช่นเดียวกัน โดยสิทธิดังกล่าวจะต้องมีการชั่งน้ำหนักกันระหว่างสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวรวมถึงเสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงของนักแสดง กับสิทธิที่จะได้รู้ของประชาชน โดยจะต้องพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลว่าการนำเสนอบทละครของสื่อมวลชนในแต่ละกรณีหรือแต่ละประเด็นนั้นมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดต่อสาธารณะชนและสาธารณะชนรู้แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อไปหรือไม่ หากประเด็นใดก็ตามที่ไม่ได้มีการก่อประโยชน์ต่อสาธารณะชน ย่อมถือว่าสิทธิที่จะได้รู้ของประชาชนมีน้ำหนักน้อยกว่าเสรีภาพในครอบครัวเกียรติยศและชื่อเสียงของนักแสดง ดังนั้นแล้วนักแสดงจึงยังคงได้รับการคุ้มครองและคุ้มครองในประเด็นดังกล่าวนี้ โดยกรณีตัวอย่างของสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียงหรือและการคุ้มครองเรื่องของการป้องกันการไขข่าวแพร่หลายจะให้แก่นักแสดงนั้น มีให้เห็นทั่วไป สามารถยกตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

กรณีของการฟ้องร้องแจ้งความเอาผิดความผิด พรบ.คอมพิวเตอร์และหมิ่นประมาท เอาผิดกับคนปลอมไลน์ที่ใช้ชื่อโปรไฟล์(ไอดี)อ้างเป็นดาราสาว ตี๋ก บงกช คงมาลัย¹⁵¹ โดยผู้ที่กระทำการปลอมไลน์ดังกล่าวได้นำชื่อเสียงของนักแสดงสาวคนดังกล่าวไปใช้หากินในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนแต่ทำลายชื่อเสียงของนักแสดงสาว ได้มีการอ้างว่าตนเป็นนักแสดงสาวคนดังกล่าวและมีการ

¹⁵¹ นิตยสาร กอซซิปสตาร์, "เจ้าสาวบุญชัย เครียด! ลั่นเอาเรื่องคนปลอมไลน์ ตี๋ก ถึงที่สุด" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 22 มกราคม 2560. แหล่งที่มา: <http://gossipstar.mthai.com/gossip-content/49229>

เรียไรเงินจากผู้ที่ยหลงเชื่อ สร้างความเสียหายแก่เกียรติยศและชื่อเสียงของนักแสดงสาวดังกล่าว ทำให้สามีของนักแสดงสาวคือ “นายบุญชัย เบญจรงค์กุล” ได้มีการเข้าพบพนักงานสอบสวนและฟ้องคดีดังกล่าวเพื่อที่ต้องการให้ผู้ที่ยกระทำความผิดรับผิดชอบในการกระทำของตนและเป็นการปกป้องชื่อเสียงเกียรติยศของภรรยาตน

นอกเหนือจากนี้แล้วยังมีกรณีที่นางเอกสาว “แพนเค้ก เขมนิจ จามิกรณ์” ได้ไปร่วมงานเปิดตัวผลิตภัณฑ์สินค้างานหนึ่ง โดยได้มีผู้สื่อข่าวจากสถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่งมาขอสัมภาษณ์และนำข้อความที่นางเอกสาวได้ให้สัมภาษณ์ไปตัดต่อหาประโยชน์โดยที่ไม่ได้ขออนุญาตนางเอกสาว การกระทำดังกล่าวนี้สร้างความไม่พอใจแก่นางเอกสาวคนดังกล่าวและครอบครัว ทำให้นางสาวเขมนิจ จามิกรณ์ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องแพ่งต่อ “บริษัทอาร์เอสจำกัด (มหาชน)” ในความผิดฐานละเมิด เรียกค่าเสียหายเป็นเงิน 5 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี ซึ่งนักแสดงสาวคนดังกล่าวได้แสดงความคิดเห็นว่าการกระทำของสื่อมวลชนในการที่จะละเมิดต่อศิลปินดารานักแสดงนั้นควรที่จะต้องหมดไปเนื่องจากนักแสดงทุกคนก็มีสิทธิในเกียรติยศและชื่อเสียงของตนหากผู้ใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน หรือประชาชนทั่วไปกระทำการละเมิดต่อชื่อเสียงและเสรีภาพของตน ตนก็พร้อมที่จะเอาผิดให้ถึงที่สุดเพื่อให้เป็นกรณีตัวอย่างและไม่ให้เกิดกรณีเช่นนี้ขึ้นอีกต่อไป

หรือในอีกกรณีหนึ่งได้มีการยื่นฟ้องโดย นางสาวพนทิพย์ วัชรตระกูล หรือปุกกุก นักแสดงสาวช่องเจ็ดสีและอดีตมิสยูนิเวิร์สไทยแลนด์ปี 2553 เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง บริษัท ไทยเดย์ ดอทคอม จำกัด และนายอำนาจ เกิดเทพ คอลัมนิสต์ เป็นจำเลยที่ 1-2 ในความผิดฐานหมิ่นประมาท ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328,326,332, พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มาตรา 14,15 และขอคิดค่าสินไหมทดแทนพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี รวมเป็นเงิน 2,013,150.68 บาท โดยคำฟ้องโจทก์ระบุความผิดจำเลยสรุปว่า เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2554 เว็บไซต์ไทยเดย์ดอทคอม เผยแพร่คอลัมน์ ซุปเปอร์บันเทิงออนไลน์ มีเนื้อหาวิจารณ์ใส่ความโจทก์ด้วยข้อความที่หยาบคายอันเป็นเท็จทำให้ได้รับความเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นและเกลียดชัง ทำให้ประชาชนผู้ที่ได้อ่านบทความดังกล่าวเข้าใจว่าโจทก์เป็นคนไม่ดี เป็นหญิงที่ประพฤติปฏิบัติตนไม่เรียบร้อย ซึ่งล้วนเป็นความเท็จทั้งสิ้น ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า จำเลยกระทำความผิดจริงตามฟ้อง จึงพิพากษาสั่งปรับบริษัท ไทยเดย์ จำกัด จำเลยที่ 1 เป็นเงิน 2 แสนบาท และสั่งจำคุกนายอำนาจ จำเลยที่ 2 เป็นเวลา 2 ปี และปรับ 1 แสนบาท แต่เนื่องจากจำเลยไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน โทษจำคุกจึงให้รออาญาเป็นเวลา 2 ปี และให้จำเลยทั้ง 2 ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์รวมจำนวน 7 แสนบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี

จากตัวอย่างที่ได้มีการแสดงให้เห็น จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่านักแสดงทุกคนมีเสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศและชื่อเสียงเช่นเดียวกันกับบุคคลธรรมดา เมื่อมีกรณีการละเมิดต่อสิทธิชื่อเสียงดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นไขขาวแพร่หลาย การทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิด มีการนำเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นใดใดก็ตามที่เป็นการกระทบกระทั่งหรือกระเทือนต่อเสรีภาพในการดังกล่าวของนักแสดง นักแสดงย่อมสามารถที่จะใช้สิทธิได้เช่นเดียวกันกับบุคคลธรรมดา โดยใช้สิทธิทางการศาลเข้าฟ้องร้องต่อผู้กระทำผิด เอาผิดให้ผู้กระทำผิดดังกล่าวต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนได้ เพราะมีการรับรองและคุ้มครองในเรื่องดังกล่าวไว้แล้วในกฎหมายและรัฐธรรมนูญนั่นเอง

4.4.3.6 เสรีภาพในการประกอบอาชีพของนักแสดง

บุคคลทุกคนนั้นย่อมมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการที่จะประกอบอาชีพใดก็ได้ในการประกอบอาชีพดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นการประกอบอาชีพที่อยู่บนพื้นฐานของการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งจะไม่มีการจำกัดใดที่รัฐสามารถเข้ามาจำกัดสิทธิดังกล่าวแก่พลเมือง ดังนั้นพลเมืองทุกคนจึงมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการที่จะประกอบอาชีพเช่นเดียวกันกับนักแสดงเช่นกัน โดยการจำกัดเสรีภาพเดิวนั้นที่อาจจะเกิดขึ้นได้คือ กรณีที่ต้องการรักษาความมั่นคงของประเทศหรือเศรษฐกิจของประเทศ หรือคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุขโรคต่างๆ เป็นการจัดระเบียบการประกอบอาชีพคุ้มครองผู้บริโภคและสวัสดิภาพของประชาชนเพื่อป้องกันการผูกขาดจากความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ดังต่อไปนี้

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ เพียงเท่าที่จำเป็นหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

นักแสดงหลายคนในสังคมไทยประกอบอาชีพหลักเป็นนักแสดงโดยที่มีอาชีพเสริมเป็นธุรกิจต่างๆ ซึ่งการที่นักแสดงมีอาชีพเสริมนั้นย่อมเป็นการแสดงให้เห็นถึงเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เสรีภาพในการประกอบอาชีพ” นักแสดงหลายคนใช้โอกาสในการที่ตนประกอบอาชีพเป็นนักแสดง สร้างโอกาสที่ดีในการที่จะช่วยโปรโมทหรือโฆษณาให้แก่ธุรกิจเสริมที่ตนได้ทำขึ้นมา โดยตัวอย่างของนักแสดงที่มีอาชีพหลักเป็นนักแสดงและมีธุรกิจควบคู่ไปด้วยนั้น มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

กรณีของนักแสดงสาว “นุ่น วรนุช ภิรมย์ภักดี” โดยนอกจากจะเป็นนักแสดงรับบทบาทนางเอกในวงการบันเทิงแล้ว ยังคงมีบทบาทในด้านธุรกิจอีกหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันสอนนาฏศิลป์ไทย “สถาบันนาฏก” รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวจัดตั้ง “บริษัท ทเวลฟ์ เอสเตท จำกัด” เป็นโครงการคอนโดมิเนียมย่านลาดพร้าวอีกทั้งยังมีธุรกิจโครงการบริการให้เช่ารถสุขาเคลื่อนที่ที่มีความสะดวกสบายและยังเป็นเจ้าของธุรกิจผลิตชุดวิวาห์ร่วมกันกับนักแสดงสาวอีกรายหนึ่งคือ “เจี๊ยบ โสภิตนภา” เปิดธุรกิจชุดวิวาห์ร่วมกันภายใต้แบรนด์ “BRIDE by WORRA” อีกทั้งยังมีธุรกิจร้านอาหารที่มีสาขาและเป็นที่รู้จักมากมายคือร้านอาหารแสนแซ่บกว่า 8 สาขาอีกด้วย

หรือนักแสดงสาวอีกรายหนึ่ง “ใหม่ ดาวิกา โฮร์เน่” ที่ได้เปิดธุรกิจของตัวเองเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น “Misstar Cafe” คาเฟ่ขนมหวาน รวมถึงธุรกิจเครื่องแต่งกาย “Misstar by Davika” ร้านขายผ้าพันคอ ผ้าเช็ดหน้า หมอน หมวก หรือแม้แต่ผ้าหอม เป็นต้น ในขณะที่นักแสดงสาวอีกราย “ชมพู อารยา เอ ฮาร์เก็ต” ก็ได้หันมาทำธุรกิจส่วนตัวนอกเหนือจากอาชีพหลักซึ่งเป็นนักแสดงคือการเปิดร้านอาหารเพื่อสุขภาพเต้าหู้ไข่กระป๋อง Daughter Brand (ตราลูกสาว) เป็นต้น

จากตัวอย่างที่ได้ยกไปนั้นแสดงให้เห็นว่านักแสดงนั้นแม้จะประกอบอาชีพหลักเป็นนักแสดงแต่ยังคงมีเสรีภาพในการที่จะประกอบอาชีพของตน ซึ่งเป็นเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักแสดงสามารถที่จะมีอาชีพเสริมได้หลากหลาย โดยใช้ช่องทางของการเป็นนักแสดงช่วยทำการโฆษณาให้แก่ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ตัวเองเป็นเจ้าของธุรกิจอยู่ได้และการกระทำดังกล่าวนี้ ไม่มีผู้ใดสามารถที่จะเข้าแทรกแซงในการโฆษณาหรือประกอบธุรกิจดังกล่าวของนักแสดงได้หากการประกอบธุรกิจดังกล่าวนี้เป็นการทำงานอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคทางกฎหมายและไม่ผิดกฎหมายนั่นเอง

4.4.4 การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ในฐานะบุคคลสาธารณะจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนตามกฎหมายไทย

เมื่อพิจารณาถึงสถานะของนักแสดงนั้นแล้ว นักแสดงนั้นย่อมคือปุถุชนคนธรรมดาทั่วไป ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายจึงใช้บังคับได้ทั่วไป นักแสดงสามารถที่จะใช้บังคับกฎหมายที่มีอยู่แล้วได้ เพราะโดยทั่วไปแล้วกฎหมายนั้นได้มีการรองรับและมีการให้ความคุ้มครองในเรื่องของสิทธิเสรีภาพแก่บุคคลทั่วไปอยู่แล้ว หากแต่ในบางกรณีนักแสดงก็มีสถานะเป็น “บุคคลสาธารณะ” โดยเฉพาะในเวลา ที่นักแสดงปฏิบัติหน้าที่ของตน ในระหว่างการทำงานของตนนั้น นักแสดง ศิลปิน นักร้อง ดารา ถือว่าเป็น “บุคคลสาธารณะ” ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นบุคคลสาธารณะกับสถานะความเป็นนักแสดงเสียก่อน

สำหรับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในฐานะของบุคคลสาธารณะในกฎหมายไทยนั้น พิจารณาเบื้องต้นได้ว่า “บุคคลสาธารณะ” ตามกฎหมายไทยยังมิได้มีการให้คำนิยามความหมายของคำว่าบุคคลสาธารณะเอาไว้ ดังนั้นแล้วเมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาลและมีการพิจารณาคดีหมิ่นประมาทหรือกรณีของการล่วงละเมิดต่อบุคคลสาธารณะ จึงได้มีนิยามของคำว่า “บุคคลสาธารณะ” เอาไว้โดยศาลได้ให้นิยามเรื่องทำดังกล่าวเอาไว้

สำหรับบุคคลสาธารณะจากการให้จำกัดความโดยศาลไทยนั้น บุคคลสาธารณะ หมายถึง “บุคคลที่ประชาชนและสื่อมวลชนให้ความสนใจติดตามพฤติกรรมและยอมวิพากษ์วิจารณ์ได้”¹⁵²

ในขณะที่ นักวิชาการทางกฎหมายได้อธิบายถึงคำว่าบุคคลสาธารณะไว้โดยรองศาสตราจารย์ ดร. ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ได้อธิบายไว้ว่า “บุคคลสาธารณะ คือบุคคลที่ได้เสนอตัวต่อประชาชน ย่อมอยู่ในวิสัยที่ประชาชนจะติชมได้ด้วยความเป็นธรรม เพราะการทำงานของบุคคลเหล่านี้มีผลต่อสาธารณะ จึงต้องยอมรับคำติชมดังกล่าวด้วย ยกตัวอย่างเช่น นักการเมืองหรือดาราภาพยนตร์ เป็นต้น”¹⁵³

หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “บุคคลสาธารณะ” หลังจากได้ทำการศึกษาความหมายของบุคคลสาธารณะตามกฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยแล้ว โดยบุคคลสาธารณะมีความหมายว่า “บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไปในสังคม เป็นที่นิยมหรือเป็นที่สนใจของคนหมู่มาก ไม่ว่าจะการเป็นบุคคลสาธารณะจะเป็นไปด้วย

¹⁵² คำพิพากษาฎีกาที่ 3553 / 2550

¹⁵³ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, ประมวลกฎหมายอาญาบับอ้างอิง พิมพ์ครั้งที่ 18 (กรุงเทพมหานคร วิทยุชน 2550), หน้า 222.

ความสมัครใจหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าจะเป็นไปได้โดยเจตนาหรือด้วยสถานการณ์หรือพฤติกรรมแวดล้อม ทำให้ต้องเป็นเช่นนั้นก็ตาม”¹⁵⁴

สำหรับในกฎหมายไทยนั้น ไม่ได้มีการกล่าวถึงสถานะของบุคคลซึ่งเป็นบุคคลสาธารณะเอาไว้โดยตรงและถึงแม้จะไม่ได้มีการนิยามความหมายของบุคคลสาธารณะดังกล่าวเอาไว้ แต่สำหรับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลสาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับอาชีพนักแสดงนั้น จะพบได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และ 2560 ได้มีการให้ความคุ้มครองถึงเรื่องของ “สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว” ในการกล่าวหรือไขว่คว้าแพร่หลายที่กระทบต่อชื่อเสียงหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่น ซึ่งพิจารณาได้ว่าบุคคลทุกคนย่อมได้สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและสิทธิดังกล่าวนี้เป็นของตนเองและไม่มีผู้ใดที่จะสามารถพรากไปจากบุคคลนั้นได้ ยกเว้นแต่ในกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ดังนั้นแล้วในกรณีของบุคคลสาธารณะ ที่มีขอบเขตของการทำงานและสถานะที่บุคคลทั่วไปรวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ บุคคลสาธารณะย่อมยังคงได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญเพราะถึงแม้ว่าบุคคลสาธารณะจะมีหน้าที่การทำงานที่แตกต่างจากบุคคลธรรมดา แต่ระดับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลสาธารณะกับบุคคลธรรมดามีระดับการคุ้มครองที่ต่างกัน ซึ่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลและการคุ้มครองสิทธิของบุคคลสาธารณะสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

4.4.4.1 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายอาญา

4.4.4.1.1 กฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ กับกรณีบุคคลสาธารณะ

สำหรับกฎหมายอาญามาตรา 329 กับกรณีของนักแสดงในฐานะบุคคลสาธารณะ นั้นมาตรา 329 ได้บัญญัติเอาไว้เกี่ยวกับกรณีดังกล่าวว่า

“ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

- (1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม
- (2) ในฐานะเป็นเจ้าของพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่
- (3) ดิชม ด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ

¹⁵⁴ ทิพาพร นະมาตร์, "สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว : ศึกษากรณีสิทธิความเป็นอยู่ของบุคคลสาธารณะ" (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 155.

(4) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม

ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท”

จากมาตราดังกล่าวอธิบายได้ว่า ในกรณีที่มีผู้ที่แสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรม ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามครองธรรมแล้ว หรือในกรณีที่มีการติชมด้วยความเป็นธรรมอันเป็นวิสัยของประชาชนทั่วไปที่ได้กระทำ รวมถึงในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเกี่ยวกับการดำเนินงานอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม บุคคลดังกล่าวได้รับข้อยกเว้นให้ไม่ต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาท โดยในกรณีของ “สื่อมวลชน” นั้น การที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารไม่ว่าจะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นหรือได้แสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลสาธารณะ ซึ่งบุคคลสาธารณะในที่นี้คือนักแสดงนั้น หากสื่อมวลชนได้แสดงความคิดเห็นและได้วิพากษ์วิจารณ์นำเสนอข่าวสารไปโดยความสุจริตและไม่มีพฤติการณ์ใดที่แสดงถึงความไม่สุจริต อาทิ ลงข้อความบิดเบือนเพียงเพื่อที่จะต้องการขายข่าวหรือทำรายได้จากการนำเสนอข่าวสารนั้นเพียงอย่างเดียว สื่อมวลชนก็ย่อมที่จะเข้าข้อยกเว้นของการรับผิดในฐานประมาทได้

ในขณะที่สื่อมวลชนนั้นจะไม่สามารถอ้างข้อยกเว้นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 329 ได้โดยมีสาเหตุหลัก 2 สาเหตุได้แก่

1. สื่อมวลชนมีพฤติการณ์ที่แสดงถึงเจตนาไม่สุจริต อาทิ การละเลยที่จะตรวจสอบข้อความก่อนที่จะทำการตีพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ หรือการนำเสนอข่าวสารและแสดงความวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นต่างๆในประเด็นที่นักแสดงได้รับความเสียหาย โดยที่ไม่ได้แสดงออกถึงเจตนาที่สุจริตในการวิพากษ์วิจารณ์ข่าวนั้น

2. ในกรณีที่สื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวสารหรือแสดงความติชมและวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนตัวของนักแสดงอันเป็นบุคคลสาธารณะนั้น ก็ไม่ถือว่าเป็นการวิพากษ์วิจารณ์และติชมด้วยความเป็นธรรม¹⁵⁵

ในกรณีดังกล่าวนี้ มีคดีที่น่าสนใจคือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3/2542 เป็นกรณีของอดีตนางงามจักรวาล “ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก” ซึ่งยื่นฟ้องเป็นโจทก์ ฟ้องต่อบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์รายวัน “ข่าวสด” และนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด อันเป็นเจ้าของและผู้

จำหน่าย หนังสือพิมพ์รายวันข่าวสดนั้นแก่ประชาชนทั่วไป โดยจำเลยทั้งสองได้ร่วมกันพิมพ์และโฆษณาข้อความลงในหนังสือพิมพ์ในคอลัมน์บันเทิงว่า "จิกจิกรวาล! หิ้งปุ๋ยโอเค. 5 ล้าน!!" มีใจความในเนื้อข่าวว่า "กระแสลั่งน้ำตโหมหนักไม่เว้นกระทั่งนางงามจักรวาล"ปุ๋ย" ปุ๋ยยกตำแหน่งหุการันตีชูดค่าแก๊ฟ้า 5 ล้านทางนิตยสาร "มิส"น้ำตอัลบั้มได้ส่งตัวแทนไปทาบทาม "ปุ๋ย" นางสาวไทยและนางงามจักรวาล ปี 2531 เพื่อมาถ่ายอัลบั้มด้วย แต่ปรากฏว่าทางปุ๋ยเรียกค่าตัวเพื่อการนี้สูงถึง 5,000,000 บาท จึงจะยอมถ่าย อย่างตอนนี้มีสไปติดต่อกับปุ๋ยใช้โหมปุ๋ยโอเค. แต่เงินไม่ถึงก็คอยดูต่อไปแล้วกัน เดี่ยว เล่มอื่นก็เอาไปถ่ายจนได้เงินแค่ 5,000,000 บาท ถ้าจะทำกันจริง ๆ ต้องมีคนกล้าเสี่ยงแน่นอน"

ซึ่งจากโดยข้อความที่หนังสือพิมพ์ได้ลงพิมพ์โฆษณาไปเช่นว่านี้ ฝ่ายของหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นจำเลยมิได้อ้างถึงข้อความจริงอันใดเลยในการแสดงความคิดเห็นเช่นนั้น ทั้งไม่ได้มีข้อความที่แสดงให้เห็นเจตนาของจำเลยที่จะปกป้องโจทก์แต่กลับเป็นการแสดงเจตนาชัดแจ้งว่า จำเลยมุ่งประสงค์ใส่ความเพื่อทำลายชื่อเสียงของโจทก์ ทำให้ผู้ที่ไม่ทราบความจริงเกิดเข้าใจผิด ดูหมิ่นเกลียดชัง โจทก์อันส่งผลกระทบต่อเกียรติ และสถานะในทางสังคมของโจทก์ทำให้เป็นการติชมด้วยความเป็นธรรมอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำไม่ จึงถือเป็นการใส่ความหมิ่นประมาทโจทก์ จำเลยย่อมไม่ได้รับการยกเว้น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 ตามประมวลกฎหมายอาญา โดยเมื่อจำเลยกระทำความผิดลงไปแล้ว มาตรา 332(2) บัญญัติว่าในคดีหมิ่นประมาทซึ่งมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดศาลอาจสั่งให้โฆษณาคำพิพากษาทั้งหมด หรือแต่บางส่วนในหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับหรือหลายฉบับ ครั้งเดียว หรือหลายครั้ง โดยให้จำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา เห็นได้ว่าให้อำนาจศาลสั่งให้โฆษณาคำพิพากษาเท่านั้น มิได้มีกฎหมายให้อำนาจศาลสั่งให้โฆษณาคำขอภัยด้วย

ดังนั้น ท้ายที่สุดแล้ว ศาลจึงสั่งให้จำเลยต้องลงโฆษณาคำพิพากษาของศาลในหนังสือพิมพ์ของตนและต้องทำการชำระค่าปรับสินไหมชดเชยต่อความเสียหายนี้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 50,000 บาท จะสังเกตได้ว่าในกรณีดังกล่าวนี้ สื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวสารและวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนตัวของนักแสดงอันเป็นบุคคลสาธารณะนั้น ถือว่าไม่ใช่การวิพากษ์วิจารณ์และติชมด้วยความเป็นธรรม ดังนั้นการกระทำดังกล่าวนี้จึงถือว่ามี ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามปกติ และเมื่อโจทก์ ซึ่งเป็นนางงามจักรวาล และประจักษ์ชัดแจ้งถึงสถานะความเป็นบุคคลสาธารณะได้ยื่นฟ้องแล้ว ศาลจึงมีเหตุผลที่จะสั่งตัดสินให้รับผิดในฐานหมิ่นประมาทนั่นเอง

4.4.4.1.2 กฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๐ กับกรณีบุคคลสาธารณะ

ในกรณีของนักแสดงนั้น เมื่อนักแสดงเป็นบุคคลสาธารณะ จึงสามารถพิจารณากรณีการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 330 ได้ว่ามีการวางหลักเกี่ยวกับเรื่องของการกำหนดบทยกเว้นโทษสำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทเอาไว้โดยมาตรา 330 ประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติเอาไว้ว่า

“ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน”

โดยมาตรา 330 นี้เป็นบทกำหนดยกเว้นโทษไว้สำหรับความผิดฐานประมาทว่า หากมีการพิสูจน์ว่าข้อหาที่หมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง บุคคลที่กล่าวข้อความดังกล่าวไม่ต้องรับโทษ แต่บุคคลนั้นห้ามพิสูจน์หากข้อความที่ได้แสดงไปนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และหากการพิสูจน์ดังกล่าวจะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน เพราะทั้งนี้จุดมุ่งหมายของมาตราดังกล่าวนี้ได้กำหนดเอาไว้ในกรณีที่มีการกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการกระทบความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่นในแง่ของชื่อเสียง การทำมาหาได้ เกียรติยศ รวมถึงชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัว เป็นต้น ซึ่งหากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องจริง เป็นเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์ดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องพิสูจน์เพราะจะกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลที่ถูกกล่าวหา

จากคำอธิบายของมาตราดังกล่าวนี้ จะพบว่าหากสื่อมวลชนได้กระทำการหมิ่นประมาทบุคคลสาธารณะ อาจอ้างข้อยกเว้นตามมาตรา 330 เพื่อที่จะทำการพิสูจน์ถึงความจริงของข้อความดังกล่าว หากสื่อมวลชนสามารถพิสูจน์ได้ว่าข้อความดังกล่าวที่ตนได้นำเสนอข่าวสารไปหรือได้วิพากษ์วิจารณ์ไปนั้นเป็นความจริงก็ไม่จำเป็นต้องรับผิด แต่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนถึงการพิสูจน์ดังกล่าวจะต้องเป็นประโยชน์แก่ประชาชนด้วย และจากแนวคำพิพากษาของศาลต่างๆ จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่การตีแผ่ความประพฤติชั่วร้ายและการกระทำหน้าที่มีขอบของบุคคลสาธารณะ อาทิ นักการเมือง ข้าราชการ เป็นต้น ศาลเห็นว่าเรื่องดังกล่าวไม่ใช่เรื่องส่วนตัว สามารถที่จะพิสูจน์ได้ แต่หากกรณีที่ถูกกล่าวหาเป็นเรื่องส่วนตัว ซึ่งเป็นความประพฤติเสื่อมเสียอันไม่เกี่ยวกับ

สาธารณชน ศาลไม่ให้พิสูจน์เนื่องจากไม่เข้าองค์ประกอบของมาตรา 330 เพราะศาลเห็นว่ากรณีดังกล่าวนี้ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป

เมื่อพิจารณาได้ดังนี้จึงพบว่าในฐานะของนักแสดงนั้น ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นบุคคลสาธารณะแต่ไม่ได้หมายความว่านักแสดงจะต้องถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ในทุกๆ เรื่องและในทุกๆ สถานการณ์ ในกรณีของการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับชื่อเสียง โดยเฉพาะกฎหมายอาญาด้านของการหมิ่นประมาทนั้น สถานะของบุคคลมิได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับข้อยกเว้นของการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว¹⁵⁶ ดังนี้แล้วเมื่อพิจารณาถึงสาระของกฎหมายจะพบได้ว่า กฎหมายไทยนั้นได้มุ่งเน้นใน “เนื้อหาสาระ” หรือเรื่องราวของการนำเสนอข่าวสาร แต่ไม่ได้มุ่งที่จะคุ้มครองเข้าไปที่ตัวบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว โดยกฎหมายไทยไม่ได้คำนึงถึงเพียงเฉพาะว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลสาธารณะหรือบุคคลธรรมดาแต่เพียงอย่างเดียว แต่กฎหมายมุ่งดูว่าข้อความที่นำเสนอ นั้นมีการล่วงละเมิดต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวไปมากน้อยเพียงใด หากละเมิดต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวและไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน ผู้ที่กล่าวหาข้อความดังกล่าวนี้ก็มีโอกาสที่จะต้องรับผิดชอบในฐานะของการหมิ่นประมาทแต่หากเรื่องราวดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน ผู้ที่นำเสนอข่าวสารก็ย่อมที่จะได้รับความคุ้มครอง จึงพิจารณาสรุปได้ว่าสื่อมวลชนก็อาจได้รับความคุ้มครองหากเรื่องราวที่สื่อมวลชนได้นำเสนอไปนั้นเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ และได้นำเสนอความจริงอันสำคัญ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าในการประกอบอาชีพของนักแสดงนั้น นักแสดงก็ย่อมเป็นบุคคลประชาชนธรรมดาทั่วไป แต่หน้าที่การงานนั้นทำให้นักแสดงต้องเป็นบุคคลสาธารณะควบคู่ไปด้วย ดังนั้นนักแสดงจึงมีสิทธิในการใช้ชีวิตสองมิติดังกล่าวคือ “มิติที่เกี่ยวข้องกับความเป็นบุคคลสาธารณะ” คือมิติในการทำงาน และ “มิติของบุคคลธรรมดา” เมื่อนักแสดงหลุดพ้นจากการทำงานกลับมาใช้ชีวิตส่วนตัว

การคุ้มครองทางกฎหมายจึงคุ้มครองนักแสดงทั้งในฐานะของบุคคลสาธารณะและในฐานะของบุคคลธรรมดา โดยหากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้ล่วงละเมิดต่อนักแสดงในมิติที่เป็น “บุคคลสาธารณะ” และกรณีการนำเสนอข่าวสารดังกล่าวเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ก็ย่อมสามารถที่จะทำได้ ไม่เข้าความผิดฐานหมิ่นประมาท แต่หากสื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวสารของนักแสดงใน “มิติที่เป็นส่วนตัว” เป็น “มิติของบุคคลธรรมดา” นักแสดงก็ย่อมที่จะสามารถฟ้องเอาผิดต่อ

¹⁵⁶ คณธิป ทองวีรวงศ์, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกถ่ายภาพโดยไม่ได้รับรู้และยินยอม” บทบัณฑิต 6, 14 (2551).

สื่อมวลชนให้รับผิดชอบหมิ่นประมาทได้หากการนำเสนอข่าวสารนั้นไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและกระทบต่อเสรีภาพและการใช้ชีวิตส่วนตัวของนักแสดงนั่นเอง

4.4.4.2 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในด้านของการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น พิจารณาได้ว่า หากมีกรณีที่สื่อมวลชนกระทำการใดก็ตามที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของนักแสดง ย่อมที่จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายละเมิด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้อีกทางหนึ่งว่า ในขณะที่หลักกฎหมายเรื่องละเมิดนั้นเป็นข้อจำกัดของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง ฝั่งของนักแสดงเอง ในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายแพ่ง ก็มีหลักกฎหมายละเมิดมาเป็นสิ่งที่จะคุ้มครองสิทธิของนักแสดงต้องกระทำเช่นเดียวกัน

หน้าที่หลักของสื่อมวลชนในการที่จะนำเสนอข่าวสารต่างๆของนักแสดงนั้น สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการที่จะเสาะแสวงหาข่าวสารและเผยแพร่ข่าวสารต่างๆที่ตนได้ทำการหามาได้ขึ้นไปสู่สาธารณชน เมื่อมีกรณีใดก็ตามที่การเสนอข่าวสารดังกล่าวของสื่อมวลชนเป็นการละเมิดและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของนักแสดงไม่ว่าจะเป็นการก้าวล่วงในเรื่องส่วนตัวหรือการใดก็ตาม จึงต้องมีการกำหนดความลับผิดเพื่อการละเมิดเอาไว้โดยเฉพาะ ซึ่งหากมีการละเมิดไม่ว่าจะจงใจหรือโดยประมาท เลินเล่อหรือไม่ระมัดระวังในการใดก็ตาม ผู้กระทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้เป็นมาตรการในการที่จะคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยในประการแรกนี้ที่จะพิจารณาทั่วไปคือหลักเกณฑ์ทั่วไปของความรับผิดชอบกรณีละเมิดซึ่งมีการบัญญัติไว้ในมาตรา 420 โดยมีใจความดังต่อไปนี้

“มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ซึ่ง การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 420 นี้จะต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ต่างๆโดยหลักเกณฑ์ของมาตรา 420 นี้ จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ กล่าวคือ มีการกระทำเกิดขึ้น โดยการกระทำที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมายคือเป็นการกระทำที่ล่วงละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่นตามที่กฎหมายได้มีการรับรองบัญญัติเอาไว้ การกระทำใดก็ตามที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของ

บุคคลอื่นจึงจะเข้าข่ายได้ต่อเมื่อมีการกระทำที่เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งหากมีการกระทำดังกล่าวขึ้นโดยเป็นการกระทำที่ “จงใจ” กล่าวคือเป็นการกระทำที่มีเจตนาในการกระทำ โดยผู้กระทำนั้นสามารถที่จะเล็งเห็นผล หรือมีความประสงค์ต่อผลต่อการกระทำนั้นได้ และมีความรู้สำนึกในขณะทีกระทำ การกระทำดังกล่าวก็ย่อมเข้าข่ายที่จะเป็นการละเมิด อย่างไรก็ตามก็ตีการกระทำดังกล่าวอาจจะเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อได้ ซึ่งการกระทำโดยประมาทหรือการกระทำที่ผู้กระทำไม่ได้ระมัดระวังตามสมควรนั้น พิจารณาเกณฑ์ของการกระทำว่าการกระทำใดเป็นการประมาทหรือไม่ จะพิจารณาจากมาตรฐานจากภาวะการณ์และวิสัยการ รวมถึงพฤติการณ์เช่นว่านั้น ซึ่งหากเป็นปुरुชนธรรมดาทั่วไป หากมีการใช้ความระมัดระวังเพิ่มมากขึ้นก็อาจจะไม่เกิดการดังกล่าว ดังนั้นหากการกระทำเข้าข่ายของการประมาทเลินเล่อก็อาจเข้าข่ายการละเมิดได้ โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดข้อสุดท้ายประการหนึ่ง นั่นคือการกระทำเช่นว่าจะต้องก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆ ในความเสียหายนี้อาจจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ซึ่งหากเข้าเกณฑ์ในข้อดังกล่าวแล้ว จึงถือว่าเข้าองค์ประกอบครบตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บุคคลผู้กระทำการดังกล่าวจำต้องชดใช้ค่าสินไหมเพื่อการกระทำของตน

จากมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น พบว่าหลักกฎหมายเรื่องของละเมิดเป็นหลักกฎหมายที่มีการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงอย่างแข็งแรงที่สุดหลักกฎหมายหนึ่ง เป็นหลักกฎหมายที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและมีการบัญญัติเอาไว้อย่างคล้ายคลึงกันในหลากหลายอารยประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักแสดงซึ่งเป็นอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวสารต่างๆจากสื่อมวลชน จึงเป็นการเปิดโอกาสที่จะทำให้ประชาชนและสื่อมวลชนสามารถที่จะวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของนักแสดงได้ด้วยการแสดงความเห็นวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นต่างๆ ซึ่งการกระทำต่างๆนั้นสามารถที่จะกระทำได้ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือว่าการวิพากษ์วิจารณ์ เพราะในขณะเดียวกันแล้ว ประชาชนทุกคนก็มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกัน แต่การแสดงความคิดเห็นรวมถึงการเสาะแสวงหาข่าวสารต่างๆของสื่อมวลชนหรือของประชาชนทั่วไปนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการไม่ล่วงละเมิดและก้าวล่วงต่อสิทธิของนักแสดง หากมีการกระทำใดได้ก็ตามไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น หรือการนำเสนอข่าวสารที่เป็นการชี้นำและทำให้ผู้อื่นมีความเข้าใจในตัวนักแสดงผิด นักแสดงย่อมสามารถที่จะใช้มาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ค่าเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการกระทำต่างๆนั้นได้เพราะมาตรา 420 นี้เป็นมาตราที่ได้คุ้มครองสิทธิให้แก่นักแสดงนั่นเอง

นอกจากหลักเกณฑ์ในเรื่องของความรับผิดชอบการละเมิดที่บัญญัติไว้ในมาตรา 420 แล้วยังมี มาตรา 421 ที่เป็นอีกหนึ่งมาตราที่คุ้มครองสิทธิให้แก่นักแสดงซึ่งมาตรา 421 มีการบัญญัติเอาไว้ ดังต่อไปนี้

“มาตรา 421 การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะทำให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น ท่านว่าเป็นการอันมิชอบ ด้วยกฎหมาย”

เมื่อพิจารณาจากมาตรา 421 หรือว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้มีการขยายความ ของคำว่าผิดกฎหมายโดยคำว่าผิดกฎหมายที่มีการกำหนดไว้ในมาตรา 420 นั่นคือการใช้สิทธิซึ่งมีแต่ จะเสียหายแก่บุคคลอื่น เป็นการใช้สิทธิที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นความเสียหาย ต่อเนื้อตัวร่างกาย ทรัพย์สิน ชื่อเสียง หรือเสรีภาพอื่นใดก็ตาม ซึ่งการใช้สิทธิของประชาชนแต่ละคน นั้นสามารถที่จะใช้สิทธิได้อยู่บนพื้นที่ของตน โดยไม่กระทบต่อคนอื่น หากมีการใช้สิทธิเกินส่วนหรือมี เจตนาที่จะกลั่นแกล้งผู้อื่นย่อมเป็นการผิดกฎหมาย ดังนั้นเมื่อพิจารณาปรับเข้ากับกรณีของนักแสดง แล้ว จึงพบว่าหากมีสื่อมวลชนหรือประชาชนทั่วไปได้แสดงความเห็นหรือใช้สิทธิใดก็ตามโดยอ้างว่า เป็นสิทธิของตนที่กฎหมายได้ให้การรับรองเอาไว้ แต่การใช้สิทธิดังกล่าวมีการก้าวล่วงละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพของนักแสดง ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่สามารถกระทำได้เพราะเป็นการกระทำการอันมิชอบ ด้วยกฎหมายนั่นเอง

การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงอีกประการหนึ่งที่มีการคุ้มครองเอาไว้ตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์คือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องของการละเมิดต่อชื่อเสียง ซึ่งนักแสดงนั้นถือว่าเป็นบุคคล สาธารณะ และการเป็นบุคคลสาธารณะของนักแสดงย่อมเป็นการเปิดช่องและเปิดโอกาสให้ประชาชน ทั่วไปและสื่อมวลชนได้แสดงความเห็นจากเรื่องราวต่างๆของนักแสดง ซึ่งหากมีกรณีที่เป็นการละเมิด ต่อชื่อเสียงหรือมีการส่งต่อซึ่งข้อความหรือรูปภาพอันไม่เป็นความจริงหรือเป็นการกระทบต่อชีวิตและ ชื่อเสียงของนักแสดงนั้น นักแสดงย่อมสามารถที่จะฟ้องร้องเรียกให้รับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนได้จาก การกระทำดังกล่าว โดยในเรื่องหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบการละเมิดต่อชื่อเสียงนั้นมีการบัญญัติ เอาไว้ในมาตรา 423 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้วางเอาไว้และบัญญัติไว้ ดังต่อไปนี้

“มาตรา 423 ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความอันฝ่าฝืน ต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่น ก็ดีหรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดย ประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อ ความเสียหาย ใดๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อ ความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเอง หรือผู้รับข่าวสารนั้นมิทางได้ เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่า เพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่”

ในการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 423 นี้เป็นกรณีที่น่าจะเกิดขึ้นได้บ่อยที่สุดกรณีหนึ่ง เนื่องจากตามที่ได้แสดงให้เห็นไปว่านักแสดงมีสถานะเป็นบุคคลสาธารณะ มีการจับจ้องจับประชาชนทั่วไปและสื่อมวลชนอยู่ตลอดเวลา ทำให้อาจเกิดกรณีที่มีผู้คนได้แสดงความเห็นและเสนอข่าวสารอย่างแพร่หลาย ซึ่งหากข้อความที่ได้เสนอออกไปหรือแสดงความเห็นไปนั้น เป็นข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง ทำให้นักแสดงได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียงจึงสามารถที่จะฟ้องร้องเอาค่าสินไหมทดแทนได้ โดยหลักเกณฑ์และองค์ประกอบของมาตรา 423 นี้จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ได้แก่ จะต้องมีการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายขึ้น โดยการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายนี้เป็นการแสดงความเห็นตามตามกันมา ซึ่งหมายความรวมถึงทั้งการพูด การนำเสนอข้อความผ่านตัวอักษร หรือเอกสารต่างๆ การเผยแพร่ตีพิมพ์ข้อความต่างๆ เพื่อเพื่อส่งต่อไปยังคนจำนวนมาก โดยไม่ได้มีการกำหนดเอาไว้ยังเป็นการชัดเจนว่าช่องทางในการสื่อสารหรือช่องทางในการไขข่าวแพร่หลายนี้มีช่องทางใดบ้าง แต่ว่าหากกระทำการผ่านช่องทางใดใดก็ตามอันเป็นการนำเสนอข้อความที่ไม่เป็นความจริงก็อาจรับโทษได้ โดยองค์ประกอบข้อต่อมาเป็นข้อความดังกล่าวที่ได้ทำการกล่าวไปนั้นจะต้องเป็นข้อความที่ฝ่าฝืนต่อความจริง หากสื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวสารการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยอยู่บนพื้นฐานของความจริง ก็อาจจะไม่เข้าองค์ประกอบตามมาตราดังกล่าวนี้ อีกทั้งการกล่าวข้อความดังกล่าวนี้จะต้องเป็นข้อความที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง เกียรติยศของบุคคลอื่น และเป็นการกระทบต่อทางทำมาหาได้และความเจริญของผู้อื่น ซึ่งหากมีกรณีดังกล่าวนี้ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยสื่อมวลชนหรือประชาชนทั่วไป นักแสดงซึ่งได้รับการคุ้มครองจากมาตรา 423 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็สามารถที่จะฟ้องเรียกเอาผิดเรียกสินไหมทดแทนจากผู้ที่ทำให้เกิดความผิดได้

ซึ่งจากกรณีที่ได้แสดงให้เห็นตามตัวอย่างข้างต้นในหัวข้อก่อนหน้านี้นั้น พบว่าการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ในฐานะที่นักแสดงเป็นบุคคลสาธารณะ จึงมีการ

คุ้มครองตามหลักกฎหมายข้างต้น และหากมีกรณีใดก็ตามที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของนักแสดง นักแสดงย่อมสามารถที่จะเอาผิดต่อตัวผู้ที่กระทำละเมิดได้ตามกฎหมายที่ได้มีการให้การรับรองและคุ้มครองเอาไว้ในตัวเอง

4.4.4.3 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามรัฐธรรมนูญ

สำหรับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามรัฐธรรมนูญนั้น สามารถพิจารณาแบ่งได้เป็นในกรณีของการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนภายใต้ข้อจำกัดในรัฐธรรมนูญและการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในฐานะที่เป็นประชาชนคนธรรมดาทั่วไป ซึ่งรัฐธรรมนูญได้ให้หลักประกันและให้ความคุ้มครองเอาไว้ในเรื่องดังกล่าว

ด้านการนำเสนอข่าวสารและการแสดงความเห็นของสื่อมวลชนนั้น สื่อมวลชนนั้นมีสิทธิในการที่จะแสดงความเห็นของตนตรงเท่าที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนและสามารถใช้สิทธิของตนได้ตรงเท่าที่ไม่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยจะต้องไม่เป็นปฏิกิริยาต่อรัฐธรรมนูญซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้มีการรับรองไว้ในมาตรา 25 รัฐธรรมนูญ 2560 ใจความว่า

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำกรณนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตรงเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกรตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

ดังนั้นแล้ว หากมีกรณีที่สื่อมวลชนหรือประชาชนคนใดก็ตามได้แสดงความเห็นหรือใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยเป็นการขัดต่อเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือมีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น

ผ่านการนำเสนอข่าวสารต่างๆ ย่อมเป็นการกระทำที่ถือว่าไม่สามารถกระทำได้ เพราะรัฐธรรมนูญได้มีการให้ความคุ้มครองในเรื่องดังกล่าวนี้แล้ว ดังนั้นการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามรัฐธรรมนูญในเรื่องข้อจำกัดนี้ จึงถือว่าเป็นประโยชน์แก่นักแสดงและนักแสดงสามารถที่จะเอาผิดฟ้องร้องต่อผู้ที่ละเมิดต่อการรับรองที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้

นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่มีการกระทำที่อาจจะกระทบต่อนักแสดงในประเด็นของสิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว นักแสดงจึงได้รับการปกป้องและได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญโดยมีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 32 ของรัฐธรรมนูญ 2560 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ในขณะที่เสรีภาพของนักแสดงนั้นที่จะได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญอีกกรณีหนึ่งคือ นักแสดงย่อมมีเสรีภาพในการที่จะแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน หรือการพิมพ์ต่างๆ ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้สื่อมวลชนเองในฐานะที่เป็นประชาชนชาวไทยคนหนึ่งและเป็นพลเมืองของประเทศก็ย่อมได้รับเสรีภาพในข้อดังกล่าวนี้ ดังนั้นในการที่สื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวสารต่างๆ สื่อมวลชนจะต้องระลึกรู้ถึงอยู่เสมอว่าเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้มีการให้การรองรับเอาไว้ในประเด็นดังกล่าวนี้ สื่อมวลชนจะต้องซั้งน้ำหนักให้การนำเสนอข่าวสารของตนนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่พอดี ไม่มีการละเมิดต่อบุคคลอื่น เพราะทั้งนี้บุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกัน ซึ่งในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนี้มีการกำหนดเอาไว้ว่าจะไม่มีผู้ใดเข้าแทรกแซงหรือควบคุมจำกัด ทำให้มนุษย์สามารถที่จะใช้สิทธิได้ตามความปรารถนาเดิมของตน ซึ่งเป็นไปตามหลักและแก่นแท้ของรัฐธรรมนูญ โดยมีการรับรองไว้ในมาตรา 34 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ดังนี้

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือ

เสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกัน
สุขภาพของประชาชน...

นอกจากสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นซึ่งนักแสดงได้รับการคุ้มครองตาม
รัฐธรรมนูญแล้ว ยังมีเสรีภาพและสิทธิอีกประการหนึ่งซึ่งแสดงได้รับการให้หลักประกันเอาไว้ใน
รัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน โดยเสรีภาพประการนั้นคือ “เสรีภาพในเคหสถาน” ซึ่งจากสถานการณ์และ
เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นตามที่ได้ยกตัวอย่างไปตามหัวข้อข้างต้นนั้น พบว่าในปัจจุบันนี้สื่อมวลชนได้มี
ความพยายามในการที่จะหาแหล่งข่าวมาเพื่อที่จะนำเสนอต่อประชาชน โดยในการเสาะแสวงหา
ข่าวสารบางกรณีนั้น เป็นการรบกวนต่อการครอบครองเคหสถานของนักแสดง ด้วยเป็นการเข้าละเมิด
ต่อเสรีภาพในเคหสถาน เช่นมีการแอบลอบถ่ายภาพนักแสดงในบ้านพักส่วนตัว ในห้องพักผ่อนส่วนตัว ใน
ห้องน้ำส่วนตัว เป็นต้น โดยการเข้าบุกรุกเพื่อผลประโยชน์ในเคหสถานส่วนตัวของนักแสดงผู้
ครอบครองเคหสถานนั้นถือว่าไม่สามารถกระทำได้ ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย 2560 ได้มีการกำหนดเอาไว้ในมาตรา 33 ดังต่อไปนี้

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถาน
หรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการ
ผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

ดังนั้นแล้ว หากมีการบุกรุกหรือแอบลอบถ่ายภาพนักแสดง หรือเข้าไปในเคหสถานส่วนตัว
ของนักแสดง นักแสดงย่อมใช้การรับรองที่รัฐธรรมนูญได้มีการให้การรับรองเอาไว้ตามนี้ สามารถฟ้อง
ต่อสื่อมวลชนหรือผู้บุกรุกได้ นอกจากนี้แล้วนักแสดงยังคงมีเสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการ
เลือกถิ่นที่อยู่ ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิโดยรัฐธรรมนูญไม่ได้คุ้มครองให้เพียงแค่นักแสดงเท่านั้น แต่ยัง

เป็นการคุ้มครองซึ่งครอบคลุมถึงประชาชนทั่วไปอีกด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นมาตรการขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญได้มีการให้การรับรองเอาไว้นั่นเอง

นอกเหนือไปจากนี้แล้ว ในรัฐธรรมนูญ ยังได้มีการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและประชาชนทั่วไปอีกประการหนึ่ง นั่นคือ เสรีภาพในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีการบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 40 รัฐธรรมนูญ 2560 ว่า

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ เพียงเท่าที่จำเป็นหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

สำหรับสิทธิและเสรีภาพประการอื่นที่มีการบัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นเสรีภาพและสิทธิที่มีการรับรองเอาไว้ให้ทั้งนักแสดงและประชาชนพลเมืองทั่วไป ด้วยแนวคิดที่ว่านักแสดงก็เป็นประชาชนคนธรรมดาคนหนึ่ง เพียงแต่ด้วยหน้าที่การงานของนักแสดง ทำให้นักแสดงมีสถานะของความเป็นบุคคลสาธารณะทำให้ในประเด็นข้างต้นที่ได้มีการอธิบายไปนั้น เป็นประเด็นที่น่าจับตามอง และเป็นประเด็นที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยสิทธินอกเหนือจากนี้ที่นักแสดงได้รับประกันและมีการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญในฐานะที่ประชาชนคนไทยได้แก่ สิทธิชุมชน สิทธิในการชุมนุมและการสมาคม สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียนต่างๆ สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งพิจารณาว่านักแสดงมีความเสมอภาคและมีความเท่าเทียมกันตามที่รัฐธรรมนูญ 2560 ได้กำหนดเอาไว้ในมาตรา 27 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้...

เมื่อพิจารณาตามนี้แล้วจะพบว่าบุคคลทุกคนย่อมมีความเสมอภาคในทางกฎหมายและนักแสดงมิได้มีสถานะที่เหนือไปกว่าประชาชนคนธรรมดาทั่วไปแต่อย่างใด ดังนั้นการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้รัฐธรรมนูญนั้นจึงเป็นการคุ้มครองในฐานะที่นักแสดงเป็นประชาชนคนหนึ่งมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันกับประชาชนทุกคนนั่นเอง

4.4.4.4 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายอื่น

สำหรับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายไทยนั้น นอกเหนือไปจากการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ยังพบว่ามี การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงเอาไว้ผ่านทางกฎหมายที่ควบคุมสื่อมวลชนต่างๆ ซึ่งกฎหมายที่ควบคุมสื่อมวลชนเหล่านั้นล้วนแต่เป็นข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ให้เสนอข่าวสารอยู่ในกรอบและขอบเขตและจรรยาบรรณที่พึงงาม ซึ่งข้อจำกัดในการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนก็ถือว่าเป็นมาตรการที่เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักแสดงไปในตัวนั่นเอง โดยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายอื่นนี้ปรากฏอยู่ผ่านกฎหมายดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. 2550

โดยพระราชบัญญัติจัดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. 2550 นี้ต้องการที่จะสร้างขึ้นเพื่อที่จะให้มีความสอดคล้องกับเรื่องของสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ รวมถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป เป็นการเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนนั้นมีโอกาสที่จะได้แสดงความคิดเห็นของตน โดยพระราชบัญญัติสิ่งพิมพ์นี้เป็นการกำหนดถึงนิยามความหมายของสิ่งพิมพ์หนังสือพิมพ์ ผู้โฆษณา และเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ต่างๆ มีการกำหนดเอาไว้มาตรา 48 ได้มีการให้หลักประกันความเป็นอิสระของสื่อมวลชนมีความปลอดภัยจากการถูกแทรกแซงจากการทำงานจะองค์กรของรัฐหรือจากหน่วยงานใดก็ตามดังนั้นเมื่อสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร กอปรกับการ

นำเสนอข่าวสารของชุมชนจะต้องอยู่บนพื้นฐานของจรรยาบรรณอาชีพสื่อมวลชนหรือสื่อสิ่งพิมพ์ จึงยอมถือได้ว่าสื่อมวลชนจะต้องนำเสนอข่าวสารอย่างเป็นธรรม เป็นการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในอีกทางหนึ่งนั่นเอง

2. พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551

สำหรับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 นั้น จะต้องพิจารณาศึกษาเสียก่อนว่าพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไม่ได้มีขึ้นเพื่อที่จะมีจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์โดยตรงในการที่จะคุ้มครองสิทธิของนักแสดง หากแต่มีขึ้นเพื่อที่จะกำหนดเรื่องข้อกำหนดต่างๆเกี่ยวกับภาพยนตร์และวีดิทัศน์ที่จะทำการจัดฉายในราชอาณาจักร ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความเกี่ยวเนื่องและความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันแล้วจะพบว่าในการทำงานของผู้สร้างภาพยนตร์จะต้องมีการจ้างวานนักแสดงให้เข้ามาแสดงในภาพยนตร์ของตน โดยการดำเนินการสร้างภาพยนตร์นั้นจะต้องเป็นไปตามบทและเค้าโครงตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตจากพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้มีการพิจารณาและมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อที่จะทำหน้าที่ในการดังกล่าวเพื่อให้ความเหมาะสมกับสถานภาพสถานการณ์ในสังคมรวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ มีความเกี่ยวข้องกับนักแสดงโดยตรงกล่าวคือ นักแสดงจะได้รับการคุ้มครองและตรวจสอบโดยกฎหมายฉบับดังกล่าวซึ่งมีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการที่จะตรวจสอบความเรียบร้อย ทำให้นักแสดงนั้นไม่ได้รับผลกระทบในทางที่เสื่อมเสียต่อตนหรือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในอีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์พ.ศ. 2551 ยังมีการกำหนดไว้ในมาตรา 23 เกี่ยวกับเรื่องของการสร้างภาพยนตร์ ที่จะต้องเป็นไปตามศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยมีการกำหนดเอาไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๒๓ ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องดำเนินการสร้างภาพยนตร์ในลักษณะที่ไม่เป็นการบ่อนทำลาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง และเกียรติภูมิของประเทศไทย”

จากมาตราดังกล่าวจึงพบว่าการทำหน้าที่นักแสดงจะได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนจึงเป็นการคุ้มครองทางอ้อมผ่านพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ฉบับนี้ เป็นการดูแลความเรียบร้อย

ต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม ในขณะที่เดียวกันผู้ที่ร่วมแสดงในภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวแต่ละเรื่องก็จะได้รับการคุ้มครองในภาพรวมเช่นเดียวกัน

3. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

ในโลกปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีและความสำคัญของคอมพิวเตอร์ต่างๆ เข้ามามีบทบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอข่าวสารต่างๆ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์หรือโซเชียลมีเดีย ซึ่งการเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของชุมชนหรือการนำเสนอข่าวสารต่างๆ ของสื่อมวลชนผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์หรือระบบอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์นั้น เป็นการกระทำที่มีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง เพราะว่าจะอาจจะเป็นการกระทบต่อสิทธิของนักแสดงได้โดยง่าย ดังนั้นแล้ว การที่มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 เกิดขึ้น จึงเป็นการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นการป้องกันและให้หลักประกันแก่นักแสดงว่าในการทำงานของนักแสดงใช้ชีวิตของนักแสดงนั้นจะไม่ถูกรบกวนโดยสื่อมวลชน

เมื่อกล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 นั้น มีมาตราหนึ่งที่นักแสดงสามารถใช้ปกป้องตนเองและคุ้มครองสิทธิของตนได้หากเกิดกรณีที่มีสื่อมวลชนหรือผู้ใดก็ตามแสดงความคิดเห็นหรือส่งต่อข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือข้อมูลปลอม รวมถึงข้อมูลลามกผ่านทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งมาตราดังกล่าวคือมาตรา 14 พระราชบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีใจความดังต่อไปนี้

“มาตรา ๑๔ ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(๓) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(๕) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (๑) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้”

โดยองค์ประกอบของมาตราดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มีการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลที่น่าเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์นั้น มีข้อมูลที่ปลอมไม่ว่าจะเป็นทั้งหมดหรือบางส่วน การนำข้อมูลเข้าได้สุจริตหรือโดยหลอกลวง หรือข้อมูลอันเป็นเท็จหรือการใดก็ตามโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดที่เกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทตามกฎหมายอาญา
2. การนำเข้าสู่ระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น มีข้อมูลอันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรืออาจก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชนทั่วไป
3. การนำเข้าสู่ข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความผิดอันเกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญาที่ได้มีการกำหนดเอาไว้
4. ก็นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ กันมีลักษณะลามกและประชาชนทั่วไปสามารถที่จะเข้าถึงได้
5. มีการเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลที่เป็นความผิดตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

ซึ่งจากกรณีดังกล่าวนี้มาตรา 14 ได้มีการให้ความคุ้มครองสิทธิเอาไว้และนักแสดงสามารถที่จะใช้มาตรา 14 นี้ เข้าเอาผิดหากมีผู้กระทำการดังกล่าวที่เป็นการละเมิดตามกฎหมายได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ได้เคยมีกรณีเกิดขึ้นเมื่อนักแสดงสาว “สินจัย เปล่งพานิช” และ “ฉัตรชัย เปล่งพานิช” ได้

เดินทางแจ้งความที่กองปราบค้ำการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.) กรณีถูกหมิ่นประมาททางสื่อสังคมออนไลน์ ที่ “สินจัย เปล่งพานิช” ได้รับแสดงในละครซีรีส์เรื่อง “ปาฏิหาริย์รักไม่มีวันตาย” เนื่องจากมีการโพสต์ข้อมูลอันเป็นเท็จ เมื่อวันที่ 24 ส.ค. โดยมีรูปของตนและมีข้อความที่สร้างความเกลียดชัง ซึ่งข้อความดังกล่าวเป็นการตั้งโพสต์แบบสาธารณะ จึงทำให้มีการแชร์ต่อกันจำนวน 800 ครั้ง ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง และได้รับการว่ากล่าวอย่างหยาบคาย จากผู้ที่พบเห็นข้อความดังกล่าว ซึ่งขอยืนยันว่าข้อความดังกล่าว ไม่ใช่ข้อความของตน และไม่เคียดคิดจะพูดข้อความดังกล่าว

โดยการลงบันทึกประจำวันเอาไว้เบื้องต้นนั้นได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาเกี่ยวกับบัญชี Facebook ที่ตั้งโพสต์ดังกล่าวในฐานะความผิด ตามมาตรา 14 พระราชบัญญัติการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งเกี่ยวข้องกับฐานความผิด “นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลอันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” และมีความผิดฐานหมิ่นประมาทและหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา รวมถึงการใส่ความให้เกิดความเสียหาย ถูกดูหมิ่นหรือเกลียดชังสร้างความเสียหายแก่ชื่อเสียงแก่นักแสดงคนดังกล่าวเป็นต้น

ดังนั้นแล้วในแง่มุมมองของนักแสดง หากมีการล่วงละเมิดต่อนักแสดงอันเป็นการกระทำที่ได้รับความกระทบและความเสียหายต่อชื่อเสียงของตนหรือกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ต่างๆและกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพที่ได้มีการรับรองเอาไว้ในกฎหมายต่างๆแล้วนั้น นักแสดงย่อมสามารถที่จะใช้สิทธิของตนในการที่เข้าเรียกฟ้องร้องต่อผู้ที่กระทำผิด ให้ผู้ที่กระทำผิดนั้นได้กระทำการชดใช้ค่าเสียหายหรือรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้กระทำผิดลงไป ซึ่งกฎหมายต่างๆก็ได้มีการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงนั้นนอกเหนือไปจากรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นๆข้างต้นที่ได้แสดงให้เห็นไป ซึ่งกฎหมายทั้งหมดเหล่านี้บางฉบับมีจุดมุ่งหมายโดยตรงในการที่ต้องการจะปกป้องและคุ้มครอง และให้หลักประกันแก่ประชาชน ในขณะที่กฎหมายบางฉบับแม้ว่าจะไม่ได้มีจุดมุ่งหมายโดยตรงในการที่คุ้มครองเรื่องของสิทธิและเสรีภาพให้แก่นักแสดง แต่กฎหมายฉบับเหล่านั้นอาจจะเข้ามาช่วยคุ้มครองสิทธิเสรีภาพต่างๆให้แก่นักแสดงได้โดยเป็นการคุ้มครองทางอ้อม ดังนั้นแล้วถ้าเกิดกรณีที่มีการกระทบกระทั่งต่อชื่อเสียงนักแสดงจึงสามารถใช้กฎหมายต่างๆเหล่านี้คุ้มปกป้องต่อสิทธิและเสรีภาพของตนได้นั่นเอง

บทที่ 5

บทสรุป ข้อเสนอแนะ

บทสรุป

สำหรับประเด็นที่ได้ศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับ เสรีภาพของสื่อมวลชน ศึกษากรณีเฉพาะการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงนั้น จะพบได้ว่า เสรีภาพของสื่อมวลชนไทยนั้นได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่ผ่านทางรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะในด้านของเสรีภาพในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็น การตีพิมพ์ และการพูดต่างๆ เป็นต้น อันเป็นเสรีภาพที่จะทำให้สื่อมวลชนสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ เช่นเดียวกันกับเสรีภาพที่นักแสดงเองก็ได้รับผ่านทาง การรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นเสรีภาพเช่นเดียวกันกับที่บุคคลธรรมดาทั่วไปได้รับ ทั้งนี้ เนื่องจากนักแสดงเองก็คือประชาชนคนหนึ่ง ที่มีสถานะทางกฎหมายและความเสมอภาคเบื้องต้น กฎหมายเท่าเทียมกันกับบุคคลธรรมดาทั่วไป ซึ่งควรต้องได้รับความเคารพ โดยการแสดงความคิดเห็น และการนำเสนอข่าวสารต่างๆของสื่อมวลชนเกี่ยวกับนักแสดงนั้น ยังคงมีขอบเขตและกรอบที่ได้มีการวางเอาไว้ ผ่านการควบคุมการนำเสนอข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในหลากหลาย มาตรการ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมการนำเสนอข่าวสารผ่านทางมาตรการทางกฎหมาย มาตรการการควบคุมกันเองโดยสื่อมวลชน และมาตรการการควบคุมโดยองค์กรภายนอก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมี มาตรการการควบคุมการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารโดยมาตรการต่างๆ แต่จะ พบได้ว่าสิทธิเสรีภาพของนักแสดงนั้นยังคงถูกละเมิดจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอยู่อย่าง ต่อเนื่อง โดยในฝั่งของนักแสดงนั้น แม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติให้การรับรองคุ้มครองนักแสดงเอาไว้ทั้ง ในมิติที่เป็นบุคคลธรรมดา เป็นประชาชนทั่วไป และในมิติของการเป็นบุคคลสาธารณะ แต่ยังคงพบว่า ในทางปฏิบัติยังคงไม่สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญได้วางหลักเอาไว้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพทั้งของฝั่งสื่อมวลชนและของฝั่งนักแสดง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสาร ต่างๆ ว่าสื่อมวลชนมีเสรีภาพมากน้อยเพียงใดที่ได้มีการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญและในกฎหมาย ต่างๆ และการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นมีการขอบและขอบเขตในการนำเสนอข่าวสารมากน้อย เพียงใดผ่านทางการศึกษามาตรการต่างๆที่ควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน โดยมุ่งเน้น ศึกษาเฉพาะในกรณีของการนำเสนอข่าวสารของ “นักแสดง” ในขณะเดียวกันก็ได้มีการศึกษาถึง เสรีภาพและสิทธิต่างๆที่นักแสดงมีและได้รับ ทั้งในฐานะที่เป็นบุคคลสาธารณะคือเป็นนักแสดง และ

ทั้งในฐานะที่เป็นประชาชนคนธรรมดาทั่วไปคนหนึ่ง โดยมีการศึกษาถึงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายต่างๆที่ได้มีการรองรับเอาไว้ พร้อมทั้งศึกษาการนำเสนอข่าวสารนักแสดงของสื่อมวลชน พร้อมกรณีศึกษาของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือเป็นประเทศที่การตื่นตัวและมีการรับรองเรื่องของเสรีภาพอย่างแพร่หลายในฝั่งโลกตะวันตก และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งถือเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางกฎหมายประเทศหนึ่งในฝั่งโลกตะวันออก โดยศึกษาประกอบกับวัฒนธรรมในการนำเสนอข่าวสารของแต่ละประเทศเพื่อให้สามารถหาข้อเสนอนะและทางออกต่อปัญหาที่มีความชัดเจนมากที่สุด

จากสมมติฐานที่ได้มีการวางไว้ว่า การใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนตามกฎหมายที่มีอยู่ในด้าน การสื่อสารมวลชนในการนำเสนอข่าวสารและข้อความนั้น บางครั้งได้มีการก้าวล่วงและละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของนักแสดง การใช้เสรีภาพดังกล่าวจะต้องมีขอบเขตการใช้เสรีภาพ ในขณะเดียวกันกฎหมายดังกล่าวจะต้องมีเนื้อหาที่มีความชัดเจน แน่นนอนมากขึ้น เพื่อก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างทั้งสองฝ่าย และป้องกันไม่ให้สิทธิและเสรีภาพของนักแสดงถูกละเมิด ในทางปฏิบัติแล้วนั้น ปัญหาเกี่ยวกับเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ในกรณีการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงนั้น ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง มีการละเมิดในสิทธิส่วนบุคคลของนักแสดงอยู่บ่อยครั้ง จึงเป็นประเด็นที่ได้พิจารณาและศึกษาไปแล้วว่า นอกจากเสรีภาพของสื่อมวลชนที่ได้รับการรับรองเอาไว้ตามกฎหมายต่างๆ และภายใต้รัฐธรรมนูญแล้วนั้น ในด้านของเสรีภาพสำหรับนักแสดง นักแสดงได้รับอยู่เช่นไร มีฐานะต่างกับประชาชนคนธรรมดาหรือไม่ และนักแสดงตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพดังกล่าวที่ตนได้รับ มากน้อยเพียงใด และการที่นักแสดงประกอบอาชีพที่ได้รับการจับจ้องจากสาธารณชน มีสถานะเป็นบุคคลสาธารณะนั้น จะเป็นการทำให้เสรีภาพบางประการของนักแสดงในฐานะประชาชนคนหนึ่งลดน้อยถอยลงไปหรือไม่

ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในด้านของเสรีภาพสำหรับผู้ประกอบอาชีพเป็นนักแสดง นักแสดงทุกคนล้วนมีเสรีภาพและมีสิทธิที่ได้รับเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองเอาไว้ในทุกด้าน ดังนั้นเมื่อนักแสดงถูกละเมิดจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนหรือแม้แต่จากประชาชนทั่วไป นักแสดงย่อมสามารถที่จะใช้สิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ ในฐานะประชาชนคนไทยคนหนึ่ง เข้าเรียกร้องและเอาผิดต่อสื่อมวลชนที่ได้กระทำการละเมิดต่อตนได้ และการที่นักแสดงมีสถานะเป็นบุคคลสาธารณะ ทำให้เกิดมิติในด้านของการทำงานและการใช้ชีวิตของนักแสดง กล่าวคือ นักแสดงย่อมมีมิติเป็นบุคคลสาธารณะระหว่างที่ตนกำลังปฏิบัติหน้าที่ของตนหรือระหว่างการกระทำการใดๆที่มีความเกี่ยวข้องกับการเป็นนักแสดง ดังนั้นกฎหมายที่จะเข้ารองรับในส่วนของสิทธิและเสรีภาพของนักแสดงในมิติดังกล่าวนี้ จึงเป็นกฎหมายที่มีมาตรการที่พร้อมจะคุ้มครองและปกป้องรวมถึงให้หลักประกันแก่นักแสดงในฐานะของการเป็นบุคคลสาธารณะ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการรองรับ ในขณะที่ในมิติการใช้ชีวิตส่วนตัวของ

นักแสดงที่มีได้อยู่ในฐานะของบุคคลสาธารณะ อันเป็นการดำรงชีวิตที่เป็นปกติธรรมดาสามัญทั่วไป มิได้เกี่ยวข้องกับมิติในการทำงานของนักแสดงนั้น นักแสดงก็จะได้รับการคุ้มครองเฉกเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป ดังนั้นเมื่อนักแสดงมีสถานะเช่นเดียวกันกับประชาชนทั่วไป จึงถือว่าได้นักแสดงก็เป็นบุคลุคนธรรมดาคนหนึ่ง มีความเสมอภาคตามหลักของความเสมอภาคที่ประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกันในสังคม ไม่มีผู้ใดมีสถานะสูงกว่ากัน ประกอบกับหลักความเป็นปัจเจกชนนิยมที่บุคคลแต่ละคนล้วนแต่มีสิทธิเสรีภาพในการที่จะปกป้องตนเอง ดูแลรักษาชีวิตของตนเอง เพราะบุคคลทุกคนมีความเท่าเทียมกันนั้น จึงเป็นเครื่องยืนยันว่านักแสดงมีสถานะเสมอภาคกับบุคคลอื่นในสังคม และหากเมื่อใดที่นักแสดงถูกละเมิดระหว่างใช้ชีวิตส่วนตัวอันมิได้อยู่ในสถานะของบุคคลสาธารณะ นักแสดงย่อมเอาผิดต่อผู้ละเมิดได้เต็มที่

ดังนั้นแล้ว จากการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องของเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ในกรณีการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงนั้น เมื่อศึกษาทั้งในทางหลักแนวคิดทฤษฎีและในรูปแบบของปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นต่างๆ ได้มีการพบประเด็นปัญหา ซึ่งสามารถวิเคราะห์สรุปปัญหาต่างๆ เพื่อหาข้อเสนอแนะ ได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหา ข้อที่ 1

ปัญหาการที่สิทธิเสรีภาพของนักแสดงถูกล่วงละเมิด จากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน สื่อมวลชนได้ใช้เสรีภาพที่ตนมีอยู่เข้าก้าวล่วงต่อสิทธิเสรีภาพของนักแสดง มีการใช้เสรีภาพเกินขอบเขต ก่อเกิดปัญหาต่างๆตามมา

ในด้านของสิทธิเสรีภาพของนักแสดงที่นักแสดงมีอยู่นั้น เนื่องจากนักแสดงเป็นประชาชนคนธรรมดาคนหนึ่งที่อยู่ภายใต้กฎหมายแม่บทเดียวกันกับประชาชนทั่วไปนั่นคือ “รัฐธรรมนูญ” ดังนั้นนักแสดงจึงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเฉกเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไป มีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เสรีภาพในชีวิตร่างกาย เสรีภาพทางความคิด ทางเศรษฐกิจและสังคม เสรีภาพในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงต่างๆ ซึ่งรัฐธรรมนูญให้หลักประกันในการดังกล่าวนี้ แม้นักแสดงจะมีหน้าที่การทำงานที่เป็นบุคคลสาธารณะ แต่ไม่ว่าผู้ใดรวมถึงสื่อมวลชนก็ไม่อาจนำ “สถานะความเป็นบุคคลสาธารณะ” ของนักแสดงมาอ้าง เพื่อกระทำการใดอันเป็นการก้าวล่วงต่อสิทธิเสรีภาพของนักแสดงได้

ในขณะที่ด้านของเสรีภาพของสื่อมวลชนในการที่จะนำเสนอข่าวสารต่างๆนั้น โดยหลักตามรัฐธรรมนูญแล้ว บุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการที่จะแสดงความคิดเห็นต่างๆ ผ่านการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาหรือการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น โดยที่ไม่มีผู้ใดจะเข้าจำกัดเสรีภาพในข้อดังกล่าวได้ เว้นแต่เพื่อความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล

ด้วยเหตุนี้จึงพิจารณาได้ว่า การรับรองในเรื่องของเสรีภาพดังกล่าวนี้ มิได้มีการรับรองเพียงแค่ว่ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และมีได้มีการรับรองเอาไว้เพื่อสื่อมวลชนแต่อย่างเดียวนั้น หากแต่เป็นการรับรองที่กว้างขวางและครอบคลุมถึงประชาชนทุกคนภายในประเทศ ดังนั้น ประชาชนทุกคนจึงย่อมมีเสรีภาพและมีสิทธิอย่างเท่าเทียมกันตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองเอาไว้ แต่เสรีภาพที่บุคคลมีอยู่นั้น จะต้องใช้อยู่ภายในขอบเขตของตนและไม่เป็นการใช้เสรีภาพของตนโดยไปกระทบต่อบุคคลอื่น หากมีการกระทำใดที่เป็นการละเมิดและทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบ ผู้บุคคลผู้กระทำนั้นอาจต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงนั้น ในกรณีของการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง จะพบว่า หลายครั้งที่สื่อมวลชนใช้อำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่ให้ได้มาซึ่งข่าวสาร และข่าวสารที่ใสสะอาดงดงามนั้นรวมถึงวิธีการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ นั้น มีการ “ละเมิด” และก้าวล่วงต่อนักแสดง โดยเสรีภาพและสิทธิที่นักแสดงถูกก้าวล่วงมากที่สุดคือ “สิทธิในความเป็นส่วนตัว” โดยเมื่อเกิดกรณีพิพาทหรือเกิดกรณีที่มีนักแสดงพยายามเอาผิดต่อสื่อมวลชน บ่อยครั้งที่สื่อมวลชนมักอ้างถึงเสรีภาพที่ได้รับการรับรองเอาไว้ว่า สื่อมวลชนเป็นประชาชนคนหนึ่ง ย่อมมีเสรีภาพในการที่จะแสดงความคิดเห็น ตีพิมพ์ พูด เขียน หรือแสดงออกทางอื่นใดก็ตามก็ได้ และเพราะนักแสดงเป็นบุคคลสาธารณะ เป็นบุคคลที่ประชาชนทั่วไปจับจ้อง ดังนั้นจึงต้องยอมรับให้ได้ถึงผลที่จะตามมาจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน เพราะทั้งนี้สื่อมวลชนต่างมีอิทธิพลกับนักแสดง และการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนคือการที่สื่อมวลชนสนับสนุนให้นักแสดงได้มีกระแสข่าวสู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้จึงพบได้ว่าสื่อมวลชนจำนวนมากจึงละเลยเรื่องของการเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของนักแสดง และใช้เสรีภาพของตนไปในทางที่ก้าวล่วงและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของนักแสดง มีการใช้เสรีภาพเกินส่วนและทำให้นักแสดงได้รับความเสียหายจากการนำเสนอข่าวสาร ไม่ว่าจะกรณีของการละเมิดต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว การละเมิดต่อเสรีภาพของนักแสดงในเรื่องต่างๆ รวมถึงกรณีที่แสดงความคิดเห็นและนำเสนอข่าวสารไปด้วยความคึกคะนองโดยไม่ได้สนใจว่าการแสดงความคิดเห็นและการเผยแพร่ข่าวสารของตนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนหรือเป็นการหมิ่นประมาทต่อด้านนักแสดงหรือไม่ก็ตาม

ข้อเสนอแนะต่อประเด็นปัญหา ข้อที่ 1

ปัญหาการใช้สิทธิเสรีภาพของนักแสดงถูกล่วงละเมิดจากการนำเสนอข่าวสารโดยสื่อมวลชน โดยในประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในฝั่งของนักแสดงว่า ควรให้มีการจัดตั้ง “องค์กรนักแสดง หรือสมาคมนักแสดง” โดยเฉพาะ เพราะในประเทศไทยเท่าที่มีอยู่นั้นมีแต่เพียงสมาคมที่ดูแลด้านสังคมและสวัสดิการเป็นหลักให้แก่นักแสดง เช่น สมาคมศิลปินตลก สมาคมนักแสดงอาวุโส เป็นต้น แต่มิได้มีองค์กรที่ดูแลนักแสดงในแง่ของวิชาชีพ ให้คำปรึกษาและปกป้องสิทธิเสรีภาพให้แก่นักแสดงอย่างแท้จริง ทั้งในด้านของทางสังคมและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ทางด้าน

กฎหมาย” ทำให้นักแสดงไทยประกอบอาชีพแบบปัจเจก มิได้มีการรวมกลุ่มในสาขาอาชีพของตน โดยในกรณีของทางด้านกฎหมายแล้วนั้น ประโยชน์จากการที่นักแสดงเข้าร่วมอยู่ในองค์กรหรือสมาคมของนักแสดงนั้น จะสัมพันธ์กับภาระหน้าที่ของ “สมาคมนักแสดง” โดยภาระหน้าที่หลักของสมาคมนักแสดง คือ เมื่อเกิดกรณีของการที่นักแสดงได้รับการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพ นักแสดง ก็จะมีที่ได้รับคำปรึกษาจากสมาคมของตน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าปรึกษาต่อผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหรือสมาชิกนักแสดงด้วยกัน โดยสมาคมหรือองค์กรนักแสดงนี้ ควรมีหน้าที่หลักในการที่จะดูแลปกป้องสิทธิของนักแสดงจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ให้สื่อมวลชนนั้นกระทำการดำเนินการต่างๆ ตามที่กฎหมายได้มีการกำหนดเอาไว้ องค์กรดังกล่าวอาจมีหน้าที่ในการกำกับดูแลตรวจสอบและเป็นตัวแทนในการเจรจาปกป้องสิทธิต่างๆ ให้แก่นักแสดง โดยเฉพาะสิทธิทางด้าน “กฎหมาย” อีกทั้งอาจมีการเรียกร้องให้มีการปฏิบัติต่อนักแสดงด้วยความเคารพเท่าเทียมกันในสิทธิเสรีภาพ หรือจะเป็นการรณรงค์ให้มีการตระหนักต่อสิทธิที่นักแสดงมีอยู่ในฐานะประชาชนคนหนึ่ง รวมถึงอาจมีการตั้งตัวแทนเพื่อที่จะเจรจาในเรื่องของสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้แก่นักแสดง ปกป้องและคุ้มครองนักแสดงให้ไม่ถูกสื่อมวลชนใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนเข้าละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของนักแสดง

ประเด็นปัญหา ข้อที่ 2

ปัญหาการที่ประเทศไทยยังมิได้มีการมีกฎหมายรองรับและปกป้องนักแสดงในสถานะของการเป็นบุคคลสาธารณะอย่างเป็นการเฉพาะดังเช่นในต่างประเทศ เช่นที่ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายต่อต้านปาปาราสซี (Anti-Paparazzi Law) ทำให้นักแสดงไทยถูกล่วงละเมิดจากสื่อมวลชนตลอดเวลา ทั้งในสถานะของการเป็นบุคคลสาธารณะ และในสถานะของการใช้ชีวิตส่วนตัว กล่าวได้ว่ามิติการใช้ชีวิตของนักแสดงไทย “มีความไม่ชัดเจน” ระหว่างมิติการเป็นบุคคลสาธารณะ และมิติการเป็นบุคคลธรรมดา

จากความไม่ชัดเจนของสถานะของนักแสดงดังกล่าวนี้ อาจพิจารณาได้ว่าเกิดจาก “ปัญหาความไม่เพียงพอของการให้คำจำกัดความของนักแสดงที่มีอยู่ในกฎหมายไทย” เพราะกฎหมายของไทยเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้น มีการให้คำจำกัดความของนักแสดงอยู่แต่เพียงในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ แต่ในปัญหาความไม่ชัดเจนระหว่างการเป็นบุคคลสาธารณะและบุคคลธรรมดาของนักแสดงนั้น ต้องการคำจำกัดความที่ขยายไปกว้างกว่ากรณีของงานลิขสิทธิ์ เพื่อที่จะแบ่งแยกสถานะของนักแสดงให้ชัดเจนขึ้นนอกเหนือจากงานลิขสิทธิ์ และทำให้การรบกวนต่อเสรีภาพของนักแสดงได้รับการแก้ไข

สำหรับบุคคลสาธารณะจากการให้จำกัดความโดยศาลไทยนั้น บุคคลสาธารณะ หมายถึง “บุคคลที่ประชาชนและสื่อมวลชนให้ความสนใจติดตามพฤติกรรมและย่อมวิพากษ์วิจารณ์ได้”¹⁵⁷ ในขณะที่ นักวิชาการทางกฎหมายได้อธิบายถึงคำว่าบุคคลสาธารณะไว้โดยรองศาสตราจารย์ ดร. ทวี เกียรติ มีนะกนิษฐ์ ได้อธิบายไว้ว่า “บุคคลสาธารณะ คือบุคคลที่ได้เสนอตัวต่อประชาชน ย่อมอยู่ในวิสัยที่ประชาชนจะติชมได้ด้วยความเป็นธรรม เพราะการทำงานของบุคคลเหล่านี้มีผลต่อสาธารณะ จึงต้องยอมรับคำติชมดังกล่าวด้วย ยกตัวอย่างเช่น นักการเมืองหรือดาราภาพยนตร์ เป็นต้น”¹⁵⁸

สำหรับนักแสดงในต่างประเทศนั้น อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการพิจารณาและมีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจนถึงการใช้ชีวิตของนักแสดงในมิติที่เป็นมิติการใช้ชีวิตส่วนตัวและมิติการใช้ชีวิตของการเป็นบุคคลสาธารณะ ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ในการใช้ชีวิตทั่วไปของนักแสดง นักแสดงสามารถที่จะ ใช้โดยไม่ต้องกลัวรวมถึงพะวงการที่สื่อมวลชนจะเข้ามารุกล้ำความเป็นส่วนตัว เพราะทั้งนี้ โดยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีกฎหมายที่ได้คุ้มครองนักแสดงในกรณีของการใช้ชีวิตส่วนตัว คุ้มครองนักแสดงในกรณีมีการละเมิดโดยสื่อมวลชนนั้นก็คือ “กฎหมายต่อต้านปาปาราซซี่” (Anti-Paparazzi Law) เป็นกฎหมายที่คุ้มครองและสงวนเสรีภาพให้แก่บุคคลสาธารณะดังเช่นนักแสดงเอาไว้ โดยไม่ให้มีการละเมิดจากการถูกลอบแอบถ่ายหรือการรบกวนการใช้ชีวิตส่วนตัวจากประชาชนทั่วไปหรือสื่อมวลชน ทำให้สื่อมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นจะกระทำการใดต่อระมัดระวังการที่นักแสดงจากใช้ประโยชน์จากการมีกฎหมายดังกล่าวเข้าฟ้องร้องเพื่อให้สื่อมวลชนรับผิดชอบหากเกิดกรณีของการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนก้าวล่วงประสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดง

ในขณะที่ในประเทศไทยนั้นมิได้มีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องของปาปาราซซี่ดังกล่าว ทำให้มีปัญหาถึงขอบเขตของมิติของการใช้ชีวิตส่วนตัว ได้ปะปนกันกับมิติการใช้ชีวิตอย่างบุคคลสาธารณะ ซึ่งขอบเขตของมิติความเป็นบุคคลสาธารณะของนักแสดงนั้นจะพิจารณาได้จากสิ่งที่นักแสดงนั้นกระทำอยู่ โดยความหมายของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 คือ “ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้แสดงท่าทางการร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่น”

จากการที่มีการให้คำจำกัดความของ “นักแสดง” ไว้แต่เพียงเท่านี้ จึงไม่เพียงพอต่อความชัดเจนของสถานะความเป็นบุคคลสาธารณะและสถานะการใช้ชีวิตส่วนตัวของนักแสดง ทำให้ต้องตีความต่อเอาว่า หากนักแสดงได้กำลังกระทำที่เข้าความหมายของนักแสดงอยู่ เป็นต้นว่า กำลังร้องเพลง กำลังเต้นรำ กำลังแสดงบทบาทอื่นอยู่ ให้ถือว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่อยู่ใน

¹⁵⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 3553 / 2550

¹⁵⁸ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ์, ประมวลกฎหมายอาญาฉบับอ้างอิง พิมพ์ครั้งที่ 18 (กรุงเทพมหานคร วิทยุชน 2550), หน้า 222.

มิติของการเป็นบุคคลสาธารณะ แต่หากการกระทำใดก็ตามที่ได้ถือว่าการใช้ความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ อาทิ การเดิน การกิน การนั่ง หรือการนอน โดยไม่ได้สร้างสรรค์งานสิ่งใหม่ขึ้นมา ก็ไม่ถือว่าการแสดง ดังนั้น หากนอกเหนือจากการกระทำที่เป็นการแสดงตามความหมายข้างต้นแล้ว การกระทำอื่นๆก็ให้ถือว่านักแสดงกำลังใช้ชีวิตที่เป็นมิติส่วนตัวของตนเอง โดยเมื่อพิจารณาขอบเขตของการเป็นบุคคลสาธารณะกับบุคคลธรรมดาแล้ว กฎหมายก็สมควรที่จะมีการปกป้องนักแสดงไม่เพียงแต่ในสถานะของความเป็นบุคคลสาธารณะ แต่ควรปกป้องนักแสดงเมื่อนักแสดงใช้ชีวิตส่วนตัวด้วย แม้ว่าปัจจุบันในประเทศไทยจะมีกฎหมายที่รองรับเรื่องดังกล่าวอยู่ แต่ก็ยังเป็นเพียงกฎหมายทั่วไป มิได้มีการรองรับที่เป็นพิเศษขึ้นมาสำหรับนักแสดงเป็นการเฉพาะดังเช่นกฎหมายปาปาราซซี่ในประเทศสหรัฐอเมริกา จึงยังคงพบว่าปัญหา ยังคงเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่เรื่อยไป

ข้อเสนอแนะต่อประเด็นปัญหา ข้อที่ 2

ควรมีกฎหมายพิเศษ หรือมีการกำหนดข้อบังคับเพิ่มเติมขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อดูแลนักแสดงปกป้องสิทธิเสรีภาพของนักแสดงจากการถูกล่วงละเมิดโดยสื่อมวลชน โดยกำหนดกฎหมายนี้ขึ้นมาเป็นการเพิ่มเติมจากที่มีบัญญัติอยู่ในกฎหมายทั่วไป ดังเช่นกฎหมายต่อต้านปาปาราซซี่ (Anti-Paparazzi Law) ในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้เกิดความชัดเจนในมิติและสถานะของการใช้ชีวิตอย่างส่วนตัว และมิติสถานะของการเป็นบุคคลสาธารณะของนักแสดง

ในประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้เขียนเสนอแนะว่า การที่ไม่มีความชัดเจนในมิติการใช้ชีวิตส่วนตัวและมิติการใช้ชีวิตบุคคลสาธารณะของนักแสดงนั้น ส่งผลให้เกิดปัญหาการที่นักแสดงถูกละเมิดจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้โดยง่าย อีกทั้งไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการชัดเจนว่า ในการละเมิดต่อนักแสดงนั้น มีการละเมิดในรูปแบบใดบ้าง แม้ว่าจะมีการระบุเอาไว้ในรัฐธรรมนูญเช่นว่า สิทธิเสรีภาพในความเป็นอยู่ส่วนตัว เสรีภาพในเคหสถาน เสรีภาพในชื่อเสียง เกียรติยศ ครอบครัวนั้นได้รับการคุ้มครองปกป้อง แต่ก็ยังคงเป็นเพียงนามธรรมที่ไม่มีการระบุเอาไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำใดแน่ที่เป็นการละเมิดต่อนักแสดง โดยกรณีดังกล่าวนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้มีการออกกฎหมายต่อต้านปาปาราซซี่ (Anti-Paparazzi Law) เพื่อให้เกิดความกระจ่างในการกระทำละเมิดต่างๆ ว่าการกระทำใดบ้างที่ถือเป็นการละเมิดต่อนักแสดง และมีการกำหนดบทลงโทษเอาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้เขียนเสนอว่า สามารถนำบางบทบัญญัติมาตราของกฎหมายฉบับนี้ มาพัฒนาต่อยอดเป็นกฎหมายของไทยได้ โดยบทบัญญัติของกฎหมายต่อต้านปาปาราซซี่ ที่สามารถนำมาใช้ได้เช่น

“มาตรา 1708.8 (a) บุคคลย่อมจะต้องรับผิดในกรณีที่มีการละเมิดต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว ในทางกายภาพ เมื่อมีการบุกรุกเข้าไปยังที่ดินของผู้อื่นโดยรู้สึกตัวและไม่ได้รับอนุญาตในการกระทำ การนั้น และต้องรับผิดฐานบุกรุกเมื่อมีการล่วงล้ำเข้าไปยังดินแดนส่วนตัวของผู้อื่น โดยเจตนาที่จะ ถ่ายภาพหรือบันทึกเสียงเอาไว้¹⁵⁹

มาตรา 1708.8 (b) บัญญัติไว้ว่า

บุคคลย่อมจะต้องรับผิดในการละเมิดความเป็นอยู่ส่วนตัว เมื่อมีการกระทำการถ่ายภาพหรือ บันทึกเสียงของบุคคลอื่นซึ่งบุคคลนั้นกำลังกระทำกิจกรรมส่วนตัวหรือใช้ชีวิตส่วนตัวหรือกิจกรรมใน ครอบครัว หรือกิจกรรมอื่นใดที่สามารถคาดหมายได้ว่ากิจกรรมดังกล่าวต้องใช้ความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยมิ การใช้อุปกรณ์บางประการที่จะเป็นตัวช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถในการเก็บภาพถ่ายหรือ บันทึกเสียงนั้น โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการบุกรุกทางกายภาพก็ตาม¹⁶⁰

มาตรา 1708.8 (f) บัญญัติไว้ว่า

การตีพิมพ์ การถ่ายทอด การขายหรือการเสนอขาย รวมถึงการใช้ภาพหรือเสียงที่ได้ทำการ บันทึกมาซึ่งถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ จะไม่ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายนี้ ยกเว้นเสียแต่ ว่าบุคคลผู้นั้นได้กระทำไปโดยมีความรู้อย่างแท้จริง (Actual Knowledge) ถึงการได้มาซึ่งภาพหรือ เสียงนั้น เป็นการได้มาโดยเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และมีการได้เงินสินจ้าง หรือของตอบแทนอื่นใดเพื่อแลกกับรูปหรือเสียงที่ได้ทำการบันทึกมา”¹⁶¹

¹⁵⁹ California Civil Code Section 1708.8

1708.8. (a) A person is liable for physical invasion of privacy when the person knowingly enters onto the land or into the airspace above the land of another person without permission or otherwise commits a trespass in order to capture any type of visual image, sound recording, or other physical impression of the plaintiff engaging in a private, personal, or familial activity and the invasion occurs in a manner that is offensive to a reasonable person.

¹⁶⁰ California Civil Code Section 1708.8

(b) A person is liable for constructive invasion of privacy when the person attempts to capture, in a manner that is offensive to a reasonable person, any type of visual image, sound recording, or other physical impression of the plaintiff engaging in a private, personal, or familial activity, through the use of any device, regardless of whether there is a physical trespass, if this image, sound recording, or other physical impression could not have been achieved without a trespass unless the device was used.

¹⁶¹ California Civil Code Section 1708.8

จากตัวอย่างกฎหมายต่อต้านปาปาราซซีเหล่านี้ หากนำมาปรับใช้หรือเพิ่มเติมเข้ากับกฎหมายไทย อาจยกตัวอย่างได้เช่น หากนักแสดงกำลังกระทำการแสดงอยู่ แล้วมีบุคคลได้ถ่ายรูประหว่างที่นักแสดงทำการแสดงนั้น ย่อมเป็นการเข้าใจได้ว่าบุคคลนั้นกระทำให้ระหว่างที่นักแสดงเป็นบุคคลสาธารณะ สามารถกระทำได้ แต่หากนักแสดงใช้ชีวิตส่วนตัวของตน เช่น ใช้ชีวิตอยู่ในบ้านพักส่วนตัว หรือเดินจับจ่ายซื้อของตามอสังหาริมทรัพย์ อันเป็นการใช้เวลาส่วนตัว แต่หากมีบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าลอบถ่ายภาพระหว่างที่นักแสดงกำลังใช้ชีวิตส่วนตัวอยู่นั้น โดยอาจจะนำไปหาประโยชน์ต่อจากภาพที่ลอบถ่ายได้หรือไม่ก็ตาม ก็ย่อมถือว่ากระทำความผิด เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงแล้วตามกฎหมายต่อต้านปาปาราซซี บุคคลนั้นต้องรับโทษตามกฎหมายกำหนด

สำหรับในกรณีของปัญหาความไม่เพียงพอต่อการให้คำจำกัดความของนักแสดงที่มีอยู่ในกฎหมายไทย ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนระหว่างสถานะของการเป็นบุคคลสาธารณะและบุคคลธรรมดาของนักแสดงนั้น ผู้เขียนเห็นว่าคำนิยามที่มีปรากฏอยู่ในพรบ.ลิขสิทธิ์ยังไม่เพียงพอ มีความเห็นว่าควรมีการนิยามความหมายของนักแสดงให้ลึกลงไปและขยายไปอีก อาทิ นักแสดงที่ทำการแสดงละครทีวี ภาพยนตร์ ก็ควรมีนิยามต่างกับนักแสดงที่เล่นละครเวที หรือนักแสดงที่มีการแสดงสด เช่น นักแสดงตลก เป็นต้น อีกทั้งนักร้อง นักดนตรี ก็มีสถานะที่แตกต่างจากนักแสดงละครทีวี โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น จึงควรมีคำนิยามเฉพาะทาง ซึ่งกรณีการให้คำนิยามดังกล่าวนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการแบ่งแยกคำจำกัดความเอาไว้ โดยมีได้เหมารวมเอา “นักแสดง นักร้อง นักเต้น นักรำ พิธีกร” เข้ามารวมเป็นความหมายเดียวกันหมดดังเช่นประเทศไทย แต่ได้มีการแบ่งแยกนิยามเอาไว้ชัดเจน ว่าบุคคลแต่ละคน เมื่อใดถือว่าเป็นนักแสดง เมื่อใดถือว่าเป็นนักร้อง เมื่อใดถือว่าเป็นพิธีกร ทำให้เกิดความง่ายในการจำแนกสถานะของนักแสดงเหล่านั้น ว่าเวลาใดที่ถือว่าเป็นบุคคลสาธารณะ และเวลาใดที่ถือว่าเป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งหากประเทศไทยมีการให้คำนิยามดังกล่าวไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนกว่านี้ ก็อาจเป็นหนทางที่ทำให้สถานะของการเป็นนักแสดงชัดเจนยิ่งขึ้น ลดปัญหาการอ้างเหมารวมจากผู้ล่วงละเมิดว่านักแสดงก็มีแต่มีสิทธิการใช้ชีวิตบุคคลสาธารณะแต่เพียงอย่าง

(f) (1) The transmission, publication, broadcast, sale, offer for sale, or other use of any visual image, sound recording, or other physical impression that was taken or captured in violation of subdivision (a), (b), or (c) shall not constitute a violation of this section unless the person, in the first transaction following the taking or capture of the visual image, sound recording, or other physical impression, publicly transmitted, published, broadcast, sold, or offered for sale the visual image, sound recording, or other physical impression with actual knowledge that it was taken or captured in violation of subdivision (a), (b), or (c), and provided compensation, consideration, or remuneration, monetary or otherwise, for the rights to the unlawfully obtained visual image, sound recording, or other physical impression.

เดียว เมื่อคำนิยามมีความชัดเจนขึ้น การเหมารวมสถานะความเป็นบุคคลสาธารณะของนักแสดงก็จะน้อยลงตามมา

ประเด็นปัญหา ข้อที่ 3

ปัญหาการที่สถานะของสภาวิชาชีพทางสื่อมวลชนที่มีอยู่ต่าง ๆ นั้น และข้อบังคับของวิชาชีพสื่อมวลชนในเรื่องเกี่ยวกับจรรยาบรรณสื่อ “ไม่มีสถานะบังคับทางกฎหมาย” ไม่ว่าจะ เป็นข้อหลักจรรยาบรรณของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย หรือ แม้แต่องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ซึ่งล้วนแต่มีข้อบังคับความประพฤติของสื่อมวลชนที่เป็นเพียง “หลักจรรยาบรรณ” ที่เป็น “นามธรรม” แต่ไม่ได้มีสถานะ “ทางกฎหมาย” ในการที่จะออกบทลงโทษหากมีการละเมิดต่อกฎข้อบังคับต่างๆ ต่างกันกับสภาอาชีพอื่นๆ อาทิ สภานายความ ที่มีพระราชบัญญัติความกำหนดถึงมรรยาทต่างๆและบทลงโทษหากทนายความมีการประพฤติผิดมรรยาทที่ได้กำหนดเอาไว้ เป็นต้น

สำหรับมาตรการการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น มาตรการที่มีความสำคัญที่สุดมาตรการหนึ่งคือ มาตรการการออกแนวจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งสื่อมวลชนในแต่ละแขนงจะมีมาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของตนที่แตกต่างกันออกไป แต่พบว่าเกิดปัญหาคือสื่อมวลชนแต่ละแขนงไม่สามารถที่จะนำจรรยาบรรณและจริยธรรมต่างๆที่มีการกำหนดไว้นั้น มาใช้บังคับให้เกิดผลจริงในทางปฏิบัติได้ และเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาดังกล่าวนี้แล้ว จึงพบว่า แม้สื่อมวลชนจะมีสมาคม หรือสภาของวิชาชีพของตนอยู่อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย หรือ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย แต่สภาวิชาชีพหรือสมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนต่างๆเหล่านี้ มีการออกข้อกำหนดและจรรยาบรรณที่เป็นเพียงนามธรรม และไม่มีสถานะทางกฎหมายที่จริงจัง กล่าวคือ หากมีการละเมิดต่อข้อจรรยาบรรณหรือมรรยาทต่างๆของวิชาชีพสื่อมวลชน อาทิ มีการละเมิดไม่ปฏิบัติตามหน้าที่สื่อมวลชนที่ดี หรือมีการละเมิดข้อกำหนดโดยนำเสนอข่าวสารที่ละเมิดต่อผู้อื่น เช่น นักแสดง เป็นต้น ก็มีได้มีข้อกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายหรือมาตรการในการให้พ้นจากสถานะความเป็นสื่อมวลชนแต่อย่างใด โดยกรณีดังกล่าวนี้อาจยกตัวอย่างได้จากพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มีหมวด 3 ว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยถึงแม้จะมีมาตรา 40 ในการเยียวยาผู้เสียหายจากการถูกละเมิดเสรีภาพเกียรติยศ ชื่อเสียง แต่ “ไม่มีบทลงโทษสื่อมวลชน” หากเกิดการละเมิดต่อ “จรรยาบรรณ” เป็นต้น

ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบกับองค์กรหรือสภาวิชาชีพอื่นที่มีอยู่ในประเทศไทยแล้ว จะพบว่าหลายองค์กรมีข้อบังคับและสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานของผู้ประกอบอาชีพนั้นๆมีประสิทธิภาพ เช่น สภานายความ ซึ่งมีข้อกำหนดเรื่องของ มรรยาทนายความ ผ่านทาง “ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ.2529” เอาไว้โดยมีลักษณะคล้ายกันกับ “หลักจรรยาบรรณ” ที่มีการออกโดยสภาหรือองค์กรสื่อมวลชนต่างๆ แต่สภานายความนั้นได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการมรรยาทนายความ” ทำหน้าที่ในการควบคุมพิจารณาคตินายความอย่างเคร่งครัด และมีอำนาจออกบทลงโทษหากเกิดกรณีที่นายความประพฤติผิดไปจากข้อบังคับมรรยาทนายความ อีกทั้งอาชีพทนายความ ยังถูกควบคุมโดย “พระราชบัญญัติทนายความพ.ศ.2528” ที่ได้มีการกำหนดบทลงโทษกรณีมีการประพฤติผิดไปจากมรรยาทนายความเอาไว้ในหมวด 6 นับว่ากรณีดังกล่าวนี้ ข้อบังคับดังกล่าวมีสถานะ “ทางกฎหมาย” มิได้เป็นแต่เพียงนามธรรมเท่านั้น แต่มีการใช้บังคับเป็นรูปธรรมนั่นเอง

ข้อเสนอแนะต่อประเด็นปัญหาข้อที่ 3

ในประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า องค์กรหรือสภาสื่อมวลชนต่างๆ ควรมีการจัดตั้ง “ข้อบังคับสภาวิชาชีพสื่อมวลชนว่าด้วยจริยธรรมของสื่อมวลชน” เกิดขึ้น โดยความแตกต่างของข้อบังคับสภาวิชาชีพสื่อมวลชนดังกล่าวนี้มีความแตกต่างกับข้อบังคับที่มีอยู่แล้วก่อนหน้านี้ คือ ข้อบังคับนี้เป็นข้อบังคับที่มีได้กำหนดเกี่ยวกับ “จรรยาบรรณ” แต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นข้อบังคับที่ว่าด้วย “จริยธรรม” โดยเฉพาะ และกำหนดให้เป็นข้อบังคับ “ส่วนกลาง” ของสื่อมวลชน “ทุกแขนง” ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ โดยให้ข้อบังคับสภาวิชาชีพสื่อมวลชนว่าจริยธรรมของสื่อมวลชนนี้ มี “สถานะทางกฎหมาย” โดยมีการกำหนดบทลงโทษเอาไว้โดยเฉพาะในกรณีที่สื่อมวลชนประพฤติผิดต่อจริยธรรมที่มีการวางเอาไว้

สำหรับการออกบทลงโทษดังกล่าวนี้ ผู้เขียนจะเขียนแนะนำมาตรการที่ได้ทำการอ้างอิงจากพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 52¹⁶² มาเป็นแบบอย่างในการออกบทลงโทษและข้อบังคับแก่สื่อมวลชนในกรณีละเมิดดังกล่าว ได้ว่า

“โทษผิดจริยธรรมสื่อมวลชน มี 3 สถาน คือ

¹⁶² “พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

มาตรา 52 โทษผิดมรรยาทนายความ มี 3 สถาน คือ

- 1 ภาคทัณฑ์
- 2 ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกินสามปี หรือ
- 3 ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ

1 ภาคทัณฑ์

2 ห้ามทำการเป็นสื่อมวลชนมีกำหนดไม่เกินสามปี หรือ

3 เพิกถอนการปฏิบัติงานในฐานะสื่อมวลชน”

นอกจากนี้ “ข้อบังคับสภาวิชาชีพสื่อมวลชนว่าด้วยจริยธรรมสื่อมวลชน” ที่เสนอแนะนี้ไปนั้น ควรมีการระบุน้ำที่การทำงานของสื่อมวลชนที่ว่าด้วยเรื่องจริยธรรมในการนำเสนอข่าวสาร และจริยธรรมในการเสาะแสวงหาข่าวสาร ให้มีความรับผิดชอบและเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ควรมีการกำหนดหมวดของจริยธรรมต่อสื่อมวลชนด้วยกันเองและต่อประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวสาร เช่นผู้เขียนเสนอให้มีการกำหนดว่า “สื่อมวลชนจะต้องพึงระวังในการเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารอันจะก่อให้เกิดผลกระทบด้านเสรีภาพต่อประชาชนทั่วไป ไม่ให้ประชาชนได้รับผลกระทบต่อเสรีภาพในเกียรติยศ ชื่อเสียง และสิทธิส่วนบุคคล และไม่นำเสนอข่าวสารอันเป็นข่าวเท็จอันจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้ถูกนำเสนอข่าวสารนั้น” เป็นต้น และหากมีการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับสภาวิชาชีพสื่อมวลชนว่าด้วยจริยธรรมสื่อมวลชนนี้ ก็ให้มีการลงโทษตามบทลงโทษที่ได้เสนอไปข้างต้นอีกด้วย และจากมาตรการที่เสนอแนะดังกล่าวนี้ จะเป็นการช่วยให้นักแสดงถูกละเมิดเสรีภาพจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนน้อยลง และให้สื่อมวลชนระมัดระวังในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดงมากขึ้น

ประเด็นปัญหา ข้อที่ 4

ปัญหาการขาดหน่วยงานในการตรวจสอบการทำงานของสื่อมวลชนโดยเฉพาะ ว่าสื่อมวลชนกระทำการไปโดยชอบและถูกต้องหรือไม่ และหน่วยงานที่มีอยู่ก็ยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ประสิทธิภาพไม่เต็มที่ จากปัญหาดังกล่าวนี้ ส่งผลให้การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น บ่อยครั้งมีความขาดความสมดุลระหว่าง “สิทธิเสรีภาพของนักแสดง โดยเฉพาะสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว”, “สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสาร” และ “สิทธิที่จะได้รู้ของประชาชน” กับความสัมพันธ์ระหว่าง “ประโยชน์สาธารณะ” โดยการที่นักแสดงยังคงถูกละเมิดจากการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น เกิดขึ้นเนื่องจากไม่มีการชั่งน้ำหนักในสิทธิเสรีภาพข้อดังกล่าวนี้ ในบางครั้งมีการให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวสารโดยสื่อมวลชนมากเกินไป ทำให้สื่อมวลชนพยายามทุกวิถีทางที่จะได้ให้มาซึ่งข่าวสาร โดยมุ่งเน้นแต่การขายข่าวโดยมิได้ตระหนักต่อประโยชน์สาธารณะ ว่าสาธารณชนจะได้ประโยชน์จากการนำเสนอข่าวสารนั้นมากน้อยเพียงใด ซึ่งสื่อมวลชนควรที่จะนำเสนอข่าวโดยเคารพต่อเสรีภาพของนักแสดงและ “ไม่ทิ้งประโยชน์ของประชาชน”

ประเด็นปัญหาในข้อดังกล่าวนี้เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่ง เพราะจากการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 มาตรา 32 มีการรับรองเอาไว้เรื่องของสิทธิ

ความเป็นส่วนตัวว่า บุคคลทุกคนนั้นย่อมมีสิทธิในครอบครัวของตน สิทธิในเกียรติยศ สิทธิในชื่อเสียง และสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ และการละเมิดหรือกระทบสิทธิของบุคคลในข้อดังกล่าวนี้ไม่สามารถที่จะกระทำได้ยกเว้นแต่จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

ในด้านของ “ประโยชน์ต่อสาธารณชน” นั้นเป็นสิ่งที่น่าพิจารณาว่า น้ำหนักของการรับรู้ของสาธารณชนนั้นมีน้ำหนักมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงและสิทธิในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน การที่สามารถสร้างดุลยภาพระหว่างน้ำหนักของสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดง กับน้ำหนักในเรื่องของสิทธิจะรับรู้ของประชาชนและสาธารณชนนั้นเป็นทางออกที่สำคัญ และเป็นประเด็นที่สื่อมวลชนจะต้องพิจารณาในการใช้เสรีภาพของตนในการนำเสนอข่าวสารต่างๆของนักแสดง อย่างไรก็ตามประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปนั้นก็คือ ประเด็นที่ประชาชนทั่วไปก็มีสิทธิที่จะได้รับรู้ข่าวสารต่างๆ โดยสิทธิดังกล่าวนี้เรียกว่าสิทธิที่จะรับรู้ โดยการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนและการใช้เสรีภาพในการเสาะแสวงหาข่าวสารและแสดงความเห็น รวมถึงเผยแพร่ข่าวสารต่างๆของสื่อมวลชนสู่สาธารณชนนั้น สื่อมวลชนจะต้องทำการชั่งน้ำหนักกันระหว่างสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงกับสิทธิที่จะรับรู้ของประชาชน ซึ่งในแง่ของการปฏิบัติ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้นพบว่า สื่อมวลชนมีการชั่งน้ำหนักในเรื่องดังกล่าวนี้ค่อนข้างน้อย โดยปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอคือการละเมิดสิทธิส่วนตัวของนักแสดงโดยสื่อมวลชน ซึ่งเป็นการใช้เสรีภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสารต่างๆและการนำเสนอข่าวสารต่างๆสู่สาธารณชนนั้น หลายข่าวมิได้เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน ไม่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นใดๆต่อสังคม ข่าวสารบางข่าวที่ได้มีการนำเสนอออกไปล้วนแต่เป็นข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงและประชาชนล้วนแต่เสพข่าวสารดังกล่าวโดยมิได้คำนึงถึงสิทธิที่จะรับรู้ของตนเองว่าสิทธิที่จะรับรู้ของตนเองนั้นได้กระทบต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของนักแสดงหรือไม่

ข้อเสนอแนะต่อประเด็นปัญหา ข้อที่ 4

ในประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ผู้เขียนเสนอว่า สามารถนำวิธีการและมาตรการที่ประเทศที่ญี่ปุ่นใช้นี้มาปรับใช้กับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเทศไทยได้ ซึ่งประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการจัดตั้ง NHK Japan Broadcasting Corporation และ NAB The National Association of Commercial Broadcasters in Japan อันเป็นหน่วยงานองค์กรในการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวสารและแพร่ภาพของสื่อมวลชนญี่ปุ่น ซึ่งองค์กรดังกล่าวนี้เป็นองค์กรนิติบัญญัติในตัวเอง “มีสถานะในทางกฎหมาย” สามารถออกข้อบังคับมาเพื่อควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้ เช่นเดียวกันกับในสหรัฐอเมริกา ก็มีองค์กรกลางที่เข้ามากำกับดูแลสื่อกระจายเสียง การสื่อสารมวลชน คือองค์กร “Federal Communications Commission” หรือ FCC ทำหน้าที่เช่นเดียวกันนี้ โดยประเทศไทย

อาจจัดให้มีหน่วยงานเช่นว่านี้เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน โดยเฉพาะ หากหน่วยงานดังกล่าวพบว่าสื่อมวลชนรายใดมีการเสาะแสวงหาข่าวสารและนำเสนอข่าวสารด้วยวิธีการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่นในทางเสียหาย และเป็นการละเมิดโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนจากการนำเสนอข่าวสารนั้น ให้หน่วยงานดังกล่าวมีสิทธิในการตักเตือนและภาคทัณฑ์ต่อสื่อมวลชนไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีก ไม่จำเป็นที่จะต้องรอประชาชนมาร้องเรียนอย่างเดียว

นอกจากนี้ ผู้เขียนมีความเห็นว่าองค์กรสื่อมวลชนต่างๆที่มีอยู่ อาทิ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย หรือองค์กรทางสื่อมวลชนอื่นใด ควรที่จะมีการจัดการอบรม จัดสอบความรู้ความเข้าใจของสื่อมวลชนอยู่อย่างสม่ำเสมอ และมีมาตรการตรวจสอบการทำงานของนักข่าวเป็นประจำ โดยตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของทั้งนักข่าวเก่าและนักข่าวใหม่ และหากมีกรณีสื่อมวลชนละเมิดต่อผู้อื่นในการนำเสนอข่าวสาร ก็ให้มีมาตรการการลงโทษและข้อบังคับที่ชัดเจน โดยมาตรการดังกล่าวนี้ ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการจัดการอบรมนักข่าวเป็นประจำ เพื่อให้สื่อมวลชนมีสำนึกที่ดี และมีความสามารถในการที่จะชั่งน้ำหนักในการนำเสนอข่าวสารดังกล่าวให้มีความสมดุลกันที่สุดก่อน โดยในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น สิ่งที่สื่อมวลชนควรที่จะต้องคำนึงถึงคือ “สิทธิเสรีภาพของนักแสดง” หากข่าวที่จะนำเสนอไม่นั้นไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของนักแสดง จึงพิจารณาในประเด็นของประโยชน์ของสาธารณะชนว่า “สิทธิที่จะได้รู้ของประชาชน” ที่ประชาชนทุกคนมีอยู่นั้นสมควรที่จะได้รู้ข่าวสารใดบ้าง และข่าวที่สื่อมวลชนกำลังจะนำเสนอเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชนหรือไม่ หากมีการชั่งน้ำหนักกันแล้วและพบว่า ถ้าจะมีการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง โดยที่ข่าวดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้ของคนทั่วไปและไม่ได้กระทบสิทธิเสรีภาพของนักแสดง ก็ย่อมสามารถที่จะนำเสนอได้ แต่หากข่าวสารนั้นไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไปและยังกระทบต่อสิทธิส่วนตัวของนักแสดง สื่อมวลชนก็ควรที่จะใช้วิจารณญาณไม่นำเสนอข่าวสารที่ไม่เป็นประโยชน์ดังกล่าวออกไป เป็นการรู้จักกับจัดการกับสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

โดยประเด็นที่ต้องคำนึงถึงเป็นหลักในกรณีดังกล่าวนี้ จะต้องพิจารณาว่า การสร้าง “ดุลยภาพ” ในการนำเสนอข่าวสารนั้น จะต้องเป็นไปเพื่อการ “ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพของสื่อมวลชน” แต่ไม่ได้เป็นไปเพื่อ “ควบคุม” หรือ “จำกัด” เสรีภาพของสื่อ หากแต่วิธีการสร้างดุลยภาพข้างต้นนี้ควรที่จะต้องเป็นการ “ส่งเสริม” เสรีภาพของสื่อให้นำเสนอข่าวสารอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม และยังคงมีเสรีภาพ เพื่อการนำเสนอข่าวสารที่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นการบิดรอนเสรีภาพที่สื่อมีอยู่นั่นเอง

ประเด็นปัญหา ข้อที่ 5

ปัญหาการปฏิบัติตนของนักแสดง ดารา ศิลปิน ที่ในบางครั้งนั้นนักแสดงได้เป็นฝ่ายที่กระทำตนเองให้เป็นข่าว เพื่อให้ได้อยู่ในกระแสข่าว ไม่ว่าจะเป็นการโพสตรูปที่ล่อแหลมของตนลงสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ลงเฟซบุ๊ก เป็นต้น หรือการพยายามแต่งกายที่ล่อแหลมเพื่อให้สื่อมวลชนถ่ายภาพและนำไปประเด็นในการนำเสนอข่าวสาร ทำให้ก่อเกิดเป็นประเด็นปัญหาตามมาเมื่อสื่อมวลชนเลือกนำเสนอข่าวสารเช่นนั้น มีประเด็นว่าสื่อมวลชนละเมิดต่อนักแสดง แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกแล้วพบว่านักแสดงเองเป็นฝ่ายที่เลือกที่จะกระทำการเช่นนั้นเอง และอาศัยสื่อเป็นเครื่องมือ ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัญหายืดเยื้อกระทบต่อความเป็นอยู่ของนักแสดงทั่วไป เพราะนักแสดงมีการกระทำที่ไม่เหมาะสม เกิดเป็นภาระต่อสื่อมวลชนและสังคมในภาพกว้าง

ปัญหาดังกล่าวนี้ สามารถยกตัวอย่างได้เช่น มีนักแสดงสาวรายหนึ่งได้ลงรูปตนเองในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นภาพที่ตนไปเที่ยวทะเลโดยใส่ชุดว่ายน้ำและโพสท่าในลักษณะที่ล่อแหลม เมื่อสื่อได้นำเสนอข่าวสารนี้ออกไป นักแสดงรายดังกล่าวกลับเป็นฝ่ายที่ออกมาประณามสื่อ แม้ว่าตนเองจะมีส่วนในการเผยแพร่รูปดังกล่าวก็ตาม การกระทำเช่นว่านี้ ส่งผลกระทบต่อการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารของนักแสดง เพราะสื่อมวลชนที่เป็นสื่อคุณภาพดีก็มีอยู่ไม่น้อย แต่หากมีนักแสดงที่กระทำการไม่สมควรโดยใช้สื่อเป็นเครื่องมือ ก็จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนและนักแสดงโดยรวม ทำให้ขาดความเคารพซึ่งกันและกัน เมื่อนักแสดงใช้เสรีภาพของตนไปในทางที่ทำให้สื่อนำเสนอข่าวสารได้ ก็จะไม่สามารถมาโทษสื่อได้แต่เพียงฝ่ายเดียวว่าสื่อเป็นฝ่ายละเมิด เพราะในหลายครั้งนักแสดงก็เลือกที่จะกระทำการล่อแหลมโดยใช้สื่อมวลชนเป็นตัวกลาง ในบางครั้งนักแสดงอาจมิได้ตระหนักว่า การกระทำเช่นว่านี้ อาจจะเป็นการสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานที่ไม่ดีและเกิดผลเสียต่ออาชีพการเป็นนักแสดงของตนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะต่อประเด็นปัญหา ข้อที่ 5

ประเด็นปัญหาการที่นักแสดงใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข่าวสารให้แก่ตนเอง โดยที่ในหลายครั้งตนเองได้เป็นฝ่ายเริ่มกระทำการบางประการที่เปิดช่องให้สื่อมวลชนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า หากมีการจัดตั้งสมาคมนักแสดงขึ้นจริง สมาคมนักแสดงดังกล่าวควรที่จะต้องมีการหน้าที่ในการ “กำกับและดูแลจริยธรรมให้แก่นักแสดง” ให้นักแสดงมีสำนึกว่าตนเองเป็นบุคคลสาธารณะ และการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อสื่อมวลชนและคนหมู่มาก การดูแลเรื่องจริยธรรมให้แก่นักแสดงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นการทำให้นักแสดงได้ตระหนักในเสรีภาพที่ตนเองมีอยู่ รู้หน้าที่และรู้บทบาท รวมถึงเป็นการลดแรงต้านระหว่างนักแสดงกับสื่อมวลชน เพราะหากนักแสดงไม่เปิดช่องด้วยตัวเอง สื่อมวลชนก็กระทำการละเมิดได้

ยากขึ้น อีกทั้งสื่อมวลชนเองก็จะได้มุ่งเน้นแต่เพียงการนำเสนอข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อประชาชน และไม่กระทบต่อเสรีภาพของนักแสดงในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย แต่ทั้งนี้ การที่จะพัฒนาการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนให้มีความเข้มแข็งและเป็นระเบียบมากขึ้น ก็จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากนักแสดง นักแสดงจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ตนเองและประพฤติตนตามจริยธรรมของอาชีพของตน เป็นการเคารพต่อทั้งเสรีภาพของตนเองและเสรีภาพของสื่อมวลชนอีกด้วยนั่นเอง

รายการอ้างอิง

- Cooper Chen, A. Mass Communication in Japan. Ames, Iowa Iowa State University Press, 1997.
- Duering. Grundgesetz-Kommentar, Art. 1. Rdnr, 2001.
- Dylan Mombach. Privacy Protection of Celebrities from Paparazzi [Online]. 2014. Available from:
<http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/Entertainment%20Law%20Seminar%20Paper-%20Mombach.pdf> [16 october 2016.
- Ghibli. 88 ปีออสการ์ กับ 14 ตราหวีสี่ที่คว้าออสการ์มากอดเพราะฝีมือ น้อยไปหรือเปล่า? [ออนไลน์]. 2016. แหล่งที่มา: <http://www.praew.com/33292/lifestyle/88th-oscar/> [เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2560]
- Groffrey Robertson & Andrew G.L. Nicole. Media Law : The Rights of Journalists and Broadcasters. London Oyez Longman Publishing Ltd., 1984.
- Hirobe Masao. “Press Law in Japan” in Press Law in Modern Democracies : A Comparative Study. New York Longman, 1985.
- Makita Tetsuo. “Japanese Television News Reporting Japanese through the Looking Glass” Intermedia 17, August/September (1997).
- Mc Quail Denis. Mass Communication : An Introduction London Sage, Sage.
- Michael A. Zimmerman, K., O’Neill, . How to Implement Privacy and Security (S.I.) Theorem, 1976.
- Nakasa Hideo. Scandal Vs. Social Responsibility : The Growing Criticism of Journalism in Japan Studies of Broadcasting. Tokyo NHK broadcasting culture research Institute, 1987.
- O’Keeffe v Argus. Personality Rights [Online]. 2015. Available from:
https://en.wikipedia.org/wiki/Personality_rights#U.S._states_that_recognize_rights_of_publicity [16 october 2016.
- Shimida Saburoo. Shimida, Saburoo. tokyo, japan: The Taikan October, 2001.

Thomson Reuters. First Amendment - U.S. Constitution [Online]. 2015. Available from: <http://caselaw.lp.findlaw.com/data/constitution/amendment01> [18 june 2016].

Warren D Samuel, B. D. The Right to Privacy. Harvard Law Review 5 (December 15, 1890).

Wendy Tannenbaum. A Recent Decision Calls False Light Outdated [Online]. 2002 Available from: <http://www.rcfp.org/browse-media-law-resources/news-media-law/news-media-and-law-fall-2002/recent-decision-calls-false-l> [16 october 2016].

กนก วงศ์ตระหง่าน. วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เอกสารการสอน ชุดวิชา วิชาพัฒนาการเมืองไทย หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532. กระทบ ท่องธรรมชาติ, ส. ส. เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการปกครองและรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2513.

กุลพล พลวัน. สื่อมวลชนกับข้อจำกัดของรัฐธรรมนูญ ตอนที่ 1. วารสารกรมประชาสัมพันธ์ ปีที่ 8 85(มกราคม 2546): 39-40.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. เสรีภาพทางกายภาพตามแนวคิดทางกฎหมายของฝรั่งเศส [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=670&Page=1> [เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม 2559]

———. หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547.

เกษม ศิริสัมพันธ์. ทฤษฎีสื่อสารมวลชน แปลจาก Four Theories of the Press. กรุงเทพมหานคร โครงการตำราสังคมศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2513

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. รัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองสหรัฐอเมริกา. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ, 2544.

โกศล โสภาควิจิตร. รายงานผลการวิจัยเรื่องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523

คณาธิป ทองวีรวงศ์. กฎหมายเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2555.

———. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกถ่ายภาพโดยไม่ได้รับรู้อและยินยอม บทบัญญัติ 6, 14 (2551).

คณิต ฌ นคร. ภูมิธรรมและบทบาทของพนักงานอัยการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551.

- จำรัส อุตมะชาติ. ทฤษฎีประชาธิปไตย 8 ประการ [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา:
<http://chamrusa.blogspot.com/2015/08/8.html> [เข้าถึงเมื่อ 22 กันยายน 2559]
- จิตติ ดิงสภักดิ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค2ตอน2 และภาค3. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
 อบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- จิระโชค วีระสัย. สังคมวิทยาการเมือง กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- ชัยนันท์ นันทพันธ์. เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.
วารสารธรรมศาสตร์ 7(2520).
- ชาติชาย กิตติสารศักดิ์. การให้ความคุ้มครองแก่สิทธิข้างเคียง. ปริญญามหาบัณฑิต, วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิตภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2532.
- ณานิธิ์ สันตะพันธ์. วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย : รัฐธรรมนูญที่แท้จริงซึ่งไม่เคยถูกยกเลิก
 [ออนไลน์]. 2549. แหล่งที่มา: [http://www.public-
 law.net/publaw/view.aspx?id=1014](http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=1014) [เข้าถึงเมื่อ 28 สิงหาคม 2559]
- ณรงค์ ใจหาญ. ความหมายของสิ่งลามากในกฎหมาย. วารสารนิติศาสตร์ ปีที่16_2(มิถุนายน).
- ดิเรก ชัยนาม. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เล่ม1 กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย,
 2511.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. บุคคลสาธารณะ [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา:
http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1239172187 [เข้าถึงเมื่อ
 21 พฤศจิกายน 2559]
- . คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและลหุโทษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- . ประมวลกฎหมายอาญาฉบับอ้างอิง พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร วิญญูชน 2550
- . หลักกฎหมายอาญาภาคความผิด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2544.
- ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล. อาชญากรรมในยุคโลกาภิวัตน์. บทบัณฑิต 55 1 มีนาคม (2542.).
- ทิพาพร นะมาตร์. สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว : ศึกษากรณีสิทธิความเป็นอยู่ของบุคคลสาธารณะ.
นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.
- เทิดสยาม บุญยะเสนา. ทฤษฎีที่วางอยู่บนหลักการในเรื่องสิทธิมนุษยชน [ออนไลน์]. 2558.
 แหล่งที่มา: [https://thamaaya.wordpress.com/2015/06/05/ทฤษฎีที่วางอยู่บนหลัก/
 \[เข้าถึงเมื่อ 18 มิถุนายน 2559\]](https://thamaaya.wordpress.com/2015/06/05/ทฤษฎีที่วางอยู่บนหลัก/)
- ไทยซาส์เอ็นเตอร์เทนเมนท์. "พลอย"ตอกปาปารัชชี "ดารามาไม่เซ่หมีแพนด้า" ถูกละเมิดสิทธิ์
 [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา: <http://entertainment.thaiza.com/-พลอย-ตอกปาปารัชชี-ดารามาไม่เซ่หมีแพนด้า-ถูกละเมิดสิทธิ์>
 [เข้าถึงเมื่อ 8 มกราคม 2560]

- ธนาคาร จันทิมา. สุนทรียศาสตร์ของการฆ่าตัวตายแบบญี่ปุ่น [ออนไลน์]. 2016. แหล่งที่มา:
<http://www.gqthailand.com/talk/view/?url=suicide-of-japan> [เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2559]
- ธัชชัย ศุภผลศิริ. คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537
 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์นิติธรรม สำนักพิมพ์นิติธรรม
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. หลักนิติธรรม พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ธนาเพรส, 2552.
- นิตยสาร กอซซิปสตาร์. เจ้าสาวบุญชัย เครียด! ลั่นเอาเรื่องคนปลอมไลน์ ตึก ถึงที่สุด [ออนไลน์].
 2558. แหล่งที่มา: <http://gossipstar.mthai.com/gossip-content/49229> [เข้าถึงเมื่อ 22 มกราคม 2560]
- นิรมล ทองอยู่ดี. Yukiko Okada Life [ออนไลน์]. 26 พฤษภาคม 2554. แหล่งที่มา:
<http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=chanpanakrit&date=26-05-2011&group=11&gblog=4> [เข้าถึงเมื่อ 30 สิงหาคม 2559]
- บรรเจิด สิงคะเนติ. สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เรื่องหลักความเสมอภาค. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.
- . หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กรุงเทพฯ วิญญูชน 2555
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายมหาชนเล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี. นิติธรรม 2538
- บุญนำ โสภากุทก. เสรีภาพในการเสนอข่าวและการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- ปฐม มณีโรจน์. ประชาธิปไตย (3) [ออนไลน์]. 2009. แหล่งที่มา:
<http://www.oknation.net/blog/DrPatom/2009/11/21/entry-1> [เข้าถึงเมื่อ 28 สิงหาคม 2559]
- ประสิทธิ์ รวมนสิน. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. . 2539.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. นิติปรัชญา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- พรชัย รัชมิแพทย์. รัฐธรรมนูญญี่ปุ่น: รากากับคุณค่า-ประชาธิปไตยกับความเป็นธรรม [ออนไลน์].
 2555. แหล่งที่มา:
<https://democracyforjustice.wordpress.com/tag/%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0>

%B8%B9%E0%B8%8D%E0%B8%8D%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%9B%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%84%E0%B9%83%E0%B8%AB/ [เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2559]

พิชัย นิลทองคำ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อติทยา มิเส้นเนียม, 2550. พิเศษฐ์ ขวาลาธวัช. กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: หจก.บ้านหนังสือโกสินทร์, 2553.

ภาวิณี อินตะแปง. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้กล่าวหาและผู้เสียหายในคดีอาญา ภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 : ศึกษาเฉพาะกรณีการเผยแพร่ภาพของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหายในคดีอาญาในหนังสือพิมพ์. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550.

มนตรี รุปลสุวรรณ และคณะ. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2542.

มานิตย์ จุมปา, พ. อ. รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา คำอธิบายเรียงมาตราพร้อมคำพิพากษาศาลฎีกา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.

มารีย์ บุญศิริพันธ์. เสรีภาพหนังสือพิมพ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2548

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์, 2554.

วนิดา แสงสารพันธ์. หลักกฎหมายสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: วิญญูชน 2557.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2538.

———. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ(ศึกษารูปแบบการจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้ไว้อย่างเหมาะสม. วารสารกฎหมาย ปีที่17 3(2540): 5.

วิษณุ เครืองาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2530.

———. ความรู้เบื้องต้นทางนิติปรัชญา. ใน ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์.

วิสาร พันธนะ. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525.

ศุภรัศมี ฐิติกุลเจริญ. [ออนไลน์]. 2540. แหล่งที่มา: http://e-book.ram.edu/e-book/m/mc111/mc111_intro.html [เข้าถึงเมื่อ 29 สิงหาคม 2559]

เศรษฐพงศ์ มะลิสวรรณ. องค์กรบริหารคลื่นความถี่ ประเทศสหรัฐอเมริกา [ออนไลน์]. 2558.

แหล่งที่มา: <http://www.vcharkarn.com/varticle/41627> [เข้าถึงเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2559]

- สมคิด บางโม. กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์เอสเค บุ๊คส์, 2551.
- สมยศ เชื้อไทย. ความรู้นิติปรัชญาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2547.
- . ทฤษฎีกฎหมายนิติปรัชญา. พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพฯ วิญญูชน 2552.
- สรุพงศ์ โสธนะเสถียร. แจ้ง"หม่อม"บุคคลสาธารณะสื่อเสนอข่าวต้องได้ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://www.tv4kids.org/autopage/show_page.php?t=33&s_id=1000&d_id=1001
 [เข้าถึงเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2558]
- สุกัญญา ตีรวนิช. รายงานผลการวิจัยเรื่องพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการ
 หนังสือพิมพ์ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2532
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรม
 ราชูปถัมภ์ 2554.
- สุดา วิศรุตม์พิชญ์. รัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัย
 แห่งชาติ, 2541.
- สุนทร วิทยชีระนนท์. หลักการสำหรับลัทธิปัจเจกนิยมแบบร่วมมือกัน [ออนไลน์]. 2556.
 แหล่งที่มา: <http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=876428> [เข้าถึงเมื่อ 28
 ตุลาคม 2559]
- เสถียร เขยประทับ. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- อารีวรรณ จตุทอง. บุคคลสาธารณะ บุคคลผู้มีชื่อเสียง [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา:
[http://www.manager.co.th/CelebOnline/ViewNews.aspx?NewsID=95300001432
 96](http://www.manager.co.th/CelebOnline/ViewNews.aspx?NewsID=9530000143296) [เข้าถึงเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2559]
- อุกฤษ มงคลนาวิน. ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน. กรุงเทพฯ อมรินทร์พริ้นติ้ง
 แอนด์พับลิชชิ่ง, 2537.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. สื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อสารมวลชน วัฒนธรรม และสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- อุษา บิ๊กกันส์. มองต่างแดน คัมภีร์ผู้บริโภคสื่อ องค์กรอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคสื่อ : จาก
 บทเรียนนานาชาติ สู่แนวทางการจัดตั้งในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท
 ออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด, 2552.
- โอบอล บรณณา. เหล่านักแสดง-นักร้องดังชาวอเมริกัน ร่วมต่อต้าน โดนัลด์ ทรัมป์! [ออนไลน์].
 2560. แหล่งที่มา:

<http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/55668/-entmus-ent-entmov-enttv-newwor-new-> [เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2560]

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายนิธิวัชร ต้นตึกษ์ศรีสิริ เกิดเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2532 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2555 หลังจากจบการศึกษาได้เข้าศึกษาต่อในระดับนิติศาสตรมหาบัณฑิต ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปีพ.ศ. 2556 และสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2559

